hanedanın son prensi

FARUK BİLDİRİCİ

ÜMİT YAYINCILIK

HANEDAN'IN SON PRENSİ: MESUT YILMAZ

Faruk Bildirici

Ümit Yayıncılık - 2002

Önsöz: Karadenizli şansölye

Elinizde tuttuğunuz bu kitabın öyküsü, 1998 temmuzunda başladı. Maskeli Leydi/Tekmili Birden Tansu Çiller adlı kitabım yayımlanmıştı ve okurlardan, politikacılardan sorular geliyordu. “Neden Tansu Çiller’i yazdın?"

Yazma gerekçem basitti aslında. Tansu Çiller, siyaset dünyamızın önemli aktörlerinden biriydi ama geçmişi ve kişiliği hakkında yeterince bilgi sahibi değildik. Bir gazeteci olarak merak edip araştırmış, ortaya bir kitap koymuştum.

Amacım bu ülkenin insanlarının bilgi dağarcığına yeni veriler eklemekti. Ne bir siyasi mücadelenin ürünüydü kitabım, ne de bir kitap olmanın ötesinde özel bir misyona sahipti.

Öyle eleştiriler geldi ki, çoğu üzerinde durmaya bile değmez. Sadece iki eleştiri kırıcıydı; birisi bir bilim adamından, diğeri bir gazeteciden gelmişti. Bilim adamı, “Kitapta esasen doğru bir portre çizilmiş ama neden daha önce yazılmadı" deyip eleştiriyordu. Gazeteci ise "Bu kitapta Çiller’in hasletleri yok" diye saldırıyordu.

Kitabın daha önce yazılmamasını eleştiren bilim adamı, satır arasına sıkıştırdığı "Çiller’le ilgili kitapta yazılan bilgilerin çoğuna önceden sahip olduğu" itirafıyla görevini yapmayanın kendisi olduğunu gözler önüne seriyordu.

Kitapta Çiller’in hasletlerinden söz edilmediğini öne süren gazeteci ise kitabın ilk sayfalarına bakmakla yetinmişti. Okusaydı görecekti ki, Çiller’in hasletleri arasında sayılabilecek hırsı, yenilmek bilmezliği, azmi ve direnci kitabın son sayfalarında anlatılıyordu.

Bir de büyükelçi vardı. Maskeli Leydi'de hakkında yazılanları anılarım derlediği kitapta yalanladı. Oysa yazdıklarım birinci elden tanıklıklara dayanıyordu. Zaten büyükelçinin kendi hatalarını görmezden gelme alışkanlığı kitabındaki tarzından da belliydi, "hatasız kul" misali bir adamdı o.

Okumayan gazeteci ile görevini yapmayan bilim adamına o dönemde yanıtımı bu sayfalara sakladım. Gazete sayfaları ya da televizyon ekranları yerine Maskeli Leydi'nin devamı sayılabilecek bu kitapta yanıt vermenin daha doğru olacağına inandım.

Çünkü bu kitabı yazmaya Maskeli Leydi'yi okuyanlardan gelen sorular üzerine yine o günlerde karar verdim. "Neden Mesut Yılmaz'ın biyografisini yazmıyorsun?" sorulan yoğunlaşınca "Mesut Yılmaz'ı da yazacağım" sözünü verdim.

O günden itibaren belge bilgi toplamaya başlasam da gazetecilik faaliyeti ve daha önceden planlanmış diğer kitap projeleri nedeniyle bu kitap üzerinde yoğunlaşmam gecikti.

2000 yılı başlarından itibaren görüşme ve araştırmaya başlayabildim. Çalışırken de gördüm ki, bu kitap hem benim yazı serüvenim, hem de Çiller ile Yılmaz'ın siyasi yaşamlarının iç içe geçmişliği açısından Maskeli Leydi'nin devamı olacak.

Bu nedenle yazarken her iki kitap arasındaki bu ilişkiyi gözettim. Örneğin Çiller'in çocukluğunu, gençliğini anlatırken "Tansu", siyasi yaşamını anlatırken de "Çiller" diye yazmıştım. Bu kitapta da aynı ölçeği kullanıp, siyaset öncesini aktarırken "Mesut", siyaset döneminde ise "Yılmaz" diye söz ettim.

Kronolojik açıdan da bu kitabın Maskeli Leydi'yi tamamlamasını hedefledim. Çiller'in 1998'den 3 kasım 2002 seçimlerinde partisi baraj altında kalana değin geçen süre içerisinde olup biten siyasi gelişmeleri burada anlattım. Böylece siyasi süreçle ilgili bilgiler bütünlenmiş oldu.

Yine de tam anlamıyla birbirine benzer iki kitabın ortaya çıktığını söyleyemem. Maskeli Leydi'de bütünüyle Tansu Çiller'in yaşamına odaklanılmıştı.

Hanedanın Son Prensi'nde ise Mesut Yılmaz'ın yanı sıra 1983-2002 yıllar arasındaki Türkiye siyasetini ANAP (ve tabii Turgut Özal) penceresinden anlatmaya çalıştım. Sonuçta, Mesut Yılmaz'ın yaşamöyküsü üzerinden ANAP'ın kısa tarihçesinin anlatıldığı bir kitap ortaya çıktı.

Büyük bir tesadüfle, kitabın yayımlanışı da Mesut Yılmaz ve ANAP'ın başrollerde oynadığı siyaset oyununun finaline rastladı. Bu finali, 3 kasım 2002 seçimleri ilan etti ve Türkiye'de siyasette yepyeni bir sahne açıldı. İşte bu kitap da sahnenin değiştiği ana kadar olan siyasi dönemi kapsadı.

Değinmek istediğim son nokta kitabın adı. Yazarken kullandığım isim, "Karadenizli Şansölye" idi. Mesut Yılmaz'ın Karadenizli olmasının yanı sıra gençlik yıllarında aldığı Alman eğitiminin kişiliğinde yarattığı senteze dikkat çekmek için bu ismi düşünmüştüm. Fakat Almanların başbakanlarına verdikleri "Şansölye" unvanının Türkiye'de yeterince

bilinmiyor olmasından dolayı bu isimden vazgeçtim.

Hanedanın Son Prensi isminde karar kılmamın nedeni ise ANAP iktidarının son yıllarında "Özal Hanedanı" tanımlamasının yaygın biçimde kullanılmış olması.

Mesut Yılmaz da "Özal Hanedanı"nın iktidarda olduğu yıllarda "Veliaht" olarak anılıyordu. ANAP Genel Başkanı seçilmesinde de "Özal Hanedanı"nın yardım ve teşviki etkili olmuş, Mesut Yılmaz, "Son Prens" olarak iktidarı devralmıştı.

Yılmaz'ın göreve geldiği andan itibaren ANAP, 1991'den 2002'ye kadar geçen süre içerisinde hep ivme kaybetti ve 3 kasım 2002 seçimlerinde de barajın altında kaldı.

Gelinen bu aşamayı final kabul ederek, Hanedanın Son Prensi'yle noktalamak istedim. ANAP'ın, Özal'la başlayan yükselişini ve ardından Yılmaz'la noktalanan çöküşünü, Mesut Yılmaz'ın yaşamöyküsünün izinden giderek anlattım. Böylece hem Mesut Yılmaz'ın yaşamöyküsünü, hem de ANAP'ın tarihini kapsayan bir çalışma çıktı ortaya.

Yakın siyasi tarihe bir ölçüde ışık tutabildiysem ne mutlu bana.

Faruk Bildirici - Kasım 2002

Son prensin dönüşü mü? (6. baskı için önsöz)

Hanedanın Son Prensi'nin ilk yayımlanışının üzerinden dört buçuk yıla yakın bir zaman geçti. O günlerde 2002 seçimleri yeni sonuçlanmış, AKP iktidar olmuştu. Anavatan Partisi, kurulduğu 1983'ten beri ilk kez meclis dışında kalmıştı.

2002 seçimleri büyük bir temizlik yapmış, siyaset esnafı yenilenmişti. Gözler, Recep Tayyip Erdoğan ve ekibinin üzerindeydi. Mesut Yılmaz'ın yaşamöyküsü ve ANAP'lı yıllara ilişkin bir çalışmanın o günlerde fazla dikkat çekmemesi kaçınılmazdı.

Aslında kitabımı seçimlerden önce yayımlama önerilerini dikkate almayarak bu sonucu baştan kabullenmiştim. Hem siyasi süreci etkilemek gibi bir amacım yoktu, hem de kitabın, kapanmakta olan bir dönemin tamamını içermesi gerektiğine inanıyordum. Seçimlerin sonucunu işte bu iki nedenle bekledim.

Dört yıla yakın bir süre emek verdiğim kitabımla ilgili bazı eleştiriler de oldu. Kimileri, Tansu Çiller'in yaşamöyküsünü anlatan Maskeli Leyli adlı kitabımla kıyasladı Hanedanın Son Prensi'ni. İkisi arasındaki temel fark bence diliydi. İlkinde hemen göze çarpan iğneleyici bir üslup kullanmıştım. İkincisinde ise -aradaki diğer kitaplarımda olduğu gibi- o sivri dilden vazgeçmiştim. Dildeki bu fark, yaşamöyküsünü irdelediğim Mesut Yılmaz'a eleştirel bir gözle bakmamı engellememişti. Tersine, kimi karmaşık konuların bile hukuki sorunlar yaratmadan kaleme alınabilmesine olanak sağlamıştı.

Yılmaz, kitapta da ayrıntılarıyla işlendiği gibi küçük yaştan itibaren siyasete girip, yükseklere tırmanmak idealiyle yaşamış bir kişiydi. Siyasi yaşamı Çiller'e göre daha geniş bir dönemi kapsıyordu. Tam 19 yıl boyunca sahnede kalmıştı.

2002 seçimleri onun için tam bir yıkımdı. Seçim hezimeti sonrasında ANAP genel başkanlığından istifası kaçınılmaz olmuştu. Fakat siyaset dışında kalmayı hazmetmesi hayli zordu. Yeniden siyasete dönmek için uygun bir fırsat kollayacaktı, ama bunun için önce köşesine çekilip beklemesi gerekiyordu.

Öyle de yaptı, "Aktif siyasetten ayrılıyorum, artık bir sivilim" diyerek veda etti siyasete. Dinlenirken geçmişini yeniden gözden geçirme

fırsatı buldu. Kendini okuma yazmaya verdi. Bu dönemde medyanın ilgisini çeken tek etkinliği, Almanya'da Bochum Ruhr Üniversitesi'nde konuk öğretim üyesi olmasıydı. 2003 yılında üniversitede doktora öğrencilerine "AB Konvansiyonu: Yeni düzen mi?" konulu dersler verdi. Üniversitedeki bu derslere ilaveten çeşitli Avrupa ülkelerinde yine AB konulu konferanslar verdi.

Bu sırada AKP hükümeti daha önceki hükümetlerin yapmadığım yaparak geçmiş dönemin siyasileriyle ilgili soruşturma dosyalarını birer birer yargıya havale ediyordu. Söz konusu dosyalardan biri Mesut Yılmaz'ın da suçlandığı Türkbank ihalesiydi. ANAP dönemi bakanlarından Güneş Taner de sanıktı bu davada. Yüce Divan'daki yargılama iki yıl kadar sürdü.

Yılmaz'ın savunmasını ve hakkındaki kararın ayrıntılarını kitabın arkasındaki bölümde bulacaksınız. Bir eski başbakan olarak Yüce Divan önünde yargılanırken yaptığı savunmalarda dikkati çeken, yargılamanın af kapsamına alınmasına karşı çıkması ve tümüyle aklanmak istediğini söylemesiydi. Çünkü bir şekilde siyasete dönmek istiyordu ve bir mahkûmiyet kararının bu isteğine engel olmasından endişe ediyordu!

Nitekim tam anlamıyla aklanamadı. Türkbank ihalesine "fesat karıştırma" suçundan beraat ederken "görevi kötüye kullanma suçunun aslında işlenmiş olduğuna, ancak suçun 1999'dan önce işlenmesi nedeniyle şartla salıverme yasası (Rahşan affı) kapsamında olduğuna" karar verildi. Yüce Divan, davayı karara bağlamadan erteleme kapsamına sokmuştu.

Yılmaz, bu karardan pek memnun olmasa da daha mahkeme salonundan çıkmadan açıkladı niyetini; "Merkez sağda birleşme için misyon yükleniyorum." O andan itibaren hareketlenmeye başladı. Koşullar uygun görünüyordu böyle bir misyon yüklenmesine. 2002 seçimlerinden sonra merkez sağda oluşan boşluk giderilememiş, ANAP da Erkan Mumcu'nun genel başkanlığı üstlenmesine rağmen toparlanamamıştı.

Fakat büyük umutlarla giriştiği merkez sağda birleşme ve yeni parti girişimlerinden sonuç alamadı. Yaklaşan seçimleri beklerken aniden ortaya çıkan ANAP-DYP birleşme projesi Yılmaz için de bir umut oldu. İki partinin Demokrat Parti çatısı altında birleşmesini destekleyerek, bu partiden aday olmayı planladı.

Ancak Mehmet Ağar, Yılmaz'ı DP saflarına kabul ederken, Erkan Mumcu şiddetle karşı çıktı. Yılmaz'la ilgili eski nefreti hâlâ

dinmemişti. Onu eleştirirken öyle ileri gitti ki, Abdullah Öcalan'la kıyaslama hatasını bile yaptı; "Bakın bakalım kamuoyu araştırmalarında en sevilmeyen kim? Abdullah Öcalan mı yoksa bir başkası mı?" Sonunda Mumcu, ANAP delegeleri önünde özür dilemek zorunda kaldı Yılmaz'dan.

Bu tartışmalar Yılmaz'ı, memleketi Rize'den bağımsız aday olmaya yöneltti. DYP-ANAP birleşmesinin suya düşmesi de bu kararını pekiştirdi. Seçimlerde Rize'de kazanabilmek için canla başla çalıştı. Bu siyasete dönüş için son şansıydı.

Şansı yaver gitti, hemşerileri onu bağrına bastı. Yeniden milletvekiliydi. Dahası, Yılmaz bağımsız milletvekili olarak yeniden meclise dönerken Ağar'ın partisi de barajın altında kalmıştı.

2002 seçimlerinde DYP barajın altında kalınca Tansu Çiller'in bıraktığı genel başkanlığı Elazığ'dan bağımsız olarak seçilen Ağar'ın devralması da benzeri bir ortamda doğmuştu. ANAP ise seçime girememiş ve Erkan Mumcu da meclis dışında kalmıştı. Yılmaz, merkez sağın meclisteki tek temsilcisi konumundaydı.

Meclise girdiği günden itibaren AKP iktidarını gözlemeye, atağa kalkabilmek için uygun koşulların oluşmasını beklemeye başladı. "Hükümetin her adımını izleyeceğim. Verdikleri sözleri tutmazlarsa o zaman iş değişir. Meclis aritmetiğini değiştirmek için harekete geçerim. Merkez sağın doğuma ihtiyacı var" diyordu.

Mesut Yılmaz, arzuladığı gibi bir yeniden doğumu sağlayarak, merkez sağın liderliğini üstlenebilecek mi? Bunu elbette şimdiden tahmin edebilmek zor. Son sözü en büyük hakem zaman söyleyecek.

Elinizde tuttuğunuz bu kitap ise yeniden sahne alan Yılmaz'ı ve Türkiye'nin "Özal'lı yıllarını" doğru okuyabilmek için katkıda bulunacak. Çünkü bu kitap bir yaşamöyküsü olduğu kadar bir siyasi tarih çalışması...

Faruk Bildirici, Ağustos 2007

Cezaevi önündeki çocuk

Hüzün yüklü ziyaret günlerinden biriydi. Yassıada'daki sınırlamalar Kayseri'ye gönderilince kalkmış, Mesut'a amcasını aylar sonra yeniden görme fırsatı doğmuştu.

Mesut, Kayseri Cezaevi'nin kapısında kuyrukta beklerken annesine döndü:

- İlerde beni de böyle ziyarete geleceksiniz.

Sadece annesi değil, onu duyan öbür aile fertleri de irkildi. Annesi ona döndü; "Aman, ağzından yel alsın" dedi.

Bir çocuğa yakışmayacak ölçüde öfke doluydu Mesut'un yüzü. Gözlerini uzaklara dikmiş, annesini duymuyordu bile.

27 Mayıs'ı, "düşükler" cephesinde yaşamak sıkıntılı bir durumdu. 14 yaşındaki Mesut da derin bir yara almıştı.

Amcası İzzet Akçal onun için özel bir insandı. Küçük yaştan itibaren onunla alabildiğine içli dışlı olmuş, en az babası kadar yakın bilmişti amcasını. Hep onu örnek almıştı. Büyüyecek, amcası gibi büyük adam olacaktı.

Mesut, tam bu hayallerle büyürken askeri darbeyle birlikte aniden her şey altüst olmuş, amcası bakanlık koltuğundan alınıp cezaevine atılmış, oradan oraya sürüklenmişti.

Mesut için özel bir insan olan amcasına reva görülenleri kabullenmek zordu. Cezaevinden kurtarması mümkün değildi Akçal'ı, ama onunla ilgili suçlamalarda bulunan yazarlan ikna edebilirdi. Kendine güveni tamdı.

Gazete ve dergileri dikkatle izlemeyi iş edindi. Hemen her gün amcasıyla ilgili bir eleştiri, bir suçlama yayımlanıyordu. Okuldan fırsat buldukça, çoğunlukla da hafta sonlarında gazeteleri dolaşıp amcasının aleyhine yazı yazanları ziyaret etmeye başladı. Yaşma bakmadan anlı şanlı yazarlan, yazdıklarının yanlış ve haksız olduğuna ikna etmeye çalıştı.

Bir yandan da Kayseri Cezaevi'ne mektuplar yazdı. Her satırından hayranlık okunan mektupları hiç aksatmadı. 10 kasım 1961 tarihli mektuba bir de kendi yazdığı şiirini ekledi:

Atılıp yiğitçe, mertçe meydana
Girmişsin Kayseri'de zindana
Bildir ki suçunu dertli Mesuda
Dolmasın gözlerin yaşla amcacığım

Türkçülük aşkıyla coşup, taşanlar Vatana, millete, hakka koşanlar Aşılmaz dağları bir bir aşanlar Bu yolda tükenmez, bitmez amcacığım Zindan bize tesir etmez amcacığım.

Yağsın varsın üstümüzden bela yağmuru Doğruların nasibidir bu İmanı tam olanlar bir koca sürü Bir gün gelir elbet yıkar amcacığım Hakikat meydana çıkar amcacığım.

"Kayseri'ye Sesleniş" başlıklı bu şiir, Mesut'un o günlerdeki ruh halini gösteriyordu. O yaşta yazdığı şiirde ne gençlik aşkından söz ediyordu, ne de o dönemin aşk şarkılarına nakarat olan akasyalardan, sarmaşık güllerinden.

Politikacı olmayı, amcasına yapılanların intikamını almayı kafasına koymuştu. Hem öyle sıradan bir politikacı da olmayacaktı, başbakanlığı gözüne kestirmişti.

Babasının politika aleyhindeki sözleri de onu ikna etmeye yetmedi. Annesi, yakınları, ne zaman sorsalar hep aynı yanıtı aldılar: "Ben başbakan olacağım."

Hatta bir gün babasının işyerindeki müşterilerden biri de saçlarını okşayıp sordu:

- Büyüdüğün zaman ne olacaksın bakalım delikanlı?

- Ben büyüyünce başbakan olup bu memleketi idare edeceğim.

Şaşırtıcı olsa da, o gün kendinden emin bir dille başbakan olmaktan söz edip soru sahibini hayrete düşüren çocuk, aradan 30 yıla yakın bir zaman geçtikten sonra rüyasını gerçekleştirecek, başbakan olmayı başaracaktı.

Fakat 27 Mayıs döneminde yaşadıklarını, amcasının çektiği sıkıntıları asla unutmayacaktı. Askerlere hep mesafeli duracak, Türkiye'de her politikacının sonunun hapishanede noktalanabileceği korkusunu aklından çıkaramayacaktı.

Ailesinin XVIII. yüzyıl sonlarında Kırım ve Rize'den başlayıp İstanbul'a, oradan da Ankara'ya uzanan tarihi, politik yaşamında Mesut Yılmaz'ı her zaman yakından izleyecekti.

Kırım’dan Rize’ye uzanan kökler

Vasapların Ahmet, güzel bir kızla döndü köye. Günlerce süren maceralı yolculuğun verdiği bitkinlik olmasa, yüzündeki mutluluk daha rahat okunacaktı.

Büyük bir ödül almış sayıyordu kendini. Yoksa memleketine gittiği gibi parasız dönmenin anlamını gayet iyi biliyordu.

Vasapların, Cimil’de ne toprağı ne hayvanı vardı. Zaten Çimil, fakir bir Karadeniz koyuydu. Ailenin büyük oğlu olan Ahmet, biraz para kazanabilmek için gitmişti Kırım’a.

O yıllarda Batum ve Kırım, Karadeniz sahilinde yaşayanlar için ekonomik cazibe merkeziydi. Topraklarında yetiştirdikleri limon, mandalina, portakal, elma, mısır gibi tarım ürünlerini Batum civarına ya da Kırım'a götürür satarlardı. Ticaret yapacak ürünü olmayanlar da iş bulup çalışma umuduyla giderlerdi bu kentlere.

"93 Harbi" denilen Osmanlı-Rus savaşının ardından 1878’de Batum Rus idaresine geçince sürgünler, katliamlar başladı. Batum ve Gürcistan’ın öbür kentleriyle ilişki zorlaştı.

Türklerin de yoğun olarak yaşadığı Kırım, daha cazip hale geldi. Yelkenli küçük teknelerle Kırım’a ulaşmak daha zor olduğu için buraya gidenler daha uzun süre memleketten ayrı kalıyorlardı.

Ahmet de Kırım’da 10 yıldan fazla bir süre fırıncılık yaptı, para biriktirdi. Sabah akşam çalışmaktan ibaret küçücük dünyasını Sonya aydınlattı. Kendisinden 13 yaş küçük Sonya’yla tanışınca yaşamı tümüyle değişti, mutluluktan uçtu. Sonya da Ahmet’i çok sevmişti ki, onun uğruna ülkesinden ayrılmaya razı oldu.

Aylar süren zorlu bir yolculuktan sonra vardılar köye. Ahmet ve Sonya, Vasapların dere yatağına yakın, yeşillikler içindeki küçük, kalabalık evine yerleştiler. Babası Ali, annesi Fatma, kardeşleri Şakir, Yemliha ve Mustafa, hepsi aynı evde oturuyordu.

Babası Vasap Ali, oğlunun Müslüman olmayan Beyaz Rus bir kadınla evliliğine itiraz etmedi. Hiç vakit geçirmeden, Sonya'nın dinini değiştirdiler. Müslümanlığı kabul eden Sonya’nın adı da yenilendi. Ayşe oldu. Yeni adıyla nüfusa geçirilirken "din değiştiren" anlamına gelen

"Muhtediye" kaydı düşüldü. Doğum yeri de Rusya olarak yazıldı.

"Kop" lakabıyla tanınan Ahmet, Kırım'daki birikimini oradaki karışıklıklardan kaçarken kaybetmişti. Köyde de para kazanmak için fazla seçeneği yoktu. Köyün sahibi Kumbasarların yanında çalıştı bir süre. Kıt kanaat geçinip gitmeye başladı aile.

1903'te ilk çocukları Havva doğdu. İki yıl sonra ikinci kız geldi, Zeliha. Ardından sıra oğlanlardaydı. 1906'da Yusuf İzzet dünyaya gözlerini açtı, 1909'da Hüseyin, son olarak da 1912'de Hasan.

Çocukların sayısı arttıkça, geçinmeleri daha da zorlaştı. Ahmet, yaylaları ortak olan komşu Hahonç köyünde Kazmaz Hacı Hamza Efendi'nin çiftliğinde işe girdi. Oradan kazandığı da yetmeyince, anne babasını ve iki erkek kardeşini köyde bırakıp önce Rize'ye, ardından da eşi ve çocuklarıyla birlikte İstanbul'a göçtü.

Beş parasız bir aile için İstanbul'da yaşamak kolay değildi. Ahmet'in, fırıncı olarak iş bulması zaman aldı, oradan oraya dolaştı para kazanmak için. Ayşe de buldukları tek göz evde, dikiş dikerek kocasına yardımcı olmaya çalıştı.

Giderek alıştılar İstanbul'a. Hemşehrilerinin yardımıyla Fatih fırınının işletmesini aldı Ahmet. Karaköy'de, Tatlıcılar Hanı'nın yanındaki fırında karıkoca birlikte çalışmaya başladılar. Ayşe, marifetli bir kadındı. Çok güzel pasta, börek, çörek ve ekmek yapıyordu. Maddi durumları eskisine oranla epeyce düzeldi. Yine de bir ev sahibi olamamışlardı. Kızları Zeliha'yı evlendirince, Fatih Camii'nin imamı olan damatlarının yardımıyla caminin bitişiğindeki medresede bir odaya yerleştiler.

Bir süre sonra diğer kızları Havva'ya talip çıktı. Havva'yı da evlendirip, eşinin memleketi Karamürsel'e uğurladılar. Sıra büyük oğul İzzet'e gelmişti.

"Bin vapura git, evleniyorsun"

İzzet, ticarete yatkın olan iki erkek kardeşinden farklıydı. Öğrenmeye meraklıydı. Annesinden Rusça öğrenmişti, bu dili düzgün bir şekilde konuşabiliyordu.

Ticaretle uğraşmak yerine okumak istiyordu. Babasının onun için kurduğu planlar ise bambaşkaydı. Bir gün İzzet'i yanına çağırdı:

- Yarın vapurla karın geliyor, git karşıla, al getir.

Babasının sözlerini anlamakta güçlük çekti. Henüz küçücük bir çocuktu, evlenip de ne yapacaktı? Hem karısı da kimdi, kiminle evlenecekti?

İçinden geçirdiklerim babasına söyleyemedi. İtirazının, babasının kararını değiştirmeyeceğini, onu kızdıracağını biliyordu.

Evden çıktı, tam üç gün dışarıda dolaştı. Üç gün sonra döndüğünde memleketteki amcalarından birinin kızı olan Zemzem'i evde gördü. "İşte karın" dediler.

13 yaşındaki Zemzem de tıpkı müstakbel kocası gibi bir sürprizle karşı karşıya kalmıştı. Köyde arkadaşlarıyla oyun oynarken babası gelmiş, "Sen İstanbul'a gideceksin, evleniyorsun" demişti. Zemzem, köyden bir tanıdıkla vapura binmiş, İstanbul'a gelmişti. O da şaşkındı.

İzzet, Zemzem'i görünce havası değişti. Zemzem güzel bir kızdı, hem yaşlan da birbirine yakındı. Zaten evlenmekten başka şansı yoktu.

Köprüde simit satan kardeşler

Savaş yıllarının bütün kargaşasına rağmen, aile nispeten düzenli, sıkıntısız günler geçirdi. İzzet'in bir ara okulu bırakıp Anadolu'ya geçmesi dışında, kaygı duydukları bir sorun yoktu. Ancak bu ayrılık da uzun sürmedi.

İşgal kuvvetlerinin İstanbul'dan çekilmesi ve Cumhuriyet idaresinin kurulmasıyla birlikte evine dönen İzzet'in planı, savaş yıllarında kesintiye uğrayan eğitimine devam etmekti.

Tam bu sırada aile ani bir ölümle sarsıldı. Aile, reisini kaybetti. Ahmet'in 1923'teki bu beklenmeyen ölümü, 43 yaşındaki Ayşe'yi, üç çocuğu ve geliniyle ortada bıraktı.

Felaketler birbirini severmiş. Ahmet'in ölümünün ardından, ailenin geçim kapısı olan fırını da ellerinden aldılar.

Ayşe'nin, o günün koşullarında bir kadın olarak yapabileceği işler sınırlıydı. Dikiş dikerek para kazanmaya çalıştı. Gelini Zemzem de ona yardım etti. İki kadın el ele verip evi atölyeye çevirdiler.

En büyük rol ise ailenin diğer iki erkek çocuğuna düştü. Üstlerine düşen görevin bilincinde olan Hasan ve Hüseyin, kendi aralarında konuşup, okulu bırakmaya karar verdiler. İkisi çalışıp para kazanacaklar, ağabeyleri İzzet'i okutacaklardı.

Hasan, üç kardeş arasında ticarete en yatkınıydı. İlkokula başlamasına rağmen gözü hep işte olmuş, tatillerde çıraklık, işportacılık yapmıştı. Babası öldüğü sırada henüz okumayı sökememişti. Okulu bıraktığına üzülmedi.

İki kardeş, dükkânlarda çıraklık yaparak işe başladılar. Sonra işportacılık daha cazip geldi. Günün her saatinde kalabalık olan Galata Köprüsü'nü mekân seçtiler.

Kış aylarında simit satarlardı. Yaz ayları gelip de sıcaklar bastırınca, simidi bırakıp, bidonlarla su satmaya başlarlardı. İzzet, okulu tatil olunca kardeşlerine yardıma koşardı. Ama Hasan ve Hüseyin, ağabeylerinin ticari yeteneğine pek güvenmezlerdi. Onu köprünün ortasına yerleştirir, biri köprünün başına, öbürü de sonuna geçerdi. Köprünün başında Hasan'ın su satamadığını, Hüseyin sonunda muhakkak yakalar, ikna ederdi.

"Hiç yalnız kalmayacaksın anne"

Birkaç yıl sonra, Galata Köprüsü'nden kopup pazarcılığa başladılar. İki kardeş, pazarda yan yana tezgâh açtılar. İkisi de çok çalışkandı, sabah erken saatlerde, daha hava aydınlanmadan çuvalları sırtlanıp, yola çıkarlardı.

Hasan yorulmak bilmezdi. Rahata alışmak en büyük korkusuydu. Evde ayaklarını uzatıp dinlendiğini, sobanın yanına geçip kıvrıldığını gören olmazdı. "Sonra sıcağa alışırım" der, uzak dururdu sobadan.

Bunca çalışmanın sonucunu aldılar, elleri biraz para gördü. Durumları düzelince ilk iş olarak Hüseyin, Rukiye adlı bir kızla yaşamını birleştirdi. Başka bir eve taşındı.

İstanbul Adliye Meslek Mektebi'ni bitiren İzzet de 1927'de Ankara'ya gitti. 1200 kuruş maaşla Adalet Bakanlığı'nda hukuk işleri kâtipliğine başlayan İzzet, bir yandan da Hukuk Fakültesi'nde okumaya başladı.

Hasan ve annesi, evde yalnız kaldı. Kalabalık dört bir yana dağılıp ev sessizliğe bürününce, anne Ayşe mahzunlaştı. Hasan, bu denli sakin bir evde yaşamaya alışık olmayan annesine o gün söz verdi:

- Sen hayattayken evlenmeyeceğim. Hiçbir zaman tek başına kalmayacaksın, merak etme.

Hasan, az konuşan, sakin, inanılmaz derecede tutumlu, her şeyi kendi kafasında evirip çevirerek karar veren, kararını verince de asla geri adım atmayan, erken olgunlaşmış bir gençti.

Söz verdi mi, asla vazgeçmezdi. Söylediği gibi, annesini hiç yalnız bırakmadı. Yaşamı, işi ve annesi oldu.

Kendine ayıracak vakti kalmadığı için de Latin harfleriyle okuma yazmayı, yıllar sonra Selimiye Kışlası'nda askerlik yaparken öğrenebildi. Daha sonra sınava girip dışardan ilkokul diploması aldı.

Soyadının getirdiği ayrılık

Hasan ve ağabeyi Hüseyin, bir süre sonra pazarcılıktan bıktılar. Hem oradan oraya sürüklenmekten sıkılmışlardı, hem de daha iyi para kazanacakları bir işleri olsun istiyorlardı. Kafa kafaya verip, yeni bir meslek seçtiler.

Yenicami'nin arkasında Mısır Çarşısı'ndaki barakalardan bir dükkân kiraladılar. Gömlek, kumaş, iş tulumu satmaya başladılar. Müşterileri, daha çok Anadolu'dan gelip toptan mal alan tüccarlardı. Zamanla piyasada bir yer edinip, işlerini geliştirdiler. Dükkânlarının adı, "Yılmaz Ticaret'ti.

Haziran 1934'te soyadı kanunu çıktığında, akıllarına ilk gelen isim de "Yılmaz" oldu. Mısır Çarşısı civarında, müşterileri arasında bu isimle tanınmışlardı.

O sırada 1930'da fakülteyi bitiren kardeşleri İzzet, Diyarbakır'da hâkimliğe başlamıştı. Ona telgraf çektiler:

- Biz Yılmaz soyadını alıyoruz.

Diyarbakır'dan gelen yanıt olumsuzdu. "Ben Akçal soyadını alıyorum. Siz de Akçal'ı alın." Halbuki İzzet, 1932 ekiminde doğan oğluna Erol Yılmaz adını vermişti. Hasan ve Hüseyin, kardeşlerinin "Beyaz Dağ" anlamına gelen "Akçal" soyadını alma konusundaki ısrarını anlayamadılar.

- Ama biz firmamızın unvanını aldık, değiştiremeyiz.

İzzet Akçal da geri dönülmez bir noktadaydı. "Ben de hâkim olarak dünya kadar karara bu soyadıyla imza attım."

Hasan ve Hüseyin, "Yılmaz" soyadını değiştirmedi. Ancak sülalenin tek okumuş yazmışı olan İzzet Akçal'ın soyadı seçimi, aileyi etkiledi.

Çayeli'ndeki akrabaların tümü "Akçal" soyadını yazdırdılar kütüğe. Anne Ayşe Hanım da büyük oğlunun sözüne uyup "Akçal" soyadını aldı. Köyde çocuklar, "Kırımlı Nine" diye seslenirdi ona.

Yeni bir iş, yeni bir dükkân

Soyadı ayrılığının üzerine bir de Hasan ve Hüseyin kardeşlerin ayrı dükkânlara taşınma kararı geldi. Hüseyin, yaptıkları işe devam etmekten yanaydı. Hasan ise kumaş alıp diktirerek konfeksiyonculuğa başlamak istiyordu.

İkisi de Mercan'da yeni dükkânlara taşındılar. Hüseyin, Çakmakçılar Yokuşu 43 numaraya, Hasan da ondan 200 metre kadar ilerde, sol tarafta daha büyük bir dükkâna yerleşti.

Hasan Yılmaz, burada atılım yaptı. Konfeksiyon projesini kendi başına hayata geçirdi. Türkiye'de, hazır elbise üretimine ilk başlayanlardan biri oldu. Bu sektördeki parlak geleceği önceden fark etmişti.

Fabrikalardan aldığı kumaşı kendi atölyesinde diktiriyor, iş tulumları ve diğer hazır elbiseleri daha ucuza mal ediyordu. Kârlılık oranı hayli yüksekti.

Yeni bir sektöre girdiği için yine çok çalışması gerekti. Gecelerinin çoğu atölyesinde uykusuz geçti. Uyku dayanılmaz biçimde bastırdığında, kısa süreli kestirebilmek için ilginç bir yöntem bulmuştu.

Sigara içmediği halde, bir sigarayı yakıp parmaklarının arasına alır, gözlerini öyle kapatırdı. Sigaranın ateşi ilerleyip parmaklarına değdiğinde, silkinip uyanır, hemen işinin başına dönerdi.

Kar altında uyku

Hasan Yılmaz iş âleminde hızlı adımlarla ilerlerken, ağabeyi İzzet Akçal'ın hâkimlik yaşamı sürgünlerle geçiyordu. Serbest Fırka kurulduğu sırada seçimlerin demokratik yapılması için girişimlerde bulunması, siciline "komünist" damgasının işlenmesine yetmişti. O günden sonra Anadolu'da oradan oraya taşınıp durdu.

Erzincan'a savcı olarak atanmanın İzzet Akçal için cazip bir tarafı yoktu. Sıradan bir sürgün olarak kabul etti bu atamayı. Yaşamının dönüm noktasına yaklaştığının farkında değildi.

27 aralık 1939, Erzincan için unutulmaz bir gündü. Toprak öyle bir sarsıldı ki, kerpiçten, yığma taşlardan yapılmış binaların çoğu dayanamayıp yıkıldı.

Savcı İzzet Akçal da çatısı toprakla kaplı, kerpiç bir evde oturuyordu. Deprem sırasında evin bir bölümü büyük bir gürültüyle çöktü.

Korkuyla önce eşine ve çocuklarına baktı. Bereket aralarında yaralanan yoktu. Onları aldığı gibi bahçeye fırladı. Evin sağlam kalan bölümünden birkaç parça eşyayı da bahçeye taşıdıktan sonra eşini ve çocuklarını orada bırakıp görevinin başına koştu.

Kentte, ayakta kalan tek sağlam bina cezaeviydi. Oradaki mahkûmlar da korku içindeydi. Aileleri için de kaygılanıyor, dışarı çıkmak istiyorlardı.

Durumu gören İzzet Akçal, yetkisi olmamasına rağmen cesur bir karar verdi, cezaevinin kapılarını açtırdı.

- Ailesi Erzincan ve havalisinde olanlara birer hafta izin veriyorum. Bana söz verin, bir hafta sonra hepiniz burada olacaksınız. Kalanlar da kazma küreğini alsın, enkazlara koşsun.

İzzet Akçal, mahkûmlardan oluşturduğu "kurtarma ekibi"yle bir yandan yıkıntıları kaldırıp kenti temizlerken, bir yandan da askeri birlikleri yağmayı önlemekle görevlendirdi.

Üç gün, geceli gündüzlü çalıştıktan sonra eve geldi. Çoluk çocuk bütün aile bahçedeydi. "Hanım ben yatıyorum, 15 dakika sonra kaldır" dedi. Zemzem Hanım'ın şaşkın bakışları arasında toprağı kazdırdı, çukura girdi. Üzerini de toprak ve karla örttürdü.

Zemzem Hanım korkuyla saydı dakikaları. 15 dakika sonra uyandırdığında, İzzet Akçal saatlerce uyumuşçasına dipdiri olmuştu. Yeniden kurtarma faaliyetlerinin başına döndü.

Birkaç gün sonra Hasan Yılmaz, Erzincan'a geldi. "Erzincan'da zelzele felaketi" haberini radyodan duyar duymaz yola koyulmuş, ancak demiryolunun kapalı olması nedeniyle gecikmişti.

İki kardeşin birbirlerini ilk gördükleri an duygu yüklüydü. Uzun uzun sarıldılar, dertleştiler. "Çok merak ettim" dedi Hasan Yılmaz. Onları sağ salim görünce çok sevinmişti.

Aradan günler geçmesine rağmen Erzincan'daki yıkıntılardan hâlâ duman tütüyordu. Kentte kalacak yer yoktu, herkes toplanma bölgelerinde açıkta yatıp kalkıyordu. Henüz yeterli çadır bile gelmemişti.

Hasan Yılmaz, Zemzem Hanım ile çocuklan Necat, Saime ve Erol'u alıp İstanbul'a götürdü. Şehzadebaşı'nda, annesiyle birlikte oturduğu eve yerleştirdi.

İnönü'nün trenine binen kaçak

Devlet, Erzincan'a, Hasan Yılmaz'dan sonra gelebildi. "Milli Şef' İsmet İnönü, 32 bin insanın yaşamını yitirdiği Erzincan'a, depremden tam beş gün sonra ulaşabilmişti.

İnönü, trenden iner inmez savcıyı sordu. "Erzincan Savcısı burada mı?" Kente yaklaşırken bir ara istasyonda trene atlamaya çalışan bir adam İnönü'nün dikkatini çekmiş, çağırıp sormuştu:

- Nedir senin sıkıntın?

- Beybaba'ya söz verdim, muhakkak dönmem lazım.

- Beybaba da kim?

- Savcı İzzet Akçal.

Telaşlı adam, İzzet Akçal'ın cezaevinden bıraktığı mahkûmlardan biriydi. İnönü'ye, depremden sonra yaşadıklarını, savcının mahkûmları dönme sözü alarak nasıl serbest bıraktığını anlattı.

İnönü, dinlediği bu öyküden etkilendiği için savcıyı merak etmiş, istasyona ayak bastığı an onu sormuştu.

Karşılayanlar arasında olan İzzet Akçal, hemen öne çıktı. İnönü, mahkûmları serbest bırakma kararını sordu. İzzet Akçal, olup biteni ayrıntılarıyla anlattı ve mahkûmların eksiksiz döndüklerini de sözlerine ekledi.

İnönü, Akçal'ın bu denli zorlu bir ortamda inisiyatif kullanmasından memnun kalmıştı, onu Ankara'ya döndükten sonra da unutmadı. Başbakan Refik Saydam, Akçal'a bir telgraf çekerek başarısından dolayı kutladı ve Erzincan vali vekilliğine getirildiğini bildirdi. Gazeteler de günlerce övgüyle söz ettiler ondan.

Deprem, İzzet Akçal'ın sicilinde beyaz bir sayfa açtı; Doğu'daki sürgün döneminin bitmesine de vesile oldu. Hükümet vali olarak atamayı önerdi. Ancak İzzet Akçal valiliği kabul etmedi.

O bir hukuk adamıydı. Üsküdar savcısı olmak istediğini bildirdi. İsteği küçük bir farkla yerine getirildi. Boş kadro olmadığı için, Üsküdar Adliyesi'ne hâkim olarak atandı. İstanbul'a gelir gelmez, Hasan Yılmaz ağabeyine bir öneride bulundu.

- Adliyeden ayrıl, gel beraber çalışalım. Artık iyi kazanıyorum.

İzzet Akçal, hukukçu olarak kalmak istediğini bu kez de kardeşine anlattı. Hasan Yılmaz, anlayışla karşıladı ağabeyinin bu kararını. Evini onlara açtı. "Bir yere gitmeyeceksiniz. Bu ev sizin de sayılır" dedi.

Akçallar bir süre Hasan Yılmaz'ın evinde kaldılar. Sonra da Kıztaşı'nda bir ev kiralayıp, ailecek oraya taşındılar.

Nâzım Hikmet'le geçen geceler

İzzet Akçal, İstanbul'da önce hâkimlik, ardından yine savcılık yaptı. Üsküdar Savcılığı sırasında, İmralı Cezaevi'nin organizasyonunu da üstlendi.

İmralı, beş yıl kadar önce açılmış yeni bir cezaeviydi. İzzet Akçal, görevi icabı İmralı'ya gidip gelmeye başladı. Cezaevinin neredeyse tek eksiği olan kömürlüğünü yaptırdı.

İzzet Akçal için İstanbul'da yaşamanın bir iyi yanı da, Anadolu'da görev yaptığı yıllarda bağlantı kuramadığı eski dostlarıyla yeniden görüşme imkânı bulmasıydı.

Yakın dostu Tevfik İleri, 1944'te "Turancılık" davasında gözaltına alınınca İzzet Akçal yardımdan kaçınmadı. Davanın sanıkları Nihal Atsız, Alparslan Türkeş ve arkadaşlarıyla fikri hiçbir yakınlığı yoktu.

Buna rağmen, Tevfik İleriye yardım etmesi göze battı, hakkında soruşturma açıldı. Erzincan'ın ünlü savcısı olması sayesinde can sıkıcı bir olay yaşamadan kurtuldu.

Adı haksız biçimde Turancılık davasına karıştırılan İzzet Akçal'ın, sol çevreden de dostları vardı. Vâlâ Nurettin eski arkadaşlarından biriydi. Onun sayesinde ünlü komünist şair Nâzım Hikmet'le dostluk kurdu.

İzzet Akçal, birkaç yıl sonra Bursa Savcılığı'na atandığında Nâzım Hikmet, "asker kişileri üstlerine karşı isyana teşvik"ten 35 yıl ceza almış, çeşitli cezaevlerinde dolaştırıldıktan sonra 1940'ta Bursa Cezaevi'ne getirilmiş bir mahkûmdu.

Yine de Nâzım Hikmet'e bir savcı gibi davranmadı. Cezaevindeki mahkûmlardan biri olan İbrahim Balaban'ı, yardımcı olması için şairin yanına verdi. Ziyaretçileriyle rahat görüşmesini sağladı. Hatta bir daktilo satın alarak, kâğıt ve kalemlerle birlikte Nâzım Hikmet'e hediye etti.

İzzet Akçal, Bursa'da Çelik Palas Oteli'nin üst tarafında, yeşillikler içindeki bir lojmanda kalıyordu. Eşi Zemzem Hanım ve çocuklar,

sadece yaz tatillerinde geliyorlardı Bursa'ya.

Uzun kış gecelerinde lojmanda yalnız kalmaktan sıkılan İzzet Akçal, cezaevine gider, Nâzım Hikmet'i hücresinde ziyaret ederdi. Saatlerce süren sohbetlerin konusu şiirdi. İzzet Akçal, "Türkçe'yi en iyi kullanan şair" olarak gördüğü Nâzım'ın yeni şiirlerini zevkle dinler, bazılarını da ezberlerdi.

Bir şiir vardı ki, İzzet Akçal evde de sık sık tekrarlardı onu. Çocukları bile ezberledi bu şiiri. Kimi mısraları yıllarca belleklerinden silinmedi.

...ne ben sana dargınım
ne de sen bana
zahmet edip bana küstün
biz ikimiz artık düşman bile değiliz...

Nâzım, bir ziyaret sırasında gördüğü Münevver'e âşık olmuş, karısı Piraye'den ayrılmaya karar vermiş, ancak sonra pişman olup ona geri dönmeye çalışmış ama başaramamıştı.

Nâzım'ın onarılamayan yarasından sızan duyguları, şiiri aracılığıyla Akçal ailesini de derinden etkiledi.

"Görülmüştür, gidin isteyin"

Hasan Yılmaz, mağazasının önünden geçen alımlı genç kızdan gözlerini alamadı. Ayağa kalktı, gözleri kızın peşinden gitti.

Üç kapı aşağıdaki mağazaya girdiğini görünce kendine geldi. Mağazanın sahibi Raşit Özbarlas arkadaşıydı. Bir iki kişiye gizliden sordu. Dikkatini çeken Güzide adlı zarif kız, Raşit Özbarlas'ın kızıydı.

O günden sonra dikkatle izlemeye başladı. Babasının dükkânına sık gelip giden Güzide'yi gördükçe başı dönen Hasan Yılmaz 34 yaşındaydı ve hâlâ bekârdı.

Yaşamı boyunca yalnız bırakmayacağına söz verdiği annesi Kırımlı Ayşe Hanım'ın ölümünün üzerinden iki yıl geçmişti. Artık evlenme zamanı geldiğine karar verdi. Kararını yakınlarına açmadan önce Güzide'yle ilgili etraflı bilgiler aldı.

Güzide'nin annesi Vasfiye Hanım, 1912'deki Balkan Harbi'nden sonra esen göç dalgasıyla Saraybosna'dan Türkiye'ye gelmiş, ilk yerleştiği Ankara'yı "Burası köy gibi" diyerek beğenmeyip, Karamürsel'e geçmişti. Sonra da İstanbul'da tanıştığı Raşit Özbarlas'la evlenip, onun memleketi Isparta'nın Barla kasabasına yerleşmişlerdi.

Yeniden İstanbul'a göçtüklerinde kızları Güzide sekiz yaşındaydı. Özbarlaslar, Güzide'nin üzerine titremiş, dönemin kızlar için gözde okullarından sayılan Olgunlaşma Enstitüsü'ne göndermişlerdi.

Hacı Raşit Bey, tipik bir iç Anadoluluydu. Vasfiye Hanım ise eşinin tersine dışa dönük bir kişilikti. Güzide de ona benziyordu. Güzelliğinden emin, girdiği yerde başların kendisine dönmesinden memnun olan, gezmeyi, takmayı takıştırmayı, lüks yaşamayı seven bir genç kızdı.

Güzide, bu özellikleriyle Hasan Yılmaz'dan çok farklı, hatta ona zıt bir kişilikti. Bu zıtlık çekici gelmiş olacak ki, Hasan Yılmaz, kafasına koydu, evlenecekti onunla.

Zemzem Hanım, evlenme kararını duyar duymaz ayaklandı. "Gidip bir görelim bakalım" dedi. Hasan Yılmaz, kararlı bir sesle uyardı:

- Görülmüştür, siz gidip isteyin.

İzzet ve Zemzem Akçal'a, gidip kızı istemek düştü. Raşit Bey, arkadaşı

Hasan Yılmaz'ın talebini sevinçle karşıladı. Güzide de Hasan Yılmaz'ın kendisinden 14 yaş büyük olmasını problem yapmadı, evlenmeyi kabul etti.

Yaşı ilerlemişti ama Hasan Yılmaz hayli zengin bir işadamıydı artık. İkinci Dünya Savaşı'nın kıtlık ve karaborsa yılları yaramış, Sultanhamam piyasasının en büyükleri arasına girmişti.

Hasan Yılmaz, evlenmekte geç kalmanın acısını çıkarırcasına dillere destan bir düğün yaptı. 1946'daki düğünde Hasan Yılmaz'ın nikâh şahidi, Türkiye'nin ilk özel sektör iplik fabrikası Yeni Karamürsel Elyafın sahibi olan arkadaşı Nuri Güven'di.

Baba mutlu olunca

Çocukları çok seven Hasan Yılmaz, evlendikten birkaç ay sonra eşinin hamile kalması üzerine havalara zıpladı. Hamileliği boyunca Güzide Hanım'ı el üstünde tuttu.

Hele ilk çocuğunun oğlan olması onu daha da mutlu etti. 6 kasım 1947'de, oğlunun doğduğu haberini aldığında işyerindeydi. Hemen Kumkapı'daki eve, eşinin ve oğlunun yanına gitmek üzere fırladı.

Oğluna aile geleneğini devam ettirip babasının ismini vermeyi kararlaştırdı. Ama sonradan kendi mutluluğunu da oğlunun ismine yansıttı:

- Adı Ahmet Mesut olsun...

Hasan Yılmaz'ın, genç eşi Güzide Hanım'a olan hayranlığı yaptığı doğumla bir kat daha arttı. Para harcamakta cimriliğiyle tanınmasına karşın, eşinin istekleri karşısında cömertti artık. Güzide Hanım'ın, yeni ev alınması isteğini geciktirmeden yerine getirdi.

Kısa süre sonra Ahmet Mesut'un doğduğu Kumkapı'daki evi geride bırakıp, Beyazıt'taki yeni eve taşındılar. Soğanağa'daki yeni evin en önemli özelliği, Güzide Hanım'ın annesinin evine çok yakın olmasıydı. Vasfiye Hanımların evi, sadece yedi kapı ilerdeydi.

Yılmaz çiftinin diğer çocukları Turgut ve Nilüfer, gözlerini dünyaya bu evde açacaklardı.

Amcaya gelen baskılar

Mesut'un doğumuna en az babası kadar sevinen İzzet Akçal, sıkıntılı günler geçiriyordu. Nâzım Hikmet'i, Bursa Cezaevi'nde rahat

ettirmeye çalışması, CHP iktidarının tepkisini çekmişti.

Adalet Bakanlığı, Nâzım Hikmet'in yaşam koşullarını ağırlaştırması için Akçal'a baskı yapmakla kalmadı, Cezaevi Müdürü Tahsin Bey'i görevden alarak, yerine Kudsi Bey'i atadı. Cezaevi yaşamı, hem İzzet Akçal, hem de Nâzım Hikmet için "taşınmaz yük haline" geldi.

Nâzım Hikmet'i umutlandıran, yaklaşan genel seçimler nedeniyle gündeme gelen af yasası oldu. Affın çıkacağına sadece Nâzım Hikmet değil, bütün arkadaşları ve basın da inanmıştı.

Affın TBMM'de görüşüleceği 22 mart 1950'de, Vâ-Nû ve arkadaşları, Nâzım'ın kurtuluşunu görmek üzere Bursa Cezaevi'ne geldiler. Ancak müjde yerine kötü haber ulaştı Bursa'ya.

CHP'liler, af çıkarılmasının Demokrat Parti'nin başarı hanesine yazılacağı endişesiyle affı yasalaştırmaktan son anda vazgeçerek meclisi tatile sokmuşlardı.

Bu haber, Nâzım Hikmet'i yıktı. Cezaevinden kurtulma umudunu yitirmişti. Son çare olarak açlık grevi yapmaya karar verdi. Akçal, Nâzım Hikmet'i, açlık grevine başlayacağı 8 nisan 1950 cumartesi sabahı odasına çağırdı. Adalet Bakanlığı Başmüfettişi Hayrettin Şakir de odadaydı. İzzet Akçal, şairden açlık grevinden vazgeçmesini istedi.

Nâzım Hikmet, bu öneriyi nazikçe reddetti. Davasında haklı olduğunu anlattı. Aynı gün ziyaretine gelen gazeteci A. Emin Yalman da "hak ve hürriyet için riski göze almak ve ölüme bu şekilde kavuşmak zahmete değer" karşılığını verdikten sonra açlık grevine başladı. Ertesi gün Üsküdar Paşakapısı Cezaevi'ne nakledildi.

Yolları böylece ayrılan Nâzım Hikmet ve İzzet Akçal, bir daha hiç görüşemeyeceklerdi.

"Politikanın sonu darağacı"

İzzet Akçal da Bursa Cezaevi'nde daha fazla kalamadı. Nâzım Hikmet'in nakledildiği günlerde DP'den milletvekili adaylığı önerisi aldı. Milletvekilliği önemli bir sorumluluktu onun için. Hem sevindi, hem de tedirgin oldu. Karar vermeden önce eşine sordu:

- Türkiye'de politikanın sonu darağacında da neticelenebilir. Politikaya gireyim mi, ne dersin?

Zemzem Hanım'ın aklına, katır sırtında, üstelik gece konaklanarak çıkılan köy yolu geldi. 20-25 kilometrelik patikayı aşıp köye ulaşmak

saatler alırdı.

- Memlekete faydalı olacaksan gir...

Memleket, Zemzem Hanım için köy demekti. Köyünü hiç aklından çıkarmazdı. Politika denince de köy yolunu hatırlaması doğaldı.

İzzet Akçal, eşinden bu onayı alınca adaylığı kabul ettiğini DP'lilere bildirdi. Ancak Bursa Savcılığı'ndan istifa etmek yerine, bakanlığa başvurarak seçim ve propaganda çalışmaları için bir ay izin aldı. Garip bir rastlantı, CHP'li Adalet Bakanı Fuat Sirmen de Rize'den adaydı. Bakan ve savcısı, 14 mayıs seçimlerinde karşı karşıya geldiler. Rize'deki seçim sandığından çıkan oylar, Bakan Sirmen için hüsran oldu.

TBMM'ye giren İzzet Akçal, ilk günlerden itibaren başarılı bir grafik çizdi. Adnan Menderes, hükümeti kurarken Akçal'a bakanlık önerdi. İzzet Akçal kabul etmedi:

- Biraz daha yetişmeliyim. Siyaseti öğrenmeliyim.

Menderes, Akçal'ı bakan yapamayınca, deneyim kazanması için devletin işleyişini yakından görebileceği TBMM Maliye ve Bütçe Komisyonu Başkanlığı'na getirdi. Akçal, daha ilk anda mecliste etkin bir isim haline geldi.

DP iktidarının ilk icraatlarından olan af yasasında, Adalet Bakanı Osman Şevki Çiçekdağ'ın itirazlarına rağmen istediği değişiklikleri yaptırmayı başardı. Cezaevinden ilk çıkanlardan biri, Nâzım Hikmet'ti.

Akçal, Rize'den gelen partililerin sorunlarını, tek telefonla çözecek güce erişti. DP'nin, 15 ekim 1951'deki 3. Büyük Kongresi için Ankara'ya gelen DP Merkez İlçe Başkanı Esat Tuzcu da İzzet Akçal'ın kapısını çalan partililerdendi.

Yıllardır bitmeyen bir tahliye davası vardı. Dava, nihayet Yargıtay'a gelmişti, ancak bir türlü onay çıkmıyordu. Esat Tuzcu'yu dinleyen İzzet Akçal, 6. Daire Başkanı'nıonun yanında aradı:

- Fahrettin Bey, Esat Tuzcu arkadaşımızın dava dosyası sizdeymiş. Ben biliyorum davayı. Onaylayıp gönderiverin bir zahmet...

10 güne kalmadı, Yargıtay'dan mahkeme kararının onayı çıktı.

İlkokul hediyesi Kuran

İzzet Akçal, onca yoğunluğuna rağmen Mesut'u ihmal etmezdi. "Sevgili Mesut"unu çok sever, onun her şeyiyle yakından ilgilenirdi. Başlayacağı ilkokulun seçiminde de etkisi oldu.

Mesut için seçtiği Beyazıt 5. Deneme İlkokulu, hem evlerinin yakınındaydı, hem de Amerikan sistemiyle eğitim veriyordu.

İstanbul'da birçok yeniliğe imza atan bu okulun ders programı, öbür ilkokullardan farklıydı. İngilizce öğretiliyor, mandolin dersleri veriliyordu. Bir de çocukların iyi beslenmesi için her gün Amerikan yardımı süttozundan yapılmış süt içiriliyordu.

Mesut ilkokula başlayacağı gün, İzzet Akçal ona bir Kuran hediye etti. Kuran'ı verirken, bir de kâğıt uzattı. Kâğıtta, Mesut'a yazılmış bir şiir vardı:

Yadında mı doğduğun günler?
Sen ağlar idin gülerdi âlem,
Öyle bir ömür geçir ki
Olsun son mevkin
Sana hande halka matem.

Şiir İzzet Akçal'ın, Mesut'un "büyük adam olması" beklentisini yansıtıyordu. Hatırlıyor musun doğduğun günleri? Sen doğarken ağlıyordun ama âlem gülüyordu. Öyle bir yaşam geçir ki, ölümünde tersi olsun. Halk, arkandan matem tutsun. Sen ise gideceğin mevkiyi düşünüp mutlu ol!

Mesut, amcasının bu yaklaşımından etkilendi. O yaşından itibaren "büyük adam" olmak için didindi. Büyüklerin dünyasıyla ilgilendi, onlar gibi olmaya çalıştı.

Şiir okurken bile yüzüne büyükler gibi ciddi bir ifade vermeye çalışırdı. Yaşından büyük olmaya çabaladıkça yaşıtlarıyla arkadaşlık kurması zorlaşırdı. Annesi ona baktıkça "Mesut ilim adamı olacak" diye gururlanırdı.

Ama bu beklentilerin yoğun biçimde hissettirilmesi, Mesut'un çocukluğunu doya doya yaşamasını engelledi.

Beyaz Saray'ın açılışı

Mesut'un ilkokul birinci sınıfı tamamladığı 1955 yılı, babası Hasan Yılmaz'ın yaşamında bir dönüm noktasıydı. Arkadaşı Halil Paker'le ortaklık kurup, 1951'de Eminönü'nde başladığı büyük çarşı projesi, o yıl noktalandı.

Beyaz Saray'ın yapımı tamamlandı. Hasan Yılmaz ve Halil Paker, bütün servetlerini bu işe yatırmışlardı. İnşaat işini müteahhide vermek yerine, bizzat başında durup yaptırmışlar, çimento, demir tahsislerinde ortaya çıkan sorunların aşılmasında TBMM Bütçe Komisyonu Başkanı olan İzzet Akçal yardımcı olmuştu. Kimi zaman çevre belediyelere çimento ve demir tahsis ettirip, sonra da oralardan Beyaz Saray'a aktarma yolunu bile kullanmışlardı.

Beyaz Saray, o yılların İstanbul'unda gökdelen konumundaydı. Açılışı, İstanbul Valisi ve Belediye Başkanı Fahrettin Kerim Gökay gerçekleştirdi. Açılış töreni gazetelerde haber oldu.

Açılışın, 26 kasım 1954'te Kapalıçarşı'da çıkan büyük yangından birkaç ay sonraya rastlaması büyük bir şanstı. Kapalıçarşı'da işyerleri yanan esnafın bir kısmı, İstanbul'un 230 dükkânlık bu yeni iş merkezine taşındı. Bu nedenle yangınla ilgili dedikodular da çıktı.

Bir yandan Sıiltanhamam'daki işini idare eden Hasan Yılmaz, daha çok Beyaz Saray'da kurduğu büroda oturmaya başladı.

Artık çok çalışmak yerine bir rantiye olarak davranabilir, daha sakin bir yaşam sürebilirdi.

Bayar'la sohbetler

İzzet Akçal'ın politik yaşamı ise giderek renkleniyordu. Cumhurbaşkanı Celal Bayar, sıkıntılı zamanlarında çağırır, Akçal'la sohbet ederdi. Bayar, Başbakan Adnan Menderes'in kimi faaliyetlerinden, konuşmalarından rahatsızdı.

Menderes'in, 6-7 Eylül 1955 olaylarının habercisi olan meclis konuşmasından sonra da Akçal'ı yemeğe çağırdı.

Menderes'in, "Türkiye'yi bir avuç insandan ibaret Osmanlı kalıntısı sananlar, yakında günlerini görecektir" sözleri, Bayar'ı tedirgin etmişti. Doğrudan konuya girdi, içini döktü:

- ... bu devletli terbiyesi ta Demokrat Parti'ye kadar sürüp geldi. Ben de Cumhuriyet'e başvekillik yaptım. Benim idaremde de bu terbiyeden izler vardı. Bu tarifin suiistimaline müsaade edemem. Celal Bey'in (Yardımcı) bana anlattıklarından bu teşhisi yapmış olduğunuzu gördüm ve çok memnun oldum.

Bayar'ın sözünü ettiği teşhis, İzzet Akçal'ın, DP iktidarının geleceğine ilişkin endişeleriydi.

- Anladım ki, insanların kendi içinde dengeli olması kâfi değildir; bir devrin zihniyetinde aynı mesuliyeti taşıyacak cesaret ve görgüye de sahip olması gerekir. Biz bu zihniyet farkının acılarını geçmişte çok yaşadık. Yeniden karşımıza çıkacağı endişesindeyim.

Adliye Vekili Celal Yardımcı, İzzet Akçal'ın bu sözlerini aynen Cumhurbaşkanına aktarmıştı anlaşılan. Yardımcı, Akçal'ın yakın dostuydu.

Çocuklara iş bulma sorunu

DP iktidarının gidişatından endişe eden İzzet Akçal'ın özel yaşamındaki en büyük sorunu büyük oğlu Necat'ın, iş yaşamının yolunda gitmemesiydi.

Necat'ın en büyük hayali denizci olmaktı. Deniz Lisesi'ne gitmiş, fakat çocukluktan kalma kulak rahatsızlığı denizci olmasına engel olmuştu. Mezun olduktan sonra devlet memurluğuna başlayan Necat, bir ay sonra da "Ben masa başında çalışamam" deyip işten ayrılmıştı.

"Beyaz Saray" faaliyete geçince, İzzet Akçal kardeşine gidip, o sırada Ankara'da ticaret yapan Necat için girişten bir dükkân istedi. Hasan Yılmaz, tek koşulla kabul etti bu isteği.

"Burada ortağımın da hakkı var. Belirli şartlarda kiraya veriyoruz, prensiplerimizi bozamayız" dedi. Dükkânı, diğerlerini verdiği koşullarda kiraladı ama kendi payına düşen kirayı almadı.

Necat, Sümerbank'tan emekli Sadi Altay adlı bir tanıdığıyla konfeksiyon manto ve bijuteri satan bir mağaza açtı. Kira yarı yanya düşük olduğu halde başarılı olamadı. İki yıl kadar sonra iflas edip, mağazayı kapatmak zorunda kaldı.

Yaramaz ve çapkın büyük oğlunun Beyaz Saray'daki dükkânı batırması İzzet Akçal'ı kızdırdı. Aldı onu, Karadenizli müteahhit Mustafa Kuran'ın yanına verdi: "Al bu çocuğu adam et."

Necat, İzmit'teki bir inşaatta kalfa olarak çalışmaya başladı. Birkaç ay sonra Zemzem Hanım, küçük kızı Fatma Sezen'le birlikte oğlunu ziyarete gitti. Onu kazma sallarken görünce hüngür hüngür ağladı, "Vay benim oğlum okumadı, başına neler geldi" diye.

Sorunu çözmek yine babaya düştü. Bu kez oğluna, denizcilikle ilgili bir şirket kurdurdu. İş denizcilik olunca Necat dört elle sarıldı ve bu kez başarılı oldu.

İzzet Akçal, hukuk fakültesini bitiren küçük oğlu Erol Yılmaz'ı da Amerika'ya göndermek istiyordu. İktisat ve Ticaret Bakanı Abdullah Aker'den yardımcı olmasını rica etti. Aker, müsteşarı Cahit Zamangil'e hemen işlemleri başlatması talimatı verdi. Müsteşarının karşı çıkmasına rağmen Aker, yazıyı hazırlatıp imzaladı.

1956 sonunda Amerika'ya giden Erol Yılmaz, New York City College ve Columbia Üniversitesi'nde uluslararası ilişkiler konusunda araştırmalar yaptı. Amerika'da üç yıl kadar kaldıktan sonra Türkiye'ye döndü.

Bahçede yazılan pankartlar

Mesut, amcasını örnek alır, onu yakından izlerdi. Annesinin dayısı olan eski milletvekili Nazmi Oğuz'un çabaları Mesut'u "İsmet Paşa hayranı bir CHP'li" yapmaya yetmemişti. DP taraftarıydı.

1957 seçimlerinin hemen ertesinde amcasına yazdığı mektup küçük yaşma rağmen Mesut'un siyasetle ne denli yakından ilgilendiğinin kanıtıydı. Henüz 10 yaşında, ilkokul üçüncü sınıf öğrencisi bir çocuk olarak yazmıştı bu mektubu:

Sevgili Amcacığım,
Şimdi radyodan Rize seçim haberlerinin neticesini aldım. Başarınızdan dolayı tebrik ederim. Bu yaz Rize'ye gidip, yaptıklarınızı gördükten sonra partinizin kazanmasını daha çok istedim. Bütün baştaki büyükleri tebrik eder, memleketimiz için hayırlı ve uğurlu olmasını isterim. Sizin, yengemin, ablalarımın ellerinden öperim. Anneannem, annem, babam sevgi ve selamlarını yollarlar.

Mesut, bir yıl önce annesi, babası ve amcasıyla Rize'ye gitmiş, memleketini ilk kez görmüştü. Çataldere'ye, derelerin üzerinden atlayıp yürüyerek, tırmanarak ancak sekiz saatte varabilmişlerdi.

İzzet Akçal, eşinin kendisinden beklediği köy yolunu henüz yaptıramamıştı ama Rize'ye yapabildikleri de azımsanacak gibi değildi. Mesut, amcasının Rize'de gördüğü izlerinden etkilenmişti.

Mesut, sadece amcasıyla ilgili olanlan değil, ülkedeki bütün politik gelişmeleri yakından izlerdi. 1958 yılının yaz aylarında Türkiye'yi sarsan Kıbns tartışmalarından da uzak kalmadı.

Ortalığı "Ya taksim, ya ölüm" sloganları sarmıştı. 8 haziranla 13 temmuz tarihleri arasında çoğunluğu İstanbul'da olmak üzere 43 miting yapıldı. Mitinglere katılanların toplam sayısı 2 milyon 690 bin olarak tahmin ediliyordu.

O mitinglerde "Ya taksim, ya ölüm" diye bağıran, pankart taşıyanlardan biri de Mesut'tu. Evlerinin bahçesinde pankart yazarken, küçük kardeşi Turgut onu gülerek izlerdi.

Turgut'un siyasetle, Kıbrıs'la ilgisi yoktu. Top oynamaktan hoşlanır, babası gibi tüccar olacağını söylerdi.

Gayri meşru servet davası

İzzet Akçal'ın, DP içinde izlediği özgün ve yer yer muhalif çizgi, 1959'un ilk aylarında değişti.

Daha önce "amme hizmetlerinde mühim vazifeler alan şahsiyetlerin hususi hayatlarının hatta ta yatak odalarına kadar basın tarafından takip edilmesini" yararlı bulduğunu söylemişti. Oysa 1959 bütçe görüşmelerinde basma konulan sınırlamaları savundu.

İsmet İnönü'nün Uşak-Turgutlu-İzmir gezisi sırasında çıkan olaylarla ilgili olarak yaptığı grup konuşmasında "Korkulu, çekingen ve endişeli hareket etmek doğru değildir" diyerek, yasal önlemlerin uygulanmasında geri adım atılmamasını istedi. Uşak'ta İnönü'nün başına taş atılmış, gezi boyunca çıkan olaylar, İstanbul'da da sürmüş, hükümet yayın yasağı koymuştu.

Akçal'ın, bu dönemde verdiği ve DP'nin din propagandasını teşvik ettiği iddialarını yalanlayan demeci de dikkat çekiciydi.

"Ehli Salip Ordusu, Allahı Sevenler Cephesi diye gayri mesul şahısların söyledikleri şu, bu sözden DP'yi mesul tutmaktadırlar."

Ardından basınla ilgili "6334 sayılı ünlü yasaya" da çekimser kalan İzzet Akçal, "hafif bir viraj alarak" manevrasını tamamladı.

Çizgisindeki ani değişiklikler, bakan olacağı söylentilerinin yayılmasına neden oldu. Bu söylentiler, ancak 1 kasım 1959'da gerçek oldu. Akçal, 5. Menderes hükümetinde Devlet Vekilliği'ne atandı.

İyi bir hatip olan İzzet Akçal, "Hükümet Sözcüsü" olarak, TBMM'de hükümete yöneltilen sözlü sorulan yanıtlamakla görevlendirildi.

Sürekli kürsüdeydi artık. Menderes'i hedef alan her eleştirinin kalkanı durumundaydı. Menderes için Park Otel'de daire ayrılmasının "fuzuli masraf olduğu" eleştirilerini bile savunmak zorunda kaldı.

- Bunlar birer kahve dedikodusu. Türkiye Başbakanı, sıhhatini yıpratmak pahasına otel köşelerinde çalışıyor.

Oysa kendisi, lüksten hoşlanmazdı. Hilton Oteli'nin açılışında gece kendisine de bir oda ayrılmış olmasına rağmen, orada yatmadan eve dönmüş, "Benim evimdeki yatağım daha rahat" demişti.

Zaten geceyi dışarıda geçirme alışkanlığı yoktu. Ne olursa olsun yemek saatlerinde evine gelirdi. Hızla yemeğini yer, ardından 10 dakika uyurdu. Hatta küçük kızı Fatma Sezen bazen dalga geçerdi:

- Baba sen de yastığı görsen uyuyorsun...

İzzet Akçal ise kızmazdı. "Kızım bu çok iyi bir şeydir, ben sabah gibi yeni bir enerjiyle kalkıyorum" diye yanıtlardı.

Makam aracına çocuklarını bindirmezdi. Otobüs duraklarında bekleyenleri alır, ama çocuklarını taşımazdı. Zemzem Hanım bile birkaç kez binebilmişti makam aracına. O da resmi davetlere ya da kokteyllere eşiyle birlikte giderken...

"Kazanmıştır, görmemişsindir"

Yılmaz Ailesi ise Akçal ailesinden farklı bir yaşam sürüyordu. Fark, Hasan Yılmaz'dan değil, Güzide Hanım'dan kaynaklanıyordu. Güzide Hanım, lüksten, ihtişamdan, fark edilmekten hoşlanırdı. O devirlerde İstanbul'da araba kullanan, arabası olan ender kadınlardandı.

Mesut ilkokulu bitirdiğinde özel okula gitmesini isteyen de annesiydi. Güzide Hanım için Mesut özel bir çocuktu. İlkokuldan sonra eğitimine özel okulda devam etmeliydi.

Mesut'a, mezuniyet hediyesi olarak Tolstoy'un Haıj) ve Sulh'umı aldı. Oğlunun klasikleri erken yaşta okuması onun için gurur vesilesiydi.

Anne öncülüğünde uzun uzun araştırıldı. Amcanın da fikri alındıktan sonra Özel Sankt Georg Avusturya Lisesi'nde karar kılındı. Mesut, lisenin sınavına girip çıktıktan sonra üzerinde bile durmadı. Kazanacağından emindi. Annesi ve babası da.

Fakat sınav sonuçlarına bakan aile dostları Mehpare Hanım, Suadiye'deki yazlık evlerine geldiğinde üzgündü. "Mesut maalesef kazanamamış." Hasan Yılmaz inanmadı. "Mümkün değil, Mesut kazanmıştır, sen görmemişsindir."

Hemen kalkıp listeye bakmak için Avusturya Lisesi'ne gitti. Oradan telefon etti.

- Mesut birincilikle kazanmış. Mehpare Hanım listenin en üstüne bakmamış anlaşılan...

Bütün aile rahat bir nefes aldı ama İstanbul Kız Lisesi'nde öğretmen olan Mehpare Hanım çok mahcup oldu. Özür üstüne özür diledi.

Alman kültürüyle tanışma

1959-1960 öğretim yılında girdiği Avusturya Lisesi, Mesut için sadece yeni bir okul olmakla kalmadı, farklı bir kültürle tanışmasını da sağladı.

Ancak Alman kültürüyle bu denli yakınlaşmak, o kültürü benimsemek, hazmetmek yerine tam tersine milliyetçi damarlarının kabarmasına yol açtı. Çünkü Alman hocalar katı, disiplinden asla taviz vermeyen, sert insanlardı. Zaman zaman öğrencileri dövmekten kaçınmazlardı.

Türk hocalar ise tam tersine daha sevecen davranırlardı. Öğrenciler, Alman öğretmenler gibi dayak atmayan, azarlamayan, sürekli sert bakışlar fırlatmayan Türk öğretmenlerini severlerdi.

Mesut, hazırlık sınıfında bu karmaşık duygular içindeyken, üstüne bir de 27 Mayıs 1960'taki askeri müdahale geldi. Müdahale, Mesut'un yaşamını altüst etti.

Darbe sonrasında DP'nin tüm ileri gelenleri gibi sevgili amcası İzzet Akçal da hapse atıldı. Ne olup bittiğini anlayamayan, amcasından bir türlü haber alamayan Mesut, günlerce merak içinde kaldı.

Kesik uçlu dolmakalem

Kaderin garip bir cilvesi olsa gerek, İzzet Akçal, yıllar önce görev yaptığı İmralı'nın karşısındaki Yassıada'ya hapsedildi. İlk günleri zor geçti. Yedi aylık bakanlıktan sonra aniden gelen mahpusluğa alışmak zordu. Dışardan haber de alamayınca vakit geçmek bilmiyordu. Nasıl olduysa bulduğu bir defter onu sevindirdi. Eski alışkanlıkla günlük tutmaya başladı.

Bir gün ada komutanı Tarık Güryay koğuşa geldiğinde, günlüğü masanın üzerinde gördü. Hiçbir şey demeden defteri aldı götürdü.

Gece saat 03.00 sıralarında koğuşun kapısı açıldı. Komutan çağırıyordu Akçal'ı. Endişelenmedi değil. Ama bir yandan da sevindi. 47 gün sonra ilk kez açık havaya çıkacaktı.

Beklediğinin tersine, Güryay kötü davranmadı. Karşısına oturttu, sohbet ettiler. Okuduklarından etkilenmişti anlaşılan.

Duruşmalar başladıktan sonra ailesiyle görüşebildi ama çocuklara izin verilmediği için Mesut'u hiç göremedi. Mesut da sık sık mektup yazarak sürdürdü amcasıyla iletişimini.

Mektuplar, amca yeğen arasındaki bağı daha da güçlendirdi. Mesut'un okuduğu kitapları, amcasının mektupları belirlerdi. Bitirdiği kitapları amcasına duyurmaktan mutlu olurdu.

"Sevgili Amcacığım, tavsiyeniz üzerine Kafka'nın kitabını okudum" türünden cümlelere 50 kelimeyi aşması yasak olan mektuplarında sıkça rastlanırdı.

Mektuplarda, Descartes'ın, Montesquieu'nün, Nietzsche'nin fikirlerini tartışırdı amcasıyla. Dolmakalemin ucunu kırarak yazardı mektuplarını, divitle yazılmış kadar göz alıcı satırlar çıkardı ortaya...

Mal varlığına el konunca

Yassıada'daki davalar, aylar sonra başladı. İzzet Akçal da öbür hükümet üyeleri gibi "Anayasaya aykırı antidemokratik yasalar çıkarmak suretiyle dikta rejimi kurmaya teşebbüs"le suçlandı. Suçlamaların dayanağını, ağırlıklı olarak, mecliste yaptığı konuşmalar oluşturdu.

Yargılama esnasında Erzincan depremi sırasındaki faaliyetleri de yeniden hatırlandı. Tanıklık yapanlardan biri olan Refik Tulga, "Hırsızlık yaparken yakaladığı insanlara işkence yaptırdığını öne sürdü.

Ağabeyiyle ilgili suçlamalardan Hasan Yılmaz da payını aldı. Milli Birlik Komitesi'nin görevlendirdiği hesap uzmanları, aleyhte rapor hazırladılar. Bu raporlara dayanılarak, 27 Mayıs'tan altı ay kadar sonra Hasan Yılmaz hakkında "gayri meşru servet edindiği" gerekçesiyle dava açıldı.

Ağır Ceza Mahkemesi yargıçları, en çok "Beyaz Saray"m mali kaynağı üzerinde durdular. "Nereden buldun bu kadar parayı?" diye sordular. Hasan Yılmaz, binanın 1 milyon 800 bin liraya mal olduğunu, kendisine düşen payın 900 bin lira olduğunu söyleyip, rakamlar verdi:

- "Soğanağa'daki evimin satışından 300 bin lira elde ettim. Arada kalan 600 bin lirayı da inşaat bittikten sonra dükkânları teminatla kiraya vererek topladım."

Dava sürerken Hasan Yılmaz'ın bütün malına, mülküne, bankadaki parasına, yeni aldığı Chrysler marka otomobiline tedbir kondu. Geçinebilmesi için de gelirlerinden her ay 2 bin lira almasına izin verildi.

Cezaevindeki ağabeyinin ailesine de bakmak zorunda olan Hasan

Yılmaz itiraz etti. "Bu para bana yetmez. İki oğlum, özel okulda okuyor." Mahkeme başkanmm yanıtı olumsuzdu:

- Bu miktar, bir generalin aldığı maaşa eşit. Paşalar geçiniyor da siz niye geçinemeyecekmişsiniz?

Hasan Yılmaz, Mercan'daki iki dükkânının kiracısıyla konuşup mali sorununa çare buldu. Kiracılar, kontratta yazılı miktarı, bloke edilen banka hesabına yatırıyor, kalanını ona elden veriyorlardı.

Cazip teklifler

Kardeşiyle ilgili "gayri meşru servet edinme davası" İzzet Akçal'ın yargılanması sırasında da gündeme geldi. İki kardeş arasındaki maddi ilişki didiklendi. İzzet Akçal'ın Erzincan'da yıkıntılar altından çıkarılan altınları zimmetine geçirdiği ve "Beyaz Saray"ın gizli ortağı olduğu bile öne sürüldü. İki kardeşin soyadlarının farklı olmasına da dikkat çekiliyordu.

Ancak dava boyunca, bu iddiaları doğrulayacak kanıt bulunamadı. "Gayri meşru servet edinme" davası sonuçlanınca, Akçal hemen kaleme sarılıp ailesine duyurdu:

- Gayri meşru servet edinme davası beraatla sonuçlandı. Size temiz bir isim bıraktığım sabitleşti. Bundan sonraki davalardan ceza alsam da gam yemem.

Bu arada Anayasa'yı ihlal davası da sona yaklaşmıştı. İzzet Akçal'ın avukatı olan kızı Saime (Kutman) ve öbür avukat Sakıp Gürel 18 sayfalık savunma metninde iddiaları yanıtladılar.

"Meslek hayatında birçok insanı yumuşatacak kadar cazip teklifler karsısında sarsılmamış ve namuslu kalmanın hazzıyla yetinmiştir" diyerek, İmralı ve Erzincan yıllarına atıfta bulundular:

- İmralı cezaevi müdürlüğünün bahşettiği salahiyet ve nüfuzu istismar değil, namusuyla meslek ve memleket hizmetleriyle var olmaya çalıştığı, siciliyle müspet ve meslektaşlarınca malumdur. Hele Erzincan felaketinin toprak yığını haline getirdiği şehir enkazı arasına gömülmüş hususi ve umumi hâzineleri sahiplerine ulaştırmaktan nasibini almış ve harabeler içinde ayrılırken mamur bir şahsiyet, temiz bir nasiyeyle vatandaşları arasına katılmıştır. Muktesit aileye müsrif aile bilançosu, mazbut aileye şefik aile masrafı tatbik ederek kabartılmış masraflara, maddi hatalara, gayretkeş hesaplara müstenit gayri meşru servet dosyaları mahkemelere sevk için gazetelerle ve maalesef devlet radyosuyla teşhir için yeter görülmüş ise de

mahkûmiyete hiçbir zaman yetmeyecektir.

Yüksek Adalet Divanı, bu savunmayı yeterli görmeyip, Akçal'a müebbet hapis cezası verdi. Akçal, idam yerine ömürboyu hapis cezasına çarptırılmasına sevindi.

Karar açıklandıktan sonra Kayseri Cezaevi'ne gönderilmek üzere salondan ayrılırken, gülümsüyordu. Avukatı olan kızını uzaktan, el işaretiyle tebrik etti.

Gümrükte çürüyen araba

Mesut'un, amcasının yokluğunda en iyi anlaştığı kişilerden biri, onun oğlu olan kuzeni Erol Yılmaz Akçal'dı. Ailenin politika bayrağını, 1961'de Erol Akçal devralmıştı. DP'nin devamı olan Adalet Partisi, 1961 seçimlerinde Rize'de babasının yerine oğlunu aday göstermişti.

Erol Akçal, en genç milletvekili olarak TBMM'ye girdiğinde, Hasan Yılmaz, hâlâ "gayri meşru servet davası"yla uğraşıyordu. 1959'da Gümüşsuyu'ndaki Alman Konsolosluğu'nun karşısında 350 bin liraya satın aldığı evdekileri çıkarıp taşınabilmesi bile davanın getirdiği mali sorunlar nedeniyle iki yılını almıştı.

Erol Akçal, davayı hızlandırabilmek için amcasına bir öneride bulundu. "Amca, Mülkiye'den mezun maliyeci bir arkadaşım var. Defterlerini ona gösterelim mi? Bu işlerden iyi anlar" dedi. Hasan Yılmaz kabul etti. Defterleri alıp, Tepebaşı'na kadar yürüyerek gittiler.

Yeğeninin arkadaşı olan mali müşavir, Vural Arıkan'dı.
Defterleri onun bürosuna bıraktılar. Arıkan'ın uzun bir süre çalışarak hazırladığı rapor, avukat Mehmet Yağcı'nın yaptığı savunmaya yardımcı oldu. Mehmet Yağcı, Hasan Yılmaz'ın hemşehrisiydi. Çayelili olan Mehmet Yağcı, öğrenciliği sırasında İzzet Akçal'ın bürosunda çalışmıştı. Davaya bakmaya başladığında henüz dört yıllık bir avukattı.

Hasan Yılmaz, ancak mahkeme 1964'te beraat kararı verdiğinde rahat bir soluk alabildi. Üç buçuk yıl sonra beraat kararının ardından küçük oğlu Turgut'u yanına alarak Kadırga'daki gümrüğe gitti. Yepyeniyken el konulan Chrysler arabasının camları kırılmış, lastikleri sökülmüş, içi yosunlarla kaplanmıştı.

Arabasının içler acısı halini görünce üzüldü, "Tamam anlaşıldı, kalsın" deyip eli boş ayrıldı gümrükten...

Bütün bu olup bitenlerden sonra ticareti bırakmaya karar verdi.

Çalışıp ticaret yapmak yerine, Beyaz Saray'da, kapısının üzerinde "Müdüriyet" yazan odasında oturdu yıllarca...

Alman hocaya fırlatılan pergel

Mesut'un üzerinde öğretmenlerinden İzzet Akyol ve Mahmedet Şahinler'in etkisi büyüktü. Edebiyat kolu faaliyetleri sırasında tanıdığı Mahmedet Şahinler, fen bölümünde okuyan Mesut'un edebiyat sevgisini pekiştirmekle kalmadı, münazaraya da yönlendirdi.

Mesut, kısa zamanda sınıfın münazara takımının değişmez elemanı oldu. İlk tartıştıkları konular, "Olaylar mı insanlan, insanlar mı olayları büyük yapar?", "Sigara zararlı mıdır, yararlı mıdır?" ve "Sanat toplum için midir, yoksa sanat sanat için mi yapılır?" ikilemleriydi.

Münazara takımının kaptanlığı için Mesut, Rutkay (Ünal) Aziz'le yarışıyordu. Bir yıl Mesut alırdı kaptanlığı, bir yıl Rutkay. Kaptanlık bayrağını kaybeden üzülmezdi. İkisi, samimi arkadaştılar.

Dört yakın arkadaşları daha vardı, Levent Sevinç, Mehmet Polat, Kahraman Baktır ile Ender İlyasoğlu. Mehmet ile Kahraman Alman Lisesi'nden, diğerleri Avusturya Lisesi'ndendi.

Okul dışında hep "altılı grup" olarak dolaşırlardı. Sinemaya giderler ya da evlerde buluşurlardı. Geç vakitlere kadar okudukları kitaplardan, gittikleri filmlerden söz ederlerdi. Dünya meselelerine çözümler üretip, akılları yettiğince tartışırlardı.

Aralarında zaman zaman çıkan anlaşmazlıkları çözmek için ilginç bir yol bulmuşlardı. Bir kavga çıktığında birinin evine gidip, odaya kapanırlardı. Biri hâkim olurdu, biri savcı; sanık ve şikâyetçi de yerini alır, "gençlik mahkemesi" yargılamaya başlardı. Mahkeme faaliyeti, taraflar yorgun düşene değin sürerdi. Hemen her seferinde tatlıya bağlanırdı anlaşmazlık.

Yıllar geçtikçe evlere daha az uğrar oldular, dışanda buluşmalar arttı. Önce Çiçek Pasajı'm, ardından Bebek'teki Nazmi Restoran'ı keşfettiler.

Bebek'teki bu restoran, o zamanlar kolej gençliğinin toplandığı bir yerdi. Arnavutköy Kız Koleji'nin, Robert Kolej'in öğrencileri, hep oradaydı.

Beş arkadaşın bir akşam üzeri buluşması, daha öncekilerden farklı oldu. Nazmi'nin geniş bahçesinin uzak bir köşesine çekilip, garsondan rakı istediler.

O akşam, yaşamlarının ilk rakısını yudumlarken, "ağabey" dedikleri büyük öğrencilere fark ettirmeden sigaralarını da tüttürdüler. Rakı ve sigara, kendilerini büyümüş hissetmelerine neden oldu. Etraflarındaki her şeyden, sınırsız haz duydular. Güneşin, denizin üzerine yaydığı kızıllık bile farklı geldi o akşam onlara...

Avusturya Lisesi'nden kopuş

Mesut, lise l'e kadar başarılı bir öğrenciyken, o yıl her şey ters gitmeye başladı. Zatürreeye yakalandı, uzun süre yattı. İyileşmek şöyle dursun, hastalığı giderek arttı, zatülcenpe çevirdi. Doktorlar, hastaneye yatırılmasını istediler.

Ama Mesut'un inadı tutmuştu. Hastaneye gitmemek için direndi. "Siz beni başınızdan atmak istiyorsunuz" diyordu.

Tam üç buçuk ay boyunca yattı evde. İyileşip ayağa kalktığında, lise 1. sınıfı yeniden okumak zorunda kaldı. Hazırlıktan beri birlikte olduğu arkadaşlarından ayrılmıştı.

Hastalık nedeniyle de olsa sene kaybetmeyi içine sindiremedi. Avusturya Lisesi'ne gelmekten nefret eder olmuştu. Okulda sevdiği tek faaliyet, edebiyat ve gazete kollarındaki çalışmalarıydı.

Bir yıl önce edebiyat kolu olarak, konferanslar, toplantılar düzenlemişler, Milliyet Spor Kervanı'nı ve gazeteci Sadun Tanju'yu okula davet etmişlerdi.

Bu faaliyetlerden zevk aldığı için ertesi yıl, edebiyat kolunun yanı sıra gazete koluna da girmişti. Oktar Cirit'in başkanı olduğu gazete kolunda arkadaşı Rutkay Aziz de vardı.

O yıl ilk kez Andromeda adlı bir okul gazetesi çıkarmayı başardılar kol olarak. Mesut, bu gazeteye yazılar yazdı.

Bizans'ı nasıl översin?

İkinci dönem sonuna doğru bir Resim ve Sanat Tarihi dersinde Alman hocanın, İstanbul'un fethinden söz ederken Bizans'a övgüler yağdırması, Mesut'u kızdırdı. Bu hoca, Bizans'a hayranlığını, Osmanlı'ya nefretini her fırsatta dile getirmekten kaçınmazdı, o gün de benzer görüşler dile getirdi:

- Barbar Türkler, İstanbul'u yağmaladı. Zaten Osmanlı, Avrupa'da aldığı kentlere uygarlık adına bir şey katmamıştır.

Mesut, oturduğu yerden bağırdı. "Böyle konuşamazsın." Alman hocanın "kar beyazı" olan yüzü sinirden mosmor kesildi.

- Eşşek...

- Eşşek senin babandır...

Bir öğrencinin böyle karşılık vermesine alışık değildi Alman hoca.

Bu kez elindeki tebeşiri fırlattı.

Mesut, onun da altında kalmadı, o da az sinirli değildi. Öğrenciler arasında kavgacı bir tip olarak tanınırdı. Önündeki pergeli kaptığı gibi Alman hocaya doğru fırlattı. Bereket isabet kaydedemedi, pergel tahtaya saplandı. Alman hoca, hemen sınıfı terk etti, gidip Mesut'u müdüre şikâyet etti. Müdür, Hasan Yılmaz'ı, okula çağırıp olayı anlattı:

- Biz kovmadan siz alın. Yoksa okuldan atmak zorunda kalırız.

Hasan Yılmaz, müdürü sakinleştirdi. "İzin verin, bu dönemin sonunda alalım. Bir daha sene kaybetmesin."

Başka bir öğrenci olsa o an kapı önüne bırakırdı ama karşısındaki Hasan Yılmaz gibi itibarlı bir kişi olunca, müdür bu öneriye razı oldu.

Mesut, dönem sonunda Avusturya Lisesi'nden ayrıldı. Geriye sadece 1965 yıllığındaki fotoğrafları kaldı, adı sınıf listelerinden çıkarıldı. Alman hoca da bu olaydan sonra İstanbul'da fazla kalamadı, okuldan ayrılıp ülkesine döndü.

Sandalda geçen gün

Mesut, her zaman kendinden emin konuşur, verdiği karardan asla şüpheye düşmezdi. Bir karar verdi mi, uygulamak için bütün gücünü harcar ama kararını değiştirmezdi.

Yaz aylarında oturduklan Suadiye'de apartman komşuları olan Erdal Tabak'la iyi arkadaştı. Manş'ı yüzerek geçen ünlü yüzücü Murat Güler'le sık sık karşılaşıyorlardı. Murat Güler, formunu korumak için Adalar'a kadar yüzerek antrenman yapardı.

Mesut ve Erdal onu imrenerek izlerdi. Bir gün Murat Güler yine havalı bir şekilde yanlarından geçince, Mesut ayağa kalktı. "Hadi, biz de Adalar'a gidelim." Erdal, şaşkınlıkla sordu:

- Nasıl? Yüzerek mi?

- Hayır sandalla.

Hemen bir sandal kiralayıp, Kınalıada'ya doğru açıldılar. Adada dolaştılar, denize girdiler. Eğlenceli saatlerden sonra dönmek üzere yeniden küreklere asıldılar. Poyrazın ayaklandırdığı dalgalar, gelişte olduğu kadar rahat ilerlemelerini engelliyor, kürek çekerken zorlanıyorlardı.

Yanlarından geçen sürat teknelerini gören Erdal, Mesut'a döndü. "Şu teknelerden birinden yardım istesek mi?" dedi. Mesut reddetti. "Hayır olmaz, dönüşü başarmalıyız."

Suadiye sahiline vardıklarında hava çoktan kararmış, evdekiler merak içinde kalmışlardı.

Avusturya Lisesi'nden kopmasına neden olan olayda da yanlış yaptığına hiç inanmadı Mesut. Ona göre suçlu, Schneeweiss'tı.

Erkek Lisesi'nin cazibesi

Turgut, İstanbul Erkek Lisesi'nde okuyordu. Okul Aile Birliği Başkanı Hasan Yılmaz'dı. Avusturya Lisesi dört yıl olduğu için İstanbul Erkek Lisesi'nin üç yıl olması da bir diğer avantajdı. Kaybettiği bir yılı geri kazanmış olacaktı.

Almanca öğrenim yapılan İstanbul Erkek Lisesi, Avusturya Lisesi'nden ayrılanların sığınağıydı. Sınavla öğrenci alıyordu. Mesut'un bu sınavı kazanması zor olmadı. 6 eylül 1965'te İstanbul Erkek Lisesi'ne kayıt yaptırdı. Avusturya Lisesi'nde okuduğunun tersine, bu kez edebiyat bölümünü seçti. İkinci farklılık da, yatılı öğrenci olmasıydı.

Mesut için yeni okulunun en cazip yanı, BabIâli'nin ortasında bulunmasıydı. Karşıda Cumhuriyet gazetesi, arkada da Bedii Faik'in yönettiği Dünya gazetesi binası vardı.

Gazeteleri dikkatle okur, önemli bulduğu haberleri keser saklardı Mesut. Hamit Özkan, Gökhan Evliyaoğlu gibi beğendiği DP yanlısı yazarları ziyaret edip, onlarla sohbet etmeyi alışkanlık haline getirmişti.

Milliyetçilik tartışmalan

5 Edebiyat-B sınıfında Mesut'un ilk dikkatini çeken şey, buradaki Alman hocaların da Avusturya Lisesi'ndekilere benzemesiydi. Fen derslerini veren Alman hocalar, farklı rüzgârlarla ülkelerinden kaçıp gelmiş insanlardı.

Matematik hocası Ulrih, eski bir SS subayıydı. Fizikçi Meier, tam tersine komünistti. İkisi birbirine düşmandı ama öğrencilere kaba davranmak ortak noktalarıydı. Alman öğretmenlerin diğerleri de Ulrih ve Meier gibi, Avusturya Lisesi'ndekileri aratmıyordu.

Rudolf Meier, 1965-1966, döneminde çıkan Sakai'ya dergisine, 5 Edebiyat-B sınıfıyla ilgili olarak yazdığı kısa yazıda bile iğnelemeyi elden bırakmadı:

"5 Edebiyat sınıfının bir kısmı bana sınıflarını kısaca karakterize etmemi rica etti. Zaten bu ilk cümle bir karakteristiğe haizdir, çünkü ekseriya sınıfın yalnız bir kısmı mevcuttur. Fakat sınıfın karakteristiğine, öğretmenlerine yönelttikleri ricanın kendisi de dahildir."

Alman öğretmenlerin baskıcı tavırları, Türk öğrencilerin, dilini öğrendikleri Alman kültürüne sempati duymamalarına, hatta kimilerinin nefret etmesine yol açtı.

Avusturya Lisesi'ndeki Alman hocalarla bir türlü yıldızı barışmamış olan Mesut, İstanbul Erkek Lisesi'nin Alman öğretmenlerinden de hoşlanmadı. Ama babasının uyarılarının da etkisiyle, tepkisini dizginlemeye kararlıydı.

Kavga etmeme kararını uyguladı ancak milliyetçilik konusunda tartışmaktan geri durmadı. Fırsat buldukça Türklerin üstün vasıfları olduğundan söz ederdi. Mesut'un milliyetçi duygularının ayaklanmasında en büyük pay, kuşkusuz Alman hocalarındı.

Doktor No'nun judoculuk günleri

İlk yıl, sınıf arkadaşlarıyla uyum sorunu yaşadı. Hazırlık dahil altı yıl Avusturya Lisesi'nde okuyan Mesut, Almanca'yı, Avusturya aksanıyla konuşuyordu. Bu da sınıf arkadaşlarının onunla dalga geçmesine neden oluyordu.

Alay etmelerle başlayan hırlaşmalar, kısa sürede yatakhanede havlu ve yastık kavgalarına dönüştü. 78 öğrencinin birden kaş göz işareti yapıp üzerine çullanmasından bıkan Mesut, çareyi judo kursuna gitmekte buldu.

Judo öğrenmeye başlaması durumu daha da zorlaştırdı. Bir omzunu eğerek yürümesi, hele topluca üzerine yürününce judodaki gibi savunma pozisyonu atıp çığlık atması, diğerlerinin yeni eğlence aracı haline geldi. O çığlık atınca hep birlikte kahkahayı basıyorlardı.

Ancak okulun münazara takımı kaptanlığına seçilmesi sınıfta kendini kabul ettirmesini sağladı. Mesut, etkili bir hatipti. Savunulan tezin lehindeki ve aleyhindeki argümanları iyi toplayıp, karşı tarafın görüşlerini bir bir çürütürdü. Tartışmalar sırasında hızlı, heyecanlı konuşurdu.

Sınıfta, özellikle de derslerde sessiz ve az konuşan bir öğrenciydi. "Hayır" sözcüğünü fazla kullanmasından ve hiç gülmemesinden esinlenen arkadaşları, ona "Dr. No" lakabını taktılar. "Dr. No" o günlerde vizyona giren ve İstanbul'da çevrilmiş bir James Bond filminin asık suratlı kahramanıydı.

Giderek Mesut'un lakabının "No"su unutuldu, zamanla kısaca "Doktor" dendi.

Münazaranın getirdiği ayrılık

Rutkay da Mesut'la aynı yıl Avusturya Lisesi'nden ayrılmıştı. İki yakın arkadaş, bir yıl aradan sonra liselerarası münazara yarışmaları finalinde karşı karşıya geldiler. Mesut, İstanbul Erkek Lisesi'nin, Rutkay ise Bakırköy Lisesi'nin takım kaptanıydı.

Cağaloğlu'ndaki MTTB (Milli Türk Talebe Birliği) binasında, kalabalık bir izleyici topluluğu önünde tartıştılar. Rutkay'ın takımı, "Uygarlık insanlığı mahvedecektir", Mesut'un takımı ise "Uygarlık insanlığı kurtaracaktır" tezini savunuyordu.

Heyecanlı bir karşılaşma oldu. Rutkay "en iyi hatip" seçildi ama Mesut'un takımı kazandı şampiyonluğu. Mesut da heyecanlı bir konuşma yapmış, izleyenlerden bol alkış almıştı.

Yarışmadan sonra yine aynı altılı arkadaş grubu olarak Çiçek Pasajı'na gittiler. Amaç kutlamaydı ama Rutkay ve Mesut arasında tartışma çıktı. "Siz haksız kazandınız", "Hayır hakkımızdı" derken kavga ettiler.

O gece birbirlerinden ayrılan iki arkadaş, 32 yıl boyunca bir daha karşılaşmayacak, görüşmeyecekti.

1998'de Cumhuriyet filminin galasında karşılaştıklarında Mesut Yılmaz başbakan, Rutkay Aziz de ünlü bir oyuncuydu.

Bezik ve briç sevgisi

Erkek Lisesi'nin en renkli tiplerinden biri, kuşkusuz bekçi Fahri Kaya'ydı. Mükemmel bir görsel hafızası vardı, gündüzlü ve yatılıları tek tek tanırdı. O kapıda dururken, yatılılardan hiçbiri izinsiz

çıkamazdı.

Ancak gençler, Fahri Kaya'nın okuma yazma bilmediğini, geç gelenlere verilen kâğıtları bile izin kâğıdı sandığını fark etmekte gecikmediler. Okulun resmi damgasını taşıyan herhangi bir kâğıdı gören Fahri, şöyle bir bakıyor, "Hımmm, geç" diyordu.

Fahri'nin kandırıldığı, dersten kaçanların sayısındaki müthiş artış nedeniyle çabuk anlaşıldı. Okul yönetimi ilk önlem olarak, Fahri'yi kovdu. Ama Fahri yılmadı, okuma yazma öğrenip geri döndü liseye. Eskisinden daha dikkatliydi artık kapıda.

Okuldan kaçış zorlaşınca, öğrenciler arka bahçede daha çok zaman geçirmeye başladılar. En gözde oyun futboldu.

Mesut, futboldan çok masa tenisi oynamayı sever, iyi de oynardı. Futbolu oynamaktan çok izlemekten hoşlanırdı. Nadiren sahaya inerdi.

Koyu taraftarı olduğu Galatasaray'ın maçlarını kaçırmazdı. Yakın arkadaşı Mehmet Polat'ın babası Hasan Polat Futbol Federasyonu başkanıydı. Onun torpiliyle maçlara beş dakika kala gidip stada girerlerdi. Şeref tribününü sevmez, daha çok duhuliyeden seyrederlerdi maçları.

Maça ya da sinemaya gitmedikleri tatil günlerinde ise evde toplanır, bezik ve briç oynarlardı. Lise yatakhanesinde de devam ederdi kâğıt oyunları.

Anne arabasıyla sürat

Geceleri, kitapları ve transistörlü radyosuyla bütünleşirdi Mesut. Kulaklık takarak geç vakitlere kadar haberleri ya da maçları dinler, gazete ve kitap okurdu. Nöbetçi hocadan gizli gizli tuvalete giderek sigara içerdi.

Geç vakitlere kadar uyumadığından sabahları erken kalkamazdı. Disiplin cezası almaması için nevresimlerini düzeltmek, küçük kardeşi Turgut'a düşerdi. Son sınıfta "yatakhane abisi" olunca, Mesut'un geceleri okuması, radyo dinlemesi zorlaştı. "Yatakhane abisi", küçük sınıfların yatakhanesinde gözetmenlik yapar, disiplini sağlardı.

Fen ağırlıklı bir lise olduğu için edebiyat gözde bir bölüm değildi İstanbul Erkek Lisesi'nde. 6 Edebiyat sınıfı, yaramaz öğrencilerin toplandığı bir sınıftı. Lise sonda, sınıf mevcudu, fen sınıflarından nakillerle 17 kişiye çıktı.

Mesut, sınıfın en çalışkanları Acar Baltaş, Semih Koray ve Çetin Alanya'yla iyi arkadaştı. Bir alt sınıftaki Ender Ciner'i de, Turgut'un arkadaşı olarak tamdı.

Lise bitirme sınavlarına sınıfın en başarılı öğrencisi Çetin Alanya'yla birlikte hazırlandı. Çetin, Mesutların Gümüşsuyu'ndaki evini görünce şaşırdı. Yüksek kemerleri olan, kristal avizeler, güzel halılar, antikalarla dolu eve hayran kaldı. O zaman anladı, Mesut'un ailesinin mali durumuyla ilgili olarak fısıldananların doğruluğunu.

Mesut'un ailesinin zenginliği, son yıl öbür öğrencilerin de dikkatini çeker oldu. Okula zaman zaman da olsa arabayla gelen tek öğrenciydi.

Bindiği 1964 model Opel Record annesinindi. Habersizce kaçırırdı arabayı. Küçük kazalar yapması onu araba sevdasından vazgeçirmez, sürat yapmayı severdi.

Annesi alışkındı onun böyle yaramazlıklarına. Küçükken de dolaptaki gazozları gizlice içer, içine su koyup kapağını kapatırdı. Güzide Hanım, gazoz diye ikram ettiği şişelerden su çıkınca kaç defa mahcup olmuştu misafirlerine.

Mülkiye hayali

Lisede Mesut'u en çok etkileyen kişi, milliyetçi camianın önemli isimlerinden biri olan Nurettin Topçu'ydu. Gökalpçi milliyetçiliği eleştirerek Osmanlı ve İslam unsurlarının ağırlık taşıdığı, kendine özgü bir milliyetçi çizgi geliştirmiş olan Nurettin Topçu, felsefe dersleri veriyordu.

Mesut, bu fikir adamını hayranlıkla dinlerdi. Nurettin Topçu da Mesut'u sever, anlayışlı davranırdı. Bazen sözlüye kaldırdığında Mesut susardı.

- Oğlum Mesut cevap vermeyecek misin?

- Oğlum Mesut cevap vermeyecek misin?

Mesut'tan yine ses çıkmazdı. "Otur, sıfır" derdi Nurettin Topçu. Fakat dayanamaz, bir hafta ya da 15 gün sonra yine sözlüye kaldırırdı onu. Bu kez hazırlanmış olan Mesut, bütün sorulara takır takır cevap verir, sekiz ya da dokuz alır otururdu.

Tarih ve edebiyat gibi sosyal derslerinde yüksek not alırdı. Fizik, kimya, cebir gibi fen derslerinde ise notlan daha düşüktü. 1966-1967 öğretim yılı sonunda liseden "iyi" dereceyle mezun oldu:

"Türkçe kompozisyon 7, Türk dili ve edebiyatı 7, Felsefe 8, Tarih 7, Coğrafya 8, Cebir 6, Astronomi 6, Fizik 5, Kimya 6, Yabancı dil (Almanca) 8, Beden Eğitimi 10, Sanat Tarihi 10, Müzik 7, İkinci yabancı dil (İngilizce) 10, Askerlik 9."

İstanbul Erkek Lisesi öğrencileri arasında popüler olan, mühendislik ya da tıp fakülteleriydi. Mesut ise asla böyle bir üniversite öğrenimini hayal etmiyordu. Arkadaşlarına göre Mesut'un ideali, hâriciyeydi.

"İdealist bir düşünür. XX. asrın Demostes'i. Milliyetçi, çalışkan, iradeli, sağlam karakterli, soğukkanlı, sportmen, sessiz bir tip. Sevdiği ciddiyet, ideali hariciye, sevmediği dedikodu."

Çetin Alanya'nın mezuniyet yıllığına Mesut için "ideali hariciye" yazmasının nedeni, edebiyat dersindeki bir sohbetti. Edebiyat öğretmeni Rudolf Maier, herkese tek tek hangi mesleği seçeceğini sormuş, Mesut, "Hariciyeci olacağım, politikayla uğraşacağım, bir gün Türkiye'yi yönetenlerin arasında olacağım" yanıtını vermişti.

Sınıf arkadaşları bu sohbeti yanlış anlamıştı. Mesut'un hâriciyeden söz etmesi, diplomat olmayı düşlemesinden değil, politikacı olabilmek için Mülkiye'ye gidip hariciye okuması gerektiğini sanmasından kaynaklanıyordu.

Mesut, politikacı olmayı o denli kafasına koymuştu ki, Turgut'a da uygun bir rol bulmuş, bunu birkaç kez anlatmıştı kardeşine.

- Babamız çok zengin, bizi hiç kimse satın alamaz. Biz hizmet edeceğiz. Ben bir gün mutlaka siyasete gireceğim, bakan olacağım, başbakan olacağım. Sen de hâkim, savcı, vali olacaksın.

Mesut'un hedefi Mülkiye'ydi. İlk tercih olarak Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni yazdı, ikinci tercih olarak da Teknik Üniversite'yi. Üniversite sınavında ilk tercihi kazanarak Siyasal Bilgiler Fakültesi'ne girdi.

Turgut ise ağabeyinden bir yıl sonra liseden mezun oldu. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni kazandı. Ancak ağabeyinin kendisine biçtiği rolü oynamak yerine ticareti seçti.

Vietnam şehitlerine saygı duruşu

Mesut'un Mülkiye'ye kayıt yaptırdığı 1967 sonunda Türkiye'de yine Kıbrıs gerilimi yaşanıyordu. Rumlar'ın adadaki Türklere saldırılarının yoğunlaşması üzerine TBMM, hükümete silahlı kuvvetleri kullanma yetkisi vermişti. Türkiye jetleri Kıbrıs üzerinde alçaktan uçuşlar yapıyordu.

ABD Başkanı Johnson, bu gelişmeler üzerine Cryus Vance'ı, Atina ve Ankara arasında "mekik diplomasisi" gerçekleştirmek üzere "özel elçi" olarak görevlendirmişti.

Vance'ın, Ankara'ya geleceğini önceden haber alan gençlik örgütleri, büyük bir protesto gösterisi düzenledi. 23 kasım günü, Ankara'daki tüm fakülte ve yüksek okulların öğrencileri, gruplar halinde Esenboğa'ya aktı.

Havaalanındaki gösteri, "ulusal dava Kıbns"la ilgili olunca Mesut da Esenboğa'ya giden Mülkiye öğrencilerinin arasında yer aldı. Ancak aralarında Mahir Çayan'ın da bulunduğu solcu öğrencilerin, "Bir iki üç... Daha fazla Vietnam... Ernesto'ya bin selam..." sloganlarını duyunca yanlış yerde olduğunu anladı.

O sırada Mesut'un yakınında bir arbede çıktı. Gençler, Vance'ı karşılamak üzere gelen Amerikalı üç subayı aralarına alıp bir güzel dövdüler. Amerikalı askerler bir yolunu bulup kaçtı.

Ardından gösteri başladı. Göstericiler ilk olarak, "Vietnam şehitleri için saygı duruşu"na davet edildiler. Herkes toparlandı; yerlerde oturanlar ayağa kalktı, yumruklar sıkıldı. Ayağa kalkmayan tek kişi Mesut'tu. Ters ters baktılar yanındakiler. Büyük bir olasılıkla polis sanmış olacaklar ki, kimse bir şey demedi.

Vance'ı taşıyan uçak da gösteriler nedeniyle, Esenboğa yerine Mürted Hava Üssü'ne inmek zorunda kaldı.

Amfiye baskın anısı

Kıbrıs mitingleriyle başlayıp, Amerikan 6. Filo gemilerini protestoyla tırmanan gösteriler 1968'de zirveye çıktı. Fransa'daki gençlik hareketlerinin de etkisiyle üniversite öğrencileri "reform" talepleriyle

ayağa kalktı.

Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesindeki ilk işgali, Ankara Hukıık'taki işgal izledi. Sonra bütün üniversiteler işgaller ve boykotlarla sarsılmaya, yer yer silahlar konuşmaya başladı.

Bir gün sol görüşlü öğrenciler, Mülkiye'de Prof. Dr. Muammer Aksoy'un dersini basıp, Yılmaz Yalçıner adlı sağcı öğrenciyi dışarı çıkarmak islediler. Bir iki gün önce öğrenci yurdunu basan sağcı öğrencilerin lideriydi, Yılmaz Yalçıner.

Prof. Aksoy bir an bile duraksamadan atıldı, kalabalığın hırpaladığı Yılmaz Yalçıner'in üzerine kapaklandı. Bir yandan da bağırarak, öğrencinin dövülmesini engelledi.

Bu olayı nefretle izleyen Mesut'un, Prof. Aksoy'a saygısı daha da arttı. Derslerini kaçırmadı. İlgiyle izlediği, etkilendiği iki öğretim üyesi daha vardı; Prof. Dr. Seha Meray ve Doç. Dr. Mümtaz Soysal...

"Bırakın tadını çıkarayım"

Mülkiye'deki öğrencilerin çoğunluğu, sosyalist çizgideki Fikir Kulübü'ne üyeydi. Mülkiye, öğrenci olaylarının önemli merkezlerinden biriydi. Solun, Mahir Çayan, Deniz Gezmiş, Hüseyin Cevahir gibi ünlü isimleri, sık sık fakültede görünüyordu.

Sağ görüşlü öğrenciler de Hasan Celal Güzel liderliğindeki Hür Düşünce Kulübü'nde örgütlenmişlerdi. İslamcılar ve Türkçüler de dahil olmak üzere sağın her rengini barındıran Hür Düşünce Kulübü'nün yönetiminde, "merkez sağ liberal grup" ağırlıktaydı.

Hasan Celal Güzel'in genel başkan, Murat Karayalçm'ın genel sekreter, Abdülkadir Aksu'nun ise genel muhasip olduğu Hür Düşünce Kulübü'nde Melih Gökçek de bir dönem ikinci başkanlık yaptı. Veysel Atasoy, Mehmet Keçeciler ve Esat Güçhan da yönetim kurulundaydılar.

Mesut, bu kulüpten Esat, Veysel ve Murat'la tanışıp arkadaş oldu. Yeni arkadaşları bir gün onu Genel Başkan Hasan Celal'le tanıştırdılar.

Hasan Celal, 4.5 numara, kalın ve koyu siyah gözlükler takan, saçlarını günün modasına uygun biçimde uzatmış bu gence ilgi gösterdi. Veysel ve Murat'ın önceden çok methettiği Mesut'un amcası İzzet Akçal'ı ve oğlu Erol Akçal'ı yakından tanıyordu. Hatta İzzet Akçal'ı, konferans vermesi için iki kez fakülteye davet etmişti.

O nedenle kulübe girmesini önermekte tereddüt etmedi. "Gel bizim kulüpte beraber çalışalım. İlk genel kurulda da yönetim kuruluna girersin" dedi. Mesut da duraksamadan reddetti onu:

- Ben daha yeni girdim fakülteye. Bir parça derslerimle meşgul olmayı, bir parça da yüksek öğretimin tadını çıkarmayı istiyorum. Ben sizin sempatizanınız olarak kalayım.

Sempatizan olmaktan söz etmesi üzerine Hasan Celal ısrarlı davranmadı. Daha sonra fikrini değiştireceğini umuyordu.

Ama Hasan Celal'e karşı mahcup olan Veysel ve Murat, Mesut gittikten sonra esip yağdılar. "Zaten bunun özel arabası var, zengin bebesi. Aklı fikri hovardalık peşinde, arabalarla gezip tozacak bu..."

O görüşmeden sonra Mesut, Hasan Celal'le selamı sabahı kesmedi ama kulübün hemen hiçbir faaliyetine de katılmadı. Halbuki hemen her gün konferanslar düzenlenir, Türkiye'nin ünlü simalan konferans için fakülteye gelip giderlerdi. Konferanslar Mesut'un ilgisini hiç çekmedi.

Ruh çağırma seansları

Mesut, Ankara'daki ilk yılında amcasının evinde kaldı. Çok sevdiği amcası onun üzerine titredi. Geç saatlere kadar ders çalıştığı gecelerin sabahında Mesut'u kaldırmak zordu. Bu görev hep amcaya düşer, Mesut'u omzundan hafifçe sallayarak uyandırırdı.

- Kalk oğlum kalk, okul vakti geldi.

Mesut, uykulu gözlerle fakülteye gider, dersler biter bitmez, atlayıp meclise geçerdi. Milletvekili olan kuzeni Erol Akçal'la kulislerde dolaşır, milletvekili ve bakanlarla tanışır, önemli oturumları kaçırmadan dikkatle izlerdi. Öğrenci hareketlerini küçümserdi. Çünkü gözü politik arenadaydı.

Politika dersleri, akşamları da amcasının Mebusevleri'ndeki, Nâzım Hikmet ve annesi Celile Hanım ile Balaban'ın resimleriyle bezeli evinde sürerdi. 1965'te cezaevinden çıkan İzzet Akçal, politik deneyimlerini aktarmaktan hoşlanırdı:

- "Köylü hep veren olmuştur. Politikacı gider köye, 'Eee, bize ne vereceksin' der. Köylü balım yemeğini çıkanr koyar ortaya. Köylü zavallı şehre gelir, politikacı yine 'Bize ne getirdin' der. Köylü hep verir."

Köylüye verdiği değer lafta kalmaz, gece yarısı bile köyden birisi gelse

kalkar ona yiyecek ikram ederdi. Siyasi yasaklı olmasına rağmen kapısından seçmeni eksik olmazdı.

Her sabah Çayeli ya da Rize'den otobüsle gelen seçmenler, daha ortalık aydınlanmadan evin önündeki sahanlığa oturup sessizce beklerlerdi. Kapının açılıp gazetenin içeri alınması evdekilerin uyandığının işareti olur, sahanlık hareketlenir, sonra ziyaretler başlardı.

Akçal, hiçbir talebi geri çevirmez, gerçekleşmesi mümkün olmayacağını bilse bile dinlerdi. Farklı ilgi alanları vardı. Fal sever, her kahve içişinde fincanı ters çevirirdi. Bazı akşamlar, Metafizik Demeği'nden arkadaşlarıyla, Baha Soysal'ın evinde düzenlenen ruh çağırma seanslarına da.

Belki de bu ilişkilerinden dolayı, Mason olduğu söyleniyordu. Gazetelerde yazılan bu haberleri gören çocukları da bir gün Mason olup olmadığını sordu. İzzet Akçal, "Kesinlikle alakam yok" dedi.

Ancak Rize'deki rakipleri, bu iddiaları zaman zaman ortaya atmaktan vazgeçmeyecekti.

"Sana Akçal yakışır"

İzzet Akçal, akşam sohbetlerinden birinde Mesut'a "Sen kendini çok iyi yetiştirdin. Mutlaka büyük adam olacaksın" dedi. Benzer sözleri, küçüklüğünden beri amcasından sık sık duymuştu Mesut. Devamını bekledi. Amcası gözlerinin içine baktı. Belli ki ciddi bir istekte bulunacaktı:

- Sana Yılmaz değil, Akçal soyadı yakışır.

Mesut, bu sözlerden rahatsız olduğunu hissettirmedi. Karşılık vermeyince amcası da düşünsün diye ısrar etmedi. Konu, o gece kapandı.

Canı sıkılan Mesut, yaklaşan sömestr tatilini bekledi. İstanbul'a gittiğinde bir akşam yemek sırasında konuyu gündeme getirdi. Amcasının sözlerini duyan babasının da canı sıkıldı.

-Tamam, sana bir ev alalım, oradan ayrıl.

Hasan Yılmaz, sömestr sonunda oğluyla birlikte Ankara'ya gitti. Küçükesat'ta, Kennedy Caddesi 124 numaradaki apartmanın teras katını satın aldı.

Mesut'un, amcasının evinden ayrılma gerekçesi de hazırdı. İzzet Akçal'ın Amerika'da olan küçük kızı Fatma Sezen, yeni doğan çocuğunu bakması için Zemzem Hanım'a bırakmıştı. Evde artık bir bebek vardı.

"Çocuk sesinden ders çalışamıyorum" diyerek, amcasını üzmeden taşındı yeni evine.

Sınavda yardımlaşma

Hasan Yılmaz, Ankara'dan döndükten sonra beklemediği bir sürpriz yaparak, Opel Record marka bir araba hediye etti oğluna. Böylece Mesut, Mülkiye'nin, kendi evi ve arabası olan ayrıcalıklı öğrencilerinden biri oldu.

İstanbul'a sık gidip gelmeye başladı. Fakültenin yaşamında kapladığı yer, giderek azaldı. Sınavlardan önce fakülteye gider, sınıftaki küçük arkadaş grubundan ders notlarını toplardı. Çoğunlukla da Zehra Baloğlu (Engindeniz) verirdi notlarını. En düzenli not tutan, hiç yüksünmeden ders notlarını veren iyi bir arkadaşıydı Zehra.

Mesut, ders notlarını topladıktan sonra eve kapanır, günlerce sıkı sıkı çalışırdı. Acıktığında bile dışan çıkmaz, yakındaki bir lokantadan pide ısmarlardı.

Sınav günleri okula erken giderdi. Tanıdıklarıyla sohbet ederken, çaktırmadan sınava çekerdi. Kim o derse iyi çalışmışsa onun yakınına oturarak kendini garantiye alırdı. Bu kişi çoğunlukla, ders notlarını aldığı Zehra olurdu.

Bir gün Prof. Dr. Orhan Türkay'ın mikro iktisat sınavına girerken de aynı yöntemi uyguladı. Zehra'nın hemen önüne oturdu sınavda. Sınavın sonuna doğru Zehra uyardı, "O soruyu yanlış yapmışsın!" Kabul etmedi Mesut. "Hayır, doğru." Zehra ısrar etti; "Yanlış." Mesut, inattan vazgeçti, Zehra'nın dediği gibi yazdı sorunun yanıtını.

O sınavdan geçen dokuz kişiden birisi de Mesut'tu. Zehra'nın sözünü dinlemenin yararını görmüştü. Arkadaşlıkları fakülte öğrenimi boyunca sürdü...

"Bil ki ey sevgili"

Üniversite öğrenciliği sırasında "iyi yaşadı, iyi eğlendi". 1969'da, ABD Büyükelçisi Kommer'in arabasının yakılması, "Kanlı Pazar" olaylarında iki kişinin öldürülmesi, SBF'nin işgali, polis öğrenci çatışmalarının yaygınlaşması bile Mesut'un olaylardan uzak, steril yaşamını

etkilemedi.

Ağustos 1969'da yazdığı "Serzeniş" adlı şiir, üniversite öğrenciliğinin keyifli geçtiğinin göstergesiydi. Bu şiirde, aşktan söz ediyordu:

İki büyük kahraman mıdır? Yeni bir çağı müjdeleyen yoksa iki düşman mı?
Mehtaplı gecelerimizi gölgeleyen şu gördüğün iki insan ayda yürüyen ayın
fethi değil meçhulün ölümüdür bu.
Bilmez mi ki insanoğlu akim her yeni zaferinde bir şeyler yıkılır kalbimizde
ve biraz daha eksilir sular sevmek denizinde.
Bu akşam ay ışığında gene birlikte yürüyelim kumsalda Lâkin artık eskisi
gibi sevmezsem seni bil ki ey sevgili!
Çağıma uymak zorundayım elimde değil...

Amcasına Kayseri Cezaevindeyken gönderdiği kavga yüklü şiirden farklıydı bu şiir. Türkiye çalkantılı bir dönemden geçiyordu ama Mesut, yaşamının belki de en "romantik" günlerini yaşıyordu.

Öğrencilik günlerine benzer bir dönemi yaşamı boyunca bir daha yakalayamadı. "Serzeniş" şiiri de, yazdığı tek romantik şiir olarak kaldı.

Sadece aşk şiiri değil, bir daha hiç şiir yazamadı Mesut. Yaşayamayınca yazamayacaktı!

Arabadan fırlatılan radyo

Mesut, Ankara'da, küçük bir arkadaş grubu kurmuştu kendine. Grupta, sınıf arkadaşlarından Ömer Gündoğar, Bülent Tosun, Oktay Akdamar, Mehmet Gök vardı.

Ayrıca amcasının evinde otururken tanıdığı, Halter Federasyonu Başkanı Savaş Ağaoğlu'yla da samimiydi. Savaş Ağaoğlu'nun babası, DP eski milletvekili Şemsi Ağaoğlu'ydu. Evleri İzzet Akçal'ın evinin karşısındaydı.

Savaş Ağaoğlu'yla arkadaşlığı sayesinde Mesut'un evine Sadık Pekünlü, Reyhan Alparslan gibi halter şampiyonları gelip gidiyordu. Bekâr olan Erol Akçal da fırsat buldukça uğrardı Mesut'un evine. Zaman zaman kız arkadaşlarının da katıldığı sohbetler gece yarılarına kadar uzardı.

Mesut, futbola olan ilgisini, Kennedy Caddesi yıllarında da kaybetmedi. Galatasaray maçlarının olduğu günlerde transistorlu radyosunu yine elinden düşürmezdi.

Ulusal maçları da aynı heyecan ve tutkuyla dinleyen Mesut, 17 ekim 1970 tarihinde F. Almanya-Türkiye arasında Avrupa Kupası grup eleme maçı oynandığı sırada yoldaydı.

Arkadaşı Mehmet Polat'la birlikte Ankara'ya gidiyordu. Araba kullanırken bir yandan da transistorlu radyodan maçı dinlemeye çalışıyordu.

İlk golü Eskişehirsporlu oyuncu Kâmuran Yavuz attı. Türkiye 1-0 öne geçti. Mesut ve Mehmet sevindiler. Müller, 35. dakikada penaltıdan bir gol atınca durum eşitlendi.

Bu gol sinirini bozdu Mesut'un. Halit Kıvanç'ın sesi zaman zaman kayboluyor, güçlükle anlıyorlardı maçın gidişini. İkinci yarıda, heyecandan araba kullanamadı. Maçın bitmesine kısa süre kala arabayı kenara çekti. Maçın son dakikalarıydı.

İki taraf da bir daha gol atamadı. Maç berabere bitince ikisi de derin bir nefes aldılar. "Bu iş bu kadar" dedi Mesut, minik radyoyu açık camdan fırlattı attı. Mehmet'in şaşkın bakışları arasında arabayı çalıştırdı.

Rize'yle tanışma

Mesut hemen her yaz tatilinde uzun Avrupa gezilerine çıkardı. Almanya, Macaristan, Bulgaristan ya da Romanya, neresi denk gelirse. Yanma bir arkadaşını alır arabasına atlar gider gezerdi.

Her yıl araba yenilemeyi de alışkanlık haline getirmişti. Opel arabasını Volkswagen ile, onu da Renault marka bir arabayla değiştirmişti. Romanya gezisine bu Renault'yla çıktı. Avusturya Lisesi'nden arkadaşı Murat Sürnen vardı yanında.

Romanya'nın tarihi, turistik özelliklerinden çok, siyasi yapısıyla ilgilendiler. Çavuşevsku'nun güçlü olduğu yıllardı. Dolaşırken takip edilip edilmediklerini de kontrol ediyorlardı. Bir grup üniversite öğrencisiyle gizlice buluşup, yönetim biçimiyle ilgili bilgi aldılar, onlarla rejim üzerine tartıştılar.

Mesut, 1969 yazındaki bu geziyi, seçimler nedeniyle kısa tutmak zorunda kaldı. Geziden erken dönüp, Erol Akçal'a seçim kampanyasında yardım etmek üzere Rize'ye geçti.

O güne değin sadece birkaç kez yaz tatilinde Çayeli'ne gitmişti. Memleketini doğru dürüst tanımıyordu bile. Seçim kampanyası sırasında karış karış dolaşarak, Rize'yi tanıdı, siyasi yapısını öğrendi.

AP (Adalet Partisi) teşkilatıyla tanıştı.

Kuzeni Erol Akçal, 12 ekim seçimlerinde yeniden milletvekili seçilip Ankara'ya döndükten sonra, Mesut yeni kararlar aldı. Baba parasıyla geçinmeden kendi ayaklan üzerinde duracaktı! TRT Dış Yayınlar Dinleme Servisi'nde Almanca çevirmenlik işi buldu. İki yıl çalıştığı bu servise geceleri gider, Almanca yayın yapan radyoları dinleyerek Türkçe'ye çevirirdi.

Ayrıca Milli Prodüktivite Merkezi'ne de kitap çevirileri yaparak para kazandı. Ona rağmen ticarete atılmayı hiç düşünmedi. Hâlâ Kayseri Cezaevi'nde amcasını ziyaret ederken verdiği kararın peşindeydi; hedefi başbakan olmaktı. Bu hedefini gizlemiyordu da. Sınıf arkadaşı Necat Aşkın'la sohbet ederken bir kez daha dile getirdi niyetini:

- Ben siyasete girip başbakan olacağım.

Necat, itiraz etmedi. Hep siyasete hazırlanan, yüzü pek az gülen ağırbaşlı ve düzgün konuşan arkadaşının başbakan olma iddiasını garip bulmadı. Başbakanlığı ona yakıştırmıştı belli ki...

12 Mart'ta Demirel'e destek

Erol Akçal, gelecek vaat eden genç bir milletvekiliydi. "Başbakan namzedi" olarak anılıyordu siyasi çevrelerde.

12 Mart 1971 askeri müdahalesi sonrasında yeni hükümeti kurmakla görevlendirilen Nihat Erim, Erol Akçal'la görüşüp, bakanlık önerdi. Yanıtı olumsuzdu:

- Bu hükümette yer almanı istikbalde politik hayatımı karartır.

Erim ise politik geleceği açısından bir sorun olmayacağını söyleyip, bir de güvence verdi:

- Süleyman Bey'le görüştüm, "Kimleri bakan yapayım" diye sorup bir liste aldım. Millet Meclisi Başkanı Sabit Osman Avcı'dan da liste istedim. Bir kabine listesi de kendim hazırladım. Üç listede de ortak olan tek isim sizsiniz. Lütfen istediğiniz bakanlığı seçin.

Bu sözler karşısında Erol Akçal daha fazla direnemedi. Turizm ve Tanıtma Bakanlığı'nı istedi. Anlaşıp tokalaştı.

Bakanlık haberini öğrenen Mesut, kuzenine yanlış yaptığını söyledi. Hem 12 Mart müdahalesini de doğru bulmuyordu. Süleyman Demirel'in, Erim'in "balyoz hükümeti"ne soğuk yaklaşımını

destekliyordu.

Demirel, Mesut için amcasından sonra ikinci önemli politik şahsiyetti. Onu dikkatle izler, hareketlerinden, konuşmalarından dersler çıkarmaya çalışırdı.

Mesut, Demirel'in, Erim kabinesine Erol Akçal'ı önerdiğine inanmamıştı ve bu konuda haklıydı. Gerçekte Erim, doğru söylememişti. Kabinede, Demirel'in önerdiği bir tek isme bile yer vermemişti.

Milletvekili olduğu ilk günden itibaren bakanlık bekleyen Erol Akçal ise Nihat Erim'e inanmıştı. Belki de inanma ihtiyacı içindeydi. Hayal ettiği bakanlık koltuğuna 26 mart 1971'de oturdu.

Karşı çıkmış olmasına rağmen Mesut, Erol Akçal'ın hep yanında yer aldı. Bakanlığa gelip gitmeye başladı. Bir yandan bürokrasiyi tanırken, bir yandan da kuzeninin siyasi faaliyetlerine yardımcı olmaya çalıştı.

Bu dönemde Turizm ve Tanıtma Bakanlığı Müsteşarı Aydın Alacakaptan ve Dış Ekonomik İlişkiler Bakanı Özer Derbil'le dost oldu.

1971'in tek mezunu

Mülkiye öğrencileri, 1971'de haziran sonundaki bitirme sınavları sırasında boykottaydı. Mülkiye'de olağanüstü günler yaşıyordu. Dekan Prof. Dr. Mümtaz Soysal'ın elleri kelepçelenerek fakülteden götürülmesi, öğrencilerin tepkilerine neden olmuş, protesto için sınavlara girmeme karan alınmıştı.

İlk sınav, yabancı dil sınavıydı. Mesut, Almanca sınavına girecekti. Mülkiye'ye girdiği ilk yıl yabancı dil dersi zorunluydu. İkinci yılda sınavı başaranlara muafiyet hakkı tanınmasına rağmen Almanca derslerine devam etmiş, ayrıca İngilizce derslerine de girmişti.

Bütün öğrencilerin boykotta olmasına aldırmadan, sınava girdi. Mesut, koca salonda tek başınaydı. Onun dışında, boykota aldırmadan sınava giren bir kişi daha vardı: Hayrettin Uzun.

Aslında Hayrettin sol görüşlüydü ve boykotu destekliyordu. Ancak "Yüzüne kezzap atarız" tehditlerine aldırmayan kız arkadaşı Nimet, boykota katılmasını engelledi. "Bu sınava girmezsen ilişkimiz biter" diye çıkıştı. "Yoksa korkuyor musun?" sözleri etkisini gösterdi ve Hayrettin, İngilizce sınavına girmek zorunda kaldı. İki ayrı salonda sınava alındıkları için Mesut'la karşılaşmadılar.

Öğleden sonraki "Uluslararası Dış Ticaret" sınavına da Hayrettin ve Nimet birlikte girdiler. Onların arkasından 30-35 öğrenci daha girdi ve boykot kırıldı.

İlk gün sınava girmeyenler, eylüle kaldılar. Hayrettin ve sonradan eşi olacak Nimet de bir derse takılınca Mesut, 1971 yaz döneminin tek mezunu unvanını aldı. Almanca sınavından 10 almıştı.

Boykot kırıcılığına verilen ceza

Maliye-İktisat Şubesi'nin en çalışkan öğrencisi olan A. Oya Cirit, boykota katıldığı için eylülde mezun olmasına rağmen yine de birinciliği kaptırmadı. İkinci olan Mesut'un not ortalaması 8.3 iken, A. Oya Cirit'in not ortalaması 8.8'di.

Mülkiye'de "9.5 Oya" lakabıyla tanınan Oya ile Mesut, İstanbul'da üniversite sınavına girerken tanışmışlardı. Oya'yı sınava, ağabeyi Oktar Cirit ve ortak arkadaşları Ömer Gündoğar getirmişti. Oktar, Mesut'un Avusturya Lisesi'nden arkadaşıydı, Ömer'i de tanıyordu. Maçka'daki Teknik Üniversite binasında, sınav salonunun kapısında karşılaşınca Mesut'u Oya'yla da tanıştırdılar. Ayaküstü sohbet sırasında Oktar ve Ömer, Oya'yla dalga geçtiler:

- Kızım, Karamürsel sepeti! Sen filoloji yazsaydın, Mülkiye'yi kazanamazsın.

Oya ile Mesut'un ikinci karşılaşmaları Mülkiye önünde oldu. İkisi de kayıt için gelmişlerdi. Mesut, Oya'yı görünce şaşırdı.

- Aaa, sen de mi kazandın?

O günkü esprileri ciddiye almıştı belli ki. Halbuki Oya, lisede de çalışkan bir öğrenciydi ve ağabeyi de bunu biliyordu tabii ki. Üstelik Mesut'tan fazla puan almış, Oya'nın okul numarası 3306, Mesut'unki ise 3309 olmuştu.

Düzenli ve çalışkan bir öğrenci olan Oya, siyasetle ilgisi olmamasına rağmen Mümtaz Soysal'a yapılanlara üzülmüş ve bu nedenle boykota katılmıştı. Eylül sınavlarına girmiş, oyunbozanlık yapmamıştı.

Mesut ise boykot kararına aldırmayarak, arkadaşlarını kızdırmıştı. Arkadaşları Mesut'u, 1971 yıllığına onunla ilgili tek bir satır bile yazmayarak cezalandırdılar.

Bu ceza Mesut'un umurunda olmadı. Mezun olduktan sonra SBF'ye, 27 yıl sonra uğradı, diplomasını da o zaman aldı.

"Kime sordun da evi sattın?"

Üniversiteyi bitiren Mesut, Ankara'yla ilişiğini kesti. Kennedy Caddesindeki dairesini satıp, İstanbul'a döndü. Babası, yemekte otururken evi sordu:

- Evi ne yaptın?

- Sattım.

- Kime sordun da sattın?

- Ev benim değil mi? Kimseye sormama gerek yoktu.

Mesut, yaşamına yeni bir yön verme arifesindeydi. "İngiltere'ye giderek İngilizcesini geliştirmeyi planladığını" söyledi. Kararım verince ne kadar tartışırsa tartışsın değiştiremeyeceğini önceki deneyimlerinden bilen babası itiraz etmedi.

Önce Almanya'ya giden Mesut, bir araba aldı. Satın aldığı arabayla İngiltere'ye geçti. Londra'da, sahibi Arap olan Pansiyon Olimpia'da kaldı. Dil okuluna giderken, bir yandan da kentin hareketli kültür yaşamından yararlanmaya baktı.

Daha önce birçok Avrupa ülkesini gezip görmüş olmasına rağmen Londra, Mesut'un dünyaya açılmasını sağlayan kent oldu. Her gün düzenlenen onlarca konferans, toplantı arasından bir ikisini seçerek izlemeye çalıştı. Bir yıl kadar sonra Türkiye'ye dönerken, kendini yenilenmiş hissediyordu.

Alman plakalı aracını satmak üzere uğradığı Almanya'yı, İngiltere'nin yanında kültürel açıdan fakir buldu, köye benzetti.

Tesadüfle alınan ev

Mesut, Almanya'dan döndükten sonra hemen Ankara'ya geçti. Ankara'da kuzeni Erol Akçal'ın Hoşdere Caddesi 178 numaradaki dairesinde kaldı.

Bu evin satın alınma öyküsü bir tesadüfle başlamıştı. Müteahhit Orhan Apaydın, İzzet Akçal'ın hemşehrisiydi. DP taraftarı olduğu için İzzet Akçal'ı sever sayardı. Kayseri Cezaevi'nde ziyaretine bile gitmişti. Kızılay'daki Apaydın Oteli'nin 27 şubat 1970'teki açılışını da İzzet Akçal'a yaptırmıştı.

Orhan Apaydın, bir gün inşaata gitmek üzere hazırlanırken otele İzzet Akçal uğradı. Çıkmak üzere olduğunu görünce sordu:

- Nereye gidiyorsun?

- İnşaata gidiyorum İzzet Amca.

- Ben de geleyim, Fatma'ya bir daire almak istiyorum.

Apaydın'ın tekerlekleri ayrık eski model Skoda'sıyla inşaata gittiler.

Yan yana ve dörder katlı olan iki binanın yapımı tamamlanmak üzereydi. Sadece ince işler kalmıştı.

İzzet Akçal, dairelerden birini beğendi. Fiyatını sordu. Apaydın, "75 bin lira" deyince pazarlığa girişti. "Bunu 50 bin yaparız." Apaydın, kardeşiyle konuştu, hesapladılar.

Dairenin maliyetini ancak kurtarıyordu bu rakam. Kardeşini ikna etti, "Yahu ne olacak? O kadar parası varmış." Dokuz numaralı daireyi Akçal'a sattılar. Akçal'ın o sırada Amerika'da olan küçük kızı Fatma Sezen (Ergül) ve eşi kendileri için alınan dairenin parasını arabalarını satarak ödedi.

Erol Akçal da sevdi binayı. O da babasını ikna edip, karşı daireyi aldırdı. Apaydınlar, ikinci dairenin fiyatını 75 bin liradan aşağı indirmediler.

Ancak fabrikasında grev başlayınca dairelerin radyatörleri takılamadı. Evin teslimi sekiz ay kadar gecikti. Buna kızan Akçal, ilk apartman toplantısında öbür daire sahiplerini de ikna ederek Apaydm'dan 80 bin lira gecikme istenmesini sağladı.

Orhan Apaydın, Akçal'ın bu davranışına bozuldu. Araları açılan Apaydın ve Akçal, bir daha hiç görüşmediler...

Arabada unutulan arkadaş

Erol Akçal, evi çok sevmiş, güzel bir de şömine yaptırmıştı. Mesut, geldiği ilk gün evi beğendi. Üç saat kadar oturup sohbet ettikten sonra Erol Akçal, "Yemeğe kal" deyince ayağa fırladı.

"Eyvah, arkadaşım aşağıda arabada kaldı." Heyecanla koştu, İstanbul'dan birlikte geldiği arkadaşı Bülent Tosun arabada bekliyordu. Sıkıntıdan patlamıştı. Özür üstüne özür diledi arkadaşından.

Mesut, Ankara'ya, doktora yapmak niyetiyle gelmişti. Tercihini, Ankara İktisadi Ticari İlimler Akademisi'nden yana kullandı. Doktora programını, Prof. Dr. Onur Kumbaracıbaşı yönetiyordu, sınıftaki doktora öğrencilerinden biri de sonradan televizyon spikeri olan Erkan Oyal'dı.

Derslere gidip geldi, sınava girdi ama Mesut bir süre sonra bu işten bıkıp, tez hazırlamaktan vazgeçti. Zaten 20 kişilik grupta, sonuna kadar gitmeyi başararak tez hazırlayanların sayısı topu topu üçtü.

Mesut önceleri zamanının çoğunu Turizm Bakanlığı'nda geçirdi. 2.

Erim hükümetinin ardından kurulan Ferit Melen hükümetinde de Turizm Bakanlığı'na devam eden Erol Akçal, popüler bir bakandı. Başlattığı 1 milyon turist kampanyası ilgi görüyordu.

Daha sonra Erol Akçal'ın yardımıyla Mesut, Adalet Partisi'nin, Nuri Kodamanoğlu başkanlığındaki Araştırma Komisyonu'nda kendine yer buldu. Kanun hazırlıklarıyla ilgili araştırmalar yaptı.

Birkaç ay TBMM Kütüphanesi ve Milli Kütüphane arasında gelip gittikten sonra sıkıldı. AP'de aktif rol alma çabalarının başarıya ulaşacağına dair umudu kırılmıştı.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın açtığı burs sınavına girip, rotayı yeniden Almanya'ya çevirdi.

Buzkıran feribotta yolculuk

Daha önceden verdiği bir kararla Almanya'da, Köln Üniversitesi İktisadi ve Sosyal Bilimler Fakültesi'ne kaydını yaptırdı. Amacı, çalışma ekonomisi üzerine mastır yapmaktı.

Konu olarak, Türk işçilerinin tasarruf eğilimlerini seçti. Transtürk'ün sahibi Fuat Süren'le dost olan Erol Akçal'ın aracılığıyla iş buldu. Transtürk Holding'in Türk işçilerine hisse senedi pazarlayan irtibat bürosunda müşavir olarak yarım gün çalıştı. Böylece hem para kazandı, hem de tezine malzeme bulması kolaylaştı.

Arabalı yaşama alışmış olduğundan, yine arabasız kalamadı. Türkiye'de bir ara kullandığı, kenarı mavi şeritli Renault marka arabalardan almak istedi. Fakat Almanya'da o modeli bulamadı, üretilmiyordu.

Türkiye'ye dönüp mavi şeritli bir Renault aldı. Almanya'ya, Türkiye plakası taşıyan bu araçla döndü. Arabasıyla, hafta sonlarında

Avrupa'nın, Paris, Amsterdam gibi kentlerini gezdi.

Romanya'ya da birlikte gittiği Murat Sümen, 1973 yılbaşından önce Köln'e geldi. Yine Mesut'un arabasıyla Stockholm'e kadar uzandılar. Oradan Helsinki'ye geçmek üzere buzkıran bir feribota bindiler. Gece gemide yatıp, ertesi sabah Helsinki'de ineceklerdi.

Gemide, yemek için üç ayrı seçenek söz konusuydu. Birincisi sandviçler, hafif yiyecekler satılan bir kafe idi. İki de restoran vardı. Bunlardan biri, muhteşem bir açık büfeyle donatılmış, epeyce pahalı bir restorandı.

Mesut ve Murat, restoranların önünde yarım saat dolaştılar. "Orası pahalı." "Burası ucuz ama sandviçten başka bir şey yok." Orası, burası derken açık büfede karar kıldılar. "Açık büfedeki yiyeceklerden tıka basa yeriz, sabah kahvaltı yapmayız. O zaman ucuza gelir."

Pahalı restorana girip, yiyebildikleri kadar yediler. Midelerinin kapasitesini ne kadar zorladılarsa da planlan başarılı olmadı. Sabah kahvaltı saati geldiğinde, karınları zil çalıyordu.

Gecenin karanlığının neredeyse tüm günü kapladığı Helsinki'de yılbaşı geçirmek güzeldi. Unutulmaz anılar kaldı bu geziden geriye.

Barış harekâtı olunca...

Mesut, Köln yıllarında Çayelili Dursun'un küçük lokantasına gidip kuru fasulye yemeye bayılırdı. Köln Üniversitesi'nde doktora yapan hemşehrisi Necdet Basa'yla da karşılaştığı bu lokantaya zaman zaman Alman sevgilisini de getirirdi.

Geceleri ise çoğunlukla kitap okurdu. Öğrenci yurdunda kaldığı tek kişilik odayı kitaplarla doldurmuştu. Almanca orijinalinden okuduğu Çek asıllı AvusturyalI yazar Kafka'dan çok etkilendi. Devletin acımasızlığını, ani ve radikal değişimleri Kafka'nın penceresinden gördü.

Ayrıca Goethe'yi okuyarak Faust'u tanıdı. En çok etkilendiği roman kahramanı Faust'tu.

Mesut, kitaplarından ve Almanya'dan aniden ayrıldı. 1974'te Kıbrıs Barış Harekâtı olunca, Türkiye'ye dönmeye karar verdi. Köln'de, mastır için 1 yıl 8 ay boyunca harcadığı emek boşa gitti, programı tamamlayamadan Almanya'ya veda etti.

Aslında Türkiye'ye dönüp de yapacağı bir şey yoktu. "Belki bana da

ihtiyaç olur" diye düşündü. Arkadaşlarının Almanya'da kalması önerilerini dinlemedi.

Berna'yla tanışma

Türkiye'ye döndüğünde Kıbrıs'taki savaşın yarattığı heyecan, balon gibi çabucak sönüvermişti. Yaşamına yeni bir yön verme arayışı içindeyken, yolu yine kuzeni Erol Akçal'la kesişti.

Erol Akçal'ın iki yıl kadar süren bakanlığı, Naim Talu hükümetinin kuruluşuyla birlikte sona ermişti. Demirel, onu 14 ekim 1973 seçimlerinde AP'nin milletvekili listelerine almayarak cezalandırmıştı.

Mesut haklı çıkmış, Erol Akçal, siyaset satrancındaki yanlış hamlenin bedelini erken emekli olarak ödemişti. Siyasetten kopunca iş bulması zor olmuş, bir ara Dünya Bankası'na gitmeyi bile düşünmüştü.

Tam bu sırada arkadaşı Fuat Süren, Erol Akçal'ın yardımına koştu, kendi şirketi Transtürk'te genel koordinatörlük görevi verdi. Mesut, Türkiye'ye döndüğünde, kuzeni Transtürk'te çalışıyordu. Mesut'u da kendisine yardımcı olarak aldı.

İş yaşamına böylece adım atan Mesut için ikinci yenilik de kız kardeşi Nilüfer'in Boğaziçi Üniversitesi'nden sınıf arkadaşı olan Berna Müren'le tanışmasıydı.

Berna, evlerine gidip gelirken, arkadaşının ağabeyinin Almanya'da olduğunu ve siyasetle ilgilendiğini duymuştu. Nilüfer, "Ağabeyim geldi" deyip tanıştırdığında, Berna, karşısında duran uzun saçlı, uzun favorili, renkli gömlek ve İspanyol paça pantolon giyen genç adamı baştan aşağı süzdü. İlk dikkatini çeken, kaim çerçeveli kara gözlükleri ve zayıflıktan fırlamış gıdısı oldu. "Memnun oldum" deyip tokalaştığı Mesut'u etkileyici bulmadı.

Ancak Nilüfer ve Berna'nın diğer arkadaşlarıyla çıktıkları gezintilere, o günden sonra Mesut da katılmaya başladı. Hafta sonu turlarının değişmeyen durağı Kulüp 33'tü. Aralarında "1968 dans kralı" Hüsamettin Özkan'ın da bulunduğu gençlerin gözdesiydi bu kulüp.

Mesut, dönemin modası olan çaça, twist gibi dansları izlemekle yetinirdi. Pop müzikten hoşlanmaz, İtalyan ve İspanyol müziği dinlerdi. En sevdiği parça ise, Ravel'in Bolero'suydu.

Az konuşan, sigarasından derin nefesler çekerek etrafını izleyen Mesut, ancak slow müzik çalınca canlanıp Berna'yı dansa kaldırırdı...

Baba Müren'in ikinci evliliği

Berna ise Mesut'un tersine hareketli, dans pistinden ayrılmayan fıkır fıkır bir genç kızdı. Mesut'tan altı yaş küçüktü. 11 temmuz 1953'te Adana'da doğmuştu.

Aslında İstanbullu bir ailenin kızıydı. Babaannesi Çerkez, anneannesi Rumeli göçmenlerindendi. Dedeleri ise İstanbul'un yerlisiydi.

Babası Raşit İlhan Müren, Galatasaray'dan mezun olduktan sonra Fransa'da hukuk öğrenimi görmesine rağmen ticareti seçmişti. İlk eşini kaybetmesinden 10 yıl sonra 1951'de, ikinci kez evlenmiş, hemen ardından da pamuk işine girip eşi Emine Fehire Hanım'la birlikte Adana'ya taşınmıştı.

Adana'da birbiri ardına iki kızı dünyaya geldi. İlk evliliğinden bir oğlu olan Raşit İlhan, kız çocuklarını çok severdi. Nezahet Berna adını koyduğu ikinci kızının doğumundan beş ay kadar sonra İstanbul'a geri döndüler.

Raşit İlhan, İstanbul'da konserveciliğe başladı. Tamek konservelerini kurdu. Konserve fabrikası Bursa'da olduğu için yaz aylarında sık sık bu kente giderdi.

Küçük uçaklarla Bursa'ya giderken bazen iki kızı ve eşini de yanına alırdı. Evine, eşine ve kızlarına bağlı bir adamdı. Evde akşam yemekleri her gün aynı saatte, hep birlikte yenir, hafta sonunda bir gün mutlaka birlikte dışarı çıkılırdı. Ya bir yemeğe, ya bir davete ya da o zamanlar Zeki Müren, Behiye Aksoy gibi ünlü sanatçıları ağırlayan Maksim Gazinosu'na gidilirdi.

Müren ailesinin yaşamı İstanbul'da, Nişantaşı'nda geçti. Berna, kız kardeşi İnci'yle birlikte evlerinin yakınındaki Nilüfer Hatun İlkokulu'na gitti. İlkokuldan itibaren folklor ekibinde yer alan Berna, Şişli Terakki Lisesi'nde çalışkan ve aktif bir öğrenciydi. Folklorun yanı sıra, dans, voleybol, basketbol, jimnastik etkinliklerinde yer aldı, tiyatro çalışmalarına katıldı. Sınıf arkadaşlarıyla birlikte sergiledikleri piyeste, fakir hizmetçi rolünü de başarıyla oynadı.

1970'te liseden mezun olurken, yurtdışında okuma hayalleri kuruyordu. Amerika'ya gidip güzel sanatlar ya da iç mimari okumak istiyordu. Ama daha önce Amerika'ya giden kuzeni orada evlenip Türkiye'ye dönmediği için, babası uzaklara gitmesine izin vermedi.

Babası Raşit İlhan, Berna'nın hayatta sevdiği, hayran olduğu ilk erkekti. Onun sözünden çıkmayı düşünemezdi bile. Babasını

yurtdışında eğitim konusunda ikna etmeye çalıştıysa da başaramadı. ODTÜ, İTÜ ve Robert Kolej'in sınavlarına girdi. Babasının tercihi, Robert Kolej'di. Berna da Robert Kolej'e girdi.

Bir yıl hazırlık okudu. İş idaresi bölümüne bir türlü ısınamadı. Arayış içine girdiği sırada Robert Kolej, Boğaziçi Üniversitesi haline dönüşmüş, yeni bölümler kuruluyordu. Temel Bilimler'e geçip, televizyon eğitimi almayı düşündü.

Ancak Temel Bilimler'de altı ay kadar okuyabildi. Hocalarından Prof. Dr. Mustafa Dilber'in de tavsiyelerine uyarak İş İdaresi'ne geri döndü. Ancak yıl kaybetmiş oldu.

Mesut'la 1974'te tanıştığında Berna, iki yıllık önlisans yöneticilik programına yeniden kaydolmuş, ablası İnci'yle birlikte aynı sınıfta okuyordu. Sınıf arkadaşları onu "ev işlerinde üstat, bölümün en güzel profiline sahip şeker Berna" diye anıyorlardı.

Makbule'nin pansiyonu

Hükümet o arada kısa dönem askerlik kararı alınca, Mesut askerliği aradan çıkarmayı düşündü. 1975 temmuzunda askere gitti. Dört aylık kısa dönemde Çanakkale 116. Jandarma Er Eğitim Alayı'nda askerlik yaptı. Birlikte askerlik yaptığı kişiler arasında Cem Kozlu, Cengiz Çandar, Şahin Alpay, İlnur Çevik, Hayrettin Uzun, Vecdi Seviğ, Turgut Bozkurt, M.Ali İrtemçelik, Hayati Güven gibi isimler de vardı.

Rahat bir askerlik geçirdi Mesut. Cem Kozlu, kitaplara meraklıydı, yeni çıkan İngilizce kitapları izler, okuması için ona da verirdi. Cem, Mesut'un sürekli siyasetle ilgilendiğini görünce, bir gün sordu:

- Mesut, siyasetle neden bu kadar ilgileniyorsun?

- Kendimi politikaya hazırlıyorum. Maça çıkacak atlet ya da yarışmaya katılacak sanatçı gibi hazırlanıyorum.

- Ne zaman girmeyi düşünüyorsun?

- Uygun anı bekliyorum.

Geceleri koğuşlarda masalar kurulur, gece yarılarına kadar süren poker partileri düzenlenirdi. Arabaları alayın kapısında bekler, cumadan kaçıp İstanbul'a gider, pazartesi dönerlerdi.

Mesut, hafta sonlarını İstanbul yerine Çanakkale'de geçirmekten hoşlanırdı. Kilitbahir'deki, Makbule Hanım'ın pansiyonu, kendini

mutlu hissettiği bir köşeydi. Makbule Hanım'ın pansiyonu, kalenin üst tarafında, denizi gören, minik, şirin bir binaydı.

Sakal uzattıran kaza

Turgut Yılmaz, İstanbul Erkek Lisesi'nin, 1965-1966 öğretim yılında Almanya'ya gönderdiği 15 öğrenciden biriydi. Henüz lise birinci sınıf öğrencisiyken Essen kentindeki Mozart Lisesi'nde geçirdiği bir yıl, yaşamında dönüm noktası olmuştu.

Essen'de, yanında kaldığı ailenin çocuklarıyla dostluğu döndükten sonra da devam etti. Bir yıl sonra onlar İstanbul'a geldiler, ertesi yıl Turgut tatil için Almanya'ya gitti.

1968 yılında liseyi yeni bitirmiş bir genç olarak gittiği Essen'de, Klaus Walde'yle tanıştı. Walde, bahçelere büyük şemsiyeler yapan bir şirketin temsilcisiydi. Sohbet ederken Turgut'a iş ortaklığı önerdi:

- Siz Müslümansınız, koyun etini çok yiyorsunuz. Türkiye'de çok deri olması lazım. Almanya'da önümüzdeki sene deri konfeksiyonu patlayacak. Bir deri konfeksiyoncusu ayarla, bu işe girelim.

Deri işi, Turgut'un akima yattı. Zaten üniversitede okumakta gözü yoktu, ticarete atılmayı planlıyordu, Türkiye'ye döner dönmez deri konfeksiyonculuğunu araştırmayı kafasına koydu.

Essen'de iş ortağını bulmuştu, aynı tatilde gittiği Hannover'de ise eşini keşfetti. Claudia'yı ilk görüşte sevdi, ilerde evlenmeye de hemen o gezide karar verdi.

"Sana akıl veririm"

Almanya gezisinden yaşamına yön verecek iki kararla dönen Turgut, babasının huzuruna çıktı. "Ben üniversiteye gitmeyi düşünmüyorum. Kendi işimi kuracağım" dedi. Hasan Yılmaz, oğluna karşı çıktı, okuması için ısrar etti.

Bunun üzerine Turgut, devam zorunluluğu olmayan bir fakülte aradı. Sonunda İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne girmenin ticari yaşamına engel olmayacağı kanısına vardı.

Birinci sınıfa devam ederken, ticareti öğrenmek için babasının işleriyle ilgilenmeye başladı. Kira bedellerini kontrol ettiğini görünce babası Turgut'u Mercan'daki iki kiracı konusunda uyardı. "Bak bu adamlarla hiçbir zaman para, kira konuşmayacaksın. Ben sağ olayım olmayayım, onlar sana ne kadar para takdir ederlerse o kadar para alacaksın" dedi.

İki kiracının 27 Mayıs döneminde yargılanırken kendisine açıktan para verip yardım ettiklerini anlattı.

- Onlar olmasaydı, sizin okul taksitlerinizi bile yatıramazdım.

Turgut, Mercan'daki iki dükkânın kirasıyla bir daha ilgilenmedi. Zaten Hukuk Fakültesi'nde birinci sınıf dersleri ağırdı. Sıkı çalışıp tüm dersleri verdikten sonra yeniden babasına gitti. Bu kez geri adım atmaya niyeti yoktu:

- Birinci sınıfı bitirdim, artık sorun yok. Ben hem okuyup, hem ticaret yapmak istiyorum.

Hasan Yılmaz, itirazın fayda etmeyeceğini anlayınca ısrar etmedi. Ama Turgut, Beyaz Saray'dan bir dükkân ve iş kurmak için para isteyince, kaşlarını çattı:

- Sana beş kuruş vermem, ama akıl veririm.

- Nedir o akıl?

- Ben sana araba, abine ev aldım. O evi sattı, sen de istersen arabanı satarsın...

Babasının yanından hışımla çıktı. Akşama kalmadan arabasını satmıştı. O parayla şirketinin kuruluş işlemlerini tamamladı. "Yılmaz Komandit Şirketi" 1969 sonunda faaliyete geçti.

Klaus Walde'yle temasa geçerek, şirketi kurduğunu duyurdu ve başlangıç için parasal destek istedi. Şirketin Almanya temsilciliğini üstlenen Walde'nin finansman desteğiyle deri konfeksiyonu işine başladı. İlk olarak, başka firmalara yaptırdığı konfeksiyon ürünlerini Almanya'ya ihraç etti.

"Karının adı Ayşe olsun"

Bir yandan üniversite öğrenciliğini de sürdüren Turgut, son sınıfa gelince evlenmek için babasından izin istedi. "Hayırlı olsun, kim o şanslı kız?" ,

- Hoşlanmayacaksın. Hem Alman, hem Katolik. Müsaade edersen evlenirim, müsaade etmezsen evlenmem.

Hasan Yılmaz, uzun uzun düşündükten sonra yerinden doğruldu. "Sana bir şey söyleyeyim" dedi ve oğlunu şaşırttı:

- Sizi kendi hayatınızla ilgili en doğru kararları verebileceğiniz

şekilde yetiştirmeye çalıştım, vereceğin karar benim için makbuldür.

Claudia'yla evlenmek için babasından bu kadar rahat izin almasına rağmen amcası İzzet Akçal'dan bir itiraz geldi:

- Karının adını değiştir. Claudia değil Ayşe olsun adı.

Turgut, babaannesinin Sonya olan admm Ayşe olarak değiştirildiğini biliyordu. Amcasının, ailesindeki bu örnekten hareket ettiğini düşündü.

Ancak eşinin kimliğini, dolayısıyla ismini değiştirmeye hakkı olmadığına inanıyordu. Clauida'dan ne ismini değiştirmesini istedi, ne de dinini. Üniversiteden mezun olduktan hemen sonra 25 ekim 1974'te evlendiler.

Askerlik sonrası ticaret

Turgut, ağabeyi Mesut'un da ortak olabilmesi için şirketin adını "Turgut Yılmaz ve Ortakları Adi Komandit Şirketi" olarak değiştirmişti. Ağabeyini askerden dönünce ortak aldı, ona hisse devretti. Mesut, şirkette yazışma, muhasebe ve organizasyon işini üstlendi, Turgut ise imalat tarafında kaldı.

İki kardeş, kafa kafaya verip işleri nasıl geliştireceklerini düşünmeye başladılar. "Amiral gemimiz deri işi olsun. Başka alanlara da girelim" prensibinde karar kıldılar.

Babalarının yaptığı parasal destekle Şişli Bomonti'de bir fabrika aldılar. Böylece ihraç ettikleri deri konfeksiyonu kendileri üretir hale geldiler.

Bir süre sonra deri giyim şirketi büyüyüp genişledi, adı Delta Deri Giyim Sanayi A.Ş. olarak değişti.

İşlerin iyi gitmesinden cesaret alan Mesut, kimyasal üretim sektöründe iş yapmak üzere Ali Bars'la anlaştı. Ali Bars da Alman Lisesi'ni bitirdikten sonra Berlin'de kimya ve ekonomi mühendisliği okumuştu. 1974'te Mesut'la tanışmış, iyi anlaşmışlardı.

Bu arada kuzenleri Erol Akçal da Transtürk'ten ayrılarak ağabeyi Necat Akçal'ın kurduğu Densan adlı deniz nakliyat firmasına ortak olmuş, bu şirketi büyütüp geliştirmişti. Şirket gemi sahibi de olmuş, 500 grostonluk gemiyi daha sonra "San Avni" olarak tanınan uyuştunıcu kaçakçısı Avni Yaşar Musullulu'ya satmışlardı.

Yabancı konuklar geldiğinde Mesut, yardımcı olmak amacıyla Densan'a giderek, çevirmenlik yapardı. Bazen de sadece amcası İzzet Akçal'la sohbet edebilmek için şirkete uğrardı.

Mesut ve Turgut, Ali Bars'la kurdukları yeni şirkete Erol Akçal'ı da ortak aldılar. Pürsan (Poliüretan Sanayii ve Ticaret A.Ş.) adlı şirkette izolasyon maddesi üreteceklerdi. Önce Kartal'da basit bir tesis kurdular. Dow Chemicals adlı Amerikan firmasından getirdikleri kimyasal maddelerle poliüretan yapımına başladılar. Piyasaya hızlı girdiler.

"Mutlaka evet diyeceksin"

Mesut, işlerini yoluna koyduktan sonra Berna'ya telefon etti. Askerdeyken, birkaç hafta sonu İstanbul'a geldiğinde kulüpte karşılaşmışlar ancak aralarında özel bir yakınlaşma olmamıştı.

Berna o rahatlıkla Mesut'un "cumartesi günü birlikte sinema ve yemeğe gitme" önerisine de "Hay hay arkadaşları ara gidelim" karşılığını verdi. Mesut, itiraz etti. "Hayır, yalnız gidelim, konuşmak istiyorum." Berna biraz duraladıktan sonra "Olur, gidelim" dedi ama pek bir anlam verememişti bu isteğe.

Önce sinemaya gittiler. Fitaş'ta, uzun, romantik bir İngiliz filmi izlediler. Sinemadan sonra gittikleri yemekte Mesut, evlenme teklifinde bulundu.

- Seninle evlenmek istiyorum. Mutlaka evet cevabını bekliyorum.

"Hayır"ı kabul etmeyecekti! "Ama eğer hayır dersen bunun nedenini senden soracağım" diyerek sözlerini sürdürdü.

- Böyle bir durum olursa bana niçin istemediğini izah etmek zorundasın. Fiziksel görünümümü, boyumu değiştiremem.

Berna'nın onun boyuyla ilgili bir sorunu olamayacağını biliyordu aslında. Berna, ondan altı santim kısaydı, boyu 1.64 cm'di, Mesut'un boyu ise 1.70. Türk erkeklerinin ortalamalarına göre kısa sayılmazdı.

İtiraz duymaya tahammülü yoktu Mesut'un! "Onun dışındaki pürüzleri giderip, seni ikna ederim, eğer bir yanlışlık varsa da düzeltirim" dedi:

- Onun için de ne sen yorul, ne ben yorulayım. İyisi mi sen evet de. Sana bir hafta mühlet veriyorum, gelecek cumartesi buluşalım...

Berna, sesini bile çıkaramamıştı. Yemekten sonra heyecanla eve gitti.

Akşam bütün aile yemek masası etrafında toplanınca evlenme teklifini anlattı. Annesi ve babası, "Bu senin seçimin" deyip kararı ona bıraktılar. Babası, Mesut'un teklifini olumlu karşılıyordu.

- Gördüğüm kadarıyla gayet saygılı bir çocuk. Senin seçimine saygı duyarım. Ama ben de negatif sebep gösterebileceğini sanmıyorum. İyisi mi bu konuyu konuşmayalım, sen düşün karar ver.

O sırada Tamek Holding'in bir ortaklığı olan Pepsi Cola-Fruko'nun genel koordinatörlüğünü üstlenmiş olan baba Raşit İlhan, 18 yaşına geldiklerinde kızlarını karşısına almış, "Sigara içeceksen gizli içme. Gizlilik saygısızlıktır" demişti. "18 yaşından sonra artık hayat sizin hayatınız."

Berna o haftayı sıkıntılar, kararsızlıklar içinde geçirdi. Cumartesi günü Mesut'la Boğaz'daki Malike Lokantası'nda buluştuklarında tedirgindi. "Çok acele bir şey oldu" deyip sordu:

- Tam karar verdiğine emin misin? Beni arkadaş olarak tanıyorsun o kadar. Böyle bir seçim yaparken her şeyimin sana doğru geldiğine inanıyor musun?

Mesut hemen itiraz etti: "Ben kararımı verdim, beklemek istemiyorum. İstersen buradan çıkmadan evet de de bitirelim." Yemeğin bundan sonrası Berna'nın kararı erteleme çabasıyla geçti. "Çıkalım, sonra karar versem, sonra söylesem" diyor, Mesut ise çıkmayı reddediyordu. "Cevap vermeden buradan çıkmam" diyordu. Saatler geçti, öğle yemeğine gittikleri restoranda akşamı ettiler. Mesut, inatla Berna'nın "Evet" demesini bekliyordu.

Berna, baktı ki kurtulamayacak, "Peki, artık kalkalım, arabaya gidelim" dedi. Mesut, bu sözleri, evlilik teklifinin kabulü olarak algıladı. Kalkıp, Mesut'un kapının önünde duran mavi çizgili Renault'suna doğru yürüdüler.

Siyasete girmeme sözü

1975 sonunda alınan bu evlilik karan ailelere iletildi. Onların da onayını aldıktan sonra, 20 şubat 1976'da aile arasındaki bir törenle nişanlandılar.

Berna'nın evlilik için tek koşulu vardı. Uygun bir zaman bulup, Mesut'a açtı bu düşüncesini:

- Senin siyasete düşkünlüğünü biliyorum. Ben hayatımda bir şeyi istemiyorum, o da siyasete girmen.

Berna'nın ailesi CHP'liydi ama 27 Mayıs'ta Demokrat Parti yöneticilerinin hapsedilmelerine, yargılanmalarına üzülmüşlerdi. Berna da ailesinin o havasından etkilenmiş, siyasetten ürkmüştü. Eşinin siyasetin içinde olmasını istemiyordu.

Mesut, Berna'yı huzursuz etmekten kaçındı. "Siyasete ilgi duyduğum doğru" dedi. "Ama aktif siyaseti düşünmüyorum."

Bu söz üzerine Berna da rahatladı. O yaz, üniversite bitince evlenmeye karar verdiler. Evlenene kadar, hemen her akşam birlikte oldular. Skoç, Modül, Hidromel, Tiffany, Gala gibi dönemin ünlü restoranlarına yemeğe gidiliyor, oradan bir gece kulübüne uğranıyor ve gece nihayet Nihat Büfe'de yenen turşulu dilli sandviçle noktalanıyordu.

Kimi geceler sabaha karşı eve gelen Berna, bir iki saat defter kitap karıştırdıktan sonra hiç uyumadan üniversiteye gitmek zorunda kalıyor, yorgunluğa aldırış etmiyordu. Bu güzel, romantik günlerin her saatini değerlendirmek, tadını çıkarmak istiyordu.

Ancak o günlerin sonu çabuk geldi. Üniversitelerin dönem sonu yaklaşırken düğün hazırlıklarına girişildi. Mesut, 11 temmuzdaki doğum gününde Berna'ya lades kemiği biçiminde altm bir kolye hediye etti.

Berna'nın iki yıllık yöneticilik programından mezun olmasının ardından da 15 ağustos 1976'da evlendiler. Balayı için önce Almanya'ya gittiler, oradan da Ispanya'nın Akdeniz kıyısındaki ünlü tatil beldesi Marbella Almeria'ya geçtiler. Balayı programını Mesut belirlemişti...

Evlilikteki ilk şok

Berna, kendi evlerinde hep birlikte oturulup kalkılan akşam yemeklerine alışık olduğundan, evliliğinde de aynı düzenin süreceğini sanmıştı.

Evlilikteki ilk şokunu evdeki ilk yemekte yaşadı. Bir yandan yemeğini yerken bir yandan da o gün yaşadıklarını anlatıyordu ki, Mesut sözünü kesti: "Ben kalkabilir miyim?" Yemeğini bitirmişti bile. Eşinin yanıtını beklemeden masadan kalktı.

Çok üzüldü o akşam. Ancak sorun yapmak yerine kendi kendini ikna edip, herkesin farklı saatte masaya oturmasını kabullendi.

Mesutla farklı kişiliklerdi. Yengeç burcundan olan Berna daha

duygusal, daha zarif, kolay etkilenen bir kişilik iken, akrep burcundan olan Mesut, duygusallıklardan uzak, ketum, etkilenmelere kapalı bir kişilikti.

Düzenli, temkinli, az konuşan, frenleri güçlü bir kişiydi. "Poker Face" denen ve duygularını asla belli etmeyen poker oyuncularına övgü olarak kullanılan tanıma tıpatıp uyan bir yüzü vardı. Az gülerdi ama gülünce de katıla katıla bütün vücudu sarsılır, sessiz kahkahalar atardı. Sinirlendiği kişiye, "Canım kardeşim" diye hitap ederdi.

Evliliğin getirdiği değişim

Genç çiftin birbirlerine benzeyen ender özelliklerinden biri, gece geç yatmalarıydı. Evlenmeden önce de geç saatlere kadar ayakta kalan Berna, Mesut'a kolayca ayak uydurdu. Kocası bir şeylerle meşgulse, o da kitap okuyarak yatma saatini beklerdi.

Berna ilk fırsatta Mesut'un gözlüğüne el attı. İnce çerçeveli, açık renk camlı yeni bir gözlük almaya ikna etti onu. Kocasının giyim zevkini de yavaş yavaş kendi beğenilerine uydurdu.

Mesut, siyaset konusunda ise tek adım geri atmadı. Berna'ya verdiği sözün tersine, evlendikten sonra siyasetle ilgisini kesmedi. AP Gençlik Kollan'na, AP İstanbul İl Örgütü'ne gelip gitmeyi sürdürdü. İl Başkanı Hüsamettin Cindoruk'la arası iyiydi. Erol Akçal, Cindoruk'a, "Benim kardeşim sayılır, amcamın oğludur. Çok parlaktır, istifade edebilirsin" tavsiyesinde bulunmuştu.

Evlendiği yıl, AP Gençlik Kolları üyesi olarak, büyük kongre delegesi seçildi. İl Başkanı Cindoruk'un başkanlığındaki bir heyetle birlikte Ankara'daki kongreye gitti. AP'nin 1976 kongresine tanıklık etmek, Mesut için önemli bir aşamaydı. Yaklaşan seçimler nedeniyle siyasi tansiyon yükselmişti. Bu da Mesut'u heyecanlandırıyordu.

Bayar'ın genç dediği

İzzet Akçal'ın Çiftehavuzlar'daki evi, Celal Bayarln evine çok yakındı. Akçal, eski liderini sık sık ziyaret ediyordu. Bu ziyaretlerden birine Mesut'u da götürdü. Siyasete yeniden dönüp dönmeyeceği tartışılan Bayar'ın düşüncelerini merak ediyordu.

Bayar, Mesut'la ilgilendi, öğrenim durumunu, ne yapmak istediğini sordu. Mesut, soruları yanıtlarken uygun zamanı kolladı. Bayar'ın bir an sustuğunu görünce sordu:

- Yeniden aktif siyasete dönecek misiniz?

Bayar, güldü. "Yok artık dönmeyiz. Biz yerimizi gençlere bıraktık." Bayar, "genç" diye amcasını işaret ediyordu. Amcası o sırada 71 yaşındaydı. Mesut, "eyvah" dedi içinden. "Ulan bize hiç sıra gelmeyecek."

Eski Cumhurbaşkanı Bayar'ın, şaka yapmadığı tez zamanda ortaya çıktı. Akçal, Demirel'i ağır biçimde eleştiren mektuplar göndermesine rağmen, 5 haziran 1977 seçimlerinde AP listesinden aday oldu. AP lideri, Erol Akçal yerine, babasının milletvekilliğini yeğlemişti.

Sıranın kendisine gelmemesine üzülen Mesut, seçim kampanyasında AP İstanbul seçim komitesi üyesi olarak çalıştı. Seçim günü, Yılmazlar'ın evinde bir kişi hariç herkes AP'ye oy verecekti. İnönü'ye oy veren bir aileden gelen Berna'nın gönlü CHP'den yanaydı. Bunu bilen kayınvalidesi Güzide Hanım, evden çıkarken ona takıldı.

- Berna'cığım herhalde bu seçimde AP'ye oy verirsin!

Berna, AP'nin adına bile tahammül edemiyordu. "Babam bana hiç politik telkinde bulunmadı. Hangisini uygun görürsem ona oy veririm. Perdenin arkası bana ait."

Gerginlik doğmaması için Mesut hemen araya girdi. "Seni oraya gidene kadar ikna ederim." Seçim sandığına gidene kadar da konuştular. Berna, AP'ye oy verme konusımda ikna olmadı. Ama ara bir formül buldu:

- Seni kırmak istemem, o zaman daha nötr olayım. Bozbeyli'nın DP'sine oy vereyim.

Berna'nın yaşamında ilk kez sağ bir partiye oy vermeye razı olması Mesut'a yetti, daha fazla ısrar etmedi.

O akşam evde bütün aile televizyon başına toplandı. Ellerde kâğıt kalemlerle geç vakitlere kadar seçim sonuçları izlendi. AP'nin başarılı olamadığı seçimden CHP birinci parti olarak çıktı.

Akçal ise inanılmazı başarmış, onun sayesinde AP, Rize'de dört milletvekilliğinin dördünü de kazanmıştı. Tuncay Mataracı'yı bile arkasından sürüklemişti.

Seçmenin, oy patlaması yapmasını sağlayarak itibarını iade ettiği Akçal, 27 yıl aradan sonra yeniden TBMM'nin yolunu tuttu. Sevinçliydi.

Çocuk sırası

Poliüretan işi, hızla gelişti. Piyasaya yeni giren, üstelik ithal edilemediği için Türkiye'de bulunamayan poliüretana büyük talep vardı. Hollanda'dan getirdikleri hammaddeyi, kendi tesislerinde poliüretana dönüştürüp, buzdolabı üreticisi Profilo ve AEG gibi büyük firmalara satıyorlardı.

Kimya mühendisi olan Ali Bars ve Serpil Sarper, hammadde artıklarım da ayakkabı ve terlik tabanı yaparak değerlendiriyorlardı. Kalıpları dökebilmek için, İtalya'dan makineler getirmişlerdi.

Ali Bars'la aralarında işbölümü yapmışlardı. Mesut üretime karışmaz, şirketin ticari işleriyle ilgilenirdi. Ali Bars, işe sabah erken başlayan bir insandı. Mesut ise tam tersine öğleye doğru gelir, akşam da geç vakitlere kadar çalışırdı. Koyduğu kurallara sıkı sıkıya uyulmasını, verilen sözlerin yerine getirilmesini isterdi.

1977'de Ecevit hükümeti sırasında başlayan ve Demirel hükümeti aylarında da devam eden "yokluk ve karaborsa döneminde" getirdikleri poliüretan hammaddesi miktarı, yılda bin kamyonu aştı.

"Müthiş kazandığı" o günlerde, Berna'nın hamile kalması ailede yeni bir mutluluk kaynağı oldu. 15 mayıs 1978'de doğan ilk oğullarına Mehmet Yavuz adını verdiler. Mesut, tanıştıklarından beri eşine ilk kez o gün bir demet çiçek götürdü. O çiçek sadece ilk değil, Berna'nın kocasından aldığı son çiçek olacaktı...

Yavuz'un doğumunun hemen ardından Turgut'un da 26 temmuz 1978'de bir kızı oldu, Didem adını verdiler. Anlaşıldı ki, evlenirken ağabeyini beklemeyen Turgut, çocuk konusunda "saygı" gösterip, sırayı ağabeyine vermiş; Claudia Yılmaz, Berna Yılmaz'dan iki ay kadar sonra hamile kalmıştı...

Bidondaki bomba

Berna, insan ilişkilerinde de eşinden farklıydı. İnsanlarla arasına bariyer koymaz, daha sıcak, daha sevecen davranırdı. Mesut ise karşısındakine yavaş ısınır, ancak ısınınca mesafeyi kaldırırdı.

Ali, aralarındaki bariyeri kaldırdığı andan itibaren farklı bir Mesut Yılmaz'la tanışmıştı. Kimi zaman karşılıklı espriler patlatıp, kahkahalarla güldükleri bile oluyordu.

Eşlerle birlikte yemeğe çıkacakları zaman Mesut'un esprisi hazırdı. "Siz şimdi üç, dört saat otursunuz. Ben yarım saatte yemeğimi yerim. Üç buçuk saat ne yapacağım?" "Merak etme biz sana bir iş buluruz" der, gülerlerdi.

Mesut, kitap okumayı ve kâğıtla oynamayı severdi. Bazı akşamlar arkadaşlarıyla oturup, poker ya da bezik oynarlardı. Küçük paralarla oynadıkları bu seanslar eğlenceli geçerdi.

Tatillerde de çok eğlenirlerdi. Küçük bir takım kurup, futbol oynadıklarında Mesut'un bulunduğu takımın kaybetme ihtimali yoktu. Kaybetmeye tahammül edemez, "Tamam, galipsin" denilene kadar maçı devam ettirirdi.

Uçaktan korkar, tatillere arabayla gitmeleri için ısrar ederdi. Petrol krizinin yaşandığı, benzinin karaborsa olduğu yıl Foça'ya gideceklerdi.

Mesut, yine arabayla gitmekten yanaydı. Ali, "Peki o zaman nasıl benzin bulacaksın?" dedi. "Sen merak etme, ben bulurum." Güvence verdi Mesut. Ali de kabul etti.

Mesut'un BMW'sine doluşup yola çıktılar. Yolda giderken, Ali, benzin sorununu hatırlattı. "Hallettim" dedi Mesut. "Arkada bir bidon dolusu benzin var." Ali çığlık attı. "Nasıl yaparsın bunu? Bu sıcakta bizi bombaların üzerinde mi götürüyorsun?" Arabayı durdurdu, Mesut'un tüm itirazlarına rağmen, bidondaki benzini yol kenarına döktü. Berna ve Ali Bars'ın o zamanki eşi Yakut sessizce izledi olup biteni.

Sonra Ali, arkadaşı Alev Coşkun'un yardımıyla yol üzerindeki istasyonlardan birinden benzin buldu. Tatil yapacakları Club Med'e ulaşmayı böylece başardılar.

1979 sonbaharında da Antalya'ya tatile gitmişlerdi. Talya Otel'de kalıyorlardı. Mesut, "Ben de tenise başlayacağım" dedi. Karannı değiştirmenin neredeyse imkânsız olduğunu bilen Ali de imkânsızı denemedi. Raketleri alıp sahaya indiler. Malzeme zor bulunuyordu, sadece dört toplan vardı.

Mesut bir vurdu, top denize gitti. İkinci topu da denize atınca, Ali oyunu bıraktı. "Akdeniz'le mücadele edemezsin. Beni bıraktın, Akdeniz'le oynuyorsun. Hadi, bırakalım." Mesut da kabul etti durumu. "Haklısın. Benim tenis oynayabilmem için bir konteynır top lazım."

Mesut'un tenis sevdası ilk oyunda son bulmuş oldu.

12 Eylül olmasaydı

Pürsan, ekonomik krize rağmen sorun çıkmadan yoluna devam ediyordu. Turgut Özal'ın "mimar"ı olduğu 24 Ocak 1980 ekonomik kararları, şirketin daha da büyümesine zemin hazırladı.

Mesut'un Köln'de beraber okuduğu bir arkadaşıyla Transalkim adlı bir nakliye şirketi kurdular. Şirketin bir ayağı Stutgart'ta, bir ayağı İstanbul'daydı. Şirket para kazanmaya başlayınca iki kardeş, Beyazıt'taki yerlerini bırakıp, Fındıklı'da büyük bir büroya taşındılar.

12 Eylül 1980 askeri müdahalesi olduğunda, iki ortak holdingleşmeyi düşünüyordu. 12 Eylül, işlerine değil ama Mesut'un siyasette yükselme hayallerine darbe vurdu.

Daha birkaç ay önce AP Kadıköy İlçe'den delege olabilmek için Mülkiye'den tanıdığı Hasan Celal Güzel'den yardım istemişti. Başbakanlık Müsteşan Turgut Özal'ın yardımcısı olan Güzel, hayli etkili bir konumdaydı. Mesut'tan gelen bu istek üzerine AP Genel Merkezi'ni aramakta tereddüt etmemişti. "Kabiliyetli bir arkadaşım var. Bırakın ilçe delegeliğini, alın Kadıköy'e ilçe başkanı yapın."

Fakat Güzel'in bu sözlerinin sonucunu görmeye kalmadan, askeri müdahale oldu. Beklentiler, planlar, her şey suya düştü.

Bir yaşam iki darbe

"Bomba aynı çukura iki kere düşmez" derler. Ama İzzet Akçal, politik yaşamında iki kere askeri darbe gördü. 1960 darbesiyle bakanlığından olup cezaevine giren İzzet Akçal'ı 12 Eylül darbesi de mecliste yakaladı. İlk darbe siyasete ara vermesine, İkincisi ise siyasetten emekli olmasına neden oldu.

Siyasi yaşamını noktaladığı için işsiz güçsüz kalan İzzet Akçal, haftada bir iki kez Pürsan'a uğrar oldu. O, siyasette görüp geçirdiklerini, insanlarla ilişkilerini saatlerce anlatır, Mesut can kulağıyla dinlerdi.

Ali'yle de sabahlara kadar oturup siyaset konuşurlardı. Ekonominin liberalleşmesi gerektiğinden, devletçilik döneminin artık kapandığından söz ederlerdi.

Mesut'ta, parlamenter siyaset takıntı halindeydi. Siyasetçiler dışındaki kişilerin politikayla ilgilenmesinden hoşlanmaz, "depolitizasyon" gereğinden söz ederdi. Örnek aldığı, yıllardır dikkatle izlediği siyasetçi Süleyman Demirel'di. Son yıllarda Turgut Özal'ı ve aldığı kararları da beğenir olmuştu.

Kolu çıkmış, sarkıyordu

2 ekim 1982'de Şişli'de karşıdan karşıya geçiyordu. Belediye otobüsünün geldiğini görmemişti. Aniden omzuna yediği darbeyle savruldu. Kendini toparlayınca sızlayan sağ omzuna baktı. Gözlerine

inanamadı. Kolu çıkmış, sarkıyordu.

Hiç telaşlanmadı. Etrafta biriken kalabalığa, otobüs şoförünün telaşlı haline aldırmadı. Soğukkanlı bir halde yürüyerek, doğruca Şişli Etfal Hastanesi'ne gitti. Hastane çok kalabalıktı. Bir türlü koluna bakacak doktor bulamadı.

Ancak o zaman Ali'ye telefon edip yardım istemeyi akıl etti. "Ufak bir kaza oldu. Şişli Etfal'deyim, atla gel." Ali hemen atlayıp gitti hastaneye. Otobüs şoförünü göremeyince şaşırdı. "Sana çarpan adam nerede?" dedi. "Şoförü gönderdim" derken yüzü acıdan buruştu.

Mesut'un perişan halini gören Ali, onu alıp hemen Amerikan Hastanesi'ne götürdü. İki profesör gördü omzunu. İkisi de görüş birliği içindeydi:

- 24 saat içinde ameliyat olmazsan kangren olursun, kolun kesilir. Ameliyat olursan da normale dönme şansın yüzde 40'tır.

Onlara inanmadı. Bir de Galatasaray Başkanlığı da yapan Prof. Dr. Ali Uras'a gösterdi omzunu. Prof. Uras, kendinden emin konuştu:

- Hiçbir şey olmaz. Ne ameliyat olman gerek, ne de başka bir şey. Ben kolunu yerine oturtup, tülbentle bağlayacağım. 45 gün sonra hiçbir şey kalmayacak.

Mesut, Prof. Uras'ı dinleyip omzunu tülbentle sarmasına izin verdi vermesine ama yaşamının en zor dönemini yaşadı. "Omzum kangren olacak mı, olmayacak mı?" endişesiyle geçirdi günleri. Askıdaki kolunu oynatamadığı için tıraş olamadı, sakalı uzadı.

Sargıları açılınca rahatladı. Kolu düzelmişti, "İyi ki o profesörlere inanıp ameliyat olmamışım" diye düşündü. "O kadar ünlü adamlar bana yanlış yaptıracaklardı."

Sakalına alışmıştı, Berna da "Sana çok yakıştı" deyince kesmedi.

"Heykelinin dikilmesi yüzde bir ihtimal"

Turgut Özal, parti kurup siyasete girmeye, "Banker skandalı" sonrasında Başbakan Yardımcılığından istifa ettiğinde karar vermişti. Politikaya hazırlık sürecini Amerika'da geçirdi.

Üç ay kaldığı Amerika'da sadece fazla kilolarından kurtulmadı, bazı temaslarda bulundu. Zemin yokladı, destek alacağına dair somut işaretleri gördükten sonra Türkiye'ye döndü.

Şubat 1983'te İstanbul'a ayak bastığında 12 kilo zayıflamış, kendine güveni yerine gelmişti. Özel sohbetlerinde, parti kurması için hiçbir engel olmadığım söylüyordu. Morali yerindeydi.

Mart ayından itibaren de partisini kurmak üzere kolları sıvadı, Şişli'deki Sadıklar Apartmanı'nda çalışmaya başladı. Öncelikle veto edilmeyecek temiz ve genç, dinamik kurucular bulması gerekiyordu.

Leyla Yeniay Köseoğlu'nun aklına Mesut Yılmaz geldi. Onu, AP Gençlik Kolları'ndan tanıyordu. Leyla Hanım, o günlerde AP Kadın Kolları'nın yönetim kurulundaydı. Mesut Yılmaz'ın politika tutkusundan etkilenmişti. Ailesini de tanıyordu; Güzide Hanım'la eski arkadaştı.

Özal'a söyledi Mesut Yılmaz'ın politikacı bir aileden geldiğini, Demokrat Partili İzzet Akçal'ın yeğeni olduğunu da ekledi. Özal, hem İzzet Akçal'ı, hem de oğlu Erol Akçal'ı yakından tanıyordu. Politikacı bir aileden gelen bu genç, işine yarayabilirdi. Mesut'u hemen görmek istedi.

Leyla Hanım, Gümüşsuyu'ndaki Hayırlı Apartmanı'nı aradı. Leyla Hanım'ın telefonuna Hasan Yılmaz çıktı. "Mesut nerede? Onu arıyorum." Hasan Yılmaz, meraklandı, sordu.

- Ne var, Leyla Hanım?

- Turgut Bey parti kuruyor. Acele Mesut'la konuşması lazım.

Hasan Yılmaz, itiraz etti. "Aman Mesut'a bir şey söyleme. İşlerini yeni düzene koydular. Siyasetten çok sıkıntı çektik, siyaseti hatırlatma onlara..."

Kardeşinin Yassıada ve Kayseri Cezaevinde çektiği sıkıntıları hafızasından silip atamayan Hasan Yılmaz, politikaya uzak durmaktan yanaydı.

Leyla Hanım çaresiz telefonu kapattı ama Mesut'u aramaktan da vazgeçmedi. Ertesi gün tekrar aradığında şansı yaver gitti, Hasan Yılmaz yerine Güzide Hanım çıktı karşısına. Durumu anlattı.

Güzide Hanım, olan biteni anlayınca eşine kızdı. "Hasan sen niçin karışıyorsun çocuğun işine? Bırak Yeniay konuşsun, Mesut kendisi karar versin" diye çıkıştı. Mesut'un Suadiye'deki evinin telefon numarasını verdi. O sırada Suadiye'deki yazlığın yerine bir apartman yaptırmışlardı. Mesut en üst katta oturuyordu, alt kata da Turgut yerleşmişti.

Nihayet telefon numarasını öğrenen Leyla Hanım, hemen Mesut'u aradı. Ona ulaşınca da sözü dolaştırmadan konuya girdi: "Turgut Bey, parti kuracak. Seninle de görüşmek istiyor. Bir saat sonra Sadıklar Apartmam'nda ol."

Mesut, ikiletmedi bile. "Peki, hemen geliyorum" dedi. Telefonu kapatıp, Berna'ya bile söylemeden, sevinçle evden çıktı...

"Hani söz vermiştin?"

Mesut, bir saat sonra Sadıklar Apartmanı'ndaydı. Özal'la ilk kez tanışıyordu. Özal, nasıl bir parti kurmak istediklerini uzun uzun anlattı. Ağırlıklı olarak ekonomik görüşlerini anlatıyor, döne döne "serbest piyasa ekonomisi" deyip duruyordu. Mesut, Özal'ın anlattıklarından etkilenmeye hazır bir ruh hali içindeydi.

- Şu anlattığınız ilkelerle kuracağınız parti maksimum yüzde 15 oy alan bir parti olur. Ama ben bu yüzde 15 için bütün hayatımı koyarım, hizmet ederim. Çünkü Türkiye'nin böyle bir partiye ihtiyacı var.

Özal da daha yolun başındaydı ve böyle sözler duymaya ihtiyacı vardı. İlk kez tanıştığı gencin, kendi düşünceleri için hayatını koymaktan söz etmesi gururunu okşadı, "İki gün sonra yine görüşelim" dedi.

Mesut, memnun ayrıldı görüşmeden. Akşam eve gidince Berna'ya da söz etti Özal'dan. Berna, sinirlendi. "Hani aktif siyasete girmeme sözü vermiştin?"

- Siyasete girmeme sözü vermemiştim; şimdilik girmeyeceğim, demiştim.

Tartışmayı uzatmak istemedi. "Yeni bir parti kuruyorlarmış, yazışmalara, programın hazırlanmasına yardımcı olacağım o kadar" dedi. Durum netleşene kadar oyalamaya karar vermişti Berna'yı. Hem zaten ne olacağı belli değildi. Belki Özal, Kadıköy ilçe örgütünü kurma görevini verir, en fazla ilçe başkanı olurdu! Öyle sanıyordu!

Ama hiç de öyle olmadı. Özal iki gün sonra onu görünce "Seni partiye kurucu yapıyoruz. Belgelerini getir" dedi. Mesut çok şaşırdı. Kurucu olacağını hiç ummuyordu doğrusu. "Kısmete bak, nereden nereye geldim" diye sevindi...

O heyecanla şirkete gitti. Erol Akçal'ı bulamayınca masasının üzerine daktiloyla yazılmış bir "dilekçe" bıraktı:

- Siyasete gireceğimden şirket genel müdürlüğünden ayrılıyorum.

Bu yazı, Erol Akçal ve şirketteki öbür ortağı Ali Bars'ı şaşırtmadı. Mesut'un siyaset hayallerini biliyor, destekliyorlardı.

Siyasete girmesine en çok sevinen, kuşkusuz, amcası İzzet Akçal oldu.

"Adnan'dan uzak dur"

Kurucu olacağını öğrendiği gün, Mesut'u şaşırtan bir olay daha oldu. Semra Özal, onu bir kenara çekti. Adnan Kahveci'yi kastederek "Bu Adnan'dan uzak dur. Yaramaz o" dedi. Mesut anlayamamıştı, bu uyarının nedenini de soramadı.

Özal'ı yalnız bulabilmek zordu. Sadıklar Apartmanı o günlerde kalabalıktı.

Özal, DPT Yabancı Sermaye Daire Başkanı olan yeğeni Hüsnü Doğan ve Başbakanlık Danışmanı Mehmet Keçeciler'le birlikle parti programını yazıyordu. Elinde kendisine ait olan dört metin vardı. 1979'da Dedeman Oteli'nde Aydınlar Ocağı toplantısında yaptığı konuşma, 1981'de yapılan İkinci İktisat Kongresi kapanış konuşması, 1973'te Süleyman Demirel'e gönderdiği 10 sayfalık mektup ve 24 Ocak kararları.

Adnan Kahveci, Ferruh İlter, Sudi Türel, Akgün Albayrak, Mükerrem Taşçıoğlu, Metin Emiroğlu, Leyla Yeniay Köseoğlu ve Halil Şıvgın da partinin kuruluş hazırlıklarını yürütüyorlar, harıl harıl çalışıyorlardı. Mesut da bu gruba katıldı. Hazırlıklara yardımcı oldu, ayrıca mali yardımda bulundu.

Bir gün fırsatını bulup Özal'a yanaştı. Semra Hanım'ın, Kahveci'yle

ilgili sözlerini aktardı. "Ne yapayım?" diye sordu. Özal güldü, "Sen ona aldırma, Adnan iyidir" dedi.

Kahveci'nin kimliği, bu konuşmalardan sonra Mesut için başlı başına bir merak konusu haline geldi. Öncelikle Semra Özal'ın ona kızgınlığının nedenini anlamaya çalıştı. Bu kızgınlığının Libya gezisi sırasında yaşanan bir olaydan kaynaklandığını öğrenebildi, o kadar. Semra Özal ile Kahveci'nin yıldızı daha sonra da bir türlü barışmayacaktı.

Mesut da Kahveci'ye karşı hep temkinli olmaya özen gösterdi, aynı saflarda olmadı hiç.

"Seni asarlar"

Mesut'un, Özal'la birlikte parti kuracağını öğrenen babası, eşi ve kardeşi, itiraz ettiler. Berna, siyasete girmeme sözünü bir kere daha hatırlattı.

-Siyaset yapmayacağını söylemiştin.

Artık Berna'yı daha fazla oyalayamayacağı ortadaydı. Mesut, "Şimdilik demiştim o zaman" dedi. Karar açıkladığı durumlarda her zaman yaptığı gibi sözcüklerin üzerine basa basa konuşmaya başladı:

- Ben özel sektördeyim, babam ticaret adamıydı, sen de özel sektörde çalışan bir babanın kızısın. Devlete hizmetim bugüne kadar sadece dört aylık askerlik. Şimdi bu memlekete hizmet borcum olduğunu düşünüyorum. Bu şerefli bir görev, Türkiye'ye bir şeyler katabileceğine inanıyorsan, "Bunu yapmıyorum" demek egoistlik olur.

Mesut, sözlerini bitirince sustu, eşinin gözlerinin içine baktı. Ona söyleyecek fazla bir şey bırakmamıştı. Berna, "Özür dilerim" dedi:

- Tamam, kararın neyse uyarım. Ne zaman gidersen ben de Ankara'ya giderim.

Sıra gelmişti kardeşine. Onu ikna etmek daha zor oldu. İşe birlikte gelip giderken sürekli "Siyasete girmeni istemiyorum" diyen Turgut'la ANAP'ın kuruluşu için Ankara'ya gidişinden önceki akşam evde konuştu.

Saatlerce süren konuşma sırasında Turgut, ağabeyini vazgeçirmeye çalıştı. Siyasete girmemesi gerektiğini söyledi. "Bak işimizi kurduk. Her şey yolunda gidiyor" dedi, amcasının zorlu yaşamını örnek verdi.

Mesut ise Özal'dan söz etti, siyasette yapabileceklerini anlattı. Geceyi, Turgut noktaladı:

- Ben seni tanıyorsam, siyasete girersen yüzde 90 seni asarlar. Biz bu filmi daha önce gördük. Yüzde bir ihtimalle senin heykelini dikerler ama bu iş ailemizi yaralar. Çok keder verir.

Mesut, karşılık vermedi. Gözlerini kardeşinin gözüne dikti, uzun uzun yüzüne baktı. Ağzını açıp tek kelime etmedi. Turgut, onu ikna ettiğini sandı.

Ertesi sabah kalktığında ağabeyinin Ankara'ya gitmek üzere evden çıktığım duyduğunda anladı yanıldığını.

Toplantıdaki gizli konuk

Parti kurma çalışmaları hızla devam ederken iki parti birden, amblem olarak arıyı seçmişti. Özal'ın ANAP'ı ve Süleyman Demirel'in "emanetçisi" Ali Fethi Esener'in, Büyük Türkiye Partisi.

Özal, BTP'nin de aynı amblemde karar kıldığını öğrenince İçişleri Bakanı Selahattin Çetiner'e rica ederek, mesai saatinin başlamasından öncesine randevu aldı.

20 mayıs 1983 sabahı saat tam 08.30'da Özal ve beş parti kurucusu, İçişleri Bakanlığı'nda hazırdı. Dilekçelerini vererek partinin kuruluşunu tamamladılar. Yarım saat sonra BTP yöneticileri bakanlığa geldiklerinde ANAP'ın amblemi arı olarak tescillenmişti bile.

Arıyı kapan Özal, bakanlıktan ayrılıp Kennedy Caddesi'ndeki genel merkez binasına giderken mutluydu. Alkışlar ve dualar arasında genel merkez binası açıldı. Gece gizlice yazılan parti tabelası, balkonun önüne asıldı.

Basın toplantısı sonrasında Kurucular Kurulu'nun ilk toplantısı başladı. Kuruculardan Mehmet Altınsoy, toplantıya gelememişti. Salonda Özal dışında 36 kişi olması gerekiyordu. Mustafa Taşar, toplantıya katılanları saydı, 37 çıktı. Bir daha saydı, yine bir kişi fazlaydı. Tanıdığı isimleri elindeki listeden tek tek kontrol etti. Geriye iki kişi kaldı. Birisi köşede oturan sakallı, diğeri de Özal'la sohbet eden adam.

Taşar, önce sakallıya gitti, "Efendim, isminizi rica edebilir miyim?" Başını çevirdi, "Mesut Yılmaz" dedi. Listeye baktı, kurucuydu. Demek ki, fazla kişi, Özal'la sohbet edendi.

Yanlarına gitti, konuşmalarını bölüp, Özal'a sordu; "Efendim,

arkadaşın adını sorabilir miyim?" Enver Çineliler adlı bu kişi, Adanalı bir sendikacıydı. Tabii, kurucu da değildi. Taşar, "Kardeşim toplantı başlayacak. Sen Adana'ya dön, biz seni sonra ararız" deyip salondan çıkardı.

Toplantı başlayınca kurucular kendilerini tanıttı, çoğu birbirini daha önce hiç görmemişti. Mesut Yılmaz da sadece Mülkiye'den arkadaşı olan Veysel Atasoy'u tanıyordu.

Amerikan yardımı

Mesut, Özal'ın, Başkanlık Divam'na girmesi isteğini geri çevirdi. Deneyiminin bu görevi yürütmesine yetmeyeceğinden endişe ediyordu. "İzin verin biraz siyasete nüfuz edeyim."

Toplantı sonrasmda İstanbul'a döndü. Önceden planladığı bir iş gezisini ertelemek istemiyordu. Kısa süre önce jinekolojik bir ameliyat geçiren Berna'yı da yanına aldı, Almanya'ya birlikte uçtular.

Almanya'dayken, partiden telefonla arandı. "Acele gel. Vetolar oldu. Sana görev düşüyor." Veto sınavını atlattığına sevindi.

Özal'ın, genel merkezde aktif görev alması ısrarını bu kez geri çeviremeyeceğinin farkındaydı. Dönerken, kendini yeni görevine hazırladı.

Siyasetin bu ilk basamağında sakalı sorun olacaktı. Özal, kurucularla birlikte Anıtkabir'e giderken şaka yollu takılmıştı. "Böyle sakallı gidersen seni gerici sanırlar."

Özal'ın takılmasından etkilenen Yılmaz, Anıtkabir'de gerilerde kalmış; onun çekingen davrandığını, mozolenin bulunduğu bölüme girmediğini gören Akgün Albayrak da Yılmaz'ı yanına çağırmıştı. "Hadi, bakın ben de içeri giriyorum, beraber girelim." Albayrak da top sakallıydı.

Berna tereddüt ettiğini görünce Mesut'a "Sakallarını keseceksen burada kes. Tercihini burada yapmış olursun" dedi. Bunun üzerine jileti eline aldı, sakalını kesti.

Ankara'ya vardığında sadece bıyığı kalmış olan Yılmaz, doğruca ANAP Genel Merkezi'ne gitti. Beklediği gibi Özal, ona partide görev verdi. "Adnan'ın yerine geçiyorsun." MGK, aralarında başkanlık divanı üyeleri Hüsnü Doğan, Adnan Kahveci ve Sadi Pehlivanoğlu'nun da bulunduğu yedi ismin üzerini çizmişti.

BTP'nin kapatıldığı, SODEP'in vetolarla diskalifiye edildiği bir ortamda ANAP'ın sadece yedi vetoyla kurtulması mucizeydi.

Özal, bu mucizeyi Amerikalı dostlarına borçluydu. ABD Dışişleri Bakanlığı, resmi temaslarda olmasa da o günlerde Türkiye'ye gelen her etkili ismi, Özal'ın partisinin seçime girmesinin engellenmemesi için aracı kılıyordu.

Ankara'ya gelen etkili isimlerden biri, Cumhurbaşkanı Kenan Evren'i yıllar öncesinden tanıyan ABD eski Dışişleri Bakanı Alexander Haig'di. 13 mayıs 1982'deki ziyaretinde Haig, seçimlerin geniş katılımlı olmasının yararları konusunda dostça uyarılarda bulunmuştu Evren'e.

Haig'i izleyen isimler içerisinde en önemlisi, yine ABD eski dışişleri bakanlarından Henry Kissinger'dı. Beyaz Saray ve ABD Dışişleri Bakanlığıyla görüştükten sonra özel uçağıyla Ankara'ya gelen Kissinger, Evren'le 22 haziranda bir araya geldi. Bu buluşmanın tarihi enteresandı. MGK'nın veto giyotini bir gün sonra, 23 haziranda işlemeye başlamış; İnönü ve 20 SODEP kurucusu veto edilmişti.

Askerler, iki partili seçim senaryosunda küçük bir değişiklik yapmış, MDP ve HP'nin yanı sıra ANAP'ın da kuruluşunu tamamlamasına izin vermişlerdi.

Rize'ye referans mektubu

Mesut, basın ve halkla ilişkilerden sorumlu genel başkan yardımcısı, Adnan Kahveci ve Güneş Taner de onun yardımcıları olmuştu. Seçim kampanyasının yürütülmesi için Selim Egeli'nin şirketi Manajans'la anlaştı.

Daha çok İstanbul'da kalıp kampanya hazırlıklarıyla ilgilenen Yılmaz, bu dönemde kendi işlerini yürütme fırsatı da buldu. Hafta sonları, Kahveci'yle birlikte trene atlayıp, Ankara'ya toplantıya gidiyor, bir gün kalıp, ertesi gün İstanbul'a geri dönüyordu. Daha fazla kalmasına da gerek yoktu. Zira Özal, partinin propagandasını tek başına üstlenmiş, kampanyayı yürütüyordu.

Genel merkezin öncelikli hedefi, il örgütlerinin kurulmasıydı. Mesut Yılmaz'a da Rize il örgütünü kurma görevi verildi. 16 temmuzda Rize'ye hareket eden Mesut, amcası İzzet Akçal'dan, kentin ileri gelenlerine hitaben bir mektup aldı.

Yine de Rize il örgütünü kuracak isim bulmakta zorlandı. MDP, askerlerin desteğiyle iktidara geleceği beklenen parti olduğu için bütün ağır toplar oraya gidiyordu. ANAP'ı kurmayı kabul eden

isimlere de, vazgeçmeleri için baskı yapılıyordu.

İl örgütünün kuruluş dilekçesinin yazılması aşamasında bile bir kişi geri çekildi. Mesut, baktı ki olmuyor, ücret karşılığı dilekçe yazdırdığı daktilonun başındaki adamı da 15. kurucu olarak yazdırıp kurtuldu.

"Ben İzzet Akçal'ın yeğeniyim"

Ağustos ayında yurt gezileri başladı. Parti yöneticileri, il örgütlerini denetlemek üzere "merkez müfettişi" olarak görevlendirildiler. Mesut Yılmaz, Bedrettin Dalan ve Güneş Taner'e Doğu Anadolu ve Karadeniz bölgeleri düştü.

Erzincan'da Yıldırım Akbulut'la tanışıp, Sivas ve Erzurum'u da dolaştıktan sonra Gümüşhane'ye vardılar. Doğruca, Avukat Oltan Sungurlu'nun bürosuna gittiler. Gümüşhane il örgütünü kurmakla görevlendirilen Sungurlu bürosunda yoktu. İçeri girip beklemeye başladılar.

Sungurlu, büroya geldiğinde, sekreteri hemen uyardı. "Ankara'dan, partiden misafirleriniz var." Sungurlu, eski politikacıydı. Yörede sevilen de biri olduğu için kendine güveniyordu.

Sekreterinin uyarısına aldırmadı. Önce bekleyen müvekkilleriyle görüştü, sonra ANAP müfettişlerinin yanına geçti. Bekletilmekten rahatsız olan Bedrettin Dalan, "Biz merkezden geldik" diye açıkladıktan sonra çıkıştı. "Neden partinin kuruluşunu geciktirdin?"

Halbuki Gümüşhane il ve ilçe örgütleri kurulmuş, bir tek Bayburt kalmıştı. Üstelik Sungurlu, en geç görev alan kişiydi. O da yüksek sesle karşılık verdi. "Ben merkez falan bilmem. Örgütü kuruyorum işte." Mesut Yılmaz, havayı yumuşatmak istedi; "Ben Rizeli İzzet Akçal'ın yeğeniyim." Bedrettin Dalan da "Ben de Bayburtluyum" dedi. Bunun üzerine Sungurlu, "Ooo, hemşehrimizmişsiniz" diye karşılık verince gerginlik bir anda yok oldu.

Gümüşhane'den sonra Trabzon'a geçtiler. Güneş Taner'in siniri henüz yatışmamıştı. Oradan Ankara'ya telefon etti. Halil Şıvgın'a, olanları anlattı, "Oltan Sungurlu'yu görevden alacağız" dedi. Şıvgın karşı çıktı. "Zaten teşkilat kurmakta güçlük çekiyoruz. Kurulmuş olanı da alamazsınız." Şıvgın haklıydı, inadın gereği yoktu...

Meydan konuşmalarına video yöntemi

Partinin kuruluşunu tamamlayan Özal'a, MDP'yle birleşmesi için baskı yapılıyordu. Bu salvoların yoğunlaştığı bir dönemde ABD eski Dışişleri

Bakanı Haig, aniden Türkiye'yi ikinci kez ziyaret etti. Haig, Evren'le 13 eylül günü görüştü. Amerikan yönetiminin Özal'ın seçime girmesinin engellenmemesi ricasını dolaylı biçimde iletti.

Birleşme baskılarından böylece kurtulan Özal, meydanlara çıktı. Henüz 6 kasım 1983 seçimleri için resmi kampanya dönemi başlamamıştı. İlk miting Kırıkkale'deydi, otobüsün üzerinden yaptığı konuşmayı küçük bir grup dinledi. Özal, kendi konuşmasından memnun kalmadı. Meydan konuşmaları, alışkın olduğu salon toplantılarında konuşmaya benzemiyordu.

Erkal Zenger, meydan konuşmalarını videoya kaydetmeyi akıl etti. Özal, konuşmasını bitirdikten sonra hemen otobüsün ön koltuğundaki yerine oturdu, kendini dikkatle izledi. Elini nerede yanlış kullanmış, nerede halk alkışlamış ya da ilgisiz kalmış gibisinden verileri not etti.

Bu yöntemi uygulamayı daha sonraki konuşmalarında da sürdürdü ve her konuşma sonrasında oturup kendini izledi. Otobüsün üzerine yeniden çıktığında bir önceki konuşmasındaki hatalan tekrarlamamaya çalıştı.

Titiz bir öğrenci gibiydi. Ödevini hiç aksatmadan sürdürdü. Önceleri her gittiği yerde ezberlemiş gibi aynı sözleri tekrarlarken giderek meydanı dolduran kalabalıkları avucuna almakta ustalaştı.

Anadolu'yu baştan aşağı gezen Özal'ın meydan konuşmalarının tamamı, birkaç mesaj etrafında toplanıyordu.

- Enflasyon kaşıkla verip kepçeyle almaktır. Enflasyonu bitireceğiz...

- İşçi, memur, emekli, esnaf, köylü bu memleketin orta direğidir. Orta direği güçlendireceğiz.

- Köprüyü satacağım...

- Milli manevi değerlere bağlı, serbest rekabet düzenini savunan, sosyal adaletçi bir partiyiz.

Özal ailesiyle tanışma

Mesut Yılmaz da Özal'la birlikte Türkiye'yi dolaşıyordu. Bu arada babasının ölümüyle sarsılan Berna Yılmaz ise İstanbul'da kalmıştı. Eylül ayında Turgut ve Semra Özal, Berna Yılmaz'a tanışmak istedikleri mesajını gönderdiler, Bursa'ya gelmesini istediler.

Özalların çağrısı üzerine Mesut, Berna'yı Bursa'ya götürdü. Çelik Palas

Oteli'nin terasında Semra Özal ve Leyla Yeniay Köseoğlu, Berna'yı aralarına alıp, nasihatlerde bulundular:

- İnsan hayatında güzellik ve acı aynı anda yaşanabilir. Senin ve çocuklarının güzel geleceği de burada olacak. Seni anlıyoruz ama artık yavaş yavaş Ankara'ya gel, insanlar seni tanısın, sen Ankara'ya alış.

Babası da ölümünden bir saat önce son kez konuşurken ona vasiyette bulunmuştu. "Mesut'un uzun yıllar siyaset yapacağını hissediyorum. Sana vasiyetim, Mesut'a hayır deme, siyasi hayatında devamlı onun yanında ol." Babasının verdiği bu görevin sorumluluğunu omuzlarında hissediyordu Berna. "Ankara'ya geleceğim ama bir süre daha İstanbul'da kalayım" dedi. Ertesi sabah İstanbul'a döndü.

Mesut da eşini İstanbul'a bıraktıktan sonra 6 kasım seçim kampanyasına devam etti. Bu arada hava dönmeye başlamıştı, rüzgâr ANAP'a doğru esiyordu. Kampanyayı Erzurum'dan başlatan Özal'ın konvoyu, yerleşim merkezlerinde dura kalka Elazığ'a doğru yaklaşırken, farklı bir havayla karşılaştılar.

İlgi gözle görülür biçimde artmıştı. Elazığ'a varıldığında Özal'ı o güne kadar hiç görmediği bir kalabalık bekliyordu. Özal da coştu, heyecanla konuştu. "Biz dört eğilimi birleştirdik" deyip sözlerini noktaladı, ANAP selamı verirken alandaki tüm eller havaya kalkıp birleşmişti bile...

Mitingi izleyen gazeteciler, Elazığ'daki coşkuyu, ANAP'ın iktidara geleceğinin işareti olarak gördüler:

- Özal'ı Elazığ'da müthiş bir kalabalık karşıladı. Özal iktidara geliyor...

Gazetecilerin merkezlerine aktardıkları bu izlenimleri, Elazığ'dan sonra gittikleri yerlerde iyice pekişti.

Balkonlardan sarkan, dükkânlardan dışarı fırlayan insanlar, Özal'ı gördükçe sevgiyle el sallıyorlardı. Meydanlar, Özal'ı bağrına basıyordu.

Evren ve MGK üyelerinin aldıkları raporlar da ANAP'ın seçimi kazanacağını gösteriyordu. MDP Genel Başkanı Turgut Sunalp'in başaracağına ilişkin kaygıları artmış, tercihleri ANAP'a doğru kaymaya başlamıştı.

Sunalp'in son bir umutla, seçimlere iki gün kala Evren'e yaptırdığı televizyon konuşması da beklediğinin tersi etki yapmıştı seçmen üzerinde.

Şampanyalı kutlama

6 kasım akşamı, Evren ve MGK üyeleri hep birlikte sonuçları izlediler. Gelen ilk sonuçlar, ANAP'ın birinci parti olduğunu gösteriyordu. Gece 12.00'ye doğru durumun değişmeyeceğini anlayınca izlemekten vazgeçip gidip yattılar.

Benzer bir düş kırıklığı, MDP Genel Merkezi'nde de yaşandı. Açılan ilk sandıklarla birlikte MDP'ye sessizlik hâkim oldu, daha saatler gece yarısını göstermeden kapıya kilit vuruldu.

MDP boşalırken ANAP'ta tam tersi bir tablo izlendi. Akşam saatlerinde bomboş olan genel merkez, giderek kalabalıklaştı. ANAP'ın iktidara geleceği belli olunca trene son anda atlamak isteyenler akın etti. Binanın tüm katları, koridorları, önündeki cadde insanlarla doldu.

Turgut ve Semra Özal, oylarını İstanbul'da kullanmış, karayoluyla Ankara'ya doğru yola çıkmışlardı. Arabayı Korkut Özal kullanıyordu. Düzce'de durup partiyi aradı, telefonlar meşguldü. Kimseyle görüşemedi. Bolu'da, Koru Motel'de onları partililer karşıladı, hepsinin yüzü gülüyordu. Ankara'yı bir kere daha arayan Özal, açılan sandıklarda epey önde olduklarını öğrendi. "Bu iş tamam. Artık değişmez" dedi, yeniden yola çıktılar. Halil Şıvgın, Ankara'ya 20 kilometre kala karşıladı Özal'ı ve müjdeyi verdi. "ANAP tek başına iktidar oluyor."

Gece 02.30'a doğru ANAP Genel Merkezi'ne vardıklarında müthiş bir kalabalık vardı. İnsanlar sokaklara taşmış, basın mensupları küçük genel merkez binasına yığılmıştı.

Özal sevinçli olduğu kadar endişeliydi de. Yöneticilere, "Tezahürat istemiyorum. Sakin bekleyin" talimatı verdi, partide uzun süre kalmadan Farabi Sokak'taki eve geçti.

Semra Özal, eve varır varmaz, Güneş Taner'den bir şampanya bulmasını istedi. "Güneş, git iki şampanya bul da kendi aramızda bari kutlayalım. Çekinme kaç paraysa ver. Bu kadar eziyete, bu kadar sıkıntıya değer." Güneş Taner gitti, otelleri, gece kulüplerini dolaştıktan sonra eli boş döndü. Ankara o zaman öyleydi, şampanya bulmak kolay değildi.

Sonra evde otururken birden aklına geldi Taner'in. Bir büyükelçilikte çalışan arkadaşı şampanya bulabilirdi! Denemeye değerdi. Gecenin ilerlemiş saatinde bir de onun kapısını çaldı. Bu kez şansı yaver gitti. Eve elinde bir şişe şampanyayla döndü. Semra Özal, sevindi. "Güneş, öyle bir patlat ki, her tarafta izi kalsın."

Leyla Yeniay Köseoğlu, Sudi ve Feral Türel de bardakları alıp geldiler. Taner, şampanyayı patlattı. O sırada arka odada olan Turgut Özal'ı unutmuşlardı. Şampanyanın patlatıldığım duyunca küstü Özal. Taner gitti, salona getiremedi. Semra Özal'ın uzun çabalan sonunda yatıştı da salona geldi. Taner o sırada neşeyle şişeyi sallıyor, şampanya tavana fışkırıyordu.

O gece Yılmaz ailesi de seçim sonuçlarını İstanbul'daki evlerinde izliyordu. Berna, 6 kasım aynı zamanda eşinin doğum günü olduğu için akrabalarını, arkadaşlarını da çağırmış, güzel bir sofra hazırlamıştı. Evdeki kalabalık geç saatlerde dağıldığında Mesut, hâlâ televizyonun karşısındaydı.

Milletvekili seçildiğini öğrenince, ertesi gün Ankara'ya doğru yola çıktı...

Para yönetimi kardeşte

Ertesi gün sonuçlar kesinleşti. ANAP, oyların yüzde 45.1'ini alarak 212 milletvekili çıkardı. Halkçı Parti ikinci, MDP ise üçüncü sırayı aldı. Mesut nihayet parlamentoya girmiş, üstelik iktidar partisi milletvekili olmuştu. Yaşamı istediği rotaya girmişti.

Ticaretten kopma kararını uygulamak üzere harekete geçti. Pürsan ve Transalkim'deki hisselerini Turgut Yılmaz'a sattı. Ancak kardeşi Delta Deri'deki hisselerini satmasına karşı çıktı, Küçükyalı'da yeni bir fabrika binası almışlardı bir süre önce.

"Delta'daki hisselerin kalsın. Çocukların, ailen için bunun kalması gerekir. Delta'nın başında ben varım, burada asla seni rahatsız edecek bir yanlış olmaz."

Yılmaz kardeşinin önerisini kabul etti. Delta'daki yüzde 50 hissesinin yüzde 40'mı Berna'ya devretti. Kalan yüzde 10'unu da şirkette tam hâkimiyetini sağlaması için Turgut'a sattı. Turgut, yüzde 10'luk hissenin değerini mahkemede bilirkişi kararıyla belirleyerek ağabeyine ödedi.

İki kardeş bir anlaşma yaptılar. Delta'daki hisselerin gelirleri de dahil olmak üzere tüm parasal işlerin idaresi Turgut'ta olacaktı. Mesut, kredi kartı ödemeleri de dahil hiçbir şeye karışmayacak, ihtiyacı olduğunda söyleyecek, Turgut da para gönderecekti.

Mesut, Ankara'ya giderken Suadiye'de Yılmaz Apartmam'nda bir katı, Çiftehavuzlar'da bir dairesi vardı. Ve tabii bir de eşinin Delta'daki yüzde 40 hissesi...

Tespih elde dans

Özal'ın, Evren'in tokalaşmak için uzattığı elini kendine doğru çekip, yanaklarından öpmesiyle oluşan "mutluluk tablosu" seçim sonuçlarının askerler tarafından da kabullenildiği yorumlarına neden oldu.

Oysa perde arkasında bu görüntünün tam tersine gelişmeler yaşanıyordu. Evren, hükümet kurma görevini Özal'a vermemek için direniyor, el altından TBMM Başkanlığı'na 12 Eylül döneminin başbakanı Bülend Ulusu'nun seçilmesi için mesajlar gönderiyordu.

Özal ise Ulusu'nun meclis başkanı seçilmesinin 12 Eylül rejiminin devam ettiği görüntüsü vereceğine inanıyordu. Evren ve askerleri kızdırmayı göze alarak, Ulusu'yu aday göstermedi.

Bu noktada, Mesut Yılmaz'ın önerisi imdadına yetişti. Valilikten gelme Trabzon Milletvekili Necmettin Karaduman, TBMM Başkanlığı için biçilmiş kaftandı.

Özal, Karaduman'ı son dakikada aday gösterip, TBMM Başkanı seçtirdi.

Bir kez daha canı sıkılan Evren, seçimden tam 31 gün sonra, 7 aralık 1983'te, Özal'a hükümet kurma görevini vermek zorunda kaldı. Görevi verdi vermesine ama güçlük çıkarmayı da ihmal etmedi.

Özal'ın, YÖK Başkanı Prof. Dr. İhsan Doğramacı'yı dışişleri bakanı yapma isteğine karşı çıktı. Moskova Büyükelçiliği'nden emekli Vahit Halefoğlu'nu, dışişleri bakanı yapmasını istedi. Evren'in bu isteğini kabul eden Özal, buna karşılık bir ricada bulundu. "Veto ettiğiniz kurucularımız Hüsnü Doğan ve Adnan Kahveci'yi kabineye alabilir miyiz?" Evren bir adım geri attı. "Haydi Hüsnü Doğan kalsın, ama Adnan Kahveci'yi bakan yapmayın."

Bakanlar Kurulu listesi hazırlarken Özal'ı zorlayan bir diğer sorun da, ANAP'ın 211 milletvekili içerisinde devlet deneyimi olan, bakanlık yapabilecek insan sayısının azlığıydı.

Vetolardan sonra sırf liste dolsun diye aday gösterilen bazı kişiler, ANAP beklenmedik biçimde oy alınca kendilerini birden mecliste bulmuşlardı.

"Ağabey, ben bakan oldum"

Yılmaz, bakanlık için fazla hevesli değildi. "Ben bürokrasiyi tanımıyorum. Henüz bir bakanlığın başına geçecek ehliyete sahip değilim. Zaten partide görevim var" diyordu.

Onun bakan olacağına neredeyse emin olan Erol Akçal ise "icracı bir bakanlık almasını" tavsiye ediyordu. Oysa Özal'ın, kimseyi çağırıp da fikrini sormak gibi bir niyeti yoktu.

Yılmaz da diğerleri gibi, bakan olduğunu kabine listesinin açıklanmasından sonra öğrendi. Üstelik Devlet Bakanı olmakla kalmamış, "Hükümet Sözcülüğü"ne getirilmişti. 24 yıl önce amcası İzzet Akçal'ın yaptığı görevi üstlenecekti. Bu kadarını beklemiyordu!

Hem sevindi, hem panik yaşadı. Mali işlerden sorumlu ANAP Genel Başkan Yardımcısı iken Maliye ve Gümrük Bakanlığı'na getirilen Vural Arıkan'dan yardım istedi:

- Ağabey ben bakan oldum. Benim hiç devlet tecrübem yok. Acaba yürütebilecek miyim? Ne dersin?

Arıkan, moral verdi.

- Yaparsın, yaparsın. Yapılmayacak bir şey yok. Herkesin bir ilki olur.

Her ikisi de "kuralcı" olan Arıkan ve Yılmaz, kısa sürede iyi dost oldular. Akşamları Arıkan'ın kaldığı Kent Otel'de buluşup sohbet ederlerdi. Sohbetlere, Sudi ve Feral Türel, Türkan Arıkan ile Selim Egeli de katılırdı.

Yüzü yenilenen koltuklar

Eşi bakan olana değin İstanbul'daki yerleşik düzenini bozmaya yanaşmayan Berna Yılmaz'a da böylece Ankara yolu gözüktü.

Hükümetin kurulmasıyla birlikte Ankara'ya yerleşmek için hazırlıklara başladı.

Berna için en önemli zorluk, beş buçuk yaşındaki oğulları Yavuz'un astımıydı. Üç yıldır süren aşı tedavisinin tamamlanmasına daha bir yıl vardı. Doktor, aşının Ankara'da da yapılabileceğini söyledi ama yine de kirli hava nedeniyle Yavuz'u Ankara'ya götürmemelerini önerdi.

Kocasını yalnız bırakamazdı. Ankara'da, kirli havanın yoğunlaştığı çanağın dışında bir ev aramaya başladı. Epey dolaştıktan sonra Pembe Köşk sitesinde Ömer İnönü'ye ait bir daireyi beğendi. Tam bu evi

tutmaya karar verdiği sırada bakanlara lojman hazırlandığını öğrenip, vazgeçti.

Milli Kütüphane'nin karşısındaki Yüksel Sitesi'ndeydi lojmanları. Berna Yılmaz, taşınma hazırlıklarına girişti. Ev için gereken fırın, perde ve diğer eşyalar konusunda Turgut Yılmaz'dan yardım istedi.

Turgut Yılmaz, para harcarken dikkatli davrandı. Horhor'daki Antikacılar Sitesi'nden bir yemek odası takımı aldı. Berna Yılmaz'ın babasının evindeki eski koltukların yüzünü değiştirip, bu işi ucuza getirdi. Koltuklar yepyeni olmuştu. Hazırladığı eşyaları bir kamyona yükleyip Ankara'ya gönderdi.

Lojman, kısa zamanda yaşanmaya hazır hale gelince Mesut Yılmaz, Bulvar Palas'tan ayrılıp kendi evine yerleşti. Biriken otel hesabını ödemek de yine Turgut Yılmaz'a düştü.

İstanbul'da yaşamaya alışmış ailenin Ankara'ya uyum sağlaması aylar aldı. Yılmaz, kendini bakanlık işlerine kaptırırken, Berna önce Yavuz'un aşılarını ve okulunu düzene soktu. Aşılar için Hacettepe Üniversitesi Hastanesi'ne gidildi. Yavuz'un, okul öncesi eğitimi için Aykan Yuva'ya karar verdi. Ertesi yıl da TED Koleji'nin ilkokul bölümünde okumaya başlayacaktı.

Sakaldan sonra bıyık

Hükümet sözcülüğü, "hükümetin vitrini" sayılan bir görevdi. Bir anda dikkatler üzerinde toplandı, kamuoyunda tanınan bakanlardan biri oldu.

Yılmaz'ın adı, 12 Eylül'de kapatılan MHP'nin yöneticilerinin yargılandığı Ankara Sıkıyönetim Mahkemesi hâkim ve savcılarının da dikkatini çekti.

Dava dosyaları arasındaki bir belgede "A. Mesut Yılmaz" adı geçiyordu. Askeri darbe sonrasında MHP Genel Başkanı Alparslan Türkeş'in evinde yapılan aramalarda bulunan bir bayram tebriğinin altında bu imza yer alıyordu.

Acaba bayram tebriğini gönderen kişi, Devlet Bakanı olan Mesut Yılmaz mıydı? MHP davası hâkim ve savcıları, bu somyla heyecanlandılar. Hemen harekete geçip, kartı gönderen kişiyi mahkemeye çağırdılar.

Ancak tanık olarak gelen A. Mesut Yılmaz'ı görünce sorun çözüldü. Gelen kişiyle Devlet Bakanı A. Mesut Yılmaz arasında yalnızca isim

benzerliği vardı.

MHP davasında bu gelişmenin yaşandığı sırada Devlet Bakanı Yılmaz'ın MHP kökenli olduğuna dair yaygın bir söylenti de vardı. Yılmaz'ın bıyıklı olması da bu söylentilere güç kazandırıyordu.

Yılmaz da söylentilerin farkındaydı. Partide göreve başlarken sakalını kesmiş olan Yılmaz, bakanlık koltuğuna oturmadan önce de bıyığını kesmişti. Yepyeni bir görünümle başlamıştı bakanlığa.

Özal, Yılmaz'ın bıyıksız halini beğenmişti. Hatta Eyüp Âşık'a da onu örnek verdi. "Bak, Mesut bıyıklarını kesti ne güzel oldu, sen de kes." Âşık, hazır cevaptı. "Onu bir de Karadenizlilere sormak lazım."

Yılmaz ise, o sırada henüz seçmenleri düşünecek durumda değildi, bakanlık telaşına kapılmıştı. En büyük korkusu yanlış yapmaktı. Fakülteden tanıdığı Hasan Celal Güzel'den yardım istedi. Güzel, Başbakanlık Müsteşarı olmuştu. Bürokrasi ve Özal üzerinde etkisi bilinen bir isimdi.

Protokolde kendisinden üstte bulunan Yılmaz'ın yardım isteği, Güzel'in hoşuna gitti. Yılmaz'ı kanatları altına öylesine aldı ki, Özal'ın yanı sıra onun da müsteşarıymış gibi davrandı. Yılmaz kendisinden yaşça büyük olan Güzel'e her zaman saygılı davranır, her dediğini dinlerdi.

Bir sohbet anında Güzel'i şaşırtan sözler söyledi. "Turgut Bey'den sonra partinin başına sen geleceksin, öyle anlaşılıyor." Güzel, bürokrasinin yanı sıra siyasetin de kurdu olmuştu. Yılmaz'ın gözlerinin içine baktı.

- Demek senin kafandan böyle şeyler geçiyor.

Yılmaz, suçüstü yakalanmış gibiydi, telaşla konuyu değiştirdi. Güzel ise bu konuşmayı akıl defterinin kenarına not etti.

Ağır konuşmanın miladı

Yılmaz, Güzel'den, çevresini genişletmek için de yardım aldı. Hasan Celal Güzel'in dayısı Ali İhsan Göğüş, tanışmak istediği kişilerden biriydi.

Yılmaz bu isteğini aktarınca, Güzel, bir fırsat yarattı; ikisini bir yemekte buluşturdu. Siyaset ve basın dünyasının duayenlerinden olan Göğüş, yemekte Yılmaz'a bazı tavsiyelerde bulundu:

"Ben basın mensubuyum. Ama unutma, bir basın mensubu için önde gelen dostluk değil, meslektir. O yüzden sakın of the record/on the record numarasına aldanma. On the record söyleyemediğin şeyi of the record söyleme."

Gülerek ekledi. "Ama 'of the record' diyerek yayılmasını istiyorsan, gayet tabii söyleyebilirsin."

Yılmaz, hayranlıkla dinliyordu. Göğüş'ün ikinci tavsiyesi, dikkatli konuşması üzerineydi:

- Politikada ne kadar çok konuşursan o kadar çok hata yaparsın. Çok dikkatli konuş. Sakın her akima geleni söyleme, söylediğini de dikkatli söyle.

Göğüş'ün bu tavsiyesi, zaten yanlış yapmaktan korkan Yılmaz'ın üzerinde kalıcı bir etki yapacaktı.

Kısa bir süre önce "afyon" konusundaki bir demecinin yanlış anlaşılarak "haşhaş ekiminin serbest bırakılacağı" başlığıyla verilmesine üzülmüştü. O gün gazetecilerden yakınırken, Güzel'i övüyordu. "Sen hem hiç hata yapmıyorsun, hem de herkesle çok iyi geçiniyorsun. Bir politikacı için önemli bunlar." Güzel de yavaş konuşursa düşünme fırsatı bulacağını, gazetecilerin de daha rahat not alacağım söyledi.

Göğüş gibi Güzel de dikkatli konuşmasını tavsiye edince, Yılmaz'ın üslubu tamamen değişti. Lisedeki münazaralarda takır takır nutuk atan Yılmaz, ağır ağır, hatta sözcük aralarında molalar vererek konuşur oldu. Özellikle de hukuk ve ekonomi gibi bilgisinden emin olmadığı, pot kırmaktan korktuğu konulardaki konuşmaları iyice ağırlaştı.

Bir ara konuşması öyle yavaşladı, sözcük arası boşluklar öyle uzadı ki, Güzel bile isyan etti sonunda:

- Ağır konuş dedim ama bu kadar da değil yahu!

Özal'ın ilk ricaları

Yılmaz'ın hükümet işleri çok yoğundu, geceli gündüzlü çalışıyordu. "Acemiler hükümeti" olarak adlandırılan "1. Özal hükümeti" işe hızlı başlamıştı. İcraat paketi daha ilk günlerde açılmış, Türk Parasının Kıymetini Koruma Yasası değişmiş, döviz taşımak suç olmaktan çıkarılmıştı. Türkiye, bir çırpıda "çikita muz", renkli televizyon ve KDV'yle tanışmıştı.

Özal seçmenden aldığı güçle kafasmdakileri hızla uygulamaya koyuyordu. Kemal Derviş ve Sherman Robinson'ın 1978'de hazırladığı Dünya Bankası raporuna dayanarak aldığı 24 Ocak 1980 kararlarını ilk kez geniş biçimde yaşama aktarma fırsatı yakalamıştı.

Özal'ın önceliği, IMF politikalarının dışına çıkmadan ekonomiyi yeniden yapılandırmaktı. Bu nedenle seçim meydanlarında "Kaşıkla verip kepçeyle geri alan enflasyonu ezeceğiz" sloganını kullanmıştı. 1983'te enflasyon oranı yüzde 40'tı. Özal, hükümet programında enflasyona özel bir yer ayırdı. Enflasyonun "dikkatli politikalarla" düşürüleceği sözünü verdi.

Program, askeri döneme teşekkürlerle başlıyordu. "Ekonomide liberalleşme"den söz ediliyordu. Ancak siyasi ve sosyal konularda "liberallik"ten eser yoktu. Hele "demokratikleşme"den tek sözcükle bile bahsedilmemişti.

Özal'ın böyle kaygılan yoktu. Siyasi alandaki öncelikleri de farklıydı. Cumhurbaşkanı Evren'den ilk ricası bile önceliklerinin farklılığını kanıtlıyordu.

Askeri dönem yasaklarının hâlâ sürdüğü o günlerde Özal, Evren'den kendisinin de bağlı olduğu Nakşibendi tarikatının bir kolunun şeyhi olan Raşit Erol ile ilgili ricada bulundu:

- Acaba Adıyaman'dan Bozcaada'ya sürülen Nakşibendi Şeyhi Raşit Erol, affedilebilir mi?

Evren, bu konuda taviz vermeye yanaşmadığı gibi, protokoldeki yerinin değiştirilmesi isteğini de reddetti. Özal'ın, başbakan olarak protokoldeki yeri yedinci sırada kaldı.

Askeri dönemin bittiği ilan edilmiş olsa da darbeyi yapan dört orgeneralin yeri, başbakandan önde gelmeye devam ediyordu!

Semra Özal çarşıda

Turgut Özal, Türkiye'nin geleceğini tayin eden bir numaralı isim haline gelirken, "First Leydi" Semra Özal da yeni yaşamına uyum sağlamaya çalışıyordu.

Alıştığı yaşam biçimini Başbakanlık Konutu'na taşıyan Semra Hanım, ilk aylarda yemeğini kendisi yaptı, çarşıya pazara gitmeyi sürdürdü. Ancak alışverişe gittiğinde tanınmamak için kapkara bir güneş gözlüğü ve eşarp takıyordu.

Astar almak için Kızılay'da bir mağazaya girdiğinde onu gören bir kadın yanındakini dürttü. "Baksana! Ne kadar benziyor Semra Hanım'a." Arkadaşı itiraz etti. "Manyak mısın, ne işi var burada?" Semra Özal, içten içe gülerken onlara bakmamak için kendini zor tuttu.

Ancak Semra Özal, hep önde olmaya, pohpohlanmaya çabuk alıştı. Yemek yapmalar, çarşı pazar gezmeleri de bitti. Toplantılar, ziyaretler, çaylarla gün geçirmeye başladı. Giderek, bakan eşleri ve protokolle iç içe bir yaşam kurdu kendine.

Semra Özal, parti içi çekişmelerde açıkça taraf tutardı. Keçeciler başta olmak üzere muhafazakârlara karşıydı. Onlarla asla anlaşamayacağına inandığı Yılmaz'a sempatiyle bakardı.

Ancak onu her gördüğünde Turgut Özal'ın, "Onun yüzü hiç gülmez" sözlerine hak vermeden edemezdi. Hele Berna Hanım'a sert davranmasına, kinci konuşmasına çok kızardı. Eşiyle sürekli el ele dolaşan bir kadın olarak bir erkeğin eşine böyle davranmasını hazmedemez, rastladıkça uyarırdı.

Ankara Palas'ta, seçimi izleyen basın mensuplarına verilen akşam yemeğinde de herkes pistte dans ederken Mesut Yılmaz'ın somurtarak oturduğunu fark etti.

Dans bitip yerine otururken Yılmaz'ın kulağına doğru eğildi. "Berna'yı dansa kaldırsana." Uyarıdan çok emir kipiyle söylemişti. Yılmaz harekete geçmek zorunda kaldı. Fakat zoraki dans ettiği her halinden belliydi. Eşinin beline sanlan elinden tespihi sarkıyor, omzundaki elinde de ağızlığa taktığı sigarası hâlâ tütüyordu. Danstan, çiçekten uzak klasik bir Türk erkeğiydi. Özel günleri kutlama alışkanlığı yoktu. Kendi doğum günlerini bile pastalarla, hediyelerle kutlamazdı. İlk doğum günü pastasını Ürgüp'te partililerin sürpriz yapması üzerine 46. yaş gününde kesecekti.

Salaş meyhanedeki bakanlar

Ani gelen "bakanlık elbisesi", Yılmaz'ın üzerine hemen oturmamıştı. Yeni konumuna alışana kadar da insan ilişkilerinde sorunlar yaşadı.

İnsanlara öylesine tepeden bakardı ki, kimi konuklarını, sürekli tüten sigarası elinde, ayakları masanın üzerinde kabul ederdi. Ayakkabısının tabanları kadın ya da erkek fark etmez, konuğunun neredeyse burnunun hizasında dururdu.

Kendini öyle her yere yakıştırmazdı, bir bakan olarak "halk tipi"

restoranlara gitmezdi. Kendine koyduğu bu kuralı, Vural Arıkan yüzünden bir kez bozmak zorunda kaldı.

25 mart yerel seçimleri sonrasıydı. Türkân Arıkan ve Selim Egeli'yle birlikte Vural Arıkan'ın İstanbul'daki bürosundaydılar. Vural Arıkan, "Haydi yemeğe gidelim" dedi. Onları, Tünel'de "Rasim'in Yeri" adlı meyhaneye götürdü. Eti, kebabı güzeldi ama salaş bir meyhaneydi.

Yılmaz, kapıda durakladı. "Biz bakanız. Nasıl gireriz böyle bir yere?" Arıkan, babacan bir tavırla omzundan itti. "Boş ver, hadi gir içeri!" Girdiler, insanlar saygıyla karşıladı. Selâmlaştıktan sonra da herkes kendi masasına döndü, kimse onlarla ilgilenmedi.

Yine de tedirgin olmuştu Yılmaz. Uzun süre kalmadı, bir bahane bulup çabucak ayrıldı meyhaneden.

Kuran, bayrak ve silah üzerine yemin

1984'ün ilk aylarından itibaren başlayan parti içi gruplaşmalara da ilgisiz kalmıyordu Yılmaz. Mehmet Keçeciler ve Vehbi Dinçerler'in liderliğindeki "Selametçi" gruptan rahatsızdı. Ancak tepkisini açığa vurmuyor, çatışmalara girmekten kaçmıyordu.

Hükümetin kuruluşunun üzerinden henüz iki ay kadar geçmişti. ANAP Teşkilat Başkanı iken Ulaştırma Bakanlığı'na atanan Veysel Atasoy'a gitti. "Patronla konuş, teşkilat başkanlığına Keçeciler gelecekmiş. Bu yanlış olur." Atasoy da Özal'a gidip, itirazını seslendirdi:

-Turgut Bey, Keçeciler'i bu göreve getirmesen iyi olur. Nizam Partisi'ni devam ettiriyorlar, bizi bölüp parçalayabilirler. Arkadaşların da ciddi endişeleri var.

Özal, bu konuşmanın ardından karannı uygulamayı erteledi. Ama kısa bir süre sonra yine bildiğini okuyup, Keçeciler'i ANAP Teşkilat Başkanlığına getirdi. Keçeciler'den yakman Yılmaz bu gelişmeye sessiz kalınca Atasoy'u kızdırdı, Atasoy onu "Hareketçi" milletvekillerinin gizli toplantısına çağırmadı.

1 mayıs 1984'te, Kars Milletvekili İlhan Aküzüm'ün Gaziosmanpaşa'da Umurbey Sokak 9 numaradaki bürosunda yapılan "Hareketçi" milletvekilleri toplantısına 26 milletvekili katılmıştı.

Üzerinde anlaşılan ilk konu, toplantıların gizliliğinin sağlanmasıydı. Mustafa Taşar, önceden hazırladığı yemin metnini okudu. Görüş birliği sağlanınca, abdest alarak, Kuran, bayrak ve silaha el basıp yemin ettiler:

Bismillahirrahmanirrahim,İyi ve kötü günümüzde her zaman ve her şartta kader birliği ettiğim arkadaşlarımla birlikte hareket edeceğime Kuran'ım, bayrağım ve silahım üzerine yemin ederim.

Daha sonra parti içindeki gelişmeler konuşuldu. Hemen hepsi teşkilat başkanı Mehmet Keçeciler ve Milli Eğitim Bakanı Vehbi Dinçerler'den yakındılar.

"Dinciler partiye zarar veriyorlar. Onları durdurmamız lazım" görüşünde birleşildi. İlk olarak da Dinçerler'in hedef alınmasına karar verildi. Mehmet N. Budak, grupta Dinçerler'i eleştiren bir konuşma yapmakla görevlendirildi. Aküzüm, tedirgindi. "Henüz tam olarak demokrasiye dönmüş değiliz. İsyancı durumuna düşmeyelim" diye uyardı. Toplantılara devam etmek üzere dağıldılar.

Özal'ın gizli kulağı

Yeminli toplantılara katılanların sayısı giderek arttı. Her yeni gelene "Abdestli misin?" diye soruyor, değilse abdest aldırdıktan sonra Kuran, bayrak ve silaha el bastırıp yemin ettiriyorlardı.

Davet ettiklerinden bir tek Artvin Milletvekili Nevzat Bıyıklı, yemin etmek istemedi. Bıyıklı, kimseye söylemeyeceğine söz verip, bürodan çıktı.

Genel Başkan Yardımcısı Halil Şıvgın ise itiraz etmeden Kuran, bayrak ve silah üzerine yemin ettikten sonra sordu:

- Genel başkanımız bizim görüşlerimizi dinliyor. Bu davranışınızı anlayamadım.

Selametçilerin hareketlerinden, parti içi kavga haberlerine sessiz kalınmasından yakınılınca Şıvgın, "Bizim hükümet sözcümüz Mesut Yılmaz. Keşke onu da yanınıza alsaydınız. Turgut Bey'e bu toplantıyı haber vermek lazım. Zaten duyacaktır" dedi.

Orada bulunan milletvekilleri, Şıvgın'ın sözlerini tepkiyle karşıladı. "Bu toplantıyı nasıl olur da Turgut Bey'e söyleriz? Bize çok kızar." Şıvgın haklı çıktı ve Özal çok geçmeden toplantılardan haberdar oldu. Özal, haziranın ilk günlerinde Taşar ve Atasoy'u çağırdı. "Niye böyle toplantılar yaptınız?" diye sordu.

Taşar ve Atasoy, "Yanlışları düzeltmek istiyoruz. Size karşı bir hareketimiz söz konusu olmaz" diye açıkladılar durumu. Toplantılar Özal'a farklı anlatılmıştı. Onları dinleyince rahatladı. Yine de parti içi çatışmadan kaçınmaları uyarısında bulundu. "Keçecilerle iyi geçinin,

gruba hâkim olun."

Atasoy ve Taşar, oradan ayrılırken "Özal'a kim haber verdi?" sorusunun yanıtını arıyorlardı! Kimin ne zaman geldiğini anımsamaya çalıştılar. Sonunda Eyüp Âşık ve Nevzat Bıyıklı üzerinde yoğunlaştılar.

Âşık 24 mayıstaki, Bıyıklı ise 2 hazirandaki toplantıya katılmış, onlar gelene kadar dışarıya bilgi sızmamıştı. Şüpheler, Karadenizli iki milletvekili üzerinde yoğunlaşınca akıllara tek isim geldi; Mesut Yılmaz!

Uzun araştırma ve tartışmalardan sonra, Âşık ya da Bıyıklinm durumu Yılmaz'a ilettiğine, onun da Özal'a haber verdiğine kanaat getirdiler...

İstenmeyen müdür

Yılmaz, hükümet faaliyetleriyle ilgili olarak da çatışmalardan kaçınır, sorunlarım dolaylı yollardan çözmeyi tercih ederdi.

Sürekli yardım aldığı, dost olarak gördüğü Başbakanlık Müsteşarı Hasan Celal Güzel, TRT Genel Müdürlüğü'ne Tunca Toskay'ı önerdiğinde de itiraz etmedi. Oysa Özal'ın da desteklediği bu isimden hoşlanmamıştı.

Halil Şıvgın'a gitti. "Tunca Toskay'ı TRT Genel Müdürlüğü'ne tavsiye ettiler. Ben onu istemiyorum. Sen karşı çıkar mısın?"

Şıvgın, Yılmaz'ın isteğini kavrayamadı. "Basından sen sorumlu değil misin? Neden sen karşı çıkmıyorsun? Hem önce bir anla dinle bakalım." Bu yanıttan hoşlanmayan Yılmaz, daha fazla ısrar etmedi. Ama Toskay'ı istemediğini Güzel'e de söyleyemedi.

Yılmaz karşı çıkamayınca Toskay'ın TRT Genel Müdürlüğü'ne atanmasının önünde engel kalmadı. 15 gün kadar sonra TRT Genel Müdürü oldu.

Birlikte çalışmaya başlayıp yakından tanıyınca Yılmaz'ın Toskay'a ilişkin fikri değişti. Toskay'la iyi anlaşıp, onu sevdi.

Amcanın yaptıramadığı yol

Partide ve hükümette çatışmalardan kaçınan Yılmaz, nedense gazetecilerle karşı karşıya gelmekten hiç çekinmiyordu.

Sözcü olmasına rağmen neredeyse en az konuştuğu insanlar gazetecilerdi. Konuştuğunda da yanlış bilgiler vermesi sık görülen

olaylardandı. Bu yanlış bilgilendirmeler sıklaşınca, gazetelerde "Hükümet Sözcülüğü"nü eleştiren yazılar yayımlandı:

Bir hükümet sözcüsü, doğru haber vermezse gazeteci ne yapabilir?

Mesut Yılmaz, bayram öncesinde ‘fiyat artışları konusunda muhalefetin genel görüşme istemini kabul edeceğiz’ dedi, bu doğru çıkmadı.

Toplu Konut Yönetmeliği’ndeki en düşük faiz oranının yüzde 20 olduğunu söyledi, doğrulanmadı. ‘Toplu Konut Yönetmeliği yarın Resmi Gazete’de yayımlanmayacak’ dedi ve o gün yönetmelik yayımlandı.

Anakent belediyeleriyle ilçe belediyeleri arasındaki sorunun Özal'ın hakemliğiyle çözümlendiğini söyledi, ama doğrulanmadı.

Yılmaz, basma göstermediği ilgiyi seçim bölgesinden esirgemiyordu. İzzet Akçal’ın yaptıramadığı köy yolunu bitirmek de ona kısmet oldu. Bakanlığının daha ilk yılında Çataldere yolunun asfaltlanmasını sağladı.

Türkiye’deki ilk özel çay şirketi olan Akfa’nın işlemlerini bizzat takip etti. Rize ve yöresinde faaliyet gösteren Akfa'nın sahibi Servet Takış, Yılmaz’ın özel kaleminden çıkmaz, zaman zaman Bulvar Palas’ta buluşurlardı. Özel çay fabrikalarının yörenin kurtuluşu olacağına inanıyordu Yılmaz.

Vural Arıkan, Yılmaz’ın Akfa'nın bir dilekçesini kendisine getirmesine üzüldü. "Daha ilgili yasa çıkmadan bir bakan nasıl dilekçe getirir?" diye söylendi. Sonra da bu davranışını Yılmaz’ın acemiliğine verdi.

Huzur için gizli plan

Yılmaz’ın işleri başından aşkındı. TRT, basın ve hükümet sözcülüğünün yanı sıra yurtdışı işçi sorunları da görev alanındaydı. Bu nedenle, Almanya’da bulunan Türkiye vatandaşı işçi ve öğrenciler arasında "marjinal akımların yayılması"nı önlemek üzere geliştirilen bir projenin siyasi sorumluluğu Yılmaz’a verilmişti.

Milli Güvenlik Kurulu ve Bakanlar Kurulu’nun talimatıyla hazırlanan proje, askerlerle birlikte yürütülüyordu. Projenin icra görevi Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mustafa Kalemli’deydi.

Yılmaz ve Kalemli, projenin hayata geçirilmesi için, Almanya’da uzun süre kalan ve halen Çalışma Bakanlığı Almanya Şubesi Başkanı olan

Necdet Basa'yı uygun buldular. Basa, Yılmaz'ın Almanya'dan tanıdığı hemşehrisiydi.

Kalemli, Basa'yı çağırdı. "Devletin büyük bir hizmete ihtiyacı var. Senin uygun olduğunu düşünüyoruz. Mesut Bey seni arayacak."

Ardından Yılmaz telefon etti. "Necdet'çiğim senin bu görev için uygun olduğun değerlendirildi" dedi. Basa, Yılmaz'ın yanına gitti, görevin ayrıntılarını sordu. Yılmaz bilgi verdi:

-Yurtdışındaki saha tamamen aşırıların, marjinallerin elinde. Büyük çoğunluk sessiz. Avrupa'daki Türk potansiyelinin harekete geçirilmesini ve lobi faaliyetinde kullanılmak üzere örgütlenmesini istiyoruz. Bu faaliyet için de senin uygun olduğuna inanıyorum.

- Bu vatani bir görev. Tabii yaparım. Yalnız bunun için belli destekler vermeniz gerekecek.

- Sen düşün hazırlan, gerekeni yaparız. Teferruatı Kalemli'yle konuşursun.

Basa, vakit geçirmeden işe girişti. Çalışma Bakanlığı'nda Basa'nın başkanlığında "özel birim" oluşturuldu. Basa'nın, Albay Altan Ateş'yle birlikte hazırladığı rapor, MGK Toplumla İlişkiler Başkanı Tuğgeneral Doğan Bayazıt'ın da onayından geçti. 230 sayfalık raporu baz alarak hazırlanan planın adı "Huzur Planı"ydı.

Gizli planın uygulanması için Almanya, pilot bölge seçildi. Bakanlığın bünyesinden, Almanya'da eğitim görmüş, oraları bilen 10 kişi bulundu. Onlar Almanya'nın çeşitli bölgelerine çalışma ataşeleri olarak atandı. Öncelik, Almanya'daki vatandaşların problemlerinin çözülmesine verildi. Kalemli ve Yılmaz, bir ara Almanya'ya giderek, hem planla ilgili çalışmaları yerinde denetlediler, hem de işçilerle görüşerek sorunlarını dinlediler.

Planın birinci aşamasının uygulanması amacıyla demekler, federasyonlar kuruldu. Batı Trakya ve Bulgaristan meselesinde büyük faaliyetler gösterildi. Bu faaliyetler içerisinde en görkemlisi, Köln'de 55 bin kişinin katılımıyla düzenlenen mitingdi.

"Huzur planı" iki aşamalı düşünülmüştü. İkinci aşamada televizyon da vardı; TRT-INT bu nedenle kuruldu. TRT-INT'in yanı sıra Avrupa ülkelerinde kurulup yaym yapacak bir televizyon projesi de geliştirilmişti.

Sivil işadamları aracılığıyla kurulacak olan bu televizyon, bir

enstitüyle birlikte faaliyet gösterecekti. Televizyonun kuruluş biçimi yıllar sonra Ahmet Özal'ın sahibi olacağı İnterStar'ınkine epeyce benziyordu!

"Huzur Planı", Yılmaz'ın askerler ve MİT'le ilişkisini geliştirmesini de sağladı. Sonradan MİT Müsteşarlığı'na atanacak olan MGK Toplumla İlişkiler'in yeni başkanı Tuğgeneral Teoman Koman, sık uğrardı bakanlığa.

Albay Altan Ateş ise çoğu kez üniformasız gelir, "Mesut Bey içerde mi?" der, Özel Kalem'in yanıtını beklemeden içeri dalardı. O kadar yakındı Yılmaz'a...

Müsteşar yardımcısına işkence

Yılmaz, hükümetin kuruluş günlerinde yakın olduğu Maliye Bakanı Vural Arıkan'dan giderek uzaklaştı. Arıkan, KDV yasasının çıkarılması sayesinde kamuoyunda sempati toplamış, popüler bir bakandı ama Özal'la anlaşamıyordu.

Yasa ve kurallara ödünsüz biçimde bağlı olması, zaman zaman Özal'la karşı karşıya gelmesine neden oluyordu.

İslami finans sistemi kurulmasına yönelik hazırlıklara karşı çıkması, Hazine'nin Maliye Bakanlığına bağlanması konusundaki ısrarı, Özal'ın tepkisini çekmişti. Bu da Yılmaz'ın Arıkan'la arasına mesafe koymasına yetmişti. Özal'la arasına bir tatsızlık girmesini istemiyordu.

Arıkan'la Özal arasındaki gerginlik giderek tırmandı. Özal'ın, kendisine sormadan Maliye ve Gümrük Müsteşarı Ertuğrul Kumcuoğlu'nu görevden almak istemesi ipleri iyice gerdi. Arıkan, Kumcuoğlu ve gümrük üst yönetiminin değişmesini önlemek için Cumhurbaşkanı Evren'e gitti. Evren, kararnameleri geri çevirince bu kez Özal zor durumda kalmıştı.

ANAP Edirne Milletvekili Rıfkı Atasever, Vural Arıkan'ın kardeşi olan ANAP Edime Milletvekili Türkân Arıkan'ı böyle bir ortamda ziyaret etti. "Vural Bey'e bir komplo düzenliyorlar" dedi. Göksel Kalaycıoğlu da yanlarındaydı.

Kalkıp beraber, Arıkan'a gittiler. Arıkan, inanmadı. "Bana ne diye komplo düzenleyecekler? Ben her şeyi hukuka uygun yapıyorum" dedi. Güldü, sigarasından derin bir nefes çekti. "Üstelik bütün vergi sistemini doğru dürüst bir şekilde oturtup bu işten ayrılacağım zaten!"

Bu sırada Kapıkule Gümrüğü'nde durdurulan bir otobüste kaçak döviz ve Türk Lirası yakalanması kimselerin dikkatini çekmemişti. 12 temmuzdaki olayın üzerinden günler geçtikten sonra, otobüs şoförünün avukatı sıkıyönetime başvurdu. "Otobüste yakalanan paraların büyük bölümü tutanaklara geçirilmedi, gümrükçüler aralarında paylaştı."

Bu ihbar üzerine geniş bir operasyon başladı. İlk gözaltına alınanlardan biri, Kapıkule Gümrük Muhafaza Başmüdürü emekli jandarma albay Haluk Aydın'dı. Arıkan, bir süre önce Aydın'ı görevden almak için tebligat çıkarmış, 1. Ordu ve Sıkıyönetim Komutanı Orgeneral Necdet Öztorun ve Edirne Valisi Enver Hızlan, Aydın'ın görevden alınmasını engellemişlerdi.

2 eylül günü, polisler, Maliye ve Gümrük Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Doğan Ak'in'in kapısını çaldılar. Arıkan'a haber verme isteğine aldırmayıp Edirne'ye götürdüler.

Ne olduğunu anlayamayan Ak'in'den rüşvet aldığını itiraf etmesi istendi. Reddetmesi fayda etmedi. 57 yaşında olmasına aldırmadan gözleri bağlandı, soyulup işkenceye yatırıldı.

Karşı karşıya gelen iki bakan

Arıkan, Ak'in'in gözaltına alındığını ailesinden öğrenince çılgına döndü. Telefona sarıldı ama Başbakan Özal'a ulaşamadı. İsviçre'deydi. İçişleri Bakanı Ali Tanrıyar da Sri Lanka'ya gitmişti.

Bunun üzerine Başbakan Yardımcısı Kaya Erdem'e telefon eden Arıkan, bas bas bağırdı.

- Olmaz böyle şey, olmaz. Benim haberim olmadan 33 yıl devlete hizmet veren müsteşar yardımcısı ve memurlarımı alacaksınız, götürüp işkence yapacaksınız. Buna müsaade etmem.

Erdem'den tatmin edici bir yanıt alamayan Arıkan, uzun çabalardan sonra Özal'ın yanındaki Selim Egeli'ye ulaştı. Durumu anlattı. Egeli az sonra arayıp, Özal'ın mesajını iletti:

- Üzülmesin. Ben gelince meseleyi hallederim.

Özal'ın dönüşünden sonra da bir değişiklik olmadı. Hükümetten kopmayı göze alan Arıkan, İçişleri Bakanı ve Emniyet'le ilgili eleştirilerini sürdürdü. Hatta HP Adana Milletvekili Cüneyt Canver'e, hazırlayacakları araştırma önergesini destekleyeceğini bile söyledi.

Fakat Özal, yapacaklarını tahmin ettiği için muhalefetin önergesi görüşülürken meclis kürsüsüne Arıkan yerine hükümet sözcüsü Yılmaz'ı çıkardı. Arıkan için hem Yılmaz'ın kürsüye çıkışı, hem de söyledikleri tam bir sürprizdi. Gerçi aralarında eski dostluk kalmamıştı ama bu kadarını da beklemiyordu.

Yılmaz, M. Ali Ağca'nın kaçırılmasından, otobüsteki kaçak dövizleri paylaşmaya varan bütün kirli işleri düzenleyen "gümrük çetesi"ne karşı büyük bir operasyon yürütüldüğünden dem vurdu. Operasyonu sıkıyönetim komutanlığının yürüttüğünü anlattı. İşkence iddialarını ise, araştırıldığını söyleyerek geçiştirdi.

Arıkan, dayanamadı, muhalefet milletvekillerinin ardından söz alıp kürsüye çıktı:

- Anayasa'ya göre eziyet yapılamaz, memurlar arasında ayrım yapılamaz. 33 yıllık devlet memuruna eziyet yapıldığı konusunda şikâyet var. Başka bir memura baskı yapıldığı, eziyet edildiği konusunu bant yaptırdım. TBMM Başkanlığı'na sunacağım. İki bakan birbirine düşürülüyor. İşte egemen güç bunlardır. Kapıkule'de işbirliği yapılmadı. Bir bakanlık diğerini hiçe saydı.

Askeri Mahkeme'nin serbest bıraktığı Doğan Ak'in de Arıkan'ı destekleyen bir açıklama yaptı:

- "Vural Arıkan için hazırlanan senaryo devam ediyor. Benim etim ne budum ne. Sıkıntı yaratıyorsun deselerdi, emekliliğimi ister giderdim."

Özal'a giden özel elçi

Özal, konuyu Bakanlar Kurulu'na getirdi ve sordu. "Vural Arıkan, istifa ettirilsin mi?" Aralarında Yılmaz'ın da bulunduğu çoğunluk, "Evet" yanıtını verdi.

Aynı akşam "Hareketçi" milletvekilleri, yine İlhan Aküzüm'ün bürosunda toplandılar. 120 dolayında milletvekili, "Hem Arıkan, hem de Tanrıyar bakanlıktan alınmalı" görüşünde birleşti. Sorun, bu kararı Özal'a iletmekteydi.

Milli Savunma Bakanı Zeki Yavuztürk'ü elçi seçtiler. Yavuztürk, konuta gitti geldi. Sadece Özal konuşmuş o dinlemiş, mesajı aktarmayı başaramamıştı.

Veysel Atasoy'un aklına bir fikir geldi. "En iyisi Mesut'u gönderelim. Nasıl olsa toplantıları haber veren o. Yine anlatsın."

Yılmaz'ı evinden buldu. "Atla gel önemli bir konu var." Mesut Yılmaz gitmek istemedi. "Arabam yok" dedi. Atasoy, ısrardan vazgeçmedi, "Sana arabamı gönderiyorum." Yılmaz geldiğinde gece yarısı olmuştu. Bürodaki kalabalığı görünce meselenin ciddiyetini anladı. Onlan dinledikten sonra Başbakanlık Konutu'nun yolunu tuttu. Atasoy, "Merak etmeyin bire bir anlatacaktır Turgut Bey'e" dedi arkasından.

Nitekim Özal, ertesi gün her ikisini de bakanlıktan almak için harekete geçti. Önce bacanağı Tanrıyar'ın istifasını aldı. Sonra da Arıkan'a haber gönderdi. Ancak Arıkan istifayı reddetti. Bunun üzerine Özal, Evren'le görüşerek azlini sağladı.

Arıkan'ın 26 ekimde bakanlıktan alınmasından sonra, muhalefet yeni bir önerge verdi. Kürsüye yine Yılmaz çıktı. 15 gün önce işkence iddialarının araştırıldığını söylediğini unutmuş görünüyordu:

- ... İşkence iddiaları, Türk Devleti'nin yeni muhatap olduğu bir konu değildir. Yurt dışında devletimizi zayıf düşürmek isteyen illegal örgütler, senelerden beri bu iddiaları bir kampanya malzemesi olarak gündeme getirmişler ve maalesef bazı çevreleri de etkileyebilmişlerdir.

Bütün demokratik ülkelerde suç ve suçluların ortaya çıkartılması için uygulanan psikolojik baskı ve sorgulama usulleri ülkemizde de uygulanmaktadır.

Kamran İnan kalktı, "İstikbal vaat eden bir siyasetçinin sözlerini teraziyle ölçmesi lazım. Bu gibi ifadeler başka yerlere çekilebilir" dedi. İnan'ın dikkat çektiği işkenceye "psikolojik usuller" kılıfı, tipik bir "12 Eylül ağzı"ydı...

Bu savunma tarzına üzülen Arıkan, Özal'dan çok Yılmaz'a kızdı. Onu ikili davranmak ve ajanlıkla suçladı, hiç affetmedi.

Kongrenin yükselen yıldızı

ANAP içinde süregelen kavga, 1. Büyük Kongre öncesinde iyice su yüzüne çıktı. Hareketçiler ile Selametçiler, hemen her il ve ilçe kongresinde karşı karşıya geliyordu.

Kavganın, Mehmet Keçeciler'in, Mustafa Taşar'ın partideki odasına girip darmadağın etmesine kadar büyüdüğünü gören Özal, kongrelere el koydu. Büyük kentlerde tek adayla kongreye girilmesini istedi.

Özal'ın sözünü dinletmesi kolay olmadı. Ankara kongresinde kavga gürültü ve polisin müdahaleleri arasında Özal'ın adayı Rıfat Diker güçlükle seçilebildi. Diker, 614 delegenin sadece 204'ünün oyunu alabilmişti. Oyların çoğu protesto için boş kullanılmıştı.

İzmir kongresinde ise Özal'ın talimatı yerine getirilmedi. Delegeler, 18 oy farkla "liberal" aday Şükür Okurer'i seçti. Özal, küplere bindi:

- "12 Eylül harekâtı neden yapıldı? Tüm partiler kapatılmıştır. Bu ne demektir? Eski particilik bitecek yeni partiler çıkacak. Artık eski siyasi parti sözleri, isimleri dile gelmemelidir. Biz yepyeni bir partiyiz. Bizi bölmek istiyorlar."

Bu sözler hem Özal'ın parti anlayışım gösteriyor, hem de kısa sürede 12 Eylül yönetimiyle ne kadar bütünleştiğini ortaya koyuyordu. MDP'nin yokluğu hissedilmiyordu bile.

ANAP lideri için sıkmtüı bir dönemdi. Siyasetin eski kurtlan, Süleyman Demirel, Bülent Ecevit, Necmettin Erbakan, Alparslan Türkeş sahneye dönüş hazırlıkları içindeydi. Siyasette yeni dönem sinyallerinin çalması, "dört eğilimi" banndıran ANAP'taki hareketliliği artmyordu.

Yılmaz ise parti içi kavgalan uzaktan izliyordu. Fransız televizyonunun düzenlediği bir yanşma programına katılan Maria Pierre adlı genç kızın Sultanahmet Camii'nin iki minaresi arasına gerilen tel üzerinde gösteri yapması onu daha çok ilgilendiriyordu. Gösteriye konulan polis yasağının kaldınlması için anında devreye girdi.

12 Eylül'de yurtdışına kaçan sanatçı Cem Karaca'nın, Özal'la görüşmesine de Yılmaz yardımcı oldu. Hannover Fuarı'nı ziyaret amacıyla gittikleri Almanya'da, bir dostunun ricası üzerine, Karaca'yı

Özal'la tanıştırdı. Bu görüşme Karaca'ya, Türkiye'ye dönme şansı sağladı.

Omuzlar üzerinde tur

Yılmaz'ın gönlü, liberal gruptan yanaydı. Haydar Özalp gibi isimlerin aralarında bulunduğu Liberaller ise kongre kavgasının tarafı değillerdi. Ancak daha güçlü görünen Hareketçilere karşı, Selametçilere yakın duruyorlardı.

Kavganın tarafları, 13 nisan 1985 günü yapılan büyük kongrede salona omuzlarda girdiler. Önce Hareketçilerden Halil Şıvgın, sonra Selametçilerden Mehmet Keçeciler, salonda omuzlar üzerinde tur attılar. Onları Hareketçilerin önde gelen isimlerinden Veysel Atasoy izledi.

İki grubun güç gösterileri, "ANAP kongre sonrasında MHP'lileşecek mi yoksa MSP'lileşecek mi?" sorusunu kongre gündeminin ilk sırasına oturttu. Bu durum, Özal'ın kongreye el koyma kararını pekiştirdi. İzmir marşıyla girdiği kongrede tek aday olarak yeniden genel başkan seçilen Özal, parti yönetimi için de "tek liste" çıkaracağını duyurdu.

Kongre, Özal'ın partiye hâkimiyet sınavına dönüşmüştü. 14 nisan günü, oylamaya geçilmeden hemen önce bir kargaşa yaşandı. Beş ayrı anahtar liste birden dağıtılıyordu kulislerde. Üstelik beşinde de "Başbakanın listesi" yazıyordu.

Kargaşaya rağmen, Özal'ın Merkez Karar ve Yönetim Kurulu listesi eksiksiz seçildi. Buna en çok üzülen Hareketçiler oldu. Selametçilerin önemli isimlerinin de bulunduğu MKYK'da, kavgaya karışmayan Liberaller ağırlığı kazanmışlardı.

Kongrenin yükselen yıldızı ise Yılmaz'dı. Delegeler, en çok oyu ona vererek, kavgaya taraf olmamasını ödüllendirmişlerdi. 592 oy alan Yılmaz'ı, 570 oyla Zeki Yavuztürk, 566 oyla Mehmet Keçeciler izliyordu.

İstediği dengeyi kuran Özal, vakit geçirmeden yeni MKYK'yı topladı, başkanlık divanını da değiştirdi. Başkanlık divanına yine Özal'ın istediği isimler seçildi.

Başkanlık divanı oylamasında da en yüksek oyu Yılmaz aldı ve bakanlığın yanı sıra propagandadan sorumlu genel başkan yardımcısı oldu. Hem genel merkezde hem de hükümette görev üstlenen tek isimdi.

Menzil eşeği miyiz?

Asıl gürültü ise Şıvgın'ın genel başkan yardımcısı olamaması üzerine yaşandı. Atasoy, "Zaten siz karar alıp uyguluyorsunuz, toplantının bir önemi yok" deyip MKYK toplantısını terk etti. Sonra da Ulaştırma Bakanlığı'na gidip özel eşyalarını topladı.

İstifadan vazgeçmesi için zor ikna edilebilen Atasoy, ertesi gün muhafazakârları suçladı. "Vehbi Dinçerler, Başbakan'ın adını kullanarak bizi tasfiye etmeye kalktı. Oylama başlarken bir saat içinde çıkarılan listeler, delegeleri şaşkına çevirdi."

Şıvgın da tepkiliydi. "Hareket bundan sonra başlıyor" derken mücadeleyi bırakmayacaklarını vurguluyor, Özal'a sitemde bulunuyordu:

- Biz menzil eşeği miyiz?

O zor günlerde Milliyetçilere, bir üzücü haber de Paris'ten geldi. Ülkücü camianın önemli isimlerinden Abdullah Çatlı, 455 gram eroinle yakalanmıştı! 21 mart 1990'da gizli eller tarafından İsviçre'deki Zug Cezaevi'nden kaçırılana kadar da mahpusluk yaşamı sürecekti...

Parti içi kavganın tırmanışı da devam ediyordu. "Hareketçi" kanat, mücadeleye ağırlık vermişti. Dinçerler'in eylül 1985'te Milli Eğitim'den alınıp, Devlet Bakanlığı'na kaydırılması Milliyetçiler için küçük bir teselliydi.

Erken gelen veliahtlık

ANAP 1. Büyük Kongresi, Yılmaz'ın siyasi yaşamında önemli bir dönemeçti. Kongre sonrasında "Özal'ın prensi" ya da "Özal'ın veliahtı" olarak anılır oldu.

Yılmaz, bu kadar erken "veliaht" ilan edilmekten endişe ediyordu. Özal'ın 1984'te, bir sohbet sırasında "57 yaşındayım. 10 yıl daha politika yapacağım" dediğini duymuş, senaryosunu buna göre hazırlamıştı! Özal, 1990'larda genel başkanlığı bırakacak, o da o zaman devreye girecekti. 10 yıl sonraki planını uygulamak için daha çok zaman vardı. Önde gözüküp yıpratılmaktan endişe ediyordu.

Ancak seçmenlerde de Yılmaz'ı, "Müstakbel Başbakan" olarak görme eğilimi filizlenmişti. Görüşmek için randevu isteyen bir hoca, Yılmaz'a gönderdiği mektuba "Siz geleceğin başbakanısınız" diye başlıyordu.

Etkili bir isim haline gelince, görüşmek isteyen seçmen ve hemşehri sayısı da bir hayli arttı. Bakanlık özel taleminden, özellikle Rize ve çevresinden gelenler eksik olmazdı. Konukların birbiriyle sohbet ederek vakit geçirmeye çalışması sık görülen bir durumdu.

Yaşlı bir Rizeli'nin, beklemekten canı sıkılmıştı. Yanındaki delikanlıya döndü:

- Uy arkadaş, haydi biz seçmenuz. Sen neyi beklersun?

- Ben gazeteciyim amca.

- Uy sizi gaztacular sizi. Biz hemşenımuzu onca gayret gösterup milletvekulu seçtuk. Bakan yaptuk. Ama size adam dayanmıyor. Güleç yüzlü hemşerumuzu hemen asık suratlı yaptınız. Adamcağuzu canundan bezdirdunuz. Bize bile artık gülmüyor...

Özel kalem görevlileri dahil, bekleyen herkes kahkahalara boğuldu...

Araştırma banka batırır mı?

Rizeli hemşehrisinin yakındığı kadar vardı, sürekli gündemdeydi Yılmaz. Ama bu durum gazetelerin çabalarından değil, hemen her hafta

TBMM kürsüsüne çıkıp, hükümetle ilgili eleştirilere yanıt vermesinden, muhalefet milletvekilleriyle polemiklere girmesinden kaynaklanıyordu.

Aslında Yılmaz memnundu halinden. Kendine güveni artmıştı. "Benim 30 milletvekilim olsa, muhalefet olsam, bir tek kanun bile geçirmem" diyordu.

Doğrusu muhalefete haksızlıktı bu sözleri. Muhalefet milletvekilleri, polis yasası görüşmelerinde ANAP çoğunluğuna karşı amansızca mücadele etmişlerdi.

Meclis, hareketli günler yaşıyordu. Muhalefet milletvekilleri, Özal'ın iki yıl içinde 12 kez yurtdışma geziye gitmesi, TRT'de muhalefetin görüşlerinin yansıtılmaması gibi değişik birçok konuda hükümeti eleştiriyordu.

Muhalefetin eleştirilerini, hükümet adına Mesut Yılmaz yanıtlıyordu. HP'den Turan Bayazıt, Cüneyt Canver, Fikri Sağlar, Ali İhsan Elgin'le MDP'den Kanıran İnan ve Rüştü Şardağ, Mesut Yılmaz'la sık sık karşı karşıya geliyorlardı.

Yılmaz'ın kürsüye her çıkısında ilginç rastlantılar yaşanıyordu. Ermeni teröristlerin, Kanada'da, Ottawa Büyükelçiliği'ne saldırısı sırasında yaralanan Büyükelçi Coşkun Kırca'ya "Geçmiş olsun" dileğinde bulunmak için kürsüye Yılmaz çıkmıştı.

Aradan yedi ay geçtikten sonra Cüneyt Canver'in, "Coşkun Kırca hakkında 12 Eylül bildirisinin yazılmasına yardımcı olması nedeniyle soruşturma açıldı mı?" sorusunu yanıtlamak da Yılmaz'a düştü. Kürsüde konuşurken zaman zaman saldırgan oluyordu. O gün de sivri bir dil kullandı.

- Demokrasi açıklık rejimidir, açık rejimde bilip de söylememek korkaklıktır. Bilmeden suçlamak müfteriliktir.

Yılmaz, kamu bankalarından ANAP'a yakın kişilere yüksek miktarda kredi sağlandığı iddialarıyla ilgili araştırma önergesini yanıtlarken ise aşağılayıcı bir üslup seçmişti:

- Bu önergenin yazılı olduğu kâğıt, önergenin kendisinden daha değerlidir.

Araştırmaya karşı çıkması, araştırmanın bankacılık sistemini çökerteceği gibi komik bir gerekçeye dayanıyordu:

- Böyle bir araştırma bu yasama döneminde bitmez. Ama Türk bankacılık sisteminin yansını meydana getiren bu bankalardaki bütün kredi işlemleri durur, bu bankalar batar ve bu bankalar batarsa Türk ekonomisi çöker.

SHP sıralarından gürültüler yükseldi. Muhalefet milletvekilleri sıra kapaklarına vurarak protesto ettiler.

Önerge ANAP'lıların parmaklarıyla gündemden düştü. Yılmaz da söylediklerini o gün unuttu. Ancak bankacılık sisteminde, usulsüzlüklere izin verilmesinin doğuracağı sonuçları Türkiye, 2000'li yıllarda bankaların birbiri ardına batmasıyla öğrenecekti.

Ne yazık ki, Türkiye ekonomisi çökecekti çökmesine ama bankaların araştırılmasından değil, tam tersine araştırılmamasından!

Babanın ölümü

Yılmaz ailesi için 1985'in en üzücü olayı, Rize gezisi sırasında futbol oynamaya kalkan Mesut Yılmaz'ın bacağının kınlmasıydı. Station Renault marka aracın arkasına yatırılarak Ankara'ya getirilmiş, beş hafta kadar ayağı alçıda gezmek zorunda kalmıştı.

1986'nın kötü haberi ise, baba Hasan Yılmaz'ın hastalığı ve ardından ölümü oldu. Hasan Yılmaz'a konan teşhis, pankreas kanseriydi. Ameliyat edilmesine, doktorların yoğun çabalarına rağmen kurtarılamadı. 28 haziran 1986'da hayata gözlerini yumduğunda 74 yaşındaydı.

Hasan Yılmaz, geriye hatırı sayılır bir servet bıraktı. En önemli miras "Beyaz Saray"dı.

27 Mayıs döneminden beri inatla devlete küskünlüğünü sürdüren Hasan Yılmaz, oğlunu bir kez bile bakanlıkta ziyaret etmemişti. Oğlu ne kadar yükselirse yükselsin, siyaset onun için lanetli bir uğraştı.

Buna rağmen cenazesi politik bir arenaya dönüştü. Cenazeye, TBMM Başkanı Necmettin Karaduman ve İstanbul Belediye Başkanı Bedrettin Dalan'la bakanlardan Kâzım Oksay, Ahmet Karaevli, Necat Eklem, Mustafa Kalemli, Veysel Atasoy, Mükerrem Taşçıoğlu, Sudi Türel gibi isimler katıldı.

ANAP'ın liberalleri, cenazede toplanmıştı, muhafazakâr ve milliyetçi gruplardan ise katılan pek yoktu. Yılmaz'ın parti içindeki safı giderek belirginleşiyordu.

Veliaht topun ağzında

ANAP içinde yıldızı parladıkça Yılmaz'ın gazetecilerle problemi de büyüdü. Başlangıçta sadece muhabirlerle olan anlaşmazlığı, köşe yazarlan ve genel yayın yönetmenleri düzeyine yükseldi.

Muhafazakâr kanadın baskıları sonucu müstehcen yayınlara karşı hazırlanan "Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kanunu", basında büyük tartışma yarattı.

Yılmaz, bu yasaya Bakanlar Kurulu'nda karşı çıktı. Onunla birlikte yasaya itiraz eden bir kişi daha vardı; Adnan Kahveci. Karşı çıkış yasayı engellemeye yetmedi. Basın, Yılmaz'ın bu tavnnı inandırıcı bulmayıp, kampanyaya destek vermemekle suçladı.

Bu gerginliğin henüz sürdüğü günlerde Yılmaz'ın, SBF Basın Yayın Yüksek Okulu öğrencilerinin hazırladığı Görünüm gazetesine verdiği demeç, gazetecileri iyice çileden çıkardı:

- Hürriyet ve Cumhuriyet dışındaki gazeteleri okumak bence vakit kaybından başka birşey değil. Hemen hepsi birbirinin aynı.

Gazeteleri haber, yorum ve aktüalite arasındaki oransal dağılım

açısından "fevkalade ilkel bulduğunu" belirttiği bu demecin ardından gelen yeni sorun, "Basın Konseyi" tartışmaları sırasındaki tehditkâr tutumuydu. "Ya bu işi kendileri yapsın ya da biz yaparsak fena olacak" anlamına gelen sözlerini, gazeteciler savaş ilam kabul ettiler.

Anında karşı saldırıya geçildi. Bir yandan gazetelerde ağır yazılar yayımlanırken bir yandan da gazete sahipleri, Özal'a şikâyet yağdırıyordu.

Mart ayında çıktığı Portekiz gezisi, Yılmaz için mola oldu. Ünlü sosyalist lider Mario Soares'in Cumhurbaşkanlığına başlaması nedeniyle düzenlenen törene hükümet adına katılacaktı. Uçakta, Soares'in özel davetlisi olarak Portekiz'e giden Bülent Ecevit'le karşılaştı. Ecevit'in yanındaki koltukta Yılmaz'ın dış politika danışmanı Yıldırım Keskin oturuyordu. Keskin, uçak kalktıktan sonra yerini verdi ve Yılmaz ile Ecevit, uçak Lizbon'a varana değin sohbet ettiler. İki siyasetçi de sohbetten memnun kalmıştı.

Yılmaz'ın Portekiz'den sonra çıktığı Amerika gezisi ise tatsız geçti. Basın, hedef seçtiği bakanın, giderleri Tanıtma Fonu bütçesinden karşılanacak geziye kalabalık bir heyetle çıkmasını gözden kaçırmamıştı. Yılmaz'a sert eleştiriler yöneltildi.

Geziye katılan sanatçı Ajda Pekkan'ın, Yılmaz'ın eski ortağı ve yakın arkadaşı Ali Bars'la evli olması ise eleştirilerin odak noktasıydı. Baloyu organize eden Türk Amerikan Demekleri'nin Ajda Pekkan'ı istediği savunması etkili olamadı.

Evren'den azar

Yılmaz, basının eleştirileriyle bunalırken siyaset gündeminin ilk sırasına, eski siyasilerin yasaklarının kalkması konusu oturmuştu. Demirel, Ecevit ve Erbakan'ın iktidar üzerindeki baskısı yoğunlaşmıştı. Trabzon gezisinde partililer ve vatandaşların yasaklarla ilgili sorularına muhatap olan Yılmaz da düşüncesini gizlemedi:

- Bizim isteğimizle olmaz bu iş, yasaklar kalkmaz. Konsey var, Cumhurbaşkanı'nın da onaylaması gerekir.

Evren, bu sözleri gazetelerde okuyunca sinirlendi. 25 temmuz 1986'da Kalender Orduevi'nde Bakanlar Kurulu'na başkanlık ederken, konuyu gündeme getirdi:

- Sayın Yılmaz'a tarizde bulunacağım. "Cumhurbaşkanı karşı çıkmasa yasakların kaldırılması mümkün olabilir" diye bir konuşma yapmış. Bunu yapmayın. Bu konularda hassas davranılması gerekir.

Aslında Evren'in hedefi Yılmaz değil, Özal'dı. Yılmaz'ın açıkça dile getirdiği düşünceyi Özal da kapalı toplantılarda savunuyordu. Hatta kimi demeçlerinde "Siyaset yasağı süresi kısalabilir. Eski siyasilerden hiç çekinmiyorum. Onlar zaman tünelindeler" diyerek eski siyasilere meydan okumuştu.

Özal, buna rağmen, Evren'in sözlerini üzerine almamayı yeğledi, Yılmaz'ı işaret etti:

- Demeç Mesut Bey'indir, o açıklasın!

Bütün başlar kendisine çevrilince, Yılmaz şöyle bir doğruldu. "Partililerle yaptığım özel bir sohbet basma yarı doğru, yarı yanlış intikal etti. Ben partililere yasakların kaldırılmasının bize zarar vermeyeceğini anlatmak istiyordum" dedi.

Bu açıklamadan sonra Özal araya girdi: "Bütün arkadaşlar burada iken konuya açıklık getireyim. Bu yasaklar referandumla gelmiştir ve bir referandum konusudur."

Evren, referanduma itiraz etmedi. Böylece yasakların kalkmasına kendisinin engel gösterilmesini önlemek istiyordu. Hatta Özal'ı sıkıştırmak için ağustos ayı ortalarında demeç verdi:

- Bence siyaset yasakları kalkmalı.

Evren'in demeçleri yolu açtı ve ardından eski siyasilerin meydan okumaları geldi. Özal, referandum yapılabilmesi için gereken Anayasa değişikliğini ağırdan alıyordu.

Eski siyasilere özgürlüklerini vermek istemeyen aslında Evren değil, Özal'dı...

Hasbahçe'de balo

Özal bu dönemde Evren'le arasındaki gerginliği daha fazla tırmandırmamak için titizleniyordu. Cumhurbaşkanlığı Konseyi üyesi Tahsin Şahinkaya hakkında çıkan yolsuzluk iddialarının TBMM'de araştırılmasını da bu yüzden engelledi. Şahinkaya'yı sahiplenmemesi, Evren'le hükümet arasında köprülerin atılmasını göze almak demekti. Özal bundan korktu.

Meclis'te araştırma açılmayınca, Şahinkaya, bir mal varlığı listesi açıklayarak suçlamaları geçiştirdi.

Şahinkaya'nın mal varlığı listesinin uzunluğu bile Özal'ın fikrini

değiştirmesine yetmedi. "Karalama kampanyası bu. Dağarcıklarında bir şey olmayanlar çamur atıyorlar" deyip geçti.

Şahinkaya'yla ilgili iddiaların üzerine gitmek Özal için an kovanına çomak sokmak demekti aslında. Bu, öncelikle kendisinin ve partisinin zor durumda kalması demekti.

ANAP'lı belediyelere yöneltilen yolsuzluk iddiaları en az Şahinkaya'yla ilgili iddialar kadar ciddiydi. Dahası aniden patlayan "Jaguar olayı" bizzat Özal'ı zor durumda bırakmıştı. Galeri sahibi Zeki Küçükberber'in Zeynep (Özal) ve eşi Asım Ekren'e araba hediye ettiği gazetelere yansıyınca, araba iade edilmiş, ancak olay belleklere kazınmıştı.

Özal, yolsuzluk iddialarını savuşturmaya çalışırken bu kez eşiyle ilgili bir haber, gazete manşetlerine oturdu:

- Semra Sultan'ın Hasbahçe Balosu...

Semra Özal'ın, başkanı olduğu Türk Kadınını Tanıtma ve Güçlendirme Vakfı yararına Osmanlı dönemi dekor ve kıyafetleriyle Yıldız Sarayı'nda düzenlediği balo muhalefetin dilinden günlerce düşmedi. Özal'ı yıpratan bir süreçti bu. "Hanedan" tanımı da 4 ağustos 1986'daki bu geceden sonra doğdu.

Vakfın faaliyetlerine, bütün bakan eşleri gibi Berna Yılmaz da katılıyordu kuşkusuz.

Alfabenin Ardeşen'e katkısı

Artan eleştiriler, Hükümet Sözcüsü Yılmaz'ı da zor durumda bırakıyordu. Bir yandan Özal'ı savunmaya çabalarken bir yandan kendisi de basın ve muhalefetin hedefi durumundaydı.

Ara seçimler yaklaşıyordu. Halkçı Parti Genel Sekreteri Barış Can, Akfa olayını ortaya atmıştı. 1984 sonunda çayda devlet tekelinin kaldırılmasıyla birlikte kamu bankalarından toplam 25 milyarı bulan kredi alan Akfa, 11 çay fabrikası açmış ama iki yıl içerisinde iflas noktasına gelmişti.

Can, Yılmaz'ın Akfa'yı himaye ettiğini, kredi almasına yardımcı olduğunu ve hatta kurtarılması için de çalıştığını öne sürüyordu.

Akfa'nın, Yılmaz'ın başına açtığı sorun bu kadar değildi. Seçim bölgesi olan Rize'nin Ardeşen ilçesinde de seçim vardı. Orada da hem çay üreticilerinin, hem de işçilerin paraları ödenememişti. Yılmaz, Çan'ın

suçlamalarını mı dikkate alsın, yoksa seçimi mi kurtarmaya çalışsın ikilemi yaşadı.

Tabii seçimi tercih etti. Ağustos sonuna doğru Akfa, bölgede sadece Ardeşen'deki üreticilere ve işçilere ödeme yaptı. "Neden Ardeşen?" sorusunun yanıtı da hazırdı; "Alfabetik sıralamaya göre ödemede bulunuyoruz."

Ardeşen'de yaşananlar, muhalefeti yine kızdırdı. Başlangıçta sadece soru önergesiyle yetinen HP, bu kez TBMM'ye araştırma önergesi verdi. Adana Milletvekili Cüneyt Canver ve arkadaşlarının önergesinde Akfa'nın iki yıllık serüveni rakamlarla açıklanıyor ve sonuçtan Yılmaz sorumlu tutuluyordu.

Seçim çalışması için Ardeşen'de bulunan Yılmaz, HP'nin önergesindeki suçlamalarını oradan yanıtladı:

- Sadece benim değil, beşinci dereceden herhangi bir akrabamın dahi çay işiyle ilgili bir şirkette, herhangi bir ortaklığı veya menfaat bağı olduğu ispatlanırsa hem bakanlıktan hem de milletvekilliğinden istifa ederim.

Delta'nın asıl ortağı kim?

Yılmaz, kardeşi Turgut Yılmaz'ın yönettiği Delta Deri Giyim Sanayii'ne ait fabrikanın Hazine arazisini işgal ettiği iddiasını da yalanladı:

- Şirketin Hazine'yle ihtilafı doğru ama bu benim taraf tutmadığımı kanıtlar. Araya girseydim ihtilaf olmaz, iş kardeşimin lehine sonuçlanırdı. Siyasete atılınca hisselerimi eşime devrettim ama yarı ortağı aslında benim.

Yılmaz iddialıydı ama Hazine müfettişleri bu konuda farklı düşünüyordu. Müfettişlere göre "ihtilaf' değil, "işgal" söz konusuydu. Küçükyalı'daki fabrikanın bitişiğinde bulunan yaklaşık 10 dönümlük arazi, fabrikanın bahçesine katılmıştı!

Turgut Yılmaz 1983'te fabrika arazisini Demir Çelik ve Treyler San. A.Ş.'den satın aldıktan sonra o arazi için de kira ödediklerini savundu. 'İmar planında yeşil alan olarak belirtilen araziyi nasıl şirketin bahçesine katarsınız?" sorusu Turgut Yılmaz'ı sinirlendirdi:

- Tabii yeşil alan orası zaten. Biz de maksada uygun kullanmışız. Eh yeşil alan olarak duracaksa bende de yeşil alan olarak duruyor.

Bu açıklamaların ardından muhalefetin eleştiri okları, Turgut Yılmaz

ve şirketine döndü. Turgut Yılmaz, iddiaları bir kez de TRT ekranlarından yalanlamak zorunda kaldı. Türkiye Giyim Sanayicileri Derneği Başkanı olmasının ağabeyiyle ilgisi olmadığını anlattı, demeğin kayırılmasının söz konusu olmadığını savundu.

Böyle bir ortamda girilen Ardeşen'deki seçimden gelen haber Yılmaz açısından sevindiriciydi. Ancak 28 eylül 1986'daki ara seçimde ANAP, Türkiye genelinde 1983'teki kadar başarılı olamamıştı. ANAP 6, DYP 4, SHP ise 1 milletvekili çıkarmıştı. ANAP'ın yeni seçilen milletvekillerinden biri, Yılmaz'ın dostu Hasan Celal Güzel'di.

Seçimden sonra sıra geldi Akfa önergesine. Muhalefet, TBMM'deki görüşmeler sırasında iddialarım yineledi, Yılmaz da sert bir üslupla hepsini yalanladı. "Akfa'ya 25 milyar lira kredi verildi dediniz, gerçek miktar 9 küsur milyar liradır. Araştırma önergesinde ileri sürülen iddiaların hepsi hükümet tarafından çürütülmüştür."

Tabii Akfa'nın araştırılması istemi de ANAP'ın oylarıyla reddedildi. ANAP, böyle didiklemelerden hoşlanmıyordu.

Dalan'ın gizli yemeği

ANAP'ın oy kaybı parti içinde dalgalanmaya yol açmıştı. İstanbul Belediye Başkanı Bedrettin Dalan, partinin oy kaybından ANAP Teşkilat Başkanı Keçeciler'i sorumlu tutuyordu. Aynı rahatsızlığı, paylaştığına inandığı bakanlar, Mesut Yılmaz, Mükerrem Taşcıoğlu, Sudi Türel, Safa Giray ve Veysel Atasoy'u, İstanbul'da düzenlediği bir yemekte bir araya getirdi.

Liman Lokantası'nda, 6 ekim 1986 pazartesi günü düzenlenen öğle yemeğinde, önce Dalan konuştu. Keçeciler'in yanı sıra Özal'ı da eleştirdi:

"Turgut Bey, hep dincileri tutuyor. Keçeciler'e yüz veriyor. Keçeciler de ANAP'ta dincilerin hâkimiyetini kuruyor. Partinin üzerindeki bu dinci görüntü silinmezse ANAP dağılır."

Uzun uzun konuşan Dalan'ın endişelerini, yemekteki bakanlar da onayladı. Sadece Atasoy, Dalan'ın Hasan Celal Güzel'i de aynı kampta göstermesine itiraz etti. "Hasan'ın, herhangi bir klik ve ekip çalışması olamaz."

Gizlilik yemini edilmese de böyle bir yemeğin gizli kalması gerektiği açıktı. Dalan, özel bir uyarıya gerek duymadı.

Ancak yemeğe katılanlar, aynı akşam kötü bir sürprizle karşılaştılar.

Yemekte konuşulanlar, bir İstanbul gazetesinin akşam baskısında ayrıntılı olarak yayımlanmış, üstelik Dalan'ın Özal'a meydan okuduğu, "Ya o, ya ben" dediği yazılmıştı haberde.

Dalan ve diğerleri suçlu aramaya başladılar. Dalan, hiç tereddütsüz Yılmaz'ı işaret etti. Atasoy da aynı kanıdaydı.

Ertesi gün Ankara'da, Çiftlik Lokantası'nda yine bir parti yemeği vardı. Yemekte, Yılmaz, Atasoy'un bulunduğu masaya geldi. "Yahu, patron öğrenmiş toplantıda konuşulanları. Beni çağırdı, ona anlattıklarımı sana da söyleyeyim de ağız birliği yapalım" dedi.

Atasoy sinirlendi: "Sen kendin anlatmışsın, sonra da gelip konuşuyorsun. Vallahi bana sorarsa kim ne konuştuysa söylerim. Zaten gazetede çıktı, sağır sultan bile duydu."

Kalkıp gitti masadan. Bu olay, Yılmaz'ın, Atasoy ve Dalan'la ilişkisinde kırılma noktası oldu.

Hükümet sözcülüğüne veda

Seçim sonuçlarım değerlendiren Özal, hükümette geniş bir revizyona karar verdi. Yılmaz'ın adı, kabine dışı kalacaklar arasında sayılıyordu. Kimileri de AET'yla ilgili olarak kurulacak yeni bir bakanlığın başına geçeceğini söylüyordu.

Her iki söylenti de doğru çıkmadı. Özal, 17 ekim 1986 cuma günü açıkladığı listede Hasan Celal Güzel, Ali Bozer, Oltan Sungurlu gibi isimleri kabineye almış, Mesut Yılmaz'ı da, Kültür ve Turizm Bakanlığı'na kaydırmıştı.

Hükümet Sözcülüğü görevi sona eren Yılmaz'ın parti yönetimindeki görevi ise sürecekti. Yılmaz, bu atamaya sevinmemiş görünüyordu.

Makamını yerine gelecek Ali Bozer için hızla boşalttı. Yeni bakanlığa sadece Berna'nın şoförünü götüreceğinden, orada kalan özel kalem görevlilerine veda etti.

Acele etmesinin nedeni Cumhurbaşkanı Evren'le birlikte çıkacağı Yugoslavya gezisiydi. Önceden planlanan bu gezi öncesinde Yılmaz'ın bakanlığının değişmesi kötü bir rastlantı oldu. Devlet Bakanı olarak gideceği Yugoslavya gezisine Kültür ve Turizm Bakanı olarak çıktı.

Zirvedeki dönüm noktası

Kültür ve Turizm Bakanlığı, Mesut Yılmaz için sığınak işlevi gördü. Hem muhalefetin hedef tahtası olmaktan kurtuldu, hem de güç toplama fırsatı kazandı.

Kuzeni Erol Akçal'ın döneminde sıkça gidip geldiği için bakanlığın yabancısı değildi. Aradan geçen 10 yılın getirdiği değişimin ve yeni sorunların da farkındaydı.

TBMM'deki bütçe görüşmeleri sırasında yaptığı konuşmada kendisinden önceki bakan Mükerrem Taşçıoğlu'nun alınmasına neden olan "turistlerin üstsüz güneşlenebilmesi" tartışmalarına hiç girmedi. Turizmden çok "milli kültür"den söz etti.

Aynı tutumu genel kurulda da sürdürdü. "Bu bakanlık kültür ağırlıklı bir bakanlık olacaktır. Turizm, bakanlığımın genel faaliyeti içerisinde tali kalacaktır" dedi.

Amerika'da açılacak Kanuni Sultan Süleyman sergisinden de övgüyle söz etti:

- Kanuni döneminin kültürünü Amerikan toplumuna yansıtmayı amaçlıyoruz. Neden Kanuni dönemi? Çünkü 16. yüzyılda dünyadaki en üstün kültürlerden birisi bizim kültürümüzdü.

Ne yazık ki, Amerika, Yılmaz'ın gururla söz ettiği "Kanuni kültürü"nden önce Semra Özal'ı tanıdı. Yılmaz, görkemli bir gösteriye dönüştürülmek istenen serginin açılışını, arasını iyi tutmak istediği Semra Özal'a yaptırdı. Semra Özal'ın sergiyi kırık dökük İngilizcesiyle açması Amerikan basınında alay konusu oldu.

Yılmaz, her ne kadar kültüre ağırlık vereceğini söylediyse de enerjisinin çoğunu turizme ayırdı.

Müsteşar seçimindeki isabet

Taşçıoğlu döneminde bakanlık müsteşarı olan Oluş Arık'a ısınamadı. Arık, üniversiteye dönmek istediğini söyleyince hemen kabul etti.

Gümrükler Genel Müdürü Ertan Cireli'yi, Devlet Bakanlığı sırasında tanımıştı. Yunanlı basın mensuplarının Türkiye'ye gelişiyle ilgili pürüzleri çözme becerisine hayran kalmış, ona Basın Yayın Genel Müdürlüğü önermişti. Ancak Cireli'yi gümrüklerden koparmayı

başaramamıştı.

Özal nezdinde etkili bir işadamının, Cireli'nin Gümrükler Genel Müdürlüğü'nden alınmasını istediğini duyan Yılmaz, vakit geçirmedi. Başbakanlık Müsteşarı Ahmet Selçuk'u arayıp, Cireli'yi bakanlığına müsteşar olarak istediğini iletti. Selçuk da zaten Cireli'ye yer anyordu, atama kararnamesini hemen hazırladı.

Birkaç gün sonra kararname imzadan çıktı. Cireli, bakanlığın Ataç Sokak'taki ek binasına giderek, Yılmaz'ı makamında ziyaret etti. "Kimsenin isim empoze etmediğini, atamayı doğrudan kendisinin istediğini" vurgulayan Yılmaz, Cireli'den çok şey bekliyordu:

- Bakan benim, sen müsteşarsın. Ben siyaset yapacağım, sen bütün teknik işlerde tam yetkilisin. Müsteşar muavinliklerine istediğin adamları getirebilirsin. Gönül rahatlığıyla hareket edebilirsin.

Birlikte çalışmaya böylece başladılar. Cireli'nin oluşturduğu yeni kadroya Yılmaz tek isim ekledi; Kemal Başar.

Başar, Yılmaz'ın siyasi danışmanıydı. Özellikle Rize ve çevresinden gelen talepleri toplardı. Yılmaz her akşam Başar'la konuşur, taleplerle ilgili gelişmeleri sıkı biçimde takip ederdi.

Eski siyasilerle, eski bakanlarla da ilişkilerini sıcak tutmaya özen gösterirdi. Eski Kültür Bakanı Talat Halman kendisini ziyaret ettiğinde, bakanlığının kırmızı plakalı makam aracıyla gönderir; İsmet Sezgin gibi yasaklı siyasetçiler telefonla aradığında bekletmeden görüşürdü.

Siyaset, Yılmaz için öncelikliydi. Cireli'ye de ANAP'tan arayanlarla ilgilenmesi talimatı vermişti; "Partiden kim ararsa arasın ilgilenelim, ne mümkünse yapalım."

Gazozuna tavla

Yılmaz'ın en yakınındaki isim, İktisat Bankası'nın Ankara Temsilcisi Cavit Kavak'tı. Şadan Tuzcu da bakanlığa sık gidip gelen dostlarından biriydi.

Bakanlardan Kaya Erdem, Safa Giray, Ahmet Karaevli, Hasan Celal Güzel ve Mustafa Kalemli yakın arkadaşlarıydı. En sık görüştüğü bakan Kalemli'ydi. Eşi Berna Yılmaz bakanlığa hiç gelmez, kardeşi Turgut Yılmaz nadiren uğrardı.

İşadamı Feyyaz Tokar'ın, Yılmaz'ın yaşamındaki ağırlığı bu dönemde

giderek arttı. Tokarlarm evindeki buluşmalara Cevdet Hacaloğlu gibi yakın arkadaşları da katılırdı. Erkekler yemekten sonra bezik oynarken, kadınlar da bir köşede konkene otururlardı. Berna Yılmaz, uzun süre oturmaktan hoşlanmadığı için bu oyunlara katılmazdı.

Yılmaz, fırsat buldukça Tokar'ın bürosuna da giderdi. Tokar'ın bürosu, Yılmaz için hem kafasını dinleyip gazozuna tavla oynayabileceği bir yer, hem de güncel siyasi konulardaki düşüncelerini rahatlıkla ortaya döküp fikir jimnastiği yapabileceği bir dost ortamıydı.

Tokar, bir yandan Yılmaz'a deneyimlerini aktarırken, bir yandan da İstanbul'un seçkinleriyle sıcak ilişki kurmasını sağlar, siyasette yükselebilmesi için zemin hazırlardı.

Yılmaz, ilişkiler ağını geliştirme konusunda müsteşarı Ertan Cireli'den de büyük yardım gördü. Cireli, bakanlığı çekip çevirmek ve göz alıcı işler yapmakla kalmadı; Yılmaz'ın basınla hükümet sözcülüğü döneminde bozulan ilişkilerinin onarılmasını sağladı.

Cireli, gazetelerin Ankara temsilcileriyle iyi dosttu. Onlan, Yılmaz ile Atlıspor veya Maliye Bakanlığı'na ait "Dallas Çiftliği" denilen Yuvaköy Sosyal Tesisleri'nde bir araya getirirdi. Bu buluşmalar sayesinde Yılmaz'a gazetelerde verilen "yıldızlar"ın sayısı giderek arttı, olumsuz haberler yok oldu.

Evren'in dostluğunu kazanma çabası

Evren'in küçük kızı Miray'ın eşi Maksut Göksu ile Mesut Yılmaz arasındaki dostluk ise Kültür ve Turizm Bakanlığı sırasında gelişti.

Maksut Göksu, o sırada Çarmıklıların yanında çalışıyordu; onların da iktidarla ilişkilerini geliştirmeye ihtiyacı vardı. Süleyman Demirel'e yakın bir işadamı olarak tanınan Nurettin Çarmıklı, bir süre önce Halil Şıvgın'a, iş alamamaktan yakınıp sormuştu. "Turgut Bey'in bize düşmanlığı nereden geliyor? Halbuki partiye para yardımı yaptım. Ama hiç ihale alamadım." Şıvgın şaşırmıştı, para yardımından haberi yoktu. "Bunları Turgut Bey'e anlatmam için mi bana anlatıyorsun?" diye sordu.

"Evet" yanıtını alan Şıvgın, olayı aynen Özal'a aktardı. Özal da Çarmıklı'yı çağınp dinledi; sonra da Şıvgın'a "Bu dosyayı kapat" talimatı verdi.

Şıvgın, araştırınca gördü ki, Çarmıklı'nın verdiği paralar ANAP'ın kasasına girmemiş, bir yöneticinin seçim bölgesinde harcanmıştı.

İhtiyaçlar karşılıklıydı. Çarmıklı, ANAP'la ilişkilerde yeni kanallar açmak istiyordu. O kanal da Maksut Göksu aracılığıyla Yılmaz oldu. Yılmaz da Evren'le ilişkisini daha da geliştirmek niyetindeydi. Tokar'ın katkısıyla Göksu ile Yılmaz kısa sürede arkadaş oldu; Berna da Miray'la dostluğunu ilerletti, ailece görüşmeye başladılar.

Beklendiği gibi, bu dostluk, Yılmaz'ın Evren'le ilişkisine olumlu etkide bulundu. Evren'in, turizm sezonunun açılışını birlikte yapma davetini kabul etmesi ilk işaretti. Eski siyasilere yasaklar tartışması nedeniyle soğuyan ilişkisinin düzeldiğinin göstergesiydi.

Evren ve Yılmaz, 28 nisan 1987'de turizm sezonunun açılışını yapmak üzere helikopterle Göreme'ye gittiler. Kapadokya, Kayseri ve Antalya'yı kapsayan gezi iki gün sürdü. Yılmaz, gezi boyunca Evren'e yakın oldu.

Aslında Evren ile Yılmaz'ın politikaya bakışı birbirine benziyordu. Yılmaz da Evren gibi "politikanın sadece politikacılara mahsus bir uğraş" olduğu görüşündeydi.

12 Eylül askeri döneminin temel politikası kitlelerin politikadan uzak tutulmasıydı ve Yılmaz, bu politikanın destekçisiydi. 1935 sonunda, henüz Devlet Bakanı iken "depolitizasyon"u savunmuştu:

"... Biz, dernek ve sendikaların siyasetle ilgilenmelerinin aslında 12 Eylül ortamına düşülmesinin önemli nedenlerinden biri olduğuna inanıyoruz."

Yılmaz, demokrasinin askıya alındığı ara dönemin politikalarını uygulamaya gönüllü olduğunu aradan yıllar geçtikten sonra bu sözlerle açığa vurmuştu.

Radyasyon mu, seçmen mi?

Yılmaz, Bakanlar Kurulu toplantılarında çoğunlukla dinlemeyi yeğlerdi. Zaten çoğu kez Özal konuşurdu bu toplantılarda. Sadece soru yönelttiği bakan kısaca yanıt verirdi. Usul buydu.

Uzun süren bir Bakanlar Kurulu'ndan sonra Yılmaz, bakan arkadaşlarına toplantıda tuttuğu notları okudu. Özal dahil her bakanın konuşmasında küçük değişiklikler yaparak, mizahi bir senaryo geliştirmişti. Bakanlar, kahkahalarla gülerek dinlediler Yılmaz'ın esprilerini.

Tabii Yılmaz'ın esprilerinden en çok nasibini alan, kabinenin en sık konuşan bakanı Cahit Aral'dı. Aral uzun uzun anlatır, o konuşurken

Özal, çoğu zaman yanmdakilerle fısıldaşır, söylediklerine kulak vermezdi.

Aral'ın konuşkanlığı, Çemobil Nükleer Santrali'nin patlamasından sonra başlayan tartışmada tüm Türkiye'nin dikkatini çekti doğrusu. Aral, Türkiye'deki çaylarda radyasyon olmadığını canhıraş bir şekilde savunmakla kalmadı, basın mensuplarının önünde çay içerek halka güven vermeye çalıştı.

Aral'ın halk sağlığını göz ardı eden bu gösterisine, hemşehrisi olan çay üreticilerini zor durumda bırakmamak için Yılmaz da itiraz edemezdi. Kritik konularda tartışmalara katılmama alışkanlığını, türban konusunda olduğu gibi radyasyon konusunda da sürdürmüştü.

Özal'ın, 1987'nin ilk aylarında Amerika'ya giderek by-pass ameliyatı olması radyasyon sorununu gündemden düşürdü. Özal, iki aya yakın bir süre Houston'da kaldı.

Ameliyatını neredeyse bir "show"a dönüştüren Özal, Amerika'dan demeçler veriyordu. Hatta uydu aracılığıyla bir de basın toplantısı düzenleyerek, Türkiye'ye seslendi.

Bu çabalarının sonucunu 30 martta, Türkiye'ye dönüşünde gözleriyle görecekti. Esenboğa'da muhteşem bir kalabalık gözyaşları içerisinde onu bekliyordu.

Özal'ın desteği

Yılmaz'ın bu dönemdeki şansı, Özal'ın turizmle yakından ilgilenmesiydi. Turizm sektörünün gelişmesi Özal'ın öncelikli hedeflerinden biriydi, kamu kaynaklarını turizmin hizmetine alabildiğine sunmuştu.

Turizm Bakanı Yılmaz, Başbakanlık katında ayrıcalıklı bir konuma sahipti. En küçük bir bürokratik sorunda bile doğrudan Özal'ı arayıp yardım isteyebilirdi. Özal, öbür bakanları gece gündüz demeden anında arayıp Yılmaz'ın sorununu çözerdi.

Cireli'nin işbitiriciliği de devreye girince, bakanlığın kültür alanında yaptığı faaliyetler gölgede kaldı. Gürer Aykal'ın Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası'nın şefliğine getirilmesi, sanatçıların parmak izi verme zorunluluğundan kurtarılması, özel tiyatrolara yardımın kolaylaştırılması, sinema ve telif hakları yasasının çıkarılması gibi yeniliklerle yetinildi.

Bu sırada turizm alanında faaliyet bütün hızıyla sürüyordu. Turizm

teşvik yasasının uygulanmasındaki sorunlar giderildi. Türkiye'nin yatak kapasitesinin artırılması için turizm alanları tahsisi kolaylaştırıldı. Beş yıldızlı tatil köyleri ve otellerin yapımı hızlandı. Özal'la birlikte temel atma törenleri için bir sahilden diğerine koştular.

Yılmaz, vaktinin çok azım bakanlıkta geçirir, sürekli gezilere çıkardı. Bir Sinop ve Kastamonu gezisinden sonra Ankara'ya dönerken sabaha karşı Bolu yakınındaki Koru Motel'de dinlenmek istedi.

Arabanın kırmızı plakasını kapattırmış, valiye de geleceğini haber vermemişti. Gecenin o vaktinde otelde yetkili kimseyi bulamadı. Bayram arifesi olduğu için odaların tamamı doluydu. Şoförü, otelde bir kenara kıvrılıp uyudu, kendisi de arabada birkaç saat kestirmek zorunda kaldı.

Gülmek zorunda değilim

Bakanlık bürokratları, Yılmaz'ı sevmişti. 5-10 dakika dinleyince konuya vakıf olur, ikna olursa bürokratın istediğini yapabilmesi için önündeki engelleri kaldırırdı. Bu da onların rahat çalışmasını sağlardı.

Bürokratların tek sıkıntısı, söylediklerinin yankısını Yılmaz'ın yüzünden okuyamamalarıydı. Anlatılanları donuk bir ifadeyle dinler, az konuşur, az gülerdi.

Kendisi gülmese de gülen insanlardan hoşlanırdı. Bir otel açılışında garsondan su getirmesini istemişti. Bekledi, su gelmedi, isteğini tekrarladı. Ancak o kargaşa içinde su bir türlü gelmiyordu. Yılmaz, Cireli'ye döndü. "Bak dört defadır su istiyorum hep gülümseyerek 'Peki efendim' diyorlar. Hiç kızmıyorlar ama getirmiyorlar da" dedi.

O gün gülümsedikleri için servisini aksatan garsonlara kızmayan Yılmaz, başka bir gün ise, "Niye gülmüyorsunuz?" diye soran bir gazeteciye o kadar sinirlendi ki, "Kimseyi mutlu etmek için gülmek zorunda değilim" karşılığını verdi.

Oysa bakanlıkta, Cireli'nin de katıldığı ikili yemekler, espri ve kahkahalarla geçerdi. Çoğunlukla "su börekli rejim" yaparlardı. Adı rejimdi ama kadınbudu köfteyi, sigara böreğini iştahla yerlerdi. Yılmaz, her yemekte Karadeniz fıkraları anlatır, kahkahalarla gülerlerdi.

Amerika'da kumar araştırması

Ankara'da olduğu zamanlarda geç vakitlere kadar bakanlıkta kalıp

çalışırdı. Önüne getirilen evrakı dikkatle incelerdi. Bakanlık birimleri ya da danışmanlarınca hazırlanan konuşma metinlerini mutlaka önceden okurdu.

Danışmanları, çoğunlukla turistik tesis açılışı, temel atma törenleri ve festivaller için konuşma metinleri yazardı. Sadece dört kez, meclis konuşması için metin hazırlamışlardı.

TBMM'deki bu konuşmalardan biri, turistik tesislerde açılan kumar salonlarıyla ilgiliydi. İstanbul Milletvekili Doğan Kasaroğlu'nun verdiği araştırma önergesiyle ilgili olarak konuşan Yılmaz, bu konudaki yasal düzenlemenin 1982'de yapıldığını anımsattı ve yeni kısıtlamalar düşündüklerini açıkladı:

- Bakanlıktan on kadar eleman, ABD'ye gönderilmiş, Atlanta City'de incelemeler yapmışlardır. Onların incelemeleri çerçevesinde ve bazı sosyal sorunları da dikkate almak suretiyle yeni bir düzenlemeye gideceğiz.

Mesut Yılmaz, bazı bakanlık görevlilerinin kumar salonu sahipleriyle ilişkileri hakkında basında çıkan iddiaların soruşturulduğunu da anlattı. Muhalefetin kumar salonlarıyla ilgili kaygılarını paylaştığını vurgulaması etkili oldu. Araştırma önergesi reddedildi.

Fakat yeni yönetmelik kumar salonu açabilecek turistik tesislerin yatak sayısının yükseltilmesi dışında önemli bir yenilik getirmedi.

Kumar oynatılan salonların sayısı, ANAP'ın milliyetçi ve muhafazakâr kanatlarının yoğun muhalefetine rağmen artmaya devam etti.

12 Eylül misyonu Özal'da

1987'nin yaz aylarına doğru siyasi gelişmeler hız kazandı. "By-pass ameliyatı" Özal'ın kişiliğini değiştirmişe benziyordu. Daha ataktı, ani ve beklenmeyen kararlar veriyordu.

Yaklaşık dört yıl boyunca askerlerle çatışmaktan sürekli kaçman Özal, temmuz ayında ilk kez askerlere baş kaldırdı. Genelkurmay Başkanı Orgeneral Necdet Üruğ'un erken emekliye ayrılarak, Orgeneral Necdet Öztorun'u Genelkurmay Başkanlığı'na getirme girişimini engelledi. Askerlerin 2000'li yıllara kadar Genelkurmay'ın zirvesine istedikleri biçimi verme planlan, Özal'ı rahatsız etmişti.

Özal'ın, Genelkurmay Başkanlığı'na Orgeneral Necip Torumtay'ın gelmesiyle sonuçlanan müdahalesi, Evren'i kızdırdı. Misilleme olarak, Özal'ın kendisine yakın bulduğu Recep Ergun'un görev süresinin

uzatılması ya da MİT müsteşarı yapılması isteklerini reddetti.

Özal'ın, TSK'daki görev değişikliğini "sivil darbe" olarak sunmaya ihtiyacı vardı. Muhalefet, hükümet üzerindeki baskıları artırmış, eski siyasiler Demirel ve Ecevit, yasaklı da olsalar yeniden siyasetin etkin aktörleri haline gelmişlerdi.

Sonunda Özal, siyasi yasakların kaldınlması konusunu görüşmek üzere ANAP Merkez Karar ve Yürütme Kurulu'nu toplantıya çağırdı, yöntem sordu; "Mecliste mi karar alalım, yoksa referandum mu yapalım?"

Yılmaz ve 30 MKYK üyesi, yasakların mecliste kaldırılmasım savundu, geri kalanlar ise referandum istedi. Tabii ki, azınlık görüşü kazandı! Çünkü Özal da referandum istiyordu. Özal demokrasisi, ANAP içinde her zaman böyle işlerdi, yine öyle oldu.

6 eylül 1987'de yapılan referandum öncesi kampanyalar, Özal'ın eski siyasilerle hesaplaşmasına döndü. Demirel, Ecevit, Erbakan'a karşı mücadele veren Özal bu tavrıyla, "12 Eylül misyonu"nu da üstlenmiş oldu.

Keçeciler'in kellesi

Referandum öncesinde ANAP içindeki çekişme ayyuka çıktı. Bir yandan Hareketçi ve Selametçi gruplar çatışıyor, öte yandan gruplar kendi içlerinde de ayrılıklar, tartışmalar yaşıyordu.

Yılmaz da parti içinde giderek sivrilen Vehbi Dinçerler ve Mustafa Taşar'la çatışan Hasan Celal Güzel'den uzaklaştı. Mustafa Kalemli, Safa Giray, Ferruh İlter, Necmettin Karaduman, Bülent Akarcalı gibi "Liberal" milletvekilleri, Yılmaz'ın etrafında toplanmaya başladı.

Semra Özal, ANAP içindeki muhafazakârlardan nefret ediyordu. "Yobaz" dediği Korkut Özal'ın Başbakanlık Konutu'na girmesini yasaklamıştı. Keçeciler'i, Özal'ın yanından uzaklaştırmak için her fırsatı kullanıyordu.

Ramazan bayramı tatilini, işadamı Nurettin Koçak'ın yatıyla Göcek koylarında dolaşarak geçirirken ailenin neşesi yerindeydi. Akşam yemeğinde tavuk yendi. Lades kemiğini görünce bahse girme fikri atıldı ortaya.

Kemiği kırıp, başladılar çekişmeye. Semra Özal, iddialıydı. Bütün dikkatini verdi ve sonunda çığlığı bastı. "Lades Turgut'çuğum, lades!" Özal, ne istediğini sordu karısına. Semra Hanım, "Daha sonra söylerim" dedi, yatmaya gittiler. Ertesi sabah yattaki herkes merak

ediyordu. "Acaba ne kazanmıştı?"

Güneş Taner, ısrarla sorarak öğrenmeyi başardı Semra Hanım'ın isteğini. "Bizim hanım 'kelle' istiyor" dedi Özal. "Kafasına takmış bir kere. 'İlle de Mehmet'in kellesi' diyor."

Özal, Keçeciler'in kellesini uçurdu mu? Hayır! Tam tersine terfi ettirdi. Teşkilat başkanlığından alıp genel başkan başyardımcılığına getirdi.

Liberallerin gönlünü almayı da unutmadı. Teşkilat işlerini Cengiz Tuncer'e teslim etti. Liberal isimlerden Akgün Albayrak ve Fahrettin Kurt'a partide görev verdi. Yılmaz, parti görevinden kopmuştu o sırada.

Herkesi tatmin edecek sihirli formülleri vardı Özal'ın. Kardeşiyle ilgili iddialar nedeniyle genel sekreterlikten istifa etmek zorunda kalsın Taşar ile Şıvgın ve Taner'i de kendine danışman yaptı. Vitrin değişti, itirazlar dindi.

"Referandum savaşları" öncesinde "karargâh"a çekidüzen vermek lazımdı.

Mahdut sayıda terörist

Ülke sorunlarını çözmek, ANAP'taki kavgaları yatıştırmak kadar kolay olmuyordu. Ekonomideki liberal dönüşüm çabaları, telekomünikasyon, ulaşım, turizm, enerji, kentlerin altyapıları gibi alanlarda büyük yatırımları da beraberinde getirmişti. İhracatla beraber ithalat da hızla artıyordu. Ekonomi canlanmıştı.

Ancak dış borç habire yükseliyordu. Özal'ın 1983'te "pembe bir dünya" vaat ettiği "orta direk" bir türlü ayağa kalkamıyordu. 1986'da yüzde 34'e çekilen enflasyon oranı, 1987'de yeniden tırmanışa geçmişti. Döviz piyasasının kalbi olan Tahtakale'de döviz fiyatlarının rekor üstüne rekor kırması üzerine polis copla müdahale etmek zorunda kalmıştı!

Her şey bir yana, Güneydoğu'daki askeri harcamalar da giderek artıyordu. Sıkıyönetim kaldırılarak yerine "olağanüstü hal" ilan edilmiş, "Olağanüstü Hal Bölge Valiliği" kurulmuştu. Ordu ve polis, "gerilla savaşı"yla mücadele esasına göre yeniden örgütlenmişti.

Özal, köyleri basıp çocuk kadın demeden sivilleri öldüren, karakollara saldıracak kadar güçlenen PKK'yı "bir avuç eşkıya" olarak görüyordu. Silahlı saldırıların vahametini o günlerde henüz fark edememişti.

- Buralarda mahdut sayıda eşkıya olduğu kanaatimiz kuvvetlidir, ama gecenin belli zamanlarında, belli bölgelerde faaliyet gösteren ama arada bir vurup kaçan cinsten ve her seferinde de yakalanan veya telef edilen, yani öldürülen, yakalanan bir gruptur, zaman içerisinde hesapları görülecektir.

Özal'a göre sorun askeri yöntemlerle çözülecekti. Henüz babaannesinin "Kürt" olduğunu hatırlayamamıştı!

Şoför nerede?

Partisinden yeterli desteği alamayan Özal, referandum kampanyasının yükünü tümüyle üstlendi. Petek adlı seçim otobüsüyle oradan oraya koşup, yasağın devamını isteyen konuşmalar yapıyordu. Referandumu yanlış bulan Yılmaz ise bu gezilerin bazılarına gönülsüzce katılıyordu.

Parti otobüsünün şoförü Mustafa Temiz, ilk günden beri Özal'ın hizmetindeydi. Usta bir şoför olan Temiz, hem hızlı otobüs kullanır, hem de yanındaki hostes koltuğuna oturan Özal'la ilgilenir, isteklerini yerine getirirdi. Özal'la birlikte gezenler, Temiz'in bu haline alışmıştı.

Karadeniz gezisine katılan Yılmaz, şoför koltuğunun hemen arkasındaki koltuğa oturmuştu. Bir ara, kapanan gözkapaklarına direnemedi ve kollarını önündeki çelik bariyere yaslayıp uyudu. Az sonra gözlerini açtığında afalladı. Hareket halindeki otobüste şoför koltuğu boştu! Heyecanla bağırdı:

- Şoför yok, şoför yok!

Herkes ayağa kalkıp ne olduğunu anlamaya çalışırken, Temiz yerine oturdu. Bir ayağıyla gaz pedalına basıp yol alırken, bir yandan da Özal'ın alnına sürülen kurban kanını kolonyalı mendille silmek için ayağa kalkmıştı. Yılmaz'a döndü; "Buradayım!" dedi. Özal'a göre de garip bir durum yoktu ortada:

- Bak burada! Neden şoför yok diyorsun?

Uykudan kâbus görerek uyanmışçasına gerilen Yılmaz, bu rahatlığa sinirlendi. Otobüsü durdurdu, inip başka bir araca bindi.

Neşesi ancak Trabzon'daki mitingde yerine geldi. TBMM Başkan vekili Yılmaz Hocaoğlu, otobüsün üzerine çıkmış, Özal'ı takdim ediyor, heyecanlı bir konuşmayla topluluğu canlandırmaya çalışıyordu.

"12 Eylül öncesindeki gibi yokluklar olsun mu? İster misiniz?" dedi. Alandaki kalabalıktan "Hayırrr" yanıtını aldı. Hocaoğlu, soruları

sürdürdü:

- Anarşi olsun mu?

- Hayırrrr.

- Kalaşnikof ister misiniz?

- İsterizzz.

Adana Milletvekili olan Hocaoğlu, Karadenizlilerin silah sevgisini unutmuştu. Yılmaz ve otobüsteki partililer kahkahaları koyuverdiler.

Ölüm ve doğum

İzzet Akçal, referanduma altı gün kala yaşamını yitirdi. Çocukluğundan itibaren en çok etkilendiği insanlardan biri olan amcasını kaybetmek Yılmaz'ı çok üzdü.

Üstelik babasının ölümünün üzerinden henüz 14 ay geçmiş, Yılmaz,

30 mayıs 1987'de dünyaya gelen ikinci oğlunun doğumuyla teselli bulmuştu. ikinci oğluna babasının adını vermişti.

Bu kez amcasının ölümüyle sarsılan Yılmaz, acısını yaşamaya fırsat bulamadı. Cenaze töreninden sonra hemen referandum kampanyasına dönmek zorunda kaldı. Referandum, Türkiye siyasetinin geleceğinde önemli sonuçlar doğuracaktı. Bu sahnede ona da rol düşüyordu.

Gerçekten baş döndürücü bir hızla gelişen siyasi bir süreç oldu bu. 6 eylül 1987'deki referandumdan herkesi memnun eden bir sonuç çıktı, evetler yüzde 50.16, hayırlar yüzde 49.84'tü. Hem Özal gücünü kanıtlamış oldu, hem de yasaklar kalktı.

Ama Özal, daha referandum sonuçları belli olmadan, erken seçim kararını açıkladı. Büyük bir meydan okumaydı bu. "Baskın seçim" karan, muhalefeti ve her şeyden habersiz olan parti yönetimini şaşkına çevirdi.

Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararı bile Özal'ı vazgeçiremedi. 1 kasım olarak açıkladığı erken seçim tarihini bin bir güçlükle 29 kasıma kaydırdı.

Sanatçılar mı zor, diplomatlar mı?

Seçim kararının kesinleştiği günlerde eski danışmanı Büyükelçi Yıldırım Keskin, Yılmaz'ı bakanlıkta ziyaret etti. Referandumda

Rize'de "Evet" oylarının "Hayır" oylarından fazla çıkmış olmasına rağmen Yılmaz'ın neşesi yerindeydi.

"Kültür Bakanlığını iyi yapıyorum, değil mi?" diye sordu. Seçim sonrasında Dışişleri Bakanı olacağı söylentilerini anımsattı Keskin. Yılmaz güldü.

- Dışişleri Bakanı olmak istemiyorum. Sizlerle uğraşmak güç. Sanatçılarla uğraşmak da kolay değil...

Birkaç gün sonra Esenboğa'da karşılaştıklarında fikrini değiştirmişti. Keskin'i bir kenara çekip, Dışişleri Bakanlığının işleyişinden, bakanlık bütçesine kadar uzayan aynntılı sorular sordu, bilgi aldı. Arada ne olduysa, Dışişleri Bakanlığı'na ısınmaya başlamıştı.

Sohbetin ardından, seçim kampanyası için Trabzon'a uçtu. Bakanlığı tamamen müsteşarı Cireli'ye bırakan Yılmaz, seçime kadar Rize ve çevresinde kaldı. Seçim bölgesinde yeni bir yenilgiye tahammülü yoktu. Siyasette bir basamak daha yükselebilmek için seçimi zaferle noktalamak zorundaydı.

Seçim sonuçları yüzünü güldürdü Yılmaz'ın. Partisi, Rize'de dört milletvekilliğinin dördünü de kazanmıştı. Ankara'ya mutlu döndü. ANAP, Türkiye genelinde de yüzde 36.3 oranında oy alıp birinci parti olarak çıktı seçimden, SHP yüzde 24.8 ile ikinci, DYP ise yüzde 19.1 ile üçüncü partiydi.

ANAP, 1983 seçimlerine göre 8.8 puanlık oy kaybına rağmen iktidarını korumuştu. Özal, siyasi yaşamının en zor yılı olan 1987'yi başarıyla kapatmıştı, ancak ANAP'ın inişe geçtiği de iyiden iyiye görünüyordu artık...

Evren'in isteğiyle gelen bakanlık

Özal, seçim sonrasında yeni hükümeti kurmak için acele etmedi. Amerika'ya gidip göz ameliyatı olduktan sonra, 14 aralıkta yeni hükümet konusunu Evren'le görüştü.

Bakan yapmak istediği yeni isimleri sıraladı. Evren, bir kez daha Mehmet Keçeciler'in bakanlığına itiraz etti. İçişleri Bakanlığı'na ise Yıldırım Akbulut yerine eskinin "zehir hafiyesi" Faruk Sükan gibi birini getirmesini önerdi.

İlk kabinede Vahit Halefoğlu'nun dışişleri bakanı olmasını isteyen Evren, Özal'ın, Maliye Bakanı Kurtcebe Alptemoçin'i dışişlerine kaydırmasına karşı çıktı. Yılmaz'ın bu görevi daha iyi yapacağını

söyledi. "Akıllı, az konuşan, ağzından çıkanı bilen olgun bir genç" olarak görüyordu Yılmaz'ı. Özal, direnmeye çalıştı ama Evren ısrar edince Yılmaz'ı dışişleri bakanı yapmayı kabul etti.

"12 Eylül döneminin kapandığını" söyleyen Özal, Evren'in isteklerini yine de harfiyen yerine getirdi. Keçeciler'i kabineye almadı, Akbulut'u içişlerinden aldı, yerine Mustafa Kalemli'yi getirdi.

Yılmaz, bu gelişmeleri "Şeb-i aruz" törenleri için gittiği Konya'da öğrendi. Berna'ya haber verdikten sonra Ertan Cireli'yi yanına çağırdı.

- Ben herhalde dışişleri bakanı oluyorum. Sana da Atatürkçü, güzel düşünen, medeni bir adam geliyor bakan olarak. Tınaz Titiz...

Cireli'nin yanından annesine telefon etti. Sevincini annesiyle de paylaştı...

Hırçın Dışişleri Bakanlığı

Dışişleri Bakanlığı koltuğuna oturduğunda yılbaşı tatiline bir hafta kalmıştı. Tatil, bakanlığa başlamadan önce soluk almak için iyi bir fırsattı.

Yılmaz, Berna'yı da alıp, Uludağ'a gitti. Yeni yıla, Kaya Erdem, Safa Giray, Tınaz Titiz ve eşleriyle birlikte girdiler. Ankara'ya dönerken dışişleri için fikri hazırlığını tamamlamıştı. Çocukluğundan beri düşlediği başbakanlığa şimdi daha yakındı.

Sırtını rahatlıkla dönebilecek kadar güveneceği, aynı zamanda bakanlığı iyi bilen birine ihtiyacı vardı. Bu iş için askerlikte tanıdığı, daha sonra da zaman zaman görüştüğü M. Ali İrtemçelik'i seçti, danışman olarak yanına aldı. Kısa zamanda Yılmaz'ın sağ kolu haline geldi İrtemçelik. Dışişleri'nin katı hiyerarşisinden çok o yönlendiriyordu Yılmaz'ı.

Dışişleri'nde büründüğü "partilerüstü devlet adamı" imajının gereği olarak, öncelikle muhalefet liderleri İnönü ve Demirel'i ziyaret etti. Dış politikayla ilgili gelişmeleri görüştü, muhalefet liderlerini her ay ziyaret edeceğini söyledi.

"Türkiye'nin dış politikası, iç politika tartışmalarına malzeme olmamalı." Muhalefetten tek isteği buydu. Kendisi de öyle yaptı, iç politikadan uzaklaştı.

Sadece dış politika'yla ilgili konularda konuşmaya, bakanlığıyla ilgili toplantılara katılmaya özen gösterdi. Neredeyse tek istisnası Rizeli hemşehrilerinin çağrılarıydı.

Rizespor'un İstanbul'daki gecesiyle ilgili daveti de geri çevirememişti. Gecede, o yıllarda yeni parlayan sanatçı Hülya Avşar sahne aldı. Bir ara Avşar, çiçek gönderenlerin isimlerini okurken baktı ki, yanında oturan Rize Milletvekili Şadan Tuzcu'nun oğlu da çiçek göndermiş. Tuzcu'nun kulağına eğilip fısıldadı:

- Senin oğlan da ağzının tadını biliyor...

Tuzcu gülümseyerek onayladı hemşehrisini.

Yazar'ı şaşırtan hedef

Dışişleri Bakanlığı koltuğuna oturduktan sonra Yılmaz'ın hedefi

büyümüştü. Genel başkanlık ve başbakanlık hayaline bir yenisi daha eklenmişti. Cumhurbaşkanlığı!

Onun cumhurbaşkanlığı hayalini, Feyyaz Tokar da destekliyordu. Tokar, bu fikri desteklemek bir yana, kulise bile başlamıştı. Tokar, Yılmaz'ın Dışişleri Bakanlığı koltuğuna oturmasından bir iki ay sonra ziyaret ettiği Devlet Bakanı Mehmet Yazar'a sordu:

- Mehmet Bey, Mesut Bey'le aran nasıl?

- İyidir. Kabinede birlikte uyum içinde çalışıyoruz.

- Aman Mesut Bey'le aranı iyi tut. Çünkü onu ilerde cumhurbaşkanı yapacağız.

Yazar, Tokar'ın bu sözlerine hiçbir anlam veremedi. Yılmaz'ın bırakın cumhurbaşkanı seçilmesi, ANAP'a genel başkan olabilmesi bile, ulaşılması güç bir hayaldi o sırada. Özal, ANAP'ın tartışılmaz lideriydi...

Gözü kapalı kefillik

Yılmaz, aslında Dışişleri Bakanlığının yabancısı değildi. Devlet Bakanı iken Vahit Halefoğlu yurtdışma çıktığında Dışişleri Bakanlığı'na vekâlet etmiş, bakanlığı tanımıştı.

Dış politika gündeminin daimi maddeleri olan Amerikan Senatosu'ndaki Ermeni soykırımı tasarısı, Yunanistan'la anlaşmazlık, Kıbrıs ve Avrupa Topluluğu dosyalarını biliyordu.

Yılmaz için en önemli sorun, Başbakan Turgut Özal'ın, dışişlerini, doğal müdahale alanı olarak görmesiydi. Özal, bakan ve bürokratları dışlayarak, yeni politikalar geliştirip kendi başına uyguluyordu. Yunanistan'la "Davos süreci"nin başlatılması ve Avrupa Topluluğu'na tam üyelik başvurusunda da aynı süreç yaşanmış, Özal, Dışişleri Bakanlığı'nı peşinden sürüklemişti.

Yılmaz, bakan olduğu sırada dışişleri gündeminin ilk maddesi siyasi bir sorundu; gazeteci-yazar Uğur Mumcu, Milli Savunma Bakanı Ercan Vuralhan'ın, büyükelçi olduğu dönemde aracılık ettiği zırhlı araç alımında yolsuzluk yaptığını öne sürmüş, Özal, belgelere rağmen iddiaları ciddiye almamıştı. Mumcu ve muhalefetin baskısı, Dışişleri üzerinde yoğunlaşıyordu.

Mumcu, bir kokteylde karşılaştığı Yılmaz'a, Vuralhan'la ilgili yazdıklarını sordu. "Vuralhan için tarafsız kalamam" diyerek peşinen

savunmaya geçti Yılmaz. Vuralhan gensorusu TBMM'de görüşülürken de aynı tavrını sürdürdü:

- Bakanlığımca iki defa tahkikat açtırılmıştır. Tahkik heyetinin raporu, bu iddiaların mesnedi olmadığını ortaya koymuştur. Sayın Vuralhan'ın şahsi sorumluluğuna karine teşkil edebilecek hiçbir esaslı unsur mevcut değildir.

Yılmaz, iddialarla ilgili yeni bir araştırma başlatıldığını da söyledi. Dışişleri Bakanı böyle savununca ANAP'lılar da gensoruya ret oyu verdiler ve Vuralhan tehlikeyi savuşturdu.

Anayasa'yı bir kere delsek?

1988 yılının ilk aylarında Özal, müthiş bir siyasi baskıyla karşı karşıya kaldı. Basınla arası bozulmuş, ekonomide yeni istikrar önlemleri almak zorunda kalmıştı, "1. MİT raporu" da yıpratıcı tartışmalara neden olmuştu ve ANAP iktidarı hızla yıpranıyordu.

Üzerindeki baskıyı azaltmak isteyen Özal, bir formül geliştirdi. "Yerel seçimler beş yılda bir ekim ayında yapılsın" diyordu. Böylece 1989 martında yapılacak yerel seçimler, 1988 ekim ayma almıyordu.

ANAP'ın bu yöndeki yasa önerisini TBMM'ye sunmasının ardından Abant'a giden Özal, 27 mart 1988'de, Turban Oteli'nde gazetecilerle sohbet toplantısı düzenledi. Toplantıya tişört, eşofman ve bir spor ayakkabı giyerek gelen Özal, stresini atmıştı. Yerel seçim sorusunu, gözlüğünü parmağıyla hafifçe düzelttikten sonra yanıtladı:

- İnşallah muhalefet de çekinmeden kabul eder. Ekim ayında seçim yapılır. Biz teklifi getirdik. Seçimin beş yılda bir ekim ayında yapılmasına dair ibaremiz var. Doğrusu da budur.

Orada bulunan genç bir gazeteci, Özal sözlerini bitirmeden atıldı ve muhalefetin iddialarını anımsattı:

- Ama bu öneriniz Anayasa'ya aykırı değil mi?

Başka bir ortamda olsa böyle bir soruya sinirlenebilirdi ama o gün gerçekten sakindi Özal, gülümsedi:

- Bu Anayasa'ya uygun... Belki bir defaya mahsus Anayasa'ya uymayacak. Ancak başka çaremiz yok.

Ertesi gün muhalefet sözcüleri, ayağa kalktı. SHP Grup Başkanvekili Hikmet Çetin, "Başbakana yakışmayacak bir davranış" dedi ve Özal'ın

sözünü kendince yorumladı:

- Sayın Özal, "Anayasa bir defa çiğnenirse bir şey olmaz" diyor. Bu mantıkta bir kişinin Türkiye'de Başbakanlık yapması esef vericidir.

Özal'ın Abant'taki sözleri, Hikmet Çetin'in sözcükleriyle belleklere kazındı. Çetin'in yorumu, Özal'ın mantığını doğru yansıtıyordu, ancak sözcükler farklıydı...

Bozer ile Avrupa çekişmesi

Özal, Yılmaz'ı Dışişleri Bakanı yapmıştı ama üç devlet bakanına da dış ilişkilerle ilgili görevler vermişti. Ekonomik ilişkiler Yusuf Bozkurt

Özal'ın, Kıbrıs Abdullah Tenekeci'nin ve Avrupa Topluluğu da Ali Bozer'in görev alanındaydı.

Sorumluluğun dört bakan arasında paylaştırılması yetki karmaşası yaratıyordu. Türkiye-AT Ortaklık Konseyi'nin 25 nisan 1988'de yapacağı toplantı öncesinde de bir karmaşa yaşandı. Konsey, iki yıldır ilk kez toplanacaktı ve AT-Türkiye ilişkileri açısından hayati önem taşıyordu.

Türkiye'nin AT'ye tam üyelik başvurusunu 14 nisan 1987'de Devlet Bakanı Bozer yapmış ve o günden beri de AT ile ilgili temasları yine Bozer yürütmüştü. Dolayısıyla 31 marttaki hazırlık toplantısında, Ortaklık Konseyi'nde Türk heyetine kendisinin başkanlık etmesi gerektiğini savundu. "Kıbrıs konusunda Dışişleri bana belgeleri verir; ben de o çerçevede konuşurum" diyordu. Yılmaz, sesini çıkarmayarak konuyu askıda bıraktı.

Aynı akşam, Ankara Palas'ta yapılan bir kokteylde artık Bozer'in danışmanı olan Yıldırım Keskin'le karşılaşan Yılmaz sordu:

- Ben gitmesem ne olur?

- Dışişleri Bakanı gitmezse Konsey'in düzeyi düşer, istediğimiz gibi bir konsey olmaz.

Bu konuşma, Yılmaz'ı etkiledi. "Dışişleri Bakanı olarak konseye ben katılmalıyım" kararını verdi. Kararını taraflara iletti. Bu tavra sinirlenen Bozer, Özal'a telefon etti.

- Davul benim boynumda, tokmak başkasının elinde. Ya bu toplantıya ben giderim yahut ayrılırım.

Özal, Bozer'i yatıştırdı. "Olur mu öyle şey? Tabii sen gideceksin." Bu arada Yılmaz'ı rahatlatacak bir çözüm yolu da geliştirmişti:

- Konseye sen katılırsın. Akşam yemeğine de Mesut katılır, siyasi konulan orada görüşür.

Bozer, kendi açısından sorunu çözülmüş kabul etti. Ancak Mesut Yılmaz ve dışişleri, bastırıyordu. Bozer'in danışmanı Keskin de karşı tarafta yer alarak, Yılmaz adına kulis yaptı.

Özal'ın formülünü değiştiremeyen Yılmaz, farklı bir yöntem geliştirdi. Bozer'e, "Ben toplantıdan önce bazı bakanlarla temasta bulunmak istiyorum. Sen de katılır mısın?" dedi. Bozer, temaslara katılmayacağını söyledi ama toplantı öncesi Yılmaz'ın temasta bulunmasına da itiraz edemedi.

Genscher'le kavganın bedeli

Yılmaz, Lüksemburg'dan önce NATO Bakanlar Kurulu toplantısı için Brüksel'e gitti. Dönem Başkanı olan Almanya'nın Dışişleri Bakanı Hans D. Genscher de oradaydı. Genscher, Lüksemburg'a geçerken, Yılmaz'ı uçağına aldı.

Genscher, uçakta sohbet ederken "12'ler"in ortak tutum karar tasarısının son şeklini gösterdi Yılmaz'a. Kıbrıs'ta ilerleme sağlanması gereği vurgulanıyordu tasarıda. Az önce Almanca konuşup espriler yapan Yılmaz, aniden sertleşti:

- Bu gibi sözler bizi rencide eder. Hoş değil bu sözler.

Genscher, o bölümü metinden çıkarma sözü verdi. Bu konuşmanın da aralarında kalmasını istedi. Yılmaz, havaalanına indiklerinde rahatlamıştı.

Ancak "12'ler"in, kendi aralarında yaptıkları toplantıda Yunanistan Dışişleri Bakanı Pangalos sert çıktı ve Genscher, Yılmaz'a söz verdiği değişiklikleri yaptıramadı. Bunun üzerine Kıbrıs'la ilgili olarak daha önceden Bozer'in de görüşüp onay verdiği ilk metne dönüldü.

Bu gelişmeleri Ortaklık Konseyi öncesinde yaptığı temaslan sırasında öğrenen Yılmaz, Genscher'e çıkıştı ve açıkça sözünü yerine getirmediğini söyledi. Genscher, uçaktaki konuşmanın diğer bakanların yanında dile getirilmesine bozuldu, tutumunu sertleştirdi. "Metnin artık değişmeyeceğini" söyledi.

İpler iyice gerilmişti, Bozer'den yardım istendi. Görüşmelerin tatsız bir

noktaya gittiğini öğrenen Bozer, duruma acilen müdahale edip ara bulmaya çalıştı. Genscher, uzun süre her iki tarafa dil döktükten sonra bir ara formül önerdi:

- Konseyi izleyecek basın toplantısında, Yunanistan dışındaki 11 üyenin bu metin konusunda mutabık olmadığını söylerim. Yılmaz, buna iyice sinirlendi. "Yahu siz bana üçkâğıt teklif ediyorsunuz." Genscher, ayağa kalktı:

- Bunu bana hayatta hiç kimse söyleyemez.

Paniğe kapılan Bozer, Yılmaz'ı, "Bunu kabul et, yoksa AB'den kopuyoruz" diye uyardıysa da ikna edemedi.

Genscher ve diğer bakanlar, kendi aralarında görüşmek için izin istediler. Az sonra gelip kararlarını ilettiler. "Ortaklık Konseyi toplantısı iptal edildi."

Akşam yemeği de tatsız geçti. Pangalos, etkili bir konuşma yaptı. Yılmaz, Pangalos'un irticalen yaptığı konuşmaya, daha önce hazırlanmış bir metni okuyarak yanıt vermeye çalıştı.

Yılmaz'ın yanıtının yeterli olmadığını gören Türk diplomatlar Nüzhet Kandemir ve M. Ali İrtemçelik de bu açığı konuşarak kapatmaya çalıştılar. Sadece bakanların konuştuğu bu toplantıda protokole aykın olarak söz alınması gerginlik yarattı. Bozer, esprilerle havayı dağıtarak Avrupalı meslektaşlarını yumuşatmaya çalıştı.

Yemeğin hemen ardından gece yansı Yılmaz, apar topar basın toplantısı düzenledi. Oldukça sert konuştu, Konsey'in iptalinden Genscher'i sorumlu tuttu. "Kıbrıs Türkünü satmayacağız" dedi. Sonra da Türkiye'ye döndü.

Ertesi sabah Genscher, Bozer'e mesaj gönderdi. "Size müteşekkirim, siz olmasaydınız hava berbattı. Şimdi siz söyleyin, istediğinizi ortak bildiri yapalım." Bir araya geldiler, ortak bildiri metnini Bozer yazdı, Genscher ve diğer bakanlar da onayladı. Bozer de basın toplantısı yaparak, Yılmaz'ın tam tersi açıklamalarda bulundu.

Ama yine de sinirlerine hâkim olamayan Yılmaz'ın, Genscher'le kavgası Türkiye'ye pahalıya mal oldu. Türkiye, hem AT nezdinde prestij kaybetti; hem de Genscher, uzun süre aleyhte kararlar aldırdı. AT ile ilişkilerin yeniden onarılması epey zaman aldı. Ortaklık Konseyi, o kavgadan ancak dört yıl sonra eylül 1991'de yeniden toplanabildi.

Yılmaz bu gelişmeleri pek önemsemedi. Ne de olsa, o günlerde 2000'lerdeki gibi "Ne olursa olsun Avrupa Birliği'ne girmeliyiz" düşüncesini savunan Yılmaz yoktu Dışişleri Bakanlığı koltuğunda.

Türkiye, Batı topluluğu içerisinde nüfusunun yüzde 99'u Müslüman olan tek ülkedir. Eğer Türkiye bu kimliğinden taviz vermeden bütün bu değerleriyle birlikte Ortak Pazar'ın kapısmı zorluyorsa burada sınav önünde olan Türkiye değildir. Ortak Pazar'ın kendisidir.

Gencsher'in karşısında "hırçın" davranmasının altında yatan nedenlerden biri işte Avrupa'ya bu bakışıydı...

Kutsal ittifakın ödediği bedel

1988 haziranı, ANAP'ın kongre ayıydı. Özal, bu kongreye büyük önem veriyordu. "ANAP'ı tırnaklarımızla kurduk. Düz kayaya tırmandık. Kongre partiyi yaralamamalıdır" demeçleri vererek, ne kadar titizlendiğini ortaya koyuyordu.

Yılmaz'ın başbakanlığa hazırlandığı haberleri de ilk kez o dönemde ortaya çıktı. Keçeciler ve arkadaşları, ilk kongrede kendileri "Hareketçiler"le çatışırken Yılmaz'ın aradan nasıl sıyrıldığını unutmamıştı. Aynı hatanın tekrarlanmasını istemiyorlardı.

Kongreye iki hafta kala, Taşar ve Keçeciler'in başını çektiği Hareketçi ve Selametçi gruplar, ittifak anlaşması yaptı. "Kutsal İttifak" adı verilen bu birleşme gerçekleştiği sırada Liberaller darmadağınıktı.

"Aksaçlılar" adı verilen Kaya Erdem, Haydar Özalp, Necmettin Karaduman, Ferruh İlter gibi liberal isimler, il kongrelerine ağırlık koyamamışlardı. İstanbul Belediye Başkanı Bedrettin Dalan, İstanbul ağırlıklı çalışmış, Yılmaz ise kongre sürecinden uzak kalmayı tercih etmişti.

17 haziran 1988 günü yapılan kongrede tam bir sürpriz yaşandı. Kutsal İttifak-Liberaller çatışması kongreye damga vuramadı. Özal konuşurken patlayan silahlar bütün hesaplan altüst etti.

Kartal Demirağ adlı suikastçının sıktığı kurşunla parmağından yaralanan Özal'ın, silahlar sustuktan hemen sonra yeniden kürsüye çıkarak yaptığı konuşma ANAP'lı delegeler üzerinde sarsıcı bir etki yarattı.

Kaderci bir kişiliği olan Özal, kurtulmasını "Allah'ın hikmetine" bağlıyor ama bir yandan da olayı araştırıyordu. Suikast girişiminin perde arkasında kim vardı? Kurşunu kim sıktırmıştı? Bu soruların

yanıtını bulabilmek için güvenlik birimlerine güvenmedi. Oğlu Ahmet Özal'ın arkadaşı Emlakbank Genel Müdürü Bülent Şemiler'i, suikastı araştırmakla görevlendirdi.

Seçimler kongrenin ikinci günü yapılacaktı. Özal'ın hazırladığı merkez karar ve yönetim kurulu listesi açıklandığında büyük bir sürpriz daha yaşandı. Stad Oteli'nde üs kuran Kutsal İttifak'ın anahtar listesi birkaç dakika içinde salonu kapladı. Gafil avlanan Özal ve Liberaller müdahale edemeyince, anahtar liste başarılı sonuç verdi; Kutsal İttifak, sandıktan zaferle çıktı.

Ancak Özal, suikast girişimine rağmen anahtar liste çıkarılmasını kendine karşı bir hareket saydı. Mehmet Keçeciler ve Eyüp Âşık başta olmak üzere "Kutsal İttifak"ın önde gelen isimlerini parti yönetiminden uzaklaştırdı.

Kongrede en çok oyu alan Sungurlu da Özal'ın operasyonundan payını aldı. Özal kabine değişikliği öncesinde Sungurlu'ya telefon etti. "Seni partinin başına getireceğim" dedi.

- Emredersiniz efendim. Ama partiye gelirsem Adalet Bakanlığı'nda kalamam.

- Ben de öyle düşündüm. Veysel'i de sana yardımcı vereceğim.

- Veysel'in bakanlığı kalsa iyi olur. Genç ve yeni evli. Bakanlıktan alırsanız rahatsız olur.

- Yahu senden bakanlığı aldıktan sonra Veysel'i bırakır mıyım? Sen Veysel'i idare edersin.

Sungurlu'dan önce Atasoy'la görüşüp teşkilat başkanlığı sözü vermiş, sonra nedense fikir değiştirmişti. Sungurlu'yu bakanlıktan alıp ANAP Teşkilat Başkanı yaptı.

Atasoy'u da bakanlıktan aldı; ancak Özal'a kızan Atasoy, bir süre sonra ANAP Genel Başkan Yardımcılığı'ndan da istifa etti...

ANAYOL'a ilk fren

Kongre sonrasında, eskisiyle kıyaslanamayacak kadar farklı bir Özal çıktı ortaya. Üçüncü kez hacca gidip kendisini kurtardığı için Allah'a şükreden Özal, Türkiye'ye döndükten sonra gözü kara uygulamalara girişti.

Bu arada basınla mücadelesini de farklı bir boyuta taşımış, İngiltere'de

faaliyet gösteren işadamı Asil Nadir'i Türkiye'de gazete satın almaya teşvik etmişti. Özal'ın, "İki buçuk gazete kalacak" sözleri, öngörüsünü değil, amacını ifade ediyordu.

Mart ayında ortaya atmış olduğu erken yerel seçim fikrini, yeniden gündeme getirdi. Ancak Anayasa Mahkemesi, ekimde yerel seçim yapılmasına ilişkin yasayı, SHP'nin başvurusu üzerine iptal etti.

Bunun üzerine Anayasa değişikliğine yönelen Özal, Halil Şıvgın'ı, muhalefet partileriyle görüşüp, zemin yoklamakla görevlendirdi. Şıvgın, önce DYP'den Mehmet Dülger'le bir araya geldi. Dülger, Şıvgın'a sürpriz bir öneride bulundu:

- Halil, bak bir yıl sonra Evren'in cumhurbaşkanlığı bitiyor. Gel biz Süleyman Bey ile Turgut Bey'i birbirine yaklaştıralım. Partiler birleşir, biri cumhurbaşkanı, biri başbakan olur. Kavga da biter...

Bu fikir Şıvgm'ın aklına yattı. Liderlerine giderek, Evren sonrasına yönelik ortak plan oluşturma konusunda yetki aldılar. Gizli tutulan temaslarla epey mesafe kat edildi ve iş, Özal ile Demirel'i buluşturmaya kaldı. Şıvgın, Özal'a gitti. Randevuyu alacak ve büyük buluşma gerçekleşecekti! Özal, "Gel hele, Halil" dedi. Yanında Mesut Yılmaz oturuyordu:

- Mesut, Süleyman Bey'e güvenilmez diyor.

Yılmaz, Özal'ın aklına girmişti. Şıvgın, Özal'ı Demirel'le görüşmeye ikna edemedi. Böylece ANAYOL projesi rafa kalkmış oldu.

Felaket senaryosunun başbakanı

Özal, ağustos 1988'de, TBMM gündemine bu kez anayasa değişikliğini getirdi. ANAP'ın oylan, tek maddelik Anayasa değişikliğinin doğrudan kabulüne yetmeyince referandum yolu açıldı.

25 eylül 1988 tarihinde yapılan referandum öncesinde televizyonda konuşan Özal, "siyasi yaşamında en büyük desteği can yoldaşı Semra Özal'dan aldığım" anlattı. Bir de "Referandum sonucuna göre politikadan ayrılabilirim. Ben gidersem kaos gelir" diyerek seçmenleri tehdit etti:

Güzel vatandaşım, onların götürmek istediği yol, ülkemizi 80 öncesinin benzerine çıkarır. Demirel, mezarcıbaşı olmuş, Özal'ı gömmeye çalışıyor. İnönü, beni rahmetli Menderes gibi ipe gönderme çabasında

İstifa tehdidi etkili oldu, referandumdan "Hayır" sonucu çıktı çıkmasına ancak "Evet"lerin oranı da yüzde 35'i buldu. Yüzde 20 düzeyinde "Evet" çıksa istifa etmek zorunda kalacak olan Özal, bu oranı kendisi için güvenoyu kabul etti.

Özal'ın "felaket senaryosu" da hazırdı. Referandum sonunda hüsrana uğrarsa, boş bulunan başbakan yardımcılığına atama yapıp öyle istifa edecekti! Başbakanlığa vekâlet edecek bu makam için iki isim üzerinde durmuştu; Kaya Erdem ve Mesut Yılmaz.

Referandumun en önemli sonucu, Özal'ın yerel seçimi 1988'e alma girişiminin rafa kalkması oldu. Özal'ın yerel seçimi bir yıl öne alma konusunda ısrarının nedeni, Evren'in görev süresinin 1989'da dolacak olmasıydı. Cumhurbaşkanlığına aday olmayı kafasına koyan Özal, cumhurbaşkanı seçiminden hemen önce bir de yerel seçim baskısı altında kalmak istemiyordu!

Mesut Yılmaz, Özal'ın amacını anlayamamış, referanduma gidecek kadar ısrarlı olmasına bir anlam verememişti. ANAP liderinin asıl hedefi o dönemde muhalefet tarafından da fark edilemedi.

Özal'la ilk çatışma

Erken seçim tartışmaları sona erince siyaset kendi rutinine geri döndü. Ercan Vuralhan'la ilgili iddialar, TBMM'deki bütçe görüşmeleri sırasında yeniden hatırlandı.

Kasım 1988'de, TBMM Plan Bütçe Komisyonu'ndaki görüşmeler sırasında hazırlanan raporun sonucunu açıklayan Yılmaz, Vuralhan'ı savunmaktan vazgeçti:

- İddiaları inceleyen komisyon, zırhlı araç ve çelik yelek alımında usulsüzlükler bulunduğu sonucuna vardı.

Bu açıklama, Özal'ı zor durumda bırakmıştı. Evren, Özal'la yaptığı olağan görüşme sırasında Yılmaz'ın sözlerini gündeme getirdi. "Vuralhan'ı görevden almanız gerekebilir" dedi. Özal ise her şeye rağmen Vuralhan'ı savunuyordu:

- Aslında Vuralhan'ın zırhlı otomobil alımında bir kusuru yok. Dışişleri Bakanı Mesut Yılmaz'ın "Vuralhan'ın kusuru görülmüştür" beyanında bulunması hata olmuştur.

Özal, Yılmaz'ı suçluyordu. "Mesut Yılmaz devlet hizmetinden gelmediği için bu tarafı düşünemedi."

Oysa Yılmaz o sırada kabinenin en kıdemlilerinden biriydi ve beş yıllık bakanlık deneyimi vardı.

İstifadan döndüğü nokta

Özal, Yılmaz'ın dış politika konusunda kendisinden farklı demeçler vermesinden de rahatsızdı. Tam Vuralhan olayı yatışırken Yılmaz'ın verdiği "Dışişleri'nde patron benim" demeci ortalığı yine karıştırdı.

Yılmaz'ın sözlerinin hedefi belliydi. Özal, Paris gezisinden döndükten sonra yapılan ilk Bakanlar Kurulu toplantısında sert çıktı. "Tek taraflı tasarrufların Yunanistan'la ilişkileri kötüye götüreceğini" anlattı. Sinirliydi, Yılmaz'ı dinlemedi bile, kestirip attı:

- Kardeşim anlamıyorsun! Genel ilişkiler meselesi bu...

Özal'ın, çok kızdığı kişiye "Kardeşim" diye hitap ettiğini bilen Yılmaz'ın rengi attı. Toplantıyı terk etmek için ayağa kalkarken Mehmet Yazar kolundan tutup oturttu. Özal daha fazla üzerine gitmeyince konu kapandı.

Bu olayda istifanın eşiğine gelen Yılmaz, kısa süre sonra yakın dostu Kaya Erdem'den kopmak zorunda kalacaktı.

Özal'a suikast olayını araştıran Bülent Şemiler, İsviçre'ye kadar gidip Türkiye'ye dönmeye ikna ettiği işadamı Kemal Horzum ile Kaya Erdem arasında ilişki olduğunu iddia ediyordu. Erdem, bu iddianın haksızlığını kanıtlamış ancak Özal'ın Şemiler'i görevden almamasına tepki olarak Başbakan Yardımcılığından istifa etmişti.

Erdem'in ardından Yılmaz'ın da istifa edeceği söylentileri yayıldı. Yılmaz ise bu yöndeki sorulara, "Doğrusu niye istifa etmem gerektiğini anlayabilmiş değilim" karşılığını vererek herkesi şaşırttı.

Olayın üzeri çabucak kapansa da Erdem'in kabineden kopmasının dikkate değer siyasi sonuçlan oldu. Liberaller arasında Özal sonrasında liderlik için mücadele edebilecek iki isim kaldı geriye: Yılmaz ve Dalan...

Askerden ilk ültimatom

Kürtçe yasağının kaldırılması öyküsü, Mesut Yılmaz'ın Dışişleri Bakanlığı sırasında, Viyana'da yapılan Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı (AGİK) kapanış belgesine imza koymasıyla başladı.

Yılmaz'ın 17 ocak 1989'da attığı bu imzayla Türkiye, "Ulusal azınlık haklan"nm yanı sıra "Bölgesel kültürlerin korunması" ilkesini de kabul etmiş oluyordu ve Kürtçe de bu kapsama giriyordu.

Dahası, bu konu giderek Türkiye'de siyasi gündemin ilk maddelerinden biri haline geldi. SHP, "Kürtler ayrı halktır" dediği için Malatya Milletvekili İbrahim Aksoy'u partiden ihraç etmiş ancak parti içindeki homurdanmaları sona erdirememişti. PKK'nın giderek tırmanan terör eylemleri de Kürt sorunuyla ilgili çözüm arayışlarının yoğunlaşmasında etkili oluyordu.

Yılmaz, Dışişleri Bakanı olarak sorunun yasaklarla çözülemeyeceği düşüncesine ulaşmış, o nedenle imza koymuştu belgeye. Viyana'dan döner dönmez Özal'la görüşüp gelişmeyi anlattı ve Kürtçe'nin serbest bırakılması zorunluluğundan söz etti. Özal, "MGK'da bu meseleyi aç. Ben de seni desteklerim" güvencesi verince rahatladı.

MGK, ay sonunda İstanbul'da, Huber Köşkü'nde toplandı. Özal'dan cesaret alan Yılmaz, anlaşmayı gündeme getirdi:

"Viyana'da imzaladığım uluslararası sözleşme, bölgesel kültürlere de esneklikler tanınmasını zorunlu kılıyor. Bu bakımdan Kürtçe yasağının kaldırılması, mesela Kürtçe kasetlerin serbest bırakılması gerekiyor."

Daha sözlerini bitirmemişti ki, Cumhurbaşkanı Evren, azarlarcasma müdahale etti:

- Bizim getirdiğimiz 2932 sayılı kanun, kişilerin evlerinde, sokakta ana lisanlarım kullanmalarına mani değildir. Bununla uğraşmak tehlikeli bir oyundur. Böyle başlar, adım adım tam bağımsızlığa gider...

Evren'in çıkışını, Genelkurmay Başkanı Orgeneral Necip Torumtay ve kurulun diğer asker üyelerinin "Sen kime sordun da bu belgeyi imzaladın?" tarzındaki sorgulamaları izledi.

Yılmaz, göz ucuyla Özal'a baktı, destek umdu. Ama Özal, havanın

uygun olmadığını görüp sinmişti, hiç oralı olmadı. Yılmaz, askerden "siyasi yaşamının ilk ültimatomunu" aldı ve geri çekilmeyi yeğledi.

Vuralhan'ın intikam saati

Bu arada Vuralhan, Yılmaz'ın kendisini "usulsüzlük" yapmakla suçlamasına bozulmuş, intikam almak için fırsat kolluyordu.

Beklediği fırsatı, Dışişleri Bakanlığı'nın, iki bakanlık arasında koordinasyon sağlamak üzere Milli Savunma'da görevlendirdiği eski Danimarka Büyükelçisi Taner Baytok yarattı.

İngiltere, NATO kapsamına giren alanın, "genişletilmiş merkez bölge" ve "kanatlar" diye ikiye ayrılmasını önermişti. Bu öneriye göre, Avrupa ülkeleri, "merkez bölge" kabul ediliyordu. "Kanat" ülkeler ise Norveç, İzlanda, Yunanistan ve Türkiye. Böylece Avrupa'nın savunma konsepti, Türkiye dışlanarak yeniden düzenleniyordu. Türkiye, bu düzenlemeye itiraz etmemişti.

Baytok, Brüksel'deki NATO Savunma Bakanları toplantısında haberdar olduğu bu gelişmelere tepki gösterdi. Önce, arkadaşı olan Genelkurmay Plan Prensipler Başkanı Tümamiral Güven Erkaya'yı bu düzenlemeye karşı çıkmaya ikna etti, ardından da Vuralhan'ı.

Vuralhan, Ankara'ya döner dönmez Başbakan Özal'la görüştü. Baytok, Dışişleri Bakanı Yılmaz ve Genelkurmay Başkanı Torumtay'a bilgi notu yazdı. Güven Erkaya da genelkurmaydan dışişlerine bir yazı gönderilmesini sağladı.

Konu, MGK'da gündeme geldiğinde Yılmaz, İngiliz önerisinin kabul edilmesinden yanaydı. Vuralhan, söz almadı ve Torumtay'ın konuşmasını zevkle dinledi. Torumtay'ın öneriye karşı çıkan sözlerinin ardından Erkaya söz aldı:

- Askeri mahzurları yanında, bu ayrımı kabul etmekle, Türkiye'nin ikincil bir duruma düşmesini bizzat onaylamış olacağız.

Tartışmalar sonunda, MGK'dan, 9 martta Varşova'da yapılacak olan Avrupa'da Konvansiyonel Kuvvet Müzakereleri (AKKUM) öncesinde her iki sorunla ilgili acil girişimlerde bulunulması karan çıktı. Toplantıdan çıkarken, Yılmaz, Erkaya'nın yanına geldi:

- Amiralim, bunu burada MGK'ya kabul ettirmek marifet değil, gider NATO'ya da kabul ettirirsiniz.

Yılmaz ve bakanlığı, sürpriz bir gol yemişti. Üstelik Vuralhan, "Bunu

kabul eden bakan koltuğunu kaybeder" yolunda demeçler vererek, Yılmaz'ı iyice çileden çıkaracaktı.

Boş vitesteki bakanlık

Yılmaz, bu noktada, müzakarelere karışmak yerine dışardan seyretmeyi yeğleyince, konuyu Özal sahiplendi ve cince bir fikir geliştirdi. Thatcher'ın anlayacağı dili iyi biliyordu!

Vuralhan'ın, 150 milyon sterlinlik HF-SBB ihalesini İngiliz firması Marconi'nin kazanması nedeniyle İngiltere Savunma Bakanı George Younger'ın davetlisi olarak 25 ocak 1989'da Londra'ya yapacağı ziyaret, tam aradığı fırsattı.

Özal, Baytok'u çağırdı. "Bu geziye sen de katıl ve durumu Thatcher'a anlat" talimatı verdi. Plan, başarıyla uygulandı. Thatcher, Vuralhan ve Baytok'a teklifi geri çekme sözü verdi.

Kısa süre sonra da İngiltere geri adım attı, "kanat" tanımı yerine "piramit" ve "kuşak" tanımı getirilerek, Türkiye bir ölçüde rahatlatıldı. Ancak bu öneri, 2000'lerde belirginleşecek "Avrupa Ordusu"nun öncülüydü ve yıllarca gündemde kalmaya devam edecekti.

Tüm bu görüşmeler sırasında dikkat çekici olan nokta, Yılmaz'ın başında bulunduğu Dışişleri Bakanlığı'nın, bu öneriye, gündeme gelir gelmez müdahale etmemiş olmasıydı. Bakanlık, dinamizmini kaybetmişti. Nitekim durumun farkına varan dış politika uzmanları, Dışişleri Bakanlığının "boş viteste gittiğini" yazdılar.

Yılmaz ise gelişmelerin acısını Baytok'tan çıkarmaya yöneldi. Özal'a giderek, Baytok'u şikâyet etti. Birkaç gün sonra Yılmaz ve Vuralhan, "ateşkes imzalamak" üzere bir yemekte buluştular. Yemeğin en önemli sonucu, Baytok'un yerine başka bir diplomatın atanması oldu.

Baytok ise dışişlerinde kızağa çekildi. Dışişlerinin Tandoğan'daki binasının diplomatlar arasındaki adı "Bangladeş'ti. Baytok'a, "Bangladeş'te bir "Yassıoda" verdiler. "Yassıoda" adı da "Yassıada"dan geliyordu.

Dalan'ın Özal'dan kopuşu

26 mart 1989 yerel seçim kampanyasının yaklaşmasıyla birlikte, dikkatler dış politikadan iç politikaya kaydı. Muhalefet, bütün gücüyle seçime yüklenmiş, ANAP'ın yerel yönetimlerdeki iktidarına son vermeye çalışıyordu.

ANAP'ta ise tam bir yılgınlık hâkimdi. Seçim kampanyasını sadece Özal yürütüyor, ancak ANAP'ın darmadağınık bir görüntü sergilemesini önleyemiyordu. Milletvekilleri, belediye başkanlan havlu atmıştı.

Yılmaz, eleştirilerini alçak sesle ve güvendiği ortamlarda dile getiriyordu. Özal'ın basın danışmanı Can Pulak, bir gün Harbiye Orduevi'nde Yılmaz'ı görünce kendini tutamadı, etraftaki konuşmalarını Özal'ın duyduğunu söyledi. Yılmaz, "Ne olmuş? Nerede ne konuşmuşuz?" diye çıkıştı. Pulak, adresle ilgili ipucu verdi; "Yalılarda ne konuşuyorsan, hepsi geliyor haberin olsun."

Bedrettin Dalan ise, Özal'a karşı mücadelesini açıktan yürütüyordu. İstanbul'da ANAP'ın belediye başkan adayı değil, "partilerüstü aday" olarak meydanlara çıkıyor, afişlerinde, ilanlarında ANAP'ın adını bile anmıyordu.

Dalan, Özal'ın muhafazakârlara taviz vermesine karşı yürüttüğü kulis faaliyeti sonunda, İstanbul Belediye Başkanı olmasının da katkısıyla ANAP içinde ayrı bir güç odağı haline gelmişti.

Seçim kampanyası, Özal-Dalan kavgasını günyüzüne çıkardı. Özal'a kafa tutan Dalan, seçim aracılığıyla gücünü sınıyordu.

Bakanlıkla cezaevi arasındaki yol

Her seçim döneminde uzun süre Rize'de kalarak partinin seçim kampanyasını yürüten Yılmaz, bu seçimde farklıydı.

Dışişleri Bakanlığı'nın faaliyet programı da seçim kampanyasına katılmasına izin vermiyordu. Partilerin meydanlara çıktıkları mart başında Yılmaz, İslam Konferansı Dışişleri Bakanları toplantısı için Riyad'a, ardından da Avrupa'da Konvansiyonel Kuvvet Müzakereleri (AKKUM) için Varşova'ya çıktı.

Bu yolculuklar sırasında, güvenlik nedeniyle Yılmaz ve diplomatların uçak biletlerine gerçek adları yerine takma adlar yazıldı. Yolculuk süresince, Yılmaz'ın adı "Mr. Hansen", danışmanı M. Ali İrtemçelik'in adı "Mr. Taylor", Silahsızlanma Daire Başkanı Ünal Maraşlı'nın adı da "Mr. Müller" oldu.

Yılmaz, ancak gezilerden sonra, kampanyanın son üç dört gününü seçim bölgesinde geçirebildi. 22 mart 1989'da, Çayeli'nde yaptığı konuşma, seçim öncesindeki ruh halini ele veriyordu:

- Oyları alıp oturup saltanat kurarsanız sonu iyi gelmez. Bakanlıkla

cezaevi arasında bir adımlık yol var. Hesabımızı buna göre iyi yapmalıyız. Biz bunu geçmişte ailece yaşadık.

Sonunda Yılmaz'ın da "saltanat" sözcüğü kullanarak uyarıda bulunması, ANAP'ın inişe geçmesinden duyduğu rahatsızlığı gösteriyordu. Her siyasi dönemeçte olduğu gibi yine amcasını hatırlamış, 27 Mayıs'taki cezaevi anılan depreşmişti.

Silindir geçti üzerimizden

26 mart 1989 günü tüm Türkiye'de oylama sürerken, Başbakanlık Konutu akşama, daha doğrusu kutlamaya hazırlandı. Yerel seçim zaferini kutlamaya kalabalık bir grubun geleceği varsayılarak mükellef bir masa donatıldı.

Konuta ilk gelen Mustafa Kalemli oldu. Sandıkların kapanmasından bir iki saat kadar sonra geldiğinde Güneş Taner, Rüşdü Saraçoğlu, Ahmet Özal, Efe Özal, Selim Edes de oradaydı. "Başbakan nerede?" dedi Kalemli. "Yukarda" dediler.

Birkaç dakika sonra geldi Özal. Rahat görünüyordu.

- Ne haber doktor?

- Efendim, haberler size daha önce söylediğim gibi, kötü...

Özal, başını salladı. Taner, itiraz etti: "Daha Anadolu'dan sonuçlar gelmedi, onlar geldikçe durum değişir." Özal, "Kırsalı nursalı yok bu işin. Doktor haklı, kaybettik" dedi üzgün bir sesle.

Özal'ın yüzüne hüzün çöktüğünü gören Kalemli, yan odaya geçti, telefon etmeye başladı. İlk olarak Yılmaz'ı aradı, sonra Hüsnü Doğan, Oltan Sungurlu, Korkut Özal ve diğerlerini. "Gelin" dedi hepsine. "Gelin, Turgut Bey'i yalnız bırakmayın. Bugün gelmeyip ne zaman geleceksiniz?"

Teşkilat Başkanı Sungurlu, genel merkezden konuta gitmeye hazırlanırken gazeteciler sıkıştırınca, yenilgiyi kabullendi:

- Üzerimizden silindir geçiyor. Siz acıyor mu diye soruyorsunuz?

Sungurlu çıktıktan sonra, genel merkezin ışıkları söndü. Kalabalık, erkenden çekildi partiden.

Kalemli'nin aradıkları teker teker Başbakanlık Konutu'na geldiler. Ercan Vuralhan, İlker Tuncay, Halil Şıvgın ve ardından Ali Talip

Özdemir de gelince konutun salonu iyice kalabalıklaştı. Ama "zafer sofrası" öylece duruyordu. Kimsede dokunacak iştah kalmamıştı.

İlerleyen saatlerde sonuçlar netleşti, ANAP'ın büyük bir yenilgiye uğradığı kesinleşti. 1983 seçimlerinde yüzde 45.1 olan oy oranı yüzde 21.8'e gerilemişti. SHP yüzde 28.2 ile birinci partiydi. DYP yüzde 25.6 ile ikinci, ANAP ise üçüncü parti olmuştu.

Bu ağır yenilgiye ve ANAP'ın ilk kez bu kadar düşük oranda oy almasına rağmen Özal, hükümetten çekilmeyi düşünmedi. Canı sıkılmıştı. "Hiç konuşmayın, herkes gitsin, ben de yatmaya gidiyorum, ne olduğu belli oldu" deyip odasına çekildi.

Ertesi gün Özal'ın ilk işi, ithal gazete kâğıdına ton başına 150 dolar fon kesilmesini kararlaştırmak oldu. Belli ki, seçim yenilgisinin acısını, gazetelerden çıkarmak niyetindeydi.

Hepimiz istifa edelim

Bakanlar Kurulu'nun seçimden iki gün sonra yaptığı ilk toplantıda Yılmaz'la birlikte Hasan Celal Güzel, Safa Giray, Mustafa Kalemli, Mükerrem Taşçıoğlu ve Kurtcebe Alptemoçin, "Siz dahil toptan istifa edelim. Hükümet yeniden kurulsun" görüşünü savundular. Hatta Kalemli, bütün bakanlardan istifalarını topladı, götürüp Özal'ın önüne koydu.

Mesut Yılmaz'ın seçim bölgesi Rize'de de ANAP ilk kez yüzde 18.5 oranında oy alarak üçüncü parti durumuna düşmüştü. Yılmaz, bu denli ağır bir yenilginin görmezden gelinemeyeceği kanısındaydı. Akşam evde Sudi Türel, Leyla Yeniay Köseoğlu ve bazı arkadaşlarıyla otururken, yeni kabinede bakan olmak istemediğini söyledi.

Ertesi akşam Özal telefon etti. "Demişsin ki, yeni hükümette görev almak istemiyorum." Yılmaz, doğruladı.

- Efendim, bunun nedenini telefonda anlatamam. Bunu size karşılıklı konuşarak izah etmem gerek.

Özal sinirlendi. "Kardeşim sen bilirsin. Ne yapayım yani? Ben bu hükümette bir tek seni tutmayı düşünüyordum. Ama istemiyorsan sen bilirsin" dedi. Telefonu kapattı ama 10 dakika sonra yeniden aradı. "Atla hemen gel."

Yılmaz, alelacele giyinip Başbakanlık Konutu'na gitti. Koşulunu baştan ortaya koydu: "Beni dinleyecekseniz, baş başa konuşacaksak anlatayım." Birlikte çalışma odasına çıktılar.

Yılmaz, söze seçim kampanyası sırasında kullanılan ilanlarda yer alan eli kolu bağlı belediye başkanı görüntüleriyle, seçmeni tehdit etmenin yanlışlığını anlatarak başladı. "Benim kafamdaki büyük Turgut Bey böyle laflar söylemez" dedi:

- Sonra siz bizi hiç kaale almadınız. Siz bizi bıraktınız. "Ben eşimle oturur karar veririm, benim siyasi ekibim, arkadaşlarım yok" dediniz.

Özal'ın canı sıkılmıştı. "İşler yolunda giderken herkes senden yana olur da işte bu duruma girince tabii böyle şikâyetler gelmeye başlar" dedi. Yılmaz, geri adım atmadı; "Sizin moralinizi düşünerek bunları söylemezsek bunları ne zaman konuşacağız?"

Altı saat boyunca tartıştılar. Yılmaz, 18 ay sonra, yani 1990 eylülünde erken genel seçime gidilmesi gerektiğini savunuyordu:

- Tabii ki takdir sizindir. Ama 26 mart tablosundan sonra, 1992'ye kadar iktidarda kalamayız. Kalmak istersek, bu akıllıca olmaz.

Özal, aynı görüşte değildi. "Halk uyardı ama kantarın topuzu fazla kaçtı. 1992'ye kadar iktidardayız. Bu genel seçim değil" diyordu. Aslında Özal'ın da 1992'ye kadar Başbakanlık koltuğunda oturmaya niyeti yoktu ama gönlünde yatanı açıklama vakti henüz gelmemişti!

Özal ve Yılmaz, o gün yeni hükümeti de konuştular. Yusuf Bozkurt Özal ve Hüsnü Doğan'ı kabineye almayacağını söyleyen Özal, Yılmaz'ın bakanlarla ilgili görüşünü sordu.

Yeni kabine açıklandığında Özal'ın Yılmaz'ın önerilerini dikkate aldığı anlaşıldı. 12 eski bakan kabine dışı kalmış ve yepyeni bir hükümet ortaya çıkmıştı.

"İşte şimdi sevinsinler bakalım" diyordu Özal. "Bir hanedan tutturdular. Bana çok yararlı olan kardeşimi ve yeğenimi feda ettirdiler. Memlekete yararlı hizmetlerde bulunan fedakâr eşim için de demediklerini bırakmadılar."

Dışişleri Bakanlığı'nda kalan Yılmaz ise kabinenin en etkin isimlerinden biri oldu. "Hanedanın Prensi" olarak ANAP'ın vitrinindeki yerini almıştı artık.

Bu revizyonda Vuralhan'dan da kurtulmuştu. Aradan bu kadar zaman geçince, Yılmaz'ın girişimiyle hazırlanıp Danıştay'a sevk edilen Vuralhan dosyası, zaman aşımından kapanacaktı.

"Bak Bülent, kafamın arkasında olanlar..."

Yeni kabineden dışlanan "Kutsal İttifakçılar", seçim yenilgisinin kendilerine fatura edilmesinden ötürü Yılmaz'ı suçluyorlardı. Türban konusundaki çıkışlarının ANAP'ın oy kaybında etkili olduğunu da kabul etmiyorlardı.

Fakat Özal, bu gerçeği çok önceden fark edip onları uyarmıştı. Seçimden bir yıl kadar önce, "türban bayraktarlığı" yapan Malatya Milletvekili Bülent Çaparoğlu'yla takiyye yapmadan konuşmuştu:

- Bak Bülent, seninle ayrımız gayrımız yoktur. Büyük meseleyi çözemezsek, çözemediğimiz büyük mesele çözdüğümüz küçük meseleyi alır götürür. Ben kafamın arkasında neler olduğunu önüne getiremiyorum ki, görüp anlarlar da ona göre tedbir alırlar.

Çaparoğlu ve arkadaşları, bu uyanya rağmen tedbirli davranmayarak, ANAP ve Özal'ı zor durumda bırakmışlardı. İktidarda yıpranan ANAP, bir de türbanı sahiplenerek, irticadan kaygı duyan seçmeni korkutmuştu.

Özal da tüm bu kaygıları bertaraf etmek için muhafazakârları kabineden dışlamıştı. Seçimden bir ay önce, İran Başbakanı Musavi'nin Ankara ziyareti sırasında, İslam rejimine övgüler düzen İran'ın destek verdiği irticai faaliyetlerden hiç söz etmeyen Özal, seçimden sonra Yılmaz'ın İran'la ilgili kararlarını hayata geçirmesine izin verdi. İran Büyükelçisi Monacher Mottaki'nin sınır dışı edilmesi önlemlerin ilk adımı olacaktı. Özal'dan onay alan Yılmaz, Evren'e gidip, bilgi verdi:

- İran'ın Ankara Büyükelçisi'nin Türkiye'de oynanan bütün irticai olaylarda parmağı var. Hudut dışı edeceğiz ama İran'ın mukabelede bulunmasına mani olmak için önce Tahran'daki büyükelçimizi Ankara'ya alacağız.

Evren zaten bu tepkinin çok önceden gösterilmesi gerektiğini düşünüyordu; "Türkiye'deki gerici hareketlerin arkasında İran var. Geç bile kaldık" dedi.

Yılmaz, bu görüşmenin ardından düğmeye bastı. Önce Tahran Büyükelçisi Ömer Akbel, Ankara'ya çağrıldı. Dört gün sonra da İran Büyükelçisi Mottaki, Türkiye'den sınır dışı edildi.

İran İslam Cumhuriyeti'nin Sesi Radyosu, büyükelçiliğin boş kaldığı günlerde Yılmaz'ı ağır bir dille eleştirdi.

Tüm bu gelişmelere rağmen Yılmaz, İran'ın dini lideri Humeyni öldüğünde, Özal'a, Türkiye'de tüm bayrakların yarıya indirilmesi

önerisinde bulundu. Özal, bu öneriyi hemen benimsedi. Ama hükümetin bayrakların yarıya indirilmesi kararma Evren karşı çıktı. 6 haziran günü, Türkiye'de sadece Çankaya'da bayraklar yarıya inmemişti.

Oynak merkez teorisi

Seçim yenilgisinin ANAP içinde yarattığı tartışma sürerken Yılmaz, yenilginin nedenleri konusunda bazı uzmanların da yardımıyla bir rapor hazırlayıp Özal'a sundu. "Nasıl bir ANAP" başlıklı raporda, "Oynak merkez teorisi" adlı yeni bir tezi savunuyordu:

"Türkiye'deki iktidar potansiyeli sol ile aşırı sağ arasındaki oylardır. ANAP ılımlı sağ ve merkezdeki seçmenin değer yargılarının doğru bir analizini yapabildiği, aşırı sağdan tekrar oy alamayacağı gerçeğine göre kendisine çekidüzen verebildiği takdirde, eski oy oranına yaklaşabilecektir."

Yılmaz, seçim yenilgisinin nedenini ANAP'ın değişen çizgisinde görüyordu. Ona göre temel sorun, partinin muhafazakâr kesimlere hoş gelen bir imaja bürünmesiydi:

"ANAP tabanının iddia edildiği gibi, tutucu olduğuna inanmıyorum. ANAP tabanının ezici çoğunluğunun Türk seçmeninin büyük çoğunluğu gibi ılımlı, sağduyulu, kendi öz değerlerine karşı duyarlı ama yeniliğe açık seçmen kitlesinden oluştuğuna inanıyorum."

Rapor, gruplar halinde toplanarak seçim yenilgisini değerlendiren ANAP'lılar arasında yankı buldu. Liberal isimler raporu desteklerken, muhafazakârlar karşı çıktı.

ANAP'taki grupların ayrışmasını hızlandıran "Oynak merkez teorisi" tartışmaları sırasında Yılmaz, demeçler vererek raporunu savunuyordu: -ANAP'ın istikbali merkezdedir.

- Ilımlı sağ ve merkezdeki seçmenin değer yargılarının doğru analizi yapılmalı. Seçmenin günlük ihtiyaçlarına cevap vermeliyiz.

"Oynak merkez teorisi" kısa bir süre sonra unutuldu gitti. Yılmaz'ın kendisi de bir daha hiç söz etmedi bu teoriden...

Balona benzetilen ekonomi

ANAP, seçim yenilgisinin etkisiyle, 7. kuruluş yıldönümünü farklı etkinliklerle kutladı. "Türk siyasi hayatında siyasi kültür ve ekonomik politika bakımından ANAP" konulu bir sempozyum düzenlendi. 20-21

mayıs tarihlerinde yapılan sempozyumun çarpıcı yanı, ANAP'lı olmayan bilim adamları ve gazetecilerin de davetli olmasıydı.

Sempozyum boyunca Özal'ın ortaya attığı "transformasyon" ve "çağ atlama" kavramları sempozyum boyunca tartışıldı. ANAP'ın "yenilikçiliği"ne tartışmacılardan sadece Prof. Dr. Asaf Savaş Akat karşı çıktı. "Piyasa diyorsunuz nerede?" diye soran Akat, Türkiye'de serbest piyasa olmadığını söyledi ve ANAP'ı suçladı:

"Başbakan, ANAP'ı Demokrat Parti'ye benzetti, doğrudur. DP'nin de özelliği, yatırımları artırmak, ama sağlıklı kaynaklar bulmamak, para basarak karşılamaktı. ANAP'ın aynı trendin üstüne oturduğunu görüyoruz."

Prof. Akat'ın vurguladığı nokta, uygulanan politikalar sonucu, ekonominin "gösterişli bir balon" haline gelmesiydi ama içi boştu. Üstelik ilk hükümet programında vaat edilen "sosyal adalet" de sağlanamamış, gelir dağılımındaki bozukluk giderilememişti.

Dahası, Özal'ın dilinden düşürmediği "düşünce hürriyeti, din ve vicdan hürriyeti, teşebbüs hürriyeti" gerçekleştirilememişti. Özal, 1987'ye değin gerçekleştirilen yatırım seferberliğini, siyasi ayak oyunlarında sergilediği büyük başarıyla taçlandırmış ama özgürlük sorununu ikinci plana atmıştı.

Her konuya "mühendis" gözüyle yaklaşan Özal, sosyal ve kültürel sorunları ancak 1987'de İkinci Özal hükümetini kurarken keşfetmişti:

Gençleri ve çocukları iyi yetiştirmek, memleketin imkânlarım bu sahalara daha fazla vermek lazım. Çünkü bunu ekonomik anlamda da düşünürseniz çok iyi bir yatırımdır.

Özal, pragmatizmi sayesinde değişmiş, insana yapılan yatırımın önemini kavramıştı ama içi boş balon gibi gelişen ekonomiden pay alamayan "ortadirek"i yeniden partisine oy vermeye ikna edememişti...

Yanlış tahmin

Mayıs sonunda patlayan Bulgaristan'daki Tlirkler sorunu ANAP'a seçim yenilgisini unutturdu. Baskılar karşısında direnişe geçen Türk azınlık, Avusturya'ya zorla sınır dışı ediliyordu.

Türkiye'nin müdahale etmesi ve olayı uluslarası platforma taşıma çabaları Bulgaristan Devlet Başkanı Jivkov'u kızdırdı:

- Türkiye, Müslüman azınlığa kapılarını açsın. Ben atıyorum.

Jivkov rest çektiği sırada Özal, Yılmaz'la birlikte Brüksel'deydi. Birlikte durumu değerlendirdiler. Özal, resti görmekten yanaydı:

- Jivkov'un gönderdiği adamların hepsi oradaki isyanın elebaşısı adamlardır. Biz bunları almamazlık edemeyiz.

Özal, gazetecilere demeç vererek, Jivkov'u hemen yanıtladı: "Bizim sınırlarımız açıktır." Yılmaz da "Özal gerekli cevabı verdi" sözleriyle Başbakan'ın demecini destekledi.

Bulgaristan'ın yanıtı gecikmedi. Sınır dışı edilen Türkler, küçük gruplar halinde Türkiye'ye gönderilmeye başlandı. Bakanlar Kurulu, birkaç gün sonra konuyu görüşmek üzere toplandı. Yılmaz, Bulgaristan Büyükelçiliğinden gelen verilere dayanarak, bakanlara bilgi verdi:

- Bunların gönderebilecekleri en fazla 100 bin soydaşımızdır, blöf yapıyorlar. Eğer 100 bini geçerse Bulgar ekonomisi bunu taşıyamaz.

Özal sordu. "Sınırları açarsak kaç kişi gelir?" Yılmaz, gelecek soydaşların sayısının 30-40 bini geçmeyeceğini söyledi. "Hesabı buna göre yapın" karşılığını verdi.

Bunun üzerine kapılar ardına kadar açıldı. Kapıkule sınır kapısı büyük bir "soydaş" seli altında kaldı. Türkiye'nin hızla bir felakete sürüklendiğini gören muhalefet ayağa kalktı, hükümeti eleştirdi.

Yılmaz'ın, 14 haziran akşamı, Güniz Sokak'taki evinde ziyaret ettiği Demirel, Bulgaristan konusundaki gelişmeleri soru sormadan dinledi. Ama asıl merak ettiği konu başkaydı. "Sen genel başkan olacak mısın?" diye sordu. Yılmaz geçiştirdi bu soruyu.

"Oğlumun ölüsünü öpeyim ki!"

Soydaş akını Bakanlar Kurulu'nda tartışılırken, Devlet Bakanı Kanıran İnan, farklı bir görüşü savunuyordu. Türkiye'ye gelişin teşvik edilmesine karşıydı:

- Dışardaki Türk varlığı o topraklardaki tapumuzdur. Orada korumak gerek. Trakya'da askeri tatbikat yapsak dünya ayağa kalkar, Bulgarlar da geri adım atmak zorunda kalır.

Yılmaz, itiraz etti. "Bizim dış politikamızda kuvvet kullanmak yoktur." İnan'ın da altta kalmaya niyeti yoktu. "Kuvvetin olmadığı dış politika lafı güzaftır" deyip, anlatmaya devam etti. Sinirlenen Yılmaz, İnan'ın sözünü kesti:

- Sayın İnan'ın görüşleri basma yansıdı. Görüşlerini biliyoruz, burada konuşmasına gerek yok.

Yılmaz, daha önce de kimi bakanlara böyle asabi çıkışlarda bulunmuştu. Ancak İnan, diğerleri gibi davranmadı ve aynı sertlikle yanıt verdi:

- Basında okuduğunuz görüşler doğrudur. Ben fikirlerimi basma kendim söylerim. Ama sizin gibi gidip kabinenin bakanlarını yıpratmak için gizli makale yazdırmam.

İnan, bu sözlerle kendisinin dışişleri bakanı olmasının aleyhine yazılan köşe yazılarını kastediyordu. Bu yazıların tamamında İnan eleştirilmiş, Yılmaz'a övgüler düzülmüştü.

Yılmaz aniden ayağa kalktı. "Efendim iki oğlum var. Onların ölüsünü öpeyim ki ben yapmadım."

Bakanlar şaşırdı kaldı. Sessizliği bozan Özal oldu, İnan'a dönüp sordu. "Bak yemin ediyor, ne dersin?" İnan, "Yemin ediyorsa affediyorum kendilerini" dedi, konu kapandı.

Rus büyükelçinin çözülen dili

Yılmaz'ın "Bulgaristan'daki Türkler" sorunundaki yaklaşımı, kabinede kabul görmüştü. Özal da Yılmaz'ın verdiği bilgiye güvenerek, de

meçlerini gün geçtikçe sertleştirdi; "Gelen soydaşlarımızın sayısı 1.5 milyon bile olsa her türlü fedakârlığı yaparız." Gelenlerin sayısı 30 bini bulduğunda Özal meydan okumaya devam ediyordu:

"Jivkov'un blöfünü gördüm, kapıyı açtım. Hadi, göndersin bakalım görelim."

Sınıra dayanan soydaşların sayısı 83 bini bulunca Özal'ın tepesi iyice attı: "Bulgar domuzunun ümüğünü sıkarız. Burunlarından fitil fitil getireceğiz."

İşin o kadar kolay olmadığının ilk ipucu bakan Şükrü Yürür'den geldi. Yürür, Rusya Büyükelçisiyle yemeğe çıkmış, içkiyi fazla kaçıran büyükelçinin dili çözülmüştü. "300 bin falan değil. 750 bin bile olur gelenler." Yürür, panik içinde anlattı duyduklarını.

Özal, gelen soydaş sayısı birkaç gün sonra 300 bini aşınca büyükelçinin sözlerinin doğru olduğunu anladı. Meydan okuyan demeçleri bıraktı ve önlem almak üzere 21 ağustosta Bakanlar

Kurulu'nu topladı. Bulgar uyruklu Türklere vize konulması kararlaştırıldı.

Sınırın kapatılması anlamına gelen bu kararı, Yılmaz açıklamak istemedi. Kararı açıklama görevi, Ali Bozer'e kaldı. Kapılar kapanınca Bulgaristan sürgün politikasını terk etti. Tehlike savuşturuldu ama Özal da Yılmaz'a olan güvenini yitirdi.

Elbette ki Yılmaz, yanlış tahminlerinin de katkısıyla oluşan bu yenilginin sorumluluğunu üzerine almak istemedi. Durumu tersine çevirip Özal'ı suçlu göstermeye çalıştı.

Alman ekolü siyaset

Evren görev süresinin sonuna yaklaştıkça, Özal'ın cumhurbaşkanı adaylığı daha açık konuşulur oldu. ANAP'taki hareketlenmeler arttı, genel başkan adaylan ortaya çıkmaya başladı.

Yılmaz'ın etrafında da küçük bir grup oluşmuş, Cavit Kavak'ın İktisat Bankası'ndaki bürosunu mesken tutmuşlardı. Samimi arkadaş olan Mesut Yılmaz, Mustafa Kalemli, Mustafa Taşar, Mükerrem Taşçıoğlu, Cahit Aral, Bülent Akarcalı, Sudi Türel ve Cavit Kavak, sürekli toplantı halindeydiler. Güneş Taner de ara sıra bu toplantılara katılıyordu.

Bu sırada Özal da görüşlerine önem verdiği milletvekillerini Başbakanlık Konutu'na çağınp görüşüyordu. Bir süre sonra Yılmaz'ı da çağırdı; "Ne düşünüyorsun cumhurbaşkanlığı konusunda?" Yılmaz, "Sizin cumhurbaşkanı olmanız yanlış bir hareket" dedi. Özal, nedenini sorunca anlattı:

"Eğer siz giderseniz, parti içinde boşluk doğar. Daha sonra da ne olacağı belli değil. Cumhurbaşkanlığı bizim sistemde temsili bir makam. Buraya devlet tecrübesi olan bir arkadaşımızı getirebiliriz. Bakınız cumhurbaşkanlığına Fethi Çelikbaş'ı koyarız."

Özal, Yılmaz'ı suskun bir şekilde dinledi. Fethi Çelikbaş'ın adaylığıyla ilgili yorum yapmadı, kendi kararını da açıklamadı.

Aslında Yılmaz'ın, Özal'ın cumhurbaşkanı adaylığına karşı çıkmasının temel nedeni, kendisinin ANAP Genel Başkanlığı için henüz yeterince hazır olmadığını düşünmesiydi. Özal'ın 10 yılı doldurmadan siyasetten ayrılması, kendisinin planlarına denk düşmüyordu.

Kişisel beklentileri nedeniyle Özal'ın adaylığına karşı çıkanlardan biri de Evren'di. Özal'ın bir yıl önce laf arasında söylediği "Sizi bir kez daha cumhurbaşkanı seçsek" sözlerinin gerçekleşmesini umuyordu. Fakat Özal, oralı bile değildi artık.

Evren, seçim öncesinde son görüşmelerinde aday olup olmayacağını sordu. Özal, kararını açıklamak yerine düşündüğünü söylemekle yetindi. Evren, Özal'a aday olmamasını tavsiye etti:

- Eğer cumhurbaşkanı olursanız partiniz bölünür, mücadele bitmez. Durumu iyi değerlendirin.

Özal aldırış etmedi. "Salı günü grupta milletvekillerinin fikirlerini alacağım" diyerek görüşmeyi noktaladı.

Sonucu bilinmeyen anket

10 ekim salı günü toplanan ANAP Grubu'nda heyecan doruktaydı. Özal kapıları kapattırıp kürsünün yanına bir sandık koydurdu. Cebinden anket kâğıtları çıkardı ve milletvekillerine dağıtılmasını istedi.

Anketteki ilk soru cumhurbaşkanlığına ilişkindi; "Cumhurbaşkanlığına aday olmamı kabul eder misiniz, göstereceğim adayın cumhurbaşkanı olmasını onaylar mısınız?" Ardından 18 genel başkan adayının adı sıralanıyordu.

Kilit soru ise en alttaydı. "Düşündüğünüz başka bir aday var mı?" Masum gibi görünen bu soru, aslında Özal'ın adını yazdığı 18 kişilik liste dışından da atama yapabileceği sinyalini veriyordu.

ANAP milletvekilleri, anket formunu doldurup sandığa attılar. Herkes merakla sonuçların açıklanmasını beklerken Özal, kâğıtların tamamını toplayıp çantasına koydu, gruptan ayrıldı. Arkasından bakakaldılar...

Aslında ANAP'lılar için bu bildik bir Özal yöntemiydi. ANAP Başkanlık Divanı ve MKYK'da da zaman zaman bu tür oylamalar yapar, pusulaları cebine atıp çıkardı. Kimse de itiraz edemezdi...

Evren'in tercihi Yılmaz

Özal, ANAP'ın yeni genel merkez binasının açılış törenini 17 ekime ertelemişti. O gün, hem binanın açılışını yaptı, hem de partisine veda etti.

Önce, cumhurbaşkanlığı için ANAP il başkanları ve MKYK üyelerinin onayını aldı. Sonra milletvekillerini toplayıp adaylığını açıkladı.

- Ben cumhurbaşkanlığına aday olmaya karar verdim.

Cumhurbaşkanlığı seçiminin ilk turu 24 ekim 1989'da yapıldı. ANAP'tan Özal dışında bir aday daha çıkmıştı. O da Yılmaz'ın baş başa görüşmelerinde önerdiği isim olan Fethi Çelikbaş'tı. Özal'ın cumhurbaşkanı olmasını engellemeye çalışan "Aksaçlılar" destekliyordu Çelikbaş'ı. Bu grup, Yılmaz'la da irtibatlıydı.

Muhalefet milletvekilleri seçimi boykot etti. ANAP'lı 284 milletvekili katıldı oylamaya. Özal, 256 oy alırken, Çelikbaş sadece 17 oy

alabilmişti. Özal, 300 oya ulaşamadığı için seçim üçüncü tura kaldı. Fakat son turda 226 oy yeterli olacağından seçileceği kesinleşmiş, Özal rahatlamıştı.

Evren, 27 ekimde yaptıkları görüşmede, cumhurbaşkanı olduktan sonra ANAP'ın içişlerine karışmamasını tavsiye etti Özal'a. Sonra da kimi başbakan olarak atayacağını sordu. Özal, henüz karar vermediğini söyledi. Yıllardır kendisine sunulan kabine listelerindeki bakan isimlerine müdahale etmeye alışmış olan Evren, yine isim empoze etmeye çalıştı:

- Bence Ali Bozer ya da Mesut Yılmaz'ı atamanız iyi olur.

Özal, hiç renk vermedi. Yılmaz, bu görüşmeyi daha sonra kendisine aktaran Evren'e, "Ali Bey olursa ben adaylıktan feragat ederim" karşılığını verdi.

Perde arkasında heyecanlı kulis faaliyetleri sürerken artık sonucu belli olan son tur gelip çattı. 31 ekim 1989'da yapılan bu turda Özal, 263 oy alarak Cumhurbaşkanı seçildi. Çelikbaş'ın oylan 14'e düşmüştü. Özal, ANAP milletvekillerine veda etti:

- Bölünmeyin, parçalanmayın! Kuranı Kerim'de söylendiği gibi Allah'ın ipine sımsıkı sanlın.

Alkışlar ve gözyaşlan arasında ANAP grubundan ayrıldı.

Özal'la ters düşmek olmaz

Sıra gelmişti yeni başbakanın belirlenmesine. Aslında Özal'ın, hükümet ve ANAP'ın yönetimini bırakmaya niyeti yoktu. O, stratejisinin ana hatlarını çok önceden belirlemiş, oynuyordu. Kulisleri bilerek karıştırıyor, dalgalandırıyor, istediği yöne götürmeye çalışıyordu.

Bu dönemde konutun ziyaretçilerinden biri de Özal'dan onay almadan genel başkan adayı olacağını açıklamış olan Hasan Celal Güzel'di. Güzel, serzenişte bulununca, Özal altta kalmadı:

- Ama sen de beni çok üzdün Hasan.

- Sizi üzmüş olabilirim. Ama bu kadar yıldır birlikte çalışıyoruz. Lütfen söyleyin size hiç ihanet ettim mi? Sizi hiç aldattım mı?

Güzel, görüşmeden aday olma fikrinden vazgeçmeden çıktı ve 1 kasım günü aday olduğunu resmen açıkladı.

Aynı gün Yılmaz, 10 kadar milletvekiliyle Mükerrem Taşçıoğlu'nun meclisteki odasında buluştu. Yılmaz'ın da adaylığını açıklaması gerektiğini savunanlar çoğunluktaydı. Fakat o, tedbirli davranmaktan yanaydı:

"Özal, başbakanı kendisinin açıklayacağını ilan etti. Özal'ın 10 kasımda atayacağı başbakan bize yakın biri olursa şimdiden ortaya çıkarak onunla ters düşmek yanlış olur. Onun için ben adaylığımı 10'una kadar açıklamak istemiyorum."

Güzel'in aleyhine kampanyaya başlayan Özal, ikili görüşmelere de devam ediyordu. TBMM Başkanı Akbulut'u çağırarak fikrini sordu. Akbulut, Özal'a başbakan atamak için ANAP kongresini beklememesini önerdi.

Parti içindeki etkili isimlerden biri olan Oltan Sungurlu'yu da 2 kasım perşembe akşamı davet etti Özal. Sungurlu, Akbulut'tan farklı düşünüyordu; "Kongreye bırakın, kim genel başkan seçilirse onu başbakan atayın" diyordu.

Özal, Yılmaz'ı, 3 kasım cuma günü tekrar konuta çağırdı: "Gruptaki ankette epey oy almışsın. Senden iyiler var ama haberin olsun. Seni istemeyen de çok kişi var. Seni iyi korumak lazım."

Görüşme, 1.5 saat kadar sürdü. Özal, Yılmaz'a açık bir işaret vermekten kaçındı. Uzun uzun partinin birlik beraberliğinin korunması gerektiğini anlattı. Kendisinin göstereceği adayı desteklemesini istedi Yılmaz'dan.

ANAP büyükleri toplantısı

Özal, yeni başbakanı, en geç cumhurbaşkanlığını devralacağı 9 kasım 1989'da açıklamak zorundaydı. Büyük gün adım adım yaklaşırken, Özal, milletvekilleri ve bakanlara veda yemeklerinin ardından bir de ANAP kulislerini heyecanlandıran bir toplantı düzenledi.

6 kasım çarşamba akşamı, Başbakanlık Konutu'na sekiz kişiyi çağırdı; Ali Bozer, Ekrem Pakdemirli, Cengiz Tuncer, Hüsnü Doğan, Mesut Yılmaz, Oltan Sungurlu, Güneş Taner ve Mehmet Keçeciler.

"Sekiz ANAP büyüğü" konuta giderken heyecanlıydı ama hiçbiri diğerlerinin çağrıldığını bilmiyordu, kendisinin tek davetli olduğunu sanıyordu. Özal'ın kendisini seçeceğini sanan Yılmaz'ın da içi içine sığmıyordu. Araç telefonuyla konuştuğu gazeteci Yavuz Gökmen'e beklentisini açıkça söyledi:

- Mührü almaya gidiyorum.

Yılmaz ve diğerleri için ilk düş kırıklığı, yalnız olmadıklarını anlamalarıydı. Sekiz kişi olduklarını görünce işin renginin farklı olduğunu anladılar.

Özal, sekizini de bir masanın etrafında topladıktan sonra uzun bir giriş konuşması yaptı. Dünyadaki gelişmeleri, Türkiye'deki durumu anlattı. Sözü parti içinde birlik beraberlik gerektiği noktasına getirdi:

"İçinizden biri genel başkan ve başbakan olacak. Şimdi oturup kendi aranızda anlaşmanızı istiyorum. Siz aranızda anlaşın, ne karar alırsanız öyle yapacağım. Merak etmeyin toparlayıcı birini atayacağım."

Özal sözlerini bitirince Pakdemirli, Güzel'in adaylığım açıkladığını anımsatarak "Adam malı aldı götürüyor. Biz buna seyirci kalıyoruz" dedi ve Özal'ın, adayını bir an önce açıklamasını istedi. Özal, toplantıdakilerin gururunu okşadı:

- Hasan hiçbir şeydir. Asıl olan sizlersiniz.

Ardından Sungurlu konuştu; "Bizim gücümüz ANAP'tan yani sizden geliyor. Siz tayin edecekseniz diyecek bir şeyimiz olmaz. Nasıl olsa kongrede istediğinizi seçtireceksiniz" dedi.

O sırada Başbakanlığa vekâlet eden Bozer girdi araya; "Sayın Cumhurbaşkanım, izin verirseniz, biz kendi aramızda konuşmalara devam edelim, size sonucu arz edelim."

Özal masadan kalkarken Bozer ekledi; "Efendim, ben aday değilim. Yaşım da buna müsait değil. Bunu bilmenizi istiyorum." Özal salondan ayrılınca inisiyatifi Güneş Taner aldı:

- Ali Bey yaşlı, zaten yapmayacağım diyor. Hüsnü sen olamazsın, senin hakkında hanedan lafları var. Mehmet, senin adm takunyalıya çıkmış. Ekrem, sen de olamazsın, eşinin türbanı var. Mesut'un da istemeyeni çok, o da olmaz. Geri kalanlar arasından seçmek lazım.

"Geriye kalan" dediği, Cengiz Tüncer, Oltan Sungurlu ve kendisiydi. Taner, Özal'ın yanından ayrılmaz, neredeyse konutta yatıp kalkardı. Dolayısıyla bu tavrının Özal'dan bağımsız olması düşünülemezdi.

Taner'in konuşması tansiyonu artırdı. Gergin geçen toplantı, sonuç almamadan bitti. "Sekiz ANAP büyüğü", konuttan yorgun ve sinirli ayrıldı.

Yılbaşına kadar ayrılmayın

"Sekiz Türk büyüğü" ertesi akşam yeniden toplanarak, kendi aralarında konuştu. Hepsi farklı bir genel başkan tarif ediyordu.

Bozer, "Başbakan, parti politikasını benimsemiş, Atatürkçü, ilerici, Batiya açık bir insan olmalı" dedi. Yılmaz da Bozer'i destekledi:

"Atatürkçü tanınan biri olmalı. Keçeciler ile Pakdemirli olmaz. Hüsnü de akraba, o da olmaz."

Yılmaz'ın hedef aldıkları sinirlendi. Doğan, "Olmaz kardeşim böyle, dağılalım" derken, Pakdemirli, "Benim karım iki üniversite mezunu. Şimdi inandığı için başını örtüyor, başını mı açacağız?" diye çıkıştı. Keçeciler ise "Ben de Mesut Bey'e karşıyım. O milliyetçi muhafazakâr değildir, partinin temeline uygun değildir" diyerek tepki gösterdi.

Bunun üzerine kavga çıktı, sesler yükseldi. Uzun uzun tartıştılar ama yine bir sonuca varamadan dağıldılar.

Özal'ın beklediği sonuç da buydu. 8 kasım akşamı üçüncü kez topladı "Sekiz Türk büyüğü"nü. Niyetini açıkladı:

- Görüyorum ki aranızda anlaşma olamıyor. Bu işi bu kadar da kafanıza takmayın. Ben bırakacak değilim. Yukan çıkacağım ama ipler benim elimde olacak. Bırakın bu işi ben halledeyim.

Ardından Bozer'e döndü, "Tamam mı?" Onun yanıtı olumluydu. Özal, sormayı sürdürdü. Pakdemirli, "Tamam da yani, bize Meteoroloji Bakanlığı verirseniz olur mu?" deyince, Özal onu rahatlattı; "Sen ekonomiyle ilgili olacaksın." Diğerleri de "Başüstüne" dedi. Sıra Yılmaz'a gelince "Hayır" dedi.

Özal'ın yüzünün rengi değişti, gözlüğünü işaret parmağıyla geriye itip, başladı yeniden anlatmaya. Uzun uzun Türkiye'deki durumu, partinin bütünlük içinde olmasının önemini vurguladı. Ve sonunda aynı sırayı izleyerek, aynı soruyu sordu. Hiç itiraz yoktu.

Sıra Yılmaz'a geldiğinde yine "Hayır" yanıtı alınca, Özal sinirlendi. "Neden hayır diyorsun kardeşim?" Yılmaz da bu soruyu bir soruyla yanıtladı; "Kim olacağını bilmeden neden evet diyeyim?"

Özal önce sustu, sonra bir kez daha memleket meselelerini anlattı. Yine sordu. Yılmaz, aynı soru üçüncü kez sorulunca "Beni bu toplantıdan affedin efendim. Siz arkadaşlar arasından birini tespit edin" dedi. Özal, kabul etmedi. "Hayır sen bu toplantıda olacaksın."

Toplantıyı o noktada kapatan Özal son bir istekte bulundu:

- Bu sekiz kişiden birini başbakan tayin edeceğim. Sizden tek şey istiyorum. Geri kalan yediniz yılbaşına kadar hükümetten istifa etmeyeceksiniz, hükümette kalacaksınız. Ondan sonra serbestsiniz.

Toplantı sona erdi ama o gece Özal ve ANAP'lılar için uzun sürdü. Muhafazakâr "büyük"ler, Ekrem Pakdemirli, Yusuf Bozkurt Özal ve Hüsnü Doğan, Keçeciler'in Meclis lojmanlarındaki evinde buluştular. Onları kaygılandıran, "Özal, liberallerden Cengiz Tuncer'i atayacak" haberleri idi. Tuncer ya da başka bir liberali kabul edemeyeceklerine karar verdiler.

Hüsnü Doğan ve Yusuf Bozkurt Özal, gece 03.00 sıralarında Özal'a giderek, rest çektiler: "Liberal bir başbakanda ısrar ederseniz kongreyi Hasan alır. Bu durumda aday oluruz veya Hasan'ı destekleriz."

Planı istediği gibi ilerleyen Özal, onları dinlemekle yetindi. Başbakan yapacağı kişiyle ilgili ipucu vermedi. Bu arada Semra Özal bile Cengiz Tuncer'i atamasını bekliyordu.

Oysa Özal, kararını açıklamadan önce "olmazlar"ı göstermek istemişti. Ayrıca "büyük"lerden her biri, "Acaba Özal'ın adayı ben miyim?" diyerek, bekleme eğilimine girmiş, Özal da inisiyatifi elinde tutmuştu böylece...

Özal'ın sürprizi

TBMM'de Cumhurbaşkanlığı yemin töreni başladığı sırada heyecan doruktaydı. Tabii asıl merak edilen tören değil, kimin başbakan olacağıydı.

Yılmaz ve arkadaşları sürekli toplantılar yapıp gelişmeleri izliyordu. Gruba katılanlar olmuş, halka biraz daha genişlemişti. Artık Kavak'ın bürosu yerine meclisi mekân tutmuşlardı. Ya Mükerrem Taşçıoğlu'nun ya da Bülent Akarcalı'nın odasında oturuyor, merakla haber bekliyorlardı.

Özal, Yılmaz'ı başbakan atarsa mesele yoktu! Fakat başka birini başbakan yaparsa, Yılmaz bakanlıktan istifa edip, kabine dışından genel

başkanlığa hazırlanacaktı! Oybirliğiyle aldıkları karar buydu...

Özal, ilk ipucunu yemin töreni için meclise girerken verdi. Kendisini karşılayan Yıldırım Akbulut'a dönüp fısıldadı:

- Bir yere ayrılma, seninle konuşacağım.

Akbulut heyecanlandı ama üzerine konduramadı. TBMM'deki törenden sonra Cumhurbaşkanlığı Köşkü'nde Evren ve Özal arasında yapılacak devir teslim töreni öncesinde meraklı bekleyiş sürüyordu.

Başbakanlık Müsteşarı Ahmet Selçuk, sevinçle Cengiz Tuncer'in yanına geldi, "Hayırlı olsun, tezkeren imzalandı. Başbakan oldun" dedi. O sırada Akbulut da yanlarındaydı, Tuncer'i tebrik etti.

Ancak Özal, tören sonrasında bir kez daha şaşkınlık yarattı. Tuncer'i değil, Akbulut'u çağırmıştı yanına. Başbakan olduğu müjdesini verdiği Akbulut'un eline bir de bakanlar kurulu listesi tutuşturdu. Sıra partide olası huzursuzlukları önlemeye gelmişti. Mesut Yılmaz'ı çağırdı, Akbulut'u gösterdi:

- Yıldırım Bey'i başbakan atadım. Senden Yıldırım Bey'e yardımcı olmanı, kabinede Dışişleri Bakanı olarak kalmanı rica ediyorum.

Akbulut da aynı isteği tekrarladı. "Mesut Bey, lütfen birlikte çalışalım." Yılmaz, Akbulut'un başbakan olmasını beklemiyordu, şaşırmıştı. Özal, kabinede kalmasını rica edince arkadaşlarıyla birlikte aldığı karan uygulamaya koyamadı. Akbulut'a başarılar diledi, çıktı.

Günün programı yoğundu. Cumhurbaşkanlığı sona eren Kenan Evren, Marmaris'e gidecekti, uğurlanması gerekiyordu. Yılmaz, bir fırsat bulunca Akarcalının odasında haber bekleyen arkadaşlarına telefon etti. Saat 12.30 sıralarıydı. Yılmaz, telefonu açan Kalemli'ye haberi verdi:

- Yıldırım Bey başbakan oldu.

- Peki sen ne oldun?

- Dışişleri Bakanı olarak kaldım.

- Hani istifa edecektin?

- Turgut Bey rica etti. Yıldırım Bey de rica etti bana. Sen arkadaşları yatıştır, bir hadise çıkmasın. Bu geçici bir şey, bunu halledeceğiz.

Yılmaz, Evren'i yolcu etmek üzere Etimesgut'a giderken, meclisteki arkadaşları vurgun yemiş gibiydi, ağızlarını bıçak açmıyordu.

Öğleden sonra Akbulut'un başbakanlığı ilan edildi ve yeni kabine açıklandı. Telaştan, Devlet Bakanı Kamran İnan'ın adının listeye

yazılması unutulmuştu. Ertesi gün İnan'ın adı eklenerek liste düzeltildi.

Kaybolan tutanaklar

Yılmaz taraftarları tepkiliydi. O akşam, Dışişleri Bakanlığında toplandılar. 80 kadar milletvekili gelmişti toplantıya. Akbulut'un başbakanlığı içlerine sinmiyordu.

Toplantıyı, Taşçıoğlu yönetiyordu. Heyecanlı konuşmalar yapılırken

Kalemli elini kaldırdı. "Arkadaşlar ben tutanak tutacağım, açıkça söylüyorum" dedi. Kimsenin itirazı olmadı. Kalemli de her söyleneni not almaya başladı.

Taşar, Akbulut kabinesinde Devlet Bakanlığı'na atanmıştı. İlk kez bakan oluyordu. O da sert bir konuşma yaptı; "Gerekirse ben de bakanlıktan istifa ederim. Daha gidip koltuğuma oturmadım."

Çoğunluk Yılmaz'ın bakanlıktan istifa etmesinden yanaydı. Yılmaz ise ortalığı yatıştırmaya çalıştı. Olayı zamana yaymak istiyordu; "Ben Alman ekolündenim. Hazırlığını tam olarak yapmadığım hiçbir işe girmem. Çizgimi çizerim ve o çizgi üstünde yürürüm" dedi. Koşullar oluştuğu ve kendisinin hazır olduğunu hissettiği an girecekti mücadeleye...

O toplantıdan genel başkanlığa adaylık karan çıkmadı ama 80'i aşkın milletvekilinin bir grup oluşturması, Akbulut'un işinin kolay olmadığını daha baştan ortaya koyuyordu...

Kalemli, toplantı sonrasında tutanakları Taşçıoğlu'na verdi. Aradan bir gün bile geçmeden, Kalemli'nin notlan Özal'ın elindeydi. Her nasılsa Taşçıoğlu'nu kandıran "bir parti büyüğü" onlan götürüp Özal'a vermişti. Günler sonra bir fırsatını bulan Özal, Kalemli'ye takıldı:

- Ne güzel notlar tutmuşsun öyle...

Güzel'e şikâyet

Akbulut hükümetinin göreve başlamasıyla birlikte kongre startı da verilmiş oldu. Parti içi gruplar hızla çalışmalara başladı.

Kulisin yoğunlaştığı günlerde Yılmaz, Güzel'i mecliste buldu. Üzgün görünüyordu; "Hasan çok teessüf ederim. Veysel senin adamın. Grupta babaannemin geçmişiyle ilgili konuşuyor" dedi. "40 senelik dostumsun. Ailemi de tanırsın, nasıl böyle konuşmasına müsaade

edersin?"

Güzel, kıpkırmızı olmuştu. "Sanmıyorum böyle bir şey yapacağını, mübalağa edilmiştir" dedi ama Yılmaz gittikten sonra Atasoy'u bulup, "Ayıptır, ben adamın ailesini, amcasını tanırım" diye çıkıştı. Atasoy, "Yahu, onlar dedikodu, inanma" dedi. Söylenenleri yalanlıyordu.

Kongre hazırlıklarına dalan Güzel, bu olayı kısa sürede unuttu. Zaten Yılmaz da Özal'ın beklemesini istemesi üzerine o kongrede aday olmamaya karar vermiş, kulislerin hedefi olmaktan çıkmıştı!

Genel başkanlığı Akbulut'un elinden almasının zor olmayacağına inanıyordu. Üstelik belediye başkanlığını kaybeden Bedrettin Dalan'ın ANAP'tan istifa etmesi, önündeki engellerden birini daha kaldırmıştı. Bir kongre bekleyip, kendisi için daha uygun koşullar yaratabilirdi.

Yılmaz, bu niyetini, kendisinden destek bekleyen Güzel'den gizlemeye gerek görmedi:

- Hasan, bak benim gizlim saklım yok. Milletvekili arkadaşlara da söyledim. Duruma bakacağım, bir dahaki kongrede müsait görürsem aday olacağım. Sen genel başkan olursan benim işim zorlaşır.

Güzel, Yılmaz ve diğer adayları, "Köşk'ten icazet beklemek"le suçluyordu. Haklı çıktı.

16 kasım 1989'daki olağanüstü kongrede, sadece Akbulut ve Güzel yarıştı. Özal'ın adayı Akbulut, 793 oy alarak rakibini alt etti. Bu kez "seçilmiş genel başkan" olarak yola koyuldu.

Dışişleri Bakanlığından istifa

Cumhurbaşkanlığı Köşkü'nde oturup, Akbulut hükümetinden de elini çekmeyen Özal'ı ne "alışamadık" kampanyaları etkiliyordu, ne de muhalefet partilerinin "indireceğiz" açıklamaları. "Alışırlar, alışırlar" diyor, umursamıyordu bile olanları.

Bir yandan hükümet politikalarını belirliyor, dilediği bürokratı çağırıp talimatlar veriyor, diğer yandan da ANAP'ın meclis faaliyetlerini bizzat yönlendiriyordu.

Özal'ın iradesi hükümetin üzerindeydi. Dış politikaya ilgisi, Cumhurbaşkanı olduktan sonra daha da artmış, Bulgaristan'daki Türkler sorununda yaşananlar nedeniyle Yılmaz'ı ve dışişlerini tamamen dışlamıştı.

Ocak 1990'da Sovyet tankları, bağımsızlık isteyen Azerbaycan ve Nahçıvan'a girdiğinde, Özal Amerika'daydı. Bakû'de kan dökülürken gelişmeleri yorumladı:

- Azeriler, Türklerden çok İran'daki Azerilere yakındır. Onlar Şii, biz Sünniyiz.

Bu açıklamaya muhalefet ve Azerilerden sert bir tepki geldi. Akbulut ve Yılmaz demeçler verip Özal'ın gafını düzeltmeye çalıştılar. Özal ise geri adım atarken, topu Yılmaz'a atmıştı:

- Azerbaycan konusunda Dışişleri Bakanlığı beni yeterince bilgilendirmedi.

Özal, benzer gafları sürdürerek, dış politikaya müdahale etmeye devam etti. Üstelik müdahale sadece Özal'dan gelmiyordu. Dışişleri, "çok patronlu bir bakanlık" haline gelmişti. Akbulut ve bazı bakanlar dışişleriyle çelişen, hatta eleştiren demeçler verip Yılmaz'ı zor durumda bırakıyorlardı.

Giderek sıkışan Yılmaz, ocak sonunda Akbulut'u ziyaret etti. "Böyle çok başlı dış politika olmaz, dışa karşı birlik beraberlik içinde görünmeliyiz. Bana yardımcı olmazsanız ben istifa edeceğim" dedi. Akbulut, yardım sözü verdi:

- Merak etme. Bundan sonra kimse konuşmayacak. Bana süre tanı, bu işi halledeceğim.

Akbulut, Yılmaz'a, yedi saat süren görüşmelerinde verdiği sözü tuttu. İlk Bakanlar Kurulu toplantısında, "Ben dahil hiç kimse dış politika konusunda demeç vermeyecek" uyarısında bulundu. Fakat bu uyarının etkisi 10 gün bile sürmedi.

Akbulut'un bizzat kendisi, Yunanistan'daki Türkler konusunda dışişlerinin tezleriyle çelişen bir demeç verdi. İmren Aykut, Kanıran İnan ve Mehmet Yazar da 7 şubattaki Bakanlar Kurulu toplantısında dışişlerini topa tuttular.

Eleştiriler, Yılmaz "Açık semalar" toplantısı için 11 şubatta Kanada'ya gittikten sonra basma yansıdı. Mükerrem Taşçıoğlu'nun meclisteki odasında buluşan liberal grup, "Mesut Yılmaz döndüğünde Cumhurbaşkanı ve Başbakan'la görüşmeli ama istifa etmemeli" kararı verdi.

Bu karardan sonra Ottawa'yı telefonla arayıp, "Oyun içinde oyun oynanıyor. İtidalli olun" tavsiyesinde bulundular, görüşlerini ilettiler. Yılmaz da "Ben dönene kadar bekleyin. Dönünce durumu değerlendiririz" dedi.

Baker'le kavga

Yılmaz, o sırada Ankara'da olup bitenlerden çok, ABD Senatosu'ndaki gelişmelerden endişeliydi. ABD Başkanı Bush'un, yeniden gündeme gelen "Ermeni soykırımı" tasarısının engellenmesi için ağırlığını koymadığı, bunun da tasarının bu kez kabul edilmesi olasılığını artırdığı kaygısını taşıyordu.

ABD Dışişleri Bakanı Baker'le bu gerginlik içinde görüştü. Baker, "Ermeni tasarısı, iki taraf açısından da siyasi nitelik kazandı. Bizim politikamız bunu tarihçilere bırakmaktır. Bakanlığımız karşıdır" deyince, Yılmaz üslubunu sertleştirdi:

- Bakanlığınızın karşı olması yetmiyor. Sayın Bush'un ifadelerinden cesaret alıyorlar.

- Sizin bu konuda rahatsızlıklarınız varsa Başkan Bush'un da iç politika endişeleri vardır. Başkan'ın bu konudaki tavrını eleştirmek bize düşmez.

- Bunlar sizin için iç politika meselesi ise, bizim için milli mesele. Ve bu mesele ilişkilerimizi kökten etkiler.

- Etkilerse etkilesin.

Görüşmeden canı bir hayli sıkkın çıkan Yılmaz, gazetecilerin sorularım yanıtlarken, sıkıntısının küçük bir bölümünü dile getirdi; "Tasarıyla ilgili endişelerimin azaldığını söyleyemem."

Yılmaz, Amerika'nın, Türkiye'yi gözden çıkardığı endişesi içinde döndü Türkiye'ye...

Yoksa korkuyor musun?

Genç işadamlarının, "Yılmaz, başbakan olmalı" açıklamaları ve yapılan bir araştırmada ANAP milletvekillerinin yüzde 35.2'sinin kendisini lider görmek istediğini söylemesi bile sevindiremedi Yılmaz'ı.

Arkadaşlarıyla durumu değerlendirdi, genel başkanlık yarışının başlayacağı kongre tarihlerinin ilan edileceği nisan ayını bekleyemeyecekti. Bir an önce ayrılmalıydı hükümetten...

Yılmaz, 19 şubat salı günü önce Akbulut'u ziyaret etti, ocak sonunda yaptıkları görüşmeyi anımsattı. Bazı bakanların kendisini yıpratmaya çalıştıklarından yakındı:

"Sayın Kamran İnan üç aydır bir kararnamemi imzalamadan elinde tutuyor. Sayın İmren Aykut durmadan aleyhimde konuşuyor. Aleyhimde konuşmak herkesin hakkıdır ama bunu benim yüzüme karşı yapsınlar. Bu durumda bana istifa etmekten başka yol kalmıyor."

Akbulut, bir kere daha düşünmesini istedi, sorunu çözeceğini tekrarladı. Akbulut'un yanından ayrıldıktan sonra Çankaya Köşkü'ne çıkan Yılmaz, Özal'a da benzer şikâyetlerde bulundu ve ekledi:

- Beni dışarda sıkıntıya sokan şeyler var. Kendimde çalışamayacağım bir makamı işgal etme hakkı bulmuyorum. İçinde bulunduğumuz ortamda bu Türkiye için de iyi olmaz.

Özal istifaya karşı çıktı; "Şu an ayrılmanı istemem. Partiye de kendine de zarar verirsin" dedi. Sonra "Ermeni soykırım" tasarısını hatırlayıp, sordu:

- Önümüzde Ermeni kararının oylaması var Senato'da. Yoksa sen çekindiğin için mi istifa etmek istiyorsun?

Yılmaz, "O karardan bir şey çıkmaz efendim" dedi. Doğru değildi tabii; Baker'le görüşme, umutlarını kırmıştı. "Ermeni soykırımı" karar tasarısının ABD Senatosu'ndan çıkmasını önleyememiş bir Dışişleri Bakanı olarak, ANAP kongresinde genel başkanlığa oynamak gözünü korkutuyordu.

Liderlik yarışını kazanması zorlaşabilirdi...

Mesut risk almaz

Yılmaz, ertesi gün öğleye kadar Dışişleri Bakanlığı'ndaydı. Başbakan Akbulut'un, bir gün soma TBMM'de yapılacak genel görüşmede okuyacağı konuşma metninin hazırlanmasına nezaret etti. Öğle saatlerinde metni alıp, Akbulut'a gitti.

Aynı saatlerde Özal da Üniversitelerarası Kurulu'daki bir törene gidiyordu. Makam arabasında, Kaya Toperi'ye döndü; "Galiba seninki istifa edecek. İkna edemedim onu. Ama Amerika'dan karar lehimize çıkacak gibi. Haberler öyle geliyor" dedi.

Özal'ın tahmini doğruydu. Yılmaz, Akbulut'a konuşma metniyle birlikte istifasını da verdi. İstifa dilekçesi 20 şubat 1990 tarihliydi ama bir gün sonra açıklanmasını istiyordu. "Yarın yapılacak genel görüşme nedeniyle istifamı bir gün geciktirmek istiyorum. Bakanlar Kurulu'nda artık çalışamayacağım" dedi.

Akbulut da "Yanlış bir iş yapmadığından emin misin? Arkadaşların bu davranışını tasdik ediyor mu?" diye sordu. Yılmaz, "Hayır, onaylamıyorlar" karşılığını verdi. İstifa etmekte kararlıydı, Akbulut vazgeçiremedi.

Akbulut akşam 20.00 sıralarında Başbakanlık'tan ayrılırken, bir gazeteci sordu; "Mesut Yılmaz'ın perşembe gününden geçerli olmak üzere istifasını açıklayacağı söyleniyor, doğru mu?" Akbulut, beklemediği bu soru karşısında şaşırmıştı. "Doğru, herhalde istifa edecek arkadaşımız" deyiverdi. Yılmaz'a verdiği söze rağmen istifayı ağzından kaçırmıştı!

Akbulut'un gazetecilere yaptığı açıklamadan birkaç dakika sonra Kaya Toperi'nin çağrısı bipledi. Toperi, eğilip baktı. "Mesut Yılmaz, Dışişleri Bakanlığı'ndan istifa etti. Başbakan istifayı kabul etti" yazıyordu ekranda. Toperi, hemen içeri girerek Özal'a iletti bu bilgiyi.

Özal, Yılmaz'a çok kızdı. "Ben size demedim mi, Mesut'a güvenilmez. Beni Amerika'da nasıl zor durumda bırakmıştı" dedi yanındakilere. İstifanın Ermeni karar tasarısıyla ilgili olduğuna adı gibi emindi. "Oylama aleyhimize çıkacak sandı. Bu Mesut hiç risk almaz, hep korkar, kaçar."

ABD Senatosu'ndaki oylamadan Yılmaz için gerçekten sürpriz çıktı. "Ermeni soykırımı" tasarısının gündeme alınması 27 şubattaki ikinci oylamada reddedildi.

Özal, "Bu gelişmeyi bekliyorduk" demeçleri verirken, Yılmaz sessizliğe büründü. Paniğe kapılarak karar vermenin bedelini ödüyordu.

Sekiz ay nasıl geçecek?

Yılmaz istifa ettiği sırada, arkadaşları Mustafa Kalemli, İbrahim Özdemir, Sudi Türel ve Seçkin Fırat yurtdışmdaydılar. ANAP'ın yurtdışındaki işçilere ilişkin politikalarının güncelleştirilmesi için çalışıyorlardı. İstifa haberini, Fransa'da, Lyon Başkonsolosumdan duydular.

Kalemli, hemen telefona sarıldı. "Hayırlı olsun." Yılmaz'ın sesi kötüydü: "Yahu, bir tek sen hayırlı olsun diyorsun. Hiç kimse tasvip etmedi" dedi. Tedirginliği, alelacele istifa etmiş olmasından kaynaklanıyordu belli ki.

- Daha çok zaman var, nasıl geçireceğiz bu sekiz ayı?

- Merak etme. Hep birlikte el ele verir geçiririz bu dönemi. İstersen hemen dönelim.

- Hayır, gerek yok. Siz işinizi bitirin gelin.

Yılmaz'ın mayıs ayında, kongreye start verildikten sonra yarışa avantajlı başlama planı bozulmuştu. İstifa ani olunca, ne yapacağı kafasında şekillenmemiş, bir strateji oluşturamamıştı.

Kalemli ve arkadaşları, iki gün sonra döndüğünde, Cinnah'taki Dışişleri Konutu'nda yapılan toplantıya katıldılar. Yılmaz'ın 1.5 ay kadar siyasi demeç vermeden, genel başkan adaylığını açıklamadan beklemesi kararlaştırıldı. Taşçıoğlu'yla birlikte mart başında İstanbul'da yapacağı görüşmeler ise iptal edildi.

Çizilen yeni stratejinin temelini, program hazırlama ve büyük kongreye kadar parti tabanında çalışma oluşturuyordu. Yılmaz, ekim 1990'dan itibaren kongreye hazır hale gelecekti. Zaten büyük kongrenin de nisan 1991'den önce yapılmayacağını tahmin ediyordu.

Al sana doğru düzgün araba

ANAP'lı liberallerin bir yıl önce kurduğu Türk Demokrasi Vakfı, bu aşamada önemli bir destek sağladı Yılmaz'a. Bülent Akarcalı başkanlığındaki vakfın kuruluş amacı, Yılmaz hareketinin teorik altyapısını hazırlamaktı zaten.

Vakıf, Almanların Hıristiyan Sosyal Birlik Partisi'ne (CSU) destek

vermek üzere kurulmuş olan Hanns Seidel Vakfı'yla yakın alışveriş içindeydi. Hanns Seidel Vakfı'yla ilişkiyi Mesut Yılmaz'ın yanı sıra Feyyaz Tokar ve TOBB'un Almanya Temsilcisi Ender Ciner sağlamıştı. Demokrasi Vakfı, bu ilişkiden güç alıyordu.

Yılmaz, Demokrasi Vakfı Genel Merkezi'nden büro olarak yararlandı. Ancak ev sorununu da çözmesi gerekiyordu. Dışişleri Bakanlığının Cinnah Caddesi'ndeki konutundan bir an önce taşınmak istiyordu.

Yıllardır ilk kez makam arabasız kalmıştı. Kardeşinden bir araç istedi. "Bana bir şahin yolla." Turgut, sinirlendi; "Sen benimle kafa mı buluyorsun? Tabii sana araba yollayacağım." Gitti, 1200 model bir Mercedes alıp, ANP plakası taktırarak Ankara'ya getirdi.

Mercedes'i gören Yılmaz'ın canı sıkıldı. "Kardeşim, sana kim Mercedes dedi, ben senden Şahin istedim!" Anadolu'yu Şahin'le dolaşmaya niyetliydi.

- Ben bu milletin arasında dolaştım. Sen Murat'a binsen daha çok sevinecekler. Ama ben seni Şahin'e bindirmem.

- Ben Mercedes'e binmem kardeşim.

- O zaman düzgün bir araba söyle. Ne istiyorsun? Söyle hangisini istersen alayım.

- BMW olsun...

Turgut, bunun üzerine Mercedes'i kendine aldı, abisi için de siyah 5.20 model bir BMW satın alıp yolladı. 34 KHT 22 plakalı bu araçla birlikte Berna Hanım'a da bir araba geldi. Aynca Berna Hanım'ın, İstanbul'da kullanması için bir de Volkswagen tahsis etti, yine şirketten.

Her iki araç da Delta Deri Giyim Sanayi şirketinin demirbaşlan arasına kaydedildi. Şirkette kural, 100 bin kilometreyi geçen araçların yenilenmesiydi. Turgut aynı kuralı Mesut ve Berna Yılmaz'a tahsis ettiği araçlara da uygulayacaktı.

Beyin fırtınası

Mesut Yılmaz genel başkanlık yanşma hazırlandığı günlerde, Türkiye'nin sorunları ve çözümleri üzerine yoğunlaşmıştı. Bu sırada entelektüellerden oluşan bir çalışma gmbu oluşturmak istedi.

Seçtiği ilk isimlerden biri Alev Alatlı'ydı. Alatlı ile Kültür ve Turizm

Bakanlığı sırasında, danışmanı olan kardeşi Işıl Alatlı aracılığıyla tanışmıştı. Alatlı, Yılmaz'a şair Mehmet Âkif Ersoy'la ilgili değerlendirme notları hazırlamış, Yılmaz'ın bu notlara dayanarak yaptığı konuşma geniş yankı uyandırmıştı.

Mısır'a ve Kahire'deki El Ezher Üniversitesi'ne sık gidip gelen Alatlı, Mısır gezisi öncesinde Yılmaz'a bu ülke ve "Müslüman Kardeşler" örgütü hakkında brifing vermiş, benzer buluşmalar, Dışişleri Bakanlığı sırasında da tekrarlanmıştı.

Yılmaz, bir gün Alatlı'ya telefon ederek "Ben İstanbul'dayım, sizinle görüşebilir miyiz?" dedi. Alatlı, tereddütsüz kabul etti bu teklifi. Öğle yemeğinde buluştular.

Bakanlıktan istifasını ve genel başkanlığa adaylık niyetini anlatan Yılmaz, "Bana yardım edebilir misiniz?" diye sordu. Alatlı, maddi bir karşılık beklemeden "ihtiyaç duyduğu sürece, istediği konuları tartışıp görüşebileceği"ni söyledi.

Yazar Taha Akyol, Prof. Dr. Nur Vergin ve Işıl Alatlı'nın da katılımıyla "beyin fırtınası gmbu" oluşmuş oldu. Aralıklarla dört beş kez toplanarak saatlerce tartıştılar. Bu tartışmalar, hem Yılmaz, hem de diğer katılımcılar için karşılıklı fikir alışverişini sağlayan bir entelektüel faaliyetti. Gündem konularından biri, "milliyetçilik-muhafazakârlık ve liberalizm sentezi"ydi.

Yılmaz, toplantıda dile getirdikleri görüşlerini yazarak kendisine vermelerini istedi. Bu metinlerden konuşmalarında yararlanmayı planlıyordu. Taha Akyol ve Alev Alatlı, söylediklerini yazılı metne dönüştürerek verdiler Yılmaz'a.

Alev Alatlı, bu görüşmeler sırasında Yılmaz ve Özal arasındaki büyük farka tanık olacaktı. Yılmaz, Özal'ın daimi tercihi olan "by-passlar"a karşıydı. "Sistemi işletmek gerek. By-passlarla topluma sıçrama yaptırmak mümkün ama sistemi işletmezsek bu sıçrama geçici olur" diyordu. Kuralcı, temkinli, kapalı bir kişiliği vardı ama Alatlı tanıdıkça ona hayran kaldı.

Dörtlü toplantılardan memnun kalan Yılmaz'ın, Alatlı'yle ilişkisi kongre sonrasında da devam etti. Alatlı, zaman zaman bilgi notları hazırlayıp gönderecek ya da brifing verecek, bir de Yılmaz'ı görüşmesinde yarar olduğunu düşündüğü ilginç kişilerle buluşturarak, "fahri danışmanlığını yıllar boyunca sürdürecekti.

Akyol ise daha mesafeli bir ilişkiyi yeğleyecek, 1991 seçimleri öncesinde Hüsnü Doğan başkanlığında oluşturulan seçim bildirgesi

hazırlama komisyonuna katılma önerisini kabul etmeyecekti.

Yeni vizyon özgürlük

Mart ayından itibaren yepyeni bir "vizyona sahip" farklı bir Mesut Yılmaz çıktı kamuoyu önüne. Ülke gündeminden uzak duran, sadece dış politikayla ilgilenen politikacı kimliğinden hızla sıyrılmıştı. ANAP grubunun 2 marttaki toplantısında Türk Ceza Yasasinm 141, 142 ve 163. maddelerinin kaldırılmasını istedi:

"Tüm özgürlükler aynı ölçüde olmalıdır. İsteyen herkes 'Ben komünistim' diyebilmeli, fikrini açıklayabilmeli. Bu arada dini inanç da serbest olmalı."

Yılmaz'ın Avrupa Birliği konusundaki görüşü de değişmiş, düşünceleri iki yıl öncesine göre bir hayli berraklaşmıştı:

"Türkiye'nin, demokrasi ve insan hakları konusunda acil önlemler alması gerek. Bu önlemler alınmadığı takdirde, Türkiye hem üzerinde oynanan oyunlara boyun eğmek zorunda kalır, hem de AT'de yerini alamaz."

Adalet Bakanı Sungurlu'nun ceza yasa tasarısı hazırlıklarını açıklamasından sonra ANAP içinde Akbulut'un müdahil olamadığı "141-142-163 tartışması" başladı. Muhafazakârlar 163. maddenin kaldırılmasını istiyordu, milliyetçiler ise 141-142'nin kaldırılmasına karşı çıkıyordu.

Ancak düşünce özgürlüğü tartışmaları sonuçlanamadan gündem değişti. Prof. Dr. Muammer Aksoy'un ardından 7 mart 1990'da Hün'iyet Genel Yayın Yönetmeni Çetin Emeç'in öldürülmesi, terörü gündemin ilk maddesi durumuna getirdi. "Hükümet boşluğu" olduğu eleştirilerinin artması üzerine TBMM Başkanı Kaya Erdem, "liderler zirvesi" düzenledi.

Yılmaz, Emeç'in öldürüldüğü haberini dinlenmek üzere eşiyle birlikte gittiği Abant'ta öğrendi. Yakın dostu Emeç'in öldürülmesine üzülen Yılmaz, Ankara'ya döndükten sonra Kaya Erdem'le görüşerek "zirve "yle ilgili bilgi aldı.

Ancak ne Erdem'in "zirve"si, ne de Özal'ın daha sonra düzenlediği "zirve" cinayetlerin sonunu getirebilecek, Turan Dursun ve Prof. Dr. Bahriye Üçok gibi daha birçok değerli aydının birer birer öldürülmesinin önüne geçilemeyecekti. Güneydoğu'daki "örtülü savaş"m 1989'da başlayan tırmanışı ise sürüyordu.

Cinayetleri çözemeyen iktidarın başvurduğu çare, "yasaklar" oldu. Özal başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu, "sansür ve sürgün kararnameleri"ni devreye soktu.

"Türk milli takımının maçını bir spor yazarı hangi gözle izliyorsa" basının olayları öyle izleyip yazması isteniyordu. Amaç buydu, Özal, Çankaya'da topladığı gazete yöneticilerine aynen bunları söyledi. İşin garibi, gazetecilikle spor yazarlığı arasındaki farkı anlatan bir yönetici çıkmadı aralarından.

Akbulut'a kongre baskısı

Akbulut, böyle bir Türkiye fotoğrafı içinde genel başkanlık yarışına girmek istemiyordu. Büyük kongreyi 199l'e bırakmak, mümkün olduğunca ertelemek için de, ilçe kongrelerini başlatmıyor, kongre tarihinin belirleneceği ANAP Merkez Karar ve Yönetim Kurulu toplantısını yapmıyordu.

Akbulut'un kongreyi geciktirme çabalarıyla Hasan Celal Güzel ve Mesut Yılmaz'ın çıkarları çatışıyordu. Yılmaz, Berna Hanım'la birlikte, babasını kaybeden Güzel'in evine başsağlığı ziyaretine gitti. Bu ziyaret sırasında yaptıkları kısa görüşmede, kongre konusunda işbirliğine karar verdiler.

Güzel ve Yılmaz, 16 martta ikinci kez görüştükten sonra da MKYK'nın toplanması için Akbulut'a baskı yapmaya başladılar. Akbulut, zaten zor durumdaydı. Terörün yanı sıra ekonomi yönetimiyle ilgili sorunlar da birbirini izliyordu. Güneş Taner, Işın Çelebi ve Ekrem Pakdemirli arasında gizlenemez bir hal alan kavga, Pakdemirli'nin istifasıyla noktalanmıştı. Ama bu istifa da Akbulut'u rahatlatamamış; Taner ve Çelebi kavgaya devam ederken, Pakdemirli de "Akbulut karşıtı" cephedeki yerini alarak eleştiri yağdırmaya başlamıştı.

Yılmaz, Pakdemirli'le Emekli Sandığınm düzenlediği yemekte karşılaştı. Sohbet sırasında sordu:

- Ben genel başkan adayıyım. Artık geriye dönüş yok. Siz de aday mısınız?

Pakdemirli'nin gözü de başbakanlık koltuğundaydı. "Evet adayım" dedi. Pakdemirli de "kongre tarihi" kulisine katılınca, baskı sonuç verdi. Akbulut, 8 nisanda MKYK'yı toplamak zorunda kaldı.

MKYK toplantısı kavgalı geçti. Akbulut safındaki Keçeciler, "Telaşlı kongre yapmayalım" derken Yılmaz, "Kongre, 15 kasımdan sonra yapılabilir" zamanlamasını dayatıyordu. Ancak toplantıda kongre

tarihi belirlenemedi.

Buna rağmen Yılmaz, toplantı sonrasında hazırlıklarına hız verdi. İl başmanlarıyla görüştü, 30 kadar milletvekiline yemek verdi. Teşkilat düzeyindeki temaslardan sonra nisan ayı sonunda Ne w York'ta üç gün sürecek "Bilderberg Toplantısına katılmak üzere Amerika'ya gitti.

Dünyanın en büyük ekonomik forumlarından biri olarak kabul edilen "Bilderberg Toplantısi'na Türkiye'den, Yılmaz'ın dışında SHP Genel Başkanı Erdal İnönü ve işadamı Selahattin Beyazıt katıldı. Yılmaz, bu toplantıdan sonra Washington'a geçti ve bazı temaslarda bulunup Türkiye'ye döndü.

Bu gezi, 1983'te Özal'ın siyasete başlamadan önce çıktığı Amerika gezisi kadar önemliydi Yılmaz açısından...

Güzel yarış dışı kalıyor

Dışişleri Bakanlığı'na Yılmaz'dan sonra Ali Bozer atanmıştı. Resmi bir ziyaret nedeniyle İspanya'da olduğu bir gün Bozer'i müsteşarı Tugay Özçeri aradı. "Efendim, izin verirseniz bir memur hakkında soruşturma yapacağım" dedi.

Bozer işkillendi. Özçeri, müsteşar olarak kendisine sormadan yapabileceği sıradan bir işlemle ilgili olarak onay istiyordu! İşin içinde bir şey olduğunu hisseden Bozer, "Nezaketine teşekkür ederim" dedi, ama onay da vermedi:

- Yapma, ben geleyim beraber karar verelim.

Ertesi gün Ankara'ya dönen Bozer'i Esenboğa Havaalaninda Müsteşar Özçeri karşıladı. Bozer, arabaya biner binmez sordu:

- Ne yaptın, tahkikat açtın mı?

- Açtım.

- Bak kardeşim, ben sana bekle diyorum, sen tahkikat açıyorsun.

Özçeri, kıpkırmızı oldu, yanıt vermedi. Sinirlenen Bozer de sustu,

soruşturmanın kiminle ilgili olduğunu bile sormadı. Özçeri, daha yüksek bir makamdan talimat almış olmalıydı!

Bozer, "bu konuyla hiç ilgilenmeme" kararı verdi ve hiç sormadı soruşturmanın nasıl gittiğini.

Daha sonra bir arkadaşından öğrendi dosyanın Hasan Celal Güzel ve Hande Mumcu'yla ilgili olduğunu. Hande Mumcu, Hukuk Fakültesinden arkadaşı Prof. Dr. Ahmet Mumcu'nun kızıydı. Bunu öğrenince çok sıkıldı.

Bir süre sonra, Özçeri hazırlanan dosyayı DGM'ye göndermek için imzasını almak üzere Bozer'e getirdi. Bozer, bir kez daha şaşırdı. Özçeri, yine kendi imzalayabileceği bir dosya için bakan imzasına gerek duymuştu!

Bozer, Adalet Bakanlığı Müsteşan Arif Yüksel'e telefon edip görüşünü aldı. "Bakan imzasına gerek yok" yanıtı alınca rahatladı. Dosyayı Özçeri'ye iade etmeden önce Özal'ı ziyaret etmeye karar verdi.

"Çocukları affedelim efendim"

Bozer, birkaç gün sonra başka bir vesileyle ziyaretine gittiği Özal'a konuyu açtı, ricada bulundu:

- Efendim, bu çocuklara acıyalım. Affedelim lütfen.

Özal kararlıydı, "Yok, olmaz artık" dedi. Bozer, bir kez daha ısrar etti ama Özal'ı ikna edemedi. O sırada Adalet Bakanı Sungurlu da Özal'ı ziyarete geldi. Bozer, Sungurlu'ya döndü:

- Oltan Bey, sana 10 gün sonra bir dosya göndereceğim. Arkadaşlarımızdan birisi hakkında. Benim canım çok sıkıldı, senin de sıkılacak.

Dosyayla ilgili başkaca bilgi vermedi. Özal da bir şey söylemedi. Belli ki, Özal konuyu ayrıntılı biçimde biliyordu.

Dosya, Adalet Bakanlığı'na, bir cumartesi günü geldi. Ceza İşleri Genel Müdürü Atilla Bengi, dışişlerinden gönderilen dosyayı Sungurlu'nun önüne koydu. "Bu, Hasan Celal Güzel Bey'le ilgili" dedi. Sungurlu, dosyayı açtı, ilk cümleleri okudu.

Güzel, Cumhurbaşkanı Özal'ın, 18 ocak 1990 tarihinde ABD Başkanı Bush'la yaptığı görüşmenin gizli "kripto tutanaklarını" Dışişleri Bakanlığı meslek memuru Hande Mumcu'dan alarak, gazeteci Uluç Gürkan'a verip Güneş gazetesinde yayımlatmakla suçlanıyordu. Mumcu'dan Güzel aleyhine ifade alınmıştı.

Sungurlu, dosyayı hemen kapadı. "Bizim yapabileceğimiz bir şey var mı?" diye sordu, genel müdüre. "Yok" cevabı alınca DGM savcısına yollanması talimatı verdi.

Dosyanın savcılıkta işleme konmasından bir iki gün sonraydı. Özal, Mustafa Taşar'ı çağırdı. "Al bunu basma ver" dedi ve "kripto" dosyasını uzattı. Taşar, ilk sayfayı okuyunca irkilip dosyayı geri verdi; "Ben verememe, bu doğru bir iş değil" dedi.

Özal, Taşar'ın reddettiği aracılığı bir başkasına yaptırdı ve 10 nisan 1990 günü patladı haber. Güzel, gizli belgeyi devletin siyasi menfaatlerine aykırı bir biçimde kullanmakla suçlanıyor; bununla da kalmıyor, olay tam bir "aşk hikâyesi" haline getiriliyordu. Savcılık dosyasındaki ifade ve 9 nisan 1990 tarihli iddianame basma sızdırılmıştı.

Güzel, neye uğradığını anlayamadı. Eşiyle birlikte basın toplantısı düzenledi, ardından TBMM Genel Kurulu'nda milletvekillerine hitaben konuştu. İddianameyi, "gülünç bir fotoroman" ve "tertip" olarak nitelendirirken, zamanlamaya da dikkat çekti:

"... öyle bir gündemde, hem parti içinde, hem Türkiye'nin siyasi gündeminde ortaya çıkarılıyor ki, üzerinde düşünülmeye değer."

"Engin engin bakmakla olmaz"

Bir haber olayı, Özal'a kafa tutarak siyaset yapan Hasarı Celal Güzel'e diz çöktürme operasyonuna dönüştürülmüştü. Güzel, Cumhurbaşkanı'ının baştan itibaren işin içinde olmasını hiç yadırgamadı. Onu asıl şaşırtan, Yılmaz ve diğer genel başkan adaylarının tutumuydu:

"Benim tasfiye edilmem önemli değil. Liderliğe soyunan dostlarımın reaksiyonları beni üzdü. Ben sağken mirasım paylaşılmaya kalkışıldı. Kendilerine teessüf ediyorum."

Yılmaz, Güzel'i komplodan kurtarmak için parmağını bile kımıldatmadı, üzüntülerini bildirmekle yetindi. "Ben de son anda öğrendim. Mani olamadım. Üzgünüm" dedi. Güzel'in yanıtı manidardı:

- Eminim ki elinden gelen bir şey olsa muhakkak yapardın!

Güzel'in içine düşürüldüğü bu durum, elbette ki, Yılmaz'a yaradı.

ANAP milletvekilleri arasında büyük desteği olan, ilk kongrede Özal'a rağmen yüzlerce oy alan Güzel, bu komplodan sonra Yılmaz'ın rakibi olmaktan çıktı.

DGM'de görülen dava beraatle sonuçlandı ama bu süreçte Güzel'in siyasi gücü eriyip buharlaştı, genel başkanlık yarışında sona düştü.

Yılmaz'ın bir rakibi daha elenmişti. O, siyaset satrancında her kareyi birer birer zapt ederek ilerlerken, Özal ailesine yakın isimlerden Güneş Taner, beklenmeyen bir şey yaptı ve birdenbire Yılmaz'ın genel başkan olamayacağını savunan bir demeç verdi:

"Mesut belki 2020 yılında lider olabilir. Susup engin engin bakmakla kimse kimseye liderlik vermez."

Muhafazakârlar da boş durmayıp parti teşkilatına Yılmaz'ı hedef alan broşürler gönderiyordu. "Bu Mesut Yılmaz mı ANAP'a genel başkan olacak?" başlıklı broşürlerde, Yılmaz'ın mason olduğu iddia ediliyor; Berna Yılmaz'ın mayolu fotoğrafları yer alıyordu.

Yılmaz, sinirlendi. Güzel'e giderek, onu destekleyenler arasında bulunan Mehmet Keçeciler'i şikâyet etti. Broşürleri onun bastınp dağıttığını tahmin ediyordu.

Ardından broşürle ilgili açıklamalar yaptı. "Mason olmadığım" vurguladı. Ancak bu iddiayı yalanlarken kullandığı dil, masonları üzdü. Yılmaz'a, üzüntülerini bildiren bir mektup gönderdiler.

Yılmaz, adaylığını açıklamadan önce 20 kadar milletvekiliyle Rize'ye çıkarma yaptı. Orada adaylığını ne zaman açıklayacağını soran gazetecilere samimi bir yanıt verdi:

- Macera adamı değilim.

Adaylığını, delege seçimlerinin başlamasından sonra 17 ağustosta açıkladı. Sıra, Özal'ın adaylığına karşı çıkmasını önlemeye gelmişti!

Talihi bu adımda da yaver gidecek ve "Körfez Savaşı", Özal'la ilişkilerini onarması için beklediği fırsatı verecekti.

Musul ve Kerkük'ün statüsü

Saddam'ın askerleri 2 ağustosta Kuveyt'e girerek, Özal'a oynayabileceği yeni bir sahne yarattı. Özel sohbetlerinde "büyük patron" diye bahsettiği ABD Başkanı Bush'la sabah akşam telefonla görüşür hale geldi Özal.

Aradığı macerayı bulmuştu. Türkiye'nin de Körfez'e asker göndermesi ve savaşta aktif rol almasından yana tavır koyuyor, "Ordumuz Kore'den beri savaş görmedi. Körfez'e gönderelim orada bizim de yerimiz olsun" diyordu. Özal, bir yandan da güvendiği uzmanlarına, Musul ve Kerkük'ün hukuki statüsüyle Milletler Cemiyeti'ndeki eski görüşmeleri inceletiyordu. Yanıtını aradığı soru, ilerde bu konu

gündeme gelirse Türkiye'nin BM'de hak iddia edip edemeyeceğiydi!

Akbulut hükümeti, Özal'ın isteği üzerine Körfez'e asker gönderebilmek için yetki kararım TBMM'ye sevk etti. Ancak başını muhafazakârların çektiği ANAP'lılar, kararın olduğu gibi çıkmasını engelledi. Karar metnine "saldırı olması halinde" koşulu eklendi. Yılmaz ve arkadaşları da bu düzeltmeyi destekledi.

Çılgına dönen Özal, kendisini oyalayan Akbulut'u bir kenara iterek Bakanlar Kurulu'nu topladı. Karan, yeniden TBMM'ye gönderdi. 5 eylül günü yapılan gizli oylama bitene kadar da TBMM'deki odasından ayrılmadı.

Özal'ın bu görüşmeler sırasında sürpriz bir destekçisi vardı; Mesut Yılmaz grubu, ilk teskereye karşı çıkan Yılmaz, Özal'dan işaret gelince tavır değiştirmişti. "Endişemiz Türkiye'nin bir maceraya sokulmasıydı. Böyle bir amacın olmadığı açıklandı. Bu 20 gün gecikmiş bir karardır" diyordu. Gerekçesi bu kadar basitti!

Yılmaz ve arkadaşlarınm desteği, Özal'ın istediği yetkiyi meclisten geçirmesinde önemli rol oynadı. Bu ittifak, Yılmaz'ın Dışişleri Bakanlığından istifası sırasında Özal'la bozulan ilişkilerinin düzelmesini sağladı.

Giray'ın istifası

Delege seçimlerinin başlamasıyla birlikte parti içinde bütün gözler İstanbul'a döndü. Adayların hiçbiri İstanbul'u kaybetmek istemiyordu. Büyük kongre delegelerinin onda birinin seçildiği İstanbul kongresini kaybeden adayın genel başkanlık rüyası daha baştan bitecekti.

İstanbul'un ilçe kongreleri "kanlı" geçti. Yapılan ilk altı ilçe kongresinin ikisinde liberaller başarılı olunca, muhafazakârlar ayağa kalktı. Keçeciler'in evinde toplanıp durumu gözden geçirdiler. Bu toplantıda, liberallerin, Kadıköy ve Üsküdar ilçelerindeki hâkimiyetini kırmaya karar verdiler.

Bu iki ilçe kongresinin sonuçlarını iptal ettirmek için merkez karar ve yönetim kuruluna gittiler. MKYK'dan iptal karan çıktı. İstanbul'un en fazla delege çıkaran bu iki ilçesindeki kongre, Yılmaz için de hayati önemdeydi.

Kadıköy, Milli Savunma Bakanı Safa Giray'ın seçim bölgesiydi. İlçe kongresine de katılan Giray, kongrenin iptalini doğrudan kendisine yönelik bir hareket olarak gördü. Akbulut'la iki kez görüşerek durumu anlattı. En azından kongrenin ertelenmesini istedi,

başaramadı.

İtirazlarına rağmen muhafazakârların bildiklerini okumasına sinirlenen Giray, istifa etmeye karar verdi. Yılmaz'a telefon edip, kararım iletti. Yılmaz, "Hemen geliyorum, beni bekle" dedi ve ardından Kalemli'yi aradı. "Acele Milli Savunma Bakanlığı'na gelebilir misin? Önemli bir konu var."

İstifa metnini birlikte yazdılar. Sıra Akbulut'u aramaya gelmişti. Giray, "Aramayacağım" dedi. Yeniden dil dökmeye başladılar. "Abi, yahu, ayıp be! Adam Başbakan ne de olsa. İstifanı gazeteden mi öğrenecek?" Sonunda ikna oldu Giray. Akbulut'u, Özal'ı karşılamak üzere gittiği havaalanında buldu:

- Sizi iki defa aradım ulaşamadım. Onun için istifamı kuryeyle gönderiyorum. Siz yalancı bir adamın sözlerine inandınız...

Akbulut, şok geçirdi. Beş gün önce de Ali Bozer, Özal'ın, Amerika gezisi sırasında Başkan Bush'la yaptığı görüşmeye kendisini almamasına tepki göstererek istifa etmişti.

Özal himayesinde görünme korkusu

İstifaları engelleyemiyordu Akbulut. Az sonra körfez gezisinden dönen Özal'a Giray'ın istifasını haber verdi. Özal da şaşırmıştı, Giray'dan asla istifa beklemiyordu. Körfez krizi sırasında kendisini dizginleyen ve bir denge adamı olan Giray'ın sinirlenip ani bir reaksiyon göstereceğini hiç tahmin etmemişti.

Giray'ın 18 ekim 1990'daki istifası sonrasında gerginlik hızla tırmandı. Liberaller o gece Yılmaz'ın evinde toplandılar. Toplantı devam ederken, Özal devreye girdi. Önce Akbulut'u arayıp, "Parti içi barışı bozmayın" dedi, yeniden yapılacak iki ilçe kongresini ertelemesini istedi. Sonra da Kalemli'yi toplantıdan çağırdı.

Kalemli, kongreleri Özal'a anlatırken, teşkilat başkanı Orhan Demirtaş'ı suçladı. "Hileye başvuruyorlar." Özal, Kalemli'yi dinledi. Yılmaz'a iletmesini istediği konular olduğunu söyleyince Kalemli, "Efendim, niçin benim söylememi istiyorsunuz. Emredersiniz, gelir karşınıza, kendiniz söylersiniz." Özal, "Peki, çağırtacağım" dedi bunun üzerine.

Ertesi gün nüfus sayımı vardı. Yılmaz'ı Cumhurbaşkanlığı'ndan aradılar. "Sayın Cumhurbaşkanı, bu akşam sizi eşinizle birlikte bekliyor." Sokağa çıkma yasağının bitmesinden birkaç saat sonra Mesut ve Berna Yılmaz, Çankaya Köşkü'ndeydi.

Görüşme sırasında Semra Özal hiç ses çıkarmadan dinledi konuşmaları. Özal, Yılmaz'a sordu; "Yahu Mesut, sen sahiden Anavatan'a genel başkan seçileceğine ciddi ciddi inanıyor musun?"

Özal'ın alaycı sözlerine rağmen, Yılmaz gerilemedi. "Düşünebilirim" dedi, ekledi:

- Bu bir görevdir ama bunu kendi gayretimle gerçekleştirmek isterim.

Öncelikli sorunu, Özal'ın Akbulut'u desteklemesini önlemekti, Özal'dan "tarafsız kalmasını" istedi.

- Peki ben karışmazsam kazanacak mısın kongreyi?

- Kazanırım.

- O kadar emin olma. Onlar da çalışıyor. Ellerinde imkânları var.

- Sizin bana destek veriyor gibi görünmemeniz lazım. Kendi gayretimle kazanmak isterim.

Özal, yarım ağızla da olsa "tarafsız kalacağı" sözünü verdi. O aşamada bu kadarı Yılmaz'a yetiyordu. 21 ekim 1990'daki bu görüşmeden memnun ayrıldı. Planı istediği yönde ilerliyordu. Özal'a rağmen seçilmeye niyeti yoktu ama "Özal'ın himayesinde" görüntüsü vermek de istemiyordu.

Semra Özal faktörü

Giray'ın istifasından sonra Akbulut grubu, liberalleri daha büyük bir baskı altına aldı. Yılmaz grubundan Fahrettin Kurt da baskıdan bunalınca Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanlığından istifaya kalktı. Yılmaz, güçlükle yatıştırdı arkadaşını. Kurt'un istifa niyeti basına yansıyınca, Akbulut rest çekti:

- Bizimle çalışıyor, başkasına hizmet ediyor. Kendisine saygısı olan insanın kabinede bulunmaması lazım.

Akbulut, kabinede kendisiyle çalışan bakan ve MKYK üyelerinin Yılmaz'ı desteklemesine tahammül edemiyordu. Onları istifaya zorlayıp bakanlık imkânlarından mahrum bırakmak istiyordu.

Oysa Yılmaz da Kurt'un istifasını aynı gerekçeyle önlemişti. Büyük kongre tarihi kesinleşmeden aylar önce bütün mevzileri boşaltmak yanlış olacaktı.

Bütün cephelerde sıkışan Yılmaz grubu, tam bu noktada Semra Özal faktörünün devreye girmesiyle bir parça rahatladı. Semra Özal muhafazakârlardan nefret ediyor, ANAP'ta liberallerin hâkim olmasını istiyordu. Yılmaz'ı da beğeniyordu.

Berna Yılmaz, Semra Özal'ın düzenlediği hemen tüm etkinliklere katılır, sık sık konuta ziyarete gelirdi. "First Leydi"'yle ilişkileri iyiydi. Yılmaz da konuta en fazla girip çıkan, Semra Özal'la en fazla görüşen bakanlardan biriydi. Özallarm evlilik yıldönümlerini, doğum günlerini atlamamaya özen gösterirdi.

Semra Özal eşine, Yılmaz'ı desteklemesi için baskı yapmaya başladı.

Ama Özal'ın, Yılmaz'ı desteklemeye hiç niyeti yoktu. "Mesut, zora geldiği zaman kaçar. Cesareti olmayan insan lider olamaz" diyordu. Semra Özal, vazgeçmedi. "Mesut genç, tahsili, lisanı var, görünüşü çok medeni. Özellikle de liberal bir insan."

Sadece Semra Özal'la kalmadı, Özal'ın sık görüşüp değer verdiği Akgün Albayrak, Mustafa Kalemli, İbrahim Özdemir, Fevzi İşbaşaran ve Leyla Yeniay Köseoğlu'nun da aralarında bulunduğu birçok kişi Yılmaz lehine yoğun bir kulis faaliyetine girişti.

Bu arada basının da Yılmaz'a büyük destek vermesi, Özal'ın kararını etkiledi. Sonunda Yılmaz'ı desteklemesini isteyen Semra Özal ve danışmanlarına "Peki, peki" deyip başından savdı.

Özal'ın Yılmaz'ı destekleyeceği söylentileri, kulise bir anda yayıldı. Bir süre sonra İstanbul'da muhafazakârların kazandığı Şişli ilçe kongresinin iptalinin gündeme gelmesi de, bu söylentilerin doğmluğuna kanıt sayıldı.

Bu gelişmeler üzerine muhafazakâr gruptan, İstanbul Milletvekili Hayrettin Elmas, Çankaya'ya telefon etti. Özel Kalem'den Tevfık Ertürk'e, "Turgut Bey benimle görüşmezse ANAP'tan istifa edeceğim. İstifa nedeni olarak da Cumhurbaşkanının kongrelere müdahale etmesini göstereceğim" dedi. Tehdit etkili oldu ve Elmas, yarım saat sonra Köşk'e çağnldı.

Elmas, Özal'a, Şişli ilçe kongresiyle ilgili gelişmeleri anlattı. Kongrenin feshedilmemesini istedi.

- Siz Naci Ekşi'yi destekliyorsunuz ama o Mesut Yılmaz'la birlikte. Eğer Mesut Yılmaz'ı destekliyorsanız onu da desteklemeniz doğru tabii.

Özal güldü. "Sen şaşırdın mı? Ben hiç o korkağı destekler miyim?" dedi, Elmas'ın gönlünü aldı. Özal'ın sözlerine güvenen Elmas, Çankaya Köşkü'nden rahatlamış olarak çıktı.

Özal, benzer sözleri başkalarına da söyledi ama olaylar Özal'ın sözlerini doğrular nitelikte gelişmedi.

Turgut Özal'ın eşi, oğlu, gelini, tüm ailesi, Mesut Yılmaz safında açıkça mücadeleye girdi. Semra Özal Sarıyer'de, Ahmet ve Elvan Özal da Beşiktaş'ta, Yılmaz grubunun listelerinden delege seçildi.

İstanbul'daki "muhafazakâr direnişi" kendi gücüyle kıramayan Yılmaz, kale kapılarını yerle bir etmek için daha uygun bir "koçbaşı" bulamazdı. Geriye çekilip keyifle izledi olup biteni...

Kim daha çok Türk?

"Körfez Krizi" günlerinde, Özal "şahin" kesilmiş, sadece Başbakan Akbulut'u değil, genelkurmayı da karar sürecinden dışlamıştı. Özal'ın, askeri konularda da kendi başma kararlar alıp uygulamaya kalkması, Genelkurmay Başkanı Orgeneral Necip Torumtay'ı zor durumda bırakıyordu.

Genelkurmay, Dışişleri ve MGK Genel Sekreterliği'nin ortak çalışmayla hazırladığı "Körfez Krizi İle İlgili Olarak Hükümetin Silahlı Kuvvetlere Direktifi" başlıklı taslağın köşkte değiştirilmesi, Torumtay'ın sabnnı taşırdı. Özal'ın, genel sekreteri Kemal Yamak'ın da yardımıyla, savunma amaçlı taslağı "Irak'a karşı saldın planı" haline dönüştürmesine sessiz kalmadı. Akbulut'a giderek istifasını verdi.

Torumtay'ın istifasından sonra yerine gelen Orgeneral Doğan Güreş de savaşa karşıydı. Güreş, "Bize tecavüz olmadığı sürece parmağımızı bile kımıldatmayız" tavrını, Özal'a rağmen korumayı başardı.

Körfeze asker göndermeyi başaramayan Özal, Amerika ve müttefiklerinin 16 ocak 1991'de Irak'a karşı "Çöl Fırtınası" operasyonunu başlatmasından sonra yeniden harekete geçti.

Özal, planının ilk adımı olarak, Evren döneminde kabul ettiremediği "Kürtçe'nin serbest bırakılması" konusunu yeniden gündeme getirdi. 25 ocak 1991'de toplanan Milli Güvenlik Kurulu'nda Kürtçe'nin serbest bırakılması gerektiğini söyledi. Fakat askerlerden yine destek bulamadı.

MGK'nın hemen ardından bu kez bakanları Çankaya'da toplayıp ikna etmeye çalıştı. "İnsanların dilini kanunla yasaklamak saçma" dedi Özal, devam etti:

Hem zaten savaşın sonunda harita değişecek. Biz bu harita değişikliğine hazır olmalıyız. Irak ve İran'daki Kürtleri bir araya getirerek onların hamisi niye biz olmayalım? Ama bunun için önce kendi bölgemizde bazı yumuşamalar sağlamamız gerekir. Kürtçe'nin serbest bırakılması ilk adım.

Kamran İnan, söz alarak Özal'a teşekkür etti. Kendisinin Kürt olduğunu söyleyen İnan, Kürtlerin gördüğü baskı ve sürgünleri anlattı. Cemil Çiçek, "O sizin şahsi meseleniz. Ben Kürtçe'nin serbest bırakılmasına karşıyım" diye sözünü kesti, înan'ı bölücülükle suçladı.

İnan da altta kalmadı; "Hitler gibi düşünüyorsunuz."

Çiçek'e, Mustafa Taşar ve Vehbi Dinçerler'den destek geldi. "Harp bitmeden bu yapılmalı" sözlerine Dinçerler, "Öyleyse daha üç ayımız var" karşılığını verince, Özal sinirlendi. Güneş Taner ve Işın Çelebi'nin Özal cephesinde tartışmaya katılması sonuç almaya yetmedi.

Bir tek Adnan, Türk'e benziyor

26 ocaktan itibaren tüm Ankara'yı Kürtçe tartışması sarıverdi. Özal, milletvekillerini gruplar halinde toplayıp uzun uzun tasarının gerekçelerini anlatıyordu.

"Körfeze asker gönderme yetkisi"nin TBMM'den geçişi sırasında Özal'a destek veren Mesut Yılmaz, bu konuda da imdada yetişti. Hem ANAP MKYK'da, hem de Özal'ın milletvekilleriyle düzenlediği toplantılardan birinde Kürtçe yasağının kalkmasını savunan konuşmalar yaptı. Yılmaz, Helsinki ve AGİK sözleşmelerinin Kürtçe ve Lazca'nın serbest bırakılmasını zorunlu kıldığını anımsattı.

Özal, milletvekillerini ikna turlarının ardından 31 ocakta Bakanlar Kurulu'nu yeniden topladı. Burada yine itirazlar yükselince, Özal dayanamadı:

- Meselelere geniş bakın. Hanginiz hiç katkısız, Orta Asya'dan geldiğiniz gibi kaldığını söyleyebilir?

"Ben" dedi, Taşar. Özal, sinirlenmişti bir kere.

- Sen Türk'e benzemiyorsun. İçinizde bir tek Adnan (Kahveci) Türk'e benziyor.

Bitmek bilmeyen bir Türk-Kürt tartışmasına gece yansına kadar tahammül eden Özal, sonunda dayanamadı. ANAP Genel Başkanı olmadığını unutarak sesini yükseltti:

- Başka türlü düşünenler başka partide yer alır.

Ve sonunda tek tek görüş sorarak oylama yapıp tasanyı kabul ettirdi. Yaklaşan kongre "gizli muhalif' olan Başbakan Akbulut'un sessiz kalmasına yol açmıştı.

Ancak Özal, TBMM'de beklemediği bir tepkiyle karşılaştı. Tasarı, muhafazakâr ve milliyetçi grupların direnişi sonucunda gündeme alınmak yerine rafa kondu.

Cuma namazının hikmeti

Yılmaz, "Kürtçe" konusundaki güçlü direnişi kırmak için Özal saflarında var gücüyle çalışmıştı. 27 şubat 1991'de "Başkent toplantılan"na katılarak verdiği konferansta, Kürtçe konusundaki görüşü soruldu. Yılmaz'ın yanıtı hazırdı:

"Maalesef bizim Anayasa'mızda 'yasaklanmış dil' deyimi geçmektedir. Bunların acilen kaldırılması gerekir. Çünkü bu yasaklar, ne günümüz Türkiye'sine yakışır, ne de Türkiye'nin uluslararası taahhütlerine uygun düşer. Tasarının kanunlaşması halinde Türkiye'nin toprak bütünlüğünün tehlikeye gireceğine inanmıyorum. Ama devletin hiçbir şekilde fedakârlık yapamayacağı bir konu vardır; o da resmi dilin sadece Türkçe olduğudur."

Yılmaz, toplantıda sorulan diğer beş soruyu da hiç duraksamadan yanıtladı. Çünkü toplantıyı organize eden Yaşar Okuyan, işi şansa bırakmamış, sorulan kendisi önceden yazarak salona yerleştirdiği adamlarına dağıtmıştı. Konferans sırasında da Yılmaz'ın yanında oturarak sadece yanıtı hazır olan sorulan okumuştu.

12 Eylül öncesinde MHP'nin toplantılarında "Başbuğ" Alparslan Türkeş'i alkışlatma ve gezilerde izleyicileri hareketlendirme işini başarıyla yürüten Okuyan, bu deneyimlerini şimdi hemşehrisi Yılmaz'ın hizmetine sunuyordu.

Yılmaz, konferans konuşmasını hazırlarken "beyin fırtınası" toplantısında dile getirilenlerle Akyol ve Alatlı'nın verdikleri metinlerden yararlanmıştı. Özellikle Taha Akyol'un yazısından geniş pasajları almıştı konuşma metnine.

Bu sayede Yılmaz, Bacon'dan Ziya Gökalp'e uzanan birçok ünlü düşünür ve yazardan alıntılar yaparak, "milliyetçilik ve muhafazakârlık" ilişkisine geniş bir perspektiften baktı. "2000'li yıllarda da gururla taşıyacağımız kimliğimiz Müslüman Türk olmaktır" diyen Yılmaz, konferansı, "Milliyetçi" camianın ünlü isimlerinden olan Prof. Erol Güngör'den bir alıntıyla noktaladı:

"Milliyetçilerin en çok dikkat etmeleri gereken bir hassas denge noktası, durağan bir muhafazakârlıkla milliyetçiliğin birbirine karıştığı yerdir. Milliyetçilik, kendi içine kıvrılmış, kapalı bir sistem değildir. Kendini devamlı yenilemek zorundadır."

Konferans başarılı geçince Okuyan, planın ikinci aşamasını devreye soktu. Yılmaz'a, Kocatepe Camii'nde bir cuma namazına gitmeyi önerdi. Yılmaz önce kabul etmek istemedi ama Okuyan ısrar etti.

Yılmaz'ın cuma namazını Kocatepe Camii'nde kılacağı gazetelere haber verildi. Yılmaz'ın cuma namazına gittiğine daha önce hiç tanık olmayan basın mensuplarının ilgisi büyüktü. Okuyan'la birlikte camiye giren Yılmaz'ı onlarca gazeteci izledi. Ertesi gün hemen tüm gazetelerde Yılmaz'ı Kocatepe Camii avlusunda görüntüleyen fotoğraflar yer alacaktı.

Böylece "liberal" olarak tanınan Yılmaz, ANAP'ın muhafazakâr tabanına mesaj vermiş oldu!

Cahiliye devri Brütüs'ü

Semra Özal'ın delege seçilmesinin kerameti, 14 şubatta açığa çıktı. Önce İstanbul ilçe başkanlarıyla toplantı yapan Semra Özal, aynı akşam gazetecilerle de yemek yedi. Yemekte, gazetecilere sordu:

- Ne dersiniz, ANAP İstanbul il başkanlığına aday olayım mı?

Gazeteciler, soruyu tek tek yanıtladı. Beş gazeteci "Hayır" derken, diğer 21 gazeteci ise Semra Özal'ın il başkanlığına aday olmasını onayladı.

Semra Özal'ın adaylığı, muhafazakârları ürkütmüştü. "Yoksa ANAP genel başkanlığına mı hazırlanıyor?" diye endişeleniyorlardı. İlk tepki, Özal'ın, Safa Giray'ın istifasından sonra Milli Savunma Bakanlığı'na atadığı Hüsnü Doğan'dan geldi. Özal'ın güvendiği ve aileden biri olan Doğan'ın tepkisine karşılığı sertti:

- Brütüs...

Özal'ın, Doğan'a bu kadar kırılmasının nedeni, Semra Özal'ın İstanbul il başkanlığına aday olmasını kendisinin istemiş olmasıydı. Çok önce, suikast girişiminden hemen sonra Semra Özal'a, "Sen İstanbul il başkanı ol. İstanbul'un biraz temizlenip düzelmesi lazım. İstanbul'u kaybedersek parti elimizden gider" demişti. Leyla Yeniay Köseoğlu ve yakın çevresi de baskı yapmış, Semra Özal ise Yılmaz'ın genel başkan seçilebilmesi için kabul etmişti bu öneriyi...

Turgut Özal, eşine yönelen saldırıyı kendine karşı yapılmış kabul ediyordu. Hüsnü Doğan'a, demeçler vererek yüklendi:

- Kadını hor gören, cemiyette layık olduğu yeri almasına karşı çıkan görüş, İslamiyetten önceki cahiliye devrinin görüşüdür. Çağdışı bir görüştür.

Özal'ın hakarete varan saldırıları üzerine Doğan istifa etmeye karar

verdi. Ancak Akbulut ve muhafazakârlar bu istifayı engelledi. Özal, Doğan'ın istifa etmediğini görünce Akbulut'u aradı; "Hüsnü'ye söyle, 22 şubattaki MGK'ya gelmesin, gelirse azlederim."

Bu kez Hüsnü Doğan da sinirlenip "MGK'ya katılacağım, bakanlıkta kalmak için böyle bir bedel ödemem!" yanıtı verince, Özal azil sürecini başlattı. Müdahale edemediği bu süreç sonunda Akbulut'a, Doğan'a telefon edip azledildiğini söylemek düştü.

Özal'ın öfkesi bununla da yatışmamıştı. Muhafazakâr kesimin önemli ismi, ANAP İstanbul İl Başkanı Eymen Topbaş'ı görevden aldırıp, yerine de Semra Özal'ın vekâleten atanmasını sağladı. Topbaş, il başkanlığından alındığı sırada kanser tedavisi için hastanede yatıyordu.

Olaylı İstanbul kongresi

İstanbul kongresi öncesinde zorlu bir mücadele başladı. Semra Özal, The Marmara Oteli'nde karargâh kurdu. Delegeleri gruplar halinde kabul edip görüşüyordu. Geceleri de otel dışında, özellikle de kenar semtlerde düzenlenen toplantılara katılıyordu.

Mesut Yılmaz kongre öncesinde otele geldi. Gazetecilere görünmeden, garajdan girip asansörle yukarı çıkarak, gizlice Semra Özal'ın odasına ulaştı. "Nasıl yardımcı olabilirim?" diye sordu. 15-20 dakika kadar sürdü görüşme. Semra Özal, bir daha gelmemesini istedi:

- Sen hiç ortada görünme. Senin görünmen ters olur. Önce bu işi aradan çıkaralım.

Aslında Yılmaz'ın gelmesine de gerek yoktu. Zira Turgut Özal'ın talimatıyla Semra Özal'a yardım eden Mustafa Taşar, Yılmaz'ın ekibindendi. Taşar, Akbulut kabinesinde yer aldığı halde aylar önce bir Yunanistan gezisinde anlaşıp, Yılmaz safında yerini almıştı.

Taşar da, Semra Özal'la birlikte The Marmara Oteli'nin 11. katını mesken tutmuştu. Kongre kulisini yöneten Taşar, başarıdan emindi. Gazetecilerle bir sohbet sırasında kendisini "Körfez Savaşi'nı yöneten Amerikalı komutan Schwarzkopf'a benzetti:

"Ben de ANAP'ın Schwarzkopf'uyum." *[ABD'nin Irak Savaşındaki efsane komutanı]*

Taşar, Schwarzkopf'un, "çöl ayısı" lakabıyla anıldığını anımsatan gazeteciye de gülümseyerek yanıt verdi:

"O Körfez'de çöl ayısı, ben de İstanbul'da otel ayışıyım. Schwarzkopf'un Saddam'ı bombaladığı gibi ben de Talat Yılmaz'ı bombalıyorum."

Taşar'ın yanı sıra 12 bakan, 5 müsteşar, 4 müsteşar yardımcısı, 12 genel müdür ve çok sayıda milletvekili Semra Özal'ın kazanması için vargücüyle çalışıyordu. Semra Özal'ın rakibi Talat Yılmaz da boş durmuyordu tabii. Onun karargâhını da muhafazakâr bakanlar Mehmet Keçeciler, Abdülkadir Aksu ve Cemil Çiçek yönetiyordu.

Kongrenin yapıldığı 3 martta salonda hava gergindi. Talat Yılmaz'ın salona girişi sırasında bir delege mikrofonu kapıp, "Anadolu çocuğu geliyor" diye anons etmeye kalkınca, Taşar gencin eline vurup mikrofonu düşürdü. Yumruklaşmayı araya giren polis önledi.

Semra Özal'ın divan başkan adayı Taşar, Talat Yılmaz'ın adayı da İstanbul Milletvekili Hayrettin Elmas'tı. Gürültüler, kavgalar arasında yapılan divan başkanlığı seçiminde sandıktan 30 fazla oy çıktı. Sandığa önceden konulan bu zarflara rağmen Taşar, divan başkanlığını ancak yedi oy farkla kazanabildi.

O sırada kongreyi, Harbiye Orduevi'nden izleyen Turgut Özal, "Bu işin altından kalkamayacaksınız, bari bir yolunu bulup kongreyi iptal ettirin" mesajı gönderdi.

Bu talimatı alan Taşar, divana geçer geçmez, konuklar ve basının salonu terk etmesini istedi. Ortalık yeniden karıştı. Taşar, gürültüler arasında kongreyi iptal etti. Polis salonu boşalttı.

İstanbul İl Kongresi, 28 nisana ertelenirken, Semra Özal'ın pozisyonu da netleşmişti. Semra Hamm'ın büyük kongre delege listesinde, kızı Zeynep, oğlu Ahmet, gelini Elvan ve doktoru Cengiz Aslan'ın yanı sıra Turgut Yılmaz da yer alıyordu.

Varlığımız buna bağlı

İstanbul kongresinin gürültüsü sürerken Özal, Ankara'da gizli bir davet gerçekleştirdi. Kürdistan Yurtsever Birliği lideri Celal Talabani ve Irak Kürdistan lideri Mesut Barzani'nin özel temsilcisi Muhsin Dizai, Özal'ın konuğu olarak 8 martta Ankara'ya geldi.

Bu ziyaretin ardından Kuzey Irak'ta Talabani ve Barzani kontrolündeki bazı bölgelerde Kürt bayrakları çekildi. Irak yönetiminden bağımsız, geçici bir hükümet kurulması için de girişimlere başlandı.

Saddam'ın, Talabani ve Barzani'nin, Batiyla işbirliği halinde yürüttüğü

bağımsız yönetim oluşturma faaliyetine tepkisi sert oldu. Irak ordusu ağır silahlarla Kuzey Irak'a girdi. Peşmergeler, Irak ordusu karşısında tutunamadılar. Bunun üzerine bölgedeki halk, Türkiye sınırına doğru kaçmaya başladı. Nisan ayının ilk günlerinde Türkiye sınırını geçen Kürtlerin sayısı 500 bini bulmuştu.

Özal, bir yandan Amerika ve müttefiklerinin Irak'a askeri müdahalede bulunması için, bir yandan da Kürtçe'nin serbest bırakılması sorununu bir kez daha gündeme getiriyordu. Sonunda ayrı bir tasarı ısrarından vazgeçip, Terörle Mücadele Yasası'na önergeyle bir madde ekleyerek sorunu çözmeye karar verdi.

11 nisan günü, yasanın TBMM'de görüşülmesinden önce toplanan ANAP grubunda sert tartışmalar oldu. Ama Özal'dan talimat alan Yılmaz ve arkadaşları, hazırladıkları önergeye imza toplamaya başladılar. Önergeye 40 kadar imza toplandığını gören Sungurlu, Yılmaz'ı bir kenara çekip, imza toplamaktan vazgeçmesini istedi. "Parti patlayacak. Yaptığın yanlış" dedi. Yılmaz, geri adım atmadı.

Yılmaz ve arkadaşları kuliste imza toplarken Özal, meclisteki odasına geldi. Özal'ın ilk çağırdığı kişi, Yılmaz'la tartışan Sungurlu'ydu. Sungurlu, önergeyi önce grup başkanvekillerinin imzalamasını istedi.

Özal, grup başkanvekillerinin direnişini akşama doğru kırabildi. Onların direnişi kırılınca işi kolaylaştı, akşam saatlerinde önergedeki imza sayısı 90'a ulaşmıştı. Sonuçtan yine de emin olamayan Özal, milletvekillerinin bir bölümünü iftar bahanesiyle Çankaya'da topladı. Bir kez daha tembihledi:

"Bunu artık halledin. Sizin de benim de, varlığımız buna bağlı."

Yılmaz'ın Özal'la işbirliği saatler sonra sonuç verdi, önerge gece saat 04.20'de kabul edildi ve Kürtçe yasağı sınırlı biçimde de olsa kalktı.

Özal'ın bu denli acele etmesinin nedeni, Amerika ve müttefik kuvvetlerin, Kuzey Irak'a girerek "Huzur Operasyonu" başlatmasıyla anlaşıldı. Operasyonun sonucu, bölgede Irak'tan bağımsız bir "Kürt yönetimi" kurulmasıydı!

Özal, bu tabloda elindeki "Kürt kartı"nı rahat oynayabilmek istiyordu. Nitekim "Kürt meselesini çözeceğim. Federasyon dahil her konuyu açıkça konuşmalıyız" demesi de oyunu cesurca oynamaya hazırlandığının kanıtıydı.

Tabii Kürtçe ve Kuzey Irak gündemde bu kadar yoğun bir yer tutunca, Türk Ceza Yasası'nın 141, 142 ve 163. maddelerinin kaldırılması ne

TBMM’de ne de kamuoyunda yeterince tartışıldı. Terörle Mücadele Yasası'nın kabulüyle birlikte her üç madde de yürürlükten kaldırıldı. Ama yasada, 141 ve 142. maddeleri aratmayacak yeni düzenlemeler yer alıyordu. Böylece fiilen sadece 163. madde yürürlükten kalkmış oldu.

Oysa Yılmaz’ın açıkladığı "Genel Başkanlık programı", özgürlükler konusunda oldukça cömertti. 141, 142 ve 163. maddelerin bütünüyle kaldırılmasını öngörüyordu. Ayrıca idam cezasının kaldırılmasını ve kıyafet serbestliğini de vaat ediyordu...

Bastıra bastıra seçim

İstanbul il kongresinin 28 nisan 1991’deki ikinci raundu öncesinde ilginç gelişmeler yaşandı. Adalet Bakanlığı Müsteşarı Arif Yüksel devreye girince, kongreyle ilgilenen iki yargıç peşpeşe rapor aldı. Üçüncü yargıç, aday listelerinin yeniden düzenlenmesine izin vermek zorunda kaldı.

Bu arada Taşar, Semra Özal’ın isteği üzerine divan başkanlığından istifa etti. Hatta kongre salonuna bile gitmedi. Taşar, "Schwarzkopf" esprisi yaptığına pişman olmuştu. "Ayılar ikiye ayrılır. Birisi ormandaki ayılar, İkincisi Schwarzkopf esprisini anlamayanlar" diyordu.

Taşar'ın kongreye gelmesine gerek kalmamış Akbulut, Özal’a teslim olmuştu. Akbulut kürsüye çıkarak, muhafazakârlara çağnda bulundu:

- Ankara’da verdiğiniz sözü tutup Semra Özal’ı destekleyin.

Ve sonuçta Semra Özal, bastıra bastıra il başkanı seçildi. Muhafazakârlar da bir teselli buldular. "Semra Hanım kongreyi kazandı ama genel başkanlığını engelledik."

Erken sevindiklerini sonradan anlayacaklardı. Asıl kazanan Mesut Yılmaz’dı; Semra Özal sayesinde onun belirlediği delegeler seçilmiş, böylece genel başkanlık yarışında en büyük engeli aşmıştı.

Semra Özal faktörü olmadan asla aşamayacağı bir engeldi İstanbul kongresi...

Hanedanın desteğinde kazanılan kongre

Anadolu'yu kanş karış dolaşan, kongreden kongreye koşan Yılmaz, İstanbul kongresi sonuçlanınca, rahat bir nefes almıştı. Akbulut yönetimiyle bütün köprüleri atmakta bir sakınca görmedi.

Sıra, ilk kez Bursa'da açıkladığı adaylığını, bu kez "resmen" açıklamaya gelmişti. 9 mayıs 1991'de, ANAP'lı 70 milletvekiliyle birlikte TBMM'de büyük bir güç gösterisi yaparak, alkışlar arasında açıkladı adaylığını:

"Kişisel siyasi yaşamıma ilişkin sonuçları ne olursa olsun, şahsıma açılan siyasi krediyi ANAP'a teşmil etmeye kararlıyım."

Özal'la ilgili sözleri, basın toplantısının kilit noktasıydı. ANAP'ın "liderin ağzına bakan bir parti görünümü"nden çıkıp "kitle partisi olarak kurumlaşması" gerektiğini vurguladı. Bunun üzerine "Cumhurbaşkanı'ndan açık destek isteyecek misiniz?" sorusu yöneltildi. İstanbul kongresinde olup bitenleri unutmuş görünen Yılmaz, artık Özal'ın tarafsız kalmasını istiyordu:

"Sayın Özal, ANAP'ın doğal lideridir. Sayın Özal'ın bu yarışta taraf olmamasını diliyorum. Bu tercihimi kendisine de arz ettim. Takdirlerinin ne olacağını bilmiyorum."

Son cümlesi manidardı; "Basından tek ricam var; beni övmelerini değil, halkın nabzına aracı olmalarını bekliyorum."

Haklıydı, basın, muhafazakârların güçlenmesini engelleyecek tek isim olarak gördüğü için her davranışını göklere çıkanyordu. O güne gazete sahipleri ve İstanbul'daki büyük işadamlarının desteğini arkasına alarak gelmişti.

Özal ailesinin desteği gibi basının desteğinin de üzerini örtmenin kongre açısından daha doğru olacağını hesaplamış olmalıydı.

"Allah yardımcımız olsun" diyerek indi kürsüden...

Mavi boncuk kimde?

Turgut Özal, Yılmaz'ın, "tarafsız kalması" isteğine ziyarete gittiği Avustralya'dan karşılık verdi; "ANAP'a başkan öneririm. Bay Özal

olarak ANAP kongresine de giderim."

Ancak Cumhurbaşkanı Özal'ın tersine, eşi Semra Özal ve oğlu Ahmet Özal, Yılmaz'ı desteklediklerini gizlemekte sakınca görmüyorlardı. Ahmet Özal, Türkiye'nin ilk özel televizyonu Star-1'in sahibi olduğu için, desteğinin anlamı kongredeki oyuyla sınırlı değildi.

Özal ailesi böylesine parçalanmış görünürken, "yakın çevre"den Devlet Bakanı Güneş Taner'in yaptığı açıklama, ANAP'ta kafaları iyice karıştırdı:

"Kongrede oyum Akbulut'un. Mesut Yılmaz kongrede avucunu yalayacak. Semra Hanım'ın desteği Cumhurbaşkanı'nın desteği anlamına gelmez."

Bu karmaşa içinde Özal'ın tutumunu anlamak isteyenler Çankaya'ya koştu. Aslında Özal'ın gönlü, bir yolunu bulup "başkanlık sistemi"ne geçmekteydi. Bu hedefe ulaşabilmesi için, ANAP'ın dizginlerini elden bırakmaması gerekiyordu.

Özal, kimi zaman gruplar halinde, kimi zaman da ikili görüşmeler yaparak, kongreyle ilgili görüşlerini aktardı. İsim telaffuz etmeden herkese farklı konuşup, nabza göre şerbet verdi. Akbulut da mavi boncuğun kendi cebinde olduğunu sandı. "Hazırlıklara başla. Ya seni destekleyeceğim ya da tarafsız kalacağım" demişti Özal. Umutluydu.

Yılmaz, 24 mayıs 1991'de Çırağan Oteli'nde Özal'la bir kez daha görüştü. 50 dakika süren görüşmeden neşeli ayrıldı. Görüşmeden sonra uğradığı Erol Yılmaz Akçal da sonucu merak ediyordu. "Nasıl geçti?" diye sordu. "Tam arzu ettiğim gibi" dedi Yılmaz.

Halbuki Özal, birkaç gün sonra Çırağan'da topladığı ANAP il başkanlarına farklı bir tablo çizip, Yılmaz'ın aleyhine konuşacaktı. Bursa İl Başkanı Feridun Pehlivanlı'yı yanına çağırıp, "Oğlum Pehlivan, büyük hata yapıyorsunuz? Yılmaz, Türkiye'yi yönetemez" uyarısında bulunacaktı.

Özal, daha sonra Ankara'da görüştüğü Sungurlu'ya da benzer endişeleri dile getirecekti:

"Yıldırım kazanırsa devam edersiniz, Mesut kazanırsa altı ay sonra seçime gitmek zorundasınız. Mesut'un bu işi götürmesi mümkün değil, altı ay içinde bu havayı kullanırsanız kullanırsınız."

Yılmaz gerçekten genel başkan olursa hemen erken seçime gitmeyi planlıyordu. Bu gelişmelerden 34 ay önce Münih yakınlarındaki bir

kür merkezinde Aydın Doğan, Dinç Bilgin, İnan Kıraç ve eşleriyle sohbet ederken bu niyetini açıkça dile getirmişti. Doğan, "İlk icraatınız ne olur?" diye sormuş, Yılmaz da "Erken seçim" karşılığını vermişti.

Semra Özal'ın eteğine yapışınca

Yılmaz, Özal'la görüştükten sonra yine Anadolu'ya çıktı. Erzurum'dan Aydın'a kadar birçok kentteki parti teşkilatıyla görüşüyor, Ankara'ya uğradığı günlerde de kongre hazırlıklarını sürdürüyordu.

Bu arada Semra Özal bir il başkanından çok genel başkan gibi davranıyordu. İl başkanlarmı toplayıp bir anket düzenlemişti. Ankette en çok Yılmaz'a oy verildiğini ilan etti.

Yılmaz'ın seçilmesi için artık doğrudan kulis faaliyetine girişmişti. Halil Şıvgın, İmren Aykut gibi kendine yakın isimleri Yılmaz'ın yanında yer almaları için ikna etti. Yılmaz'ın İstanbul'da yapmayı planladığı gövde gösterisine milletvekili ve bakan katılımının yüksek olması için çaba harcadı.

Semra Özal'ın arayamadıklarma, onun adına Mustafa Taşar telefon ediyordu. İstanbul'daki toplantıdan birkaç gün önce Taşar, Hüsnü Doğan'ın azledilmesinin ardından Milli Savunma Bakanlığı'na getirilen Mehmet Yazar'ı aradı. "Semra Hanım'ın selamı var, İstanbul'daki toplantıda seni de görmek istiyor" dedi.

Yazar liberallere yakındı ama kongre kulisine girmek istemiyordu: "İki yıldır Akbulut'un kabinesindeyim. Madem bu insan kötüydü de iki yıldır niye beraber çalıştın demezler mi?" Özür dileyerek toplantıya gidemeyeceğini söyledi. Semra Özal, bu yüzden Yazar'a küstü. Hatta Akbulut'un Tarabya'daki toplantısına katılmaması ve onu desteklememesi bile Semra Özal'ın onu affetmesine yetmedi.

Turgut Özal ise aynı günlerde Akbulut'un Tarabya'daki yemeğine katılmak isteyenlere onay veriyordu. Konya Milletvekili Mustafa Dinek, bizzat köşke gidip sormuştu, "Akbulut'un yemeğine katılabilir miyim?" Özal gitmesini söylemişti.

Yılmaz'ı destekleyen İçel Milletvekili Rüştü Kâzım Yücelen, yemeğe gitmemesini söyleyince, Dinek itiraz etti. "Özal'a söyledim, 'Git' dedi." Yücelen, birkaç milletvekilinden daha aynı sözleri duyunca bozuldu.

Ulaştırma Bakanlığı'na gidip, bakanın özel kalem müdürü Ünal Yener'e, "Bana bir oda ver, Özal'la konuşacağım" dedi. Sakin bir oda bulundu, Yücelen, Özal'a telefon etti.

- Efendim, Akbulut'un yemeği için kulis yapıyormuşsunuz. Hani bana geçen kongreden sonra, "Konuşur beraber karar veririz" demiştiniz.

- Kim söylüyor bunu?

- Mustafa Dinek..

- Yok böyle şey, ben konuşurum onunla...

Özal, bu telefon konuşmasının ardından Mustafa Dinek'i çağırıp azarladı. "Ben sana öyle mi dedim?" Dinek, Çankaya'dan dönerken şaşkındı. "Ben anlamadım kardeşim" dedi soranlara...

Turgut Özal, gizliden yürüttüğü faaliyetin açığa çıkmasına bozulmuştu. Ama Semra Özal'ın gizlisi saklısı yoktu. Bu açık destek Güzel'in eleştiri oklarını, Yılmaz'a çevirmesine yol açtı. "Semra Özal'ın eteğine sarılıp politika yapmaya çalışıyor." Yılmaz, bu eleştiriyi yanıtsız bıraktı, kongre kampanyasına tam hız devam etti.

Kampanya sırasında Yılmaz'ın Ankara'da, ANAP Mamak İlçe Teşkilatı'na verdiği yemekte tatsız bir olay yaşandı. Polis baskın yaparak, yemeğe katılan yeraltı dünyasının ünlü isimlerinden Ümit Ölmez'i gözaltına aldı. Gıyabi tutuklama kararıyla aranan Ümit Ölmez'in üzerinden bir de silah çıktı. ANAP Ankara Milletvekili Mehmet Çevik, polislere sinirlendi:

"Bu yaptığınız ayıp kardeşim. Gözaltına almak için bula bula bugünü mü buldunuz? Ayrıca işi gücü belli olan insanı böyle apar topar götürmeniz şart mı?"

Gerçekten işi gücü belliydi Ümit Ölmez'in...

Özal'ın ikili oyunları

Kongreye bir hafta kala Özal, kimine "Akbulut'un yanına git", kimine de "Mesut'un yanında ol" demeye başladı. Amacı, Yılmaz'ın kongrede az farkla kazanmasıydı. Böylece Yılmaz, yarıştan güçsüz çıkacak, Özal ipleri yine elinde tutacaktı.

Pakdemirli'ye, "Yanlış yapma sakın, Mesut'la beraber ol sen" demişti. Özal'ın gerekçesi, Pakdemirli'nin ikna olmasına yetti:

- Yahu Ekrem bak, sen pratik bir insansın. Ben de pratik bir insanım. Ama şöyle bir düşündüm ki, bana takunyalı diyorlardı. Ben cumhurbaşkanıyım, başbakanın muhafazakâr olması mümkün değil.

Olursa sıkıntılara yol açar. Başbakanın liberal bir kimse olması lazım.

Pakdemirli, bu konuşmadan sonra Akbulut'la görüştü. "Turgut Bey sizi desteklemiyor, siz çekilin" dedi. Akbulut inanmadı. "Ben bir oy alsam da vanm, Cumhurbaşkanı beni destekliyor."

Mesut Yılmaz ise bu arada muhafazakâr kesimin önde gelenlerinden Hüsnü Doğan'la görüşüp "ikinci adam" olmasını teklif etmiş ama ikna etmeyi başaramamıştı. Hüsnü Doğan da aday olacağını söylüyordu!

Fakat Yılmaz'ın gerçekten bir "ikinci adam"a ihtiyacı vardı. Özal'ın bazı delegelere söylediğini duyduğu "Mesut iyi çocuk ama ekonomi bilgisi biraz zayıf gibi geliyor bana" sözlerine, ancak ekonomiden anlayan bir "ikinci adam"ı vitrine koyarak tatmin edici bir yanıt verebilirdi.

Ekonomi uzmanları Adnan Kahveci, Güneş Taner ve Işın Çelebi'yle o güne dek yıldızı barışmamıştı. Adaylıktan kendisinin lehine çekilen Cengiz Tuncer'e de ekonomiyi emanet edemezdi.

En uygun isim Pakdemirli'ydi. Yılmaz, Özal'ın fikrini çeldiği Pakdemirli'yle görüşerek ekonomiden sorumlu "Başbakan Yardımcılığı" önerdi. Pakdemirli bu öneriyi kabul ederek Yılmaz'ın safına geçti. Oysa birkaç gün önce Yılmaz'ı, "MHP'nin cepçi takımının kıskacına girmek"le suçluyordu.

Pakdemirli'nin Yılmaz saflarına geçmesinin önemli bir anlamı daha vardı; "Kutsal ittifak" parçalanmıştı...

Peçeteyle pazarlık

"Milliyetçi" kanadın "sembol" isimlerinden Namık Kemal Zeybek de Özal'la görüşmesinden etkilenerek çıktı. Özal, "Kimi destekliyorsun?" diye sordu. Zeybek, "Mesut Yılmaz" karşılığını verince Özal, "Sen aday olmayı düşünmez misin?" deyip heyecanlandırdı.

Zeybek, karar vermeden önce, danışmam Avni Özgürel'le görüştü. Özgürel, "Genel Başkanlık" iddiasını sürdürebilmesi için Yılmaz'la ittifak yapmasını önerdi. Zeybek'in gönlü Akbulut'tan yanaydı ama Özgürel ısrar edince ikna oldu.

Turgut Yılmaz'la temas kuran Özgürel, durumu anlattı. Zeybek ve Yılmaz'ı, Türkocağı binasında buluşturdular. Baş başa görüşme yedi saat sürdü. Hem ülke sorunlarını tartıştılar, hem de partiyle ilgili bir ufuk turu yaptılar. Sonunda söz döndü dolaştı, kimi isimlere geldi. Zeybek sordu:

- Halil için ne düşünüyorsun?

- Yaramaz ama Semra Hanım bakan yapmamı istiyor!

Zeybek, başka isimleri de sordu. Sonunda görüşme bakan pazarlığına dönüşmüştü. Yılmaz, Zeybek'i mutlaka yanında görmek istiyordu; "Başbakan Yardımcılığı" önerdi. Aralarında maliye ve milli eğitimin de bulunduğu yedi bakanlığa isim seçmeyi Zeybek'e bıraktı. Yılmaz'ın kendisini bu denli önemsemesi Zeybek'i sevindirmişti.

Görüşme boyunca anlaşmaya yatkın görünen Zeybek, ertesi gün fikir değiştirdi. Yeni koşullar öne sürdü. Özgürel, Zeybek'in peçeteye yazılmış isteklerini Turgut Yılmaz'a iletti. "Başbakan yardımcılığının yanı sıra Kültür Bakanlığı, Diyanet, TRT ve Anadolu Ajansının da bana bağlanması..."

Turgut, peçeteyi alıp ağabeyine götürdü. Yılmaz, Pakdemirli'yle birlikteydi. "Sen evet de ben gereğini yapayım" dedi Turgut. Ağabeyinin duraksadığını görünce de ısrar etti:

- Bu delege yapısıyla pürüzsüz seçilirsin. Sonra istersen kabineye bile almazsın. "Sen benimle mi konuştun? Kardeşim sorumsuz birisi" der geçersin.

Yılmaz, peçeteyi masanın üzerinden aldı, ağır hareketlerle bir daha inceledi. Sonra çakmağını çakıp yaktı. İpler orada koptu ve Zeybek ani bir kararla Akbulut safına geçti.

Komünist sultasına karşı mücadele

Özal, en küçük bir detayın bile denetiminden kaçmasına izin vermiyordu. Kongreden bir gün önce "Mesut'un konuşma metnini önceden göreceğim" diye tutturdu. Kalemli, gecenin bir yarısında konuşma metnini alıp Özal'a götürdü. Okutup onay aldıktan sonra geç vakitlerde ayrıldı Çankaya Köşkü'nden.

15 haziran günü, Yılmaz ve Akbıılut'un kongre salonuna girerken aldıkları alkışlar bile, başa baş bir yarış çıkaracaklarını gösteriyordu. Bundan sonrası adaylar ve ekiplerinin kongrede gösterecekleri maharete kalmıştı.

Akbulut, açış konuşmasında Yılmaz'a ağır bir dille saldırdı; "Ben hiçbir lobiye, demeğe tabi değilim."

Kazanma şansı olmadığını bilen Güzel de Yılmaz'ı hedef almıştı:

"Biz anadan doğma bu fikirdeyiz, sonradan olma değiliz. Kongreden kongreye namaza giden Yılmaz, 15 günde mi milliyetçi oldu? Gelsin bu kürsüden liberal olduğunu söylesin."

Güzel'in ardından kürsüye Yılmaz geldi ama konuşmaya başlayamadı. Namık Kemal Zeybek, önergelerdeki imzalar yüzünden divan başkanı Kâzım Oksay'la tartışıyordu. Yılmaz, kürsüde tartışmanın bitmesini beklerken, taraftarlan Zeybek'i yuhalamaya başladı. Ahmet Özal bile durumu ıslıkla protesto ediyordu.

Tam Zeybek'in, protestolara ANAP selamıyla karşılık verdiği bir sırada Mustafa Taşar hışımla kürsünün bulunduğu platforma çıktı. Taşar, bir dirsek vurunca Zeybek sendeledi, sonra da kendini toparlayarak Taşar'ın üzerine yürüdü. Yumruklaşmalarını, araya giren polisler önledi.

Platformdaki itişme salondaki gerginliği artırmıştı, yer yer yumruklaşmalar oldu. Kargaşa yatışınca Yılmaz önündeki metni okumak yerine söze tam da bu noktadan başladı:

- "Biraz önce gördüğünüz sahneler benim genel başkan adaylığımın gerekçesidir."

Ardından Güzel'i yanıtladı; "25 sene önce Sayın Güzel'le o zaman komünist sultası altında olan SBF'de, bu sultaya karşı Hür Düşünce Derneği'nde birlikte çalıştık. Bugün, liberal olmakla suçlandığım için yadırgıyorum."

Güzel, dayanamadı, oturduğu yerden bağırdı. "Yalan söylüyorsun. Sen üye bile değildin." Güzel'in yalanlaması gürültüye karıştı; alkışlardan, sloganlardan duyulmadı bile...

Yılmaz'ın Akbulut'a yanıtı ise daha sertti; "ANAP'ı hasta adam yaptı." Semra Özal, Yılmaz'ı ayakta alkışladı. Akbulut ikinci konuşmasında iyiden iyiye sinirlenmiş görünüyordu; "Kim eline senaryo verdi?" diye seslendi Yılmaz'a. Muhafazakâr tabana sürpriz bir müjde verip öyle indi kürsüden; "Ayasofya'yı ibadete açacağız."

İlk tur oylamayı Yılmaz önde bitirdi. Yılmaz'a 580, Akbulut'a 557, Güzel'e 20 oy çıkmıştı. Güzel, bu tablo karşısında Akbulut lehine adaylıktan çekildi. Oysa konuşmasında Akbulut'u, "Uzaktan Kumandalı" ve "Kukla Başbakan" diye eleştirmişti.

Yılmaz'ın kazanmasındansa "Kukla Başbakan"ın seçilmesini tercih ediyordu besbelli!

Hanedanın son prensi

Yılmaz ve Akbulut arasında sadece 23 oy fark olması, ikinci tur öncesinde müthiş bir kulis faaliyeti yürütülmesine neden oldu. Delegeler üzerinde her iki taraf da yoğun baskı uyguluyordu.

30 kadar oyu olduğu sanılan Eyüp Cenap Gülpınar'ın durumu ise komikti. Bir taraftan Fahrettin Kurt, öbür taraftan Keçeciler çekiştirip duruyordu. Gülpınar, "Bırakın yahu" dese de dinleyen yoktu. Uzun çabalar sonunda Keçeciler havlu attı. Gülpınar, Kurt'un bakanlık vaadi üzerine Yılmaz saflarında yerini aldı.

Akbulut'un bakanlan sahada mücadele ederken, Semra Özal, milletvekilleri ve delegelerle tek tek konuşarak Yılmaz'a oy istiyordu. Hasan Celal Güzel'i destekleyen İzmir Belediye Başkanı Burhan Özfatura, Semra Özal'ın elini öperek, Yılmaz'ı destekleyenler safına geçti.

Semra Hanım'la birlikte oğlu, kızı, gelini, terzisi, sekreteri ve doktoru da Yılmaz lehine kulis faaliyetindeydi. Turgut Yılmaz da boş durmuyordu tabii.

Başarılı da oldular. Yılmaz, ikinci turdan zaferle çıktı. Akbulut'un oyu 523'e düşerken, Yılmaz'ın oyu 631'e yükselmişti. Onu ilk kutlayanlar Semra Özal ve kardeşi Turgut oldu.

Yılmaz, her ne kadar "Turgut Özal'ın tarafsız kalmasını istediği"ni söylemiş olsa da "Özal hanedanı"nm desteği ve isteğiyle seçilmişti. Akbulut'tan umudunu kesen, Güzel'i dışlayan "Özal hanedam"nın son umudu, "Son Prensi" Mesut Yılmaz'dı.

Moskova'daki Lenin heykelinin farkı

Yılmaz, ANAP Genel Başkanı ilan edildikten hemen sonra "birlik beraberlik görüntüsü" vermek için Akbulut'un yanına giderek tokalaştı ve yanaklarından öptü. O, hızla uzaklaşırken Akbulut, "Moskova'daki Lenin heykeli bile bundan sıcak öper" diye mırıldandı. Yanındaki Devlet Bakanı Özarslan, merak etti; "Neden Arnavutluk'taki Lenin heykeli değil de Moskova'daki?" Akbulut açıkladı. "Arnavutluk'taki ılık olur, Moskova'dakine değenin eli soğuktan yapışır da, ondan Moskova'daki Lenin heykeliyle kıyasladım."

Koşar adımlarla kürsüye çıkan Yılmaz, "Genel Başkan seçildiğim şu an ilk olarak partimizin kurucusu, başkanı, doğal ve daimi liderimiz Turgut Özal'a şükranlarımı sunuyorum" dedi. Kısa konuşmanın sonunda "Şimdi çalışma zamanı" deyip kürsüden indi, yanındaki

kalabalıkla birlikte genel merkeze gitti.

Ailenin tek mutsuzu

Berna Yılmaz, kongreye gelememişti. Bir gün önce acil olarak apandist ameliyatına alınan küçük oğlu Hasan'la birlikte Trafik Hastanesinde geçirmişti kongre gününü. Akşam saatlerinde, kucağına aldığı Hasan'a ANAP Genel Merkezi'nin ışıklarını göstermişti: "Kongre olduğu için baban gelemiyor."

Birinci tur oylamanın bittiği saatlerde hastaneden eve geçtiğinde, yakın dostları da birer ikişer ziyarete gelmeye başlamıştı. Feyyaz ve Serra Tokar, Melike Haşefe, Sevgi Ulusay...

TRT televizyonu aralıklarla kongre salonuna bağlanıyor, gelişmeleri aktarıyordu. Mesut Yılmaz'ın kazandığı ilan edilince, televizyon başında çığlıklar atıldı, evde hava birden değişti.

Üzülen tek kişi, Yavuz'du. Babası genel başkan olunca keyfi kaçan Yavuz odasına gitti. Berna, Yavuz'un ardından Feyyaz Tokar'ı gönderdi. Yıllardır tanıdığı Tokar'ı amcası kadar severdi Yavuz.

Az sonra Yılmaz aradı eşini. Sevincini paylaşmak istiyordu. Kısa bir konuşma oldu. Berna, "Hayırlı olsun" dedi.

Evdeki kalabalık giderek arttı. Kongre sonucunu duyan geliyordu. Gece 01.30 sıralarında Semra Özal aradı. "Ankara Oteli'nde kutlama yapıyomz; hadi, sen de gel." Berna, eşini arayıp sordu. "Gidebilirsin ama Melike ile Sevgi'yi de yanına al."

Berna, evden çıkarken Bülent Akarcalı'nın sekreteri Gülcan Demir'i telefon başmda nöbetçi bıraktı. O gece Gülcan'ın kaderini değiştirecek, yıllarca Berna'nın yanından ayrılamayacak, özel sekreteri olacaktı.

Eşi, Ankara Oteli'ne Semra Özal'ın yanına giderken, Yılmaz da Çankaya Köşkü'ne çıkıyordu. Özal çağırmıştı. Yılmaz arka kapıdan girerken, Akbulut ön kapıdan ayrılıyordu.

Yılmaz, Özal'ın önerilerini de aldıktan sonra merkez karar ve yönetim kumlu listesini hazırladı. Semra Özal kongredeki çabalarının sonucu olarak listedeki yerini almıştı.

Ertesi gün hastanedeki yatağında gazetecilere poz veren henüz dört yaşındaki Hasan, Yavuz'un aksine keyifliydi. Fotoğrafını çeken gazetecilere poz verirken gülümsüyordu:

- Ben başbakan olacağım...

Abdullah Çatlı kuliste

Yılmaz'ın seçilmesine tepki gösteren Güzel, ertesi gün ANAP'tan istifa etti. Kongre sonucuna üzülen ancak ortaya çıkamayan bir kişi daha vardı; Abdullah Çatlı.

İsviçre'deki cezaevinden kaçırıldıktan sonra Mehmet Özbay sahte kimliğiyle Türkiye'ye dönen Çatlı, Bahçelievler katliamı davasından affedilmenin peşindeydi. TBMM'ye sık gelip giden Çatlı, eski ülküdaşı olan TBMM Adalet Komisyonu Başkanı Alparslan Pehlivanliyla görüşerek, yardım istemişti.

Pehlivanlı, Akbulut kazanırsa Adalet Bakanı olacağını söylemişti. "Söz, o zaman senin için bir şeyler yaparım."

İstanbul'dan 35 otomobillik kalabalık bir konvoyla Ankara'ya giden Çatlı da Kadir Aksoy'un Dedeman Oteli'nin yakınındaki bürosunda karargâh kurmuştu. Delegeler arasında yer alan ülkücü arkadaşlarıyla görüşerek Akbulut'a oy vermelerini isteyen Çatlı, camiada "Reis" olarak tanınıyordu ve hâlâ etkiliydi.

Akbulut kongreyi kaybedince Pehlivanlı'nın bakanlığı suya düştü. Çatlı'nın af umudu da hayal oldu.

"Dörtlü" olarak hareket eden Alparslan Pehlivanlı, Burhan Kara, Eyüp Âşık ve Talat Zengin ise Mesut Yılmaz'la aralarındaki buzlan çabuk erittiler. Pehlivanlı, ilk Merkez Karar ve Yönetim Kurulu toplantısında espri yaptı:

- Bizi kabul ettiniz ama biz tehlikeli insanlarız. Güzel'e sahip çıktık, batırdık. Akbulut'u batırdık, şimdi sıra size geldi herhalde.

Pehlivanlinm o günkü sözleri, belki de Âşık'ın hafiyeciliğe merakı yüzünden ilerde Yılmaz'ın başına geleceklerin habercisiydi...

Özal’ın ANAP’ına tasfiye

Mesut Yılmaz’ın başbakanlığı sorunlu başladı. 91 milletvekilinin istifa dilekçesini cebine koyan Akbulut, Yılmaz kabinesine güvenoyu vermeyeceğini söylüyordu:

- "İcazet istemiyorum deyip de icazete koştular. Bu şaibeli seçimin altından kalkamazlar."

İsyancıların derdi, "kabineyi dengeli paylaşmak"tı. Yılmaz bu tehdide hiç aldırmadı. Meclis grubuna hâkim olmak için erken seçim silahını kullandı. Erken seçimin adını anması bile isyancıları yatıştırmaya yetti.

Yılmaz, 23 haziran 1991’de hükümeti kurarken Özal, Alptemoçin’in dışişlerinde kalmasını istedi. Ancak Yılmaz, oraya yakın dostu Safa Giray’ı düşündüğünü söyleyince ısrar etmedi.

Semra Özal da bir ricada bulunmuştu. "Cengiz Tuncer’i alırsan memnun olurum." Yılmaz, kongrede büyük desteğini gördüğü Semra Özal’ın bu isteğini yerine getirdi.

Akbulut ve arkadaşlarının bütün itirazlarına rağmen Mustafa Taşar’ı kabineye almakla kalmadı, ANAP Genel Sekreterliği’ni de ona teslim etti. Güvendiği isimlerden Fahrettin Kurt’u ANAP Teşkilat Başkanı yaparak, "İkinci adam" koltuğuna oturttu.

Partinin, sadece liberal-milliyetçi görünüm vermesini engellemek için muhafazakârlardan Hüsnü Doğan’ı genel başkan yardımcılığına getirdi. Doğan'ın Özal’la arası hâlâ açıktı.

Özal ile Yılmaz arasındaki üslup farkı, daha hükümetin kuruluşu sırasında su yüzüne çıktı. Yılmaz, bakan yapmayı düşündüğü isimleri, iki üç gün önceden tek tek arayıp, haber veriyordu.

Yılmaz, parti yönetimini de yeni baştan düzenledi. Parti sözcülüğü sistemini oluşturarak her kafadan ayrı ses çıkmasını önlemek istiyordu. Ancak milletvekillerinin itirazı üzerine bundan vazgeçmek zorunda kaldı.

Dışişleri’ndeki danışmanı ve yakın arkadaşı M. Ali İrtemçelik’i yine yanına aldı. Başbakanlık Başdanışmanlığına atadı.

Dışişleri’ndeki Özel Kalem Müdürü Sema Erdem’i de Başbakanlık Özel

Kalem Müdürluğü'ne getirdi. O günden itibaren de yıllarca Yılmaz'ın özel kaleminin değişmez ismi Sema Erdem oldu. Nereye giderse gitsin, oraya Sema Erdem'le beraber taşındı.

Mal varlığı listesi

Başbakanlık koltuğuna oturur oturmaz, karşılama uğurlama törenlerinin daha sade yapılması için talimat verdi. Başbakanlıktaki makam aracını, BMW marka bir araçla değiştirdi. O bir BM W tutkunuydu...

Yılmaz'ın ilk icraatlarından biri de mal varlığı listesini açıklamak oldu. Mal varlığını 12 madde halinde sıralamıştı:

1 - İstanbul Suadiye'de bir daire,

2 - İstanbul Beyazıt'ta Beyaz Saray işhanının altıda bir hissesi,

3 - Ataköy'de eşine ait bir daire (Ödemesi devam ediyor),

4 - Bodrum Yalıkavak'ta Cennet Yapı Kooperatifi'nde yazlık ev (eşine ait),

5 - Bodrum Adabükü Doktorlar Yapı Kooperatifinde yazlık ev (Bu sene teslim edilecek),

6 - Ankara Beytepe'de 18 yapı kooperatifine ait inşaatı devam eden bir konut,

7 - Alanya'da Karfı Yapı Kooperatifine ait inşaatı devam eden bir yazlık ev,

8 - Delta Deri Giyim Sanayii A.Ş.'nin 314 milyon 188 bin 750 TL'lik hissesi (Eşine ait),

9 - Bir adet 1987 model Renault marka özel oto,

10 - Ziraat Bankası Merkez Şubesi'nde 221 milyon 997 bin 389 TL,

11 - Yarım kilogram külçe altın,

12 - Muhtelif mücevherat (Eşine ait takribi 300 milyon lira değerinde.)

Ardından Turgut Yılmaz da "yeni iş alanlarına girmeyeceği sözünü" vererek, uzun bir liste tutan mal varlığını açıkladı:

- "Bu günden itibaren, ağabeyimin başbakanlığı süresince, iş politikalarımı mevcutları muhafaza gayesiyle yürütüp, yeni bir iş alanına girmeyeceğimi taahhüt ediyorum."

Turgut, ağabeyinin genel başkan seçilmesi için kongre öncesinde ve kongrede var gücüyle çalışmıştı. Yılmaz ve yandaşı milletvekillerinin İstanbul'a gelişlerinin gövde gösterisine dönüşmesi için, parasını verip THY'den Airbus tipi uçak bile kiralamıştı. The Marmara Oteli'nde düzenlenen 1.200 kişilik yemeğin, konvoydaki araçların, Taksim'e asılan pankartların parası da, hep Turgut Yılmaz'ın cebinden çıkmıştı. Ağabeyi de mikrofondan teşekkür etmişti kardeşine. Turgut'un kongre boyunca harcadığı para, 570 milyon lira (yaklaşık 140 bin dolar) civarındaydı.

Zirvedeki sessiz çekişme

İlk günlerde Özal ile Yılmaz arasında problem yoktu. Özal, hükümetten memnundu. "Mesut, Akbulut'tan çok danışıyor bana" diyordu. Hemen her kararnameye karışıyor, ekonomi yönetimini üstlenen Pakdemirli'yi ve bazen onu da atlayarak ekonomi bürokratlarını Köşk'e çağırıp talimatlar veriyordu. Yılmaz, itiraz etmeden kabulleniyordu Özal'ın müdahalelerini...

Yılmaz, ilk olumsuz işareti, TBMM'deki hükümet programı görüşmelerinde takındığı ikircikli tavrıyla verdi. "ANAP hükümetlerinin devamıyız" demesine rağmen, muhalefetin yönelttiği eleştiriler karşısında Özal'ı savunmadı. Bu durumdan yararlanan Demirel ve İnönü, Özal'ı yerden yere vurdu.

Demirel, Yılmaz'ın bu görüşmeler sırasında "adam başına gübre" diyerek yaptığı gafı da kaçırmadı. "Gübrenin adam başına mı, dönüm başına mı olduğunu bilmeyen bir başbakana sahipsiniz. Hayırlı olsun."

5 temmuz 1991'deki güvenoylaması sorunsuz geçti. Önceki açıklamalarına rağmen hükümete güvenoyu veren Akbulut, isyancıların liderliğini kaybetti. Akbulut'un çizgisini değiştirmesine tepki gösteren Zeybek, DYP'ye geçti, isyancılar böylece dağılmış oldu.

Parti içindeki sorunu kolay atlatan Yılmaz, gözünü seçime diktiği için hükümette aynı dinamizmi sergileyemedi. HEP Diyarbakır İl Başkanı Vedat Aydın'ın "Emniyet mensubu olduğunu söyleyerek kimlik gösteren kişiler" tarafından kaçırılıp öldürülmesi, siyasi gerginliğe yol açtı.

Yılmaz, aktif davranarak soruna el koyamayınca, 10 temmuzda Diyarbakır'da yapılan cenaze töreninde büyük olaylar çıktı. Polisin

cenaze kortejine müdahalesi sonucu üç kişi öldü, 60 kişi yaralandı. Cenaze töreni, Güneydoğu için yeni bir milat oldu. Büyük kentlerde başlayan faili meçhul cinayetler o günden itibaren Batman, Diyarbakır ve tüm Güneydoğu'ya sıçradı. Yılmaz, bu olayları uzaktan izlemekle yetindi.

Kıbrıs sorunu da gündemin önemli maddelerindendi. BM Genel Sekreteri Perez de Cuellar, Kıbrıs sorununun çözümünü görüşmek üzere 6 temmuzda Türkiye'ye geldi. Ardından 19 temmuzda, ABD Başkanı Bush da İstanbul'a konuk oldu. Bush, eylül ayında Washington'da yapılacak Kıbrıs zirvesine ev sahipliği yapmak istiyordu. Çırağan Oteli'ndeki sabah kahvaltısında Türkiye'yi, bu zirvenin fikir babası olan Özal'ın temsil etmesini istedi.

Özal, "Benim gelmem doğru olmaz. Başbakan olarak Mesut Yılmaz'ın görüşmelerde bulunması gerekir. Ben katılamam" karşılığını verdi. Yılmaz ise zirvenin yeri ve katılım biçimine itiraz ediyordu. "Washington'da yapılması yanlış olur. New York'ta yapılması gerekir."

Özal ise Bush'la dostluğunun sorunu Türkiye'nin lehine çözmeye yardımcı olacağı beklentisi içindeydi, toplantı yerinin üzerinde bile durmuyordu.

Özal ve Yılmaz arasındaki sessiz çekişme Başkan Bush'un eşi Barbara Bush'un bile dikkatini çekmişti. O gece boğazda bir teknede yenen yemek sırasında Yılmaz'a döndü:

- Ben bu işi çözemedim. Türkiye'de şimdi icranın başı siz misiniz? Yoksa Cumhurbaşkanı mı? Hanginizin sözü geçiyor?

- Sorumlu benim. Anayasa'mıza göre icranın başı Cumhurbaşkanı'dır. Fakat Cumhurbaşkanı'nın sorumluluğu yoktur, sorumluluk Başbakan'ın, hükümetindir.

Barbara Bush'un böyle bir durumu anlaması zordu doğal olarak...

Özel uçak sevgisi

Sessiz çekişme uzun sürmedi. Özal ve Yılmaz arasındaki gerginlik bir süre sonra kaçınılmaz olarak açığa çıktı. Özal, Pakdemirli'nin Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlıkları'nı ikiye ayırma operasyonunu engelleyerek ilk darbeyi vurdu.

Ardından, hükümetin gönderdiği ve aralarında oğlu Ahmet Özal'ın arkadaşı olan bazı "Prensler"in görevden alınma kararlarının da bulunduğu kararnameleri imzalamayarak, bekletmeye başladı.

Yılmaz buna karşılık, bürokratlarına Çankaya'ya çıkmama talimatı verdi. Pakdemirli de bütçede ödenek olmadığını belirterek, Özal'ın yeni uçak almasını engellemek istedi.

Ama Özal, Pakdemirli'ye rağmen Gulfsteram-4 tipi bir uçak daha aldırmayı başardı. Uçağa "GAP" adını verdi, üzerine de İngilizce yazdırdı; "Republic of Turkey".

Özal'ın başbakanlığı sırasında satın alınan "ANA" adlı uçak böylece tamamen Yılmaz'a kalmış oldu. THY'nin tarifeli seferleriyle seyahat eden, hatta genel başkan seçilmeden önce "Başbakanlık özel uçağını THY'ye devredeceğini ve bakanlan Mercedes yerine yerli otomobillere bindireceğini" söyleyen Yılmaz, özel uçakla seyahate çabucak alıştı.

Yılmaz, aile fertlerini de uçağa almakta sakınca görmüyordu. Ancak kardeşi Turgut aynı düşüncede değildi. Yılmaz, bir gün Ankara'dan İstanbul'a giderken, Turgut'u da "ANA" uçağına davet etti. "Uçakta boş yer var, gel beraber gidelim." Turgut, kabul etmedi. "Ben THY uçağıyla dönerim İstanbul'a. Başbakanlık uçağına binmem doğru olmaz" dedi. Mesut kardeşinin abarttığı kanısındaydı.

Özel uçak kullanma konusundaki yaklaşımı farklı olsa da o günlerden itibaren Turgut'un ağabeyi üzerindeki etkisi arttı. Turgut, artık bir genel başkan olan ağabeyinin yanında daha sık görünmeye, karar sürecinde etkili olmaya başladı.

İktidardan kaçmıyoruz

Bir yandan Özal, diğer yandan olumsuz ekonomik göstergeler sıkıştırmaya başlayınca, Yılmaz, zaten niyetli olduğu seçim tarihini kafasında netleştirdi. Seçimi, ekim ya da en geç kasımda yapacaktı. "Anneme Sakın Reklamcı Olduğumu Söylemeyin O Beni Genelevde Piyanist Sanıyor" adlı kitabın yazarı ünlü Fransız reklamcı Seguela'yla seçim kampanyasını yürütmesi için anlaştı. Seguela, 3.5 milyon frank karşılığı aldı kampanya sorumluluğunu...

Yılmaz, ardından seçim paketini yürürlüğe soktu. Önce memura kira yardımı yapılacağını açıkladı. Ardından kamu kesimi işçilerine yüzde 141 oranında zammı kabul ederek, toplu sözleşme düğümünü çözdü.

ANAP Merkez Karar ve Yönetim Kurulu, 15 ağustosta toplandı. 20 ekim 1991'de seçim yapılması kararı alkışlar arasında alındı. Muhalefetin de bu tarihi onaylaması üzerine Yılmaz, meclis kürsüsünden muhalefete teşekkür etti. Seçim gerekçesini bir kez daha vurguladı:

- Biz, iktidardan kaçmak için değil, yeniden ve tartışmasız iktidar olmak için erken seçime gidiyoruz."

Halbuki o sırada anketler, DYP'yi birinci parti gösteriyordu. ANAP'ın oy oranı, yüzde 21 civarındaydı. ANAP'ın yaptırdığı bir araştırmaya göre, ANAP'a oy vermeyi düşünenlerin yüzde 82'si Mesut Yılmaz'ı işbitirici, yüzde 73'ü alçakgönüllü, yüzde 88'i genç ve dinamik, yüzde 75'i inandırıcı ve ekonomik konularda bilgili, yüzde 78'i kararlı ve güvenilir buluyordu.

Seguela, bu verilere dayanarak Mesut Yılmaz ağırlıklı bir kampanya stratejisi oluşturdu. Kampanyanın ana sloganı, "20 Ekim Mesut Yılmaz... Çünkü daha yapacak çok iş var" idi. Özal'ın adı bile anılmıyordu.

Seguela'nın ilk önerisi, Yılmaz'ın bol bol gülmesiydi. ANAP Genel Merkezi'nin düzenlediği telefon anketinde bile, "Hiç gülmüyor, yüzü mahkeme duvarı gibi" denilen Yılmaz, Seguela'nın önerisini yerine getirmeye çalıştı. Yüzüne zoraki bir gülümseme oturttu. Gençliğini vurgulamak için de bisiklete bindi, havuzda yüzüp mayoyla poz verdi.

Bereket ki, Yılmaz, dönemin ABD Başkanı Bill Clinton gibi saksafonla poz vermeye kalkmadı. Aksi takdirde Süleyman Demirel de ilerleyen yaşma rağmen benzer pozlar vermek zorunda kalacaktı. Zira Demirel, seçim kampanyası sırasında, hiç kullanmadığı bilgisayar önünde, hiç giymediği kısa kollu gömleklerle fotoğraf çektirerek Yılmaz'dan geri kalmamaya gayret ediyordu!

Demirel'i ateşleyen, Yılmaz'ın fotoğrafları kadar Taşar'ın ettiği laflardı; "Demirel hayatında hiç top oynadı mı? Araba kullandı mı? Bilgisayara dokundu mu? Kısa kollu gömlek giydi mi?" diye soruyordu.

Bana soğuk bir bira

Adayların belirlenip seçim kampanyasının başlamasından önce Yılmaz, Başbakan olarak son yurtdışı gezisine çıktı. 11 eylülde, EDU (Avrupa Demokratlar Birliği) toplantısına katılmak üzere gittiği Paris'te,

Yunanistan Başbakanı Konstantinos Mitsotakis'la bir araya geldi.

Mitsotakis de Almanca biliyordu. Görüşmenin başlangıcında çok heyecanlı ve neşeliydi. "Bugün tarihi bir gün. İlişkilerde yepyeni bir dönemin eşiğindeyiz" diye başladı söze.

Oysa Yılmaz aynı kanıda değildi. Mitsotakis'e sert çıktı ve görüşme

yine hiçbir sonuç almamadan bitti. Böylece eylül sonunda Amerika'da yapılması düşünülen zirve de tehlikeye girdi.

Yılmaz'ın bu sonuca üzüldüğü söylenemezdi. Zaten Paris'e anlaşma niyetiyle gitmemişti. Seçime bir ay kala anlaşma sağlanırsa "Kıbrıs'ı sattı" damgası yemekten endişe ediyordu. Öncelikli hedefi seçimdi ve bu konuda en küçük bir risk almak istemiyordu.

Yine de RPR Başkanı Jacques Chirac'ın EDU toplantısı vesilesiyle verdiği yemekte canı sıkkındı. Chirac'ın sağında oturmasına rağmen, ona dönüp tek kelime bile etmedi. Oysa o sırada herkes Chirac'ın kısa zaman sonra cumhurbaşkanı olacağına kesin gözüyle bakıyordu.

Daha önce de yine bir uluslararası toplantı için Paris'e gittiğinde yemek servisinden önce sigarasını tüttürmüş, sunulan kaliteli Fransız şarabını reddedip, "Bana soğuk bir bira getirin" diyerek, Fransız Başbakan Juppe'yi şaşırtmıştı. Ve tabii bu davranışa bozulan Juppe, yemeğin sonuna kadar dönüp yüzüne bakmamıştı Yılmaz'ın.

Paris ziyaretini kendisi açısından daha yararlı gördüğü temaslarla tamamladı. Seguela'yla görüşüp, kampanya hazırlıklarını bir kez daha gözden geçirdi.

Bu arada Mitsotakis'in, Yılmaz'la görüşmesini aktardığı Bush, Marmaris'teki Özal'a telefon etti. Başkanlık süresi sona ermeden önce zirvenin gerçekleşmesini ve Kıbns sorununun çözülmesini istiyordu Bush. Özal, devreye girip Yılmaz'ı aradı. "Cesur ol. Sakın ipleri koparma" dedi.

Ne var ki, Özal'ın çabası da sonucu değiştiremedi. Sadece Birleşmiş Milletler'e, Türkiye'nin zirveye hazır olduğu mesajı verildi. Sonunda Yılmaz'ın istediği olacak, zirve toplanamayacaktı.

Evren'in ricasına ret

Ankara'ya dönünce hükümet işlerinden iyice uzaklaşıp, kendini seçim çalışmalarına verdi. ANAP'a kazanmak istediği yeni isimleri belirledi. Bunlardan biri askerlik arkadaşı olan Cem Kozlu'ydu. Kozlu, adaylığı kabul etti. Ancak Yılmaz, ANAP'ta görmeyi çok istediği işadamı Cem Boyner'i, iki kez görüşmelerine rağmen ikna edemedi.

Milletvekili aday listelerinin dengeli biçimde belirlenmesi "Özal'ın ANAP'ım" tasfiye edebilmesi için hayati önem taşıyordu. Seçimden hangi sonucu alırsa alsın, gerçekten ANAP Genel Başkanı olmanın yolu bu tasfiyeden geçiyordu. Milletvekillerinin çoğunu liste dışı bıraktı. Ancak Akbulut ve Keçeciler'i, yine birinci sıraya koydu.

Evren'le yakınlaşmasında yardımı olan Maksut Göksu da o sırada milletvekili olmak istiyordu. Göksu bu isteğini Yılmaz'a iletti. Ardından işadamı Nurettin Çarmıklı ve hatta Evren, Yılmaz'la görüşerek, Göksu için ricada bulundu.

Yılmaz, Evren'le ilişkilerinin bozulması pahasına eski arkadaşı Göksu'yu aday yapmadı.

Belki de partiye 12 Eylül gölgesinin düşmesini istemiyordu.

Ne halin varsa gör

Yılmaz, aday listeleri üzerinde çalışırken Taşar, Semra Özal'dan bir zarf getirdi. İstanbul'un bütün bölgeleri için milletvekili adayları yazılmıştı. Yılmaz, bu listeyi dikkate bile almadı.

Aday listeleri, Yüksek Seçim Kurulu'na 24 eylülde verilecekti. Özal, bir gece önce Taşar aracılığıyla talimat verdi; "Sabaha kadar oturuyorum. Ne zaman biterse Mesut alsın gelsin bana görüşelim." Yılmaz ve Taşar, gece 03.00 sıralarında listelerle birlikte Köşk'e çıktı. Özal, listeyi alıp inceledi. Ferruh İlter, Leyla Yeniay Köseoğlu gibi sekiz eski milletvekiline itiraz etti. "Yeter artık iki dönemdir seçiliyorlar, yerlerine yenileri gelsin" dedi. Kendisine yakın altı kişinin de adını verdi, onların birinci sıraya konulmasını istedi.

Yılmaz, Özal'ı dinlemekle yetindi, istediği düzeltmelerin çoğunu yapmadı. Ertesi sabah listeleri görüşmek üzere Merkez Karar ve Yönetim Kurulu toplandı. Semra Özal, İstanbul listesini görünce kıpkırmızı olmuştu. Sinirlenip toplantıyı terk etti.

Akşam aday listelerinin YSK'ya verilip kesinleşmesinden sonra Özal aradı. "Sana teessüf ederim" dedi, Yılmaz'ın cevap vermesini beklemeden öfkesini boşalttı:

- Demek koynumda yıllardır yılan beslemişim. Senden rica ettiğim özel kalem müdürüm Engin Güner'i Şişli'den dördüncü sıraya koymuşsun. Seçilmemesi için başka ne yapabilirdin ki? Çok yanlış, çok.

Yılmaz, Özal biraz duraklayınca karşılık verme fırsatı buldu:

- Merak etmeyin, Şişli'de çok kuvvetliyiz. Engin de mutlaka seçilecek.

Özal, söylediklerini dinlemedi bile. Kararlarını arka arkaya sıraladı:

- Bir, yarın sabah Semra Hanım İstanbul İl Başkanlığından istifa ediyor. İki, Engin Güner, Şişli adaylığından çekiliyor. İstersen onun yerine de bir Karadenizli bul koy. Üç, seninle aylık mutad görüşmeleri de iptal ediyorum. Artık ne ben, ne de Semra Hanım arkandayız. Ne halin varsa gör.

Ancak ne ertesi gün Semra Özal il başkanlığından, ne de Engin Güner adaylıktan çekildi! Tersine Semra Özal, kendi başına bir seçim otobüsü hazırlatıp, İstanbul'da seçim kampanyasına girişecekti...

Hanedan ayrı ben ayrı

ANAP'ın, Seguela yönetiminde hazırlanan seçim kampanyası, partide hayal kırıklığı yarattı. İtirazlar yükselince kestirip attı Yılmaz, "Beğenmeyen çalışmaz."

Afişleri, Yılmaz'ın, James Bond'u anımsatan eli çenesinde fotoğrafı süslüyordu. Çerçevesi daha ince ve camları parlamayan yeni gözlükleriyle daha farklıydı.

Değişim, kampanya müziğine de yansımıştı. Seçim gezilerinde Özal döneminin "Arım balım peteğim"i değil, Sezen Aksu'nun "Hadi bakalım... En büyük sen..." dediği şarkı kullanıldı. Kampanyayı desteklemek üzere Yılmaz'ın "Büyük Dönemeç" adlı bir kitap yazdığı da açıklandı ama bu kitap bir türlü ortaya çıkmadı. Seçim meydanlarında mucize vaat etmedi Yılmaz. Sadece ANAP'ın yarım kalan işlerini devam ettireceğini vurgulamakla yetindi. Başlangıçta atak bir kampanya yürütüleceği söylense de Demirel ve İnönü'nün saldırılarına karşı savunmada kaldı.

Kampanya dönemine Demirel önde girdi. Partisinin vitrinine Tansu Çiller, Yalım Erez, İlhan Kesici, Ersin Faralyalı gibi yeni isimler koymuş, Bedrettin Dalan'ı da partisine transfer ederek, gücüne güç katmıştı. "Şeffaflık/Bütün karakol duvarları camdan olacak" ve "Herkese iki anahtar" sözü veriyor, ANAP'tan hesap sormak için seçmenlerden "ödünç oy" istiyordu. "Koskotas dosyalan" dediği yolsuzluk iddialarıyla ANAP'ı hırpalıyordu.

Tam da bu sırada Devlet Bakanı Birsel Sönmez'in mali müşavir olan kardeşinin piyasaya sahte dolar sürmekten 12 yıl hapis cezası istemiyle İstanbul Dördüncü Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanması, geçmiş ANAP iktidarlarıyla ilgili yolsuzluk iddialarının üzerine tuz biber ekti.

Bir de "Karayollan'nda ihale skandali" haberlerine Turgut Yılmaz'ın adı karıştırıldı. Turgut, anında açıklama yapıp, 360 milyar liralık bir

işin ihale açılmadan davetle verilmesiyle ilgisi olduğu iddialarını yalanladı:

"Özel davetiyeyle iş verilen müteahhitlerin hiçbirini tanımam. Eğer tanıdığımı ve benim bu işlere alet olduğumu ispatlayan varsa bütün malımı mülkümü ona bağışlayacağım. Kendimi de Taksim Meydanı'nda yakacağım."

ANAP'a ilişkin yolsuzluk iddiaları daha çok DYP'den kaynaklanıyor, meydanlarda Demirel tarafından dile getiriliyordu. Demirel, bu kampanya karşısında ANAP'ın yenik düşeceğinden emindi. Karadeniz meydanlarında soruyordu; "Hamsi kavağa çıkar mı?"

Demirel'in bu sorusu Yılmaz için doping oldu. Hemşehrilerine, "Hamsinin kavağa çıktığını gösterin" diye seslendi. Ama seçim yaklaştıkça "hamsinin kavağa" çıkamayacağını kendisi de fark etmişti. "Özal Hanedanının Prensi" görüntüsünden sıyrılmak için basından, ANAP ile Özal'ın ayrı tutulmasını istedi:

"ANAP ayrı, hanedan ayrı. Basın bu ayrımı yapma zahmetine katlanmıyor. Basın doğrudan ANAP'a karşı çıkıyor."

Özal, bu demeç karşısında alınganlık göstermedi. Sanki listeler hazırlanırken küsen kendisi değilmiş gibi, seçime beş gün kala Yılmaz'a telefon etti:

- Bak sana bir şey söyleyeyim. Siz yüzde 36'nın da üstüne çıkacaksınız. Anavatan birinci parti olarak tek başına gene iktidara gelecek. Şimdiden tebrik ederim.

- Temenninize teşekkür ederim. Ancak bizim değerlendirmemiz ne yazık ki sizinki gibi değil.

- Göreceğiz. Nasıl kazandığınızı göreceksiniz. Ben anlarım. Hadi gözlerinizden öperim.

Özal yükünden kurtulduk

Özal'ın tahmini tutmadı, ANAP seçimde hüsrana uğradı. DYP 178, ANAP 115, SHP 88, RP 62, DSP 7 milletvekili çıkarmıştı. DYP'nin ardından ikinci parti olan ANAP'ın 26 mart 1989 yerel seçimlerine göre bir başarı kazandığından da söz edilebilirdi; oy oranı yüzde 21.8'den yüzde 24'e yükselmişti.

Yılmaz, sonuçtan memnundu. "Özal yükünden kurtulduk. Özal güdümünde bir parti olma görüntüsü artık kalktı" diyordu. ANAP

milletvekillerinin yüzde 60'ı yenilenmişti. Şimdi sıra ANAP'ı, en küçük teşkilatından genel merkezine kadar yeniden dizayn etmekteydi. Bunun için de iktidar ortağı olmak yerine muhalefette kalmak yararlı olacaktı.

Zaten Demirel de ANAP'a koalisyon önermedi. Seçim mağduru SHP, DYP'yle koalisyona dünden razıydı. Demirel'in niyeti, Özal'ı Cumhurbaşkanlığı'ndan indirecek Anayasa değişikliğini gerçekleştirmekti. Yılmaz, destek vermeye yanaşmayınca Demirel hemen çark etti bu planından. "Özal'la görüşmem" inadını unutup, Çankaya Köşkü'ne çıktı, Özal'la tokalaştı. Hükümet kurma görevini aldığında yüzü gülüyordu.

Neşesinden bir şey kaybetmeyen Yılmaz, meclisin açılışında HEP'li milletvekillerinin sarı-kırmızı-yeşil bantlarla kürsüye çıkması ve Leyla Zana'nın Kürtçe yemin etmesi olayını bir Karadeniz fıkrasına uyarladı:

"Lazlar televizyonda Leyla Zana'nın olaylı yeminini izledikten sonra 'Haçan bu ne iştir? Bunlar daha doğru dürüst Türkçe konuşmayı bilmiyorlar. Kürt devletini nasıl kuracaklar?' diye sormuşlar."

Kürtçe yemine parti tabanından gelen tepkiler büyük olduğu için DYP-SHP koalisyon hükümetinin programı görüşülürken de seçmene mesaj verdi:

- ... Sayın milletvekilleri, beni susturamazsınız, ben bu kürsüden konuşacağım, hem de anadilimle konuşacağım.

Sanki bir yıl önce Kürtçe'nin serbest bırakılması için Özal'la el ele veren, kulis yürüten kendisi değildi!

Özal’ın siyasi mirası

Başbakanlık görevini Yılmaz’dan devralan Demirel’in neredeyse başı göğe ermişti. Başbakanlık, bayram yerine dönmüştü. Otobüslerle gelen DYP’liler davul zurnalar eşliğinde başbakanlığa girip çıkıyordu. Demirel, sabahtan akşama kadar partili gruplara nutuk atıyordu.

Kurulduğu günden itibaren iktidarda olan ANAP teşkilatı ise, eşekten düşmüşe dönmüştü. ANAP, iktidara ve Özal’a alışkındı. Şimdi ikisini de kaybetmişti.

Yenilgiye sevinenler de vardı. ANAP Teşkilat Başkanı Mehmet Gedik, seçim yenilgisine "Mesut Yılmaz, artık lider oldu" yorumu getiriyordu, "Artık prens olmaktan kurtuldu."

Gedik’in seçimden dört gün sonra söylediği bu sözler, Yılmaz'ın da ruh halini ve hedefini yansıtıyordu. Ancak ANAP’a hâkim olmasının önünde, Semra Özal engeli vardı. Semra Özal, İstanbul milletvekillerini kendi başına topluyor, talimatlar veriyor ama MKYK toplantılarına katılmıyor, İstanbul il başkanı olarak görevlerini yerine getirmiyordu.

Semra Özal, il başkanı olarak kaldığı sürece, Yılmaz’ın, partide tam bir otorite sağlaması mümkün değildi. Seçim sonrasında Turgut Özal’la arası düzelen ve olağan görüşmelere yeniden başlayan Yılmaz, Semra Özal’dan kurtulmanın çarelerini aramaya başladı.

İstanbul İl Başkan Vekili Zeki Aytaç da durumdan şikâyetçiydi. Yılmaz’a "Semra Hanım’a gidip, ayrılması için ikna edeceğim. İzin verir misiniz?" diye sordu. Yılmaz, dünden razıydı.

Aytaç, Semra Özal’la Harbiye Orduevi’nde yaptığı görüşmeden müjdeyle döndü. "Semra Hanım istifayı kabul etti." Yılmaz, Semra Hanım'ın sorun çıkarmamasına sevinmişti ama ertesi gün durum değişti.

Aralarında Leyla Yeniay Köseoğlu, Naci Ekşi, İbrahim Özdemir’in de bulunduğu bazı İstanbul milletvekilleri, Semra Özal’ı istifadan vazgeçmeye ikna etmişti. Yılmaz istifa beklerken, Semra Özal’dan sert bir açıklama geldi:

- İl başkanlığını bırakmıyorum. Kesin istifa etmiyorum.

Bu açıklamadan sonra Semra Özal aylardır uğramadığı İstanbul'a gitti. İl başkanı olarak aktif biçimde çalışmaya başladı. 29 martta da İstanbul milletvekillerini toplantıya çağırdı. Yılmaz'ın, aracılarla istifa için yaptığı baskılar ise sonuç vermedi.

ANAP'ta yeniden yapılanma

Yılmaz'ın ilk hedefi, ANAP'ı yeniden yapılandırmaktı. Kutlama şaşkınlığı yaşayan DYP-SHP koalisyonuna muhalefet etmek yerine, bütün dikkatini partiye yöneltti.

Önce merkezden müfettişler göndererek, ANAP örgütündeki durumu inceledi. Arkasından hızla il örgütlerini feshetmeye, yeni yönetimler atamaya başladı. Etkin görev verileceklerin seçiminde "Genel başkana biat esası" uygulanıyordu.

Yeni il başkanlarını gece geç saatlerde telefonla arayarak talimatlar yağdırmayı, hâkimiyetini hissettirme yöntemi olarak benimsemişti. Bu arada güleryüzlü fotoğraflar çektirip, parti örgütlerine gönderiyordu.

Parti içi faaliyetlere öyle bir daldı ki, anamuhalefet lideri olarak ortaya ancak beş ay sonra çıkabildi. Mart ayındaki bütçe görüşmelerinde hükümeti ilk kez eleştirdi; "Siz çare değil biçaresiniz." DYP milletvekilleri sıra kapaklarına vurup, protesto etti.

Yılmaz, muhalefetteki parti liderlerinin klasik "tabanı iktidar beklentisiyle oyalama" taktiğini de ilk kez Karadeniz gezisi sırasında kullanmaya başladı:

- İnşallah bir dahaki bayrama karşınıza, muhalefet lideri olarak değil, iktidarın başı olarak geleceğim.

"Sözü senet olan bir genel başkan olacağım" güvencesi verdiği için, ANAP teşkilatına bu sözlerle gerçekten umut dağıtıyordu.

Yarım kalan kitap

ANAP'ı muhalefette zapt etmek güçtü. Tam bu sırada, Mülkiye'den arkadaşı olan Necat Aşkın yardıma geldi. "Senin için ne yapabilirim?" Yılmaz, birçoklan gibi iktidar günlerinde aramayan Aşkın'a memnuniyetle görev verdi.

"Bir yolunu bulup koalisyona girmem lazım. Yoksa bu milletvekillerini tutamam" diyen Yılmaz sıkıntılıydı. Kritik dönemi atlatabilmek için sıkı çalışıyordu. "Basın müşaviri" unvanını alan Aşkın, Yılmaz'la birlikte yoğun bir tempo içine girdi.

Aşkın, İstanbul'da kalan eşinin yanına gidecek zaman bulamıyor, gittiğinde de telefonlan susmak bilmiyordu. Servet Hanım, gece geç saatlerde çalan telefonlardan bıkmıştı. Kimi zaman Yılmaz da evinden arardı Necat Aşkın'ı. Telefonu açtığında sadece "Necat" diyen tok bir sesle karşılaşırdı.

Vakit gece yarısını geçmiş bile olsa, ne hal hatır sorardı Yılmaz, ne de "lütfen" derdi. Tanışmış olmalarına rağmen telefonu açan kadını yok sayardı. Necat Aşkın, her seferinde eşini sakinleştirmek için uğraşmak zorunda kalır, ertesi gün de yine Ankara'nın yolunu tutardı.

Aşkın'ın birlikte çalıştıkları sırada geliştirdiği projelerden biri, Yılmaz'ın yaşamöyküsünün yazılmasıydı. Yılmaz'ın onayını alan Aşkın, yakın arkadaşı Murat Aykaç Erginöz'ü çağırdı.

- Mesut Yılmaz'ın kitabını yazmanı istiyorum.

- İyi de bu adamdan bir kitap çıkar nu? Ne bulacağım da yazacağım?

- Sen bulursun. Hayalini de kullanırsan mesele kalmaz.

Erginöz, mimar olmasına rağmen Fransızca'dan Türkçe'ye kitap çeviren, tiyatro oyunları ve romanlar yazan bir edebiyatçıydı. Arkadaşının ısrarı üzerine Yılmaz'ın yaşamöyküsünü yazmayı kabul etti.

İlk görüşme, Conrad Otel'de gerçekleşti. Yılmaz'ın tek koşulu vardı; "Benim onayımı almadan kitabı yayımlamayacaksın." Yılmaz'a sempati besleyen Erginöz, itiraz etmedi. Hemen hummalı bir faaliyete girişti. Arşivleri taradı, Sema Erdem'in de yardımıyla aile fertleriyle tek tek görüştü.

Yılmaz'ın İstanbul'a gelişlerinde kaldığı Conrad Otel'de, Erginöz'e de bir oda ayrılmıştı. Uzun görüşmelerden sonra bu odaya geçip notlarını düzenler, bir sonraki görüşmeye hazırlanırdı.

Tam üç yıl sürdü kitabın yazımı. Erginöz önce ANAP İstanbul İl Başkan Yardımcısı Yılmaz Karakoyunlu'ya göstererek, onayını aldı. Karakoyunlu'nun beğenisiyle de yetinmedi, tarafsız bir görüş almak için ağabeyi aracılığıyla gazeteci yazar İlhan Selçuk'a ulaştı.

İlhan Selçuk, taslağı okuduktan sonra iade ederken, "Bak senin bir kariyerin var, romancısın, ismin gölgelenmesin" demiş, kitapta eksik olduğunu düşündüğü 15 kadar soru yazmıştı not olarak. Bunlar, Yılmaz hakkında o güne değin ortaya atılan kimi iddialardı.

Naif bir tutum sergileyen Erginöz, bu sorulan Yılmaz'a verirken üç yıllık emeğini dinamitlediğinin farkında bile değildi. "Efendim, bunlan da cevaplandırır mısınız?" derken amacı, kitaptaki öyküyü renklendirmekti.

Bu, Erginöz'ün Yılmaz'la son görüşmesi oldu. Havaalanında ilk onunla tokalaşan, sırtını sıvazlayan Yılmaz, selamı sabahı keserek Erginöz'ü görmezden gelmeye başladı. Necat Aşkın'la da haber gönderdi:

- Kitabı durdursun, yayımlamasın.

Erginöz, kitabı yayımlamadı. Yıllarca sakladı ama bir gün öfkesine yenik düşüp üç yıllık emeğinin ürününü çöpe attı. Yılmaz'la ilgili bir şey görmeye tahammülü kalmamıştı...

Prostat ameliyatı

Özal, mayıs ayının ilk günlerinde, prostat ameliyatı olmak üzere aniden Amerika'ya gitti. Özal'ı yalnız bırakmak istemeyen Yılmaz da peşinden Houston'a gitmeye karar verdi. Aile fertlerinin tamamı oradaydı.

Özal, ameliyattan bir gün önce Yılmaz'la 45 saat kadar baş başa görüştü. Kürt sorununun çözümü üzerine yoğunlaşmıştı. "Kürtçe televizyon ve eğitim" fikrini kafasında evirip çeviriyordu. Yılmaz, Özal'ın bu önerisine karşıydı. İktidara geldiğinin ilk günlerinde çıktığı Güneydoğu gezisinde "Kürt realitesini tanıyoruz" diyen Demirel de "Kürtçe televizyon ve eğitim"i kabul etmediğini açıklamıştı.

Yılmaz, Özal'ın Kürtçe'yle ilgili düşüncelerini dinledi. ANAP'tan hiç söz etmediler, dostça sohbet ettiler.

Ameliyattan çıktıktan sonra Özal, Yılmaz'ı bir kez daha çağırdı. Korkut Özal da yanındaydı. "Bak Mesut, bu işi burada bağlayalım da sen Korkut'u partiye al." Korkut Özal, ANAP'a girmeyi düşünmüyordu. "0 defteri kapattım ben artık" dedi. Özal, "Yok yok, sen tekrar düşün" diye ısrar etti kardeşine. Öylece kaldı görüşme.

Özal'ı ameliyat sonrasında sağlıklı gören Yılmaz, daha fazla kalmaya gerek görmeyip, Türkiye'ye döndü...

Said-i Nursi'yi anma

20 mayıs 1992'de, ANAP kuruluş yıldönümünü ilk kez Yılmaz'ın genel başkanlığında kutladı. Turgut ve Semra Özal'ın katılmadığı 9. kuruluş yıldönümü törenlerinde Yılmaz parti tabanına yine umut dağıttı:

- Bize düşen, Türkiye'nin ufkunda bir güneş gibi doğacağımız güne hazır olmaktır.

7 hazirandaki ara yerel seçimler, DYP-SHP koalisyonunun "500 gün vaadinin fos çıkmasi'nı bekleyen Yılmaz'ı harekete geçirdi. Yurt gezilerine çıkmaya başladı.

Başbakanlığı sırasında "ANA" uçağına alışan Yılmaz, gezilerinde Bursalı işadamı Yalçın Sünnetçioğlu'nun özel uçağını kullanıyordu. Sünnetçioğlu, uçağını Yılmaz'ın emrine vermişti.

Meydan konuşmalarında SHP'den çok Demirel'i hedef alıyor, "Bunlar gidicidir. Yeşil kart vermeyene kırmızı kart gösterin" deyip ekliyordu; "Babanız hayırsız çıktı."

Seçim gezilerine, Said-i Nursi'yi 32. ölüm yıldönümünde anmak amacıyla düzenlenen büyük mevlit nedeniyle ara verip, Ankara'ya döndü. Mevlit, bütün partilerden siyasetçilerin akınına uğramıştı.

Yılmaz'ın, Said-i Nursi'yi anma töreninde görünmeye önem vermesinin nedeni, muhafazakârları tasfiye ederek, ANAP'ı milliyetçi-muhafazakâr tabandan uzaklaştırdığı suçlamalarının yaygmlaşmasıydı. Eleştirilerin haksızlığını bu yolla kanıtlamak istemişti.

Ara yerel seçimlerde, ANAP'ın oyu sadece yüzde 18 oldu, DYP yüzde 35'lik oy oranıyla birinci parti idi. ANAP'ın oy oranının 20 ekime göre gerilemesi, Yılmaz'ı zor durumda bıraktı.

DYP'nin kamu bankalarından sorumlu Devlet Bakanı Cavit Çağlar, "Mesut Yılmaz gidecek, ANAP bitecek, eski arkadaşlarımız da bize dönecek" diyordu. Çağlar, ANAP'tan transfer yapabilmek için komisyon bile kurmuştu.

Bu arada parti içinden de muhalif sesler yükseldi. Yılmaz'ın en çok güvendiği isimlerden biri olan Fahrettin Kurt, genel başkan yardımcılığından ayrıldı; istifa ederken Yılmaz'ı suçladı:

- Mesut Bey korkak davrandı. Özal'ın gölgesinden kurtulamadı. Semra Özal'ı istifa ettirmesini istedim, iki kez oyaladı.

Turgut Özal da eleştiri korosuna katılmakta gecikmedi. Okluk Koyu'nda kabul ettiği partililere, "Seçimden önce Mesut'u adayların yansının muhafazakâr, yarısının liberal olması için uyarmıştım" dedi. Yılmaz, açıkça yalanladı "manevi lideri"ni; "Böyle bir uyanda bulunmadı."

Okluk'a üzgün dönüş

Özal fırsatı değerlendirip ANAP'ta yeniden hâkimiyet kurmak üzere atağa geçti. Yılmaz'ın zayıflaması, zemini müdahaleye açık hale getirmişti. Semra Özal ile Yılmaz'a haber gönderdi:

"Genelkurmay'ın Milli Savunma'ya bağlanması girişiminden vazgeçsin. Askeri karşımıza almanın lüzumu yok."

Semra Özal, bu mesajı, ikili bir görüşmede değil, milletvekillerinin, partililerin yanında, herkesin duyabileceği bir şekilde iletti Yılmaz'a. Amaç belki de onun güçsüzlüğünü göstermekti.

Ancak Yılmaz, bu kadarım kabullenemedi. "Semra Hanım'ın görüşü partiyi bağlamaz" açıklamasını yaptı; "ANAP'ın lideri benim, Özal Cumhurbaşkanı. ANAP konularını Cumhurbaşkaniyla görüşmem." Aylardır girmekten kaçındığı savaşı ilan etmek artık kaçınılmaz olmuştu.

Özal ailesi için talihsiz bir gündü, 24 haziran. Turgut Özal, Karadeniz Ekonomik İşbirliği (KEİB) zirvesinde anlaşmaları imzalamasını engelleyen Demirel'e kızmıştı. Karıkoca üzgün şekilde Okluk Koyu'na döndüler.

Semra Özal, ertesi gün İstanbul il başkanlığı ve MKYK üyeliğinden istifa etti. Yılmaz, sevincini gazetecilerden gizlemedi; "Parti için hayırlı oldu" dedi. Semra Özal bunu duyunca, Zeki Aytaç'a verdiği iki satırlık istifa dilekçesini geri alıp, ağır suçlamalarla dolu yeni bir istifa yazdı:

- Parti bir kliğin eline geçmiştir.

Özallar, Yılmaz'a bu kez gerçekten küsmüştü. 1.5 aya yakın bir süre aralarında hiçbir temas olmadı. Akbulut ve diğer muhalifler, olağanüstü kongreden, Özal'ın yeniden ANAP'ın başına dönmesinden söz etmeye başladılar. Köprüler, birer birer atılıyordu.

Özal, Yılmaz'ın, ANAP il teşkilatını görevden almayı planladığı Malatya'ya giderek savaş alanına çıktı. Malatya'da, her zaman olduğu gibi coşkulu bir kalabalık tarafından karşılandı. Özal, bir yandan da MKYK'yı örgütlemişti.

Yılmaz, MKYK çoğunluğunun aleyhine döndüğünü, Malatya il teşkilatının feshini gündeme getirmesi durumunda vakitsiz bir yenilgi alacağını anladı. Malatya örgütünün feshinden vazgeçerek, geri adım attı.

Hayretle izliyorum Mesut

Sonunda, o sırada ANAP milletvekili olan, Cumhurbaşkanının eski özel kalem müdürü Engin Güner araya girerek, Özal'dan randevu aldı. Barış sağlamak isteyen Yılmaz, 8 ağustosta Okluk Koyu'na gitti.

Görüşme sırasında Özal, bir hayli sertti. "Hayretle izliyorum Mesut, hatta inanamıyorum. Partinin fikriyatı ve icraatı var. Açıkoturumlarda, televizyon konuşmalarında 'Geçmiş icraatımız iyidir' dediğini hatırlamıyorum" diyerek çıkıştı:

- Partiyi benim bıraktığım istikametten başka yere götürdünüz. Bu şekilde devam ettiğiniz takdirde parti küçülür. Partide birliği sağlayamadın, muhafazakârları dışladın.

"Bu nasıl dışlamadır?" sorusuyla cevap verdi Yılmaz. "Ne kadar muhafazakâr bilinen arkadaş varsa hepsini bölgelerinde liste başı yaptım. 1989'da biz yüzde 21'e düşmemiş miydik, efendim?" diye de ekledi. Özal, duymak bile istemiyordu 1989 seçimini. Görüşme başladığı gibi gergin bitti.

Ancak Özal-Yılmaz buluşması oldukça farklı yansıdı basına. "Rahat ol, ANAP'a dönmem" başlıkları atılmıştı. Özal ve Yılmaz'ın barıştıkları, görüşmenin ikliminin ılımlı olduğu belirtiliyordu haberlerde. Özal, buna da kızdı:

- Sözlerimi yanlış anlamış. Partiye dönmeyi düşünmediğimi, ancak memleket kötüye giderse hiçbir şey yapmayacağım manasını çıkarmamak lazım geldiğini söyledim.

Özal, bu gelişmenin ardından Kaya Toperi'ye Yılmaz'la aylık olağan görüşmelerini iptal etmesi talimatı verdi. Toperi, "Belki vazgeçer" diye bir süre bekledi ama Özal'ın fikir değiştireceği yoktu. Toperi de görüşmelerin iptal edildiğini Yılmaz'a iletti.

Yılmaz'ı genel başkanlıktan devirmek için kesin kararını veren Özal, temaslara başladı. Yusuf Özal aracılığıyla Hüsnü Doğan'a "Affettim" mesajı gönderdi. Hüsnü Doğan bu barışmanın ardından 24 ağustosta genel başkan yardımcılığından istifa ederek, Yılmaz'dan uzaklaştı.

ANAP milletvekillerinin bir bölümünün Didim'de yazlık evleri vardı. Özal, Didim'de bir yemek düzenledi. Amacı hem olağanüstü kongre için milletvekillerini yönlendirmek, hem de gücünü göstermekti.

Yılmaz bu planı engellemek için aynı gün Aydın'da bir toplantı düzenledi. Milletvekillerinin çoğu, Özal'ın yemeğine gidemedi. Bu

gelişmeden cesaret alan Yılmaz, Özal'a meydan okudu:

- "Özal'dan korkmuyorum, çekinmiyorum. Özal zaten kendi kontrolünde olmayan ANAP'tan hiçbir zaman memnun olmuyor."

Özal ağustos boyunca saldırılarını sürdürdü; demeçler verdi. "Böyle giderse ANAP biter." Özal'a, Demirel bile Yılmaz'dan daha şirin gelmeye başlamıştı; "... mukayese edersek, Mesut Yılmaz, Süleyman Demireli'den daha statükocudur" diyordu.

Karadenizli şansölye

Özal cephesinden saldırıların bir türlü sonu gelmiyordu. Yılmaz, "Artık sert muhalefet yapacağım" diyerek, parti örgütünü tatmin için hareketlendi. Bu sırada Deniz Baykal'ın, CHP Genel Başkanlığı'na seçilmesi, Yılmaz'ı da bir ölçüde rahatlatmıştı. "İkimiz de genç politikacılarız" diyen Baykal, 30 eylüldeki ziyareti sırasında sempatik bir öneride bulundu Yılmaz'a:

- Kesintisiz diyalogla ortak muhalefet yapalım. Blucinleri giyip Olcay ve Berna Hanım'ları da alalım, birlikte pikniğe gidelim.

Baykal, bilmiyordu ki, Yılmaz pikniğe gitmezdi, blucin de giymezdi. Gençliğinde bile gitmemişti pikniğe. Evlenmeden önce bir iki kez giydiği blucini daha sonra gardrobuna sokmamıştı, sevmiyordu. Giysilerini çoğunlukla Berna seçer, lacivert ya da gri tonlarda takım elbiseler, küçük geometrik desenli ya da kaim çizgili kravatlar alırdı.

Marka olarak Hugo Boss ve Burberrys'i tercih ederdi. Alman ölçülerine uygun ürünler seçerdi. Aldığı ortaokul ve lise eğitiminin etkisiyle Alman kültürüne yakındı. O aslında "Karadenizli Şansölye" idi. Bir yanıyla Alman başbakanı, bir yanıyla da Karadenizli Laz uşağı.

Bu kişilik özellikleri giyim kuşamına da yansıyordu. Giyimde muhafazakârdı, alıştığı stili kolay kolay değiştirmezdi. Gömleklerini yaka altından düğmeli istediği için, özel dikilirdi. Yakası beyaz, beden bölümü ise açık mavi ve ince çizgili olan "Mesut Yılmaz gömleği" ANAP'ta moda olmuştu.

Baykal'ın "Blucinleri giyip pikniğe gidelim" demeci, Yılmaz'ın hoşuna gitmedi. Gazetedeki bu haberi okurken yüzünü ekşitti, "Ne abes iş" dedi. Ama Baykal'ı küstürmemek için kamuoyu önündeki tepkisi farklıydı:

- Kesintisiz biçimde ortak muhalefet önerisini kabul ediyomz. Blucinleri giyip pikniğe gitmeyi 1 kasım seçimlerinden sonra

değerlendireceğim.

İstanbul'un altı ilçesinde yapılacak yerel seçimler, Yılmaz'ın liderliğini koruyabilmesi açısından önem taşıyordu. Özal ve muhaliflerine karşı elini güçlendirmek için bir seçim başarısına ihtiyacı vardı.

Seçim uğruna, büyük tutkusu sigarayı bırakmayı bile göze aldı; "6-0 çıkarsak sigarayı bırakacağım" dedi. Yılmaz'ın Turgut Özal'dan farklı olduğu noktalardan biri de sigaraydı. Özal sigara içmediği için parti otobüsü ve toplantılar hep dumansız olurdu. Ama Yılmaz genel başkan olunca, Petek adlı parti otobüsünde de MKYK toplantısında da sigara serbest bırakılmıştı. Yılmaz, ağızlığını takıp sigarasını yakınca onu öbür tiryakiler izlerdi.

Eleştiriler karşısında, zaman zaman "Ramazandan sonra bırakacağını" gibi sözler verse de sigaradan kopmayı başaramadı. Hatta bir ara Almanya'da oksijenle ciğerlerini temizletip, "nikotin bandı" taktırmayı bile düşündü.

Seçim sonucu, Yılmaz için hüsran oldu. RP'nin oylan yükselişe geçmişti. Dört ilçede başkanlığı RP alırken, ANAP sadece iki ilçede başarılı olabilmişti. Seçim sonucunun tek iyi yanı, Yılmaz'ın sigarayı bırakmayı bir kez daha denemesine gerek kalmamasıydı!

Turgut Bey bencil

1 kasım 1991 yenilgisi, Özal ile Yılmaz arasındaki kavgayı şiddetlendirdi. Her iki taraf da birbirini suçluyordu. Yılmaz'a göre bu sonuca Özal neden olmuştu. "Cumhurbaşkanının tavrı bize oy kaybettirdi" diyordu.

İstifa baskısı altında kalan Yılmaz, Özalcılarm olağanüstü kongre toplanması isteğine karşı çıkmadı. "Kader kongresi"nin tarihi 30 kasım 1992 olarak belirlendi.

Yılmaz, karşısına kim çıkarsa çıksın, asıl rakibinin Özal olacağını ilan etti:

- Turgut Bey'in şu anki ruh hali, bencillik duygusundan ibarettir. ANAP, Özal ya da başka bir şahsın hegemonyasından kurtulmalıdır. Bu kongre Özal'la benim hesaplaşmamdır. Aramızdaki görüş ayrılığının hakeme götürülmesidir. Özal, kukla başkan arıyor.

Yılmaz'ın "Kukla Başkan" tespiti doğruydu. Özal, artık siyasete dönme eğilimine girmişti. Hemen dönmesinin yanlış olacağını düşündüğü için de iki aşamalı bir plan geliştirmişti. Önce Yılmaz'ı devirip ANAP'ı

seçime kadar bir emanetçiye teslim edecek, seçimler yaklaşırken de Cumhurbaşkanlığımdan ayrılıp yeniden ANAP'ın başına dönecekti!

Anahtar teslimi kongre

Özal'ın, emanetçi olarak Hüsnü Doğan'ı seçmesi bekleniyordu. Ama Özal, Keçeciler'i tercih etti. Semra Özal da ilk kez Keçeciler'e itiraz etmeyecekti.

Kongre günü gelip çattığında Özal'ın hesap hatası yaptığı anlaşıldı. ANAP, artık Özal'ın geride bıraktığı ANAP değildi. Yılmaz, kısa sürede parti örgütünü değiştirmeyi, kendisine bağlı bir ANAP yaratmayı başarmıştı. Yılmaz'ın hâkimiyeti, daha salona girişte belli oluyordu. Taşar ve Okuyan İkilisi, tribünler ve salonun güvenliğini milliyetçi gençlere emanet etmişlerdi.

Özal yanlısı delegeler daha girişte engellemelerle karşılaşıyordu. Keçeciler, salona adımını atar atmaz yuhalandı. Ağır bir psikolojik baskı altında kongre başladı.

İlk adım olan divan başkanlığı oylamasını Özalcılar kaybetti. Daha da önemlisi, Yılmaz'ın isteği üzerine verilen genel başkan seçimini önleyen tüzük değişikliği önerisi, 994 delegeden 812'sinin oyuyla kabul edildi.

Durum böyle olunca "Özal'ın adamları" havlu attılar. Artık yapabilecekleri bir şey kalmamıştı. "Her türlü hile yapılıyor" deyip kongreyi terk ettiler.

O andan itibaren de "Özal misyonu"yla ANAP birbirinden koptu. Yılmazla köprüleri atmış olan Özal, ANAP'ı da sildi defterden; "Artık benim için ANAP yok." İki gün sonra istifalar başladı. Keçeciler, Akbulut, Doğan ve Yusuf Özal'ın aralarında bulunduğu 16 milletvekili partiden koptu. Semra, Ahmet ve Zeynep Özal da ayrıldı partiden. Yılmaz, istifalara üzülmek bir yana sevindi bile:

- Bu kongreyle ANAP, hanedan ve güdümlülük suçlamalarından kurtulmuştur. Ayrıca bazı militan MHP'liler ayrılmıştır.

Halbuki Halil Şıvgın, Ercüment Konukman, Tunca Toskay gibi isimler ayrılsa bile, milliyetçilerin çoğu Yılmaz cephesinde kalmıştı.

Özal'a yakın olmalarına rağmen Oltan Sungurlu, Işın Çelebi, Güneş Taner ve Adnan Kahveci de "ayrılmayanlar" arasındaydı.

Şeyhi izin vermemiş

ANAP'tan kopan milletvekilleri, sürekli Cumhurbaşkanlığı Köşkü'ndeydi artık. Cumhurbaşkanlığı, Özal'ın yeni parti çalışmasının merkez üssü durumuna gelmişti. En önemli sorun, yeni partiye kimin genel başkan adayı olacağıydı. Keçeciler, Akbulut, Doğan ve Yusuf Özal beklenti içindeydi.

Halil Şıvgın, Turgut Özal'a gitti. "Efendim, siz bir cumhurbaşkanısınız, tarafsız konumdasınız, hepimiz politikacıyız, buraya girip çıkmamız dedikodulara neden olur" dedi ve sözlerini bir öneriyle noktaladı:

- Semra Hanım, Hüsnü Bey itiraz edecekler. Ama siz partinin başına gelinceye kadar Korkut Bey'i koordinatör tayin etseniz nasıl olur?

Turgut Özal, Şıvgm'ın fikrini makul bulmuş olacak ki, Korkut Özal'la görüştü. Harbiye Orduevi'ndeki görüşmede, Semra Özal ve Yusuf Özal da vardı. Korkut Özal, "Emanetçi olmam" diyerek reddetti öneriyi.

Şıvgın, Korkut Özal'a ilk fırsatta sordu. "Neden kabul etmediniz?" Cevap şaşırtıcıydı. "Şeyhim izin vermedi." Şıvgın, inanamadı, araştırdı. Nakşibendi tarikatı lideri Esat Coşan'la görüştü. Coşan, "Korkut Bey bana böyle bir şey sormadı. Maalesef Korkut Bey beni böyle şeylerle karşı karşıya getiriyor" dedi.

Korkut Özal'ı ikna edemeyen Turgut Özal, "emanetçi"nin kimliği konusunda kararsız kaldı. Yeni parti çalışmalarıyla ilgili faaliyetleri, daha çok Şıvgın ve Yusuf Özal'la yürütmeye başladı.

Kongrede Yılmaz'a rakip olarak ortaya çıkmasına rağmen, Özal'ın yeni parti çalışmaları sırasında beklediği yeri vermeyip, geri plana itmesi, Keçeciler'i üzdü. Kendisini kullanılıp kenara itilmiş hisseden Keçeciler, Özal hareketinden koptu.

Özal'a vatandaş mektupları

Özal'ın Yılmaz'la kavgasının basma yansıdığı günden itibaren Çankaya'ya mektuplar yağdı. Mektuplar, Özal'a övgülerle doluydu. "Siz ikinci Menderes'siniz" diyen, "pamuk ellerini öpen" Özal hayranları, Yılmaz'a kızgındılar.

"ANAP'taki nankör grup" ya da "Yoktan var ettiğiniz kimselerin vefasızlığı" diye başlayan mektuplardaki ortak amaç, Özal'ın üzüntüsünü paylaşmaktı:

- "... Beni üzen taraf, sizin gibi değerli bir kişinin onun elinden tutarak gösterdiğiniz alicenaplığa karşı bu şekilde ucuz kahramanlık gösterisiyle sizi merdiven gibi kullanması ve sizin çeşitli mevkilere

atadığınız, arkadaşım dediğiniz kişilerin de ona uyması beni fevkalade üzmüş ve bu mektubu yazmaya içgüdüsel bir şekilde zorlamıştır."

Özal'ın cumhurbaşkanlığını bırakıp yeniden siyasete dönmesini isteyenler arasında DYP'li olduğunu yazanlara da rastlanıyordu:

- "1991 seçimlerinde DYP aday adaylarmdandım. DYP-SHP iktidarından sonra size hata ettiğimi açık yüreklilikle belirtmek istiyorum. Sizin gibi bir liderin tekrar aktif politikaya başlamasında Türkiye'miz açısından fayda olduğunu ifade etmek istedim. Hatalarını gören ANAP'ın yeniden iktidara gelmesi zor olmayacaktır."

Yılmaz'ın kongre zaferinin ardından Özal'ın siyasete döneceği haberleri çıkınca, mektuplar da yön değiştirdi. Çoğu, Özal'ın siyasete dönmesinden yanaydı:

- "Sakın üzülmeyin, onlar size olan sevgimizi değil, ANAP'ı öldürdüler. Çünkü geride bir şey kalmadı ki. Bunu çok yakın zamanda göreceğiz. Çünkü beyninden Özal'ın sevgisini atan ANAP bitmiştir."

Az da olsa Özal'a siyasete dönmeme çağrısı yapanlar vardı: "Bırakın ufak insanlarla uğraşmayı, onlara cevap vermeyi, onların seviyesine inmeyi. Bence yapmayın efendim."

Vatandaşlardan gelen mektuplar, 1983'ten beri birlikte siyaset yaptığı insanlar, Özal'ı aktif siyasete yönlendiriyordu.

Özal'ın ölümü

Başkanlık hedefine, Yılmaz'a olan kızgınlığı da eklenince aktif siyaset, Özal'a iyiden iyiye çekici geldi. Kararım verdikten sonra iş, kafasındaki siyasi projeleri kâğıda dökmeye kalmıştı. "2. Demokrasi Programı" yazıldı. Kurulacak yeni parti için Gaziosmanpaşa'da Papazın Bağı'nın karşısındaki binayı genel merkez olarak seçti. ANAP'ın, 20 mayıstaki kuruluş yıldönümünü bekliyordu. 20 mayıs sonrasında vakit geçirmeden siyasete dönecekti.

Özal'ın bu dönemde gizlice gerçekleştirdiği bir görüşme önemliydi. Hasan Celal Güzel'i aramış, geçmişte yaşananlardan dolayı üzüldüğünü söyleyerek gönlünü almıştı. "Kripto skandali'nda da Güzel'i şaşırtan ipuçları veriyor, "O hadisede senaryoyu ben yazmadım, başkaları yazmıştı. Ben rejisörlük yaptım" diyordu; "Seninle şöyle karşılıklı oturup kozlarımızı paylaşalım."

Fakat bu görüşme hiç olamadı. Özal'ın ömrü ne Güzel'le görüşmeye ne de siyasete dönmeye yetti. 17 nisan 1993 günü Türkiye, Özal'ın

hastaneye kaldırıldığı haberiyle sarsıldı.

O saatlerde Yılmaz, Mersin'de, otobüsün üzerine çıkmış, meydanda toplanan kalabalığa sesleniyordu. Önüne konan küçük karttan, Turgut Özal'ın hastaneye kaldırıldığını gözucuyla okuyunca konuşmasını kısa kesti.

Bitirir bitirmez dönüp sordu. "Ne oldu?" O sırada Özal'ın ölüm haberi de ulaşmıştı Mersin'e. "Vefat etmiş" dediler. Bunu duyunca hemen otobüse indi, makam aracına geçmedi, "Doğru Adana'ya gidiyoruz" dedi. Oradan uçakla Ankara'ya döndü. Yol boyunca kimseyle konuşmadı, üzgündü.

Özal'ın ölümüyle Türkiye'de siyaset dengeleri tamamen değişti. Siyaset oyununda kartlar yeniden dağıtıldı. Yılmaz, bu kez şanslıydı, önündeki sis tabakası aniden dağılmıştı.

Soğukkanlılığını kaybetmeden önemli bir siyasi manevra yaptı. "Hanedan ayrı, ANAP ayrı" demeçlerini unuttu; kavgayı, kırgınlıkları olmamış sayıp, "Özal misyomi'na sahip çıktı:

- Onun hayallerini gerçekleştirmek, düşüncelerini hayata geçirmek bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da en önemli hedefimiz olacaktır.

ANAP Genel Merkezi'nde duvarlardan indirilip bir kenara atılan Özal posterleri, fotoğrafları yeniden ortaya çıkarıldı. Özal'ın, genel başkanlıktan ayrıldığı günden beri genel merkez binasında kilitli bir mezbelelik halinde duran "Özal Müzesi"nin kapısı açıldı. Gerçek bir müze haline getirilmesi için ivedi düzenlemeler yapıldı.

Ancak ANAP'tan ayrılan milletvekilleriyle Özal'ın yakınlarının, yaşanan kavgayı bir çırpıda unutması mümkün değildi. Yılmaz'ın, mecliste Özal'ın cenazesi başında "ilk ihtiram nöbeti" tutmasını engellediler.

Türkiye'de Özal için beş günlük yas ilan edildi ve yüz binlerce insanın katıldığı görkemli bir cenaze töreni düzenlendi. Yılmaz, cenaze namazında ön saftaydı.

Özalcı partinin tükenişi

Özal'ın beklenmedik ölümü Özalcı milletvekilleri için tam bir darbeydi. Parlak gelecek beklentileri bir anda çökmüştü. Yeni parti girişimini yürüten Özalcı milletvekilleri, 22 nisandaki cenaze töreninden sonra toplandılar.

İki soru vardı ortada. Kim lider olacak? Harekete kimler devam edecek? Şıvgın, önce devam edeceklerin belirlenmesini istiyordu; "Turgut Bey'in vefatından sonra burada siyaset yapmaya devam etmeyeceğim diyenler olabilir. Önce olmayacağım diyen arkadaşlarla konuşalım" dedi. Akbulut itiraz etti:

- Önce kimin genel başkan olacağını konuşalım.

- Sayın Başbakan, devam etmeyecekler var aramızda. Onlar belli olsun, kalanlarla şartlan konuşuruz.

- Tartışma yapmayalım. Kim genel başkan olacak?

Şıvgın ve Akbulut arasındaki bu tartışma 15-20 dakika sürdü. Akbulut ısrarlıydı. Şıvgın, "Yusuf Bey, şu koltuğa otunır musunuz?" diyerek, masanın başmda "Genel Başkan" için boş tutulan koltuğu gösterdi. Yusuf Özal da ikiletmedi, hemen geçip oturdu koltuğa. Akbulut, sinirlenmişti. "Ben gidiyonım" dedi ve çıkıp gitti. 27 nisanda ANAP'a geri döndü.

Parti kurmak için hazırlıklar sürdürülürken, Yusuf Özal, ağabeyi Korkut Özal'ı çağırdı; "Gel beraber politika yapalım. Ben grubun başına geçiyorum." Korkut Özal, yine reddetti; "Ben de parti kuracağım" dedi. Anadolu turuna çıktı, sonra da Demokrat Parti'ye genel başkan olup kardeşiyle yarışa girdi.

Yeni sahneye yeni roller

17 nisan 1993 günü Türkiye'de siyaset sahnesi aniden değişmişti. Özal'ın ölümüyle doğan boşluk, iki siyasi aktöre yeni rol alma şansı veriyordu; Süleyman Demirel ve Mesut Yılmaz...

Önlerinde yeni ufuklar açılan merkez sağın bu iki aktörü, 1991 seçimlerinden itibaren geçen süre içerisinde hep birbirlerini hedef almışlardı. Neredeyse birbirlerinin gölgesine kurşun sıkar hale gelmişlerdi.

ANAP iktidarlarında yapılan yolsuzlukların hesabını soracağı vaadiyle iktidara gelen Demirel, sadece otoyol ihaleleriyle ilgili iddiayı yargıya havale edebilmişti.

Demirel ve Yılmaz arasında gerginliği artıran, ANAP döneminin iki Bayındırlık Bakanı Cengiz Altınkaya ve Safa Giray'ın bu ihaleler nedeniyle Yüce Divan'a gönderilmesi olmuştu. Eski Karayolları Genel Müdürü Atalay Coşkunoğlu "haksız servet edinme" iddiasıyla sanık durumundaydı.

Altınkaya ve Giray, Yüce Divan'da beraat etmiş, ancak Coşkunoğlu 7 milyon dolar haksız servet edindiği gerekçesiyle yargılandığı davada üç yıl hapis cezasına çarptırılacaktı.

Yüce Divan'a gönderme kararının ardından Yılmaz da atağa geçerek koalisyon hükümeti bakanlarıyla ilgili yolsuzluk iddialarını gündeme getirmeye başladı.

Yılmaz'ın ilk hedefi Devlet Bakanı Cavit Çağlar'dı. Bu seçimin nedeni ise Çağlar'ın, Demirel'e olan yakınlığıydı. Ziraat Bankası'na yüklü miktarda kredi borcu olan Çağlar, buna rağmen kamu bankalarından sorumlu bakanlığa getirilmişti. Demirel onun hem şirketini, hem de ekonomiyi yönetmesinde bir sakınca görmemişti. Çağlar, hükümetin yumuşak karnıydı.

Çağlar, yolsuzluk suçlamalarına, siyaset tarihinde eşine az rastlanır ağır hakaretlerle karşılık verdi:

- Büyük kumarbazdır. Sabahlara kadar kumar oynar, sonra da kumar borcunu ödemez. Yok öyle şey, tırmalarım ben adamı. Hoplatırım.

Yılmaz, Çağlar'ın terbiye sınırlarını aşan sözlerine yanıt verip olayı

mahalle kavgasına çevirmek yerine mahkemeye başvurdu, hakaret davası açtı.

"Kumarbaz" suçlaması, Yılmaz'ın kâğıt oyunlarım sevmesinin yol açtığı dedikodulardan kaynaklanıyordu. Kâğıt oyunları oynamayı seviyordu ama 1991 haziranında ANAP Genel Başkanı olduktan sonra oynamayı bıraktığını söylüyordu Yılmaz. "Kumarbaz değilim" diyordu:

"Kâğıt oyunlarının hepsini bilirim. Hepsini de oynar, büyük haz duyarım. Ama ne kazanmak sevindirir beni ne de kaybetmek üzer. O anlamda kumarbaz değilim."

Sabahlara kadar uyumadığı ise doğruydu. Geç saatlere kadar arkadaşlarıyla sohbet ediyor ya da elinde kimi zaman bir bira, kimi zaman da bir viski kadehiyle kitap okuyordu. Özellikle biyografik kitaplar seçiyordu. O günlerde en sevdiği yazarlar Yaşar Kemal ve Peter Weiss'dı.

Demirel'i engelleyemedi

Özal'ın ölümünün hemen ardından gündeme gelen Demirel'in cumhurbaşkanı adaylığına Yılmaz sert tepki gösterdi. "İLKSAN skandalından kaçıyor" diyordu.

İLKSAN yolsuzluğuyla ilgili tartışmalar hâlâ gündemdeydi, Demirel'in 300 milyar liranın aktarılması talimatı verdiği ortaya çıkmış, Yılmaz'ın düzenlediği basın toplantısında yönelttiği suçlamalar üzerine Tercüman gazetesinin sahibi Kemal Ilıcak beyin kanaması geçirmişti. Özal'ın ani ölümü olmasaydı Demirel, ANAP'ın İLKSAN gensorusuna muhatap olacaktı.

Bu sırada, artık bir DYP milletvekili olan Bedrettin Dalan devreye girdi. Demirel'e giderek, düşündüğü formülü aktardı:

- Siz cumhurbaşkanı olun, Mesut Bey'in başbakanlığını kabul edin. DYP ve ANAP koalisyon yapsın, sonra da iki parti Mesut Bey'in başkanlığında birleşsin.

Demirel'in aklı, Dalan'ın formülüne yattı. Hem cumhurbaşkanı seçilmesi kolaylaşacaktı, hem de merkez sağda birlik sağlanmış olacaktı. Demirel'in "Gidip Mesut Yılmaz'la görüşün. Bakalım o ne diyecek?" demesi üzerine Dalan, yıllardır görüşmediği Yılmaz'dan randevu istedi.

Dalan-Yılmaz görüşmesi, Özal'ın ölümünden sadece iki gün sonra gerçekleşti. Dalan, Refah Partisi'nin oylarının giderek yükseldiğine

dikkat çekerek, ortaya çıkan fırsatı kullanmak gerektiğini söyledi. Yılmaz, Dalan'ın önerisini hiç düşünmeden geri çevirdi:

- Onlar beni kısa sürede ekarte ederler. Ben siyaset oyunlarında onlar gibi usta değilim. Sen İstanbul'a yeniden başkan olmak istediğin için bana bunu kabul ettirmeye çalışıyorsun.

Dalan'ın girişimi başarısızlığa uğradı ama Demirel, Yılmaz'a karşı eskisine oranla daha sıcak davranmaya başladı. 23 Nisan'da tören öncesinde, Anıtkabir'de Aslanlı Yol'un başında beklerken sordu. "Bu merdivenin kaç basamağı var?" Yılmaz, "Bilmiyorum" yanıtmı verdi. Demirel, İsmet İnönü'yle bir ilgili anısını anlattı:

"Bir gün İsmet İnönü de aynı soruyu bana sordu. 'Bilmiyorum' dedim. O da 'Artık öğrenmen lazım, tam 26 tane' dedi. Başka bir gün aynı soruyu bir daha sorunca '26' cevabını verdim. Şaşırdı ve 'Nereden biliyorsun?' dedi. Ben de 'Sayın İsmet İnönü söylemişti' dedim."

Yılmaz güldü; "Bir daha soran olursa ben de biliyorum. Sayın Demirel'den öğrendim."

Demirel'in ilişkiyi düzeltme çabası, Yılmaz'ı, cumhurbaşkanlığını engelleme girişimlerinden vazgeçiremedi. Demirel, koalisyon ortağı Erdal İnönü'nün desteğini alıp, yeterli sayıya erişince, Yılmaz DYP grubunu bölebilmek için TBMM Başkanı Hüsamettin Cindoruk'un adaylığını gündeme getirdi.

Yılmaz, Cindoruk'u konutunda ziyaret ederek, aday olmasını istedi. Cindoruk'un, yıllardır birlikte siyaset yaptığı Demirel'e rakip olmaya niyeti yoktu. İkna edemedi.

Bunun üzerine yıldızının bir türlü barışmadığı Kamran İnan'ı aday göstermeye karar verdi. İnan, adaylığı kabul edince Yılmaz, hemen Yıldırım Akbulut'u aradı:

- Sizi aday gösteremedik. Kamran Beyi aday gösterdik. Belki Kürtlerin oyunu alırız.

Ama İnan, ANAP dışından hiç oy alamadı. Erdal İnönü'nün destek verdiği Demirel, DYP ve SHP'nin tek adayı olunca seçilmesi zor olmadı. 16 mayıs 1993'teki üçüncü turda 244 oy alarak Dokuzuncu Cumhurbaşkanı oldu.

Cindoruk'tan gelen aracı

Demirel'in cumhurbaşkanı seçilmesinden sonra sıra DYP genel

başkanlığı düğümünü çözmeye gelmişti. SHP'nin koalisyonu bozmak gibi bir niyeti olmadığından, DYP genel başkanlığına seçilecek kişi aynı zamanda başbakan olacaktı.

Tansu Çiller'in ismi ortada dolaşıyordu ama en güçlü aday olarak Cindoruk görünüyordu. Yılmaz'ın Cindoruk'la arası iyiydi, ona güveniyordu.

Demirel, Çankaya'ya çıktıktan sonra, Cindoruk'la görüşen DYP İstanbul Milletvekili Coşkun Kırca iki partinin birleşmesi için ortamın uygun olduğundan söz etmiş, "Tarihi bir fırsat çıktı" demişti.

Cindoruk da Kırca'dan farklı düşünmüyordu. Hatta iki partinin birleşmesini "kutsal bir vazife" olarak görüyordu. Birleşme için her formülü uygulamaya razıydı. Görüşmenin sonunda Kırca'ya bir görev verdi:

- Git Mesut Yılmaz'ı gör. Ben DYP'ye genel başkan olursam en kısa zamanda birleşme sürecini başlatırım, birleşmiş partinin genel başkanı olarak da kendisini görmek isterim. Bunu bir rekabet meselesi olarak görmüyorum.

Kırca, bu öneriyi Yılmaz'a götürmek için en uygun kişiydi. 1986'da Kanada Büyükelçiliğinden emekli olup Türkiye'ye döndüğü günden beri Yılmaz'la sık sık görüşüyordu.

Kırca'nın ilk ziyareti sırasında Yılmaz, Dışişleri Bakaniydı. Uzun süren görüşmede dış politika konuştular. Kırca, Özal'dan şikâyet etti: "Türkiye'yi Türk-Kürt federasyonu haline getirmek istiyor."

Yılmaz, Kırca'yı dinledikten sonra Özal'ı yorumladı:

- Turgut Özal'ın bir misyonu vardır, o misyona inanır. Onun için siyasete girmiştir. Şuurludur, bunları bilerek yapıyor.

Kırca, bu görüşmede yakından tanıdığı Yılmaz'ı beğenmiş, aralarında siyasi yakınlık doğmuştu. Kırca, o günden itibaren zaman zaman Yılmaz'ı ziyaret etmişti.

Kırca, Cindoruk'un önerisi üzerine heyecanlandı, hemen Yılmaz'a gitti. Onu dinleyen Yılmaz, Cindoruk'un önerisini olumlu karşıladı.

Fakat Demirel, Cindoruk'un adaylığını desteklemedi. Cindoruk da Demirel'e rağmen genel başkan adayı olmaya cesaret edemedi. Aday olabilse ilk turda seçileceği kesindi.

Ezeli rakibin doğuşu

DYP'nin 13 haziran kongresine bir hafta kala Erdal İnönü, sürpriz bir kararla siyasetten çekildi. ANAP ve DYP'nin ardından SHP'nin de zirvesi yenilenecekti.

Genç liderler isteyen "toplum mühendisleri" harekete geçtiler. SHP'nin başına Murat Karayalçm, DYP'nin başına da Tansu Çiller'in seçilmesi projesi geliştirildi.

Çiller-Karayalçın koalisyonu projesinin ilk adımı, DYP kongresiydi. Çiller, Demirel'in adayı İsmet Sezgin'in karşısına İstanbul iş dünyasının desteğini alarak çıktı. Özal karşısında Yılmaz'ı destekleyen büyük gazeteler ve Star televizyonu da Çiller'i göklere çıkarmaya başladı. "Leydi'nin topuk sesleıf'ni duymaya başlayan medya, Yılmaz'ın pabucunu dama attı.

Çiller'in gördüğü ilgiye bozulan Yılmaz, yanlış strateji geliştirdi. Susup izlemek yerine DYP'ye yönelik hücumlarının dozunu artırdı:

- DYP'ye tasfiye memuru aranıyor. Kıratın kurtulacak değil, yürüyecek hali yok.

Partilerinin geleceğinden endişe eden DYP delegeleri, bu saldırı karşısında Yılmazla baş edebileceğini umdukları Çiller'in eteğine sarıldılar. Yılmaz'ın demeçleri, Çiller'in seçilmesini kolaylaştırmış oldu.

Yılmaz, rakibinin bir kadın olmasından da hoşnut değildi:

- Bizim kaderimizde başbakanlığı hanımefendiden almak da varmış.

Çiller, SHP'yle koalisyonu sürdürme konusunda anlaşıp, başbakanlık koltuğuna oturunca Yılmaz'ın üslubu sertleşti; "Hanımefendinin sinirleri bozuk", "Kurtarıcı baba gitti, acemi bacı geldi", "Geçimsiz bir hanım, kişiliği müsait değil", "Başarılı bir başbakan olmak için kadın olmak yetmiyor."

İlk günlerde bu aşağılamalara ses çıkarmayan, hatta "Mesut Bey'i takdir ediyorum" diye nazik demeçler veren Çiller de sonunda aynı üslubu benimsedi. Yılmaz'ı önce, 1991'de korkup başbakanlıktan kaçmakla suçladı. Sonra da hemen her gün yeni bir suçlamayı dillendirdi. "Türkiye, terörle boğuşurken o Almanya'ya zayıflama kürüne gidiyor, dönünce de eleştiriyor."

Türkiye'de siyaset artık Yılmaz-Çiller çekişmesine odaklanmıştı.

Hocalara uzanan eller

Bu dönemde Çiller, Semra ve Ahmet Özal'la görüşmeler yapıp, "Özal'ın devamıyım" diye demeçler vererek, Yılmaz'ı sıkıştırıyordu. Yaklaşan yerel seçimlerde, İstanbul'dan Bedrettin Dalan'ı, İzmir'den de yine eski ANAP'lı Burhan Özfatura'yı belediye başkanlığına aday göstermek niyetindeydi. DYP'yi ANAP'lılaştırmaya çalışan Çiller, gözlerini ANAP'taki Özal oylarına dikmişti.

Yılmaz ise tam tersi bir tutum içindeydi. Bir yandan RP çizgisine yakın bir isim olan eski TOBB Başkanı Ali Coşkun'u partisine davet ediyor, Erzurum'da Nurcu M. Kırkıncı Hoca, Ankara'da Nakşi şeyhi Esat Coşan ve yine Nurcu Fethullah Gülen'le görüşerek, muhafazakâr çevrelerle ilişkisini geliştiriyordu.

Diğer yandan da DYP'den transferler yaparak, DYP'deki Demirel oylarını toplamaya enerji harcıyordu. DYP milletvekilleri Uğur Aksöz ve Mehmet Gazioğlu'nu, ardından Çatalca'nın DYP'li Belediye Başkanı Gülay Atığ'ı (Aslıttirk) ve Demirel ailesinin damadı İlhan Kesici'yi ANAP'a transfer etmişti. Yılmaz, Kesici ve Atığ'la el ele tutuşup gazetecilere poz verirken gülümsüyordu.

Akbulut ve Keçeciler'in ardından Özalcı milletvekilleri Abdülkadir Aksu, Cemil Çiçek, Engin Güner, Galip Demirel'in birer birer yuvaya dönmesi, Yılmaz'ın elini güçlendirdi.

ANAP artık farklı bir partiydi. Özal misyonunu Çiller'e terk etmiş, vitrinine DYP'lileri yerleştirmişti. Teşkilatta ise milliyetçilerle Karadenizlilerin ağırlığı hissediliyordu.

Ya iki cüzdan dağıtsaydı?

ANAP'ın 28 ağustos 1993'te yapılan 4. Olağan Kongresi'nde Yılmaz, rakipsiz genel başkandı. Kongreyi açış konuşmasında Özal'ı andı,

"Özal'ın siyasi mirasi'na sahip çıkmaya çalışan Çiller'i eleştirdi:

"Hiç kimse rahmetli Özal'ın kalemi yerine gözlük ikame ederek onun dehasını yaşatabileceği hayaline kapılmamalıdır. Çünkü ne siyaset bu kadar kolay, ne de tabiat bu kadar cömerttir."

Genel başkanlık yarışının olmadığı kongrede asıl yarış, MKYK listelerinde yaşandı. MKYK adayları, delegeler arasında kıyasıya kulis yaparken, eski milletvekillerinden Süleyman Yağcıoğlu farklı bir yöntem denedi; delegelere içinde deri cüzdanlar bulunan poşetler dağıttı. Paraya kıyması sonuç verdi, Yağcıoğlu, 431 gibi

azımsanamayacak miktarda oy alarak MKYK'ya seçildi.

Bir hafta kadar sonra Budapeşte'de EDU toplantısı vardı. Yılmaz Budapeşte'ye uçarken ANAP Başkanlık Divaninin yeni üyelerini belirlememişti. Toplantılar boyunca kimi hangi göreve getireceğini kafasında evirip çevirdi.

Bir ara Cavit Kavak, Bülent Akarcalı ve gazetecilerle kuliste otururken yine Başkanlık Divanı sorununu hatırladı. Kongredeki MKYK seçim sonuçlarının bulunduğu listeyi önüne aldı. Uzun uzun inceleyip, sigarasından derin nefesler çektikten sonra başını kaldırdı, Akarcaliya döndü:

- Bak Bülent, Süleyman bir cüzdan dağıttı o da senin kadar oy aldı. İki cüzdan dağıtsa halin ne olurdu kim bilir?

Yılmaz'ın Kavak'la birlikte zaman zaman ti'ye aldığı Akarcalı, bir an durdu. Kongrede o da 431 oy almıştı, Yılmaz'ın dediği doğruydu. Ama bu kez altta kalmaya niyeti yoktu:

- Efendim iki cüzdan dağıtsaydı MKYK'ya aday olmazdı zaten...

Yılmaz'ın bu zekice yanıta verebileceği bir karşılık yoktu. Sarsıla sarsıla güldü.

Genç liderlerin ilk yarışı

Çiller, çetin ceviz çıkmıştı. Onun, yorulup bırakma belirtileri göstermek yerine başbakanlık koltuğuna iyice yerleşmesi, üstüne üstlük "1996'ya kadar iktidarız" diye konuşması, Yılmaz'ı çıldırtıyordu. Çiller girdabına kapılmış, onu yenmek ve yok etmek, politikadaki başlıca hedefi haline gelmişti artık.

Yılmaz'a göre, Çiller, "acemi bir politikaci'ydı, hem de bir "kadın"dı. Onca tecrübesine rağmen, onu alt etmeye gücünün yetmemesini kendine yediremiyordu.

Kıskanıyor, aynı zamanda nefret ediyordu. Öyle ki, Çiller'in yılbaşı hediyesi olarak gönderdiği gümüş şamdan bile ona sempatik gelmedi. "Devlet geleneğinde böyle şeyler olmaz" deyip, geri gönderdi hediyeyi.

Çiller'den bu denli nefret etmesi belki de birbirlerine benzerliklerinden kaynaklanıyordu. Her ikisi de aynı yaş kuşağındandı ve iktidar hırsıyla doluydu. Amcasının Yılmaz'ı, "Sen büyük adam olacaksın" diyerek büyütmesi gibi, Çiller'i de babası, "Sen güçlü kadın olacaksın, iktisatçı olacaksın. Büyük insan olacaksın" sözleriyle geleceğe hazırlamıştı. İkisi de ilerde bir gün heykellerinin dikileceği hayaliyle siyaset yapıyordu.

Her ikisi de 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı sırasında yurtdışında iken, askeri harekâtı duyunca "Türkiye'de olmalıyım" diye kalkıp yurda dönmüşlerdi. Bir şey yapabilecekleri yoktu ama büyük olaylar yaşanırken uzakta kalmak istememişlerdi.

İkisi de aynı tabana hitap ediyordu. Köyleri bırakıp, kentlere yönelmişler, partilerinin tabanında yer alan muhafazakâr kesimleri dışlayıp, liberal-cumhuriyetçi-milliyetçi bir söylem tutturmuşlardı.

Aynı kulvarda yarışınca, birinin yaptığını, diğeri bir adım daha ileri götürmek zorunda hissediyordu kendini. Genelde de ilk harekete geçen Çiller, onu izleyerek politika geliştiren de Yılmaz oluyordu. Çiller Başbakan olur olmaz Kürt sorununa el atmış, "Kürtçe televizyon, Kürtçe eğitim" gibi yeniliklerden söz etmişti. Ancak uyarılınca hızla yön değiştirip şahin kesildi ve en sert askeri önlemlere yöneldi.

Yılmaz da Özal döneminde Kürtçe'ye özgürlük havarisi kesildiği günleri unutup, Güneydoğu'da yoğunlaşan teröre karşı yükselen milliyetçi dalgayla bütünleşme konusunda Çillerle yarışa

girdi; "Bu aşamada teröre karşı mücadelede sonuç almak, reformlardan daha önemlidir" diyordu.

Öncelikli sorun, terörün önlenmesi, "eşkıyanın ezilmesi"ydi. Kürtçe televizyon ve Kürtçe eğitim ancak "eşkıya ezildikten sonra zaman içinde" uygulanabilecek reformlardı. Yılmaz, bu görüşü savunanların safına geçmişti. Rüzgâr şimdi bu yönden esiyordu.

DEP'in kapatılması davasının açılması, DEP milletvekillerinin söz ve eylemleriyle ilgili tartışmalar üzerine Yılmaz, sert bir çıkış yaptı:

- PKK'yı kınamayanların mecliste oturmaya hakları yoktur.

Yılmaz böyle konuşur da Çiller durur mu? O daha da ileriye gitti. DEP milletvekillerinin dokunulmazlıklarını kaldırttı. Polis, 1 mart 1994'te dokunulmazlıkları kalkan DEP milletvekillerini, aynı gün TBMM kapısının hemen önünde itip kakarak gözaltına aldı.

Seçim meydanlarında kullanacağı önemli bir koz ele geçirdiğine inanan Çiller, mutluydu. Göğsünü gererek, Yılmaz'ın bu gelişmede payı olmadığını seçmene ilan etti:

"Yılmaz dokunulmazlıkların kaldırılması oylamasında mecliste bulunmuyordu. Yılmaz korkak ve yalancı."

Çiller, böylece benzeriyle yarışta bir adım öne geçmişti.

Belden aşağı ateş

Çiller ve Yılmaz'ın seçim meydanlarındaki kozlarından biri de RP korkusuydu. Her ikisi de RP'nin oylarının artmasından tedirgin olan seçmenin oyunu, kendi partisine kanalize etmek istiyordu. Çiller "Ben gidersem RP gelir" diyerek seçmeni korkutuyor, Yılmaz ise "RP'nin alternatifi benim" tezini savunuyordu.

Yerel seçimler yaklaşırken, Yılmaz, RP'li Hasan Mezarcı'nın Atatürk'e hakaretlerini vesile ederek, iki bin kadar ANAP'lıyla birlikte Anıtkabir'i ziyaret etti. 27 şubattaki Anıtkabir ziyaretinde, şeref defterine yazarken, daha önceki ziyaretlerinde kullandığı soğuk ve resmi dili terk etmişti:

Büyük Atatürk,
Sana borçlu olduğumuz Cumhuriyetin 71. yılında sana dil uzatmak cüretini gösteren bazı gafillere karşı milletçe ortaya koyduğumuz infial ve tepki ölümsüzlüğünün yeni bir işaretidir.
ANAP, Türkiye'yi çağın gerisine götürmek isteyen bu sapık düşüncelere her

zaman ve tüm gücüyle karşı çıkmaya ve Türkiye'yi milletimizin inanç ve değerlerine sahip çıkarak senin gösterdiğin çağdaş uygarlık düzeyine ulaştırma ülküsünün takipçisi olmaya devam edecektir. Rahat uyu.

1991 seçimlerinde geziler yerine televizyonla propagandaya ağırlık veren Yılmaz, bu seçimlerde sürekli meydanlardaydı. 25 günde 40 kenti dolaştı. Her konuşmasında "İkinci şehircilik hamlesi"nden söz etti ve Çiller'i yerden yere vurdu.

Seçim mücadelesinin en çetin geçtiği yer İstanbul'du. ANAP'tan İlhan Kesici, DYP'den Bedrettin Dalan, SHP'den Zülfü Livaneli, RP'den ise Tayyip Erdoğan yarışıyordu. Partiler büyük paralar harcamakla kalmayıp, her tür silahı kullanıyor, belden aşağı ateş ediyorlardı.

Livaneli, böyle bir silahla yıpratıldı. Star TV'de hakkında ağır iddialar ortaya atıldı. Livaneli, olaydan Yılmaz'ı sorumlu tuttu:

"Garanti gözüyle baktığı İstanbul'u yitireceğini anlayan Yılmaz, İnterstar'ı bir suikast silahı gibi kullandı. Bu tür ilkel senaryolar Türk siyasetini kirletiyor."

Ancak 27 mart 1994 seçimlerinin sonucu, sadece Livaneli ve SHP için değil, Yılmaz ve ANAP için de hüsran oldu. Seçimin galibi, İstanbul ve Ankara'da belediye başkanlıklarını kazanan RP'ydi.

1991'deki oy oranının da gerisine düşerek yüzde 21 oranında oy alan ANAP, DYP'nin ardından ikinci parti olmuştu. DYP'nin oyu çok az bir farkla da olsa öndeydi; yüzde 21.4. DYP'nin İzmir Belediye Başkanlığı'nı kazanması avantaj sağlamıştı. ANAP, hiçbir büyük kentte başkanlığı alamamıştı.

Genç liderlerin ilk yanşı gözüyle bakılan seçimde ipi göğüsleyen Çiller'di. Yılmaz'ın "Sağın patronu benim" iddiası onarılmaz bir yara almıştı ama bu başarısızlığa rağmen kimse onu genel başkanlık koltuğundan koparamadı.

Çiller'e ağır bombardıman

Seçim sonrası partisinden gelen ağır eleştirilerden bunalan Yılmaz'ın imdadına 5 nisan krizi yetişti. Çiller yönetimindeki ekonominin alarm sinyalleri vermesi üzerine Yılmaz umutlandı. İşadamlarının, mantı partisinde hükümet siparişi verdikleri haberlerinin ardından, hükümet senaryolarına sarılmıştı.

Koalisyona girebilirse, eleştirilerden kurtulacak, genel başkanlık koltuğunu sağlama almış olacaktı. "ANAYOL modeli"yle yola çıkılan

temaslarda, "Çiller'siz hükümet modeli"ne gelindi. Yılmaz, "hükümete girmeleri için işadamlarından baskı geldiğini" savundu ama TUSİAD Başkanı Halis Komili, hemen yalanladı.

Ardından askerlerin müdahale edeceği söylentileri ve "Teknokrat hükümet modelleri" ortaya çıktı. Bir süre de bunlar tartışıldı. Sonuçta ne ANAP hükümete girebildi, ne de hükümet düştü. Fakat bunlar konuşulurken ANAP'ın seçim yenilgisi unutuldu.

Çiller ailesinin Amerika'daki mal varlığıyla ilgili haber, böyle bir ortamda patladı. Milliyet'in, "Neden Amerika? Nereden bu para?" başlıklı haberinde, Çiller ailesinin Amerika'da satın aldığı otel, iş merkezi, apartman ve villanın fotoğraftan yer alıyordu.

Siyasetin gündemi bir anda değişti. Mal varlığının kaynağıyla ilgili tatmin edici açıklamalar yapamayan Çiller, köşeye sıkışmıştı. Önce, Özer Çiller ve Nail Keçili aracılığıyla Milliyet'in Genel Yayın Yönetmeni Umur Talu'yu etkilemeye çalıştı. Ancak başaramadı. Gazetenin mal varlığı konusundaki yayını devam etti.

Aradan günler, aylar geçti. Çiller, Milliyet gazetesi sahibi Aydın Doğan'a gitti. Zor durumda olduğunu gizlemedi; "Aydın ağabey, beni kurtarır mısın?" dedi, başladı ağlamaya. Aydın Doğan ne yapacağını şaşırmıştı. Koştu, lavabodan kâğıt havlu aldı. Çiller'in gözyaşlarını, yüzünü kendi elleriyle sildi. Akan rimellerini temizledi.

Bu gelişmelerin ardından Yılmaz da partisinin meclis grubunu harekete geçiriyor, TBMM'ye Çiller'in mal varlığıyla ilgili araştırma önergesi veriliyordu.

Yılmaz'ın hedefi, Çiller'i Yüce Divan'a göndermekti. Ancak beklediği gibi olmadı. DYP de suçlamalarda denge yaratmak için karşı atağa kalktı. DYP Genel Başkan Yardımcısı Esat Kıratlıoğlu, Yılmaz'la ilgili iddialar ortaya attı.

Yılmaz'ın iki yıldır işadamı Yalçın Sünnetçioğlu'na ait "Charlie Oskar Siera" kodlu jet uçağını nasıl olup da ücretsiz kullandığını sordu.

Avunduk Tekstil ve Uray Air'in sahibi olan Sünnetçioğlu, aynı zamanda ANAP Bursa il ikinci başkanıydı. Sünnetçioğlu'nun en önemli özelliği, Yılmaz'ın "gece yansı arkadaşlarından biri olmasıydı. Sünnetçioğlu, işadamları Yasin Ekmekçi, Kamuran Çörtük, İbrahim Yazıcı ve Hayri Yazıcı'yla birlikte Yılmaz'ın konutuna sık girip çıkan, geç vakitlere kadar konutta kalan ekiptendi.

Otel sahibi olmak

Kıratlıoğlu'nun ortaya attığı ikinci iddia ise İstanbul'daki Conrad Otel'le ilgiliydi. Emekli Sandığı, kendine ait son derece değerli bir arsayı otel yapımı için vermesine rağmen, otelin sahibi olan ANAP İstanbul İl Başkanı Erdal Aksoy'a ait Yeditepe şirketinde sadece yüzde 11 gibi küçük bir oranda hisse sahibi olmuştu. SSK'nın da 6 milyon 750 bin dolar vererek yüzde 15 hisse sahibi olabildiği şirkette, 3 milyon 675 biner dolar veren Erdal ve Erol Aksoy, yüzde 14.6'şar hisse sahibi yapılmıştı.

Kıratlıoğlu, aslında bu iddiayla daha çok, geçmiş ANAP hükümetlerini suçlamış oluyordu. Yılmaz, kongre sürecinde büyük desteğini gördüğü Erdal Aksoy ve Conrad Oteli'yle ilgili bu olayı 1991'de Necdet Basa'dan duymuştu. Almanya'daki görev süresi bitince Çalışma Bakanlığı'na dönen Basa, olayı Yılmaz'a anlatmıştı:

"Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü, Emekli Sandığinm arazisini Erdal Aksoy'un sahibi olduğu Yeditepe AŞ.'ye otel yapılmak üzere tahsis etmiş. Arazinin karşılığı olarak, Emekli Sandığı Conrad Oteli'ne sadece yüzde 11 hisseyle ortak olmuş. Öylesine değerli bir arsa için komik bir oran bu. SSK da sadece 10 milyar lirası ödenmiş 100 milyar lira sermayeli bu şirkete nakit 40 milyar lira vermesine rağmen yüzde 15 kadar küçük bir ortaklık aldı."

Yılmaz, Basa'yı dinledikten sonra Conrad olayıyla ilgili hiçbir tasarrufta bulunmamıştı.

Yılmaz'ın kurmaylarından olan Aksoy, Conrad'ın yapımını 1992'de tamamlamış, sermaye artırımına giderek SSK ve Emekli Sandığinm hisse oranını daha da küçültmüştü...

Eroin sanığı il başkanı

Yılmaz, hemşehrisi Necdet Basa'yı, başmüşaviri olarak yanına almıştı. Basa, konutta Yılmaz'ın ofisinin alt katında çalışıyordu. Eski başbakanlardan Ferit Melen'in oğlu Prof. Dr. Mithat Melen de Basa'ya yardım ediyor, zaman zaman büroya uğruyordu.

Melen, 1991 seçimlerinde Van'dan milletvekili adayı olmuş, seçimi 188 oy farkla kaybetmişti. Bir sonraki seçimlerde yine aday olmayı düşünüyordu. Mustafa Bayram'ın Van il başkanı olacağını duyunca Basa'ya gitti; "Bu adam eroin kaçakçısı. Bu yüzden tutuklanıp yargılanmış, iki kişiyi öldürmekten de davası devam ediyor."

Basa, Melen'in anlattıklarını duyunca, "Mesut Bey bunları bilmeli. Bilirse böyle bir tasarrufa kalkmaz. Senden duymalı" dedi. Hemen o gün randevu aldı; "Önemli bir konu var Mithat'ın anlatması lazım."

İkisi birlikte Yılmaz'ın yanına gittiler. Melen, doğrudan konuya girip anlatmaya başladı:

- Eroin kaçakçılığından yargılanan Mustafa Bayram'ı önce il başkanı, sonra da milletvekili yapacaksınız. Mithat Melen olarak ben bunu kimseye anlatamam. Benim babam Ferit Melen'in bir ismi var, hiçbir zaman bunlarla birlikte olmamıştır. Beni bu potaya sokmayın. Eroinci takımından uzak duralım.

Görüşme 1.5 saat kadar sürdü. Melen, eroinin zararlarını, dünyadaki durumu, partiye vereceği zararı uzun uzun anlattı. Yılmaz, Melen'i hiç tepki vermeden dinlemekle yetindi.

Bu konuşmanın ardından Yılmaz, havaalanına kadar gelmesine rağmen Melen'i Van'a götürmedi. 10 gün kadar sonra da Mustafa Bayram'ı ANAP Van İl Başkanlığı'na atadı. Yılmaz'ın, Melen'le ilişkisi kopmuştu...

Tantan'ın doğuşu

Çiller, ANAP'ın mal varlığıyla ilgili olarak verdiği araştırma önergesinden, Karayalçm'ın son anda geliştirdiği siyasi manevrayla kurtuldu. Sadece Çiller'in mal varlığım araştırmak üzere yola çıkan TBMM Araştırma Komisyonu, 37 lider, 400 lider yakını ve 12 siyasi partinin mal varlığını incelemek zorunda kaldı.

Böyle bir komisyondaki araştırmadan sonuç çıkmayacağı ortadaydı. Yılmaz, Çiller'in peşini bırakmamaya yemin etti. "Günah benden gitti. Asıl hesaplaşma bundan sonra."

Her iki tarafın da demeçleri sertleşmişti. Kıran kırana bu mücadele İstanbul'un üç ilçesinde yapılacak ara yerel seçimlere odaklandı. ANAP'ın, yerel seçimlerdeki gerilemeden sonra, bir de bu seçimlerde başarısızlığa tahammülü yoktu.

Yılmaz, işi sıkı tuttu. Grup Başkanvekili Eyüp Âşık'ın politik sezgilerine güveniyordu, İstanbul'un en büyük ilçesi olan Fatih'te aday belirlenmesini ve kampanyanın koordinasyonunu ona bıraktı. Âşık da "RP'nin kalesi" sayılan ve muhafazakâr seçmenin ağırlıkta olduğu Fatih'te, aday olarak Sadettin Tantan'ı önerdi. Yılmaz onayladı.

Tantan, 10 temmuz 1994'teki seçimde ANAP'ın güvenini boşa çıkarmadı. Öbür iki ilçede de oylarını artıran Yılmaz, 27 mart seçimindeki yenilginin olumsuz etkisinden sıyrıldı.

Morali düzelen Yılmaz, erken seçim atağına geçti. Erken seçimin yakın

olduğuna öylesine inanıyordu ki, partisinin milletvekilleri ve MKYK üyeleri için Abant'ta "iktidara hazırlık kampı" düzenledi.

"2000'e beş kala Türkiye'nin hedefleri ve stratejisi" konulu toplantının basında geniş yer alması planlanıyordu. Ancak 19 eylül 1994'te İstanbul'da patlayan silah sesleri gündemi aniden değiştirdi; "iktidar kampı" gölgede kaldı.

Civangate'in açığa çıkardıkları

"Mafya babası" Alaattin Çakıcı'dan talimat alan bir tetikçi, Emlakbank'ın eski genel müdürü Engin Civan'ı kurşunlamıştı. Bütün Türkiye'de dikkatler bu olaya çevrildi. ANAP'a yöneltilen "Hanedan" suçlamaları yeniden anımsandı. Kirli ilişkilerle ilgili ipuçları ortalığa saçıldı.

1990 yılında, Emlakbank'tan 120 milyon dolar alacağı olan işadamı Selim Edes, yakın dostu olan Özal ailesinden yardım istemiş, ancak "Rüşvet ver, işini hallet" tavsiyesi almıştı. 1991 yılının ocak ve şubat aylarında Civan'a dört taksit halinde 3.5 milyon dolar rüşvet vermişti.

Civan, rüşveti almıştı almasına ama Edes'e tahsilat konusunda yardımcı olamadı. Bu noktada Semra ve Zeynep Özal, Çakıcı'yı devreye soktu. Çakıcı, Civan'dan tahsilat yapabilseydi, paranın bir bölümü Ahmet Özal'ın vergi borçlarının tasfiyesinde kullanılacaktı.

İlk anda ortaya dökülen bu bilgiler, mahkeme aşamasında daha da detaylanınca, Yılmaz, belayı kendisinden uzaklaştırmaya çalıştı, "Ben bu çıkar ilişkilerini gördüm ve Turgut Bey'e olabildiğince açık söyledim. Çok kızdı ve bu yüzden kötü adam oldum" dedi. Emlakbank-Selim Edes-Engin Civan-Ahmet Özal bağlantısının tanık olduğu bölümünü anlattı:

"Ahmet Özal, Selim Edes'in paravan şirketi Mang'ın, Ataşehir konutlarının yapılacağı araziyi Emlakbank'tan satın alması için bana telefon açtı. Kardeşim Turgut aracılığıyla o zamanın banka genel müdürü Engin Civan'a meseleyi sordurttum. 0 da 'Pis iş, sakın imzalamasın' diye haber gönderdi. Bugünkü ANAP, Özal ailesinden arınmış bir ANAP'tır.

Engin Civan'ı görevden almak isteyince de Özal engelledi. Bu olmayınca Civan'dan Emlakkonut'u aldık. Oraya güvenilir bir arkadaşı getirdik."

Ama Yılmaz'ın "güvenilir arkadaş" dediği eski Emlakkonut Başkanı Erdal Karadoğan da sonradan, usulsüzlükler nedeniyle bir yıl hapis

cezasına çarptırılmıştı! Gazeteciler anımsattı. Yılmaz, şaşırdı, bilmiyordu!

Gizli temaslar

Merkez sağın iki partisi DYP ve ANAP arasındaki gerginlik, giderek iş çevrelerini rahatsız eder hale geldi. İşadamı Halit Narin, sorunu çözmek için Özer Çiller'le görüşüp onay aldıktan sonra, ANAP'lı TBMM Başkanvekili Mustafa Kalemli'yi aradı. "Sayın Kalemli, bu ANAYOL konusunda Özer Bey'le bir konuşsanız" dedi. Kalemli, kabul etmedi. "Özer Bey'le ne konuşayım? Ama illa konuşmak istiyorlarsa Tansu Hanım'la konuşayım." Narin, bu yanıtı ileteceğini söyledi.

Üç dört gün sonra DYP'li Devlet Bakanı Necmettin Cevheri, Kalemli'yi odasında ziyaret etti. Cevheri samimi konuşuyor, koalisyonla ilgili sıkıntılarını anlatıyordu. Kalemli de yakınlık gösterince, görüşme yeni bir boyut kazandı.

İkisi de liderlerine bilgi verip, yetki aldıktan sonra yeniden buluştular. 1.5 ay kadar sürdü gizli temasları. ANAYOL koalisyonunun çatısını çattılar. Son pürüzleri gidermek ve anlaşmayı kâğıda dökmek için bir araya geldikleri 15 ekim 1994'teki görüşmenin ardından kötü bir sürpriz yaşadılar. Cevheri ve Kalemli'nin temasları basma sızdırılmıştı. Görüşmeler kesildi.

Anayol'un dinamitlenmesine Cevheri çok üzüldü. "Bizi deşifre etmeselerdi çok iyi olurdu" dedi. Kırgınlığı Kalemli'ye değildi, Yılmaz'dan şüpheleniyordu.

Cevheri, 15 gün kadar sonra TBMM Genel Kurulu'nda özelleştirme yasa tasarısı görüşülürken, ANAP Grup Başkanvekili Eyüp Âşık'ın yanına geldi:

- Niye bağırışıp duruyorsunuz? Tutun elimizden de şu koalisyondan kurtulalım.

- Elinizden tutalım tutmasına da, SHP'yle koalisyon devam ederken biz gelip sizinle nasıl ortaklık kuracağız?

- İyi ama tutturmuşsunuz bir seçim diye..

- Eğer kamuoyu o dönemde seçim istemezse biz de seçimden vazgeçeriz.

- Olmaz öyle. Önce şartlar belirlenir. Bak Kalemli'yle ne güzel görüşüyorduk. Mesut Bey, bu görüşmeyi ortaya çıkardı, görüşmeler

kesildi.

Kalemli'deki bilgi de aynı yöndeydi. Yılmaz, görüşmeleri bir arkadaşına arılatmış, oradan da basma sızmıştı.

Anlaşılan o ki, Yılmaz'ın gönlü ANAYOL ittifakından yana değildi. Nitekim üç ay kadar sonra Yılmaz'ı ziyaret eden TÜSİAD Başkanı Halis Komili ve işadamı Şarık Tara'nın girişimi de sonuçsuz kalacaktı.

Darbe korkutmacası

Yılmaz, 28 ocak 1995'te yapılacak SHP-CHP birleşme kurultayının Çiller hükümetini yıkacak sonuçlar doğuracağını umuyordu.

Ancak beklediği çıkmadı. SHP-CHP birleşme kurultayı, hükümeti sarsamadı bile. Morali bozulan Yılmaz, "askeri darbe" ve "muhtıra"yla korkutma yoluna başvurdu:

- Ülke ekonomisi çok kötü. Biz askeri darbeyi aklımıza bile getirmeyiz. Ama aklına getirmek isteyenlerin bile akima getirtmemek lazım.

Amerika gezisi öncesinde de muhtıradan söz etti. "Darbe tehlikesi olduğuna inanmadım. Ama sevimsiz bazı yönlendirmeler gelebilir. 12 Mart 1971 benzeri gibi."

Yılmaz'ın bu sözlerine sırdaşı ve dostu Eyüp Âşık'tan destek geldi; "Bir an önce seçime gidilmezse darbe olur."

Ancak darbe olasılığını aklına getiren başka politikacı yoktu ortada. Bu çaba sonuçsuz kalmaya mahkûmdu.

Civangate'ten sıçrayanlar

"Civangate" davası, siyasi gündemin ayrılmaz parçası haline gelmişti. Bu davada olup bitenler Özal ailesini yakından ilgilendiriyordu.

Engin Civan ve işadamı Selim Edes'in yargılanmaları sırasında, sık sık, ANAP'ın iktidar dönemi gündeme geliyordu. "Rüşvetin belgesi mi olur?" diyerek kendini savunan hapisteki işadamı Selim Edes'in eşi Semra Edes, Yılmaz'ı da bataklığın içine çekmeye çalışıyordu:

Selim, Turgut Özal ile Mesut Yılmaz arasındaki kavganın kurbanı oldu. Yılmaz, Engin Civan'a bakanlık teklif etmiş. 'Bunun karşılığında da

ESKA batacak' demiş. Bunu Selim'in Özal'la ilişkisi nedeniyle yaptı.

Yılmaz, haberi "hayal mahsulü ve gayri ciddi" olarak nitelendirdi. Semra Edes'ten çok gazeteye tepki gösterdi. Bu haberin büyütülmesiyle, Sabah grubunun, Emlakbank bünyesindeki Bank Indosuez'i satın alması arasında ilişki olduğunu söylüyordu:

Hiç yoktan ve tek kuruş ödemeden banka sahibi oldular. Menfaatleri uğruna hükümetin kirli işlerine destek verenler, bunun hesabını vereceklerdir.

Bu demeçler üzerine Dinç Bilgin, bir açıklama yaparak Bank Indosuez'i satın almaktan vazgeçti:

Sabah'a yönelen haksız suçlamalar ve bu karalama kampanyasından siyasi ve ticari çıkar uman çevrelerin tutumları, bizi bu kararı verme noktasına getirdi. Biz baştan beri gazetelerin başka bir işle, örneğin bankacılıkla uğraşmaması gerektiğini savunuyoruz.

Yılmaz, bu geri adıma rağmen saldırılarım sürdürdü. Dinç Bilgin ile Zafer Mutlu'nun "Çiller'le koalisyon kurması için kendisine baskı yaptığım" öne sürdü. "Reddettiğim için benimle uğraşıyorlar. 1.5 yıldır başbakanın borazanlığını yapıyorlar. Bu satılmış medyadır ve demokrasinin önündeki en büyük engel budur" dedi.

Bu olaydan geriye Yılmaz'ın Sabah gazetesiyle giriştiği kavga kaldı. Ona göre medya, "yalaklar ve salaklar"dan oluşuyordu!

Dedektifler işbaşında

Çiller ile Yılmaz kavgası da kesintisiz biçimde sürüyordu. Yılmaz, Çiller'in skandallarını birbiri ardına patlatıyordu. Kuşadası'nda çiftlik alımı, Turhan'daki yolsuzluklar derken, bir de "Tofaş skandali'nı ortaya attı. Çiller, Tofaş hisselerinin satışı sırasında ihale zarflarını Başbakanlık Konutu'nda açmıştı!

Yılmaz, olayı kamuoyuna açıklamakla kalmadı, Özelleştirme İdaresi yöneticileriyle ilgili olarak savcılığa suç duyurusunda bulundu. Liderlerin mal varlığını araştırmak üzere kurulan 10/198 Esas Sayılı TBMM Araştırma Komisyonu'ndan umutlu olmayan Yılmaz, ANAP İstanbul milletvekilleri Selçuk Maruflu ve Yusuf Namoğlu'nu da Amerika'da özel araştırma yapmaları için görevlendirdi.

Maruflu, New York'taki "Kaye Scholer Decision Strategies International Inc." adlı hukuk bürosuyla anlaştı. Hukuk bürosundan dedektifler Pual J. Curran ile Gregory J. Wallence, Çiller ailesinin Amerika'daki mal varlığını araştırarak önrapor hazırladı.

Ücret karşılığı düzenlenen raporda, Çiller ailesinin Amerika'daki milyonlarca dolarlık beş gayrimenkulü alış tarihleri, yaptıkları ödemelerin miktarları gibi bilgiler yer alıyordu. Dedektifler, gayrimenkullerle yetinmemişler, Özer Çiller'in ehliyeti, binaların inşaat ruhsatı, Tansu ve Özer Çiller'in ABD'de sürekli ikamet başvuru numaralan ve sosyal güvenlik numaralarına değin birçok belge ve bilgiyi de rapora eklemişlerdi.

Ortaya çıkan belge ve bilgiler, Çiller'i, kamuoyuna "Amerika'daki mallarını satacağı" sözünü vermek zorunda bıraktı. Ancak sözünü yerine getirmediği gibi Yılmaz'ın mal varlığını araştırarak misillemede bulundu.

Bu araştırmaların ardından DYP, iki iddia ortaya attı. Birincisi, Almanya'daki Transalkim adlı nakliyat firmasının Mesut ve Turgut Yılmaz tarafından kurulduğu, 1985'ten itibaren Herbert Bader adlı bir Alman muhasebeciye devredilmiş gösterilen firmanın aslında Turgut'a ait olduğu yolundaydı.

İkinci iddiaya göre de Yılmaz'ın, Finansbank'ta hissesi bulunuyordu ve TBMM'ye verdiği mal bildiriminde bu hisselere yer vermemişti. DYP'liler, bu iddialarla ilgili bulguları, sevinçle TBMM Liderlerin Malvarlığını Araştırma Komisyonu'na verdiler.

İlk iddiayla ilgili somut verilere ulaşılamadı ama İkincisi doğrulandı. "Finansbank hisselerinden haberim yoktu" savunmasını yaptı Yılmaz. Hüsnü Özyeğin de doğruladı. "Mesut Bey'in Finansbank hisseleri 45 bin dolardır. Yani semboliktir. Kendisine ulaşamayınca onun adına biz sermaye artırımına katıldık."

Turgut da Özyeğin'in açıklaması doğrultusunda konuştu. Ona göre de Yılmaz, hisse artışından haberdar değildi:

- "Eski Bankalar Kanunu'na göre, bir banka asgarî 100 ortakla kurulabiliyordu. Hüsnü Özyeğin de bu bürokratik işlemleri tamamlayabilmek için bütün arkadaşlarının adını yazıp, hisse vermişti. Sonra bankanın her sermaye artırımında bedel ödemese de hisseler değer kazanmış. Hüsnü Özyeğin'in yeğeni Sefa Aleybeyoğlu, İstanbul Erkek Lisesi'nden arkadaşımız. Ayrıca Hüsnü Özyeğin oyun arkadaşımız."

Banka kurulurken Yılmaz'a verilen hisse sayısı 7 bin 500 iken bu sayı artırımlarla 90 bin adede çıkmış, hisselerin o gün itibariyle 7.5 milyon lira olan değeri de 267 milyon liraya (6 bin 673 dolar) yükselmişti. "Habersiz" yatırım epey kârlıydı!

Turgut, olayın ortaya çıkmasının ardından, hisselerin tamamının satıldığını ve üzerine para eklenerek İdealtepe İlköğretim Okulu Yaptırma Demeği'ne 500 milyon lira bağışta bulunulduğunu açıkladı.

Bu açıklamalar, Araştırma Komisyonu'nun DYP'li Başkanı Haluk Müftüler'i tatmin etmedi. Müftüler, Finansbank olayını titizlikle inceledi, Yılmaz'ın ortaklığını Hazine Müsteşarlığı ve bankaya yazı göndererek sordu.

Finansbank'tan gelen 7 mart 1994 tarihli yanıtta, Turgut'un verdiği bilgiler doğrulanıyordu. Mesut Yılmaz, bankaya habersiz ortak olmuş, dolayısıyla da bu hisseleri TBMM'ye verdiği mal varlığı beyanına yazamamıştık.

Müftüler ve dört üye milletvekili, Almanya'ya giderek diğer iddiaları da araştırdılar. Turgut'un, "Transalkim Türkiye, Almanya'da Alman vatandaşlarının sahip olduğu Transalkim Int. Spedition GmbH şirketinin Türkiye acentasıdır" açıklamasının doğru olmadığını kanıtlayan bir veriye ulaşamadılar. İki şirket arasında sadece iş ilişkisi vardı.

5 Nisan krizinin yaran

Tüm liderler gibi Mesut Yılmaz da komisyona yeni bir mal

bildiriminde bulundu. Yılmaz'ın mal varlığı listesinde, 1983'te siyasete girdiği dönemde verdiği ilk listede de bulunan İstanbul Suadiye'deki daire, Beyaz Saray İşhanimn altıda bir hissesi, yarım kilogram külçe altın ve

Ankara'daki kooperatif hissesi yerini koruyordu. Bodrum Yalıkavak ve Bodrum Adabükü'ndeki iki kooperatif elden çıkarılmıştı.

Mal varlığındaki asıl değişiklikler, Berna Yılmaz adına kayıtlı bölümdeydi. Berna Yılmaz için Ataköy'de Orkide Blok'ta satın alınan dubleks dairenin ödemesi bitmiş, İstanbul'da Koza İnşaat'ın Zekeriyaköy'de yaptığı villalardan birinin satın alınması için anlaşma yapılmış, ödemelere başlanmıştı.

Berna Hanım'ın, 1987 model Renault marka aracı satılarak yerine 1992 model Suzuki marka bir araç alınmıştı. Yine Berna Hanım'ın Delta Deri Giyim Sanayii'ndeki hisselerinin değeri 1983'te 314 milyon lira iken, 1994'te 19 milyar liraya yükselmişti. 300 milyon liralık 45 parça mücevherinin değeri 2.5 milyar liraya çıkmıştı.

Mesut Yılmaz'ın da banka hesaplarında büyük değişiklik göze çarpıyordu. 1983'te yaklaşık 222 milyon lira olan nakit parası, 101 milyon TL, 37 bin dolar, 70 bin mark olmuştu. Döviz hesapları Tekstilbank'taydı.

Banka hesaplarındaki artışın son bir yıl içerisinde gerçekleşmesi dikkat çekiciydi. Yılmaz'ın 1983 mal bildiriminde, kardeşi Turgut'a, biri 500 milyon, diğeri 661 milyon 552 bin liralık iki borç kalemi görünüyordu. 1994 mal bildiriminde ise bu borçlar yoktu, ödeyip kapatmıştı. 1994'te Çiller hükümetinin işbaşında olduğu sırada patlayan 5 Nisan krizi, Yılmaz'a yaramıştı.

Aynı şekilde krizden Turgut da faydalanmış görünüyordu. 1987'den itibaren büyümeye başlayan Delta Deri, tarihinin en hızlı atağını 1994 krizinde gerçekleştirmişti. Üretiminin tamamını ihraç eden şirket, kriz sırasında döviz kurları aniden yükselince kâr oranını üçe katlamıştı.

Fındıklar yeşerene kadar

Koalisyon hükümetini sonbaharda seçime zorlayan Yılmaz, ANAP tabanında iktidar umudunu canlı tutmak istiyordu. Sık sık "Gelecek bayram başbakanım" ya da "İktidara geliyoruz" diyen Yılmaz, mart 1995'teki Rize gezisi sırasında, bu kez farklı bir tarih verdi:

"Fındık yaprakları çıkmaya başlamış. Fındık yaprakları düşmeden bu hükümeti düşüreceğiz."

Çiller ise Yılmaz'ın bu sözlerini alaycı bir üslupla yanıtlıyordu. "Taocu muhalefet" benzetmesi yaparak Yılmaz'ı "Bekle karşındaki hata yapsın ki bundan yararlanayım" tarzı muhalefet yapmakla suçluyordu. Kendisini Fransız ihtilali sırasında polis bakanı olan ve entrikacılığıyla ünlü Fouche'ye benzetmesi Yılmaz'ı iyice zıvanadan çıkardı. "Buna halk dilinde kafayı üşütmüş derler" yanıtını verdi.

O günlerde Anayasa değişikliği gündemdeydi. Yılmaz, Alparslan Türkeş'le Çiller'e "Sonbaharda seçim yapalım. İsterse azınlık hükümeti kursun, isterse hükümete biz girelim" haberi gönderdi. Gümrük Birliği anlaşmasını imzalayarak Avrupa Birliği'ne girme yolunda adım atmış olan Çiller ise Anayasa değişikliği de yaparak imajını düzeltme peşindeydi. Yılmaz'ın önerisine olumlu yaklaşmıştı.

Yine de Yılmaz, Anayasa değişikliğine uzak durdu. "Topair"e ait "Antonov" tipi bir Rus uçağıyla EDU (Avrupa Demokratik Birliği) toplantısı için Moskova'ya giderken soruldu: "Anayasa mutabakatı konusunda Başbakan Tansu Çiller'e güveniyor musunuz?" Yanıt olarak içinde bulunduğu uçağı işaret etti: "Bu Rus uçağına Tansu Çiller'den daha çok güveniyorum."

Moskova gezisinde toplantılardan arta kalan bir zamanda Cavit Kavak'la birlikte Nâzım Hikmet'in mezarını ziyaret etti. Mezar başında, gazetecilerle sohbet ederken, Nâzım Hikmet'i amcası İzzet Akçal sayesinde tanıyıp sevdiğini anlattı:

Nâzım Hikmet, iki tablo yapıp amcama hediye etmiş. Çiçek resmi olan bu tabloları amcam bana hediye etti. Ben bu tabloları, yazlık evimin duvarına asmıştım. Üzerinde sadece 'N' harfi vardı. 10 yıl önce yazlıktan çalındı. Nâzım Hikmet, her şeyden önce Türkçe'yi en duru, en temiz, en ustaca kullanan şairlerimizden biridir.

Moskova gezisinden dönünce kendini yine Anayasa değişikliği tartışmalarının içinde bulan Yılmaz'ın Çiller'in "açık oy" isteğine karşı çıkması, işi yine düğümlemişti.

Coşkun Kırca, yakın dostu Yılmaz'ın, Çiller'le rekabet uğruna partisinin çizgisine uygun Anayasa değişikliğini çıkmaza sokmasını anlayamıyordu. TBMM'deki oylamalar sırasında memurlara grevli toplu sözleşme hakkı tanınması konusunda CHP'yle paralel önergeler vermesi Kırca'yı kızdırdı. Yılmaz'ı bir sabah kahvaltıda ziyaret etti.

- Siz değişikliğin Tansu'ya itibar kazandıracağını sanıyorsunuz. Tansu zaten itibar şansını kaybetmiş, kazanamaz. Siz böyle yanlış yapıyorsunuz.

Görüşme etkili oldu, Yılmaz, engellemekten vazgeçti. Anayasa'nın 16 maddesindeki değişiklik, ANAP da katılınca, 360 oy gibi ezici bir çoğunlukla kabul edildi.

İkili görüşme tutanakları

Yılmaz, SHP'nin, CHP'ye katıldığı 10 eylül 1995 kurultayıyla birlikte rahat bir nefes aldı. Kurultay'da CHP Genel Başkanlığı'na seçilen Deniz Baykal, Çiller'le anlaşamayınca koalisyon yıkıldı.

Cumhurbaşkanı Demirel, hükümet kurma görevini yeniden Çiller'e verdi. Çiller bu kez mecburen Yılmaz'a döndü. İki lider birbirinden farklı çözümlerin peşindeydi. Yılmaz, koalisyon değil, seçim derdindeydi. Çiller'le yapacağı görüşmeden bir gün önce "Bir DYP-ANAP hükümeti ihtimali sıfırdır" demekte sakınca görmemişti.

Çiller-Yılmaz görüşmesi, 23 eylül günü, gergin bir ortamda başladı. "Sizinle koalisyonu konuşmayacağım. Bu hükümet beş yıl için seçildi. Bu süreyi sonuna kadar kullanacağım. Reformları yapıp seçimlere öyle gideceğim" dedi Çiller. Yılmaz, görüşmenin böyle başlamasına sinirlendi:

- Dört yılda yapamadıklarım bir yılda nasıl yapacaksın? Bunları konuşmanın yeri burası değil. Gel yarın 32. Gün'e çıkıp halk önünde konuşalım.

- Ben 4 nisan günü size geldim. O gün bana DYP'yle asla bir koalisyon yapmayacağmızı söylediniz. Bu durumda ben size nasıl güveneceğim?

- Dikkat et, Deniz Baykal'a yaptıklarını bana da yapıyorsun. O günkü görüşmede bana hiç öyle bir şey söylemedin. Üstelik o gün bana devalüasyon da yok dedin. Gidip üç gün sonra devalüasyon yaptın.

- Ekonominin bazen güncel ihtiyaçları olabilir. Ben ekonomi profesörüyüm. Ne zaman, nerede ne yapılacağını bilirim. O konularda iddialıyım.

- Ben senin öğrencin değilim. Biraz tahammülün varsa şimdi oturup beni dinle. Gel bir an önce erken seçime git. Bunun için kurulacak geniş tabanlı bir hükümete desteğimizi veririz.

Tabii ki, görüşme anlaşma sağlanamadan bitti. Çiller, asık bir yüzle ayrıldı. Yılmaz, Çiller'in hiç konuşmadıkları konuları konuşmuş gibi açıklamasından endişe ediyordu. Görüşme tutanaklarını basma dağıtarak bir ilki gerçekleştirdi. Çiller ise Yılmaz'ı ayıpladı ama

açıklanan tutanakları reddedemedi...

27 eylüldeki ikinci görüşme de ilkinden farklı geçmedi. Benzer tartışmalar, iki parti arasında geçici de olsa koalisyon oluşturulması olasılığını tamamen ortadan kaldırdı.

Çiller, son çare olarak azınlık hükümeti kurmayı denedi. Bülent Ecevit ve Alparslan Türkeş'ten destek sözü almayı başardı.

Boru hattı brifingindeki selam

Çiller, başında bulunduğu hükümeti yıkıldığı halde, dış politikada iki projeye sıkıca sarılmıştı; Avrupa Birliği ve petrol boru hattı. Ancak petrol boru hattı konusunda BOTAŞ Genel Müdürü Hayrettin Uzun'la anlaşamıyordu.

Genel Müdür Uzun, Mesut Yılmaz'ın hem okul, hem de askerlik arkadaşıydı. 1991 seçimlerinde Kocaeli'nde ANAP'tan milletvekili adayı olmuş ancak kazanamamıştı.

Çiller'in kurduğu azınlık hükümetiyle ilgili görüşmelere hazırlanan Yılmaz, Uzun'u aradı. "Bana Kafkas petrolleri konusunda brifing verir misin?" dedi.

Uzun, Çiller'in bürosuna haber verdikten sonra Yılmaz'ın konutuna gitti. "Ben fazla ilgilenmedim bu konuyla" dedi Yılmaz. Uzun, bu durumu yadırgadı ama bir şey söylemedi.

Kafkaslar'ı ayrıntılı olarak anlatmaya başladı. Bir ara Yılmaz'ın kendisini dinlemediğini fark etti, durakladı. Yılmaz da duraklamasını fırsat bilip, uzun uzadıya anlatmak yerine TBMM'deki konuşması için kısa bir not vermesini istedi Uzun'dan.

Bu sırada Eyüp Âşık içeri girdi ve "Hazır buradayken şu teklifi de yapalım Sayın Başkan" dedi. Başka bir niyetleri olduğu anlaşılmıştı, Uzun notlarını kapattı.

Yılmaz, hemen konuya girdi. "Bizimle siyaset yapmak istersen ANAP'ın kapılan sana sonuna kadar açık" dedi. Uzun, açık sözlü bir insandı, sözünü esirgemedi:

- Siyasete ilgi duyuyorum. Ama bir genel müdür olarak yanlış bulduğum konuda hükümete karşı mücadele veriyorum. Yarın sen de yanlış yaparsan karşı çıkanm. Bu riski alıyor musun?

Gülümsedi Yılmaz. "Alıyorum" karşılığını verdi. Uzun, bir hafta sonra

cevap vereceğini söyledikten sonra "Benimki önemli değil, asıl Veysel sıkıntılı. Çiller'le anlaşamıyor, onu listeye koymayacak" dedi. Geçmişteki kavgaları unutmasını istedi. Yılmaz, karşı çıkmadı. Atasoy'la görüşüp fikrini almasını söyledi Uzun'a.

Tam da o günlerde Atasoy, Çiller'le sert bir telefon konuşması yapıp, DYP'den ayrıldı. "Seninle siyaset yapamam" deyip Çiller'le ipleri koparmıştı.

Yılmaz'la görüşmesinden güç alan Uzun, hemen Atasoy'a giderek, ANAP'a dönmesi için ikna etmeye çalıştı. "Mesut Bey'le görüştüm, sana selamı var" dedi. Atasoy'un şaşkın baktığını görünce ekledi: "Geçmişten sadece iyi şeyleri hatırladığını söylüyor."

Uzun'la kalmadı, kız kardeşinin kocası Osman Yağmurdereli de devreye girdi. Sonunda bir sabah Yılmaz, Atasoy'a telefon etti. Atasoy'un geçmişte yaşadıklarını hatırlatması üzerine söz verdi:

- Namusum şerefim üzerine yemin ediyorum. Sana verdiğim sözlerden asla dönmeyeceğim.

Artık böyle bir sözden sonra Atasoy'un diyeceği bir şey kalmamıştı, ANAP'a dönecekti.

Tek kalem iki farklı görüş

Başbakan Çiller'in 31 ağustos 1995'teki Gürcistan gezisine Hayrettin Uzun da katıldı. Uçakta Çiller'le tartışan Uzun, geziden döner dönmez Yılmaz'a telefon etti. "Tamam geliyorum" dedi.

Yılmaz, "Emekliliğin doldu mu?" diye sorunca "Birkaç ayım kaldı, merak etme bürokrasiyi bıraktım" yanıtını verdi.

TBMM'deki azınlık hükümeti görüşmeleri sırasında Uzun'un istifası henüz işleme konmamıştı. Yılmaz, Çiller'in azınlık hükümeti programını eleştirirken Uzun'un yazdığı iki cümlelik kısa notu aynen tekrarladı:

- Bakû-Süpsa, Bakû-Ceyhan'ın en büyük rakibidir. Petrolün bir damlası Karadeniz'e akarsa bu geçici hat olmaz esas hat haline dönüşür. Bakû-Ceyhan ortadan kalkar.

Enerji Bakanı Şinasi Altıner, Yılmaz'ın konuşmasından sonra Uzun'a talimat verdi. "Mesut Bey'e cevap hazırla." Uzun yine kısa bir not yazdı, Çiller, Altıner aracılığıyla gelen notu kürsüden yanıt olarak okudu:

- Bakû-Süpsa tamamen Türk projesi olursa ana hat haline dönüşmez. Bakû-Ceyhan'ın bir ayağı haline gelir. Buradan sınırlı miktarda petrol akıtacağız ve yönetimini tamamıyla elimizde bulunduracağız.

Her iki konuşmada savunulan tezler, tamamen birbirinin zıddıydı ama aynı kalemden çıkmıştı. Uzun, Yılmaz ve Çiller'i dinlerken içinden güldü. "Fark etmez" dedi, nasılsa istifasını vermişti...

DYP'yi parçalama operasyonu

Azınlık hükümeti kuran Çiller, Ecevit'in, toplu sözleşme görüşmelerinde Türkeş'le anlaşma yapılması koşulunu son anda yerine getiremeyince, planları altüst oldu. Güvenoyu alamadı. Köşeye sıkışmıştı. Yılmaz, Hüsamettin Cindoruk'la işbirliği yaparak, DYP'yi parçalama planlarım keyifle uygulamaya soktu. DYP'den birbiri ardına istifalar başladı. Yaşar Topçu, İrfan Köksalan, Sadık Avundukluoğlu, Sümer Oral ve İbrahim Gürdal'ı, Akm Gönen izledi.

TBMM'deki denge değişiyordu, iktidarı kaybetmesi bir yana, komisyonlardaki araştırmaların tümünün Çiller'in aleyhine sonuçlanması olasılığı bile vardı. Yılmaz, Çiller'i siyasetten silmeye oynuyordu. Üstelik elindeki kartlar, hiç bu kadar güçlü olmamıştı.

Çiller'in tüm hamlelerini tükettiği anda, imdadına Baykal koştu. Erken seçim koşuluyla yeni koalisyon kuruldu. Oyun planı bir anda çöken Yılmaz'ın tek tesellisi 24 aralık 1995'te seçime gidilmesi olacaktı.

Apar topar seçim kararı alınınca, Çiller'le ilgili iddiaları araştıran TBMM Liderlerin Mal Varlıklarını Araştırma Komisyonu da faaliyetini alelacele noktalamıştı.

DYP'li Komisyon Başkanı Haluk Müftüler, DYP'li üyelerle birlikte hazırladığı 259 sayfalık raporu, öbür partilere mensup altı üyenin itirazlarına rağmen meclis başkanlığına verdi.

Çiller, Yüce Divan'a gitme tehlikesinden böylece kurtulmuş oldu. Üzerinde onca tartışılan mal varlığı dosyası, seçim atmosferinde kimseler fark etmeden kapandı gitti.

Dinlenen telefonlar

Önemli bir askeri yetkili, Yılmaz'ı arayarak randevu istedi. Zaman zaman görüştüğü, sıcak ilişkiler içinde olduğu bu asker, uyarmak için gelmişti:

-Telefonlarınızı dinliyorlar.

Askeri istihbaratın saptadığı bilgileri, Yılmaz'a aktardı. Ellerinde kesin bir bilgi yoktu ama Çiller'in dinlettiğinden şüpheleniyorlardı.

Yılmaz, 1991 yılında Başbakan olduğunda da dinlendiğinden şüphelenip evinde dinleme cihazı aratmış, bir şey bulunamamıştı. Şüpheleri, aradan dört yıl geçtikten sonra doğrulanıyordu. Görüşmeden sonra telefon konuşmalarına dikkat etmeye başladı.

Dinlenemediği söylenen cep telefonlarını Telsim'in sahibi Uzanlara sordu. "Onlar da dinlenebilir ama daha zor" yanıtı üzerine Yılmaz, cep telefonuyla konuşurken de önlem almaya başladı. Başka kişiler adına kayıtlı olan cep telefonlarını sürekli değiştirerek kullandı. Kimi konuları yüz yüze konuşmayı yeğliyordu.

Sürekli dinlendiğini düşünerek hareket etmek oldukça sıkıcıydı. Kaygısını, kendisini ziyaret eden Ertuğrul Özkök'e de aktardı:

- Bazı kişiler beni uyardı. Başbakan, telefonumun dinlenmesi için Mehmet Eymür'e talimat vermiş.

Sadece telefonlarını dinletmekle kalmayıp, evini de gözetim altında tuttuklarına inanıyordu; "Kim giriyor, kim çıkıyor fişliyorlar."

Büyük bir gürültü koptu. Önce MİT Müsteşarı Sönmez Köksal arayarak, kendisini dinlemediklerini söyledi. Emniyet İstihbarat'ın yerine de Çiller konuştu:

- Vallahi biz de korkuyoruz. Bizi muhalefet dinliyor, işin aslı o.

Çiller de Uzanlar'ın sahibi olduğu Telsim'in 542'li telefonlarını değil kullanmak, yanına bile yaklaştırmıyordu. Sadece 532'li cep telefonlarına güveniyordu...

Kafa karışıklığı

24 aralık seçimleri öncesinde Yılmaz, Çiller'e karşı cepheyi genişletmeye karar verdi. Önce, MHP'yla ittifak kurabilmek için artık bir MHP'li olan Halil Şıvgm'a haber gönderdi. Pazarlık için, Türkeş'ten yetki alan Şıvgın ile Yılmaz'ın görevlendirdiği İlker Tuncay görüşmelere başladılar.

Milletvekili sayısı ve adayların yerleri konusunda anlaşma sağlanınca Yılmaz, konuyu ANAP MKYK'ya götürdü. MHP'yle ittifak kararı çıkaracaktı. Ancak o gece işler tersine döndü. Rıza Müftüoğlu, İlker Tuncay'ı arayıp, görüşme için kendisinin yetkili olduğunu söyledi ve pazarlığı yeniden başlatmak istedi.

Şıvgın bütün aramalarına rağmen Türkeş'e ulaşamadı. Türkeş'in o gece gizlice Çiller'le bir araya geldiği sonradan ortaya çıkacaktı. Çiller'le daha iyi bir anlaşma yapabileceğini sanan Türkeş, ANAP'la ittifaktan vazgeçmişti!

MHP'yle ittifak gerçekleşmeyince "Türk-İslam sentezi"nin bayraktarı BBP'yle görüşmelere başlandı. BBP'nin milliyetçi kesimin oylarını getireceği ve sahip olduğu genç tabanın seçim kampanyasında yararlı olacağı hesabı yapılıyordu. Muhsin Yazıcıoğlu'yla görüşmeleri, Eyüp Âşık üstlendi.

Âşık, Yazıcıoğlu'yla liste pazarlığında anlaştı ama bu arada Aydın Menderes'in DP'sinden Gürcan Dağdaş'la görüşmelerini Yılmaz'a aktarmadı bile. Menderes de "Anlaşılan ANAP'ta bize pasta yok" deyip Erbakan'a yöneldi, onlarla ittifak kurdu.

Yılmaz'ın ittifak yapmak istediği siyasi çevrelerin birbirine "zıt kutuplarda olması seçmenleri şaşırtı. Bir yandan ünlü yazar Yaşar Kemal'le görüşüp dostluğunu geliştiren, YDH lideri Cem Boyner'e ittifak öneren Yılmaz, bir yandan da Korkut Özal, Ali Coşkun, Hüsnü Doğan gibi muhafazakârları ANAP'a davet ediyordu.

Eski DYP'lilerin yanı sıra Necla Akben, Lale Aytaman, Rüşdü Saraçoğlu, Mahfı Eğilmez, Yılmaz Karakoyunlu, Ali Tiğrel, Vahit Erdem gibi ünlüler listelerindeydi. Bu arada Bedrettin Dalan'ı da yuvaya dönmeye ikna etmişti.

1989'daki yerel seçim yenilgisinin ardından ANAP'ın "yüzü sola dönük oynak merkez partisi" olması gerektiğini savunan Yılmaz, kendi liderliğindeki ANAP'a, "sağ parti şemsiyesi" şablonunu uygun gördü.

Ancak bu şablonu uygularken, 1991 seçimlerinde partiye verdiği liberal imajın silinip, yerine muhafazakâr bir imaj yerleştiğini fark etmedi. Boyner'i ittifak yapmaya ikna edememesi de ANAP'ın bu görünümünü güçlendirdi.

Yılmaz'ın kafası karışıktı. Hem Korkut Özal'la hem de Yaşar Kemal'le aynı görüşte olmak mümkün mü? Yılmaz'a göre mümkündü. Korkut Özal'la görüşünce "Korkut Özal'la meselelere yüzde 90 aynı bakıyoruz" diyor, birkaç gün sonra Yaşar Kemal'le görüşüp bu kez de "Birçok konuda aynı görüşte olduğumuz ortaya çıktı" diyebiliyordu.

ANAP'ın seçim vitrininde kimler yoktu ki? BBP'li Muhsin Yazıcıoğlu ile Ökkeş Şendiller (Kenger), MHP'li Sadi Somuncuoğlu, eski DYP'liler. Seçmenin önüne konan liste karman çormandı.

Eroin sanığı milletvekili adayı

Mesut Yılmaz'ın konutunda çalışan Necdet Basa, Çankaya'dan aday gösterilmeyi bekliyordu. Listelerin düzenlendiği akşam yine konuttaydı. Kendisinin listedeki yerinin kesin olduğu düşüncesiyle başkalarına yardım etmeye çalışıyordu.

Ertesi gün konmayı beklediği yere Ceylanların damadı Mehmet Sağdıç'ın yerleştiğini gördü. Ceylanların partiye büyük miktarda para bağışı yaptıklarını duymuştu.

Basa, Yılmaz'a gitti, "Sana kırgınım" dedi. Yılmaz, "Sen bana devlette lazımsın. Devlette en yüksek yerlerde görevlendireceğim seni" karşılığını verdi. Basa, tepki göstermedi.

Ancak "eroin davalarım" anlatmasına rağmen Mustafa Bayram'ın Van ikinci sıradan milletvekili adayı gösterilmesi, Mithat Melen'i ayağa kaldırdı. Gazetelere demeçler vererek, Yılmaz'ı suçladı:

- Mesut Yılmaz, Mustafa Bayram hakkında eroin kaçakçılığından davalar olduğunu biliyordu. Hepsini kendisine anlatmıştım. Herkese 'Ben Turgut Yılmaz'ı tanırım, beni o aday yaptı' diyormuş.

Bayram'ın adaylığının vahim olan yanlarından biri de aday listelerinde yapılan sahtecilikti. İlk listelerde "Bayram" yerine "Bayrak" yazılmış, itiraz edilmesi önlendikten sonra soyadı düzeltilmişti. Hakkında açılan davaların sayısı sekizi bulan Mustafa Bayram, böylece aday olmuştu.

Bu konudaki haberlere rağmen, Yılmaz, ne bir açıklama yaptı, ne de "Topal Mustafa" lakabıyla tanınan Mustafa Bayram'dan desteğini çekti. Tek itiraz Turgut Yılmaz'dan geldi. "Mustafa Bayram'ı görmedim, tanımam" dedi, adaylığına yardımcı olduğu iddiasını yalanladı.

Turgut, doğruyu söylüyordu. Çünkü Mustafa Bayram'ın ANAP'tan aday olacağını duyar duymaz ağabeyini uyarmıştı:

- Van'dan bir adamı aday gösteriyormuşsun. Bu adam eroinciymiş, esrarcıymış, bunun ticaretini de yapıyormuş. Sabah gazetesi bunu yazacakmış, haberin olsun.

Yılmaz, onu dinledi. Her zamanki gibi "reklam" arası verdikten sonra konuştu: "Kardeşim bu iddiaların belgesi varsa adamı alsınlar ne istiyorlarsa yapsınlar. Şu ana kadar bunların hepsi söylenti."

Her söylentiye kulak kabartan Yılmaz, bu kez duyduklarını araştırma gereği hissetmemişti. Halbuki kısa bir araştırma, Mustafa Bayram'ın

biri çifte cinayet, yedisi de uyuşturucu kaçakçılığı olmak üzere yargılandığı sekiz davanın tutanaklarına ulaşmasına yetecekti!

Ben sizi hiç aldatmadım

Yılmaz, "A takımı"nı ve 47 sayfalık seçim bildirgesini 2 aralık 1995'te büyük bir basın toplantısı düzenleyerek açıkladı. "Bu, vaatler beyannamesi değil, Türkiye'nin sorunlarını nasıl çözeceğimize ve yeni Türkiye'yi nasıl oluşturacağımıza ilişkin bir taahhütnamedir" diyordu. "Taahhütname"ye güveniyordu.

ANAP'ın seçim kampanyası yine tamamen Yılmaz'ın üzerine kurulmuştu. Gazete ilanlarında Yılmaz'ın "Ben sizi hiç aldatmadım" sözüne yer veriliyordu. Kampanya sloganı da "Bu işi biz çözeriz" idi.

Bu seçimde Yılmaz'ın yakınındaki isimlerden biri, strateji uzmanı Erhan Göksel'di. Cumhurbaşkanlığı sırasında Turgut Özal'ın yanındayken kendisinin aleyhine düzenlenen kampanyaları planlayan Göksel'i, "dışarda kalıp aleyhimize fesat üreteceğine bize çalışsın" diyerek yanına almış, Göksel, kısa sürede sözü geçen bir isim haline gelmişti.

Her dönemin koşullarına göre yakınındaki adamlan değiştiren Mesut Yılmaz, Göksel'den memnundu. Hatta kampanyada mavi renk kullanılmasını öneren Berna Yılmaz'la tartışmasında bile Göksel'i destekledi. Berna Hanım, çocukluğunda da mavi rengi sever, maviyle huzur bulurdu. Göksel, Türklerin genellikle maviden hoşlanmadığını düşünüyordu.

Berna ve Turgut, Göksel'den rahatsızdı. Yılmaz onların yakınmalarına aldırmayıp, kampanyayla ilgili önerilerini dinliyordu.

Göksel'in planı, DYP'yle kavga yerine ANAP'ın kendisini anlattığı, pozitif mesajlar içeren bir kampanya yürütmekti.

Fakat DYP, ANAP'ın tersine doğrudan saldırıyı yeğledi. Çiller'in kampanyası, Mesut Yılmaz'ı yıpratmaya yönelikti. Gazetelere verdiği ilanlarda Yılmaz'ı, korkaklıkla suçladı. "Bir ileri iki geri giden, zoru görünce kaçan Mesut Yılmaz, Erbakan'ı durduramaz. Erbakan'ı durduracak cesaret ve inanç bizde var." Bu kadarla da kalmadı.

DYP'nin bazı ilanlarında Özal'ın Yılmaz'la ilgili sözleri hatırlatıldı: "Mesut beni hep arkadan vurdu. Mesut bir Brütüs'tür. Mesut zoru görünce kaçar..."

Öyle bir hale geldi ki, Çiller'i görmek bile Yılmaz'ın sinirlerinin

bozulmasına yetti. Sinirlenince sert ve kavgacı bir görüntü veriyordu. Bunu bilen Çiller, Amerikalı danışmanlarının da yönlendirmesiyle, seçim öncesi televizyonlarda düzenlenen tartışma programlarında, Yılmaz'ı sinirlendirmek için özel çaba harcadı. Daha ağzını açar açmaz, "Yine mi kızıyorsunuz?" diyerek Yılmaz'ı gerçekten kızdırmayı başarıyordu.

Hele ATV'deki programda Yılmaz'ın sinirleri tepesine çıktı. Sinirlenince yanlış yaptı, önüne konulan biskivüleri atıştırmaya başladı. Haşur huşur bisküvi yiyen bir genel başkan görüntüsü aleyhine oldu.

Kavganın destekçisi gazeteler

Çiller-Yılmaz kavgası, medyaya da yansımıştı. Milliyet, Hürriyet ve Kanal D haberleriyle Yılmaz'ı desteklerken, Sabah ve ATV ise Çiller'in yanında yer alıyordu.

Yılmaz, Sabah grubuna duyduğu tepkiyi gizlemiyordu: "Benden korkmakta haklılar. İktidara geldiğimiz gün ilk işimiz, Çiller'i de, onun işbirlikçisi Sabah gazetesini de yargıya vermek olacak." ANAP teşkilatları da Sabah'ı boykot çağrıları yapıyordu o sırada.

Sabah, bu tepkilere aldırmadan Çiller'i desteklemeyi sürdürdü, Hürriyet de Yılmaz'ı. Her iki grubun aldığı pozisyonlar, haberlerine yansıyordu. Örneğin televizyondaki tartışma programının ardından Sabah'a göre Çiller, Hürriyet'e göre de Yılmaz başarılıydı.

Seçime birkaç gün kala Sabah, Yılmaz'a "Bay Fos" adını takıp, ANAP'ın oy kaybettiğini yazarken, Hürriyet, "ANAP Güneydoğu'da atakta", "Refah'ta ANAP telaşı", "ANAP'a akın var" haberleri yayımlıyordu.

Seçim sonuçları, gazetelerin yayımladığı anketleri yalanladı. Birinci parti, yüzde 21.3 oy ve 158 milletvekiliyle RP'ydi. En kötüsü, her şeye rağmen DYP'nin ANAP'a yakın oy almasıydı. ANAP'ın oy oranı yüzde 19.6 iken, DYP'nin oyu yüzde 19.1 olmuştu. Milletvekili sayısında ise DYP öndeydi. DYP 135, ANAP 132 milletvekili çıkarmıştı. Üstelik ANAP milletvekillerinin 7'si BBP'liydi.

Bu sonuçlar, iktidara geleceğine yürekten inanmış olan Yılmaz için gerçek bir yıkımdı. Tablo bu denli net olunca, Yılmaz, "Çiller'den kurtulma" mücadelesinde yenilgiye uğradığını itiraf etmek zorunda kaldı: "Çiller'le mücadelem şalisi değildi. Ama toplumu ikna etmeyi başaramadım. BBP'yle ittifak yapmamız hataydı."

Hata yaptığını kabul etti ama genel başkanlık koltuğunu bırakmayı

aklından bile geçirmedi.

Karadayı bizzat devrede

24 aralık 1995 seçim sonuçlan koalisyonu zonınlu kılmıştı. RP birinci partiydi ama Necmettin Erbakan'ın başbakanlığı imkânsız görünüyordu. Hem Yılmaz, hem de Çiller, kampanya sırasında seçmene "RP'yle koalisyon yapmayacaklan" sözü vermişlerdi. Yılmaz, seçimden hemen sonra da aynı sözü yineledi:

"RP, ANAP'ı batıl ilan etmişti. Benim hakkımda ağır kişisel suçlamalarda bulunmuştu. Erbakan'la masaya bile oturmam."

RP'siz koalisyon için tek formül, ANAP ile DYP'nin yan yana gelmesi ve üçüncü ortak olarak DSP ya da CHP'yi seçmeleriydi. Yılmaz, son dönemde sürekli dirsek temasında olduğu ve TBMM'de işbirliği yaptığı Ecevit'i tercih etti. Ecevit'in başbakanlığında ANAP-DYP-DSP koalisyonu kurulmasını istedi.

Yılmaz ve Çiller, seçimden iki gün sonra bir araya geldiler. İlk görüşmede ikisi de eski kızgınlıklarını unutmuşa benziyordu. Yılmaz, barışmayı önerdi:

- Geniş tabanlı hükümet kuralım. Birbirimiz yerine ülke sorunlanyla uğraşalım.

Çiller de hoşgörüyle yaklaştı. "Hükümeti ikimiz dışardan destekle kuralım." Buluşma, daha önceki görüşmelerin tersine gülümsemelerle noktalandı. Ancak bu mutlu tablo çabuk değişti. Sonraki buluşmalarda yine anlaşmazlıklar ön plana çıktı. Çiller, Ecevit'in başbakanlığını kabul etmiyordu. Kendisi de o koltuğu çok sevmişti. Yılmaz, Çiller'in başbakanlığını reddedip "dönüşümlü başbakanlık" kartını masaya koydu.

Beşinci görüşmenin ardından Yılmaz, "Çiller başbakanlık hastası" deyip ani bir manevrayla Erbakan'a yöneldi.

Misyonun adı başbakanlık

Mesut Yılmaz'ın, Erbakan'la koalisyon pazarlığına oturması, tüm Türkiye'yi hayrete düşürdü. "Erbakan'la masaya oturmam" sözlerinin yazılı olduğu gazetelerin mürekkebi bile kurumamıştı henüz.

Elbette Yılmaz'ın kendince haklı nedenleri vardı. Öncelikle Çiller'i köşeye sıkıştırmak istiyordu.

Ayrıca ANAP'ta ağırlıkları artan muhafazakârlar, RP'yle koalisyon için baskı yapıyordu. Korkut Özal, Ali Coşkun, Cemil Çiçek gibi isimlerin etkili olduğu ANAP Meclis Grubu'nun ilk toplantısı, "Özal ve hayatta olmayan ANAP'lılar için" saygı duruşunun ardından "Fatiha" okunarak başlamıştı. Aynı gün RP grubunun da Lütfü Esengün'ün okuduğu dualarla açılması ilginç bir tesadüftü doğrusu.

Yılmaz için en önemli gerekçe, seçim başarısızlığından sonra muhalefette kalması halinde genel başkanlığının zora gireceğini hesaplamasıydı. Grup toplantısında, "Bizim hedefimiz hükümeti kurmaktır, hükümeti kuramazsak seçime gideriz" diyerek, "Ne pahasına olursa olsun hükümet" yaklaşımının ipuçlarını vermişti.

Mecliste üçüncü parti olmasına rağmen başbakan olmak istiyordu. Siyasetteki en önemli ve tek hedefi başbakanlık koltuğu olmuştu.

Erbakan'ı kendisinin başbakanlığına ikna edebilmek için yapılan görüşmelerde asker kartını oynamaktan çekinmedi. "Asker sizin başbakan olmanızı istemiyor" dedi. Bu blöfü gören Erbakan, Yılmaz! bile şaşırtacak bir hızla boyun eğdi.

Başbakanlık konusunda anlaşma olunca gerisi kolaylaştı. Bakanlık pazarlığına giriştiler.

Bir iki görüşmeden sonra mutabakat hemen hemen sağlanmıştı. Bayram öncesinde Antalya'ya giden Erbakan'ın yüzü gülüyor, "Nikâhı kıydık, düğün de yakın" diyordu.

Türkeş'in askerden getirdiği mesaj

Türkiye, ANAREFAH koalisyonunu tartışırken, Ankara'da arife günü sessiz sedasız bir ziyaret gerçekleşti. MHP Genel Başkanı Alparslan Türkeş, akşam saatlerinde TBMM'nin ANAP'lı Başkanı Mustafa Kalemli'nin odasına girerken oldukça heyecanlıydı. "Çok önemli bir yerden geliyorum, nereden geldiğimi sormayın" diye girdi söze.

- Tarihi bir görev düşüyor size. Eğer bu koalisyon kurulursa önüne geçemeyeceğimiz hadiseler olur, hepimiz üzülürüz. Size bu kadarını söylemekle yükümlüyüm.

Türkeş, bir kahve içip, geldiği gibi telaşla gitti. Mesajı gönderen yeri tahmin etmek zor değildi. Kalemli bir süre düşündü, ölçtü biçti. Yılmaz'a telefon etti. Olan biteni aynen aktardı, "Hükümet kuruyorsun, bunu bilmende fayda var" dedi. Telefonda uzun bir sessizlik oldu, Yılmaz'dan hiç ses çıkmadı. "Reklam arası" uzun sürünce yine Kalemli bozdu sessizliği.

- Mesut Bey, sen hakikaten bu koalisyonu kuruyor musun?

- Mecbur kaldım, başka alternatif yok.

- Devreye girmemi ister misin?

- Memnun olurum.

Bu görüşmenin ardından hızla temaslara başlayan Kalemli, Cevheri'yi aradı. ANAYOL temaslarında daha önce epey ilerleme kaydetmişlerdi, yarım kalan hazırlığı şimdi bitirebilirlerdi!

Karadayı'dan gelen telefon

Kalemli, Cevheri'ye, Türkeş'in ziyaretini ve söylediklerini aktardı. Bu gelişmeden Yılmaz'ın da haberdar olduğunu, anlattı. "Neden kamuoyundaki beklenti istikametinde ANAP ile DYP koalisyon kurmuyor da, ANAP Refah'la koalisyon kurmaya mecbur kalıyor?" diyerek ekledi:

- Nahoş hadiseler olabileceği ifade ediliyor. Tansu Hanım'la bir konuşup yetki alsan, yapılabilecek bir şey varsa yapsak.

Cevheri, askerlerin rahatsız olduğu mesajını almıştı. Telefonu kapatıp, Çiller'i aradı, gelişmeleri aktardı. Onun da onayını aldıktan sonra Kalemli'yle yeniden görüştüler.

- Konuştum, sanınm ikna edebileceğim.

Cevheri koalisyon isteklerini sıraladı, pazarlık başladı, ikisi de sık sık telefonu kapatıp, gelinen noktayı liderlerine anlatıyor, sonra yine pazarlığa dönüyorlardı. Telefon teması, gece 23.30'a değin devam etti.

Yılmaz'ın başbakan olmasında ve öbür bakanlıkların paylaşımında anlaşmışlardı. Kalan ayrıntıları da liderlerin görüşmesine bırakmaya karar verdiler. Birbirlerine "Hayırlı olsun" deyip, altı saatlik telefon maratonunu noktaladılar.

Kalemli, yatmadan önce Yılmaz'ı bir daha aradı. "Yahu sen koalisyonu kurdun" diye güldü Yılmaz. "Onu bilmem ama ben kurmaya gayret ettim. Hayırlı olsun" karşılığını verdi Kalemli. Ve gönül rahatlığı içinde telefonu kapatıp yatağına uzandı.

Ertesi gün bayramdı. Kalemli, o bayram farklı bir program hazırlamıştı kendisine. GATA'ya gidip Güneydoğu'da yaralanan askerleri ziyaret etti. Hastaneyi dolaşırken, GATA Komutanı

Tümgeneral Fahrettin Alparslan'a emir subayı bir haber getirdi. O da Kalemli'ye döndü, mesajı iletti: "Efendim, Genelkurmay Başkanımız sizinle görüşmek istiyor." Gazeteciler de duymuştu bu sözleri. Kalemli, "Paşa, bayramımızı kutlamak istiyor herhalde" deyip geçiştirdi.

Ziyaret sonunda komutanın odasına geçti. Komutan, Karadayı'nın telefonunu bağlattıktan sonra odadan çıktı.

Karadayı, kararlı bir tonda başladı konuşmaya. "Sayın Başkan size çok önemli bir görev düşüyor." Kalemli o an, Türkeş'in söylediklerini hatırladı; demek adresi doğru anlamıştı. Bunları hızla kafasından geçirdikten sonra sordu.

- Hayrola Paşam?

- Bu koalisyon kurulursa hepimizin üzüleceği olaylar olabilir. Bu koalisyonun kurulmaması lazım. Çok rica ediyorum, meclis başkanı olarak üzerinize düşeni yapın.

- Paşam ben üzerime düşeni yapacağım ama siz de üzerinize düşeni yapın.

Kalemli, akşamki telefon trafiğiyle sonuca ulaşmış olmanın rahatlığı içindeydi. Üzerine düşeni yaptığına inanıyordu. "Ben eve geçiyorum, isterseniz yine konuşabiliriz" diyerek noktaladı görüşmeyi.

GATA'dan ayrılıp evine döndü. Az sonra telefon çaldı. Arayan yine Karadayı idi.

- Üzerimize düşeni bizzat yaptım. Bundan sonrası size kalıyor. Ben Uludağ'a bayram tatiline gidiyorum...

Kalemli, neler olduğunu anlamaya çalıştı. Akşam kurduğu koalisyon sabah bozulmuş muydu yoksa? Yılmaz'a telefon etti. "Akşamdan sabaha bir şey mi değişti?" diye sordu. Bu soru, Yılmaz'ı şaşırtmıştı. "Hayır" dedi, "Senin bıraktığın noktada duruyor her şey." Kalemli, Karadayı'yla konuşmalarını anlattı, DYP'yle koalisyonun hızla kurulması gerektiğini söyledi.

Gözyaşlarını dinlemedi

15-20 dakika sonra bu kez Yılmaz aradı Kalemli'yi. "Bu kadın seninle görüşmek istiyor" dedi. Kalemli, meclis başkanı olarak bu kadar ortada gözükmek istemiyordu. Yılmaz, ısrar etti. "Bu senden son ricam. Ne olur git görüş, kadın seninle yüz yüze görüşmek istiyor."

Çaresiz kalan Kalemli, Başbakanlık Konutu'na gitti. Görevliler, Kalemli'yi çalışma bölümüne aldılar. Çiller, bir iki dakika sonra indi aşağıya. Hoş geldiniz faslının ardından söze girdi Kalemli. "Akşam Necmettin Bey'le konuştuk. Sizin de haberiniz var. Ben de Mesut Bey'le konuştum. Artık bu işi bağlaym da ülkedeki beklenti havada kalmasın."

Birden parladı Çiller. Bir yandan gözlerinden yaşlar akıyor, bir yandan çığlık çığlığa bağırıyordu:

- Üzerime gelmeyin daha fazla. Zaten biraz önce Karadayı Paşa geldi, şimdi de siz geliyorsunuz. Zor durumdayım, anlamıyorsunuz.

Aslında Çiller, Kalemli'yi koalisyonla ilgili olarak yeniden pazarlık etmek için çağırmıştı. Ancak Karadayı'nın, ani bir ziyarette bulunup, koalisyonun kurulmasını istediklerini açıkça iletmesi dengesini bozmuş, köşeye sıkışmıştı. Askerler, Yılmaz'ı kendi başbakanlığına razı etme gücünü elinden almıştı.

Çiller'in gözyaşları, Kalemli'yi etkilemedi. "Sayın Başbakan'ım bu ağlamayı bana karşı yapmayın, ben hekimim, ne zaman ağlanacağını, ne zaman ağlanmayacağını bilirim" diyerek, sözlerini sürdürdü:

- Bu saatten sonra ya yaparsınız ya bozarsınız o sizin bileceğiniz iş. Ama bozarsanız büyük vebal altında kalırsınız.

Ayağa kalktı, kapıya yöneldi. Çiller'in gözyaşları bir anda kesilmiş, Kalemli'yi sakince dinlemişti. "Ben Uludağ'a tatile gidiyorum" dedi. Kalemli, itiraz etti. "Tansu Hanım hiçbir yere gidemezsiniz. Bu işi bitireceksiniz, ondan sonra gideceksiniz." Çiller'in yanıtını beklemeden yürüdü...

Baskı altında kalan Çiller, sinirinden gözyaşı döküyordu ama siyasi yaşamı boyunca askerlerle yıldızı bir türlü barışmayan Mesut Yılmaz, olup biteni keyifle izliyordu. Sonunda başbakanlığın kendisine sunulacak olmasıydı onu rahatlatan.

Zoraki koalisyon

Çiller, o gün Uludağ'a gidemedi. Bayram tatili için Yalova'da olan Yalım Erez'i arayıp, olanları anlattı, acilen Ankara'ya gelmesini istedi.

Erez, yola çıkarken telefona sarıldı. Kalemli, evine girerken telefonu çaldı. Erez, "Sayın Başkan, Tansu Hanım'la konuşmuşsunuz ama galiba sonucu iyi bağlanmamış. Ben buradan konuşamıyorum, yola çıktım geliyorum. Ben gelmeden konuyu bağlamayın" diyordu.

Kalemli, artık bu işin içinde olmak niyetinde değildi. "Yalım Bey, bu işin muhatabı ben değilim. Siz Mesut Bey'le görüşürsünüz" yanıtını verdi.

Yılmaz, Kalemli çekilince Erez'in karşısına Mustafa Taşar'ı çıkardı. İkili, Taşar'ın evinde buluşarak, protokol maddelerini yazmaya başladı. İki gün sonra haberdar olan gazeteciler evin kapısına yığılmıştı. Karadayı-Kalemli işbirliğinden habersiz olan basın, Erez ve Taşar'ı, "koalisyonun mimarları" olarak adlandırdı, asıl mimarlar gizli kaldı.

Erbakan, bayramın son günü fark etti olan biteni. ANAREFAH koalisyonunun kurulmadan yıkıldığını anlayan Erbakan'ın hiçbir şansı kalmamıştı.

Bayram sonrasında Yılmaz ve Çiller, pazarlığı resmileştirmek için bir araya geldiler. 29 şubat 1996'daki 2.5 saatlik görüşmeden sonra "Dönüşümlü başbakanlık" formülünde anlaştıklarını açıkladılar. Başbakanlık koltuğuna birer yıl süreyle oturacaklar, göreve Yılmaz'la başlayacaklardı.

Tabii ki, Çiller, Yılmaz'ın başbakanlığını askerlerin baskısıyla kabul ettiğinden söz etmek yerine rolünün hakkını vermeyi yeğledi:

"Analık duygum ağır bastı. Bundan sonra misyonum, Mesut Yılmaz'ın başarısı ve iki partinin birleşmesi."

Rolünü o kadar benimsemişti ki, o sırada yumurtalığındaki kist nedeniyle ameliyat olan Berna Yılmaz'ı da ziyaret etti. Yakınlık gösterdi. Ancak Berna Hanım'ı asıl sevindiren, Çiller'in gelişi değil, eşinin yaptığı sürprizdi.

Mesut Yılmaz, ameliyattan üç gün sonra eşini ziyaret ettiğinde, "Bak

bakalım, bende bir değişiklik var mı?" diye sorarken gülümsedi. Berna Hanım Yılmaz'ın dişlerinin parladığını hemen fark etti. Sürpriz, yeni dişleriydi.

Yılmaz, eşinin yokluğunda, diş doktoru Tuğgeneral Yalçın Işımer'e gidip dişlerini yenilemişti. Bembeyaz dişleri, eskisine göre biraz daha öne çıkık yapıldığından en küçük dudak hareketinde bile gülümsüyormuş gibi görünüyordu.

İsyan etmeyenin insanlığı

Yılmaz, 7 mart 1996'da ikinci kez başbakan olarak göreve

başladığında terör sorunu tüm ağırlığıyla ülke gündemine oturmuştu. Güneydoğu'da yaşanan savaş koşullarına bir de Özdemir Sabancı'nın DHKP-C militanlarınca, hem de Sabancı Çenter'daki odasında öldürülmesi eklenmişti.

Enflasyon da kronik bir sorun olarak hâlâ gündemdeydi. Özal hükümetlerinin daimi ekonomi bakanlan Güneş Taner ve Işın Çelebi yerine Yılmaz, ekonomi yönetimini eski Merkez Bankası Başkanı Rüşdü Saraçoğlu'na teslim etmişti.

Yeni ekonomi yönetiminin ilk kararlarından biri memur zamlan oldu. Memurlar, hükümetin verdiği zamdan memnun kalmamıştı. Protesto yürüyüşleri sırasında taşman pankartlarda Yılmaz'ın, Çiller hükümeti döneminde 20 aralık 1994'teki KESK eylemleri sırasında söylediği bir cümle yer alıyordu:

"İsyan etmeyen memurun insanlığından şüphe ederim."

Ancak memurların, Başbakan'a muhalefetteyken söylediği sözü hatırlatmalarının pek bir yararı olmadı. Yüksek enflasyona rağmen, maaş artış oranları düşük kaldı.

Başbakan Yılmaz, ilgisini daha çok dış politikaya yöneltmişti. Dışişleri Bakanlığı sırasında somut bir adım atılamayan Yunanistan'la ilişkiler konusunda ilerleme sağlamak için "Önyargısız bir çözüm süreci başlatalım" çağnsı yaptı. Yunanistan hükümeti, çağrıyı yanıtsız bıraktı.

İkinci Yılmaz hükümetinin ilk günleri pırıltılı faaliyetlere sahne olamadı.

Türkeş'in imzalattığı teminat

ANAYOL koalisyonunda hiç balayı yaşanmadı. İlk günlerde her iki lider de "Tahminimizden iyi gidiyor" ya da "Artık rakip değil ortağız" demeçleri verseler de bu sözler gerçeği yansıtmıyordu.

Çiller'le yan yana geldiğinde Yılmaz'ın tüyleri diken diken oluyordu. Daha ilk günden, Başbakanlık Konutu'nun kapısına ve makam aracına Özer Çiller tarafından koydurulan "Başbakanlık Forsu"nu kaldırması bile, Çiller'e nefretinin dinmediğinin kanıtıydı.

"Çamurun üstünde oturmam" diyerek, "savaş baltasi'nı toprağa gömmediği ve muhalefet döneminde ortaya attığı iddiaların üzerine gideceği mesajını veriyordu.

Yılmaz, gündemine ilk olarak, telefonlarının dinlenmesi konusunu aldı. Geçmiş hükümetlerde içişleri bakanı olarak görev yapan bir hükümet üyesi, Yılmaz'ı, hükümetin kuruluşundan birkaç gün sonra ziyaret edip, bilgi verdi:

- Efendim, telefon konuşmalarınız dinleniyor. Hangi cep telefonunu kullanırsanız kullanın, dinlenmekten kurtulamazsınız. Mehmet Ağar zamanında Emniyet İstihbarat'ın elindeki cihazlar, MİT'i geçti. Emniyet'te, MİT'te bile olmayan aletler var artık.

Bakan, "Emniyet Genel Müdürlüğü'nü Çiller'in denetiminden çıkarın" önerisinde bulundu. Yılmaz, bu öneriyi geciktirmeden hayata geçirmek için Alaattin Yüksel'i Emniyet Genel Müdürlüğüne getirdi.

Ancak Yılmaz, Enmiyet'te Özel Harekât ve İstihbarat Daire Başkanlıklarında istediği değişikliklerini yapamadı. Koalisyon hükümetinde Adalet Bakanı olan Mehmet Ağar, kadroyu yenilemesini engelledi. Ancak Ağar kibardı, açık bir çatışmaya hiçbir zaman girmedi. Hatta Yılmaz'ı, ANAP Genel Merkezi'nde ziyaret edip, güvence verdi:

- Telefonlarınızı Emniyet dinlemiyor.

Bu ziyaretten bir süre sonra Emniyet'ten gelen bir "ihbar telgrafı", Ağar'ın güvencesine rağmen Yılmaz'ın telefonlarının dinlendiğini ortaya çıkardı. Cemal Ünlü adlı "1. sınıf Emniyet Müdürü APK uzmanı'nın gönderdiği telgrafta ayrıntılı bilgi yoktu:

"Çok önemli telefon konuşmalarına dikkat edilmesi."

Telefon dinleme tartışmaları yeniden hareketlendi. Yılmaz, Başbakan olmasına rağmen olayı aydınlatacak bilgilere ulaşamadı.

Örtülü ödeneğin peşinde

Yılmaz, seçimden aylar önce kulağına gelen "Çiller, örtülü ödeneği farklı amaçlarla kullanıyor" söylentisini de araştırdı. Bu söylentiyi ilk duyduğu andan itibaren ciddiye almış, "İktidara gelince örtülü ödeneği kaldıracağız" diye bir açıklama yapmıştı.

Koalisyonun kurulmasından hemen sonra Başbakan Yılmaz, önce Çiller döneminde Başbakanlık Müsteşarlığı yapan Yücel Edil ve Ali Naci Tuncer'le örtülü ödenekten sorumlu Sedat Bayer'i yanına çağırdı. Onlar da iddiaları doğrulamakla kalmayıp, yeni bir bilgi verdiler: "Hükümetin kurulmasından 15 gün önce örtülü ödenekten 500 milyar lira çekildi."

Yılmaz, Vakıflar Bankası Genel Müdürü'nden Başbakanlığın Vakıflar Bankası Ankara Merkez Şubesi'ndeki örtülü ödenek hesabının dökümlerini istedi. Genel Müdür'ün getirdiği belgeye göre, Çiller'in, başbakanlıktan ayrılmasından bir gün önce, 13 şubat 1996'da, örtülü ödenek hesabından Özel Kalem Müdürü Akm İstanbullu'nun imzasıyla 500 milyar lira çekilmişti!

Araştırmayı derinleştirdi, zayıf da olsa bütün olasılıkları ortadan kaldırmak amacıyla Genelkurmay Başkaniyla görüşüp sordu:

- Size Bosna ya da Kuzey Irak'taki operasyonlarda kullanılmak üzere 15-20 şubat tarihlerinde 500 milyar lira verildi mi?

- Kesinlikle böyle bir ödenek kullanmadık.

MİT ve Emniyet Genel Müdürlüğü'ne de aynı soruyu sordu, yanıt aynıydı. Böyle bir paradan haberleri yoktu! Bütün bilgileri toplayıp emin olduktan sonra aynı soruyu bu kez Çiller'e sordu. Ancak tatmin edici bir karşılık alamadı:

- Bunları açıklamaya mecbur değilim. Açıklarsam savaş çıkar. Hem bu konuda size de güvenmiyorum.

Çiller, Yılmaz'ın örtülüğü ödeneği araştırmasından tedirgin olmuştu. Bir yandan da RP, kendisiyle ilgili iddiaları TBMM'ye getirmeye hazırlanıyordu. Çiller'i zorlu günler bekliyordu.

Hükümeti "dışardan" destekleyen DSP Genel Başkanı Bülent Ecevit'i arayan Çiller, yardım istedi. Ecevit, kaçamak yanıtlar verdi. O, Yılmaz'la birlikte hareket ediyordu. Koalisyonda ipler gerildi.

Mide kanaması

Yılmaz, 28 nisan 1996'da, Kurban Bayramı tatilini geçirmek üzere Antalya'ya gitti. Belek'te yeni yapılan bir otelin açılışı vardı. Tören sonrasında Feyyaz Tokar, Yasin Ekinci ve birkaç dostuyla sohbet ederken içlerinden birisi Yılmaz'a takıldı:

- Yahu Mesut Bey, sevgili dostumuz Feyyaz iyi hatipti, hastalığından sonra bile sizden iyi konuşuyor.

Yılmaz, hiç duraksamadan espriyle karşılık verdi:

- Desenize ben de aynı hastalığa yakalansam kimse farkına varmayacak.

Hep birlikte katıla katıla güldüler. Neşesi yerinde olan Yılmaz, ardından bir de Karadeniz fıkrası anlattı:

- Temele sormuşlar, "Laz olmasaydın ne olurdun?" Temel cevap vermiş, "Mahcup olurdum."

Güzel geçen günün akşamında Berna Hanım anımsattı. "Tansu Hanım'ı ara, bayramını kutla, ayıp olur." Halbuki Yılmaz, Çiller'in sesini duymaya bile tahammül edemiyordu. Çiller de bunu bildiğinden onu sinir etmek için bazen erken saatlerde telefon edip "Mesut Bey'ciğim uyandı mı?" diyordu.

Yılmaz, o akşam eşinin isteğini kırmadı, telefon etti. "Bayramınızı şimdiden kutluyoruz" diye girdi söze. Çiller ise bayram kutlaması yerine koalisyondaki gerginliği konuşmaya başladı. Yılmaz, "Bütün bunları döndükten sonra konuşuruz. Siz de eşiniz ve çocuklarınızla güzel bir tatil geçirin" dedikçe Çiller, hiç aldırmadan anlatmaya devam ediyordu.

Yılmaz'ın yüzü renkten renge giriyor, sinirlerine hâkim olmaya çalışıyordu. 45 dakika kadar sürdü konuşma. "Şimdi bunları konuşmaya gerek yok Sayın Çiller" diyerek, güçlükle kapattı telefonu.

Salonda konukları da vardı. Onlara bir şey demeden yatak odasına geçti. Berna da arkasından gitti. "Sen gerildin, bir şey mi oldu?" Yılmaz, karşılık vermedi, elini salladı. Konuşmak istemiyordu. Oturup bir sigara yaktı.

Az sonra midesinde bir sancı başladı. Otele doktor çağrıldı. "Mide kanaması" teşhisi koyan doktor, ilaç verdi ama mide ağrısından üç gün kurtulamadı.

Ankara'ya döndükten bir hafta kadar sonra da hastaneye kaldırıldı. Bayındır Hastanesi'nde yapılan laparoskopi sonucu ülser teşhisi kondu. Doktorlar, aç kalmaması, sigarayı bırakması ya da en azından azaltması konusunda uyardılar.

Sigaradan vazgeçemedi ama doktorların aç kalmaması uyarısını yerine getirerek o tarihten sonra orucu bıraktı. Zaten hiçbir ramazanda 30 gün boyunca devamlı oruç tutmamıştı.

Havada uçuşan önergeler

Koalisyon, üçüncü ayına "örtülü ödenek skandali'yla girdi. RP Grup Başkanvekili Şevket Kazan, skandali kamuoyuna duyurdu:

- Mesut Yılmaz'ın elinde Tansu Çiller'le ilgili büyük kozlar bulunuyor! Çiller, örtülü ödenekten 500 milyar lira çekti mi?

Kazan'ın konuşmasında Mesut Yılmaz'da olduğunu söylediği belge dokuz gün sonra Hürriyet gazetesinin manşetinde yer aldı:

- İşte 500 milyarın belgesi.

"Örtülü ödenek" suçlaması altında ezilen Çiller, koalisyon ortağı Yılmaz'ı, "belge sızdırmak" ve "RP'ye alet olmak"la suçluyordu:

- Devlet sırrı olan ve devletin çıkarları için kullanılmış meseleleri suiistimal edenler iki kere şerefsizdir.

Yılmaz, suçlamaların kaynağının kendisi olduğunu inkâr etmedi; koalisyonu dinamitlemek pahasına Çiller'i suçlayan demeçler vermekten vazgeçmedi.

Mayıs sonunda hükümet fiilen bitmiş, koalisyonun icraat imkânı kalmamıştı. DYP'liler, açık açık Mesut Yılmaz'ın istifasını istiyorlar ama hükümeti düşüren taraf olmamak için harekete geçmiyorlardı.

Soruşturma önergeleri havada uçuşmaya başladı. DSP, "Örtülü ödenek" önergesini TBMM'ye getirdi. RP, TBMM Başkanlığı'na, Çiller'in mal varlığı, TOFAŞ ihale zarflarının Başbakanlık Konutu'nda açılması ve Özer Çiller'in TEDAŞ ihalelerine müdahalesi konularında üç önerge verdi.

Tam bu dönemde Özer Çiller, Marmaris'te, Erol Yılmaz Akçal'la bir araya geldi. Özer Çiller'in, Mesut Yılmaz'a bir mesajı vardı:

"Mesut Bey, Tansu'yla ilgili meclis soruşturmalarını desteklemekten vazgeçsin. Koalisyon bugünkü biçimiyle devam etsin. Zamanı gelince Mesut Bey cumhurbaşkanı olsun! Biz kendisini destekleriz."

Yılmaz, bu mesajı ciddiye almadı. Bir süre sonra Alparslan Türkeş, Eyüp Âşık aracılığıyla Yılmaz'dan randevu istedi, o da Çiller'den mesaj getirmişti. "Soruşturma dosyalarını desteklemekten vazgeçin yoksa koalisyon devam edemez."

Bu tehdit de Yılmaz'ın tutumunu değiştiremedi. "Ben kendimi inkâr edemem. Kaç yıldır bu dosyaların peşindeyiz. Şimdi parlamentoda hükümette kalmak uğruna bu dosyaların kapanmasına yardımcı olursam halkın gözüne bakamam. Düşürürlerse düşürsünler" dedi Türkeş'e.

Yoğun çaba harcamasına rağmen Mesut Yılmaz'ı ikna edemeyen Türkeş, bu yanıtı Çiller'e aynen aktardı. Bunun üzerine Çiller, köprüleri atmak üzere harekete geçti. Yılmaz'ın mal varlığı, Engin Civan'ı Emlakbank Genel Müdürlüğü'nden almaması ve Çay-Kur'un zarara uğratılması konularındaki soruşturma önergelerini birbiri ardına gündeme getirdi.

Koalisyon ortaklarının birbirine düştüğü bu ortamda hükümete son darbe, RP'den geldi. RP, hükümet aleyhine bir gensoru verdi. DYP'nin de desteklemesi üzerine gensoru kabul edildi ve hükümet düştü.

Yılmaz, 7 haziran 1996'da istifasını Cumhurbaşkanı Demirel'e verirken Çiller'i suçlayacaktı. "ANAYOL'un bozulmasının tek sorumlusu Tansu Çiller'dir."

Son dakika girişimi

Çiller, Yılmaz'ın tahminlerinin tersine daha hükümet yıkılır yıkılmaz Erbakan'la koalisyon pazarlığına oturdu. Çiller'in RP'yle koalisyon kuramayacağını sanan Yılmaz, yanlış bir strateji geliştirmişti.

Ancak köşeye sıkışan Çiller, değil RP'yle koalisyonu, Erbakan'ın başbakanlığını bile kabul etti. Tek koşulu, soruşturmalardan kurtulmasına yardımcı olunmasıydı.

Yine de Erbakan ile REFAHYOL koalisyonu protokolünü imzalamadan önce Türkeş'ten, bir kez daha Yılmaz'la buluşmasını istedi.

Türkeş, Yılmaz'ı kendi bürosuna davet etti. İki saat kadar süren görüşmede Çiller'in isteklerini kabul ettirmek için epey dil döktü. En büyük kozu, ANAYOL koalisyonunun kurulması öncesinde olduğu gibi askeri darbe olasılığıydı:

- Bakın, Çiller, Erbakan'la koalisyon protokolünü imzalıyor. Çiller, bu koalisyona kurarsa arkasından darbe olacak. Benim istihbaratım var. Kendiniz için değilse bile rejimin selameti için buna katlanmalısınız.

Çiller'in ilk koşulu, soruşturma dosyalarının TBMM'de görüşülmemesi, üçüncü bir şahsın başkanlığında yeni koalisyonu kabul etmesiydi. Yılmaz razı olunca, Türkeş, Çiller'i aradı, gelişmeyi haber verdi. Çiller'in sözlere inancı kalmamıştı, yazılı teminat istedi.

Yılmaz, itiraz etmedi, kabul ettiği koşulları el yazısıyla yazdı, imzaladı:

"Parlamentodaki dosyaların siyasi amaçla kullanılmayacağını taahhüt ediyorum. Üçüncü şahsın başbakanlığını kabul ediyorum."

Türkeş, mutlu bir havada Çiller'e tekrar telefon etti. "İstediğiniz teminatı aldım, geliyorum." Ancak Çiller, metni görünce sinirlendi:

- Benim istediğim bu muydu? Dosyalar görüşülmeyecek yazmamış!

Türkeş de nasıl yazılmasını istediğini sordu. Çiller, yanındaki bir görevliye beş madde yazdırdı. En önemli madde, "soruşturma dosyalarının TBMM'de değil, yargıda görüşülmesine dair yasa değişikliği yapılması" koşuluydu.

Türkeş, beş maddelik metni Yılmaz'a götürdü. Yılmaz, soruşturmalarla ilgili bu koşulu kabul etmeyince anlaşma suya düştü.

Türkeş, 4 nisan 1997'de ölene değin Yılmaz ve Çiller'i bir araya getirme amaçlı ziyaretlerine devam edecekti.

Bakanlıktaki gizli buluşma

Yılmaz, artık kaçınılmaz olduğunu gördüğü DYP-RP koalisyonuna muhalefet etmeye hazırlanıyordu. RP'yle koalisyondan huzursuz olan

DYP milletvekillerini ayartıp, DYP'yi parçalamaya girişti.

Senaryoyu uygularken yaptığı görüşmelerden biri, 20 haziran 1996'da Kültür Bakanlığı'nda gerçekleşti. DYP milletvekilleri Yaşar Dedelek,

İrfan Demiralp, Şinasi Altıner ve Tevfik Diker'le buluştuğunda henüz REFAHYOL hükümeti kurulmamıştı. Gizli buluşmada, bakan Agah Oktay Güner de vardı.

Diker, açık konuştu. "Sayın Başbakan, sizinle politik kavgalarımız oldu" dedi. Diker, DYP Genel Sekreterliği sırasında Yılmaz'a demediğini bırakmamış, hatta sözle de yetinmeyip, üzerine "Mesudyne" yazdırdığı boş ilaç kutuları dağıtmıştı. Politik kavgalarla bunları kastediyordu. Yılmaz, geçmişte olanları önemsemiyordu artık. Diker'e, "Ülkenin içinde bulunduğu ağır şartlar kavgalan aşmayı gerektiriyor" karşılığını verdi.

Daha sonra "transferin bedeli" konuşuldu. Yılmaz, Diker'e, ilk seçimde Manisa'da liste ikinciliği sözü verdi. Diker, yine anımsattı:

- Ama Manisa'da üç milletvekiliniz var. Ekrem Pakdemirli, Sümer Oral, Abdullah Akarsu..

- Ekrem'i boş ver. Bizim arkadaşlar lök gibi oturuyor, bakan olmak istiyor. Sizin gibi çalışan, dağı taşı delen yok bizde.

Yılmaz, Diker'in ardından Altıner, Dedelek ve Demiralp'e de liste garantisi vererek transferi gerçekleştirdi ve dört DYP'li ANAP'a geçti. Ancak bu durum partide homurdanmalara yol açtı. Özellikle Diker ve Altıner'e tepki vardı. Altıner hakkında Enerji Bakanlığı sırasında TEDAŞ ihalelerinde usulsüzlük yaptığı iddialarını bizzat ANAP ortaya atmış, bu konudaki önerge mecliste kabul edilmişti.

Dört milletvekili birden transfer ederek Çiller'in dayanağını azaltmak ve ANAP içinde Hüsnü Doğan'ın başını çektiği muhalefet hareketine karşı yeni bir koz elde etmek, Yılmaz için o sırada Diker'in "Mesudyne" ilaçlarından da, TEDAŞ ihalelerinden de daha önemliydi. Ne pahasına olursa olsun Çiller'in koalisyon kurmasını engellemek istiyordu.

Çiller korkuyu bulaştırdı

Yılmaz'ın sahneye koyduğu senaryo, Çiller'i durduramadı. Yüce Divan'a gönderilme korkusu ağır basınca, DYP'den kopmalara, tabandan yükselen itirazlara aldırmadan Erbakan'la masaya oturup protokolü imzaladı.

Erbakan, Çiller'in tedirginliğini yok etmek amacıyla, koalisyon kurulur kurulmaz aklama operasyonu için harekete geçti. Önce, Çiller hakkındaki "örtülü ödenek" önergesinin reddedilmesini sağladı ama mal varlığı, TEDAŞ ve TOFAŞ önergeleri daha önce kabul edilmişti. O konularda da komisyonlarda gereken yapılacaktı elbette!

Yılmaz için ise önergelerden kurtulmak hayli zordu. DYP ve RP'nin blok oylarıyla Çay-Kur ve Emlakbank önergeleri kabul edildi. Bu önergelerle hedeflerine ulaşan DYP'liler, imzalarını çekip, mal varlığı önergesinin düşmesini sağladılar.

Sadece 91 gün süren başbakanlığından geriye soruşturma önergeleri kalan Yılmaz artık Çiller gibi soruşturma korkusuyla siyaset yapacaktı. Çiller, korkusunu bulaştırmış, Yılmaz'ı istediği noktaya çekmeyi başarmıştı!

Yeniden aday olmama sözü

Üst üste gelen seçim başarısızlıkları ve ardından ANAYOL koalisyonunun da bozulmasından sonra kongrede Yılmaz'ın karşısına rakip çıkması doğaldı. Yozgat Milletvekili Lütfullah Kayalar doğru teşhis koydu, "Kongrede Mesut Yılmaz'ın kazanması yeni bir şevk, yeni bir heyecan veya bir umut getirmeyecek. Mesut Bey rutine girdi" dedi ama cesaret edip genel başkanlığa aday olamadı.

Bu sırada hiç beklenmeyen bir isim, Işın Çelebi ortaya çıktı. "Yılmaz'ın muvazaalı adayı" olduğu söylentilerini yalanlayarak "Formalite olsun diye değil, seçilmek için aday oldum" dedi.

Yılmaz, daha önceki kongrelerde olduğu gibi, 24-25 ağustos 1996'da yapılan ANAP 5. Olağan Kongresi'ni de yine gösterişli bir projeyle açtı; "Yeni yüzyılın eşiğinde yeni Türkiye projesi."

Parti içinden yükselen muhalif seslere rağmen, ANAP'ın aldığı yenilgilerin sorumluluğunu üzerine almayan Yılmaz iddialı konuşuyordu: "Bu kongre ANAP'ta değişimin başlangıcı olmalıdır. Bugünden itibaren Anavatan'ın tarihinde yeni bir dönem açılıyor." ANAP'ı iktidara taşıma sözü verirken, kendisini de bağlayan bir taahhütte bulundu:

"Arkamda beş yıllık tecrübem var. Eğer bir daha sefere bunu yapmamış olarak önünüze gelirsem, yeniden aday olmamayı da taahhüt ediyorum. Sizlere güçlü bir parti vaat ediyorum."

Seçim meydanlarında olmadığı kadar heyecanlı bir konuşmaydı bu. Delegeler, genel başkanlarınm bu coşkusunu karşılıksız bırakmadılar. 1235 delegenin 1032'si, oylarıyla Yılmaz'ı üçüncü kez genel başkanlık koltuğuna oturttu.

Partideki hâkimiyeti mutlaktı; seçim kazanmayı bir türlü başaramıyordu ama kongre kazanmanın sırrını keşfetmişti.

Babam risk almaz

Kongreden sonra Yılmaz ailesi, Amerika'nın yolunu tuttu. Hem dinlenecekler, hem de Mesut Yılmaz, Cleveland Sağlık Merkezi'nde sağlık kontrolünden geçecekti.

Gezinin temel amacı ise büyük oğulları Yavuz'u, üniversiteye kaydettirmekti. O yıl Avusturya'nın Salzburg kentindeki Uluslararası Amerikan Koleji'ni bitiren Yavuz'un, üniversiteyi Amerika'da okumasına karar vermişlerdi. Yavuz, Washington'daki Georgetown Üniversitesi'nde Uluslararası Politika okuyacaktı.

Sema Erdem'in Washington'a giderek bulduğu mütevazı evi beğenmemiş, işadamı Zülküf Ceylan'ın oğlu Murat Ceylan'la aynı evde kalmaya karar vermişti. Ceylanlar, 865 bin dolara almışlardı evi.

Ailenin ilk oğlu olmasına rağmen şımartılmamış, sakin, içine kapanık bir çocuktu Yavuz. Tam büyüme çağında, çok az gördüğü ve karşılaştığında da genellikle meşgul olan babasından uzak kalmıştı.

Yılmazların küçük oğlu Hasan ise, bütün meşguliyetine rağmen, babasına yaklaşıp kendini sevdirmeyi başarıyordu. Galatasaray, babasıyla ortak tutkusuydu, ağabeyi gibi Fenerbahçeli değildi.

Ağabeyinin tersine çok hareketli, neşeli, girişken bir çocuktu. O gelince evin atmosferi değişiyor, ağabeyinin taklidini yaparak babasını güldürüyordu.

Babasının tersine güleç yüzlüydü. Konutun kapısının önünde bekleyen gazetecileri gördüğünde yüzünü asmaz, şakalaşır, köpeğiyle birlikte görüntüsünü almalarından rahatsız olmazdı.

Kameralardan hoşlanıyordu. Henüz 3-4 yaşında bir çocukken evde çekim yapan televizyon ekibinin ilgisini üzerinde toplayabilmek için yapmadığını bırakmamıştı.

O gün, babasını görüntüleyen kameramanı kendisini de çekmeye ikna edebilmek için, bahçede 20-30 santimetre derinliğindeki çukura atlamış, bir kahraman edasıyla dikilmişti, "Hadi beni atlarken çek." Kameraman gülerek, "Niye seni çekeyim?" dediğinde Hasan, muzır bir ifadeyle cevap vermişti:

- Çünkü bunu babam yapamaz.

- Neden?

- Babam risk almaz.

Hasan, babasının karakterini daha o yaşta çözmüştü.

Susurluk kazasını duyuran telefon

Yeniköy'deki Tazeceviz Sokağı'nda silah sesleri yankılandığında vakit gece yarısını geçmişti. Az sonra olay yerine gelen polis, mermilerle delik deşik olmuş bir araba buldu. Direksiyondaki kır saçlı adam kanlar içindeydi, başı öne düşmüştü.

Polis, kimliğini saptamakta güçlük çekmedi; öldürülen kişi, Ömer Lütfü Topal'dı. "Kumarhaneler Kralı" olarak tanınıyordu. Onun yalnız dolaştığını bilen saldırgandır işi şansa bırakmamış, öldüğüne emin olana değin kurşunlamışlardı. Nedense kullandıkları iki kaleşnikof otomatik tüfekle bu tüfeklere ait şarjörleri olay yerinde bırakmışlardı. Kaçarken kullandıkları 34 KN 288 plakalı araç da bir telefon ihbarı üzerine bulundu. Terk edilen araçta Uzi marka tabancalara ait bir şarjör, kaleşnikof tüfeklere ait bir şarjör ve çok sayıda mermi bırakılmıştı. 9 mm'lik Uzi marka tabancalar, Emniyet Genel Müdürlüğü Özel Harekât Dairesi'nde kullanılıyordu. Sanki özellikle adrese dikkat çekilmek istenmişti.

Kaleşnikof şarjörlerinden birinin bandı üzerinde, iç tarafta, silinmesi unutulmuş bir parmak izi bulundu. Ancak parmak izinin sahibi tespit edilemedi ve geriye bırakılan onca ipucuna rağmen failler saptanamadı.

28 temmuz 1996'daki cinayetin üzerinden yaklaşık bir ay geçtikten sonra Emniyet asayiş şubeye bir ihbar telefonu geldi:

Ömer Lütfü Topal'ın öldürülmesi olayını, Özel Harekât Şube Müdürlüğü'nde görevli polis memurları Ayhan Çarkın, Oğuz Yorulmaz, Ercan Ersoy ile Ataköy Galeria'da Natural Ayakkabı mağazası sahibi Sami Hoştan ve Sheraton Oteli gazinosu sahibi A. Fevzi Bir adlı şahıslar gerçekleştirdi.

İhbar telefonuyla harekete geçen Emniyet, bu beş kişiyi gözaltına aldı. DYP Şanlıurfa Milletvekili Sedat Bucak, gözaltına alınmalarının hemen ardından devreye girerek serbest bırakılmaları için İstanbul Emniyet Müdürü Kemal Yazıcıoğlu'na baskı yapmaya başladı.

Topal cinayeti zanlılarım yakaladıklarını Ankara'ya haber veren Yazıcıoğlu, deneyimli bir sorgucuydu. Gece yansından sonra sanıklan ziyaret etti. Polisler ve iki sivil şahsı uzun uzun sorguladı.

Yazıcıoğlu daha ne yapması gerektiğine karar vermeden, hemen ertesi gün Emniyet Genel Müdür Yardımcısı Halil Tuğ geldi. "Bakan tarafından gönderildim" diyerek, Yazıcıoğlu'ndan soruşturmayla ilgili bilgi aldı. İçişleri Bakanı Mehmet Ağar, öğleden sonra İstanbul'a gelince, Yazıcıoğlu, giderek durumu ona anlattı. Ağar, "Emniyet Genel Müdürlüğü de incelesin, bir mahzur var mı?" dedi.

- Mahzur yok.

- Gönderin o zaman.

Yazıcıoğlu'nun görevlendirdiği ekip, 36 saat gözaltında kalan beş zanlıyı 28 ağustosta, gece saat 23.00 sıralarında gizlice Çamlıca turnikelerine götürdü. Ankara'dan gelen Özel Harekât Dairesi Başkanı İbrahim Şahin ve adamları, zanlıları orada teslim aldı.

Ankara'ya getirilen zanlılar, gelişigüzel bir ifade alındıktan sonra serbest bırakıldı ve dosya kapatıldı. Susurluk'ta 3 kasım 1996 tarihinde meydana gelen trafik kazasına kadar da kamuoyuna yansımadı bu olay.

İstihbaratçının esrarengiz telefonu

06 AC 600 plakalı siyah Mercedes gece karanlığında kurşun gibi ilerliyordu. Arabayı kullanan Hüseyin Kocadağ, benzin istasyonundan çıkan kamyonu fark edemedi, frene basmaya bile fırsat bulamadan Mercedes, kamyonun altına girmişti.

Mercedes'i izleyen araçta, Sedat Bucak'ın koruma polisleri Ercan Ersoy, Enver Ulu, Mustafa Altınok ile Bucak'ın şoförü Abdülgani Kızılkaya vardı. Ercan Ersoy, Topal cinayetinde gözaltına alınan beş kişiden biriydi. Ne hikmetse o olayda Ersoy'la birlikte gözaltına alınan diğer polisler Ayhan Çarkın ve Oğuz Yorulmaz da serbest bırakıldıktan hemen sonra Bucak'ı korumakla görevlendirilmişlerdi!

Koruma polisleri, sadece ön sağ koltukta oturan Sedat Bucak'ın iyi durumda olduğunu gördüler. Ancak Hüseyin Kocadağ, çarpma anında ölmüştü. Arkada oturan Mehmet Özbay ve Gonca Us da korumalar tarafından hastaneye götürülürken yolda hayatlarını kaybettiler.

Telefonlarına sarılan polisler, "büyük reis"in ölümünü yine Topal cinayetinde gözaltına alınanlardan Sami Hoştan'a haber verdiler. O da hemen arkadaşı Ali Fevzi Bir'i aradı. Hoştan ve Bir, Boğaz Köprüsü çıkışında buluştuklarında, "Abdullah'ı kaybettik" diye birbirine sarılıp üzüntülerini paylaştılar. Sonra Gözcü gazetesi muhabiri Mehmet Yenişehirli'yi de yanlarına alarak Susurluk'a doğru yola çıktılar.

Koruma polislerinin kazayı arkadaşlarına haber vermelerinin üzerinden henüz dakikalar geçmişti ki, ilginç bir telefon trafiği başladı. Bazı gazetecilerin telefonları birbiri ardına çalıyordu. Arayan MİT Kontr-terör Daire Başkanı Mehmet Eymür'dü.

- Susurluk'ta bir trafik kazası oldu. Kazada ölenlerden biri Mehmet Özbay sahte kimliğini kullanan Abdullah Çatlı. Ölen kadın Gonca Us da Çatlı'nın sevgilisi. Ölen üçüncü kişi İstanbul Kemalettin Eröge Polis Okulu Müdürü Hüseyin Kocadağ. DYP Milletvekili Sedat Bucak da yaralı kurtuldu.

Bu telefondan önce medya, kazada ölenlerin kimlikleriyle ilgili bilgiye sahip değildi. Eymür'ün "küçük" uyarısı bütün medyayı harekete geçirdi. Ertesi gün güneş doğduğunda, Başbakan Necmettin Erbakan'ın olaylı Libya gezisi ve hükümetle ilgili gensoru gündemden düşmüş, Susurluk skandali, Türkiye gündeminin ilk sırasına oturmuştu bile.

Gazeteler, televizyonlar kurcaladıkça pis işler dökülüyordu ortaya. Mehmet Özbay sahte kimliğini taşıyan Abdullah Çatlı, Abdi İpekçi, Doç. Dr. Bedrettin Cömert ve yedi TİP'linin öldürülmesi, M. Ali Ağca'nın kaçırılması, Azerbaycan'daki darbe girişimine adı karışan bir kaçak olmasına rağmen Türkiye'ye dönmüş, elini kolunu sallayarak dolaşmakla kalmayıp "muteber bir işadamı" olarak BOTAŞ'tan ihaleler alabilmişti! Üstelik bu "ülkücü firari", bir milletvekili ve bir polisle aynı arabada seyahat ediyordu!

Daha vahimi, "üç benzemez"in bindiği Mercedes, cephanelik gibiydi, ikisi MP-5 otomatik tüfek olmak üzere toplam yedi tabanca, iki susturucu ve yüzlerce mermiyle doldurmuşlardı arabayı. Büyük olasılıkla yeni bir cinayet için yola çıkmışlardı. MİT'in bir aracı da arkalarından gizlice takip ediyordu onları.

Mercedes'ten Çatlı'nın sahte ismi Mehmet Özbay adına düzenlenmiş ve Mehmet Ağar imzasını taşıyan "Emniyet Genel Müdürlüğü uzmanı" kimliği de çıkmıştı. Bu kimlik, ilişkilerinin boyutları konusunda yeterli ipucunu veriyordu.

Susurluk skandali dallanıp budaklanınca TBMM'de bir Araştırma Komisyonu kuruldu. Ağar da İçişleri Bakanlığı'ndan istifa etmek zorunda kaldı. Yerine "Çiller ailesinin mutemedi" Meral Akşener getirildi.

Kaset muamması

Susurluk'taki kaza, İstanbul Emniyet Müdürü Yazıcıoğlu'nu da harekete geçirdi. O da Topal cinayeti dosyasını yeniden açtı. Şarjörde

bulunan parmak izinin, Şahin Ekli adına düzenlenen sahte yeşil pasaportla 26 şubat 1992 tarihinde yurtdışına çıkarken Atatürk Havaalanında yakalanıp sonra da serbest bırakılan Abdullah Çatlı'ya ait olduğunu belirledi.

Yazıcıoğlu, önce hemşehrisi olan Eyüp Âşık'a gitti. Susurluk kazasında ismi geçenlerle Topal cinayeti arasmdaki bağlantıyı anlattı. Kaset, itiraflar, cep telefonu bağlantıları, parmak izi gibi bulgular olduğunu söyledi. Bunun üzerine Âşık da Yazıcıoğlu'nu alıp, Yılmaz'a götürdü.

Topal cinayeti zanlılarının yakalanmalarını, itiraflarını, ardından Ankara'da serbest bırakılmalarını Yılmaz'a aktaran Yazıcıoğlu, "Bu işi 15 günde çözerim" dedi.

Yılmaz, bu bilgileri aldıktan sonra Cumhurbaşkanı Demirel'i ziyaret etti. Olayın önemine binaen yanında bir de mektup götürdü. Yazıcıoğlu'yla görüşmelerini anlattıktan sonra bu mektubu Cumhurbaşkanina verdi ve Devlet Denetleme Kurulu'nun olaya el koymasını istedi.

Demirel, DDK'yı devreye sokmak yerine ertesi gün Başbakan Erbakan'a bir mektup göndererek topu ona attı:

"12 kasım 1996 tarihinde ziyaretime gelen Anamuhalefet Partisi Genel Başkanı Sayın Mesut Yılmaz bana özetle aşağıdaki hususlan intikal ettirmiştir: Emniyet Genel Müdürlüğü'nde Özel. Harekât Dairesi vardır. Aldığımız duyumlara göre bu dairenin bazı elemanları, uyuşturucu, kumarhane, haraç ve adam öldürülmesi gibi işlere karışmaktadır. Son olay bunun vehim olmadığını, hatta sanıldığından da kötü olduğunu göstermiştir.

Ömer Lütfü Topal'ı öldürenlerin itirafları fevkalade enteresandır. Bu kişiler suçu itiraf ettikleri halde Ankara'ya celp edilmişler, halen serbest gezmektedirler. İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nde her türlü doküman hazırdır."

Mektup, "Bu iddiaların çok ciddi olduğu kanaatindeyim" diye noktalanıyordu.

Demirel, mektubu gönderdikten bir gün sonra İSEDAK zirvesi için İstanbul'a gitti. Yazıcıoğlu, zirve somasında Demirel'le görüştü. "Buyrun söyleyin bakalım, nedir hadise?" diye sordu Demirel. Yazıcıoğlu, "Biz bu Ömer Topal'ı öldürenleri bulduk. Ankara geldi elimizden aldı" dedi.

- Peki bunların Ömer Topal'ı öldürdüklerini nereden biliyorsunuz?

- İtiraf ettiler. Siz de sorsanız, size de söylerler. Kim sorsa söylerler, biz öldürdük diye. Hem bunlar sadece Ömer Topal'ı öldürdük demiyorlar ki, daha şunu da öldürdük, bunu da öldürdük diyorlar.

- Peki sen bu ifadeleri zapta aldın mı?

- Hayır.

- Neden kayda geçirmedin? Neden zapta almadın?

- Efendim soruyoruz söylüyor adam zaten.

Demirel'in canı sıkıldı bunları duyunca. Yılmaz, Yazıcıoğlu'nun elinde kesin kanıtlar olduğunu söylemişti oysa. Yazıcıoğlu mu geri adım atmıştı, yoksa Yılmaz mı yanlış anlamıştı? Anlayamadı.

Bu gelişmelerin duyulmasının ardından gazeteciler, Yılmaz'a sordular:

- Özel timcilerin Topal'ı vurduklarım itiraf ettikleri video kaset varmış. Siz bu kaseti seyrettiniz mi?

- Görmesem böyle konuşabilir miyim?

- Öyleyse kaset nerede?

- Kaset bizce bir mutemette. Ama bu kasetteki itirafların yazılı zabıtları davar. Bunlar devletin elinde.

Yılmaz kaseti görmüştü. O gece sorgulanan polislerden Ayhan Çarkın da söylediklerinin kasete kaydedildiği kanısındaydı. "Bantı ve video kaseti çıkarsınlar" diyordu. Buna rağmen Yazıcıoğlu ne video kaset çıkarabildi ortaya, ne de itiraf tutanaklarını.

Durum böyle olunca, Topal'ı öldürdükleri gerekçesiyle Beyoğlu 1. Ağır Ceza Mahkemesinde yargılanacak olan Topal'ın ortakları Sami Hoştan, Ali Fevzi Bir, Ayhan Çarkın, Oğuz Yorulmaz, Ercan Ersoy ve Mustafa Altunok'la katliam sanığı Haluk Kırcı ve sigortacı Serdar Özdağ, "mahkûmiyetlerine yeterli delil olmadığı" gerekçesiyle beraat edeceklerdi.

Telefondaki yabancı

REFAHYOL koalisyonu bu skandalın üzerine gitmekte tereddüt ediyor, Çiller de "hurda bir Mercedes'ten iktidar postu çıkarmaya çalıştığını" söyleyip Yılmaz'ı alaya alıyordu.

Bu durum karşısında Yılmaz'ın yeni bir atak yapması gerekti. Uğur

Dündar'ın sunduğu Arena programına çıkarak, Topal cinayetini, Bucak'ın koruması olan polislerin işlediğini söyledi. Sarsıcı iddialarda bulundu:

Topal suikastının arkasında belli bir grubun kumarhaneleri ele geçirme savaşı var. Elimdeki bilgiler bu yönde. Sedat Bucak, Hüseyin Kocadağ ve Abdullah Çatlı, Kuşadası'na kumarhane yeri beğenmek üzere gidiyorlardı.

Bu açıklamalarla birlikte Susurluk tartışmalarının rotası değişti. Somut bilgiler ortaya dökülmeye başladı.

Yılmaz'ın Çatlı'yı hedef alan ve kumarhane mafyasıyla ilişkisi olduğuna dair sözleri ülkücüleri ayağa kaldırmıştı. İpekçi cinayeti zanlısı olmasına rağmen Türkiye'ye dönüp elini kolunu sallayarak dolaşabilme başarısını gösteren Oral Çelik, "Çatlı bana anlattı" diyerek, iddia etti:

Mesut Yılmaz kumar oynamış bir kulüpte, burada Ankara'da. Telefon ediyor Abdullah Çatlı'ya. Şimdi değil yalnız, 1990'dan önce bunlar, 1984'te oluyor. Falan adama bu kadar borçlandım, bunu sildir.

Benzer bir iddia, Bahçelievler katliamı sanıklarından Çatlı'nın iş ortağı Haluk Kırcı'dan da geldi:

"Abdullah Çatlı, genel başkan seçildiği kongrede Mesut Yılmaz için çalıştı. Bunun karşılığında da göçmen konutları ihalesini aldı."

Tabii Yılmaz'ın ne Çatlı'yla görüştüğü, ne de kumar borcunu kapattırdığı iddiaları kanıtlanamadı. Yılmaz bu iddiaları tümüyle yalanladı.

Yılmaz hükümetinde göçmenlerden sorumlu devlet bakanı olan ANAP'lı Mehmet Çevik de Kırcı'yı ilginç bir gerekçeyle tekzip etti:

"Ben ülkücü kökenliyim, kendisini 1980 öncesinden tanırım. Eğer Çatlı böyle bir ihaleye girseydi, kendisi beni tanıyor, en azından arardı." Yalanlamalar, açıklamalar derken, Yılmaz, ülkücü camianın nefretini üzerinde topladı. "Büyük reis" olarak gördükleri Çatlı'nın uyuşturucu-kumar-metres-istihbarat servisleri arasında mekik dokuyan karanlık bir dünyanın adamı olduğunun dillendirilmesini kabul edemediler.

Tehditler yağmaya başladı. 30 kadar ANAP milletvekiline verdiği yemekte Yılmaz, Susurluk'u anlattı. Ölüm tehditleri aldığını söyledikten sonra ekledi:

- Susurluk soruşturmasında geriye dönüşü olmayan yoldayız. Beni tehditler yıldırmaz. Ölümden, vurulmaktan, kırılmaktan korkmuyorum.

Berna Yılmaz bir gün Nenehatun Caddesi'ndeki konutta otururken telefon çaldı. Açtı, karşıdan ses gelmedi. İnat edip bekledi. Önce bir hışırtı, ardından tanıdık birinin konuşmalarını duydu. Fonda da bir köpek havlıyordu.

Berna Hanım, bu olayı eşine aktardı. Yılmaz'ın endişesi iyice arttı. "İki tarafı dinlerken trafiği karıştırmış olabileceklerini" tahmin etti. Evin her tarafında aramalar başladı. Öyle ki, koruma polisleri, Hasan'ın okul çantasında bile dinleme aygıtı arar oldular.

Elektronik aygıtlarla yapılan kontrollerde, Yılmaz'ın kurmaylarıyla toplantı yaptığı salonla çalışma odasının duvarlarında, iki ayrı yerde olağandışı sinyaller alındı. Yılmaz, Almanya gezisine çıkacaktı. O gezideyken duvarların noter huzurunda sökülmesi kararlaştırıldı. Ancak sökme işlemi, medya büyük ilgi gösterince ertelendi.

Ülkücülerin intikam yumruğu

Avrupa Forumu'na katılmak üzere özel uçakla Almanya'ya giden Mesut ve Berna Yılmaz'a, her zamanki gibi Neşe ve Cavit Kavak eşlik ediyordu. Toplantı bir gün erken bitince Berna Hanım, Berlin'de kalmak yerine Budapeşte'ye gitmeyi önerdi.

Budapeşte, Berna Hanım'ın sevdiği bir kentti, hem de yakındı. Ayrıca yakıt ikmali yapılması gerekiyordu. Giderken de yakıt ikmali için Prag'a inmişlerdi.

Budapeşte önerisi kabul görünce Berna Hanım, Ankara'ya telefon edip özel kalem müdürü Sema Erdem'den Hilton'dan rezervasyon yaptırmasını istedi. Sema Erdem gezinin gizli kalması amacıyla gerçek isimler yerine takma isimlerle rezervasyon yaptırdı.

Yılmaz, basından gizli yurtdışı gezileri seviyor, bunu sık sık tekrarlıyordu. Bir yıl önceki Almanya gezisi sırasında bir hafta boyunca ortadan kaybolmuş, tüm gazeteciler aramalarına rağmen onu bulamamışlardı. Budapeşte'ye uğrama planı da gizli tutuldu. Özel uçak Berlin'den havalanırken, basın mensuplarına doğrudan Türkiye'ye uçulacağı söylendi.

Budapeşte'ye inince doğruca Hilton Oteli'ne gidip yerleştiler. Akşam yemeğini otelin restoranında yediler. Kadınlar erkenden odalarına çıkarken, Mesut Yılmaz ve Cavit Kavak aşağıda kalıp, bir süre daha

sohbet ettiler.

Sabahleyin geç kalktılar. Kahvaltı yapıp, kahvelerini içtikten sonra resepsiyona akşam saat 17.00'de bir taksinin kendilerini havaalanına bırakmasını istediklerini bildirdiler. Daha sonra taksiye binip kente indiler.

Bir süre dolaşıp alış veriş yaptıktan sonra ikiye ayrıldılar. Berna ve Neşe Hanım bir kafede otururken, erkekler kitapçıları gezdiler. Yeniden buluştuklarında uğradıkları bir heykel sergisinde Yılmaz, iki küçük kadın heykeli beğendi. "Bodrum'daki eve koyarız, bunları alalım" dedi. Berna Hanım, itiraz edecek oldu. "Nasıl taşıyacağız?" Yılmaz, geri adım atmadı. "Nasıl olsa taksiye bineceğiz, taşırız." Bunun üzerine heykelleri de yüklenerek bir McDonalds'a girdiler. Paris'te bile McDonalds'a giden Yılmaz, hamburgeri çok seviyordu.

Otele dönünce Yılmaz eşine, "Biz burada Cavit'le kahve içelim. Siz valizleri toplayın. Zaten saat 4.30" dedi. Onlar, bara doğru ilerlerken, iki kadın da asansöre yöneldi.

Önce Neşe, hemen ardından da Berna Hanım indi. Cavit Kavak, onu görünce "Bir espresso içer misin?" diye sordu. "Olur. Çıkmadan ben de bir kahve içeyim" diyen Berna Hanım, diğerlerinin yanına gitti.

Kahvelerini içerken Yılmaz başını barın üzerine koyduğu eline dayamış, yana doğru eğilmişti. Rahattı.

O sırada gençten, düzgün giyinmiş birisi, uzaktan, "Kimleri görüyorum burada" dercesine "Ooooo" diyerek hızla yaklaştı. Doğrulmasına bile fırsat vermeden dirseğiyle Berna Hanım'ı itip, Yılmaz'a üst üste üç yumruk attı. Ne olduğunu anlayamayan Yılmaz'ın burnundan kan fışkırıyordu.

Birkaç metre ilerde sütunun yanında bekleyen iki koruma polisi ve Cavit Kavak, adamın üzerine saldırdılar. Onlar yerde boğuşurken, Berna Hanım, yarı baygın durumda "Gözüm gözüm..." diye sızlanan eşine sarıldı. "Neşe, gözü çıktı. Kaçıralım onu" diye bağırdı.

Gözyaşlarına boğulmuş Neşe Kavak'ın yardımıyla Yılmaz'ı kapıya doğru sürüklemeye başladılar.

"Neşe, çapraz ateş!"

"Help, help!" çığlıklarına rağmen resepsiyondan kimse yardıma gelmemişti. Tam döner kapıya ulaştıklarında Berna Hanım, "Neşe çapraz ateş! Neşe çapraz ateş!" diye bağırdı. Otelin dışında, ateş etmek

üzere bekleyen birileri olabileceğinden korkmuştu.

Kanlar içindeki Yılmaz'ı dışarı çıkarmaktan vazgeçtiler. Nereye gidebileceklerini ararken, resepsiyonun arkasında bir kapı gördüler. Odada iki kadın, bir erkek oturuyordu.

"Gözüm gözüm" diye inleyen Yılmaz'ı bir sandalyeye oturttular. Berna Hanım, adama döndü, "Police..." dedi ama adam kıpırdamadı bile. Bu durum iki kadını daha da korkuttu. Neşe Kavak, "Berna Abla öldürecekler" demeye başladı.

Berna Hanım, ona "Sen Mesut'u tut" deyip, adamın yakasına yapıştı. Hışımla duvara yapıştırdığı adama İngilizce bağırdı:

- Siz bunun kim olduğunu biliyor musunuz? Ne yaptığınızın farkında mısınız? Ona bir şey olursa sizi öldürürüm. Derhal polise haber verin.

Adam panik içinde "Yes madam, yes madam" deyip kendini tanıttı. Meğer otelin müdürüymüş...

O sırada kapının önünden patırtılar geldi, birileri oradan oraya koşturuyordu. Berna da panikledi bu kez. "Eyvah sarıldık. Neşe ölebiliriz, tevekküllü ol. Kurtarabilirsek kurtarırız." Korkuyla gözlerini kapıya dikip olacakları beklemeye başladılar.

Uçakta gözyaşları

Bu arada Cavit Kavak ve iki koruma polisi, saldırganı yakalayıp otel güvenliğine teslim ettiler. Daha sonra Veysel Özerdem adlı bir ülkücü olduğu saptanacak olan genç, ellerinden kurtulmayı başardı. Kapının önünde bekleyen ve içinde İsmail Koçkaya ve Ziya Korkut adlı arkadaşlarının bulunduğu siyah Mercedes'e binip kaçtı. Saldırganın peşinden koşan koruma polisleri, araca yetişemediler.

Lobiye dönünce Yılmaz'ın orada olmadığını fark edip aramaya başladılar. Berna ve Neşe Hanım'ı korkutan gürültüleri çıkaranlar da onlardı.

Birkaç dakika sonra kapı açıldı ve üstleri başları dağılmış, yüzleri yara bere içinde üç adam içeri doluştu. Panik içinde Yılmaz'a baktılar, burnu hâlâ kanıyordu. Islak bir havluyla yüzünü temizlediler, kanlı giysilerini değiştirdiler.

O sırada Macar polisi geldi. Otel müdürü, polise haber vermişti. Cavit, polise kısaca olayı anlattı. "Bunları raporunuza yazın. Bu beyefendi Başbakan. Biz derhal bu ülkeden çıkacağız" dedi.

Kapının önünde bekleyen taksilere binip, doğruca havaalanına gittiler. Onları gören pilotlar şaşırdı. "Kanama artarsa Çorlu'ya acil iniş yapabiliriz" dedi pilotlardan biri. Berna Hanım, doktor olan Neşe Kavak'a sordu. "Neşe, sen Çorlu'ya kadar idare edebilir misin?" Hâlâ gözyaşları yanaklarından süzülen Neşe, "Olur" dedi.

İki kadın Yılmaz'ı yatırıp, alnına buz torbası koydular, burnuna tampon yerleştirdiler. Uçak havalandıktan beş on dakika sonra Yılmaz, ilk kez konuştu:

- Kimdi o?

Sersemlemiş haldeydi, yeniden daldı. Onun sorusu, uçaktakileri harekete geçirdi, her kafadan bir ses çıkmaya başladı. "Ne oldu?", "Kim, neden saldırdı?" Dehşet içindeydiler. "Adamın elinde silah olsaydı öldürmüştü." Bir deli ya da kitapçıda falan dolaşırken tersledikleri bir Macar olabileceğini düşünüyorlardı. Bir Türk olabileceği akıllarına bile gelmiyor, dolaştıkları yerlerde gördükleri, konuştukları kişileri hatırlamaya çalışıyorlardı.

Kentteki gezi sırasında şüpheli hiçbir şey olmamıştı, koruma polisleri de olan bitene bir anlam veremiyorlardı. "Bunun altında başka bir iş var!" Saldırıyı önleyemedikleri için üzgündüler. Hırslarından sessizce ağlıyorlardı.

Sonunda Berna Hanım ve Cavit Kavak da dayanamayıp, ağlamaya başladılar. Cavit Kavak, kendini tutamayıp hüngür hüngür ağlarken bir yandan da sayıklıyordu:

- Onu kaybetseydik ben ne yapardım?

Yumruğun arkasındaki güçler

Daha uçak Budapeşte'den havalanırken olay Türkiye'de duyulmuştu. Esenboğa'ya yaklaştıkları sırada TGRT televizyonu altyazı geçiyordu:

- Mesut Yılmaz, Budapeşte'de yumruklandı...

Turgut Yılmaz da uçak daha havadayken olayı duyanlardandı. Hemen telefona sarıldı. Ağabeyine ancak uçak Esenboğa'ya indikten sonra ulaşabildi. Kendine gelmiş olan Yılmaz, "Nereden duydun?" diye sordu kardeşine. Turgut, "Herkes duydu" deyince Yılmaz, bir kez daha şaşırdı. Tahmininden daha büyük bir komplo karşısında olduğunu düşündü. "Deli bir Macar'ın yumruklaması olamaz bu olay."

O andan itibaren Mesut Yılmaz ve bütün Türkiye, "Budapeşte'deki

yumruğa" odaklandı. DYP olaydan çok, gezinin nedeniyle ilgilendi. DYP Genel Sekreteri Nurhan Tekinel, saldırının lobide değil, gazino önünde meydana geldiğini öne sürdü:

- Gazinoda ne işi vardı? Kumara mı gitmişti?

Dönemin Ülkü Ocakları Başkanı Azmi Karamahmutoğlu da Yılmaz'ın Budapeşte'ye Susurluk'la ilgili bir belge almaya gittiği tezini ortaya attı.

Ertesi gün her kafadan ayrı bir ses çıkarken saldırgan Veysel Özerdem, TGRT televizyonuna çıktı. "Benim yaptığımı yapmayan milliyetçinin milliyetçiliğinden şüphe ederim" dedi ve attığı yumruğu savundu:

"Devlet onuruyla oynadığı için ona diş biliyordum. Türk devletine yararlı olan kişileri, bizleri zor durumda bırakması onuruma dokundu. Vicdanen rahatım."

Özerdem'in arkadaşları da "Çatlı bizim canımız, her şeyimizdi" diyorlardı. 24 kasımdaki saldırının nedeni, Yılmaz'ın Çatlı'yla ilgili sözlerine kızmalarıydı. Ancak Yılmaz'ın merak ettiği, saldırıyı perde arkasından kimin organize ettiğiydi...

İstihbarat dünyasından yardım

Yılmaz, tedavi için Bayındır Hastanesi'ne gitti. Televizyonlardan haberi duyup ziyaretine gelenlerden biri de kısa süre önce partiden ayrılan ANAP'ın eski teşkilat başkanı Rüştü Kâzım Yücelen'di. İçeri girdiğinde oda kalabalıktı, hastanenin sahibi Kâmuran Çörtük ve partililer oradaydı. Yücelen'i gören Yılmaz, gülümsemeye çalıştı:

- Verdiğin çerçeveleri Berna'ya verdim, odasına astı.

Bir hafta kadar önce birlikte yemek yemişler, Yücelen eleştirilerini dile getirmekle kalmamış, Şeyh Edebali'nin "Nasihat" ve "Vasiyet"ini çerçeveletip Yılmaz'a hediye etmişti.

- Ben onları Berna Hanım'a değil size verdim. Onlara Berna Hanım'ın ihtiyacı yok ki...

Yılmaz, Yücelen'in eşine döndü. "Bak gördün mü? Bu halimde bile benimle uğraşıyor" dedi. Gülüşmelerin ardından Yücelen vedalaştı. Burnu gazlı bezle sarılıp tampon yapılan Yılmaz da o gece hastanede kalmadan evine döndü. Günlerce zorunlu olmadıkça evden dışan çıkmadı.

"Geçmiş olsun"a gelen ziyaretçilerden biri sohbet sırasında Yılmaz'a sordu. "Bu odada hâlâ dinleniyor musunuz?" Yılmaz, "Evet" dedi. "Dinlenmekten korkacak bir şeyimiz yok. Devletin bizi dinlemesinden sadece memnun oluruz."

İki gün sonra bir elektronik firmasından üç uzman çağrıldı. Uzmanlar, Yılmaz'ın çalışma odasından "böcek" adı verilen üç dinleme aygıtı çıkardılar. Evin öbür bölümlerinde de elektronik temizlik yaptılar.

Yılmaz, böcekleri MİT'e sordu. Gerekçeleri hazırdı; "Bu bina eskiden Milliyetçi Demokrasi Partisinin genel merkeziydi. O dönemden kalmış."

Dinleme aygıtlarının bulunması, Yılmaz'ın yumruk olayının sırrını çözme azmini artırdı. Bütün olanaklarıyla Budapeşte'deki saldırının üzerine gitti.

Aralık ayının ilk günlerinde ANAP Bursa İl Başkanı Mehmet Gedik,

Yılmaz'ı aradı. "MIT'te önemli pozisyonda olan bir tanıdık var. Budapeşte olayıyla ilgili bilgi vermek istiyor" dedi, randevu aldı.

Gedik'in aldığı randevu saatinde, Nenehatun Caddesi'ndeki konuta, MİT Operasyon Dairesi Başkan Yardımcısı Yavuz Ataç, Milletvekili İbrahim Yazıcı'nın oğlu Serkan Yazıcı ve Bursalı işadamı Erol Evcil geldi.

Evcil ve Yazıcı yan odada beklerken, Yılmaz ile Ataç baş başa görüştüler. 4.5 saat süren görüşmede, Ataç, Budapeşte olayının perde arkasıyla ilgili bilgi vereceğine, rakibi Mehmet Eymür'den yakındı, MİT'teki dedikoduları aktardı. Alaattin Çakıcı'dan ve elinde bulunan bazı belgelerden söz etti.

Ataç'ın ziyaretinin asıl amacı, Yılmaz'la ilişkisini geliştirerek, ilerde MİT'te yükselmesine yardımcı olmasını sağlamaktı. Zaten Ataç için randevu alınmasını sağlayan da yakın dostu Alaattin Çakıcı'ydı. Çakıcı, Evcil'i aramış, Evcil de Gedik'ten yardım istemiş ve buluşma gerçekleşmişti.

Yılmaz, Ataç'la görüşmeden beklediğini bulamadı. Ataç'ı, Âşık'a havale etti.

Çakıcı'dan belge transferi

Yılmaz, telefonlarını dinlediğinden şüphelendiği Mehmet Eymür'le görüşmeden de yarar umdu. ANAP'lı Yusuf Namoğlu, Eymür'ü

arayarak, Yılmaz'ın görüşmek istediğini iletti.

Eymür, 5 aralık 1996'da gece saat 01.00'de Yılmaz'ın evine gitti. Önce MİT'e geri dönüşünün nedenlerini açıkladı. Ardından telefon dinleme konusuna geçti. Başında olduğu birimin faaliyet alanını ve uygulama kurallarını detaylı olarak anlattı.

Yılmaz, ikna olmuş görünüyordu. "Size bilmeden bayağı kötülük yapmışız. Sönmez Bey'den görevden alınmanızı istemiştim" dedi. Suçlamasının dayanağını açıklamakta da bir sakınca görmedi:

- Telefonumu dinlediğinizi bana sizin teşkilatınızın üst kademelerinden ayrılmış olan Nuri Gündeş söyledi. Bu düzeydeki bir insanın lafına inandım.

Yılmaz, sözü Susurluk skandalına getirdi. Bu konudaki çalışmalarını anlattıktan sonra, Genelkurmay İkinci Başkanı Çevik Bir ve Jandarma Genel Komutanı Teoman Koman'la da görüştüğünü, olayların üzerine gidilmesi için kendisini desteklediklerini söyledi.

Sonra Budapeşte'deki saldırıyı sordu. Eymür de, Yılmaz gibi saldırının sindirme amaçlı organize bir hareket olduğu kanısındaydı. Yanında getirdiği MİT'in hazırladığı bilgi notunu da okudu. Bu notta, saldırıyı Abdullah Çatlı'yı seven ülkücülerin yapmış olabileceği belirtiliyordu.

Yılmaz, notu bırakmasını isteyince Eymür, "İzin almadım. Anlaşılırsa sıkıntıya düşerim" yanıtım verdi. "Merak etme bende kalır" dedi Yılmaz. Eymür bunun üzerine metni Yılmaz'a bıraktı.

Beş gün sonra Yusuf Namoğlu, Eymür'ü yine aradı. Yılmaz, bir kez daha görüşmek istiyordu. İkinci buluşma, 10 aralıkta Nenehatun Caddesindeki konutta gerçekleşti. Yılmaz, Eymür'e bir öneride bulundu. "Susurluk araştırmasını Kemal Yazıcıoğlu'yla beraber yürütür müsünüz?" Eymür, kamuoyunda taraf göründüğünü anımsatarak, "araştırmaya katılmasının doğru olmayacağı" yanıtını verdi.

Oysa Yazıcıoğlu, birkaç gün önce görevden alınmıştı. Topal cinayetiyle ilgili bilgileri, İçişleri Bakanlığı'ndan önce muhalefet lideri Yılmaz'la paylaşması, hükümetin tepkisini çekmişti. Yine de Yılmaz'la işbirliğine devam ediyordu.

Eymür, teklifini kabul etmeyince Yılmaz ısrar etmedi. Görüşmenin bittiğini sanarak ayağa kalktığı sırada Yılmaz, Eymür'e bir soru daha yöneltti:

- Alaattin Çakıcı'nın elinde çok belge var, getirtsek faydası olur mu?

- Çakıcı psikolojik bozuklukları olan bir kişi. Bu tip şahıslara rağbet etmenizi tavsiye etmem, sizi yanlışlara sürükler.

Mesut Yılmaz bu uyanya yanıt vermedi. Görüşme böylece noktalandı.

Zirvedeki telekulak tutanağı

Susurluk skandalinin yarattığı derin etkiyi fark eden Cumhurbaşkanı Demirel, 22 aralıkta bir "liderler zirvesi" düzenledi. Çiller, Yılmaz, Ecevit, Baykal'ın katıldığı zirvede, Erbakan elindeki bir belgeyi okudu:

- ... Sayın Mesut Yılmaz'ın DGM Başsavcısı'na perşembe günü telefon ederek, "İfademi kim alacak?" diye sorduğunu, oradaki hâkim Engin Bey'in ise "Özel görüşelim" dediğini...

Erbakan, pervasız bir üslupla Yılmaz'ın bir telefon görüşmesine ilişkin dinleme tutanağını okuyordu! Yılmaz, Demirel'e dönerek, müdahale etti:

- Efendim verdikleri örnek beni çok rahatsız etmiştir. Hakikaten doğrudur. Ben o savcıya telefon ettim. Şimdi bir telefon görüşmesinin Sayın Başbakan'a yansımış olmasından, bu devlete güvenilmeyeceği konusunda yeni bir delile ulaştım.

Erbakan, Yılmaz'ın sözlerine itiraz etmedi, önündeki notlara döndü. Çatlı'nın 1982-1984 yıllan arasında ASALA'ya karşı 11 eylemde kullanıldığını anlattı. "Bu ANAP dönemi. ANAP'ın haberi yok mu?" diye sordu. Yanıt beklemeden bu minval üzre sürdürdü konuşmasını.

Erbakan, sorunun özünü görmekten kaçıyor, politik manevralarla atlatılacak bir vaka olarak bakıyordu olan bitene. Erbakan'ın ardından bütün liderler tek tek söz aldı, değerlendirmelerini aktardı.

Yılmaz, Erbakan'ın ardından Çiller'le de tartıştı. "Bu millet uğruna, devlet uğruna kurşun atan da yiyen de bizim için saygıyla anılır. Onlar şereflidirler" diyen Çiller ile Yılmaz, Susurluk skandalına farklı yaklaşıyorlardı. Yılmaz için Susurluk, "derin devlet"in kirli yüzünün açığa çıkması anlamına geliyordu:

"Susurluk'taki kaza, devlet içinde bazı örgütlenmeler olduğunu, bazı devlet birimlerinin uyuşturucu, kumar, haraç gibi işlere karıştığım ortaya koymuştur. Bu birimlerin ve ilişkilerin ortaya çıkarılması için özel bir soruşturma komisyonunun kurulması gereklidir."

Zirveden skandalin araştırılmasına yönelik bir karar çıkmadı. Herkes eteğindeki taşı dökmüş oldu. Oysa o güne değin Susurluk'ta ortaya

çıkan karanlık ilişkiler ağının, Emniyetle sınırlı olmadığı, Jandarma İstihbarat (JİTEM) ve MİT'i de kapsadığı anlaşılmış, mafya-siyaset-devlet üçgenindeki bazı olaylar ortalığa saçılmıştı. Kamuoyu, Tarık Ümit, Cem Ersever ve Behçet Cantürk cinayetleriyle M. Ali Yaprak'ın kaçırılması konusunda fikir sahibi olmuş, "Yeşil"i (Mahmut Yıldırım) tanımıştı.

Tabii ki bu kadar bilginin bir anda ortaya dökülmesinin temel nedeni, MİT ve Emniyet'teki "karanlık" odaklar arasında çıkan çatışmaydı.

Yumrukçuya af müjdesi

Skandalla ilgili en etkili çalışma, TBMM Susurluk Araştırma Komisyonu'nda yürütüldü. Mehmet Ağar'dan Sönmez Köksal'a, Oral Çelik'ten Eyüp Aşık'a değin toplam 51 kişi komisyonda ifade verdi.

Özellikle Hanefi Avcı ve Mehmet Eymür'ün ifadeleri, fotoğrafın kıyısını köşesini aydınlatmakta önemli rol oynadı. Avcı, MİT'te olup bitenler, Eymür de Emniyet'in faaliyetleri hakkında konuştu. Aynı şekilde ifade veren başkaları da karşı taraf aleyhindeki bilgileri açıklayınca, komisyon, gerçeğe ulaşma konusunda ilerleme sağladı.

Yılmaz komisyona verdiği ifadede, "istihbarat örgütleri arasındaki çatışma"dan söz etti:

"Emniyet, Jandarma ve Genelkurmay kendi istihbarat birimlerini kurdular. Ancak bu durum devlet içinde bir istihbarat kargaşası meydana getirdi. Bu birimler kendi aralarında rekabete, hatta çatışmaya girdi."

Komisyona gelene kadar geçen süre içerisinde artık Budapeşte olayını da kendi kafasında aydınlatmıştı. Vardığı sonucu komisyonda açıkça dile getirdi. "Metin Atmaca" sahte adını kullanan "Yeşil'in, saldırıdan bir gün önce Budapeşte'ye gittiği haberlerine itibar etmediği anlaşılıyordu:

"Saldırıyı, İstanbul Halkalı'da Sultan Tekstil'de Abdullah Çatlı'nın ortağı olan Aydın Dilek isimli şahıs, Macaristan'daki İsmail Koçkaya, Veysel Özerdem ve Erol isimli bir şahısla birlikte 100 bin dolar karşılığında organize etti. Amaçlan siyasi sansasyon yaratmak veya gözdağı vermekti."

Komisyonda konuşurken katı görünüyordu. Ancak Yılmaz, kısa süre sonra fikir değiştirdi; ANAP milletvekilleri Nizamettin Sevgili ve Ataullah Hamidi'nin 8 şubat 1998'de Budapeşte'ye giderek Özerdem'le görüşmelerine onay verdi: Milletvekilleri, "Mesut Yılmaz'ın affettiği"

mesajını ileterek, Özerdem'i polise teslim olmaya ve Türkiye'ye iadesini istemeye ikna ettiler.

Özerdem ve arkadaşları hakkında İstanbul'da açılan dava, Yılmaz'ın şikâyetinden vazgeçmesi üzerine düşecek, cezaevinde kaldığı süre üç ayı bile bulmayan "Yumrukçu Veysel" tahliye edilecekti.

Yılmaz, her şeye rağmen ülkücülerle arasındaki anlaşmazlığı, "kan davası"na dönüştürmek istememişti belki de...

Askerden armağan gelen başbakanlık

Erbakan'ın, Kaddafi'nin hakaretlerine sessiz kaldığı olaylı Libya gezisini Taksim'e cami tartışmaları ve tarikat liderlerine verilen iftar yemeği izledi. Erbakan, onca tepkiye rağmen, çember sakallı, sarıklı ve cüppeli tarikat liderlerini Başbakanlık Konutu'nda bir araya toplamakta sakınca görmemişti.

Cumhuriyet tarihinde ilk kez, 11 ocak 1997'de düzenlenen bu yemekte Erbakan kısa bir konuşma yaparak, katılanlara teşekkür etti:

"Allah-u Teala'nın yardımı, sizlerin himmetiyle Başbakanlıkla size hizmet mümkün oldu."

Tarikat liderlerinin lüks araçlarıyla Başbakanlık Konutu'na girerken çekilen görüntülerinin televizyonlarda yayımlanması, Erbakan'ın tahmininden daha büyük bir tepkiye neden oldu. REFAHYOL hükümeti, şimşekleri üzerine çekmişti.

Sincan'da RP'li Belediye Başkanı Bekir Yıldız'ın düzenlediği "Kudüs Gecesi" işte bu laik hassasiyetin yükseldiği döneme rastladı. "Laiklere zorla şeriat enjekte edeceğiz" diyen Yıldız'ın görevden alınması bile askerleri yatıştıramadı. Türk Silahlı Kuvvetleri, 3 şubatta, 20 kadar tank ve zırhlı aracı Sincan caddelerinden geçirerek, "demokrasiye balans ayarı" yaptı.

Rejim tartışmalarınm sürdüğü bu dönemde Çiller, hâlâ soruşturma önergelerinden kurtulma telaşındaydı. RP'nin oylarıyla, TOFAŞ ve mal varlığı soruşturmalarını atlatmayı başarmış, TEDAŞ'ta ise aklamaya RP'nin yanı sıra ANAP da katkıda bulunmuştu. Ne de olsa, önergede suçlanan zamanın Enenji Bakanı Şinasi Altınel, DYP'den ANAP'a transfer olmuştu!

Bu arada Yılmaz da Emlakbank soruşturmasından kazasız belasız kurtuldu. Saffet Arıkan Bedük, Civangate konusunda ellerinde belge ve bilgi olmadığı yönünde ifade verince komisyon, "Mesut Yılmaz'ın olayda ihmali olmadığına" karar verip dosyayı kapattı.

Çakıcı sahne aldı

Erbakan, ordudan gelen bu olumsuz sinyalleri de, kamuoyunda

yükselen tepkiyi de anlayacak durumda değildi. Susurluk olayına karşı bütün Türkiye'de başlayan ve daha sonra iktidara tepkiye dönüşen "Sürekli aydınlık için bir dakika karanlık" eylemini bile "Glu glu dansı yapıyorlar" diyerek hafife alan Erbakan'ın gözü hiçbir şeyi görmüyordu. Yıllar sonra Başbakanlık koltuğuna oturabilmiş olmak onu "zafer sarhoşu" yapmıştı.

Ancak 28 Şubat'ta toplanan Milli Güvenlik Kurulu'nda ayılabildi. Sivil tepkiyi de arkalarına alan askerler, Erbakan'a açıkça tavır aldılar ve antilaik hareketlere karşı alınmasını istedikleri 18 maddelik önlem paketini zorla imzalattılar. Çiller'in, kuvvet komutanlarını emekliye sevketme girişimi yeterli desteği bulamadı. Türkiye, "postmodem darbe" sürecine girdi.

Siyasi gerginliğin tırmandığı bu noktada, Emniyet İstihbarat Dairesi eski Başkan Yardımcısı Hanefi Avcı'nın verdiği ifade, gözleri yeniden TBMM Susurluk Komisyonu'na çevirdi.

Avcı, yurt dışında kaçak yaşayan Alaattin Çakıcı'nın MİT'le ilişkisine değinirken, o güne değin bilinmeyen bir gelişmeye daha dikkat çekiyordu:

"Bursalı bir işadamı, Erol Evcil, bu adam geçmişte Alaattin'i birkaç defa kiralamış, birkaç eylemde kullanmış, en son banka açmak istiyor. Banka açmasına mani olan birtakım etkin insanlar var devlet yönetiminde. Bunlan 2 milyon dolara Çakıcı'ya vermeye söz veriyor."

Avcı, Yavuz Ataç'ın Çakıcı'ya yardım amacıyla devreye girip Adil Öngen ve bazı kişilerle toplantı yaptığmı da öne sürdü. Aslında Evcil, banka açmaya değil, Türkbank'ı satınalmaya çalışıyordu. Çakıcı'nın aracılığıyla İstanbul'da Plaza Oteli'nde Eyüp Âşık'la buluşup konuşmuştu.

Ancak Avcı'nın ifadesi, Çakıcı'nın da içinde olduğu bu grubun Türkbank'ı satınalmaya çalıştığını açığa çıkarınca plan bozuldu. Evcil, Türkbank'ı almayı başaramadı.

Çakıcı, planın bozulmasını Çiller ailesi ve bankacı Adil Öngen'den bildi. Öngen'in öldürülmesi için emir verdi. Tetikçilerin 12 mart 1997'de kurşun yağmuruna tuttukları Öngen, arabası zırhlı olduğu için saldırıdan yara almadan kurtuldu.

Çiller'i de cezalandırmak isteyen Çakıcı, Flash TV'ye çıkıp konuşmaya karar verdi. Bu kararını Eyüp Âşık'a bir telefon görüşmesinde söyledi. Âşık da Yılmaz'a haber verdi. ANAP'lılar, büyük bir heyecan içinde televizyonların karşısına geçtiler. Çakıcı, canlı yayma çıktı:

"... Adil Bey bizden Özer Çiller'e verilmek üzere 20 milyon dolar istedi. Biz onlarla böyle anlaşmadık ki..."

DYP'lilerin, Çakıcı'nın konuşmasına tepkisi sert oldu. Ertesi akşam bir grup silahlı partili Flash TV'nin Beyoğlu'ndaki merkezini bastı, stüdyoları kırıp döktü. Çiller de İçişleri Bakanı Akşener'e, Çakıcı'nın yakalanması talimatını verdi.

Yılmaz ve ANAP'lılar, bu gelişmeleri keyifle izliyordu. Âşık, Çakıcı'yla telefon görüşmelerini sürdürüyor, aldığı bilgileri Yılmaz'a da aktarıyordu.

Bu arada TBMM Susurluk Komisyonu dört ay süren çalışmalarını 3 nisan günü noktaladı. Komisyon raporunda, "... kontrol edilemeyen yasadışı suç organizasyonlarının devletin bazı kumrularında çalışan görevliler ve siyasetçilerle ilişki içinde oldukları sonucuna varıldığı" vurgulandı. Raporda, polis, istihbarat ve jandarma birimlerinin yeniden yapılandırılmasından, kumarhanelerin kapatılmasına kadar çok sayıda öneri sıralandı.

28 Şubat'ın değiştirdikleri

Askerin ağırlık koymasıyla birlikte siyaset sahnesinde dengeler değişmişti. Yılmaz askerin yanında yer alarak fırsatı değerlendirmeyi yeğledi. Oysa daha 10 gün önce, 19 şubatta 13 bin kadının katıldığı "Şeriata karşı kadın yürüyüşü"ne karşı çıkan bir siyasetçi idi:

"Biz o yürüyüşe katılmadık. Çünkü şeriat halkın gözünde dinin bütünüdür, şeriata karşı yürünmez. Ancak saygı duyulur."

28 Şubat'a kadar muhafazakâr çevrelere sempati mesajları gönderen Yılmaz, aniden 28 Şubat kararlarının hayata geçirilmesi için en önde giden siyasetçilerden biri olmuştu. Temel eğitimin 8 yıla çıkarılması için yasa önerisi hazırlanmasında aktif rol oynadı. Yasa önerisi, ANAP, DYP, DSP ve CHP'nin imzalarıyla TBMM Başkanlığı'na sunuldu. Yılmaz, TBMM'deki görüşmeler sırasında muhalefet etmek isteyen ANAP'lı muhafazakârları ikna etmek için de büyük çaba harcadı.

TBMM'de harcadıkları tüm çabalara rağmen Silahlı Kuvvetler, Erbakan'ın iktidardan uzaklaşması için baskı yapmaya devam ediyordu. Genelkurmay Başkanlığı'nda "irticai tehdit"in anlatıldığı brifingler serisi başladı. Ordu, "silahsız kuvvetler" adı verilen sivil toplum örgütleri ve vatandaşların hükümete karşı daha aktif eylemlerde bulunmalarını teşvik ediyordu.

Ankara'da darbe beklentisi, haziran ayında domğa ulaştı. ABD Dışişleri

Bakanı Madeleine Albright'ın, Türkiye'deki gelişmelerle ilgili değerlendirmesi, ertesi gün manşetlerdeydi:

Krize ABD mesajı. Albright: Ankara'ya demokratik düzenin dışına çıkılmaması gerektiğini bildirdik.

ABD bile darbe yapılacağından endişe edip, uyarma gereği duymuştu.

Bana başbakanlık vermezler

Erbakan, çaresiz durumdaydı. "İmam hatipleri kapatmayın-Kuran kurslarına dokunmayın" gösterileri düzenleyen seçmenlerinin isteklerine yanıt veremiyordu.

Soruşturma dosyalarından kurtulan Çiller, "Ayrılmazsa darbe olacağı"nı söyleyerek, Erbakan'ı başbakanlık koltuğunu kendisine bırakmaya ikna etti.

Oysa Demirel'in Çiller'e hükümet kurma görevi vermeye hiç niyeti yoktu. Fransa gezisinden dönüşünde kendisini uçağın merdivenlerinde karşılayan TBMM Başkanı Kalemli'den bilgi aldı:

- Efendim, imza topluyorlar. Görevi Erbakan'dan sonra Tansu Hanım'a vermenizi isteyecekler.

"Getirsinler bakalım. Başbakanlığı kime vereceğimi ben bilirim" dedi Demirel. Bunu söylerken bıyık altından güldüğünü fark etmişti Kalemli.

İki gün sonra Yılmaz, Kalemli'nin, meclisteki makam odasına gitti. Kahvelerini içerken sohbet ettiler. Yılmaz, "Başkan, bu koalisyon gidiyor galiba" dedi.

- Öyle görünüyor.

- Başbakanlık gene belki bizim partiye gelir ama başbakanlığı bana vermezler. Sen hem Süleyman Bey'in, hem de askerlerin sevdiği birisin. Cumhurbaşkanı'na seni önereceğim, hazır ol...

O sırada gazetelerde yeni hükümetin Kalemli başkanlığında kurulacağı haberleri çıkıyordu. Anlaşılan Yılmaz, "Askerin adayı Kalemli" türü haberlerden etkilenmişti.

Kalemli şaşırdı. Demirel'in görevi Yılmaz'a vereceğinden neredeyse emindi. Olsa olsa Yılmaz kendisini deniyordu!

- Mesut Bey, benim ne başbakanlık hevesim var, ne de gayretim.

Ayrıca bana göre sen başbakan olacaksın. Sen rahat ol. Bir daha da beni deneme.

Yılmaz, Kalemli'ye yanıt vermedi. Gözlerini tavana dikti durdu bir süre. Giderken rahatlamış görünüyordu.

Erbakan, hükümetin istifasını 18 haziran 1997'de Demirel'e verdi. Çiller başkanlığında kurulacak RP-DYP-BBP hükümetine destek veren 278 milletvekilinin imzasını taşıyan metni de sundu.

Demirel, "Beni bağlamaz. Anayasa'da başbakanlığın devri müessesesi yok" diyerek, hükümet kurma görevini Mesut Yılmaz'a verdi. O andan itibaren Çiller'in arkasındaki meclis çoğunluğu kayboldu.

Silahlı Kuvvetler'in de desteğiyle Yılmaz, mecliste yeni bir çoğunluk buldu. ANAP-DSP ortaklığına, DYP'den ayrılanların Hüsamettin Cindoruk başkanlığında kurdukları DTP de katıldı. Ecevit'in Başbakan yardımcısı olduğu hükümete CHP de dışardan destek verince sorun çözüldü, koalisyon için anlaşma sağlandı.

Kahvaltıda görüşülen kabine

Yılmaz, yeni hükümetin ilanından üç gün önce Kalemli'yi aradı. "Yarın sabah 10.00'da bana kahvaltıya gel konuşalım" dedi. Verdiği randevuya yarım saat sonra gelebilmişti. Gözleri şişti. "Altıda uyudum. Gece yansından sonra yalnız kaldım. Sabaha kadar kitap okudum."

Kalemli, Yılmaz'ın uyku düzeninin genel başkanlıktaki en büyük handikapı olduğunu biliyordu. 1991'deki başbakanlığı sırasında da öğleye kadar Yılmaz'la görüşmekte güçlük çekerler, öğle saatlerinde yapılan Bakanlar Kurulu toplantılarına geldiğinde henüz uyanamamış olurdu. Asık bir suratla, kimseye "Merhaba. Nasılsın?" demeden masanın başına geçer, toplantıyı başlatırdı.

Yılmaz'ın o gün o saatte kalkabilmiş olmasını bile sürpriz kabul etmişti Kalemli. Kahvaltıya başlarken, Yılmaz bir kâğıt uzattı.

- Kabine listesi. Bak bakalım.

- Bir şeyler söylerim kızarsın şimdi.

- Yok yok kızmam, bir bak.

Kalemli, önce Âşık'ın Devlet Bakanı olmasına takıldı. "Şart mı?" diye sordu. Yılmaz, "İhtiyacım var" dedi. Âşık, sırdaşı ve yarımdan hiç ayırmadığı yakın dostuydu; kabine dışında tutamazdı.

Enerji Bakanlığı'na Cumhur Ersümer'i, İçişleri Bakanlığı'na da Murat Başesgioğlu'nu yazmıştı. Kalemli, başını kaldırdı, "İçişleri ile Enerji Bakanlığını kendin mi yapacaksın?" dedi. "Evet" dedi Yılmaz, "Kendim yürüteceğim."

Mustafa Taşar'ın Çevre Bakanlığı'na, "Çevrede yıpranmadı mı?" diye itiraz edince Yılmaz hak verdi. Taşar'ı Çevre'den silip, Tarım Bakanlığı'na kaydırdı. "Oraya da İmren'i (Aykut) koyalım" dedi. Yılmaz, listeye bakarken bir ismi daha karalayıp, R. Kâzım Yücelen'i Devlet Bakanlığı'na yazdı.

Listeyi inceleme tamamlanınca Kalemli, "Hayırlı olsun" dedi. Yılmaz, "Cindoruk Başbakan Yardımcılığından caydı, İsmet Bey'e (Sezgin) hem Başbakan Yardımcılığı hem Milli Savunma'yı verirsek bu defa Ecevit gücenir. Ama herhalde razı edeceğiz, çok beyefendi adam" dedi.

Yılmaz, 30 haziranda üçüncü kez başbakanlık koltuğuna oturacaktı. Kalemli'yle karşılaşınca "Nereden biliyordun" diye sordu. Kalemli, Demirel'le görüşmesini anlattı.

- Neden bunu daha önce söylemedin bana?

- Söyleseydim gazetelere yazdınrdm.

Güldü Yılmaz. "Hu, yazdınrdım" dedi. Kalemli doğruyu söylemişti. Sır saklayamıyordu, ne duysa ertesi gün gazete manşetlerine yansıyordu.

Ancak bu kadar sivrilmek, Kalemli'yi, TBMM Başkanlığı'ndan edecekti. Ekim 1997'de yenilenen başkanlık seçiminde Yılmaz, CHP'li Hikmet Çetin'i destekleyerek Kalemli'yi saf dışı bırakacaktı.

Daha sonra meclis genel kurulu salonunun yenilenmesi ihalesiyle ilgili iddialar gündeme geldiğinde de ne Kalemli'yi, ne de TBMM Genel Sekreterliği'ni yürüten eski arkadaşı Necdet Basa'yı savunacaktı. Kalemli ile Basa, siyaset dışına itileceklerdi...

Asker kontrolündeki siyasetçi

Asker eliyle başbakan olan Yılmaz'ın kurduğu 55. hükümet, "silahsız kuvvetlerin işbaşına geçmesi" olarak kabul edildi. Başbakan olmaktan memnun olan Yılmaz "askerlerin kontrolündeki siyasetçi" görünümünden rahatsızdı.

Askerler, Yılmaz'ın gerginliğini, hükümetin kurulmasının ardından Genelkurmay'da düzenlenen "irtica brifingi"nde hissettiler. Bakanlarla birlikte brifinge katılan Yılmaz, anlatılanları asık suratla dinledi.

Genelkurmay Başkanı Karadayı'nın "Sayın Başbakan soracağınız bir şey var mı?" sözlerine de sert bir ses tonuyla yanıt verdi:

- Bir şey olursa sonra soranz.

Ne bir teşekkür, ne de başka bir söz. Brifingin ardından verilen yemekte de "havalar soğuk" gibi bir iki cümleden başka söz çıkmadı ağzından. Başbakan'ın bu tavrına sıkılan askerler, daha o günden notunu vermişlerdi.

Yılmaz Genelkurmay'a mesafeli durmasına rağmen 28 Şubat kararlarında öngörülen önlemlerin titizlikle uygulanacağı sözü verdi. "Anasol-D" hükümetinin programında bu konuda açık ifadeler yer aldı.

Milli Eğitim Bakanlığını da laik kişiliğiyle tanınan DSP'li Hikmet Uluğbay'a teslim etti. Genelkurmay'daki "Batı Çalışma Grubu" gibi Başbakanlıkta da irticai faaliyetleri takip etmek üzere Başbakanlık Müsteşarı Yaşar Yazıcıoğlu'nun başkanlığında bir "Sivil Çalışma Grubu" kurulmasına onay verdi.

Yazıcıoğlu, güvendiği bir isimdi. Müsteşarlıktan önce ANAP'ın Balgat'ta kurduğu "Teknik Büro"yu yönetmişti. Bu büroda, parti yönetimine ekonomi, hukuk ve siyaset konularında raporlar hazırlanmış, araştırmalar yapılmıştı.

Yazıcıoğlu, "Teknik Büro"da birlikte çalıştığı Ömer Kayır'ı da Başbakanlık Müsteşar Yardımcılığı'na getirdi.

Hukuk eğitimi almış olan Kayır, bu görevdeyken Yılmaz'ın güvenini kazandı. Yılmaz'ın bütün konuşma metinlerini yazmaya başladı. Yılmaz, bu metinlere önceden göz atmadan doğrudan kürsüye çıkıp okuduğu için Kayır, ANAP politikalarının belirleyicisi haline geldi.

Bir ara Alparslan Türkeş'in de danışmanlığını yapan ve ülkücü kökenden gelen Kayır, bu görevi dört yıl boyunca sürdürecek, sonunda kendi isteğiyle Yılmaz'ın yanından ayrılacaktı.

Muhafazakâr tabandan kopuş

İzlediği politikalar nedeniyle Genelkurmay'ın sempatisini bir türlü kazanamayan Yılmaz, bir de muhafazakâr kesimlerin nefretini üzerinde topladı. Muhafazakârlar, Yılmaz'a duydukları tepkiyi "Yaşasın şeriat" sloganı atılan mitinglerle dile getirdi. 15 kadar RP'li milletvekilinin de katıldığı Ankara'daki mitingde hedef Yılmaz'dı. Neler demediler ki? "Firavun Mesut", "Mesut bir gün öleceksin, imamın eline düşeceksin", "Vur vur inlesin, solcu Mesut dinlesin."

Çiller de Yılmaz'a kızgınlığını "Ara rejim başbakanı" diyerek dışa vurdu. "Şimdiye kadar seçilmiş hiçbir parti genel başkanı onbaşı olma şerefsizliğini göstermedi" dedi. "Şerefsiz onbaşı" sözüne Yılmaz ses çıkarmadı. Ancak Genelkurmay, Çiller hakkında suç duyurusunda bulundu.

Tüm itirazlara karşın, Yılmaz, REFAHYOL döneminde yasalaşamayan "8 yıllık kesintisiz zorunlu eğitim" tasarısını, TBMM'den geçirmeyi başardı. TBMM Genel Kurulu'ndaki tartışmalı oturumlar sonrasında ANAP, üç fire verdi. Tasarıya karşı çıkan milletvekilleri Korkut Özal, Cemil Çiçek ve Ali Coşkun, ANAP'tan istifa ettiler.

Yılmaz'ın temel eğitim reformuna verdiği bu desteğe tepkiler, üç muhafazakâr milletvekilinin istifasıyla da sınırlı kalmadı. Daha önemlisi, ANAP'ın muhafazakâr tabanla bağı onanlamayacak biçimde koptu.

Bütün bu olanlar, 28 Şubat sürecini kesintiye uğratamadı. Ekim ayında yapılan MGK'da "Milli Güvenlik Siyaset Belgesi" yeniden düzenlendi. Belgede, "irtica ve bölücülük, eşit öneme haiz, birinci derecede öncelikli tehdit olarak" kabul edildi.

MIT'ten sürgünler

Mesut Yılmaz başbakan olunca, Erol Evcil, Yavuz Ataç'ın MIT'te Operasyon Daire Başkanlığı görevine getirilmesi için kulise başladı. Nenehatun Caddesi'ni ikinci kez ziyaret etti.

Evcil, Yavuz Ataç'ın değerli bir istihbaratçı olduğunu söyleyip, daha iyi bir yere atanması ricasında bulundu. Mesut Yılmaz, bu isteği hoş karşılamadı, Ataç'a sıcak bakmıyordu.

Dahası, Budapeşte'deki yumruk olayıyla Susurluk skandalinin uzantılarının MIT'te olduğuna inanıyordu. Jet tayinlerle Şenkal Atasagun'un Londra'ya, Mehmet Eymür'ün Washington'a, Yavuz Ataç'ın da Pekin'e sürgüne gönderilmesine onay verdi.

Eymür, Amerika'ya gidişinden önce Yılmaz'la bir kez daha görüştü. Beklemediği bu atamanın nedenini anlamaya çalışıyordu. Yılmaz, "Seni askerler istemiyor" dedi, başkaca açıklama yapmadı.

Aslmda MİT Müsteşarı Sönmez Köksal'ı da görevden alarak, MİT'i yeniden yapılandırmayı amaçlıyordu. Hükümet programında "suç örgütleriyle kararlılıkla mücadele edileceği" ifadesine yer vermiş, Susurluk'u unutmamıştı. "Çözülmesi için bu işe kellemi koydum. Bu olayı çözmezsem başbakanlık bana haram olsun" diyen Yılmaz,

Başbakanlık Teftiş Kurulu Başkanı Kutlu Savaş'a, Susurluk olayını araştırma görevi vermişti.

Bu arada Çakıcı'nın yakalanması operasyonuna da onay vermiş, İçişleri Bakanı Murat Başesgioğlu, Çakıcı'nın peşine düşecek ekibin görev yazısını imzalamıştı.

DYP'li Meral Akşener'in bakanlığı sırasında Başkomiser Şentürk Demiral ve İnterpol görevlisi Adnan Karadeniz'den oluşan iki kişilik bir ekip kurulmuş, ancak Amerika'da görevlendirme yazısı imzalanmadan hükümet düşmüştü.

Emniyet istihbarat, mayıs sonunda telefonlarını dinlemeye aldığı Çakıcı'nın ABD'de New York'un kuzeyindeki Long Island'da bir Türk'e ait benzin istasyonuna düzenli olarak uğradığını belirlemişti.

Çakıcı'yı kızdıran ekip

13 temmuz 1997'de New York'a uçan ekip, ilk iş olarak ABD Göçmen Polisiyle temasa geçti. Göçmen Polisi, ortak operasyon evrakını eksik buldu. Ekip dört gün sonra evrakı tamamlamak üzere Türkiye'ye geri dönmek zorunda kaldı. Bu sırada operasyonu haber alan Çakıcı, sessizce kuzeye, Kanada'ya kaçtı.

Beş yıldır kaçak olan Çakıcı, yakalanması için ilk kez bir ekip gönderilmesini hazmedememişti. Üstelik Eyüp Âşık'la telefon görüşmeleri de sürüyordu! İntikam planı yaptı ve teybini hazırlayarak Âşık'ı bir kez daha aradı. "Sayın Bakan'ımı, Eyüp Bey'i arıyorum" dedi. Âşık, hemen çıktı telefona.

Âşık - Ne yapıyorsun? Sıhhatin, sağlığın yerinde mi?

Çakıcı - Sıhhatimiz aslında iyi değil. Biliyorsun, seninle konuştuk. Sağ olasın. Sen o zaman bize haber verdin işte. Biz de o zaman bildiğin gibi yer değiştirdik.

Âşık - Ha...

Çakıcı - Daha sonra duyduk ki... Tabii... Yani bazı şeyler duydum, üzüldüm tabii.

Âşık - Bir adam göndermişler oraya. Ondan sonra bir şeyler olmuş, haberin var onlardan herhalde...

Kaset dönüyor, Çakıcı, planını başarıyla uyguluyordu. Âşık ise olan biteni anlamıyor, Çakıcı'nın nefretinin Yılmaz'a yönelmesini

engellemeye çalışıyordu! Oysa Çakıcı kararını çoktan vermiş, telefon konuşmalarında "Kemal Sunal" kod adıyla bahsettiği Yılmaz'dan intikam alma planını uygulamaya koymuştu bile.

Çakıcı, telefonu kapattıktan sonra kaseti teypten çıkardı ve gerektiğinde kullanmak üzere diğer kasetlerinin yanına koydu...

Çakıcı'nın Yılmaz'a düşman olmasının bir başka nedeni de, düşman gördüğü Mehmet Eymür'ün kendisinin bulunduğu Amerika'ya, MİT'te yükseltilmesini istediği Ataç'ın ise Pekin'e sürgün edilmesiydi.

Eymür'ün nefreti

Yılmaz, 30 kasımda MİT'i ziyaret ederken, Kıutlu Savaş'ı da beraberinde götürdü. MİT Müsteşarı Sönmez Koksal, brifing sırasında kendisine üst üste sorular yönelten Yılmaz'a sordu. "Siz MIT'in her zaman saygın kişilerle mi çalıştığını sanıyorsunuz?"

Oysa MİT saygın olmayan kişilerle çalışmakla kalmamış, onlara saygınlık kazandırmıştı! Çeteciler, MİT görevlileriyle senli benli ilişkilere girmiş, aranan kişiler VİP salonlarından devlet görevine uğurlanabilmişti.

Kutlu Savaş'ın hazırladığı raporda Susurluk kazasından sonra faili meçhul cinayetlerin bıçak gibi kesildiği vurgulanıp "İşte Susurluk budur" deniyordu.

Yılmaz, Susurluk'u araştırırken telefonlarının dinlenmesi konusunu da unutmadı. İktidar olanaklarını kullanarak yaptığı araştırma, şüphelerinde ne kadar haklı olduğunu bir kez daha ortaya çıkardı:

"O tarihte telefonlarım dinlenmiş. Sadece benim değil, yaklaşık 3 bin 500 kişiyi dinleyecek kapasite kurulmuş. Ama kaç kişi fiilen dinlenmiş, onu bilemiyorum.

MİT'te Mehmet Eymür'ün başında bulunduğu bir gruba telefon dinleme görevi verilmiş. Bunlar altı, yedi kişilik bir grup. Ben gelince olayı öğrendim ve bu grubu dağıttım. Eymür, Washington'a tayin oldu."

Gerek Yılmaz'ın bu konuşmaları, gerekse Kutlu Savaş'ın raporunda kendisi aleyhine yazılanlar, Eymür'ü kızdırdı. Eymür, o tarihten itibaren Yılmaz'a düşman oldu.

Harley'ci enişte

Şişli Belediye Başkanı Gülay Atığ'la (Aslıtürk) ilgili yolsuzluk iddiaları Yılmaz'ın canını sıkıyordu. ANAP'lı Başkan'm, jet evlilik yaptığı List 2000 şirketinin eski sahibi Orhan Aslıtürk'e belediyeden büyük miktarlarda rant sağladığı öne sürülüyordu.

CHP İstanbul Milletvekili Mehmet Sevigen, Gülay Atığ'ın Ayazağa'da eşine ait 44 dönümlük bir araziye, yasalara aykırı olarak imar izni verdiği gerekçesiyle savcılığa suç duyurusunda bulununca belediye meclisi, yolsuzlukları araştırma komisyonu kurmuştu. Bu komisyonun çalışmasını engelleyen Gülay Aslıtürk, iddialar ayyuka çıkıp Yalçın Bayer'in Hüıi'iyet''teki ısrarlı yazılarının ardından savcılık harekete geçince, tasını tarağını toplayıp eşiyle birlikte Fransa'ya kaçtı.

Üstüne üstlük giderayak, "Bazı olaylar Şişli halkına hizmetlerimi ve projelerimi gerçekleştirmemi engelleyecek duruma gelmiştir. Belediye Başkanlığı ve ÂNAP'tan istifa ediyorum" dedi. CHP, Şişli duvarlarını, Yılmaz ve Aslıtürk'ün birlikte çekilmiş fotoğraflarının bulunduğu afişlerle kapladı:

"Buldun başkan yaptın, bul yargılansın."

CHP suçluyordu ama Gülay Atığ'ı kaçma noktasına getirenler arasında Mesut Yılmaz'ın iki akrabası vardı; amcası Hüseyin Yılmaz'ın oğlu Prof. Dr. Erdal Yılmaz'la kız kardeşi Nilüfer'in eşi Yiğit İkiz.

Belediye meclisinde Atığ aleyhindeki ilk önergeleri, Erdal Yılmaz ve Yiğit İkiz vermişti. ANAP Şişli İlçe Başkanı olan Yiğit İkiz, Harley Davidson motosikleti olan, model uçak kullanan renkli bir işadamıydı.

Atığ'ın kaçışından sonra kurulan araştırma komisyonunun başkanlığını da İkiz yürüttü. Komisyonun hazırlayarak cumhuriyet başsavcılığına verdiği rapor, Atığ'la ilgili suçlamaları iddia olmaktan çıkarıp belgeledi.

Güvenilir bacanak işbaşında

Daha Gülay Atığ vakasının mürekkebi kurumadan bu kez "THY'deki bacanak" haberleri yansıdı basma. Berna Yılmaz'ın kız kardeşinin kocası, yani Mesut Yılmaz'ın bacanağı olan Önder Doğu, THY Yönetim Kurulu'na atanmıştı. Bacanağın havacılık ve THY'yla mesleki bir ilgisi yoktu.

Yılmaz için atamalarda esas olan liyakat değil, kendisine kayıtsız şartsız itaatti. Trilyonlarca liralık yeni uçak alımına karar verecek olan THY Yönetim Kurulu'na da Yılmaz'a yakın isimler atanmıştı. Kurulda Önder Doğu dışında, Turgut Yılmaz'ın avukatı ve yakın arkadaşı olan

Sühan Özkan, Mesut Yılmaz'ın Mülkiye'den en yakın arkadaşı olan tekstilci Mehmet Gök, ANAP döneminin KİT genel müdürlerinden Ahmet Ertuğrul görevlendirilmişti.

Yönetim Kurulu'nun hemen tamamı ANAP'a yakın isimlerdi. THY Yönetim Kurulu Başkanı Cem Kozlu da hem eski ANAP milletvekili hem de Yılmaz'ın askerlik arkadaşıydı. İşin ilginç yanı, Kozlu, Coca Cola'nın Türkiye ve Türk Cumhuriyetleri Koordinatörlüğü'ne de devam ediyordu. Yılmaz, Kozlu'nun iki görevi birden yürütmesinde bir sakınca görmemişti.

Yılmaz, eleştiriler karşısında atamaları savundu. Demirelvari bir üslupla, bacanağı Önder Doğu için "En güvendiğim kişi" deyip geçti. Başbakan dost ve akrabalarına "post" dağıtırken bakanlar ondan geride kalır mı? Bayındırlık ve İskân Bakanı Yaşar Topçu da Anadolu Kulübü'nde önce garson sonra da kasiyer olarak çalıştıktan sonra emekli olan Ali Cebeci'yi, İller Bankası Yönetim Kurulu Üyeliği'ne atadı.

Bu atamalar DTP Genel Başkanı Cindoruk'u kızdırmıştı. Ama "Koalisyonu bozarım" diye tepki gösterirken atamaları değil, kendilerine atama kontenjanı verilmemesini protesto ediyordu.

Mavi Akım'a ilk imza

Rusya Başbakanı Victor Çernomırdin, aralık 1997'de Başbakan Mesut Yılmaz'ın davetlisi olarak Ankara'ya geldi. Bu ziyaret sırasında Çernomırdin ve Yılmaz'ın törenle imzaladıkları anlaşma, "Türkiye tarihinin en büyük enerji anlaşması" olarak nitelendirildi.

"Mavi Akım" (Blue Stream) adı verilen doğalgaz anlaşması, Karadeniz'in 2 bin 150 metre altına döşenecek bir boru hattıyla Türkiye'ye yılda 16 milyar metreküp doğalgaz sağlanmasını öngörüyordu.

Yılmaz'ın imzaladığı "Karadeniz Boru Hattı Projesi" anlaşmasına göre, 2.3 milyar dolara mal olacağı hesaplanan hattın inşaatı, Rao Gazprom ve BOTAŞ'ın oluşturacağı bir konsorsiyum tarafından gerçekleştirilecekti. Projenin Izobılma'da başlayacak kara kısmıyla Karadeniz geçişini konsorsiyumun Rusya kanadı, Samsun-Ankara kısmını ise, Türkiye kanadı yapacaktı.

Ruslar, konsorsiyumun oluşumunu Türkiye'ye bırakmadı; Rao Gazprom, OHS Konsorsiyumunun Rus ortağının Stroytransgaz, Türk ortaklarının da Turan Haznedaroğlu İnşaat Ticaret A.Ş. ve Öztaş İnşaat Ticaret A.Ş. olarak belirlendiğini BOTAŞ'a bildirmekle yetindi.

Böylece Yılmaz, 339 milyon dolara mal olacak Samsun-Ankara Boru Hattı'nıyapacak firmaları Rus tarafının belirlemesini de onaylamış oldu.

Doğalgaz bağımlılığı başlarken

Rusların tutumu, aslında Türkiye'nin kabul etmemesi gereken bir dayatmaydı. Ancak doğalgaz alımında daha önce yaşanan çarpıklıklar nedeniyle sessizce kabullenilmek zorunda kalınmıştı.

Türkiye ile Rusya arasında doğalgaz alımına ilişkin ilk anlaşmayı, 1984'te Başbakan Turgut Özal imzaladı. 1987 yılında 1.5 milyar metreküple başlayan doğalgaz alımı, 1993'te 6 milyar metreküpe çıktı, Türkiye hızla Rus doğalgazma bağımlı hale gelmişti. Rusya'nın verdiği doğalgaz ihtiyacı karşılamıyor, Türkiye Rusları gazı artırmaları için ikna etmeye çalışıyordu.

Çiller'in eylül 1993'te başbakan olarak çıktığı Moskova gezisinde, Rusya Başbakanı Victor Çemomırdin'i, doğalgaz miktarını 1996'dan başlamak üzere 2 milyar metreküp artırmaya ikna etmesi, gezideki heyette sevinç yaratmıştı.

Başbakan Yardımcısı Murat Karayalçın da Rusya Başbakan Birinci Yardımcısı Oleg N. Soskovets'ın 15-20 temmuz 1994 tarihleri arasında Ankara'ya yaptığı ziyaret sırasında, verilecek ilave gaz miktarının 2.5 milyar metreküpe çıkarılmasını sağlayarak bir adım daha attı.

Soskovets ve Karayalçm'ın imzaladıkları protokolde, ilave doğalgaz satışı için BOTAŞ ve Rao Gazprom'un ortak şirket kurmasını öngören madde, müthiş bir senaryonun uygulanmasına da fırsat yaratmıştı.

Senaryo, bu protokolün imzalanmasından bir yıl önce Ankara'da uygulamaya konulmuş; Gazprom, 6 temmuz 1993'te bir Türk firması olan GAMA'yla ortak bir şirket kurmuştu. Şirketin adı, GAMA-Gazprom idi.

Böyle bir şirket kurulması doğal bir işlemmiş gibi, Gazprom Yönetim Kurulu Başkanı V.V. Şeremet, Gama-Gazprom adlı bir şirket kurduklarını 18 ocak 1994 tarihli bir yazıyla BOTAŞ Genel Müdürü Hayrettin Uzun'a bildirmişti. Uzun'un 14 mayıs 1994'te Moskova'ya yaptığı gezi sırasında, ilave doğalgazm GAMA-Gazprom tarafından satılması gündeme geldi. Türkiye'ye doğalgaz ithali ve satışı yetkisi, 1990 yılında çıkarılan bir kararnameyle sadece BOTAŞ'a verilmişti.

Ruslar ısrar edince, Uzun, halen yürürlükte olan bu kararnameye

rağmen GAMA-Gazprom'le ilgili hükümler içeren bir protokol imzaladı. Şirket, ilave doğalgazm satışı dışında, Karacabey-İzmir boru hattı projesinin fizibilite raporunun hazırlanmasını, Tuz Gölü havzasında doğalgaz yer altı deposu yapımıyla Kafkaslar'dan geçmesi düşünülen yeni boru hatlan inşasının da birlikte araştırılmasını istiyordu.

Uzun Ankara'ya dönünce, Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı Veysel Atasoy kızdı. "Neden imzaladın?" Atasoy'un desteğini arkasına alan Uzun bu kez GAMA-Gazprom'un devreye girmesini engellemek için çaba harcamaya başladı. Gazprom yetkilileri, şirketle ilgili ısrarlı yazılar gönderiyordu. Uzun, 22 ağustos 1994 tarihli bir yazıyla, kendisinin mayıs 1994'te imzaladığı protokolün Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanlığı'nca uygun görülmediğini bildirdi. GAMA-Gazprom alınmayacak, ortak şirketi BOTAŞ ve Gazprom kuracaktı!

Ancak Ruslar, Atasoy'un kasım 1994'te Moskova'ya yaptığı gezisi sırasında, sorunu yine masaya getirdiler. Atasoy, Rusların dayatmaları karşısında RAO Gazprom Yönetim Kurulu Başkanı R.İ. Viyahirev'in önüne sürdüğü yeni protokolü imzalamak zorunda kaldı.

Uzun, bu protokole rağmen şirketin kuruluşuyla ilgili itirazını sürdürerek, BOTAŞ'ın payının yüzde 50 olacağı bir şirket kurulmasını önerdi. Gazprom ise, yine Erol Üçer'in Yönetim Kurulu Başkam olduğu GAMA'nın da ortaklığının bulunacağı üçlü bir formül öneriyordu.

Uzun'un 30 ekim 1995'te BOTAŞ Genel Müdürlüğü'nden ayrılması ve Atasoy'un Enerji Bakanlığı'ndan uzaklaşmasından sonra Gazprom, isteklerini kabul ettirmekte zorlanmadı. Gazprom yetkilileri, Enerji Bakanlığı'na yeni gelen Şinasi Altıner'e GAMA-Gazprom'u kabul ettirmeyi başardılar.

BOTAŞ'ın yeni Genel Müdürü Mustafa Murathan, Rusların istediğini uygulamaya koydu. 1998'den itibaren Rusya'dan her yıl alınacak 2.5 milyar metreküp doğalgaz satışının Gama-Gazprom şirketince yapılması ve BOTAŞ'ın bu şirkete ortak olarak katılması protokole bağlandı.

Şirketin ismi "Turusgaz" olarak değiştirilecek, GAMA kendi elindeki hisselerin yüzde 39'unu BOTAŞ'a satacaktı. Fakat GAMA, BOTAŞ yöneticilerini bir şekilde ikna ederek, yüzde 35 hisse devretti, hamiline yazılı yüzde 4.4 hisseyi yine kasasında tuttu.

Hamiline yazılı bu hisseler, aslında Gazprom yöneticilerine aitti. Daha önemlisi, Turusgaz, doğalgazın her bin metreküpünden 12 dolar fark

alacaktı.

Bu konudaki kararlan imzalamak, REFAHYOL hükümetinin Başbakanı Necmettin Erbakan ve Enerji Bakanı Recai Kutan'a düştü! Erbakan ve Kutan, Türkiye'nin alımın Turusgaz üzerinden yapılması nedeniyle her yıl yaklaşık 24 milyon dolar zarara uğramasına ve GAMA'nın havadan para kazanmasına onay vermiş oldu.

Turusgaz'ın kuruluşuyla ilgili işlemlerin tamamlanması 1997 sonunu buldu. 1998 sonunda Turusgaz'ın bir yıllık net kân, 1.2 trilyon lirayı bulacak, tabii bu paranın yüzde 19.4'ü de GAMA'nın hesabma yatmlacaktı!

Ruslar, 1994'te GAMA'nın ödüllendirilmesinde uyguladıklan bu garip mantığı, aralık 1997'de imzalanan "Karadeniz Boru Hattı Projesi"nde de aynı şekilde sergileyip, bu kez Turan Haznedaroğlu İnşaat ve Öztaş İnşaat şirketlerini ödüle layık görmüşlerdi!

OHS'nin Türk ortaklarından Öztaş'ın sahibi Vehbi Öztaş ile Haznedaroğlu'nun sahibi Turan Haznedaroğlu, ANAP'a yakın işadamlan olarak tanınıyorlardı.

Lobi şirketlerinin yaran

Üçüncü Yılmaz Hükümeti kurulduğu sırada Türkiye'nin Washington'da bir lobi şirketi yoktu. Fleishman Hillard ve Capitoline adlı lobi şirketleri, REFAHYOL döneminde devre dışı bırakılmışlardı.

Özal döneminde Türkiye'yi birçok kez ziyaret eden Teksas eski milletvekili Greg Laughlin'in bir lobi şirketi vardı ve sonuca ulaşacağı kanalları iyi biliyordu. Büyükelçilik yerine, Yılmaz ailesini yakından tanıyan işadamı Levent Kurtcebe'den yardım istedi.

Kurtcebe, Laughlin'i Yılmaz'la görüştürmek için tek koşul öne sürdü; "Washington'da oturan Ahmet Ünal Durak'ı şirketinizde işe alm."

Durak, bir mühendisti ve lobicilikle uzaktan yakından ilgisi yoktu. Ancak Greg, bu isteği düşünmeden kabul etti, lobi işini alırsa bir yılda 2 milyon dolar kazanacaktı.

Kurtcebe, Laughlin'i, Yılmaz'la görüştürdü. Yılmaz, Laughlin'le çalışmaya ikna olarak şirketi Patton-Boggs'la anlaşma yapılması talimatı verdi. Sözleşmeyi, Devlet Bakanı Cavit Kavak imzaladı. Bu süreçte Washington Büyükelçisi Nüzhet Kandemir, by-pass edilmişti.

Bir süre sonra Sema Erdem, Başbakan Yılmaz'ın Amerika gezisi

hazırlıklarını denetlemek üzere Washington'a gittiğinde bu şirketle temas kurdu. Elçilikten tahsis edilen araçla dolaşan Sema Erdem'e, A. Ünal Durak da eşlik ediyordu.

Durak, Başbakan'ın Washington'da okuyan oğlu Yavuz Yılmaz'la dost olmuştu. Yavuz, lobi şirketinde çalışmaya başladıktan sonra tanıştığı A. Ünal Durak'a "Ünal Ağabey" diye hitap ediyordu.

Durak'ı, babasının eski koruması olan emekli Başkomiser Erol Gökyaprak'la tanıştırarak PETROM adlı bir şirket kurmalarını sağlayan da yine Yavuz oldu.

İptal edilen randevu

Yılmaz'ın, Amerika gezisi öncesinde Avrupa Birliği-Türkiye ilişkilerinde tatsız gelişmeler yaşanıyordu. Almanya ziyareti sırasında Başbakan Helmut Kohl'le yaptığı görüşme başarısız geçmiş, Türkiye'nin AB üyeliğini engelleyen Kohl'ü ikna etmeyi başaramamıştı Yılmaz. Bunun sonucu olarak da Lüksemburg zirvesinden adaylık kararı çıkmamış, AB'yle ilişkiler donma noktasına gelmişti.

Yılmaz, Washington'a giderken uçağın mola verdiği Brüksel'de, "Haziran ayma kadar AB zirvesi yeniden toplanıp kararını değiştirmezse, tam üyelik başvurumuzu geri çekeceğiz" diyerek rest çekti. Bu resti Amerika'daki konuşmalarında da tekrarladı. Clinton'ın, Türkiye'nin önemine ilişkin sözleri yüreğini ferahlatıyordu.

Bir de Musevî kuruluşu Anti-Defemation League'den aldığı "üstün devlet adamı" ödülüne sevinmişti. Bu ödülü alanlar arasında Mitsotakis, Kinkel, Holbrooke, Albright gibi ünlü devlet adamları bulunuyordu.

Büyükelçiliğin Yılmaz için hazırladığı gezi programında, Washington Post gazetesini ziyaret ve yöneticilerle görüşme de yer alıyordu. Dışişleri'nden, Büyükelçi Murat Sungar, randevu günü gazeteye erken giderek beklemeye başladı. Randevu saati geçmesine rağmen, Başbakan bir türlü gelmeyince telaşlanıp, Willard Oteli'ne telefon etti.

Gazete yönetimi nezdinde Türkiye'nin itibar kaybedeceğini umursamadan son anda ziyaretten vazgeçmişti Yılmaz! Boşalan zamanını değerlendirmek için de daha "önemli" bir program yapmıştı; Cavit Kavak ve Cumhur Ersümer'le kentte dolaşmak...

Büyükelçi Sungar, ne kadar rica ettiyse de ikna edemedi Yılmaz'ı. Bunun üzerine çaresiz kalan Büyükelçi, Washington Post yönetici ve yazarlarının beklediği odaya dönüp özür diledi.

Yılmaz, Başbakan olarak çıktığı Washington gezisinde zamanının çoğunu resmi temaslardan ziyade dolaşmaya ve özel ziyaretlere ayırdı. Doğal olarak, oğlu Yavuz'un evini görmeyi de ihmal etmedi.

Ancak Mesut ve Berna Yılmaz ile Cavit Kavak'ın araçlarının siren çalan Amerikan polisinin eskortluğunda Georgetown'a dalması mahallede küçük bir heyecan dalgası yarattı. Semt sakinleri, merakla camlara, kapılara fırlayıp ne olduğunu anlamaya çalıştılar. O zaman öğrendiler ki, Türkiye başbakanının oğluyla aynı semtte oturuyorlar!

Çevrenin ilgisini fark eden Cavit Kavak, kendilerini karşılayan Yavuz'un kulağına eğildi. "Mahalleye iyi hava attık. Artık bu çevreden hırsız bile geçmeye cesaret edemez" dedi. Güldü.

Yavuz, babasının ziyaretinden birkaç ay önce alkollü olarak kullandığı BMW marka son model arabasıyla Washington'da trafik kazası yapmış, ucuz kurtulmuştu. Kazadan sonra Range Rower marka büyük bir jip satın almıştı. Fırsat buldukça jipine atlıyor, okyanus kıyısındaki Atlantic City'ye gidip dinleniyordu.

Sessiz filmin kerameti

Yılmaz'ın hedefi, MİT Müsteşarı Sönmez Köksal'ın yerine Emniyet kökenli Kemal Yazıcıoğlu'nu getirmekti. Ancak koalisyon ortaklarından istediği desteği bulamayınca, Yazıcıoğlu'nu Emniyet Genel Müdürü yapmak istedi. O da itiraz görünce, Yazıcıoğlu Ordu Valisi oldu.

MİT Müsteşarlığı için birden fazla aday vardı. Askerler, deneyimli istihbaratçı Miktad Alpay'ı istiyorlardı. Ancak binlerinin yaydığı "Alevi olduğu" söylentileri, Alpay'ın şansını yok etti.

Yılmaz'ın 9 aralık 1997'de yaptığı bir günlük Londra gezisi, Atasagun'un önünün açılmasını sağladı. Yılmaz, bir gazeteci dostunun tavsiyesine uyarak Atasagun'la yaptığı 1.5 saatlik görüşmede ona ısınmıştı.

Yılmaz, Türkiye'ye döndükten sonra MİT Müsteşarlığı konusunda müthiş bir kulisin ortasında buldu kendini. Ancak kararını vermekte zorlanmadı.

Atasagun'u, 19 ocak 1998'de Ankara'ya çağırdı. Birkaç kez görüştüler. Başbakan'ın ona yakınlık duymasındaki önemli etkenlerden biri, Özer Çiller'e verilen brifinge katılmamasıydı! Politikaya bulaşmamış, sivrilikleri olmayan bir istihbaratçı olan Atasagun böylece tek aday durumuna geldi.

MİT Müsteşarlığı'na atama kararnamesini altı gün masasında bekleten Demirel'in tereddütlerini de Yılmaz giderdi ve Atasagun'un ataması gerçekleşti.

Amok koşucusu bozkurt

Dışişleri Bakanı Hans D. Genscher'le 1988'deki kavgasından sonra Alman devlet adamlanyla yıldızı bir türlü barışmayan Yılmaz'ın, İngiliz Financial Times gazetesine verdiği demeç, Almanya'yı ayağa kaldırdı.

"Almanya, Orta Avrupa'yı kendi lebensraum'u (hayat sahası) olarak kabul ediyor" demişti. "Lebensraum", Hitler döneminde kullanılan bir kavramdı ve Yılmaz, bu kavramı kullanarak, Türkiye'nin AB'ye girişini engelleyen Başbakan Kohl'ün "Hitler dönemi politikaları uyguladığım" ima etmişti.

Almanya Dışişleri Bakanı Klaus Kinkel, Yılmaz'ı, "Amok koşucuları"na benzetti. Malezya'da gözü dönmüş şekilde çılgınca koşarak ilk rastladığı kişiyi öldürmeye çalışan yerlilere "Amok koşucusu" deniyordu.

Alman medyasındaki eleştiriler günlerce sürdü. Almanya'nın Doğu eyaletlerinde saygın bir gazete olarak tanınan Berliner Zeitung'un 7 mart 1998 tarihli sayısında başyazı Yılmaz'a ayrıldı. "Başbakan son açıklamasıyla sadece Almanya'nın tarihini hatırlatmakla kalmayıp, kendi geçmişini de hatırlattı" deniyor, ağır bir iddia ortaya atılıyordu:

"Gençlik yıllarında aşın sağcı 'Bozkurtlar' örgütüne üye olan Mesut Yılmaz'ın zaman zaman 'Büyük Türkiye'den söz ettiği biliniyor."

Özür dilemesini bekliyorlardı. Ancak Yılmaz, "Hitler'le paralellik kurmak istemedim" dedi ve özür dilemek yerine yine yüklendi:

- ... gerçekleri söylediğimde nasırlarına basılmış gibi ortalığı ayağa kaldırıyorlar.

Sonuçta olan Türkiye'nin Avrupa Birliği'yle ilişkilerine oldu. Yılmaz, konuşmalarıyla ilişkilere tahmin edemeyeceği kadar büyük bir zarar vermişti.

Vesayet kompleksi

Koalisyonun ilk aylarında askerlerle karşı karşıya gelmemeye özen gösteren Yılmaz, giderek rahatsızlığını gizleyemez hale geldi. Resmi bir ziyaret için 13 mart 1998'de Tiflis'e giderken, uçakta gazetecilerin sorusu üzerine dayanamadı, sert konuştu:

- Eğer irtica ve terörle mücadelede birisi çıkıp da demokratik hukuk devleti dışında bir mücadele yöntemini savunursa kendisi irtica veya terör gibi üçüncü bir tehlike haline gelecektir.

Aynı uçakta bulunan koalisyon ortağı DTP'nin Genel Başkam Hüsamettin Cindoruk ise daha açık konuşuyordu:

- En büyük irtica Türkiye'de darbe istemektir ve darbe yapmaktır.

Gecenin ilerleyen saatlerinde Tiflis'teki otel odasında gazetecilerle sohbet eden Yılmaz yine Cindonık kadar açık değildi. "Bir şeyler söylemem ama bir şeyler anlatırım. Anlayabilirseniz."

Başbakan ve gazeteciler arasında "sessiz film oyunu" başladı. Yılmaz, önce elini omzuna götürüp apoleti tarifi etti. Gazeteciler, "Asker" dedi.

Bu kez dört parmağını omzuna koydu. Odada bulunan üç gazeteci heyecanlanmıştı, hemen atıldılar: "Orgeneral". Yılmaz, başıyla onayladı. Bir eliyle yüksekleri göstererek, işaret parmağıyla "bir" sayısını işareti etti. Gazetecilerin yanıtı gecikmedi:

- Çevik Bir...

Yılmaz, yine başını sallayarak onayladı. Durum anlaşılmıştı, "Çevik Bir'in görev süresinin uzatılabileceğini" kastediyordu.

Ardından bir kere daha yüksekleri işaret etti. Gazeteciler, "Karadayı" deyince onayladı. Eliyle de "güle güle" işaretini yapınca, ikinci mesaj da çözülmüş oldu. "Karadayı emekli oluyor."

Otel odasında oynanan bu garip oyun, gazetelere "Yılmaz sessiz film oynadı" yorumuyla yansıdı.

Genelkurmay Başkanı Karadayı'nın yanıtı gecikmedi. "Asılsız ve hayal ürünü bu mülahazalar, Türk Silahlı Kuvvetleri komuta kademesi içerisine nifak sokmaya, bölmeye ve zayıf düşürmeye yönelik, esef verici, izan ve insaf ölçülerine sığmayan hezeyanlar olarak değerlendirilmiştir."

Bu defa geri adım atmayan Yılmaz, ANAP grubunda milletvekillerine hitap ederken, "Höt deyince kaçmam" dedi. Alkışlar arasında Karadayı'yı yanıtladı:

"27 marttaki MGK toplantısını 28 Şubat'a benzetenler var. Böyle olmadığını görecekler. Eğer o toplantıda bir dayatma gerekecekse, o dayatmayı ben yapacağım. Batı Çalışma Grubu lağvedilmeli, ben Başbakanlıkla Takip Kurulu kurdum."

Başta Cumhurbaşkanı Demirel olmak üzere koalisyon ortağı olan Ecevit ve Cindoruk da dahil tüm siyasiler, Yılmaz'ın böyle bir çatışmaya girmesinin nedenini anlamaya çalıştı. "Vesayet kompleksi" nedenlerden biriydi tabii. Ancak asıl neden çocukluğunda yaşadığı sıkıntılı dönemler nedeniyle askerlerle işbirliği içinde olmayı bir türlü içine sindirememesiydi.

Askerler için de Yılmaz'ın gerekçelerinin hiçbirinin önemi yoktu. Onlar düş kırıklığı içindeydi. REFAHYOL'u iktidardan indirip, başbakanlığı hediye ettikleri Yılmaz'ın kendilerine böylesine cephe almasına bozulmuşlardı.

Karadayı ve dört kuvvet komutanının imzasıyla "muhtıra" gibi bir bildiri yayımlandı. 20 mart 1998 tarihli bildirideki ifadeler, yenir

yutulur cinsten değildi:

... makamı, konumu ve görevi ne olursa olsun, hiç kimse kişisel menfaatleri ve siyasi ihtirasları uğruna Türk Silahlı Kuvvetleri'ni bölücü ve irticai gelişmelere karşı mücadele azminden vazgeçiremez.

TSK, bu tartışma ve talihsiz beyanların devamının, ülkenin demokratik yapısına ve milli menfaatlere son derece zararlı olduğu düşüncesindedir.

"Höt" diyen bu bildiri yayımlanır yayımlanmaz Yılmaz, çark etti. Gazetelerde "Tanksız balans ayan" olarak değerlendirilen bildiri için "makul bir bildiri" deyip sıyrıldı işin içinden.

Ardından Karadayı'yla bir araya gelip ilişkileri düzeltmeye çalışsa da askerlerin, MGK'dan irticayla ilgili sert kararlar çıkarmasını önleyemedi. BÇG de faaliyetlerini durdurmak bir yana daha da yoğunlaştırdı.

Zayıf Çiller tercihi

Hükümetin dayandığı milletvekili çoğunluğunun mecliste zayıf kalması, seçimin gündemden hiç düşmemesine neden oluyordu. 1998'in ilk aylan boyunca sürekli seçimin tartışılması, Turgut Yılmaz'ı sinirlendirdi.

ANAP merkez karar yönetim kurullarının değişmez üyesi haline gelen Turgut, Başbakan'ın kardeşi olmaktan öte ANAP yönetiminde ve hükümette etkin bir isimdi artık. MKYK toplantısında hükümeti sert bir dille eleştirdi:

- Suni gündem üretiyorsunuz. Bunları konuşmak yerine filedeki yangını söndürün.

Devlet Bakanı Güneş Taner'in televizyonlarda puro içerken görünmesine de bozulmuştu; "Vatandaş televizyonda purosunu gözüne sokan bakanlar istemiyor, 30 santimlik puro içen bir bakanı kimse evine konuk etmek istemez."

Taner, Turgut'un eleştirilerini pek ciddiye almayıp, kısa bir yanıt verdi; "En uzun puro 23.5 santimdir."

Yılmaz ise en yakınından, kardeşinden gelen bu eleştirilere rağmen hükümetin gidişatında değişiklik yapmayı gerekli görmedi. Rehavetinin nedeni, en büyük rakibi Çiller'in REFAHYOL hükümeti döneminde ağır bir yara aldığına ve yeniden toparlanmasının zor

olacağına inanmasıydı.

Yılmaz ve Çiller arasında, soğuk savaş yıllarının deyimiyle, "dehşet dengesi" kurulmuş, birbirlerinin varlık nedeni haline gelmişlerdi. Dolayısıyla öldürücü darbe indirmekten kaçmıyorlardı.

Ancak milletvekilleri ve parti kamuoyundan gelen baskılar üzerine Yılmaz, Çiller'in REFAHYOL döneminde aklanan mal varlığı konusunu yeniden gündeme getirmek zorunda kaldı.

Çiller'in servetinde 669 milyar liralık açıklanamayan bir artış olduğu gerekçesiyle verilen soruşturma önergesine, ANAP'ın yanı sıra DSP ve DTP de imza verdi.

Bu önerge 17 nisan 1998'de TBMM Genel Kurulu'nda kabul edilince, Çiller çılgına döndü. Yılmaz'ın, hükümet kurulmadan önce koalisyon teklif etmeye gelirken gönderdiği beyaz zambakları anımsadı. "İyi ki beyaz zambaklara kanmamışım."

Mal varlığında ikinci restleşme

Çiller, hakkındaki soruştumıa önergesine sessiz kalmayıp, karşı atağa geçti. İki yıl önce son anda geri çektirdiği Yılmaz'ın "haksız servet edindiği" iddiasıyla ilgili önergeyi yeniden meclise getirdi.

Yılmaz, her ne kadar "Benim içim son derece rahat. Ne isterlerse araştırsınlar" dese de, CHP'nin önergenin kabulü yönünde oy vermesinden tedirgin olmuştu. Koalisyonu dışardan destekleyen CHP, bütün soruşturma önergelerine kabul oyu vereceğini önceden ilan etmiş, Çillerle ilgili önergede de CHP'liler kabul oyu kullanmıştı.

DYP'nin misillemesi yeni önergelerle sürünce Yılmaz cephesi bunaldı. Turgut Yılmaz ve Halit Dumankaya, "Onların verdiği her önergeye üç önergeyle karşılık verelim" dediler. Yılmaz kabul etmedi. "Bu işleri bu kadar ayağa düşürmeyin" diyerek, gelişmeleri izledi. Fakat mal varlığı önergesinin ardından kendisiyle ilgili beş soruşturma önergesinin daha kabul edilmesini önleyemedi:

Kurtköy Havaalanı inşasında usulsüzlük, İstanbul'da yeni turizm alanlarının açılması ve tahsisinde partizanca davranmak, İzmit'te SEKA arazisini bedelsiz olarak fabrika yapmak üzere Ford ve Koç Grubu'na tahsis etmek, POAŞ'ın özelleştirilmesi ihalesine fesat karıştırmak, İzmit Körfezi geçiş ihalesinde devletin zarara uğratılmasına göz yummak.

Ayrıca Karadeniz otoyolu yapımıyla ilgili olarak Bayındırlık Bakanı

Yaşar Topçu, TBMM Genel Kurul inşaatı nedeniyle eski TBMM Başkanı Müstafa Kalemli hakkında verilen önergeler de kabul edilmişti.

O günden sonra Yılmaz ve yakın çevresini Yüce Divan korkusu sarmıştı.

Başbakan'ın zengin ev sahibi

Mal varlığı, Kurtköy Havaalanı ve turizm merkezleriyle ilgili soruşturma komisyonları kısa sürede kurularak çalışmaya başladı.

Malvarlığı Komisyonu'nun isteği üzerine Yılmaz, yeni bir mal varlığı listesi gönderdi. Bu listede, önceki mal bildirimine oranla önemli bir artış yoktu.

Beyaz Saray işhanınm altıda bir hissesi, Suadiye'de bir apartmanın beş dairesi ve Ankara'da bir kooperatif hissesinin yanı sıra, bankada 131 milyon lira ve 20 bin dolan vardı. Kardeşi Turgut'a olan 2.8 milyarlık borcunu ödemiş, Bodrum'da büyük bir villa satın almıştı. Berna Hanım, eşinden daha zengindi:

"İstanbul Zekeriyaköy'de dubleks villa, Bodrum'da ev, bankalarda 11 milyar lira ve 23 bin dolar, yarım kilo altın, 48 adet mücevherat, 1996 model Tempra araba ve Delta Deri Giyim Sanayii AŞ.'ye ait nominal değeri 20 milyar olan hisse."

Turgut, Bodrum'daki villayı Berna Haninim şirketteki kâr payından, Beykoz Konakları'ndaki villayı da Zekeriyaköy'deki villanın satışından sağladığı parayla almıştı. Beykoz Konakları'ndaki evin bedeli 250 bin doları peşin, kalanı 15'er bin dolarlık 50 taksitte ödenmek üzere toplam 1 milyon dolardı.

Mecliste kurulan komisyon, Yılmaz ailesinin mal varlığıyla ilgili bu değişimleri tek tek inceledi. Önceki döneme oranla mal varlığında 598 bin dolarlık artış saptanınca Yılmaz, yazılı olarak yanıt verdi.

"Bu artışın 525 bin dolarlık bölümü Zekeriyaköy'de Berna Yılmaz'a ait villanın, Raif Zihnali adlı kişiye satışından kaynaklanıyor."

Oysa bu villanın değeri, Yılmaz ailesinin 1997 tarihli mal beyanında 891 milyon lira (55000 dolar) olarak gösterilmişti. Beyan edilen değerle satış bedeli arasında yaklaşık 10 kat fark olması soru işaretleri doğurdu.

Hatta Zekeriyaköy'de arsaların en fazla 250 bin dolara alıcı bulduğu, Yılmaz'ın bildirdiği satış bedelinin gerçekleri yansıtmadığı da ortaya

atıldı. Ama bu iddiaların hiçbiri kanıtlanamadı.

Üzerinde en çok durulan konu ise Yılmaz ailesinin oturduğu Nenehatun Caddesi üzerinde bulunan evin sahibi işadamı Nuri Özaltın'a ödediği kira miktarıydı. ANAP milletvekili ve eski bakan Ali Talip Özdemir'in kayınpederi olan Özaltm'ın Özlüce ve Kığı baraj ihalelerinde kayırıldığı ve bunlara karşılık Yılmaz'ın kira ödemediği öne sürülüyordu.

Yılmaz, 1000 dolar kira ödediğine ilişkin sözleşmeyi komisyona gönderdi. Milletvekillerini bu da tatmin etmedi. Yılmaz, iktidarda olmasına rağmen, komisyonda çoğunluğa sahip değildi. DSP'li Başkan Fikret Ünlü DYP'lilerin ortaya attığı iddiaların titiz biçimde araştırılmasına yardımcı oluyordu.

Yılmaz, ifade vermek üzere komisyona geldiğinde, Ankara'nın en lüks semtlerinden birinde olan dubleks binanın kira bedelinin daha yüksek olması gerektiğini savundular. Yılmaz, "Taşındığımızda ev harabeydi, tadilat yaptırdım" dedi, ekledi:

- Kirayı peşin ödediğimi düşünürseniz rayicin altında kalmadığını görürsünüz. Ev sahibim Nuri Özaltın, Özlüce Barajı'nıdaha önceki dönemde almış, o baraj bitmek üzere. Kığı Barajı ihalesiyle de hiç ilgilenmedim.

Yılmaz komisyonda soruları yanıtlarken r alı attı. Milletvekillerinden, istedikleri soruyu sormalarını istedi. "Yolsuzluk olduğundan şüphe duyduğunuz her konuyu araştırmalısınız" dedi.

Kardeş Turgut'un zenginliği

Başbakan'ın mal varlığıyla ilgili soruşturma komisyonunda en fazla ilgi uyandıran, kardeş Turgut'un zenginliği oldu. Turgut'un mal varlığı listesi hayli kabarıktı.

1994'teki bildirimden sonra geçen dört yılda tam dört kat büyümüştü serveti. GSD Holding ve GSD Yatırım Bankası başta olmak üzere dört yeni yatırım yapmıştı. Ayrıca Özbekistan'da da yatırımlar yapmış, büyük bir atılım gerçekleştirmişti. Sadece Almanya'da Sparkasse Bank'taki hesabındaki nakit parası bile 1 milyon 575 bin markı buluyordu.

Listenin kabarıklığını gören DYP'liler, Yılmaz'ı bırakıp kardeşine yöneldiler. Tekstilbank ve Conrad Oteli'nin gerçek sahibi olduğu, Hazine arazisini işgal ettiği, vergi kaçırdığı, Almanya'da bankalarda serveti bulunduğu iddialarını bir kez daha incelemeye başladılar.

Tekstilbank'tan komisyona gelen yazıda, Mesut ve Turgut Yılmaz'ın bankanın kurucuları ve ortakları arasında yer almadığı bildirildi. Ancak Turgut'un yönetim kurulu başkanı ve kurucusu olduğu GSD Holding, bankanın yüzde 33.07 ortağıydı. Conrad Oteli'nin sahibi olduğu ise doğru değildi.

Turgut, komisyona gönderdiği 9 temmuz 1998 tarihli yedi sayfalık metinde, bütün iddiaları tek tek yanıtladı. Berna Yılmaz'ın hisse durumunun değiştiğini bildirdi. Berna Yılmaz, Delta'daki hisselerinin yüzde 10'luk bölümünü Turgut'a satmıştı. Önceden yarı yanya olan ortaklıkta, Turgut'un hisse oranı yüzde 60'a ulaşmıştı.

Turgut, fabrikasının Hazine arazisini işgal ettiğini de yalanladı. Milli Emlak Genel Müdürlüğü'ne başvurmalarına rağmen, 1994 yılında DYP'li Devlet Bakanı Esat Kıratlıoğlu'yla televizyonda tartışmalarının ardından, dönemin İstanbul Valisi Hayri Kozakçıoğlu'nun bu araziyi kullanmalarını engellediğini anlatıyordu.

Metnin dili sertti, yukardan bakan bir havası vardı. En çok da babasının servetine dil uzatılmasına sinirlendiğini saklamamıştı:

"Ailemin serveti helal kazançla elde edilmiş, son kuruşuna kadar vergilendirilmiştir. Bu servetin üzerinde hiçbir kul hakkı olmadığı gibi, hiçbir devlet imtiyazı da söz konusu değildir.

Yüce meclisin çatısı altında böyle duyum ve dedikoduya dayalı bir önergenin muhatabı olmaktan dolayı üzgünüm."

Genelkurmayla ikinci çatışma

Hükümet birinci yılını doldururken Genelkurmayla Yılmaz arasında yeni bir gerginlik ortaya çıktı. Bu kez neden, Genelkurmay İkinci Başkanı Orgeneral Çevik Bir'in yaptırdığı belirtilen bir kamuoyu araştırmasıydı. FP'nin seçimde birinci parti çıkacağı sonucuna ulaşılan anketle ilgili haberler, siyasi kulisleri dalgalandırdı. Bir, anket yaptırdığı haberlerini yalanladı ama gazetecilere "Kamuoyu yoklamalarına göre FP birinci parti. Bizim açımızdan irtica hâlâ birinci tehdittir" demekten de geri kalmadı.

İlk tepki Ecevit'ten geldi; "Laiklik, her dindarı potansiyel mürteci gibi görerek korunamaz." Yılmaz, Bir'i "yetkisini aşmakla" suçladı:

- Yapılan hareket yanlıştır. Türkiye'de bu tespitleri yapması gereken kişiler var, yapmaması gereken kişiler var.

İşte bu açıklama gerginlik yaratmıştı. Orgeneral Karadayı'nın imzasını

taşıyan 5 temmuz 1998 tarihli 2.5 sayfalık cevabi açıklamanın hedefi, yine doğrudan Başbakan'dı:

TSK komutanlarının yıpratılma hevesleri, şerefli ordumuzun müstehak olduğu bir davranış da değildir. TSK daima siyasetin dışında kalmaya özen göstererek, görevini yapmaya devam edecektir.

Yılmaz, her zaman olduğu gibi askerler karşısında geri adım atıp tartışmayı noktaladı ama muhalefet ısrarlıydı. Çiller, Bir'in görevden alınmasını istedi. Yılmaz'ın seyirci kaldığı tartışma böylece uzayıp gitti.

Hükümet düşüren ihale

Yılmaz ailesi, dört ay kadar önce yaşamım yitiren sevgili dostları Feyyaz Tokar'ın kızı Serra'nın düğününe hazırlanıyordu. Öğle saatlerinde Turgut'un telefonu çaldı. Arayan Devlet Bakanı Eyüp Âşık'tı. Telaşlı bir sesle konuşuyordu:

- Kendine dikkat et, bugün Çakıcı seni vurduracak.

Turgut şaşırdı ancak soğukkanlılığını kaybetmedi. "Eyüp, Alaattin'le görüşüyorsan selam söyle. Benim yerim yurdum belli. Burada kendisini bekliyorum. Hiç heyecanlanma" dedi, telefonu kapattı. Hemen ağabeyini aradı; "Kardeşim, bu nasıl üsluptur?" dedi ve Âşık'la konuşmasını aktardı:

- Bakan yaptığın adam, beni arıyor "Seni öldürecekler" diye. Beni mi araması lazım? İçişleri Bakanını nu, Emniyet Müdürü'nü mü araması lazım? Bu aptalca bir iş değil mi?

Yılmaz, ilgileneceğini söyleyip, yatıştırdı kardeşini. Akşam, Karaköy Liman Lokantası'ndaki nikâhta buluştular. Polis, lokanta ve çevresinde yoğun güvenlik önlemleri almıştı.

13 aralık 1997'deki bu düğünden sonra Çakıcı'nın yakalanması çabaları yoğunlaşacaktı. Polis, Avrupa'da sık sık yer değiştiren Çakıcı'nın peşindeydi. Yılmaz'ın beklediği haber, 17 şubat 1998'de geldi. O sırada Sabah gazetesi yazarlarıyla sohbet eden Yılmaz, duyduğu müjdeyi gizlemedi:

- Çakıcı, Fransa'da yakalanmış.

Ertesi gün Sabah'ta yayımlanan haber, bütün medyayı ayağa kaldırdı. Ama Yılmaz'ın müjde haberi yanlış çıktı. Çakıcı, Hürriyet'e telefon ederek, durumu açıklığa kavuşturdu:

- Fransa'da ufak bir tehlike atlattım, ama yakalanmadım.

İspanya'dan Fransa'ya girerken, bir soygun nedeniyle polisin yaptığı operasyon sırasında sınırda dört saat kadar beklemek zorunda kalmış, o gecikince buluşacağı kurye, Çakıcı'nın yakalandığını sanarak Türkiye'deki dostlarına telefon etmişti. Bu telefon konuşmasını dinleyen polis de haberi kontrol etmeden Başbakan'a ulaştırmıştı. Tabii Başbakan da hemen gazetecilere...

Fransa'da atlattığı "ufak tehlike", Çakıcı'ya etrafındaki çemberin giderek daraldığının sinyalini vermişti. Büyük para kazanacağı Türkbank işini bağlama girişimlerini hızlandırdı.

Erol Evcil'in bankayı alamayacağı artık ortaya çıkmış, o da bu hevesten vazgeçmişti. Türkbank'la artık Korkmaz Yiğit ilgileniyordu. Çakıcı, Korkmaz Yiğit'i 1995'ten beri tanıyordu. Haraç istediği Nesim Malki'yi İstanbul Valisi'ne götürmesi üzerine telefonla aradığı Yiğit'le daha sonra da görüşmüş, yaptığı lüks konutlardan iki daireyi neredeyse değerinin üçte birine "satınalmış"tı!

Yiğit, REFAHYOL döneminde BankEkspres'i alarak bankacılık sektörüne girmiş, ardından hızla büyümüş bir işadamıydı. Türkbank'ı da almak istiyordu.

Hükümet'le ilk temas

Yiğit, Türkbank'le ilgili temaslarda bulunmak üzere yakın arkadaşı, DYP Milletvekili Cefi Kamhi'yle birlikte Ankara'ya geldi. Kamhi, onu DTP Genel Başkanı Hüsamettin Cindoruk'la görüştürdü. Yiğit, Çakıcı'nın Türkbank ihalesinde devreye girmeye çalıştığını, kendisinin de bu durumdan korktuğunu söyledi.

"Bunda korkulacak bir şey yok" dedi Cindoruk. Çakıcı'nın babasını tanıdığını anlattı:

- Çakıcı'nın babasının avukatıydım. Onu morgdan ben aldım. Yalnız onun bu bankadan beklentisi var. Bankayı 100 değil, 103'e aldığını düşüneceksin.

Görüşmeden sonra Cindoruk'u uğurlarken, bulundukları otelde kalabalık bir grupla yemek yiyen Devlet Bakanı Güneş Taner'i gördüler. Kamhi, Yiğit'i, Taner'in yanına götürdü. "Müsaade ederseniz Korkmaz Yiğit'i sizinle tanıştırmak istiyorum." Onları masaya buyur eden Taner, sözünü sakınmadı:

- Korkmaz Yiğit ismini İstanbul piyasasında müteahhit olarak biliyorum. Ama kendisine yanlış dostlar seçtiğini duydum.

Yiğit'in yüzü bembeyaz oldu. Kısa bir süre sonra da masadan kalktılar. Bu kısa görüşmenin ardından Kamhi, Taner'i defalarca arayarak, Yiğit'in konuya açıklık getirmek üzere görüşmek istediğini iletti, randevu istedi.

Yiğit, Taner'i 30 nisan günü bakanlıktaki makam odasında ziyaret etti. Sheraton'daki ifadesinden rahatsız olduğunu söyledi, "devletin

adaletini istiyorum" dedi. Çakıcı'yı hiç tanımıyordu!

- Ben banka sahibi muteber bir müteahhitim. Bu gibi işlere tenezzül etmem.

Taner onu dinledi. Mayıs başında bir kez de Taner'in İstanbul'daki evinde görüştüler. Yiğit, Türkbank'ı almak istediğini orada söyledi.

"Teklifini ver, sonra görüşelim" dedi Taner.

İstanbul Emniyet Müdürlüğü, 13 mayıs 1998'de Emniyet Genel Müdürlüğü istihbaratına 7956 sayılı bir yazı gönderdi. Yazıda, "Türkbank ihalesi konusunda Çakıcı ve Yiğit arasında anlaşma sağlandığı, ihaleye başkasının girmemesi için Çakıcı'nın girişimlerde bulunacağının istihbar edildiği" bildiriliyordu.

"İhaleden dışla" talimatı

Çakıcı, 21 mayısta Yiğit'i cep telefonundan aradı. İhaleye katılmak üzere dosya alan şirketleri soruyordu. Hazırlıkları gözden geçirdiler. Çakıcı, "İyi günler efendim" diyerek kapadı telefonu. Saygılı davranıyordu.

Emniyet, Yiğit'in cep telefonunu dinleyebilmek için DGM'den karar çıkarmıştı. MİT de yakın takipteydi. İkilinin bütün görüşmeleri kaydediliyordu.

Türkbank ihalesi 4 haziranda açıldı. Güneş Taner de o günlerde Başbakan Yılmaz'a giderek, Korkmaz Yiğit'in Türkbank'ı almak istediğini söyledi, görüşmelerini anlattı. Yılmaz, Yiğit'in Çakıcı'yla ilişkisini duymuş, emniyet ise "Çakıcı'nın bazı kişileri ihaleye girmekten caydırarak, bankayı Korkmaz Yiğit'in almasını sağlamaya çalıştığım" bildirmişti. Taner'e talimat verdi:

- Emniyet'ten gelen bilgilere göre Çakıcı, Korkmaz Yiğit lehine bu ihaleye kanşıyor. Yiğit'i dışla.

- Merak etmeyin, ben elimden geleni yapacağım.

Taner, Başbakan'ın yanından ayrıldıktan sonra "banka sahibi bir kişiyi ihale dışı tutabilmek için belge ve bilgi bulmak" amacıyla MİT ve Emniyet'e başvurdu.

Çakıcı'dan Yiğit'e güvence

O sırada dinlendiklerinden habersiz olan Çakıcı ve Yiğit, görüşmeye

devam ediyorlardı. "Korkmaz Abi" diyordu Çakıcı. "... Şimdi gerçi bunu Kâmuran Çörtük de haber gönderdi. ‘O ne istiyorsa o olur.’ Onun doğrultusunda giderim... çağırsa ben ne dersem o onu yapar."

Çakıcı, Yahya Demirel’i arayıp, Ali Şener’e haber gönderdiğini anlatıyordu:

- Bu Ali Şener’i bayıltırım. Kimin neyi olursa olsun. Ona mı kalmış dedim. Bak Murat’a da söyle. Bu bankaya ilgi falan duymayın.

Yiğit de onu dinledikten sonra "Sağ ol, var ol canım" karşılığını veriyordu.

Telefon görüşmeleri haziran ortalarına değin sürdü. Yiğit, Emniyet’in dinlediği üçüncü telefon konuşmasında Çakıcı’ya, ihaleye katılacak firmalarla ilgili bilgi veriyor, Çörtük’ün kendisine haber gönderdiğinden yakınıyordu:

- ... bu Bayındır. Kâmuran Çörtük. Bana birisiyle haber gönderdi. "Korkmaz ilgilenmesin. Çünkü alırsa da ilerki tarihte aldıktan sonra başı belaya girer" dedi...

- Hımm..

- Efendim bu ara şöyle bir mesaj da gönderdi ki şenle de bu işin diyalogunu kurduğunu ifade etti.

- Neylen, yani benlen?

- Yani sen ona ee. "Tamam arkadaş sen alabilirsin" eee anlamında bi konuşma ifade etti.

- Onla konuşanın ben babasının... koyayım.

Çakıcı’nın küfürlü konuşması Yiğit’i güldürmüştü. "Sonuna kadar gideceğim" diyordu. Çakıcı da ona güvence veriyordu; "Ben de sonuna kadar seninleyim", "Tek başına girer alırsın".

Görüşmenin en ilginç bölümü vedalaşmalarıydı, Çakıcı’yı tembihliyordu:

- Ben senden bir şey rica ediyorum. Bu konuşmayı bugün burada bırakalım. Yarın yeni kanaldan görüşelim. Oldu mu?

- Tamam oldu abiciğim.

- Sağ ol, var ol.

Yiğit, ya telefonlarının dinlendiğini öğrenmişti ya da sadece endişesi nedeniyle daha güvenli başka bir "kanal" bulmuştu.

İstanbul Emniyeti, Çakıcı ve Yiğit'in yeni kanaldan yaptığı konuşmayı da kaydetti. Emniyet Genel Müdürlüğü'ne, 8 haziran ve 9721 sayılı bir yazıyla Çakıcı-Yiğit ilişkisi yeniden iletildi. Bu yazıda yine "Çakıcı'nın, Yiğit dışındaki işadamlarının ihaleye girmemesi için baskı yaptığı yolunda istihbari bilgiler elde edildiği" ifade ediliyordu.

"Tezgâh kurulmuş, biz figüranız"

Yiğit, 12 haziranda Taner'le bir kez daha görüştü. Taner, Bankalar Birliği'nin, Akmerkez'deki bürosunda randevu vermişti. Yiğit, keyifli girdi görüşmeye. Bankayı alınca neler yapacağından söz etmeye başladı.

Taner, sözünü kesti. "Bu ihaleye girme. Kazansan bile bu ihale sana verilmeyecek" dedi. Yiğit donup kalmıştı. Taner, konuşmaya devam ediyordu:

- Başbakanlık, Alaattin Çakıcı'yla irtibatın olduğunu bildirdi bize. Türkbank'ı sana veremeyiz. BankEkspres'i de incelemeye alacağız. Bir daha da beni arama, seninle görüşmem.

Yiğit'in benzi sararmıştı, "Allahım bu bana reva mı? Ben bu sözleri işitecek adam mıyım?" dedi. Bir bardak su istedi.

- Çakıcı'yla iki defa görüştüm, iki daire sattım. Çok korktum.

- Hani hiç tanımıyordun?

- Bu eski bir olay, yeni hatırladım. Şimdi aydınlandı her şey. Bu ihale aslında başka biri için tezgâhlanıyor. İhaleyi kimin alacağını biliyorum. Bu tezgahı kuranlar dürüst insanların haklarını gasp ediyor.

- Bu şahısların ismini ver. Derhal soruşturalım.

Yiğit güldü, "Siz ne yapabilirsiniz? Tezgâh kurulmuş, bizler figüran olmuşuz" dedi, isim vermedi. Taner de bu durumda konuyu Başbakan'a iletmesini önerdi. Yiğit, Başbakan'dan randevu almasını isteyince de "Ben karışmam. Kendi işini kendin hallet" deyip, görüşmeyi noktaladı.

Başbakan'ı ikna

Yiğit, Taner'in yanından çıktıktan sonra Yılmaz'a ulaşmak için her

yolu denedi. Defalarca telefon etti ama Yılmaz görüşmeyi reddediyordu. Turgut Yılmaz'dan devreye girmesini istedi, yine olmadı.

Yiğit, en büyük iyiliği Cefi Kamhi'den gördü. Kamhi, ona randevu alabilmek için iki kez Yılmaz'a gitti. Her ikisinde de Yılmaz, Kamhi'yi geri çevirdi, "Alaattin Çakıcı'yla ilişkisi var, onunla konuşmam" dedi.

Bunun üzerine Kamhi, 30 haziranda Ankara'ya gelen Yiğit'i, yeniden Hüsamettin Cindoruk'a götürdü. Yiğit'i dinleyen Cindoruk, hemen yanlarında Yılmaz'a telefon etti:

- Korkmaz Yiğit bana geldi, önemli şeyler anlattı. Biliyorum senin rahatsızlığın var. Ama başbakan olarak bunları bilmende fayda var. 5 dakika randevu ver.

Yılmaz, Cindoruk'u reddedememişti. "Hay hay" dedi. "Hemen bugün gelsin."

Akşam saatlerinde Yiğit, yine Kamhi'yle beraber, başbakanın meclisteki makam odasına girdi. "Benim Çakıcı'yla tek ilişkim bundan üç sene önce telefonla beni arayıp benden daire almak istemesidir. Bir daha görüşmedim" diyerek, yemin etti.

Yılmaz, Emniyet'ten, Çakıcı'yla ilişkisine dair bilgiler geldiğini anlattı. "Bu ihaleden sarfınazar ederseniz iyi olur." Yiğit, heyecanla başladı konuşmaya:

- Bu ihale işinin içinde Çakıcı yoktur. Çakıcı'nın yaptığının tam tersine bana karşı komplodur. Benim hakkımı koruyun. Beni başmüşaviriniz emekli Oramiral Güven Erkaya'dan tahkik edebilirsiniz. 20 yıllık dostumdur.

Yiğit, Yılmaz'ı ikna etmeden odadan çıkmamaya kararlıydı. "Kâmuran Çörtük'e, Halit Cıngıllıoğlu'na ortaklık teklif ettim, kabul etmediler. Benim param var, en iyi teklifi ben vereceğim, benim önümü açın" diyordu.

Daha önce katı davranan Yılmaz, nedense o an bir tereddüde kapıldı, hemen karşılık vermedi. O sırada TBMM Genel Kıırulu'nda bir oylama vardı. Kamhi'yi de alarak oylamaya indi. Çıktığında Yiğit, lobinin girişinde bekliyordu. Heyecanla sordu:

- İhale için dosyamı verebilir miyim?

- Gidin tamam, teklif verebilirsiniz.

Başbakan'dan izni koparan Yiğit'in yüzü güldü. Kamhi'yle mutluluk içinde ayrıldı meclisten...

Komutanın tanıklığı

Yılmaz odasına çıkınca Taner'e telefon etti. Yiğit'le görüşmesini anlatıp "Komplo yapıldığını söylüyor" dedi. İlk talimatını geri aldı:

- Bunları tahkik edeceğim. Ama adama bir haksızlık yapmayalım. Siz ihaleye sokun bunu.

-Tamam. Zaten ihaleye girmesinin bir önemi yok. Netice itibariyle kim alırsa ihaleyi bize gelecek. O zaman söylüyorum Merkez Bankası'na.

Birkaç gün sonra Yılmaz, Emniyet Genel Müdürü Necati Bilican ve MİT Müsteşarı Şenkal Atasagun'u konuta çağırdı. Yiğit'in kendisine gelerek Çakıcı'yla ilişkisi olmadığını söylediğini anlattı. Araştırmaları için talimat verdi:

- Sizlerden Alaattin Çakıcı ile Korkmaz Yiğit arasında doğrudan ilişkiyi bana tetkik etmenizi, buna dair bir delil bulmanızı istiyorum. Yılmaz, Kâmuran Çörtük'ü de arayarak, Yiğit'in Çakıcı'yla ilişkisini araştırmasını istedi.

Güven Erkaya o sırada yurtdışındaydı, dönüşünü bekledi. Bir hafta kadar sonra Türkiye'ye dönen Erkaya, Yılmaz'ı Konut'ta ziyaret etli. Başkaları da vardı bu görüşme sırasında. Yılmaz, Erkaya'yı bir kenara çekip sordu:

- Korkmaz Yiğit'i ne kadar zamandır tanırsınız? Nasıl bir adamdır?

- Altı senedir tanırım. Kendisinden bir ev aldım, o vesileyle tanıdım. İnsan tanımak elbette kolay bir iş değil. Ancak bu geçen sürede kendisi hakkında dürüst, güvenilir bir işadamı, iyi dost intibaını edindim. Ancak ticari konularıyla ilgili ilgi ve bilgim yok.

Yılmaz bu görüşmenin ardından izin verdi, Yiğit ihaleye başvurdu.

Garip satış

Yiğit, bu arada basında da büyümeye başlamıştı. Önce Kanal E'yi satın almış, bir ay kadar sonra 10 temmuzda da Genç TV'yi grup şirketleri listesine dahil etmişti. Yiğit, bu televizyona 41 milyon 200 bin dolar ödediğini açıklarken, Ali Karacan yakın çevresine satış karşılığında 89 milyon dolar aldığını söylüyordu.

Aradan daha 20 gün geçmeden Yiğit bu kez Genç TV'yi, Başbakan'ın kendisiyle ilgili araştırma yapmasını istediği işadamı Kâmuran Çörtük'e sattı. Hem de ödediğini söylediği paradan daha düşük bir fiyata. Çörtük BankEkspres'ten 25 milyon dolar da kredi alınca, bu garip alışveriş Çörtük-Yiğit ilişkisini düzeltti.

4 ağustosta yapılacak ihaleye sadece 45 gün kalmıştı. Taner, meclis kulisinde kalabalık bir grupla birlikte otururken Kamhi yanlarına geldi. Az sonra Kamhi'nin cep telefonu çaldı. Bir süre konuştuktan sonra telefonu Taner'e uzattı. "Korkmaz seninle konuşmak istiyor." Taner, telefonu aldı. Yiğit, ihaleden önce görüşmek istediğini söylüyordu.

Taner sinirlendi. "İhaleden önce hiçbir şekilde görüşmeyeceğim. İhaleyi kazanırsan, ihaleden sonra görüşürüm." Yanıtını beklemeden telefonu kapattı. Kamhi'ye de tavrından hoşnut olmadığını söyleyerek masadan kalktı.

İhale gecesi konutta trafik

İhale tarihi yaklaşınca, Yılmaz, Merkez Bankası Başkanı Gazi Erçel'i aradı. Türkbank için uygun gördükleri fiyatı sordu. Erçel, bankaya fondan 485 milyon dolar yatırılmış olmasına karşın 400 milyon doların üzerinde bir rakamı olumlu bulacağını söyledi.

İhaleden önceki gece, bankaya teklif veren ikinci firmanın genel koordinatörü olan işadamı Ahmet N. Zorlu'yu konuta çağıran Yılmaz, pazarlık yaptı onunla:

- 500 milyon dolardan yukarı fiyat vermeyecekseniz bu ihaleye katılmayın.

Zorlu, rakamı çok yükseltmek niyetinde değildi. "O zaman biz de 505'e çıkarız" demek zorunda kaldı. Laf arasında sözü Korkmaz Yiğit'e getirdi. "Onun Alaattin Çakıcı'yla birlikte olduğunu bütün İstanbul biliyor."

Zorlu gittiğinde vakit gece yarısını çoktan geçmişti. Yılmaz, Çörtük'e telefon ederek "Bak senin söylediklerinin tersine birtakım bilgiler var, gel bir konuşalım" dedi. Çörtük zaten Yiğit'le yemekteydi, hemen masadan kalktı.

Çörtük bir saat kadar süren görüşmede Çakıcı-Yiğit ilişkisi hakkında kanıt bulamadığını söyledi. Yılmaz, Yiğit'e son mesajını onun aracılığıyla gönderdi:

- Bankayı 500 milyon doların altına vermeyiz. Eğer böyle bir ilişkisi varsa da ihaleye girmesin.

Çörtük, yeniden Yiğit'in yanına döndü, Başbakan'ın mesajını iletti. Yiğit, rahatlamıştı.

Ertesi gün aylardır heyecanla beklediği Türkbank ihalesinde Yiğit, Hayyam Garipoğlu, Ali Balkaner, Erol Aksoy ve Ahmet N. Zorlu'yla yarıştı. 12. tura Yiğit ve Zorlu kalmıştı. Zorlu, son olarak 595 milyon dolara çıktı. Yiğit ise rakamı 600 milyon dolara yükselterek ihaleyi kazandı.

İhalenin Yiğit'te kaldığı belli olunca Yılmaz onu yanına çağırdı. "Hayırlı olsun" dileğinde bulundu, tebrik etti. Yiğit teşekkür edip yeni girişimlerini anlattı; alacağı televizyon ve gazeteleri sıraladı.

Ayrıca Nesim Malki cinayetinden de söz etti. Malki'yi Erol Evcil'in öldürttüğünü, sonra da cenaze törenine katıldığını söyledi.

Bu görüşmenin ardından Yılmaz, MİT Müsteşarı Atasagun'u arayarak, Yiğit'le ilgili dosya istedi. Atasagun, "Ellerinde Korkmaz Yiğit'le ilgili dosya olmadığı" karşılığını verdi. "Çakıcı, üçüncü kişilerle konuşmalarında Yiğit lehine baskı yapıyor. Ama Yiğit'le direkt ilişki saptanamadı."

Garip bir durumdu doğrusu. Yılmaz, MİT Müsteşarına soruyordu ama Emniyet Genel Müdürlüğü'nün Çakıcı-Yiğit ilişkisinin saptandığına dair istihbarat notu, bir kurye aracılığıyla ihaleden bir gün önce, saat 17.00'de Başbakanlık Özel Kalem Müdürlüğü'nde görevli İbrahim Oktay'a teslim edilmişti. Ancak Oktay, nasıl olmuşsa yazıyı Özel Kalem Müdürü Sema Erdem'e vermemiş, not Başbakan'a ulaşamamıştı!

Aynı not, ihalenin yapılmasından birkaç saat sonra Merkez Bankası Başkanı Erçel'in eline ulaştı. Erçel, "Nasıl olsa Başbakan'ın haberi vardır" diye düşünerek bu yazıyı önemsemedi. Üzerine "Bu aşamada yapılacak işlem yoktur, ihale yapılmıştır" yazıp arşive gönderdi!

Senaryo başarılı bir şekilde uygulanmış, "bütün İstanbul'un bilmesine" ve "telefon konuşmalarının dinlenmesine" rağmen Yiğit-Çakıcı ilişkisi saptanamamış, Yiğit, Türkbank'ı satın almayı başarmıştı.

Yiğit'in medya projesine destek

Türkbank'a sadece 240 milyon dolar nakit verebileceğini söyleyen Yiğit, ihalenin ardından aniden atağa kalktı. 14 ağustos günü Kanal 6

televizyonunu satınaldı.

Her şey yolunda gider gibi görünürken, Çakıcı'nın 17 ağustosta Fransa'da yakalanması bütün dengeleri bozdu. Başbakan Yılmaz bile, Çakıcı'nın yakalandığını, son derece gizli tutulan "Kılıç" operasyonunun sonuçlanmasından birkaç saat sonra öğrenebildi.

Dikkatler yine MİT üzerinde yoğunlaşmış, Çakıcı'ya Yavuz Ataç'ın kırmızı pasaport verdiği, Çakıcı'nın bir zamanlar MİT hesabına çalıştığı haberleri gündemi kaplamıştı.

Tutuklanarak Nice Cezaevine konan Çakıcı ise intikam peşindeydi. Avukatı Doğancan aracılığıyla yazılı bir açıklama yaptı. "Ben canını kurtarmak için devletini idam sehpasına çıkaran kansızlardan değilim" diye başladığı açıklamasında Eyüp Âşık'la 100 kez, Yılmaz'la 10 kez telefonla konuştuğunu iddia etti.

Yiğit, Çakıcı yakalandığı halde hız kesmiyordu. "Medya devi" olma projesini dizginlenemeyen bir hızla sürdürüyordu. 27 ağustosta Yılmaz'a telefon ederek, Kanal 6'yı aldığını haber verdi.

Medya sektöründeki bu el değişimi için Yiğit'i sözleriyle yüreklendiren Yılmaz, o sıralar işsiz olan M. Turan Akköprülü'yü bu televizyonun genel müdürlüğüne getirmesini önerdi. Ertesi gün de Akköprülü'ye telefon ederek, "Korkmaz Yiğit sana Kanal 6 için genel müdürlük teklif edecek, kabul et" dedi. Gerçekten Yiğit, birkaç gün sonra genel müdürlük önermiş ve Akköprülü de kabul ederek, televizyonun başma geçmişti.

Yılmaz, artık rahattı. 28 ağustos günü Devlet Bakanı Taner, Hazine Müsteşarı Yener Dinçmen ve Merkez Bankası Başkanı Gazi Erçel'le toplantı yaptı. Toplantı sonrasında tam çıkarlarken Taner, Yılmaz'a sordu. "Bu Türkbank işi ne oldu? Arkadaşların tereddütleri var." Yılmaz, "MIT'ten aldığım bilgiye göre, Korkmaz Yiğit'in (Çakıcı'yla) doğrudan bir ilişkisi yokmuş" dedi.

Aynı gün Yiğit, "üçüncü medya devi" olma yolunda yeni bir adım atıyordu. Dinç Bilgin'le oturmuş ve Yeni Yüzyıl'm satışı için el sıkışmıştı. Bu kadarla da kalmadı. 11 eylülde Bodrum'da Aydın Doğan'la buluşup, Milliyet'i satın alma konusunda anlaştı.

Doğan, birkaç gün önce evinde verdiği bir yemek sırasında Güven Erkaya'yla sohbet imkânı bulmuş, Yiğit'i sormuştu. Erkaya, ona da Yılmaz'a verdiği yanıtı tekrarlamıştı.

Nasıl olduysa, Yiğit'in, Milliyet'i satın aldığı haberi, ertesi gün Akşam

gazetesinde yayımlandı. Bu haberi gören Başbakan Yardımcısı Bülent Ecevit, durumdan rahatsız oldu.

Yiğit ise Ecevit'in dikkatini çektiğinden habersiz, 13 eylülde, İstanbul'da bulunan Güneş Taner'i aradı: "Çok önemli meseleleri konuşacağım." Taner, saat 16.00'da kendi evinde randevu verdi. Yiğit, Yeni Yüzyıl'dan sonra Milliyet'i satın almak üzere olduğunu anlattı Taner'e. Cumhuriyet hisselerinin yüzde 35'ini satın almak üzere de görüşüyordu! "Bu operasyon sonunda Türkiye'nin en büyük medya devi olacağım" diyordu.

Taner, henüz Türkbank'ın bedelini ödemeyen Yiğit'in bu kadar büyük yatırımlara girişmesine şaşırmıştı. "Bu kadar parayı nereden bulacaksın" diye sordu. Yiğit güldü. "Türkbank için param hazır. Kredi bulmamda yardımcı olursanız mesele kalmaz." Taner, devletin sattığı bankanın tekrar devlet bankalarıyla finanse edilemeyeceğini söyledi.

Bu sırada Yapı Kredi Bankası'nın sahibi M. Emin Karamehmet de Taner'i ziyarete geldi. Yiğit, bu fırsatı kaçırmadı. Karamehmet'e sordu, "Milliyet'i satın alıyorum. 75-100 milyon dolarlık nakit eksiğim var. Bana yardımcı olabilir misiniz?" Karamehmet bu talebe hemen yanıt vermek yerine ertesi gün görüşmeyi önerdi.

Karamehmet ve Yiğit, bir gün sonra buluştular. Ancak Yiğit, sadece imza karşılığı kredi verilmesinde direnince anlaşamadan ayrıldılar.

Ecevit fark edince plan çöktü

Ecevit, Yığit'in İstanbul'da Karamehmet'le görüştüğü 14 eylül günü, Devlet Bakanı Hüsamettin Özkan ile Maliye Bakanı Zekeriya Temizel'i toplantıya çağırdı.

Yılmaz'ın merak etmediği soruların cevabı peşindeydi. "Yiğit, 1 milyar 170 milyon doları nereden buldu?" Temizel, bu sorunun yanıtını bir kaç gün sonra getirdi Ecevit'e:

- Bu şahsın yapmakta olduğu alımlan kendi kaynaklarıyla karşılayabilmesi imkânsız...

Kuşkularının doğrulandığını gören Ecevit, duruma el koymaya karar verdi. Ancak harekete geçmek için Yılmaz'ın 22 eylülde Amerika'ya gidişini bekledi.

Bu arada Çakıcı da bombasını patlatmış, Eyüp Âşık'la konuşurken kaydettiği kaseti, Evcil'in yardımıyla piyasaya sürmüştü. Kasetin varlığını altı ay kadar önce öğrenen Âşık, Himiyet ve Kanal D'de

yayımlanmasını engelleyememişti.

Kaset gazetelerde yayımlandığı gün, Yılmaz, özel bir uçakla Amerika'ya hareket ediyordu. Skandalin gölgesinde başlayan Amerika gezisinin ilk gününde basın toplantısı düzenleyen Yılmaz, kasetin montaj olabileceğini savundu. Ama Âşık'ı, Çakıcı'yla konuşmaması konusunda uyardığını da söyleyerek, çamurun kendisine bulaşmasını engellemeye çalıştı:

Bunun kendisi açısından riskli olduğunu söyledim. Eyüp Âşık'ın bu konuda başka bir hesabı olduğuna hiç ihtimal vermiyorum. Ama Eyüp Âşık'ın 'Bu adam çok şey bilen biri, acaba siyaseten kullanabileceğimiz bir bilgi verebilir mi?' diye bir düşüncesi olmuş olabilir.

Başbakan Yılmaz'ın, bu garip savunması da sırdaşı ve yakın dostu Âşık'ı kurtaramayacaktı. Âşık, baskılar yoğunlaşınca hem devlet bakanlığından, hem de milletvekilliğinden istifa etmek zorunda kalacak, sanık olarak DGM'ye çıkacaktı.

Yılmaz'ın Amerika'ya gidişinden bir gün sonra Ecevit de Başbakan Vekili sıfatıyla MİT Müsteşarı Şenkal Atasagun'u çağırdı. Yiğit-Çakıcı ilişkisini sordu. Aldığı yanıtlara şaşırdı! Atasagun da kendisiyle aynı kaygılan paylaşıyordu!

At yarışı izleyen Başbakan

Yılmaz ve hükümet, Çakıcı ve kaset skandalıyla uğraşırken askerlerin gündemi farklıydı. Yılmaz, Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Atilla Ateş'in Hatay'ın Reyhanlı ilçesindeki Hudut Bölük Komutanlığı'na yaptığı sürpriz ziyaretin öneminin farkında bile değildi.

Orgeneral Ateş, Abdullah Öcalan'ı, 9 ekim 1998'de Suriye'yi terk etmek zorunda bırakan süreci başlatmak için bu ülkenin hak iddia ettiği toprakları seçmişti:

- Apo denen eşkıyayı destekleyerek Türkiye'yi terör belasına bulaştırdılar. Komşularımızla iyi ilişkilerimizi sürdürmeye devam ediyoruz, ancak ismini açıkça söylemek istediğim PKK destekçisi Suriye sabrımızı taşırmaya başladı.

Alandaki kalabalık, suspus olmuş, dikkatle dinliyordu. Ateş, konuşmasının sonunda, Suriye'ye açıkça savaş tehdidinde bulundu:

- Türkiye beklediği karşılığı alamazsa, her türlü tedbiri almaya hak kazanacaktır. Bu halk, gerektiğinde sorumlulara dersini verecektir.

Coşkulu alkışlarla birlikte "Kahrolsun Suriye", "Türkiye seninle gurur duyuyor" sloganları yükseldi kalabalıktan.

Yılmaz'ın, Kara Kuvvetleri Komutanı'nın, Suriye'ye "savaş tehdidinden habersiz olduğu, sekiz gün sonra Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda yaptığı konuşmayla anlaşılacaktı. Yılmaz, BM'deki konuşmasında ne Suriye'den söz etti, ne de bu ülkenin PKK'ya desteğinden.

Yılmaz, 11 sayfalık konuşmasında, Yunanistan'ın Türkiye'yle diyaloga girmesini istiyor, Türkiye'nin 2000 yılında BM Güvenlik Konseyi'ne aday olacağını söylüyordu. Bir de Clinton'ın terörizmle mücadele konusundaki sözlerine destek veriyordu.

Böyle bir dönemde çıkılan New York gezisi, gereksiz biçimde uzun tutulmuştu. Clinton'la görüşme girişimi başarısızlığa uğrayan Yılmaz'ın beş günlük gezi sırasında önemli bir programı da yoktu.

Üstelik Başbakan ve eşine, bakanlar, büyükelçiler, bürokratlar, danışmanlar eşlik ediyordu. Neredeyse Ankara, Amerika'ya taşınmıştı. Başbakan ve beraberindekiler, vakitlerinin çoğunu sıradan görüşmeler ve lüks restoranlardaki yemeklerde geçiriyorlardı.

"Biz buraya niye geldik?" diye sorup duran gazetecilere inat, Başbakan Yılmaz, kasvetli bulduğu ve servisini beğenmediği Plaza Oteli'nden ayrılıp, New York Palace'a taşındı.

Hele gezinin son gününe göstermelik bile olsa hiçbir program konulmamıştı. Nedeni sonradan anlaşıldı. Oğlu Yavuz, Global Securities'in sahibi ve akrabası Mehmet Kutman,229 Güneş Taner ve Cavit Kavak'ı da yanına alan Yılmaz, New York Belmont at yarışlarına gitti. Tam beş saat at yarışı izledi.

Ertesi gün çıktığı iki günlük Meksika gezisinin ilk gününde de Antropoloji Müzesi'ni gezdi; Maya ve Aztek kalıntıları hakkında bilgi aldı. Hepsi buydu.

Aktaş'ın Yiğit'e tuzağı

Yılmaz'ın Amerika gezisi devam ederken Türkiye'de Ecevit, Türkbank ihalesinin perde arkasını araştırmayı sürdürüyordu. Ecevit'in girişimleri kulağına gidince Yiğit, Hüsamettin Özkan'dan randevu istedi. Özkan da siyasete atılmadan önce İstanbul'da müteahhitlik yaptığı için birbirlerini tanıyorlardı. 28 eylüldeki görüşmede Özkan, "Yahu şu Milliyet'ten vazgeç. Milliyet'i alınca ne kadar ihbar geldi bilemezsin" dedi. Yiğit de vazgeçmek ister gibiydi; "Yahu bunları zaten zevkle yapmıyorum. Hatta Türkbank'tan bile vazgeçebilirim"

karşılığını verdi.

Yiğit ve Özkan, ertesi gün yeniden bir araya geldiler. Sorun çözülmüşe benziyordu. Ancak Yiğit, iki gün sonra İçişleri Bakanı Kutlu Aktaş'a gitti.

Önceden dinleme cihazı hazırlayan Aktaş, sohbet ederken, fark ettirmeden Yiğit'i sorguladı. Yiğit, korktuğu için Çakıcı'ya Platin Konutları'ndan iki daireyi değerinin altında bir rakama satmak zorunda kaldığını, Erol Evcil'in Nesim Malki'yi öldürttüğünü, Evcil ve Çakıcı görüşmelerini uzun uzun anlattı.

Evcil, bu görüşmeden birkaç gün önce yurtdışına kaçmıştı. Yiğit, Erkaya'nın kendisi için Türkiye'nin ulusal sorunlarıyla ilgili olarak hazırladığı iki sayfalık bir metinden de söz ederek, Erkaya'yla dostluğunu ima etti.

Görüşme biter bitmez Aktaş, görevlilere kaseti deşifre etmeleri talimatını verdi; bir yandan da Hüsamettin Özkan'ı arayıp görüşmeyi aktardı: "Çakıcı'yla ilgili itiraflarda bulundu."

Ağır çıkacaksın merdivenlerden

Yılmaz, Amerika'dan dönünce, Aktaş'tan yokluğundaki gelişmeleri öğrendi. 2 ekim günü Özkan'la İstanbul'da Swiss Otel'de buluştu. 4.5 saat süren görüşmede Aktaş-Yiğit görüşmesinin tutanaklarını değerlendirdiler.

Yiğit ile Rekabet Kurulu'nun 4 ekim 1998'de Ceylan Otel'de yapılan kokteylinde karşılaşan Yılmaz, "Çakıcı'yla ilişkin varmış, ihaleyi iptal edeceğiz. Güneş, Amerika'dan geliyor onunla konuş" dedi, Ahmet Haşim'in şiirindeki ünlü dizeyi de ekledi. "Ağır ağır çıkacaksın bu merdivenlerden."

Bu arada Ecevit, olayın üzerine gitmeye devam ediyordu. 5 ekim pazartesi günü Aktaş'ı çağırarak, kasetin tutanağıyla ilgili ayrıntılı sorular sordu.

Daha sonra Aktaş ve Özkan'ı da yanına alarak, Yılmaz'la görüşmek üzere Başbakanlık konutundaki odasına geçti. Artık Yiğit-Çakıcı ilişkisi konusunda somut veriler vardı ellerinde. Türkbank'ın satışını iptal etmeye karar verdiler.

Ertesi gün mecliste bir kez daha toplandılar. DTP'li Başbakan Yardımcısı İsmet Sezgin'i de çağırıp durumu gözden geçirdiler. Yılmaz, onların yanından aradı Aydın Doğan'ı. "Bize ulaşan bilgilere

göre bu şahsın mafyayla ilişkisi varmış, biz sizin gazetenizin de mafyanın eline geçmesini istemiyoruz. Eğer mümkünse bu satıştan vazgeçin" dedi. Satış işlemi gerçekleşmiş, çekler alınmıştı. Aydın Doğan, "Maalesef işler tekemmül etti" dedi, satış geri dönülemeyecek noktaya gelmişti.

Yılmaz, ardından Amerika'daki Taner'i arayıp, durumu anlattı ve Türkbank ihalesinin iptal edilmesi talimatını verdi.

Yüzünü gizleyen ziyaretçi

Hükümet kanadında bu gelişmeler yaşanırken, Çakıcı-Yiğit ilişkisini kanıtlayan kaset de CHP İçel Milletvekili Fikri Sağlar'ın eline ulaşmıştı. 29 eylül günü kaseti alan Sağlar, önce Genel Başkanı Deniz Baykal'a haber verdi.

Baykal, kaseti dinlerken "Müthiş, muazzam, hayret" deyip duruyordu. Kaseti kimin açıklayacağını tartıştılar bir süre. Sağlar, Baykal'ın açıklamasından yanaydı. Baykal karşı çıktı:

- İki televizyon, üç gazete sahibi olan bir kişi. Husumeti tüm partiye çekmek istemem. Bu kaseti sen açıkla.

Önerge hazırlıkları sürerken Sağlar, 7 ekim günü Milliyet'in Genel Yayın Yönetmeni Derya Sazak'a telefon ederek kasetten söz etti. Sazak, hemen uçağa atlayıp gelmesini istedi.

19.30 uçağına binerek İstanbul'a giden Sağlar, aynı akşam kaseti, Aydın Doğan ve Derya Sazak'a dinletti. Aydın Doğan, "Çok şaşırdım, bunları bilmiyordum" dedi:

- Şimdi ne yapabilirim? Bu kişiye medya dünyasına girmemesini söyleyeceğim. Ancak gazetenin satışı dolayısıyla ön ödeme olan miktar şu anda hesabımızda. Hatta ben, bu paranın transferi için daha bu akşam üzeri imza attım.

Aydın Doğan, aynı gece kaseti bir kez de Korkmaz Yiğit'le birlikte dinledi. Doğan grubunda çalışırken, 5 milyon dolar transfer ücreti alarak Yiğit grubunda "Medya koordinatörü" olan Yaşar Eroğlu da yanlarındaydı. Aydın Doğan, Korkmaz Yiğit'ten kalan parayı tamamlamasını istedi. Daha önce imzaladıkları sözleşme gereği, ertesi gün Milliyet'te Doğan'ın veda yazısı çıktı, gazete Yiğit'in eline geçti.

Artık resmen Milliyet'in sahibi olan Yiğit, hemen Baykal'a koştu. Kasetin açıklanmamasını istedi. Kasetin Sağlar'da olduğunu söyleyen Baykal, "Açıklamasını engelleyemem, doğru da olmaz" dedi.

Sağlar, öldürülen gazeteci-yazar Uğur Mumcu'nun anısını yaşatmak amacıyla kurulan Uğur Mumcu Vakfı'nın 8 ekim 1998'de yapılan açılış törenine katılmıştı. Orada karşılaştığı gazeteci Tuncay Özkan'a kasetten söz etti. Özkan kasetten haberdardı, CHP'li Mehmet Moğultay ve Hasan Fehmi Güneş üç gün önce Divan Oteli'nde görüşürken anlatmışlardı.

Sağlar ile Özkan, birlikte yakındaki Kanal D bürosuna gidip kaseti dinlediler. Sağlar, kasetin o sırada yayımlanmasına izin vermeyince Özkan, kasetten Başbakan Yılmaz'a söz etmek için izin istedi. Sağlar, "Olur söyle ama bu bant devlet arşivinde de var. Başbakan önlem alacak olsa çoktan devreye girmesi gerekirdi" dedi.

Özkan, aynı akşam Başbakanlık Konutu'na gitti. Yılmaz'ın yanına girerken özel kalemdeki bir kişi dikkatini çekti. Elindeki bir dosya kâğıdıyla görülmemesi için yüzünü kapatıyordu.

Yılmaz'ın yanına girince dışardaki kişinin kim olduğunu sordu. "Kâmuran Çörtük, Türkbank ihalesiyle ilgili acil bir konuyu görüşmek için gelmiş" dedi Yılmaz. Özkan, Sağlar'ın elindeki kaseti anlattı. Kaseti birlikte dinlediklerini ve seslerin Alaattin Çakıcı ve Korkmaz Yiğit'e ait olduğunu söyledi.

Yılmaz, bu kasetlerin kendisinin elinde olmadığını söyledi. Bir an düşündükten sonra "Bu durumda ben bu ihaleyi iptal ederim" dedi.

Başbakan Yılmaz, ertesi gün Emniyet İstihbarat Başkanı Sabri Uzun ve Organize Suçlar Daire Başkanı Emin Arslan'ı çağırdı. "Fikri Sağlar'ın elinde ihaleyle ilgili bant var. Bu işi bir araştırın" talimatı verdi.

Arslan, iki gün sonra Çakıcı ve Yiğit arasındaki ilk konuşmaya ilişkin kasetin yaklaşık üçte birinin deşifresini getirdi. Konuşma kaydedildikten sonra arşive kaldırılmış, orada unutulmuştu!

Hazırlıklarım tamamlayan Sağlar, kaseti eline aldıktan tam 14 gün sonra bir basın toplantısı düzenledi. 13 ekim günü yaptığı basın toplantısıyla kamuoyuna açıkladığı kaseti götürüp Yılmaz'a verdi. Başbakanlıksan çıkarken de Başbakan'ın Türkbank ihalesini iptal kararı verdiğini duyuracaktı.

Kasetli intikam

Yılmaz, kaseti Emniyet'e verip, araştırılmasını istedi. İki gün sonra Emniyet'ten haber geldi; "Bu bant Emniyet'in bantı değil. Bu dört konuşmalık bir bant. Bizde sadece birisi var, diğer üçü Emniyet'in kayıtlarında yok."

Sonrası hızlı gelişti, Çakıcı-Evcil-Ataç-Yiğit'le ilgili olarak art arda kasetler çıktı ortaya. Gözaltına alınan Yiğit, Milliyet'i, Aydın Doğan'a iade etmek zorunda kaldı. Yiğit'i şampanyalarla karşılayan Milliyet çalışanları da, bu kez Doğan'ın gazeteye dönüşünü alkışladılar. Doğan, aldığı avansı taksitler halinde geri ödemeye başladı Yiğit'e.

Milliyet'i diğer gazeteler ve bankalar izledi. Hızla sahip olduğu kuruluşlar, aynı hızla elinden çıkmaya başlamıştı. Yiğit, medya sektörüne girme hevesini 135 milyon dolar zararla kapattı. Dostları da, saklamaları için verdiği 55 milyon doların üzerine yatınca zararı iyice büyüdü. "Gönlüm kocaman bir mezar oldu" diyordu, perişandı.

Hızla uçuruma doğru yuvarlanan Yiğit, bir dostunun uyarısı üzerine gözaltına alınma ihtimaline karşılık bir video bant doldurmuş, gelişmeleri kendi cephesinden anlatmıştı. Bazı ayrıntıları ikinci bir video banda alarak, birinci bandı "gözaltına alınması", ikinci bandı da "öldürülmesi" durumunda yayınlanmak üzere yakınlarına teslim etti. Onlar da kasetleri güvenli yerlere sakladılar.

İlk video bant, Yiğit'in gözaltına alınmasından sonra halen kendisine ait olan Kanal 6 ve Kanal E televizyonlarında yayımlandı. Yiğit, "Bugün 24 ekim saat 03.00. Son 10 günde çok şey yaşadım" diye başlıyor, bitkin bir ifadeyle konuşuyordu:

- Çakıcı'nın sesini ilk duyduğumda vücut kimyam bozuldu.

Türkbank'la ilgili tüm gelişmeleri ayrıntılı olarak sıralıyor; Çakıcı'yla ilişkisi olmadığını savunuyordu.

Ancak televizyon kanalının yöneticileri, video bandın 14 dakikalık bölümünü yayınlamadılar. Bu bölüm, medya kuruluşlarının alımıyla ilgili olup bitenleri kapsıyordu.

Zaten bandın yayımlandığı kadarı, dikkatlerin Yılmaz'ın bu süreçteki rolüne çevrilmesine yetti. Ortalık allak bullak oldu; hükümeti dışardan destekleyen CHP Genel Başkanı Baykal, sertti: "Hükümeti düşüreceğiz." Dediğini yaptı da.

Yılmaz hükümeti, bir ihale nedeniyle düşürülen ilk Türkiye Cumhuriyeti hükümeti oldu.

Kırılma noktası

ANAP'ın 6. Olağan Kongresi toplandığında, hükümetin dört gün sonra yıkılacağı neredeyse kesinleşmişti. Buna rağmen, kongre salonu coşkuluydu. Tavandan, balonlardan oluşturulmuş dev bir nazar boncuğu sarkıyordu.

Mesut Yılmaz, salonun tek hâkimiydi. 15 dakika ayakta alkışlayarak karşıladı delegeler onu. "Türkiye seninle gurur duyuyor" sloganlan bir türlü dinmek bilmedi.

Eşiyle el ele salona giren Berna Yılmaz'ın gözleri yaşarmıştı. "Çetelerle boğuşan, temiz devlet adamı" anonsuyla kürsüye çıktı Yılmaz.

"Dürüst kalmanın bedeli gerçekten çok pahalı" diye başladı söze Yılmaz. 17 aylık hükümet çok başarılıydı ama "at izi it izine karışmış, dedikodular ve uyduruk kasetlerle karalanmışlardı!" Partililere "Düş kırıklığına kapılmamaları" çağnsında bulundu. Genel başkanlığı için son kez oy vermelerini istedi delegelerden.

21 kasım 1998 tarihinde yapılan kongrede bu sözleri sarf ederken hesabı farklıydı, gerçekten bir sonraki kongrede genel başkanlığa aday olmayı düşünmüyordu. Hükümetin yıkılmasına, seçim başarısızlıklarına rağmen gözünü cumhurbaşkanlığına dikmişti. Planlarının tümü bu hedefe yönelikti.

Demirel'in görev süresi, iki yıl sonra sona eriyordu. Bir sonraki ANAP kongresi de cumhurbaşkanlığı seçiminden sonra toplanacaktı. Yılmaz, siyaset sahnesinin sürekli değişen dengelerinde şans ibresinin o zamana kadar kendisinden yana döneceğine inanıyordu.

Aklama pazarlığı

Öncelikle Yüce Divan riskinden kurtulması gerekiyordu. Siyasi yaşamını neredeyse tümüyle "Çiller'in yolsuzluklarını ortaya çıkarıp Yüce Divan'da mahkûm ettirmeye" adamış olan Yılmaz, artık Yüce Divan'a gitmekten korkar olmuştu. Bu kaygıyla ani bir zikzak çizerek Çiller'e "barış çubuğu" uzattı. Çiller anlaşmaya dünden razıydı.

Aklama pazarlığı gizlice kotarıldı. Çiller, partisinden Nahit Menteşe ve Ahmet İyimaya'yı görevlendirdi. Yılmaz da DYP ekibinin karşısına Grıup Başkanvekili Ülkü Güney ve MKYK üyesi Nejat Arseven'i çıkardı. İlk görüşme Güney'in meclisteki odasında yapıldı. Güney, partinin

öbür iki grup başkanvekiline haber bile vermedi. Görüşme sırasında birinin aniden girmesini önlemek için kapıyı içeriden kilitledi.

İki taraf da mütareke sağlamaktan yanaydı. "Bunlar seçim öncesinde liderleri yıpratmak için ortaya atılan dedikodular. Kimseye politik bir getirisi de yok. Gereksiz spekülasyonları önleyelim" noktasında buluştular.

İkinci gün liderlerin de onayını aldıktan sonra DYP grubunda bir araya geldiler. Anlaşma tamamlandı. İki tarafın birbirine son dakika kazığı atmaması için ayrıntılı bir plan çizildi. "Aklama planı"nın ilk adımı, Çiller ve Yılmaz hakkmdaki mal varlığı komisyonlarının 23 kasım günü aynı saatte toplanmasıyla atılacaktı.

Plan, ilk adımdan itibaren başarıyla uygulandı. Her iki komisyondaki ANAP ve DYP'li üyeler, öbür komisyonda neler olduğunu cep telefonlarıyla kontrol ederek oy kullandılar. Yılmaz'ın mal varlığıyla ilgili komisyonda ANAP'lı beş, DYP'li üç, DSP'li iki ve CHP'li bir üye, aklama yönünde oy kullandı. FP'li dört üyeyle CHP'li bir üye, Yılmaz aleyhine oy verdi.

Aynı dakikalarda Çiller'in mal varlığı komisyonunda da benzer bir gelişme yaşanıyordu. DYP'li üç, ANAP'lı üç, FP'li dört, DSP'li iki milletvekili, Çiller'in aklanması yönünde, CHP'li iki üye de Çiller'in Yüce Divan'a gönderilmesi yönünde oy vermişti. ANAP'lı Komisyon Başkanı Süha Tanık ise oy kullanmadı.

Böylece Yılmaz ve Çiller, DSP'nin de yardımıyla kritik bir dönemde Yüce Divan'a gitmekten kurtulmuş oldular.

Yumurta ikizleri

Yılmaz'ın "karşılıklı aklama" gerekçesi, CHP'nin "Ben önüme gelen her iddiayı Yüce Divan'a gönderirim" tavrıydı:

"CHP, hem beni, hem de Çiller'i Yüce Divan'a gönderme hesabı yapıyordu. Merkez sağın geleceğini, Baykal'ın siyasi ayak oyunlarına mı teslim edecektik?"

CHP lideri Baykal ise bu gelişmelerin gensoru önergesindeki iddiaların doğruluğunu kanıtladığını savunarak, Yılmaz'ı eleştirecekti:

"Eğer Yılmaz, 'Bunun hesabını Yüce Divan'da verebilirim' diyebilseydi kendisini böyle tahrip eden bu karara onay vermezdi. Demek ki insanlar korkunca kendisini, siyasetini inkâr edebiliyor. Bu bir ibret sahnesidir."

Çiller için sorun yoktu. İzlediği politika başarıya ulaşmış, Amerika'daki mal varlığı dahil hakkmdaki bütün iddialardan parmak hesabıyla kurtulmuştu.

Çiller'e değil ama Yılmaz'a, seçmenlerden tepki yağdı, çoğunlukla eski sözlerini anımsatıyorlardı:

"Çiller için 'milli felaket' diyen siz değil miydiniz? Şimdi karşılıklı aklama için nasıl anlaşırsınız?"

Yılmaz'ın siyasi yaşamında kırılma noktası oldu bu "aklama anlaşması". O güne değin her şeye rağmen koruyabildiği "dürüst lider" imajı büyük bir yara almıştı. Seçmen nezdinde Yılmaz ve Çiller, birbirinden farkı olmayan "tek yumurta ikizleri"ne döndüler. Türkiye'ye yararları olmayan ve sadece kendilerini düşünen iki politikacı...

Çiller'den kötü müyüm?

ANAP'ın düştüğü duruma en sert tepkiyi Hayrettin Uzun gösterdi. ANAP'ta daha fazla kalamayacağını açıkladığı akşam ANAP Grup Başkanvekili Ülkü Güney aradı. "Patron görüşmek istiyor" dedi.

Uzun, Kocaeli'nden birinci sıra sözü verilmesine rağmen ikinci sıraya konulmuş, 300 oy farkla seçilince Yılmaz'a, "Bana kazık attın ama iyi oldu. Bu beni özgür kılıyor" demişti.

Yılmaz, bu sözlerin üzerinde durmamış, Uzun, konuta gece gündüz girip çıkanlardan biri olmuştu. Ancak Uzun'un konutta morali bozuluyor, devlette alıştığı düzeni orada bulamıyordu. Görüşmeler özensiz, plansız yapılıyor, her şey sanki rastgele ilerliyordu. Yılmaz'ın incir çekirdeğini doldurmayacak konulan bile dinlemesini, hele medya dedikodularına özel ilgi göstermesini anlayamıyordu.

Tabii bu arada Yılmaz'ın sinirlerine ne kadar hâkim olduğuna da tanık oluyordu. Hiddetlense bile frene basmaktan vazgeçmiyordu Yılmaz. İntikam almak için uygun ortam oluşana kadar sabırla bekliyordu. En büyük kini, Sabah gmbunaydı. Seçim sabahı attıkları manşetin kendisine büyük zarar verdiğini düşünüyordu. Er geç intikam alacaktı.

Uzun ve Yılmaz arasındaki ilk önemli gerginlik, ANAP'tan DYP'ye giden Muş milletvekili Erkan Kemaloğlu'nun ANAP'a geri döndüğü gün yaşanmıştı. Kemaloğlu, DYP'ye geçerken Çiller'e okuduğu şiiri aynen tekrarlayınca Uzun'un sinirleri tepesine çıkmış, Yılmaz yanına çağırıp sakinleştirmeye çalışmıştı:

- Oya ihtiyacımız var.

- Hovardalık yapacaksan yap. Ama nikâh kıymak zorunda mısın? Verirsin parasını alırsın oyunu.

Bu konuşmanın üzerinden yaklaşık bir yıl geçmişti. O gece Ülkü Güney'le birlikte konuta giderken artık böyle olayları kanıksamıştı Uzun.

Odaya girdiğinde Yılmaz televizyon seyrediyordu. "Anlat" dedi, yine televizyona çevirdi başını. Yılmaz'ın görüşmeler sırasında kullandığı bir yöntemdi bu. Muhatabı konuşurken o televizyona bakar, kanallar arasında gezinir, karşısındaki kişinin ilgisini dağıtırdı.

Bunu bilen Uzun, "Konuşacaksak zaplamayı bırak" dedi. Yılmaz, kumanda aletini elinden bıraktı. "Bütün televizyonlara çıkıp aleyhimde konuşuyorsun, sana karşı bir müeyyide uyguladım mı? Gideceğin bir partide bu rahatlığı bulabilecek misin?" dedi. Uzun, hemen karşı saldırıya geçti:

"Ben sana toplumda büyümeyi önerdim, sen mecliste büyümeyi tercih ettin. Birincisi DYP'yle koalisyon yanlıştı, İkincisi Süleyman Bey'in adamlarını başına toplaman hataydı. Yüzde 13 oy alacaksın."

Yılmaz, itiraz etti. "Bu hesabı nereden çıkarıyorsun? Ben birinci parti olacağım." Uzun, başım sallayarak güldü:

-Anadolu'da yoksunuz. Türban politikasma girdiniz, sonra ısrar etmediniz. Bari Susurluk üzerine ısrar etseydiniz. Onu da yapmadınız.

- Milletvekili olarak haklı olabilirsin ama genel başkan olarak dengeleri gözetmem lazım. Sen benim ekibimi küçük görüyorsun.

- Ben ayakkabımı boyayan 15 yaşındaki çocuğa bile, işini güzel yapıyorsa saygı duyanm. Ama senin adamların hem işi bilmiyor, hem hırsız.

Yılmaz yine de "Karşılıklı hatalarımız oldu ama oturup anlaşabiliriz" diyerek havayı yumuşatmaya çalıştı. Dört saat tartışmalarına rağmen Uzun'u bir adım bile geriletemedi. Baktı olacak gibi değil, sordu:

- Çiller'den kötü müyüm?

- Çiller deşifre olmuş bir insan. Ama deşifre olmadığın için seni tehlikeli buluyorum. Beni çizmek zorunda kalmayacaksın, ben ayrılıyorum.

Uzun, BOTAŞ'ta iken kavga ettiği, mal varlığı için yargılanmasını istediği Çiller'le yolunu birleştirmeye karar verecek kadar sıkılmıştı Yılmaz'dan.

Hükümetin sonu

Yılmaz'ın üçüncü başbakanlık döneminin de sonu görünmüştü. Türkbank ihalesi nedeniyle hükümet hakkında verilen gensoru önergeleri, 25 kasım 1998'de oylandı. Önergeler, 214'e karşı 314 oyla kabul edilince hükümet tarih oldu.

Yılmaz hükümeti düştüğü ana kadar ne siyasette, ne de ekonomide olumlu ilerlemeler sağlayabilmişti. Enflasyon hâlâ yüzde 80'ler düzeyinde seyrediyordu. Susurluk skandali bütün boyutlarıyla aydınlatılıp, şebekenin perde arkasındaki şefler de ortaya çıkarılamamıştı.

17 ay süren Anasol-D hükümeti yıldızını söndürmüştü ama Yılmaz, cumhurbaşkanlığı umudunu kaybetmedi. Hükümetin istifasını sunmak üzere gittiğinde Demirel'in ağzını yokladı:

- Bu ülkenin sizin hizmetlerinize ihtiyacı vardır. Cumhurbaşkanlığı görev süresi dolmadan bu sürenizi uzatmamız lazım.

Demirel, renk vermedi. "Bu konular gerekirse ilerde konuşulabilir."

Ecevit'in şansı

Hükümeti dışardan destekleyen Baykal, Yılmaz'a seçimlerin 18 nisan 1999'da yapılması için gönülsüz de olsa protokol imzalatmıştı. Yeni hükümetin sadece beş ay gibi kısa bir zamanı olacaktı.

Demirel, hükümet kurma görevini bağımsız milletvekili Yalım Erez'e vererek bir sürpriz yaptı. Bu sürprizin perde arkasında Yılmaz ve Ecevit vardı. Bir gün önce Erez'i Başbakanlık Konutu'na çağınp, "Kuracağı hükümete ANAP ve DSP'nin destek vereceğini" bildirmişlerdi. Yılmaz, Erez'in hükümet kurması halinde DYP'nin parçalanacağı senaryosunu yazmıştı yine.

Erez, Yılmaz'la 1 ocakta İstanbul Swiss Otel'de yeniden buluştu. Yılmaz, Hüsamettin Özkan'ı da çağırmıştı. Üçlü görüşme sırasında Erez, Deniz Baykal'ın koşullarım sıraladı. Özkan, "Bizim patron biliyorsunuz CHP'nin hükümete alınmasını kabul etmiyor" diyerek sözünü kesti. Yılmaz, Baykal'ın önerilerini kabul etmek gerektiğini söyleyince Özkan ayağa fırladı:

- Hani bizim girmediğimiz hükümete sen de girmeyecektin?

Erez, otelden ayrılırken kendisinin hükümet kurmasına izin verilmeyeceğini anlamış, umutları tükenmişti.

Çiller'in sürprizi de bu arada geldi. "Eski dostu" Erez'in hükümet kurmasının kendisi için tehlikeli olacağım görüp paniğe kapılan Çiller, Ecevit'in kuracağı azınlık hükümetini destekleyeceği mesajını gönderdi.

DYP'den ışığı alan Ecevit, Özkan'a, ANAP'la görüşmesi için talimat verdi. İstanbul'a giden Özkan, gençlik yıllarından arkadaşı olan Turgut Yılmaz'la buluştu. Turgut Yılmaz ağabeyinin de onayını alarak, Ecevit'in kuracağı azınlık hükümetine destek sözü verdi.

ANAP ve DYP'nin desteğini alan Ecevit, azınlık hükümetini kurdu. TBMM'nin 61 sandalyeli dördüncü partisi olmasına rağmen, 19 yıl aradan sonra yeniden başbakan oldu.

11 ocak 1999'da başbakanlık koltuğuna oturan Ecevit'e şans beklenmedik biçimde güldü. Hem de ne gülüş! Abdullah Öcalan CIA'in yardımıyla Kenya'da yakalanıp Türkiye'ye getirildi.

Ecevit'in, 16 şubatta düzenlediği sürpriz açıklamanın ardından Türkiye'de büyük değişim başladı. PKK'nın silah bırakmasıyla birlikte Doğu ve Güneydoğu'da yaklaşık 10 yıl süren, binlerce insanın ölümüne, devletin yaklaşık 50 milyar dolar harcamasına neden olan kanlı savaş dönemi kapandı.

Ecevit'in popülaritesi hızla yükseldi, siyasette ibreler DSP'ye döndü. ANAP'ın koltuğunun altında tuttuğu küçük parti, artık zirvedeydi. Yılmaz'ın öngöremediği bir gelişmeydi bu...

Aklamadan sonra engelleme

Ecevit seçim başarısına doğru koşarken Yılmaz hâlâ soruşturma komisyonlarıyla uğraşıyordu.

Yılmaz ve bakanları Eyüp Âşık ile Yaşar Topçu hakkında verilen "Polis operasyonunu Alaattin Çakıcı'ya haber verdikleri, devlet ihalelerinde çetelerle ve mafyayla işbirliği yaptıkları" ve "Türkbank ihalesiyle ilgili yolsuzluk iddiaları konusunda görevini kötüye kullandığı" gerekçesiyle verilen soruşturana önergeleri TBMM Genel Kurulu'nda kabul edilmişti. Ancak DYP'yle "aklama işbirliği" bu komisyonlarda da geçerli oldu. Her iki komisyon da üyelerinin belirlenmesine rağmen TBMM seçimler nedeniyle tatile girene değin bir kez bile toplanamadı.

"Kurtköy Havaalanı inşaasında usulsüzlük yaptığı" ve "İstanbul'da yeni turizm alanlan tahsisinde partizanca davrandığı" iddialarıyla kurulan iki komisyon da çalışmalarını seçimden önce sonuçlandıramadı.

"İzmit'te SEKA arazisini bedelsiz olarak fabrika yapılmak üzere Ford ve Koç Grubu'na tahsis ederek devleti zarara uğrattığı", "POAŞ'ın özelleştirilmesi ihalesine fesat karıştırdığı", "İzmit körfez geçiş ihalesinde devletin zarara uğratılmasına göz yumduğu", "Turkcell ve Telsim'e lisans devrinde görevini kötüye kullandığı" gerekçeleriyle kurulan komisyonlar seçimlere kadar toplanamadı. Bayındırlık Bakanı Yaşar Topçu hakkında Karadeniz sahil yolu nedeniyle kurulan soruşturma komisyonu da raporunu vermedi.

Sadece mal varlığı komisyonunda aklanan Yılmaz, diğer yedi soruşturma komisyonunun çalışmalarını tamamlamasını engelleyerek, seçim meydanlarına "Yüce Divan'a gönderilmiş lider" olarak çıkmaktan kurtuldu. Ancak tıpkı Çiller'de olduğu gibi, yargı yoluyla değil, parmak hesabıyla aklanmış olmak vicdanlarda aklanmayı sağlayamadı.

18 nisan dengeleri

Yılmaz, aday listelerini düzenlerken, çok sayıda milletvekilini dışarıda bırakmıştı. Farklı dengeler gözeterek, ilginç yeni isimlere listelerde yer vermişti. Başbakanlık Müsteşarlığının ardından Doğan Holding'in genel koordinatörlüğünü yapan Birkan Erdal, Sabah gazetesi Genel Müdür Yardımcısı Kenan Sönmez, Ankara'da "Kürt Ahmet"in oğlu Özdemir Turgut milletvekili adayıydı. 1995 seçimlerinde DYP'yi destekleyen Süleymancıları saflarına çekebilmek için de tarikat lideri Kemal Kaçar'la görüştü.

Yılmaz, daha önce olduğu gibi kardeşine de adaylık önerdi. "İşlerini ayarla, milletvekili olacaksın" dedi. Turgut Yılmaz, aday olmak istemiyordu:

- Bu, kardeşlik duygusu içinde yaptığın bir teklif. Benim görevim sana yardımcı olabilmek. "Ayağımın altında dolaşma" dersin, hemen uzaklaşırım.

Ağabeyi adaylık konusunda ısrar edince Turgut Yılmaz, "Madem öyle, benim yerime Sühan'ı milletvekili yap" dedi. Mesele böylece tatlıya bağlanmış oldu.

Seçim kampanyası hazırlıkları sürerken, Berna Yılmaz bir fikir ortaya attı; "Mitinglere Mahsun Kırmızıgül de katılsın, türkü söylesin." Mesut Yılmaz, bu fikri beğenmişti, uygulamaya karar verdi.

Danışmanı Erhan Göksel ise bu fikre karşıydı, ona göre mitingde türkü söylenmesi yanlıştı. "Mesut Bey, Mahsun Kırmızıgül'ün gölgesinde kalır" dedi. Yılmaz, eşini çağırıp Göksel'in sözlerini aktardı.

Berna Yılmaz, "Yurtdışmda da kullanılmış" deyince Erhan Göksel, "Frank Sinatra'yı söylüyorsunuz ama o şarkı söylemedi, nutuk çekti" karşılığını verdi. Yılmaz, Erhan Göksel'in pervasızlığına bu kez sinirlenmişti. Bağınp çağırdı; Göksel'in danışmanlığına o gün son verdi.

Yılmaz, Löwe-Adam şirketinin düzenlediği seçim kampanyasını Berna Yılmaz'la birlikte tanıttı. Kampanyanın ana sloganı, "Sessiz çoğunluğun sesi"ydi. "Sessiz çoğunluk" olarak tanımladığı seçmenlere vaatlerini, "Türkiye sözleşmesi" adlı bir metinde toplayıp imzalamıştı:

"Hayat pahalılığını tek rakama indirmeye, işsizlik sorununu kökten çözmeye, en iyi eğitimi vermeye, en iyi sağlık hizmetlerini sunmaya söz veriyoruz. Eğer bunları yapamazsak seçmen bize bir daha oy vermesin. Ve bizden hesap sorsun."

Bunaltan kampanya

ANAP'ın, Mahsun Kırmızıgül'ün seslendirdiği "Türkiye'm güçlü ailem" adlı seçim şarkısının sözlerini Berna Hanım yazdı. Çocukluğunda yazdığı bir Kızılay şiirinden ödül alan Berna Yılmaz, ondan sonra şiirden uzak kalmıştı. Son yıllarda eline kalemi, sadece eşi ve çocuklarına mektup yazmak için alıyordu.

Seçim kampanyasında Berna Hanım, daha önce hiç olmadığı kadar ön plana çıktı. Mitinglerde eşiyle birlikte halkı selamlıyor, konuşma boyunca yanında duruyordu.

Mahsun Kırmızıgül konserleri, meydanların tıka basa dolmasını sağlıyordu ama gelenlerin çoğu gençler ve çocuklardı. ANAP'ın eski seçmenleri, yerlerini, onlara bırakmıştı.

Oysa eski ANAP seçmenini yeniden yakalamak isteyen Yılmaz, yıllar sonra yeniden, Özal'ın dört eğilim politikalarına dönüş sinyalleri veriyordu. Ama bu durum diğer liderlerin sert eleştirileri karşısında ezilmesini engelleyemiyordu.

CHP Genel Başkanı Baykal, Çiller ile Yılmaz'ın birbirlerini aklamasını diline dolamıştı:

"15 yıllık siyasi hayatının hesabını mahkemede vermekten korkanların, siyasi anlaşmalarla yolsuzlukları örtbas edenlerin, hesap

vermekten kaçanların dürüst siyasetçiler hakkında konuşmaya hakları yoktur."

Yılmaz, bu suçlamalar karşısında savunma yapıp daha da zor duruma düşmekten korkuyordu. DGM'de beraat etmiş olan Eyüp Âşık'ı Karadeniz mitinglerinde otobüsün üzerine çıkarmaktan kaçınması da bu yüzdendi.

Öcalan'ın yakalanmasından sonra milliyetçi dalganın yükseldiğinin farkında olan Çiller ise "Diyet borcu olmayan tek milliyetçi lider benim" sloganıyla meydanlardaydı. "ANAP, DYP'den daha fazla oy alırsa siyaseti bırakacağım" diyerek meydan okuyordu Yılmaz'a.

Yılmaz, "Gereğini yaparım" demekle yetiniyor, DYP'den az oy alırsa istifa edeceği sözü vermeye yanaşmıyordu.

Seçim gecesi uyuyan lider

Mesut Yılmaz, seçim sonuçlarını konutunda izledi. Berna ve Yavuz Yılmaz, Ahmet San, Mustafa Taşar, Nejat Arseven ve eşi de yanındaydı.

ANAP'ın birinci parti çıkmasını bekliyorlardı. Aralarında yüzde 40'tan söz edenler bile vardı. Ancak açılan ilk sandıklardan itibaren DSP ve MHP önde gitti.

Yılmaz, gece 22.00 sıralarında umudunu kaybetmeye başlamıştı. O sabah tıraş da olmadığı için iyice çökmüş görünüyordu. Aynı saatlerde Berna Yılmaz ise umudunu kaybetmemiş, hâlâ kazanmaktan söz ediyordu.

Eski Başbakanlık Müsteşarı Yaşar Yazıcıoğlu tam bu sırada telefon edip, "Çankaya'da dört kesin, beşinci için uğraşıyoruz" deyince, Yılmaz umutlanır gibi oldu.

Biraz sonra Karadenizli müteahhit Mehmet Cengiz aradı, Yazıcıoğlu ona da benzer şeyler söylemişti. Duyduklarına inanamayan Cengiz, bir de Yılmaz'a doğrulatmak istemişti sonuçları.

Ancak saatler gece yansını gösterdiğinde yenilgiyi kabullenmek zorunda kaldılar. Konuttakiler dağılırken, Yılmaz, Yazıcıoğlu'nu aradı, telefonu kapalıydı. Belli ki, konuşacak yüzü kalmamıştı.

Yılmaz'ın önceki seçimlerde olduğu gibi sabahlara kadar bekleyecek hali yoktu; "Siz bir şey olursa haber verin bana" deyip yatmaya gitti.

Seçimi mahvettin anne

ANAP genel seçimlerin yanı sıra yerel seçimlerde de tam bir hezimete uğradı. Büyük kentlerden sadece Adana'da belediye başkanlığını alabilmişti. Isparta'da kazanılan başarının nedeni ise "Sessiz çoğunluğun sesi" sloganına kızıp, seçim bölgesi olan kente giden Erkan Mumcu idi. Mumcu, ANAP Propaganda Başkanı olmasına rağmen kampanya boyunca Mesut Yılmaz'ın adını anmamış, afişlerinde bile genel başkanına yer vermemişti.

Ecevit ve lider olarak ilk kez seçime giren Bahçeli seçimden zaferle çıkmıştı. ANAP'ın dördüncü parti olduğu seçimlerden sonra Yılmaz'ın tek tesellisi, Çiller'den bir fazla milletvekili çıkarmasıydı. ANAP yüzde 13.22 oy ile 86 milletvekili, DYP ise yüzde 12.03 oy ile 85 milletvekili çıkarmıştı.

Yılmaz, CHP'nin barajı aşamaması nedeniyle güçlükle milletvekili seçilebilen Çiller'e, seçimden önce verdiği "Az oy alan lider istifa etsin" sözünü hatırlatabilecek durumda değildi. Şaşkına dönmüştü.

"En büyük hayal kırıklığını Samsun'da yaşadım. Bafra, Çarşamba ve merkezde üç ayrı miting yaptım. Üç mitinge 100 bin kişi geldi. Ama burada aldığımız toplam oy 70 bin" diyordu. Samsun mitingindeki kalabalığı görünce coşmuş, "Bu seçimlerin birinci partisi ANAP'tır. Gelsinler, bu Samsun'daki meydanı görsünler" demiş, ancak hepsi boş çıkmıştı.

Bedava konser izleyenlerin ANAP'a oy vereceğini sanan Berna Hanım yanılmıştı. Yavuz, seçimin ertesi günü annesiyle kavga etti. "Seçimi mahvettin" deyip, Amerika'ya döndü. Seçim sonuçlan, sadece anne oğulun değil, karıkocanm ilişkilerini de gerdi.

Gecikmiş aklanma kararı

CHP'nin barajı aşamaması üzerine Deniz Baykal'ın genel başkanlıktan istifa etmesi, merkez sağın yenilgisine yol açmakla suçlanan Çiller ve Yılmaz'ı da istifa baskısı altında bırakmıştı.

Her ikisi de istifa etmeyi akimın ucundan bile geçirmiyordu. Yılmaz, istifa etmediği gibi ANAP Başkanlık Divanı üyelerinin ayrılmalarım da engelledi:

- İstifa sorumluluktan kaçmaktır.

Oysa Yılmaz liderliğindeki ANAP her seçimde biraz daha küçülmüş, 1991 seçimlerinde yüzde 24 olan oy oranı 1995'te yüzde 19.6'ya, bu

seçimde ise 13.22'ye düşmüştü. Yılmaz, Özal kadrolarını dışlamış, partiyi yeniden yapılandırmış ama ANAP'ın giderek küçülmesini önleyememişti!

MKYK'da yenilgi tartışılırken kongre sesleri yükseldi. Kongre isteyenlerden Vehbi Dinçerler bir de espri yaptı:

- Semra Hanım'a papatya diyordunuz. Bu seçimlerde Berna Hanım'la epey yoruldunuz.

Yılmaz'a muhalif olan Oltan Sungurlu ve Lütfullah Kayalar da olağanüstü kongreyi savundular. Ama bu istekleri elinin tersiyle itti Yılmaz. Sert çıktı. "Ben başbakanlığı bırakmış adamım. Genel başkanlık bırakılmayacak paye değil. Ama kongre sürecine girmemiz dağınıklık getirir." Yılmaz'a göre, yenilginin asıl nedeni, 28 Şubat sürecine destek vermeleriydi. 28 Şubat'ta Türkiye'yi askeri darbe tehlikesinden kurtarma uğruna kendilerini feda etmişlerdi!

Bu savunmanın ANAP'taki itirazları dindiremeyeceğini bildiğinden koalisyon hükümetinde yer almaya çalıştı. Beklediği can simidini Ecevit uzattı; koalisyon ortağı olarak ANAP'ı tercih etti. MHP de Ecevit'in bu tercihini onaylıyordu. Ecevit-Bahçeli ve Yılmaz, beyaz zambaklarla süslenmiş bir masada toplanıp koalisyon için anlaştılar. DSP ve MHP'ye 12'şer, ANAP'a da 10 bakanlık düştü.

Yılmaz, hükümette görev almamaya karar verdiğini açıkladı ortaklarına; "Yüce Divan'da yargılanıp aklanmak istiyorum" diyordu. Gecikmiş bir karardı bu ama, bir yandan da Çiller'le birbirlerini aklamalarının yenilginin asıl nedeni olduğunu kabul ettiği anlamına geliyordu.

Ecevit hükümete girmesi için ısrar edince, Yılmaz açık bir kapı bıraktı:

- Aklanıp döndükten sonra belki mümkün olabilir.

Bahçeli'nin de bu kararı onaylaması üzerine Başbakan Yardımcılığı'na güvendiği bir kişi olan Cumhur Ersümer'i getirdi. Ersümer, aynı zamanda Enerji Bakanlığını da üstlendi ve koalisyon hükümeti 28 mayıs 1999'da göreve başladı.

Dinleme skandali

Hükümetin kurulduğu günlerde Ankara Emniyeti'nde, yasadışı telefon dinleme skandali patladı. Emniyet Müdürü Cevdet Saral ve Müdür Yardımcısı Osman Ak, ocak 1997-mayıs 1999 tarihleri arasında 963 telefonu dinlemekle suçlanıyorlardı. Yargıtay üyeleri, gazeteciler,

politikacılar ve işadamlarının telefonları dinlenmişti.

Yılmaz'ın, Ankara Emniyet Müdürlüğü görevine getirdiği hemşehrisi Cevdet Saral'ın telefon dinlettiğinden haberdar olduğu, bazı dinleme raporlarını makam arabasında kendisine ilettiği de iddia ediliyordu.

Nitekim telefon dinleme skandali patlayınca Saral, Yılmaz'ın konutuna giderek kendisini savunmasını isteyecekti:

"Eğer bu kadar telefonu iddia edildiği gibi dinlemişsek, bu dinlemelerden bir siyasi sonuç elde edilmesi gerekir. Elde edilecek siyasi sonucun iletilebileceği tek kişi sizsiniz."

Saral, en çok, Başbakan Ecevit'in telefonlarını dinledikleri iddiasına üzülmüştü. "Komplo var. İzin verin gidip anlatayım." Yılmaz, "Gitmene gerek yok. Boş ver, varsın öyle bilsin" dedi.

Saral, Yılmaz'la yaptığı bu görüşmeden bir gün sonra görevden alındı. Saral ve Ak, haklarında açılan davada "yasadışı telefon dinlemediklerini, Fethullahçı kadroların oyununa geldiklerini" savundular.

Ak, yargılandığı Kırıkkale 2. Asliye Ceza Mahkemesi'ne verdiği bir dilekçede, bazı telefonları Yılmaz'ın talimatıyla izlediklerini belirtiyordu. Ak'a göre, Yılmaz, AKP Genel Başkanı Tayyip Erdoğan'ın, hakkmdaki yargılama kararını bozdurmak için Yargıtay'da bazı kişilere rüşvet vereceği duyumlarının araştırılması için bu talimatı vermişti.

Yılmaz'ın bu talimatı, ağustos 1998'deki görüşmede Saral'a verdiğini öne sürüyordu. Çoğu zaman olduğu gibi Yılmaz, telefonların kendisinin talimatıyla dinlendiği iddiaları karşısında da sessizliğini korudu!

Öcalan'ı kim kurtardı?

Abdullah Öcalan'ın yargılanmaya başlanması, kamuoyunun dikkatini îmraliya yöneltmişti. Öcalan, 1 hazirandaki ikinci duruşmada, Yılmaz'ın nisan 1996'da başbakan iken kendisiyle temas kurmaya çalıştığını öne sürdü:

"Mesut Yılmaz iktidarında, HADEP'ten Recep Doğaner aracılığıyla ilişki kurmak istedi. Faik Bulut aracılığıyla Alev Alatlı, Yılmaz'ın bilgisi dahilinde görüşmeye gelecekti. Barış süreci başlatılması isteğini içeriyordu. Şam'da bomba patladı, ilişki koptu. Ama Alatlı Avrupa Temsilcimiz Şahin'le görüştü."

Yılmaz'ın ciddiye almadığı bu iddiayı Alatlı tekzip etti; "Böyle saçma bir şey olamaz. Son derece absürd" dedi.

Mesut Yılmaz ismi İmralı'da ikinci kez, avukat Cahit Torun'un Öcalan'a "Yalçın Küçük sizinle görüştü mü? Suikastle ilgili ne dedi?" diye sorması üzerine gündeme geldi. Öcalan, Yılmaz'ın Yalçın Küçük aracılığıyla suikast girişimini haber verdiğini yalanladı:

- 6 mayıs 1996'da, "Kendisini iyi korusun. Suikast olacağı haberini Ankara'da duydum" dedi. Sayın Yılmaz'ın bana haber verdiği doğru değildir.

Yalçın Küçük, Aydınlık dergisinde yayımlanan yazısında yanıtladı mahkemede olup bitenleri. "Sözlerim doğrulanmıştır" diyordu. 1995 seçimleri öncesinde Yılmaz'la değil ama başka bir ANAP'lıyla temas kurmuş, bu kişi "Yaklaşan seçimlerde HADEP'in seçime girmeyerek ANAP'ı desteklemesini" istemişti. Küçük, "ANAP yönetimi adına telefon edildiği" izlenimini alarak, PKK'ya haber vermişti!250

ANAP yönetimi, Küçük'ün yazdıklarını yalanlamaya gerek görmedi.

IJluğbay'ın intiharı

Hükümet adına Uluslararası Para Fonu (IMF) heyetiyle görüşmeler yapan Hazine'den Sorumlu Devlet Bakanı Hikmet Uluğbay, anlaşma sağlanması için büyük çaba harcıyordu. 20 gün süren toplantılar sonunda ipler, birçok kez kopma noktasına gelmişti.

Ana ilkeler netleştirildikten sonra Uluğbay ve Merkez Bankası Başkanı Gazi Erçel, Başbakan Ecevit, Başbakan Yardımcısı Bahçeli ve üçüncü ortak Mesut Yılmaz'a ayrıntılı bir brifing verdiler. Uzlaşma noktalarında koalisyon liderlerinin de onayı alındıktan sonra, IMF'yle anlaşma hakkında kamuoyuna açıklanacak bilgi notu yazıldı.

IMF'yle anlaşmanın ayrıntıları 2 temmuz cuma günü açıklandı. Basın toplantısı sonrasında IMF Türkiye masası şefi Carlo Cottarelli'yle tokalaşan Uluğbay'ın yüzü gülüyordu. Ancak birkaç saat sonra spekülatörlerin, borsayı 299 puan düşürüp vurgun yaptıklarını öğrenince canı sıkıldı.

Borsadaki bu gelişme "Kara Cuma" olarak adlandırılmıştı. "Büyük skandal" diye manşet atan Radikal, olayın eski bir ekonomi bakanının IMF'yle varılan anlaşmaya ilişkin bir belgeyi ele geçirip, liderine götürmesiyle başladığını yazıyordu:

"... lider, kâğıdı alınca değişik bir tepki gösterdi. O da kâğıttan

kopyalar çıkarttı ve yakını bazı işadamlarına, bu arada akrabası bir borsacıya da haber verdi. ‘Devalüasyon ve konsolidasyon var’ söylentileri yayıldı."

Skandalla ilgili suçlanan isimler birer birer ortaya çıktı. Belgeyi sızdırmakla suçlanan, eski bakan Güneş Taner, belgeyi verdiği lider Yılmaz, borsada trilyonlar kazanmakla suçlanan "borsacı akraba" ise Global Menkul Kıymetler’in sahibi Mehmet Kutman’dı. Suçlamalar, "Kara Cuma" günü, Global’in, toplam 14.3 trilyon liralık işlem hacmiyle en fazla alım satım yapan şirket olmasından kaynaklanıyordu.

SPK’da soruşturma başlatılırken, Ecevit, Uluğbay, Yılmaz ve Kutman iddiaları yalanladılar. "Skandal olmadığını, borsada olağan bir dalgalanma yaşandığını" savundular. Yılmaz, 6 temmuzda yapılan ANAP grup toplantısında borsadaki skandala değindi:

"Bu hikâyenin temeli sakattır. Çünkü bu belge bana bir eski bakan arkadaşımdan filan değil, doğrudan doğruya Hazine’den sorumlu bakan arkadaşımız tarafından verilmiştir."

Yılmaz, savunma yapayım derken, topu doğrudan Uluğbay’a atmıştı. Bu konuşma Uluğbay i üzdü. 0 akşam evde silahını çenesine dayayıp tetiği çekti. Çenesinin altından giren mermi, iki kaşının arasından çıkmış, mucize eseri kurtulmuştu.

Bu intihar girişimi, Yılmaz’ı zor durumda bıraktı. Uluğbay’dan özür diliyor, gazetecileri haksız iddiaları araştırmadan yazmakla suçluyordu. Bir iki hafta sonra gündeme gelen af tartışmaları arasında kaynadı gitti intihar girişimi.

Üstüne bir de binlerce insanın yaşamını yitirdiği 17 Ağustos depremi yaşanınca SPK soruşturmasının "2 temmuz günü borsada manipülasyon yapılmadığı" sonucuna varmasına aldıran olmadı. SPK’ya göre o gün her şey normaldi.

Moskova’da gizlenen görüşme

Mesut Yılmaz, kardeşi Turgut Yılmaz ve Cavit Kavak’ı da yanına alarak, bir işadamına ait özel uçakla gizlice Amerika’ya uçtu. Washington Büyükelçiliği, Yılmaz'ın Amerika’da olduğunu ABD Dışişleri Bakanlığı’ndan öğrendi. Onlar da ülkelerine girdiğini tespit ettikleri Yılmaz’ın randevu talebi olup olmadığını merak ediyorlardı.

Yılmaz ve beraberindekiler, Massachutes eyaletinde bir çiftlikteydiler. Neredeyse hiç konuşmadan, zamanlarını çoğunlukla tavla, bezik gibi

oyunlar oynarak geçiriyor, kafa dinliyorlardı.

Ardından Washington'a geçtiler. Yılmaz, burada enerji konulu bir dizi görüşme yaptı. Randevuları, Bakû-Ceyhan boru hattı projesini baltalamaya çalışmakla suçlanan BP-Amaco şirketinin lobiciliğini de yürüten Zeyno Baran adlı bir Türk alıyordu.

Hükümet ortağı bir partinin genel başkanı olmak dışında hiçbir resmi unvanı bulunmayan Yılmaz, ABD Enerji Bakanı yerine müsteşarla görüşmek zorunda kaldı. Gezi boyunca da üst düzeyde kabul görmedi.

10 gün süren Amerika gezisinden döndükten sonra yine "enerji" konulu Moskova gezisine çıktı. Geziyi, Rusya'da büyük yatırımları bulunan işadamı Şarık Tara, yeni yaptırdığı hipermarketin açılışı nedeniyle organize etmişti. Tara, 18 eylül 1999'da, davetlileri için biri Ankara'dan, diğeri İstanbul'dan olmak üzere iki özel uçak kaldırdı. Ankara'dan kalkan uçakta Mesut ve Berna Yılmaz, Enerji Bakanı Cumhur Ersümer ve eşi, bir de gazeteci Fatih Çekirge bulunuyordu. İstanbul'dan kalkan uçakta ise Turgut Yılmaz, Yılmaz Karakoyunlu, Sühan Özkan, Erdal Aksoy gibi isimler vardı.

İki uçak 10 dakika arayla indi Moskova Havaalanina. Büyükelçi Nabi Şensoy onları alanda karşıladı. Kempinski Otel'e yerleştikten sonra hep birlikte Moskova Belediye Başkanı ve Rusya Anavatan Partisi lideri Yuri Lujkov'u ziyaret ettiler.

Uzun masanın bir yanına Yılmaz, Şensoy, Ersümer ve öbür Türk konuklar sıralanmıştı. Karşıda ise Lujkov, sanat danışmanı ve heykeltraş Zurab Tsereteli oturuyordu. Görüşmenin ardından önce başkanın yazlık villasına gidildi, oradan da Dinamo Moskova takımının maçına.

Heyet akşam ikiye bölündü. Mesut Yılmaz, Cumhur Ersümer ve Şarık Tara, heykeltıraş Tsereteli'nin evine yemeğe gittiler. Oradan da Moskova operasına geçerek, Geleceğin Dünyası adlı operayı izlediler.

Heyetin büyük bölümü o akşam otelde kalmıştı. Ertesi gün bütün grubun ortak olarak katıldığı tek etkinlik, hipermarketin açılış töreniydi.

Ersümer ve Yılmaz ise kendi programlarım izlediler. Ersümer, Gazprom yetkilisi Rem Viyahirev'le bir araya geldi. Yılmaz da sabah kahvaltısını eski Rusya Başbakanı Victor Çernomırdin'le yaptı. Yeltsin'in Başbakanlık'tan aldığı Çemonurdin, o sırada "Evimiz Rusya" partisinin genel başkanıydı ve 23 gün önce Gazprom Yönetim Kurulu Başkanlığı'na seçilmişti.

Çernomırdin-Yılmaz görüşmesi yaklaşık 1.5 saat sürdü. Yılmaz, görüşmeden sonra gazetecilere "Mavi Akım" anlaşmasına Çernomırdin'le birlikte imza koyduklarını hatırlatarak destek istediğini açıkladı:

"Rusya'dan 16 milyar metreküp doğalgaz akışını sağlayacak olan boru hattının Karadeniz'e döşenmesine ekim ayında başlanacak. Proje, 2001 nisanında tamamlanacak. Ruslar, inşaat vergi muafiyeti talep eden bir protokol önerdiler, bunu değerlendiriyoruz."

Yılmaz, Çemomırdin'den sonra Duma'da çoğunluğa sahip Komünist Partisi'nin başkanı Gennadiy Zyuganov'le de görüştü. Konu yine "Mavi Akım"dı.

Yılmaz, projenin, Rusya'daki siyasi gelişmelerden etkilenmemesi dileğini iletti. Mesajı yerine ulaşmış olacak ki, geziden sadece iki gün sonra Rusya parlamentosu Duma, "Mavi Akım" anlaşmasını onayladı.

Türkmenbaşı'yla kavga

Resmi bir sıfatı olmamasına rağmen Yılmaz'ın "Mavi Akım" için devreye girmesi, Azerbaycan ve Türkmenistan'ın dikkatini çekmişti. Kendi doğalgazlarmı Hazar Denizi'nin tabanına döşenecek borularla Türkiye'ye taşıyacak olan Trans-Hazar projesinin bir an önce gerçekleştirilmesini bekleyen Türkmenler, Yılmaz'ın "Önceliğimiz Mavi Akım projesidir" sözlerine alındılar.

Türkmenistan Cumhurbaşkanı Saparmurat Niyazov Türkmenbaşı, Moskova gezisinden sonra Aşkabat'a giden Enerji Bakanı Ersümer'i karşısında görünce tepkisini sert bir dille ifade etti:

- Siz ve Mesut Yılmaz bizim gazı istemiyorsunuz. Bir daha Rusya'ya gitme.

Ersümer, bu sözlere "Biz her şeyi yaptık. Hattı yapmanızı bekliyoruz" diye yanıt verince Türkmenbaşı, daha da sinirlendi:

- Bugüne kadar doğalgaz satmak için ben peşinizden koştum. Bundan soma gaz almak için siz benim peşimden koşacaksınız. Biz size gazı 70 dolara satmak istiyoruz, Rusya bizim gazımızı size 114 dolara satıyor.

Ersümer "Birçok ülke Türkiye'ye gaz satmak istiyor ama kararı Türkiye verir" dedi. Türkmenbaşı, Ersümer'in sözünü kesince gerginlik iyice arttı.

Türkmenbaşı'nın bu çıkışından sonra Türkiye'de gözler, "Mavi Akım"a çevrildi; proje kamuoyunda sorgulanmaya başlandı:

"Ankara-Samsun hattını inşa edecek firmaları neden Ruslar seçti? Neden bu şirketlere, işe başlamadan önce 45 milyon 806 bin 288 dolar avans ödendi?"

Sorular yanıt bulamadı, iddialar ortada kaldı.

Evcil'in suçlamaları

Türkiye'ye gizlice döndükten sonra aylarca Bursa'da gizlenen Erol Evcil, 27 ekim 1999'da yakalandı. Evcil'in, polis ve savcılıkta verdiği ifadelerle Hizbullah'ın öldürmeden önce sorgulayıp ifadelerini video kasete aldığı Mehmet Sünbül'ün anlatımları, Malki cinayeti üzerindeki perdeyi alalıyordu.

Genç bir sigortacı iken, 10 yıl içinde trilyonlara hükmeder bir hale gelen Evcil, borç batağından kurtulmak için tetikçi kiraladığını anlatıyor, Türkbank ihalesiyle ilgili ayrıntılar veriyordu:

K. Yiğit'le A. Çakıcı ilişkisini Mesut Yılmaz biliyordu. 30 haziranda K. Yiğit, M. Yılmaz'la görüştüğünde A. Çakıcı'yla usulüne uygun bir şekilde görüşmesini istedi. A. Çakıcı araya adam koyarak nabız yokluyordu.

Evcil, Yılıuazin yalanlamasına gerek kalmadan ifadelerinin çoğunu mahkemede reddedecek ve üç yıl kaldığı Kartal Özel Tip Kapalı Cezaevinden 20 ağustos 2002'de tahliye edilecekti.

Malki operasyonunu yürüten dönemin Bursa Emniyet Müdürü Aydın Genç, "Evcil nasıl bırakılır? Evcil'in azmettirici, Türkeş'in tetikçisi olduğunu gösteren onlarca kanıt mahkemedeydi" diyordu, ama Evcil serbest kalmış, Malki cinayeti yine sis perdesinin arkasına gizlenmişti.

Cumhurbaşkanlığı hayallerinin yıkılışı

Hükümet dışında kalma kararı, "Yüce Divan'da aklanmak istiyorum" demesi, hep cumhurbaşkanlığı seçimine yönelik manevralardı. Yılmaz, bütün siyasi planlarını, Cumhurbaşkanlığı Köşkü'nün boşalacağı nisan 2000 tarihine endekslemişti.

Cumhurbaşkanlığı fikrine öylesine hazırlamıştı ki kendini, yakın çevresi de artık "Sayın Başbakanım" demeyi bırakmış, "Sayın Cumhurbaşkanım" diye hitap etmeye başlamıştı ona. Berna Yılmaz, Köşk'teki koltukların yüzünü değiştirmek için kumaş bile beğeniyor, "Orayı zevkle döşeyeceğim" diyordu yakın dostlarına.

Yılmaz'ın önündeki engellerden biri Demirel'di. 28 Şubat sonrasında rüzgân arkasına alan Demirel, ilk dönemdeki başarısız tablonun izlerini silmiş, koltuğunu doldurmuştu. Görev süresinin uzatılmasını istediği biliniyordu.

Yılmaz, 17 mayıs 1999'da yeni koalisyonun kuruluşu sırasında Demirel'e görev süresinin uzatılmasını bir kez daha önerdi. Ancak bu kez sadece üç yıllık bir uzatmadan yanaydı:

- İzin verirseniz görev sürenizi 3 yıl daha uzatmak için teşebbüse geçelim. Hatta bunu koalisyon protokolümüze yazalım.

Demirel, "Görev süresini uzatmak şık olmaz. Cumhurbaşkanının tekrar görev yapabilmesi için seçim şarttır" dedi. Halkın seçeceği cumhurbaşkanı, "Başkan" yetkileriyle donanmış olacaktı. Demirel'in de istediği buydu.

Ecevit, konuyu koalisyon liderleri zirvesine getirdi. Ecevit-Bahçeli ve Yılmaz, ilke düzeyinde anlaştılar. "Cumhurbaşkanlığı seçimini krize dönüştürmeyelim. Ortak hareket edelim" dediler.

Ancak üçünün de formülleri farklıydı. Ecevit, Demirel'in görev süresinin yedi yıl uzatılabileceğini savunurken, Bahçeli buna hiç sıcak bakmıyordu.

Yılmaz ise 3 ya da 5 yıllık uzatmadan yana görünüyordu. Bu planının ilk aşamasıydı. Aslında Bahçeli'nin itirazını sürdüreceğine ve bu konunun meclise hiç gelemeyeceğine inanıyordu. Böylece Demirel

alternatifler listesinden düşecek, kendisinin adaylığı gündeme gelebilecekti.

Yeni Mesut Yılmaz

Cumhurbaşkanlığı seçimi yaklaşırken Yılmaz, farklı bir devlet adamı portresi çizmeye başladı. Sorunlara daha üstten bakan, Avrupa Birliği'yle ilişkileri gözeten, vizyonu geniş bir politikacı olarak sahne aldı.

Avrupa Birliği Bakanlar Konseyinin Türkiye'nin 12. aday ülke olduğunu açıkladığı Helsinki Zirvesi bildirisi nedeniyle çıkan kriz sırasında yatıştırıcı rol oynadı. Kıbrıs sorununun çözümü konusunda ilerleme sağlanamadığı takdirde 2004 yılı sonunda Lahey Uluslararası Adalet Divanina götürülmesi maddesi, Türkiye ile AB arasındaki ilişkiyi kopma noktasına getirmişti. Ecevit, Bahçelinin de desteğiyle zirvenin 11 aralıktaki kapanışına gitmeme karan aldı.

ABD Başkanı Clinton ve Almanya Başbakanı Schröder, Ecevit'i arayarak, ikna etmeye çalıştılar. 25 saat süren diplomatik kriz sırasında Yılmaz, ANAP'lı Devlet Bakanı M. Ali İrtemçelik'in, "Endişeye gerek olmadığı" tavrını destekledi.

Bakan olmamasına rağmen Ecevit'in Bakanlar Kurulu toplantısına çağırdığı Yılmaz, kısa bir konuşma yaptı:

"Lüksemburg zirvesi yapıldığında Başbakan'dım. Bu metin AB'nin Lüksemburg'dan geri dönüşünü gösteriyor. Çünkü o kararları reddeden Başbakan olarak aradaki ayrımı iyi biliyorum. Bu AB'nin geri adımıdır. Lüksemburg'un rövanşıdır."

Ecevit, Yılmazin bu sözlerinin ardından Bahçeli'ye döndü. "Siz ne diyorsunuz Sayın Bahçeli?" Bahçeli, "Münasip olduğu görülüyor. Hayırlı olsun" demekle yetindi.

Bunun üzerine Ecevit, ertesi gün Helsinki'ye uçtu ve Türkiye, 36 yıl aradan sonra 11 aralık 1999'da yeniden Avrupa fotoğrafına girdi. Ecevit'in imzaladığı Helsinki bildirisi, Türkiye-AB ilişkilerinde dönüm noktası oldu. Yılmaz, bildirinin önemini vurgulayan açıklamalarda bulundu:

"AB'yle tam üyelik adaylığımızın yürürlüğe girmesinden sonra artık her konuda yeni açılımlara hazır olmamız lazım. Avrupa standartlarını yakalamalıyız. Asıl sorun bunu engellemek isteyen statükocularla mücadeledir."

Ardından Diyarbakır'a giden Yılmaz, "Demokrasi, Türkün de, Kürdün de, Sünninin de, Alevinin de hakkıdır" dedi, sonra da yıllarca belleklerden silinmeyecek bir yaklaşımı dile getirdi:

"Avrupa Birliği'ne giden yol Diyarbakır'dan geçer."

Rastgele söylememişti bu cümleyi. Bilinçli şekilde bu fikri Diyarbakır'da dile getirerek, Kürtlerden Avrupa'ya değin geniş bir yelpazeye sempati mesajlan gönderiliyor, 28 Şubat'ta ANAP'a yüklenen misyondan annmaya çalışıyordu. ANAP'a giydirmeye çalıştığı yeni kimlik ise "Menderes'ten Özal'a uzanan çizginin partisi'ydi.

Hatta yeni imaj için 100 kadar araştırmacı ve bilim adamına, "Yeni yüzyılda yeni politikalar" başlıklı bir çalışma hazırlatılmış; milliyetçilik, muhafazakârlık ve demokratlık yeniden yorumlanmıştı.

Bütün bu çalışmalan tamamlayacak bir unsur olarak da Yılmaz adına bir kitap hazırlandı; Lider'in Demokrasi Arayışı. Kitapta, Yılmaz'ın, 1991'den itibaren demokrasi ve insan hakları konusunda yaptığı konuşmalar bir araya getirilmişti. Kitabın kapağında Yılmaz'ın ufka bakan bir fotoğrafı vardı.

Demirel'i nasıl dışladı?

Yılmaz, "statükoya karşı" tutumunu Öcalan'ın idamı konusunda da sürdürdü, Avrupa İnsan Haklan Mahkemesi kararının beklenmesinden yana tavır alarak Bahçeli'yi erteleme konusunda ikna etti.

Koalisyonun ikinci kritik eşiği Cumhurbaşkanlığı seçimiydi. Ecevit ağırlığını koyunca Bahçeli, Demirel'in beş yıl daha Çankaya'da kalmasına razı oldu. Yılmaz'ın planını uygulaması sıkıntıya girdi.

Zor durumda kalmıştı, ikircikli davranarak, Anayasa değişikliğinin açık oylanmasını istedi. Ardından ANAP milletvekillerinin değişikliğe karşı çıkan demeçleri birbirini izledi.

ANAP'tan gelen aykırı sesler, Ecevit ve Bahçeli'yi kızdınyordu. Bahçeli, Yılmaz'a, "İşi yokuşa sürme. Rüştünü ispatla" çağrısı yaptı.

Ecevit ise, Yılmaz'ın "oynamasi'na sert bir tepki verdi:

"Eğer bir genel başkan bu kadar yaşamsal bir konuda partisinde uyum sağlayamazsa liderliğinin gereğini yerine getiremiyor demektir."

Yılmaz, o gün Nenehatun Caddesi'ndeki evinden dışarı adım atmadı.

Tatsız bir gün geçirdi ve ertesi gün düzenlenen liderler zirvesinde sorun çıkarmayıp, "5 artı 5" formülüne destek verdi.

Buna rağmen Yılmaz'a güvenmeyen Ecevit, Özkan'a, Fazilet'le *[FP=Fazilet Partisi]* pazarlık görevi vermişti. Özkan, gizlice FP'li Lütfü Esengün ve ardından da FP Genel Başkanı Recai Kutan'la görüştü. Pazarlığın en önemli unsuru, parti kapatılmasını zorlaştırmak üzere 69. maddenin değiştirilmesiydi. FP, 69. madde karşılığında Demirel'in süresinin uzatılmasına destek vermeyi kabul etti.

Özkan'ın getirdiği haber Ecevit'i sevindirmişti. "5 artı 5" için FP'nin de desteğinin sağlandığını açıkladı. Yılmaz ise hâlâ Demirel üzerinde sağlanan uzlaşmayı kabullenememişti:

- Keşke başka türlü olsaydı. Ama Demirel'in ismi üstünde uzlaşma kuruldu, hükümetin devamı bizim için daha önemli.

Yılmaz, kurban bayramında gittiği memleketi Rize'de, "Hoş Geldin Cumhurbaşkanı" sloganlanyla karşılandı.

Kritik karar arefesinde tatil

Yılmaz, hemşehrileriyle bayramlaştıktan sonra Ankara'ya dönmedi. Özel bir uçakla Fas'a uçtu, ama gezi, basından gizli tutuldu. Marakeş'teki La Mamounia Hotel'e yerleşti. La Mamounia, 1925'te hizmete girmiş, tüm dünyada tanınan efsane otellerden biriydi.

O Kurban Bayramında La Mamounia'da Türkiye'den başka konuklar da vardı. Yazar ve ressam Fikret Otyam'la eşi. Fikret Otyam, oteli gezerken, kumarhaneye de girmek istedi. Fakat yanındaki Türkler uyardı: "Mesut Yılmaz da orada."

Fikret Otyam, Yılmaz'la karşılaşmak istemedi. "Şimdi bizi görünce rahatsız olur, koruma polisleri engellemek ister. Ne o rahatsız olsun, ne de biz" diye düşünüp başka tarafa yöneldi. Oysa Yılmaz, kumarhanede olmayabilirdi, kontrol etmeye gerek bile duymadı

Kritik kararlar arefesinde dinlenmek için bu kez Fas'ı tercih eden Yılmaz, Budapeşte'deki yumruk olayına rağmen, gizli yurtdışı gezilerinden vazgeçmemişti.

Hatta bir ay önce ramazan bayramında da yine gizlice Mısır'a gitmişti. 4 ocak 2000'de kalabalık bir grupla yola çıkan Yılmaz'ın yanında sadece bir koruma polisi vardı.

Mesut, Berna ve Hasan Yılmaz, Ankara'dan İstanbul'a Bursalı işadamı

Yalçın Sünnetçioğlu'nun uçağıyla gittiler. Burada Turgut Yılmaz, Cavit Kavak, Nejat Arseven, Yalçın Sünnetçioğlu ve eşleri de onlara katıldı. TAG Havacılık'tan kiralanan özel bir uçakla Mısır'a uçtular.

Luksor Havaalanından doğruca önceden kiralanmış olan tekneye gittiler ve bir hafta boyunca Nil'de gezdiler. Karaya hiç çıkmayan Yılmaz ve beraberindekiler, kitap okuyup, bezik, briç ya da tavla oynayarak, sohbet ederek vakit geçirdiler.

Yılmaz, bir yıl önceki ramazan bayramında da yine gizlice Almanya'ya kaçmıştı. Seçim kampanyası öncesinde ortadan kaybolan Yılmaz'ı gazeteciler bütün aramalarına rağmen bulamamışlardı. Almanya'nın Traben Trarbach kasabasındaki Kurh Otel'de tatil yaptığı ancak dönüşünden sonra ortaya çıkmıştı.

Mesut ve Berna Yılmaz'a Almanya gezisinde de Cavit Kavak'la eşi ve Berna Tokar eşlik etmişti. Mesut Yılmaz, bol bol kitap okumuş, eşiyle yürüyüşlere çıkmıştı. Kayak yapmayı ve yüzmeyi sevmeyen Yılmaz, bu tür tatillerden hoşlanıyordu.

Kıvrıkoğlu'nun kritik müdahalesi

Demirel'in görev süresini uzatmak Ecevit'in beklediği kadar kolay değildi. Özkan'la anlaşmış görünen FP, pozisyon değiştirdi.

Bunun üzerine Ecevit'in, ANAP'ı sıkıştırmaktan başka çaresi kalmadı; TBMM'de 29 martta yapılan oylama sırasında iktidar partilerine mensup milletvekillerinin oylarını göstererek kullanmalarını istedi. Ecevit'in bu istemine DSP ve MHP itirazsız uydu. Ancak ANAP milletvekilleri oylarını gizleyerek kullandılar. Tabii sonunda olan oldu, 253 kabul oyu çıkınca, Anayasa değişikliği için yeterli sayıya ulaşılamadı. Böylece Yılmaz için Demirel sorunu ortadan kalkmış oldu.

O andan itibaren Yılmaz'ın cumhurbaşkanlığına aday olmaya hazırlandığı söylentileri yoğunlaştı. Fakat bu söylentiler bile, Yılmaz'la ilgili iddiaların yeniden gündeme gelmesine yetti. "Yüce Divan'da yargılanmak istiyorum" demesine rağmen soruşturma hâlâ sonuçlanamamıştı.

Soruşturma komisyonları yeni meclisin açılmasından aylar sonra, ancak şubat 2000'de yeniden toplanabilmişti.

"Şaibelerden kurtulmadan cumhurbaşkanı olunmaz" söylemi yaygınlaşırken, Bahçeli, Yılmaz'ın adaylığına karşı tavır koydu: "Ben aday değilim. Liderler aday olmasın" dedi.

Ardından Ecevit de liderlerin aday olmasına itiraz etti. Koalisyonun desteği olmadan Çankaya'ya çıkması mümkün olmayan Yılmaz'ın adaylığı zora girmişti.

Tam da bu sırada Genelkurmay Başkanı Orgeneral Kıvrıkoğlu, devreye girdi. Kıvrıkoğlu, Yolsuzlukla Mücadele Demeği yöneticilerini kabulü sırasında ordunun görüşünü açıkladı:

Yeni cumhurbaşkanı dürüst, şaibesiz biri olmalı. Avrupa Birliği'ne aday olduğumuz bu dönemde, siyaset ve siyasetçi Avrupa normlarına göre hazırlanmalı. Bu da siyasetçinin görevi. Avrupa'da seçimlerde küçülen partilerin genel baş kanları görevde kalamıyor.

Bu sözlerin tek muhatabı, kuşkusuz Yılmaz'dı. Demek Başkanı Tevfik Diker, görüşmeyi Kıvrıkoğlu'ndan izin alarak açıklamıştı. Diker, ANAP'a geçerken verdiği liste başına koyma sözünü yerine getimıediği için Yılmaz'a kızgındı. Milletvekili olamamıştı.

Kıvrıkoğlu, Diker'e söylediklerinin kamuoyuna yansımasıyla da yetinmedi. Gazetelerde çıkan "Genelkurmay'ın Cumhurbaşkanlığı seçimine karışmadığı" haberlerine yazılı açıklamayla tepki gösterdi:

Türk Silahlı Kuvvetleri'nin de örneğin Cumhurbaşkanı olacak zat hakkında, ilkeler ve arzu edilen nitelikler bazında değerlendinneleri mevcuttur. Bu değerlendirmeler, gerektiğinde ilgili zeminlerde dile getirilmektedir.

Mesaj anında yerine ulaştı. Ecevit, 15 nisanda gerçekleştirdiği parti liderleriyle temas turunun sonuna Kıvrıkoğlu'nu da ekledi.

Yılmaz, adaylığını açıklamak için gelişmeleri dikkatle izlerken, Bahçeli yeni bir çıkış yaptı. "Şaibeli bir cumhurbaşkanı adayına bizden bir tek oy çıkmayacaktır" dedi. Üstüne üstlük bir de ANAP'tan Yıldırım Akbulut, cumhurbaşkanlığına aday olduğunu açıklayınca sıkıntı arttı.

Önümü niçin kesiyorsunuz?

Yılmaz'ın adaylık hevesine noktayı koyan Ecevit oldu. Ecevit, 22 nisandaki liderler zirvesinde "Meclis dışından aday bulalım. Her lider iki isim önersin" formülünü ortaya attı, genel başkanların aday olmamasını istedi. Yılmaz yerine Cumhur Ersümer itiraz etti bu öneriye; "Neden genel başkanlar aday olmasın? Onların ne eksiği var?"

Ardından Bahçeli görüşlerini anlatıp, Ecevit'in "Her lider iki aday bildirsin" önerisine yanıt verdi. Adayları, Milli Savunma Bakanı Sabahattin Çakmakoğlu ve Prof. Kâmil Turan'dı. Ecevit'in adayları ise

Dışişleri Bakanı İsmail Cem ve Prof. Mehmet Haberal.

Yılmaz her partinin tek isim önermesini istedi ancak isim vermedi, Ecevit'in tavrına canı sıkılmıştı. Zirveden sonra yakın arkadaşları Cumhur Ersümer, Rüştü Kâzım Yücelen, Zeki Çakan, Erkan Mumcu ve Birkan Erdal'la durumu değerlendirdi.

"Bahçeli'nin karşı çıkışını kırmadan aday olamayacağı" kanısındaydı. Bahçeli'nin ikna olması halinde Hüsamettin Özkan aracılığıyla Ecevit'i saflarına çekebileceğinden hiç kuşkusu yoktu.

Beraberindekiler, Yılmaz'ın adaylığı zorlamasından yanaydı. Yücelen, "En tecrübeli sizsiniz. Üç lider anlaşırsa olur. Bahçeli'yle görüşelim" dedi. Yılmaz, ona temas kurması için izin verdi.

MHP'nin desteğini almak isteyen Yücelen, Bahçeli'ye gitti. Bahçeli, "Liderler aday olmadığı sürece daha kolay anlaşırız" diyordu. Ertesi gün Yılmaz da Bahçeli'yi ziyaret ederek, bir kez daha nabız yokladı ama Bahçeli yeşil ışık yakmadı. "Bu sizin sorumluluğunuz ve kararınız ama ben sizin yerinizde olsam aday olmazdım" mesajı verdi.

ANAP'taki milliyetçi bakan ve milletvekillerinin MHP'yle gece boyu sürdürdükleri temaslarından da sonuç alınamadı. Ertesi gün ANAP Başkanlık Divanı üyeleri, grup başkanvekilleri ve bazı bakanlarla koşulları son kez gözden geçirdi Yılmaz.

"Ortakların direncini son gün aşma formülü" benimsendi. Zirveye Yılmaz Karakoyunlu'nun adı götürülecek ve tek aday üzerinde uzlaşma önerisinde ısrarlı olunacaktı. Anlaşma sağlanamazsa Yılmaz'a adaylık yolunun açılacağını hesaplıyorlardı.

Karakoyunlu, adının zirveye götürülmesi fikrinden hoşlanmamıştı. Yılmaz, Karakoyunlu'yu ikna edebilmek için yarnu saat çaba harcadı.

24 nisandaki liderler zirvesine kararlı giren Yılmaz, adaylığını ilk kez açıkça telaffuz ederek, "Mevcut tablodan Yıldırım Akbulut çıkar. Akbulut'u istemiyorsanız benim önümü niçin kesiyorsunuz?" diye sordu.

Bahçeli, "Seçimde dördüncü olan partiden aday çıkarmak yakışık almaz" yanıtını verince, Yılmaz, sinirlenerek zirveyi terk etti. Ecevit, Yılmaz'ı geri dönmeye ikna ettikten sonra, son dakikaya sakladığı öneriyi masaya sürdü:

- Bu hallerde Batı'da yüksek mahkeme başkanları müdahale eder. Anayasa Mahkemesi Başkanı Sezer'i öneriyorum.

Ecevit, Sezer'in meclisteki beş partinin onay vermesi halinde adaylığa hazır olduğunu söyledi. Sezer'le önceden görüşüp, anlaşmıştı.

Yılmaz için tam bir sürpriz oldu Ahmet Necdet Sezer. Bahçeli, Sezer'in adaylığı için muhalefetin desteği gerektiğini söyledi. Partisinin yönetimiyle durumu değerlendirmek için izin istedi ve bunun üzerine zirveye ara verildi.

Arada müthiş bir trafik yaşandı. Ecevit muhalefet liderlerini ararken Yılmaz, Ersümer'i de yanına alarak Bahçelinin odasına geçti. Sonra da Özkan'a uğradı. Ardından Özkan da Bahçeli'yle görüştü.

Liderler yeniden bir araya geldiklerinde, Ecevit, DYP Genel Başkanı Çiller ve FP Genel Başkanı Kutan'dan destek sözü almıştı. Bu sürpriz gelişme karşısında Yılmaz şoka girdi. Bütün partiler Sezer üzerinde anlaşmış, kendisinin adaylığı imkânsız hale gelmişti. Toplam dokuz saat süren zirve sonunda Ecevit, yanına Yılmaz ve Bahçeliyi de alarak vardıkları uzlaşmayı kamuoyuna açıkladı.

Beş parti liderinin desteklediği Sezer, 5 mayısta sorunsuz bir şekilde cumhurbaşkanı seçilince, Ecevit ve Bahçeli rahat bir nefes aldı.

Yılmaz ise yıkılmış, cumhurbaşkanlığı hayallerini yedi yıl sonraya ertelemişti. "Siz bugüne kadar meydanlarda kaybettiniz ama hiç masa başında kaybetmediniz" diyen Eyüp Aşık'ın sözleri de boşa çıkmış, Yılmaz, ilk kez masada da kaybetmişti.

Turgut Yılmaz, Hilton Oteli'nde karşılaştığı bir medya patronuna çıkıştı. "Destek vereceğiz demiştiniz ama köstekliediniz. Abim hakkında şaibe yaratan dosyaları yeniden piyasaya sürdünüz." Aile tepkiliydi.

Yenilenen soruşturmalar

Cumhurbaşkanı adayı olamayan Yılmaz, başbakan yardımcısı olarak kabineye girmeye karar verdi. 6 mayısta hükümete ağır eleştiriler yönelterek Devlet Bakanlığı'ndan istifa eden M. Ali İrtemçelik'in koltuğu bir süre boş tutuldu ve Yılmaz'ın, hakkındaki soruşturmalardan kurtulması beklendi.

Soruşturma komisyonları ancak şubat 2000'de kurulup faaliyete geçebilmişti. Sekiz komisyonun çalışmaları, Yılmaz'ın kararından sonra hızlandı.

Çeteler ve Mafya Soruşturma Komisyonu'nun Başkanı MHP İçel Milletvekili Ali Güngör'dü, yardımcısı ise Yılmaz'ın en samimi arkadaşı Cavit Kavak. Evcil, savcılıkta verdiği ifadeleri komisyonda

detaylandırarak anlattı:

"Mesut Yılmaz ve Eyüp Âşık'la görüştüm. Bu konulan aynen anlattım. Aynca yumruk olayını da Mesut Yılmazla görüştüm. Yumruk olaymı Alaattin Çakıcı'yla görüş, kimin yaptığını öğrensin ve hesap sorsun dedi." Evcil'in ifadeleri büyük yankı yaptı. Eski MİT Kontrterör Daire Başkanı Mehmet Eymür, Evcil'in ifadelerine, kurumdan ayrıldıktan sonra yerleştiği Amerika'dan, internetteki sayfası aracılığıyla eklemelerde bulundu:

Sonunda banka 600 milyon dolara Korkmaz Yiğit'te kalır. Türkiye çapında yaygın ve oturmuş bir banka olan Türk Ticaret Bankası yüzde 40 peşinle, yani 240 milyon dolar ödenerek, kasasında bankanın kendi parasına ilaveten 485 milyon dolar taze para olduğu halde Korkmaz Yiğit'e devredilecektir.

Banka alınınca, içindeki taze parayla avansı ödenmiş olan Yeni Yüzyıl ile Milliyet gazeteleri de alınacak ve gazetelerle banka Mesut Yılmazin hizmetine sunulacaktır. Böylece Mesut Yılmaz hem kendi denetiminde bir medya grubu yaratacak, hem de seçim ve propaganda faaliyetleri için finans kaynağı sıkıntısı çekmeyecektir.

Yılmaz, bu suçlamaları reddederken, soruşturma komisyonu üyeleri, 3 mayıs 2000 tarihinde Kartal Cezaevi'ne giderek Türkiye'ye iade edilmiş olan Alaattin Çakıcı'yı da dinledi. Çakıcı, Yılmaz'ı Budapeşte'de Eymür'ün yumruklattığı kanısındaydı, kızgınlığı da hâlâ geçmemişti:

- Yine Eyüp Âşık'a açtım, konuşuyorum. Ben ona diyorum ki, "Babaanne Ermeniymiş". Başlıyor Eyüp gülmeye. "Sen nereden biliyorsun?" "Beraber gidip kütükteki o sayfayı yırttırmadınız mı?" dedim. Gülerek, "Alaaddin o mevzulara girme" dedi. Ama gülmeleri tabii bunun teyidi...

Yılmaz komisyona ifade verirken, Çakıcı'nın bu sözleri için "Akıl almaz şeyler" deyip, "Çakıcı'yla bir kere bile olsun görüşmediğinin" altını çizdi:

- Başbakan olduğum dönemde Türkiye'nin önemli bir sancısının bu mafya olayı olduğunu tespit ettim. Emniyet içerisinde bu çetelerin ortaya çıkarılması için yeni bir düzenlemeye gittim. Bütün bu çete mensuplan yurtiçinde veya yurtdışında yakalandı, adalete sevk edildi.

Soruşturma Komisyonu, çalışmalarını 2 haziran 2000'de tamamladı. İktidar partilerinin milletvekilleri komisyonda çoğunluktaydı. Yılmaz'la birlikte Eyüp Âşık ve Yaşar Topçu da dörde karşı dokuz oyla

aklandı.

Yılmaz'ın güvendiği bir isim olan Yılmaz Karakoyunlu'nun başkanlığındaki Türkbank Sonışturma Komisyonu kaıannı 31 mayıs 2000 tarihinde verdi. 15 komisyon üyesinden yedisi Yılmaz ve Taner'in Yüce Divan'a sevki yönünde, sekizi de aklanması yönünde oy kulladı. Böylece Yılmaz ve Taner, bir parmak farkıyla Yüce Divan'a gitmekten kurtuldu.

Hani aklama paklama demiştiniz?

"İzmit Körfez geçiş ihalesi"ni soruşturan komisyondaki 15 üyenin 14'ü, "İstanbul'da yeni turizm merkezleri ilanını" soruşturan komisyondaki 15 üyenin tamamı Yılmaz'ın aklanması yönünde oy kullandılar. "POAŞ'ın özelleştirilmesi ihalesi" ve "Kurtköy Havaalanı" komisyonlarında da Yılmaz, dokuza beş oy dengesiyle aklandı.

Altı soruşturma komisyonunda Yüce Divan'a gitmekten kurtulan Yılmaz, "İzmit'te SEKA arazisini bedelsiz olarak fabrika yapmak üzere Ford ve Koç grubuna tahsis ederek devleti zarara uğrattığı" iddiasını soruşturan komisyondan beklemediği bir darbe yedi. Komisyondaki MHP'li dört milletvekili, Mesut Yılmaz ve dönemin Sanayi ve Ticaret Bakanı Yalım Erez'in Yüce Divan'a şevkini isteyen muhalefetle birlikte oy kullandılar. Komisyonun ikisi DSP'li, dördü ANAP'lı altı üyesinin aklamadan yana verdiği oylara karşı, dokuz oyla Yılmaz'ın Yüce Divan'a sevk edilmesi kararı çıktı.

Üstelik TEMA'nın Başbakanlık ve DPT'ye gönderdiği, tahsis edilen SEKA arazisinin "1. sınıf tarım arazisi olduğu ve fabrika yapılması durumunda bir çevre katliamı yaşanacağı" yolundaki yazı, komisyondan gizlenmişti. Komisyon, tüm çabasına rağmen bu yazıya Ulaşamamıştı.

Komisyondaki bu karar, ANAP'ı ayağa kaldırdı. Bahçeli'yi suçlayıp, koalisyondan çekilmekle tehdit ettiler. Yılmaz, MHP'li üyelerin "hukuki temelleri olmayan bir konuda siyasi amaç"la hareket ettiklerini öne sürdü.

Bahçeli geri adım atmadı. Partisinin yolsuzluklarla mücadelede kararlı olduğunu vurguladı. ANAP'ın yanı sıra basını da eleştirdi:

"Başlangıçta, meclis, alaycı bir edayla aklama-paklama yapmakla suçlanmış, daha sonra çok farklı bir yaklaşım sergilenmiştir. Temiz toplum, temiz siyaset kampanyalarının bayraktarlığını yapan basınımızın daha tutarlı ve duyarlı olmasını beklemek hakkımızdır."

İstikrar adına koalisyonun devamı için Yılmaz'ın aklanması mı; yoksa hükümetin yıkılması pahasına Yılmaz'ın Yüce Divan'a gönderilmesi mi? Bahçeli bu ikilem içindeydi.

Ecevit, hükümetin devamından yanaydı. Yılmaz'la birlikte Bahçeli'ye baskı yaparak, gerginliğin sona erdirilmesini istedi. Fakat buzlar çözülmek yerine daha da sertleşti, MHP'liler, 12 haziranda "Turkcell ve Telsim'e lisans devri"ni soruşturan komisyonda yapılan oylamada da muhalefetle birlikte hareket etti. Altıya karşı yedi oyla, Yılmaz ve dönemin Ulaştırma Bakanı Necdet Menzir'in Yüce Divan'a şevki kararlaştırıldı.

Bu komisyonda, Yılmaz'ın cep telefonu lisansını Turkcell ve Telsim'e düşük fiyatla devrettiği, KDV almadığı, ücret tarifelerinde Telekom'un payını düşük tuttuğu ve bu nedenlerle devleti zarara uğrattığı öne sürülüyordu.

Kötü bir tesadüfle Yılmaz'ın komisyonda ifade vermesinden yaklaşık bir ay kadar önce GSM 1800 ihalesi yapılmış, İş Bankası ve Telecom İtalya konsorsiyumunun kurduğu "Aria" ihaleyi 2 milyar 525 milyon dolar bedelle almıştı. Yedi yıl önce Turkcell ve Telsim'e sadece 500'er milyon dolar karşılığında lisans verilmesini savunmak zorlaşmıştı.

Yılmaz, Turkcell ve Telsim'e lisans verildiği tarihte İspanya ve Yunanistan dışındaki ülkelerin GSM lisansını ücretsiz olarak ihale ettiklerini anımsattı:

"1993'te GSM sistemi, gelir paylaşımı esasına göre ihaleye çıkıldığı zaman, sadece üç firma iştirak etti. Bu üç firmadan ikisine bu ihale verildi. 500 milyon doları, o tarihte ancak üç firma cesaret edip kabul etmişti. Aradan geçen zaman zarfında, bu iş çok büyük rakamlara baliğ olunca şimdi görüyorsunuz ki Türkiye'nin bütün holdingleri bu işin peşine düştüler."

KDV konusunda ise bir açıklama yapmadı Yılmaz. Dönemin Ulaştırma Bakanı Menzir, lisans devrinden "KDV alınması" için ne Maliye'den, ne de Merkez Bankası'ndan bir uyan almadıklarını söyledi.

Yılmaz ve Menzir'in savunmalan, aralarında MHP'lilerin de bulunduğu yedi komisyon üyesini tatmin etmedi. Bereket TBMM KİT Komisyonu'nun, Başbakanlık Teftiş Kurulu'na gönderdiği ve "GSM ihalesinde devletin zarara uğratıldığının belirlendiğini" bildirip, konunun araştırılmasını isteyen yazısı kaybolmuştu! Ne garip bir tesadüf ki, Türkbank ihalesiyle ilgili Emniyet yazısının kaybolduğu günlerde olduğu gibi, bu yazının kaybolduğu tarihte de yine Mesut

Yılmaz başbakandı.

MHP'nin elinden DYP kurtardı

SEKA ve GSM ihalesiyle ilgili olarak Yüce Divan'a gitme riski beliren Yılmaz, MHP'yi ikna çabalarını yoğunlaştırdı. İki parti arasında arabulucular gidip geldi ama anlaşma sağlanamadı.

TBMM Genel Kurulu'ndaki oylamadan bir gün önce koalisyonda ipler iyice gerilmişti. Yılmaz, ANAP grubunda yaptığı konuşmada MHP'yi hedef aldı:

"Biz kimseye komisyonlarda Yüce Divan'a sevk karan verdiler diye kırgın ve kızgın değiliz. Kızgınlığımız apaçık, tartışmasız bir kesinlikteki adaletsizliğedir. Kırgınlığımız da bu adaletsizliğe bir ortağımıza mensup üyeler eliyle muhatap olmamız."

MHP her ne kadar ortağına öldürücü bir darbe indirmekten vazgeçmediyse de, DYP'yle "karşılıklı aklama protokolü" geçerliliğini sürdürüyordu. Çiller'le ilgili Örtülü Ödenek Soruşturma Komisyonu raporunun genel kurula geleceğini göz önünde tutan DYP, Yılmaz'la ilgili oylamalara katılmama karan aldı.

Genel Kurul'da 22 haziranda yapılan oylama öncesinde kürsüye çıkan Yılmaz, SEKA arazisinin "bedelsiz" tahsisinin hukuka uygun olduğunu savunuyordu:

"CHP'nin şerrinden korkarak bu projeyi Türkiye'ye kazandırmaktan kaçınsaydık asıl o zaman hesap sorulması gerekirdi. Bu ülkede artık iş yapanlardan değil iş yapmayanlardan hesap sorulmalıdır."

MHP'liler her şeye rağmen tavırlarını değiştirmediler. 127 MHP milletvekilinden 109'u Yılmaz aleyhine oy kullandı. Yine de aleyhteki oyların sayısı 172'de kaldı. Çoğunluğu ANAP ve DSP'lilerden gelen lehte 216 oy Yılmaz'ı, Yüce Divan'a gitmekten kurtardı.

Oylama sırasında DYP milletvekilleri kuliste bekliyorlardı. Genel kurula girip aleyhte oy verseler Yılmaz'ı Yüce Divan'da yargılanmaktan kimse kurtaramazdı.

Aynı şekilde POAŞ, Körfez geçişi, Türkbank ve Çete-Mafya komisyonları raporları da sorunsuz biçimde genel kuruldan geçti.

Yılmazin Turkcell ve Telsim'e lisans devriyle Çiller'in örtülü ödenek konusundaki komisyon raporları bir hafta sonra görüşüldü. Bu oylamada da DYP ve ANAP ittifakı devam etti, Yılmaz ve Çiller, 29

haziran günü TBMM Genel Kurulu'ndan çıkarken tüy kadar hafiflemişler, Yüce Divan'lık tüm suçlamalardan bir kez daha parmak hesabıyla arınmışlardı.

"Bu kararlar sadece bir yanlıştan dönülmesi" diyordu Yılmaz ama "aklama yanşı" sırasında seçmen nezdinde bir hayli itibar yitirdiği de ortadaydı.

Beyaz Saray hisselerine devir

ANAP MKYK, 22 temmuz 2000'de İstanbul'da toplandı. Mesut Yılmaz'ın bir süprizi vardı! 1995'te ANAP'tan milletvekili seçildikten sonra istifa edip RP'ye geçen ve 1999 seçimlerinde de FP listelerinden milletvekili olan Mustafa Bayram'ı ANAP'a transfer edecekti! Önceden görüşüp anlaştığı Bayram, adamlanyla birlikte gelmiş, yandaki odada tören için çağrılmayı bekliyordu. Bu işi oldu bittiye getirmek için İstanbul'u özellikle seçmişti Yılmaz.

MKYK üyeleri, Yılmaz'ın "transferini" duyunca kulaklarına inanamadılar. Eroin davaları ayyuka çıkan, dokunulmazlığının kaldırılması gündemde iken cinayet dosyası garip bir şekilde mahkemeden çalınan Bayram'ı, ANAP'a kabul etmesinin anlaşılır hiçbir yanı yoktu.

Politik yaşamı boyunca güvendiği ve hep yanında olan Ersin Taranoğlu ile Yaşar Okuyan bile karşı çıktılar bu transfere. Yılmaz savundu; "Mahkûmiyeti yok, iftira da olabilir." Turgut Yılmaz da itiraz edenlere katıldı; "Belgesi olmasa bile, adı çıkmış yüze inmez dokuza."

Yılmaz, "Kardeşim, bizim görevimiz partiyi büyütmektir" diyordu. Turgut, Mesut Yılmaz'ın sadece kardeşi değil danışmanı, sırdaşı, kasası, muhasebecisi, kısacası eli ayağıydı. "Hayatımda hiçbir karşılık beklemeden bana yardım eden ve en güvendiğim iki insan eşim ve kardeşimdir" diyordu. Kardeşinin düşüncesini her zaman dikkate almıştı.

Mal varlığındaki artışın, Beyaz Saray'daki hisselerinin tartışıldığı dönemde Turgut, "Beyaz Saray'daki hisselerini çocuklarına devretmesini" önermiş, bunu kabul eden Yılmaz da Beyaz Saray'daki altıda bir hissesini oğulları Yavuz ve Hasan'a eşit olarak bağışlamıştı.

Beyaz Saray, yerine devasa bir otel yapılmak üzere yıkılmaya başlandığında, Yavuz ve Hasan dışındaki hissedarlan, Turgut Yılmaz ve Nilüfer İkiz ile Halil Paker'in iki kızıydı. Mesut Yılmaz'ın tıpkı Delta gibi Beyaz Saray'la da bağlantısı kalmamış, Turgut onu bir sıkıntıdan daha kurtarmıştı...

Turgut, Mustafa Bayram'ın ANAP'a dönüşü konusunda da fikrini söyleyip kenara çekilmedi; geri adım atmadı. MKYK'daki uzun tartışmalardan sonra Yılmaz, Bayram'ı ANAP'a transferden vazgeçti, daha doğrusu vazgeçmek zorunda kaldı.

Toplantının yapıldığı ANAP İstanbul İl Başkanlığı binasından ANAP rozeti takamadan ayrılan Bayram, çok sinirlenmişti. "Hakkımda bir dava olduğu ispat edilsin, kendimi Atakule'den atarım. Ama it ürür kervan yürür" diye söylendi.

Turgut Yılmaz ve o gün itiraz eden diğer tüm MKYK üyelerinin, Yılmaz'ı ne büyük bir beladan kurtardıkları, sekiz ay sonra ortaya çıkacak; Bayram, Üsküdar'da alıcı kılığındaki polislere Picasso'nun bir müzeden çalınmış iki tablosunu satmaya çalışırken suçüstü yakalanacaktı!

TBMM de Bayram'ın dokunulmazlığını kaldırarak yargıya havale edecekti.

Berna Yılmaz'ın değişimi

Mesut Yılmaz'ın 20 yıla yakın bir süredir devam eden politik yaşamı, eşi Berna Yılmaz'ı epeyce değiştirmiş, geri planda, lüksten, ihtişamdan uzak duran sade ev kadını Berna Yılmaz, eskide kalmıştı. Yıllar geçtikçe Semra Özal'a benzemeye başlamıştı.

Semra Özal, ortaokul mezunu iken kendisini hep "Nişantaşı Kız Koleji" mezunu olarak tanıtırdı. Berna Yılmaz da Boğaziçi Üniversitesine altı yıl devam edip, iki yıllık önlisans bölümünden mezun olmasına rağmen, "Boğaziçi Üniversitesi İşletme Fakültesi Yöneticilik Bölümü mezunu" diye tanıtıyordu kendisini.

Semra Özal'ın, "Papatyalar" olarak adlandırılan Türk Kadınını Güçlendirme Vakfının başkanlığını yaptığı şatafatlı günlerde kamuoyundaki olumsuz tepkilerden örnek alıp, eşinin liderliğinin ilk yıllarında hiçbir sosyal kuruluşun yönetimine girmeyen Berna Yılmaz, zamanla bazı vakıf ve kuruluşları himayesine aldı. Lösemili çocuklar, sokak çocukları vakfı gibi kimi kuruluşların faaliyetlerinde etkin rol aldı; TEMA Kadınlar Kolu Başkanlığını üstlendi; defileler, konserler düzenledi.

Siyasi toplantılarda, mitinglerde öne çıkan Berna Yılmaz, yeni dostlar edindi. Bodrum'daki "Halikarnas Disco"nun sahibi Süleyman Demir ve organizatör Ahmet San, Berna Yılmaz'ın samimi dostlarıydı.

Berna Yılmaz'ın en yakınında bulunan, gezilerinin çoğuna katılan

Ahmet San'ın düzenlediği Rolling Stones'un İstanbul konserine, Tanıtma Fonu'ndan binlerce dolar yardımda bulunulması, birçok sorunun ortaya atılmasına yol açacaktı.

Rolling Stones konseriyle ilgili soruları yanıtsız bırakan Berna Yılmaz'ın kimi sanatçılara da kendi bütçesinden katkıda bulunduğu ortaya çıktı. MFÖ üçlüsünden Fuat'a, "DEF" adını verdiği 23 kişilik grubuyla Liverpool'daki "Beatles Festivali"ne gidebilmesi için 25 bin dolar vermişti.

Aynı şekilde Eğitim Gönüllüleri Vakfı'nın "Bir milyon çocuğa eğitim kampanyası"na da yüklü bir miktar bağışta bulunmuştu.

Mali sorunu olmaması, Turgut Yılmaz'ın yönettiği şirketlerin ticari başarısından kaynaklanıyordu. Turgut Yılmaz'ın 2001 yılına ait kâr payına mahsuben Berna Yılmaz'ın banka hesabına 31 haziranda gönderdiği para miktarı 90 milyar liraydı.

Bol para harcadığı, sadece kampanyalara, konserlere yaptığı bağışlardan değil, çıktığı yurtdışı gezilerden de anlaşılıyordu.

"Seyyah" denecek kadar sık çıkıyordu yurtdışına, İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nün ne hikmetse hazırladığı yazı, Berna Yılmaz'ın Mayıs 1999-Kasım 2000 tarihleri arasında tam 30 kez yurtdışına çıktığını, bazen aynı gün gidip döndüğünü, bazen de günlerce gezide kaldığını belgeliyordu. Bu gezilerde zaman zaman yakın dostu olan işadamlarının özel uçaklarını kullanıyordu.

Berna Yılmaz'ın en sık gittiği ülkelerden biri Amerika'ydı. Bu ülkeye gidiş nedenlerinden biri büyük oğlu Yavuz'u görebilmekti. Yavuz, arkadaşlarıyla birlikte gittiği barda kavga çıkması gibi bazı küçük tatsızlıklar dışında rahattı Amerika'da.

Hillary Clinton'ın dostluğu Berna Hanım'ın gönlünü ferah tutmasını sağlıyordu. Bulgaristan'da karşılaştıklarında "Oğlunuza bir sorunu olunca, derhal beni aramasını söyleyin lütfen" demiş, sıcak davranmıştı.

Hasan'ın gece korkusu

Yavuz Yılmaz, dersleri kötüleşince Georgetown Üniversitesi'ni bırakıp daha rahat bir öğrencilik geçirebileceğini düşündüğü George Washington Üniversitesi'ne geçmişti. Bir yıllık Uluslararası Politika eğitiminden sonra pazarlama (marketing) okumaya karar vermişti.

Hillary Clinton'dan yardım istemesini gerektirecek bir sorunu yoktu.

Üniversite yönetimi, kendilerine yüklü miktarda bağış yapılmasını sağlayan Yavuz'u el üstünde tutuyordu. Boğaziçi Üniversitesi, George Washington Üniversitesinde Türk kürsüsü kurulması için yapmıştı bu bağışı. Söz konusu dönemde Boğaziçi Üniversitesi Rektörü, Mesut Yılmaz'a yakın bir kişi olan Prof. Dr. Üstün Ergüder'di.

Yavuz, derslerde başarılı olamamasına rağmen, George Washington Üniversitesi'nde, Türkiye'deki herhangi bir üniversitede olabileceğinden daha rahattı.

Mesut Yılmaz'ın oğlu olarak Türkiye'de üniversite eğitimine devam etmesi halinde büyük problemler yaşayacağı daha ilk öğrenim yıllarından belli olmuştu.

Ankara'da, TED Koleji'nde okurken, öğrenciler, hatta kimi zaman öğretmenler bile babasının konumu nedeniyle alaya almışlardı Yavuz'u. Esnemesi bile esprilere neden oluyor, "Ooo, Yavuz Bey, dün akşam bakanlar kurulu mu vardı?" diyorlardı.

Berna Hanım, Yavuz örneğinden sonra okul seçiminde titizlenmiş, Hasan'ı yabancı hocaların olduğu ODTÜ İlkokulu'na vermişti. Hasan, ODTÜ İlkokulu'nda ağabeyi gibi ezilmek, baskı altında kalmak bir yana diğer çocukları rahatsız etmişti. Yaramaz bir çocuktu. Hem çıkardığı kavgalar, hem de okula koruma polisleriyle birlikte gelmesi, okul yönetimini ve öğrencileri huzursuz edince Hasan'ı, ilkokul dördüncü sınıftayken ODTÜ'den alıp, Bilkent BAB'a vermek zorunda kalmışlardı.

Ancak Hasan da, soruşturma komisyonlarının gündemde olduğu, iddiaların havada uçuştuğu günlerde arkadaşlarının sözlerinden etkilenmekten kurtulamamıştı. Bir arkadaşı, "Babanı hapse götürecekler" deyince korkmuş, "Babamı gece götürecekler de ben göremeyeceğim" diye geceler boyu uykusuz kalmıştı.

Berna Yılmaz'ın, Hasan'ı da Amerika'da okutmaya karar vermesinin nedeni, işte bu olaydı. Oğlunun sağlığının bozulduğunu görünce doğruca Amerika'ya götürüp, Boston yakınlarındaki bir koleje yatılı olarak kaydettirdi.

Hasan, böylece sürekli koruma polisleriyle dolaşmaktan, her gittiği yerde kameralarla izlenmekten kurtuldu. Hasan için Amerika'ya gitmenin en zor yanı, Danua cinsi iri cüsseli köpeği Daisy'den ayrı kalmaktı. Daisy'yi annesine emanet etti.

Alman lotosu alışkanlığı

Bu arada Yılmaz da yeni alışkanlıklar edinmiş, son yıllarda Alman lotosuna merak salmıştı. Her Avrupa gezisinde bir fırsat yaratıp Alman lotosu oynuyor, kazanıp kazanmadığını da internetten izliyordu. Bir keresinde bir programa katılmak için gittiği ATV'de beklerken, birkaç dakikalık boşluğu değerlendirip loto sitesine girmişti de, gören gazeteciler şaşırmıştı, "Bir liderin lotoyla ne işi olabilir?" diye.

Galatasaray'ın UEFA kupası için B. Dortmund'la yapacağı maçı izlemek üzere Almanya'ya gittiğinde de Yılmaz, loto oynamadan edemedi. Maçtan sonra milletvekilleriyle birlikte kentte dolaşırken girdikleri kitapçıda loto oynanıyordu. Loto kuponlarını gören Yılmaz, hemen alıp doldurmaya başladı. ANAP Genel Muhasibi Şadan Tuzcu, kitap alıyordu. "Ben yatırırım" dedi. Bunun üzerine Yılmaz, birkaç kupon daha doldurup verdi.

Kuponu yatırmaya giden Tuzcu, kasadaki rakamı görünce kıpkırmızı oldu. "97.5 Mark." İnananamamıştı, bir daha sordu. "Yanlış olmasın." Kasiyer kız sert bir bakış fırlatıp aynı rakamı tekrarladı.

O sırada Yılmaz, biraz geride durmuş gülerek seyrediyordu olanları. Cimriliğiyle tanınan Tuzcu, kuponu getirince dalga geçti:

- Nasıl para ödettim sana ama? Merak etme çok para kazanacağız.

Türkiye'ye dönene kadar da sürdürdü bu espriyi. Tuzcu, onca para harcadığına mı üzülsün, yoksa alay edilmesi için malzeme verdiğine mi yansın, bilemedi.

Aradan iki ay kadar geçmişti ki, Tuzcu'nun partideki telefonu çaldı. Almanya'dan, loto görevlisi olduğunu söyleyen bir bayan arıyordu. Tuzcu heyecanlanmıştı, hemen aldı telefonu. "300 bin mark kazandınız, Mesut Yılmaz'a nasıl ulaşabiliriz?" dedi telefondaki bayan.

Bir an diyecek söz bulamadı. 97.5 markı kurtarmıştı sonunda! "Ben Mesut Yılmaz'a haber veririm" diyerek kadının verdiği başvuru telefonlarını ve adresi aldı.

Zaten az sonra Yılmaz'ın konutuna yemeğe gidecekti. Alelacele hazırlanıp çıktı. Yolda giderken de kafasında kurdu; olanlan Yılmaz'a nasıl anlatacak, kupon parasını nasıl isteyecek, hepsini tek tek planladı.

Salona girdiğinde ne görsün, Yılmaz ve Cavit Kavak başta olmak üzere orada bulunanların hepsi gülmekten kıpkırmızı olmuşlar, kendisini görünce güçlükle ciddi havaya bürünmeye çalışıyorlardı. Belliydi hallerinden.

O an anladı Tuzcu yine işletildiğini. Yılmaz, Almanca bilen sekreterlerinden birine aratıp geçmişti yine dalgasını.

"Çizin onun üzerini"

Yılmaz'ın bütün soruşturmalardan aklanmasının ardından Cumhur Ersümer, "Başbakan Yardımcılığı" koltuğundan çekildi. Yılmaz, 13 temmuz 2000 tarihinde "Başbakan Yardımcısı" olarak hükümete girdi. Görev alanı da İrtemçelik'ten boşalan "Avrupa Birliği'yle ilişkiler"di.

Yılmaz hükümete girdiği sırada Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'le hükümet arasında sorunlar başgösterdi. Sezer, irtica ve bölücülükle suçlanan memurların işten el çektirilebilmesi için hükümete yetki veren kararnameyi geri göndermişti.

Sezer, Bülent Ecevit'in sert tepkisi üzerine geri adım atmak bir yana Rahşan Ecevit'in önerisiyle gündeme gelen af yasasını da TBMM'ye geri göndererek, hükümetle köprüleri tamamen atacaktı.

Yılmaz, ilk dış gezisini böylesine gergin bir ortamda gerçekleştirdi. Turizm Bakanı Erkan Mumcu'yla birlikte Expo-2000 Fuarı'na giden Yılmaz, 18 ağustosta düzenlenen "Türk Günü" kutlamalarına da katıldı. Dönüşte Mumcu ve Yılmaz'ın yolları ayrıldı. Mumcu Türkiye'ye dönerken, Yılmaz bir günlüğüne Bulgaristan'a uğradı.

Sofya gezisinin nedeni resmi bir ziyaret değil, Ceylanlar için lobi yapmaktı. İki yıl önce Türkiye'den götürdükleri "itibar mektupları"yla 600 milyon dolarlık iki projenin yapımını ihalesiz olarak alan Ceylan Holding aradan iki yıl geçmesine rağmen, bürokratik engeller nedeniyle inşaatlara başlayamamış, zor durumda kalmıştı.

Yılmaz, Sofya'da Ceylanların "kaderim elinde tutan" Bulgar Enerji Ajansı Başkam îvan Şiliyaşki ile Kalkınma Bakanı Evgeni Çaçev'i ziyaret etti.

Bulgar basını, Yılmaz'ın bir günlük Sofya ziyaretini manşetlere taşıdı. "Yılmaz'ın Ceylanların projelerinin hızlandırılmasını istediği" haberleri yazıldı.

Ceylanlar, Özal'ın siyasete ilk atıldığı günlerden itibaren hep ANAP'a yakın olmuşlardı.

Hortumlama operasyonları

Ekonomide her şey yolunda görünüyordu. Hükümet, IMF'yle üzerinde anlaştığı ekonomik programı sıkı biçimde uyguluyor, IMF Türkiye

Masası Şefi Carlo Cottarelli ve ekonomistler, sorunların kısa sürede aşılacağı umudu veriyorlardı.

Ekonomi ve siyasetteki ılıman hava, 28 eylül gecesi başlayan "Kasırga operasyonu"yla aniden değişti. Mali Şube ekipleri, Swiss Otel'de kaldığı süit daireyi basarak, Egebank'ın sahibi Murat Demirel'i gözaltına aldılar. Demirel'in sahibi olduğu Egebank'a, Yurtbank, Esbank, Sümerbank ve Yaşarbank'la birlikte, dokuz ay önce el konulmuştu.

Ama ne hikmetse, Mali Şube dokuz ay beklemiş, ancak amcası Süleyman Demirel'in Cumhurbaşkanlığı süresinin dolmasından sonra yeğen Demirel'i gözaltına almıştı.

İlginçtir, Egebank'ın Murat Demirel'e, Etibank'ın da Dinç Bilgin'e satışı, Yılmaz'ın ANASOL-D koalisyonundaki başbakanlığı sırasında 1998'de gerçekleşmişti.

Etibank'ın özelleştirilmesi öyküsü REFAHYOL hükümeti döneminde başlamış, bu bankayı almak isteyen Cavit Çağlar'ı Bankalar Yeminli Murakıplarinm raporları engellemişti. Murakıpların, Çağlar'ın sahibi olduğu İnterbank'tan kendi şirketlerine milyonlarca dolar kredi aktararak, bankayı zor duruma soktuğu uyarısında bulunmaları üzerine Hazine'den Sorumlu Devlet Bakanı Ufuk Söylemez, Etibank'ın satışına onay vermemişti.

Yılmaz Başbakan, Hazine'den Sorumlu Devlet Bakanı da Güneş Taner olunca hükümetin İnterbank ve Çağlar'a bakışı değişmiş, murakıp raporları unutulmuştu. Çağlar, Sabah gazetesi sahibi Dinç Bilgin'le yarı yarıya ortak olup, Etibank'ı satın almayı başarmıştı.

Dahası, İnterbank'a el konulmasından tam bir gün önce Etibank'taki hisselerinin tamamını Dinç Bilgin'e devredip Amerika'ya kaçmıştı.

Operasyon üstüne operasyon

Batık bankalarla ilgili olarak İçişleri Bakanlığı, DGM ve jandarmanın ortaklaşa yürüttüğü "Kasırga Operasyonu" hızla genişledi. Murat Demirel'in ardından, Egebank'a el konulmadan bir gece önce, bankanın genel müdürlük binasından çuvallar dolusu evrak kaçırılırken güvenlik kamerasının orada görüntülediği ünlü reklamcı Nail Keçili de gözaltına alındı.

Ardından operasyon, öbür batık bankalara yöneldi. Sümerbank'ın sahibi Hayyam Garipoğlu, Yurtbank'ın sahibi Ali Balkaner, BankEkspres'in eski sahibi Korkmaz Yiğit'in de aralarında bulunduğu

yüzlerce kişi gözaltına alındı.

DGM'de yürütülen soruşturma sırasında banka sahiplerinin, kendi bankalarının içlerini boşaltmakla suçlanmalarıyla, popüler siyasi deyimlere bir yenisi daha eklendi; "Hortumlama".

27 ekimde, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu adına Dinç Bilgin'in Etibank'ı ile Ceylanların BankKapital'ine de el kondu. Böylece el konulan banka sayısı 10'a yükseldi.

BankKapital'e el konulması, Yılmaz'ın Bulgaristan'ı ziyaret ederek harcadığı emeği boşa çıkardı. Bulgaristan Başbakanı İvan Kostov, Başbakan Ecevit'e bir mektup göndererek, Ceylan İnşaat'ın aldığı projeleri başka Türk firmalarının üstlenmesini istedi.

"Kasırga Operasyonu"nu, hayali ihracat ve yolsuzluklarla ilgili "Paraşüt", "Balina", "Matador" adı verilen operasyonlar izledi. Operasyonlar, Bankacılık Üst Kurulu Başkanı Zekeriya Temizel ve Yılmaz'dan bağımsız hareket eden İçişleri Bakanı Sadettin Tantan'ı yıldızlaştırdı.

Düğmeye kim bastı?

Yeni yılın ilk büyük haberi, Enerji Bakanlığı'ndaki "Beyaz Enerji Operasyonu" oldu. Jandarma, 6 ocak gecesi gerçekleştirdiği seri baskınlarla, altı ay öncesine kadar TEAŞ Yönetim Kurulu üyesi olan Birsel Sönmez, TEAŞ Genel Müdürü Muzaffer Selvi ve dört kişiyi "enerji ihalelerinde rüşvet çetesi kurdukları" gerekçesiyle gözaltına aldı.

Birsel Sönmez'in en önemli özelliği, 1991 yılında Mesut Yılmaz hükümetinde devlet bakanlığı görevinde bulunmasıydı. Yeniden milletvekili seçilemeyen Sönmez, 1996'da yine Yılmaz'ın başbakanlığı sırasında TEAŞ Yönetim Kurulu üyeliğine atanmış, dört yıl bu görevde kalmıştı.

Bu durum, operasyonu birlikte yürüten Jandarma Genel Komutanlığı, Ankara İl Jandarma Komutanlığı ve DGM Savcısı Talat Şalk'ın polisi devre dışı bırakmasının nedenini de ortaya koyuyordu. Polisi operasyondan uzak tutan jandarma, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Cumhur Ersümer de dahil olmak üzere tüm bakanlık yöneticilerinin telefonlarını üç ay boyunca dinlemişti.

DGM, "Beyaz enerji" soruşturmasını alabildiğine geniş tutuyordu. Jandarma, Bakanlık ve TEAŞ'a baskınlar düzenleyerek, son dönemde gerçekleştirilen bütün enerji ihaleleri, iptal edilen nükleer santral

ihalesi ve "Mavi Akım Projesi"yle ilgili olarak bulduğu bütün belgeleri kamyonlara doldurarak DGM'ye taşıdı.

Gözaltına alınanlardan Birsel Sönmez, Muzaffer Selvi'nin yanı sıra, Karadeniz Enerji Şirketi'nin sahibi Doğan Karadeniz de tutuklandı. Selvi'nin kasasında 345 bin dolar bulunmuştu.

Ersümer'in, soruşturma sürecinin tamamen kendi bilgisi dahilinde geliştiği yolundaki sözleri, "Düğmeye Ersümer bastı" başlığıyla haberleştirilmişti. Ertesi gün adının yazılmasını istemeyen bir komutana dayandırılan haberde, Ersümer'in sözleri tekzip ediliyordu:

"Düğmeye Cumhur Ersümer'in bastığı iddiası konusunda bir kere onun kesinlikle üstünü çizin. Asla öyle bir şey yok."

DGM Savcısı Şalk da silueti çizilen "komutan"ı doğrulayarak "Bakana haber bile vermedik" derken Başbakan Yardımcısı Yılmaz tepki gösterdi:

"Bakanımızın 'Düğmeye ben bastım' diye bir beyanı olmamıştır. Siyasetçileri kötü ve kirli gösteren gazetecilere soruyorum. Yeniden askeri yönetimlerin özlemi mi var?"

Ardından Yılmaz ve ANAP'ı zor durumda bırakan haberler sızmaya başladı. Cezaevindeki işadamı Doğan Karadeniz'in şirketi Karadeniz Enerji'ye, Yılmaz ailesinin akrabaları Mehmet Kutman yüzde 20, Erol Yılmaz Akçal da yüzde 15 ortaktı. Karadeniz Enerji, 5 ocak 1999'da Silopi Mobil Enerji Santrali ihalesini almıştı.

Bu şirketin sahiplerini hiç görmediğini, tanımadığını açıklamasına karşın Turgut Yılmazla ilgili iddialar devam etti, hatta jandarmanın onu gözaltına almasını ağabeyinin engellediği yazıldı. Kuzey Irak'tan gelen petrolün dağıtımında ve nükleer santral ihalesinde bir firmayı kayırdığı öne sürülüyordu. Turgut Yılmaz, suçlamalara "Bana çamur atan cami duvanna yapar" yanıtını verdi:

"Ben ne elektrik, ne de nükleer santral işinden anlarım. Benim enerjiyle ilgim enerji düğmesini açıp kapamaktan da öteye gitmez."

Ancak Uğur Dündar yönetimindeki Star TV, jandarmanın hazırladığı ve içinde 30 kadar ünlü isimle birlikte Turgut Yılmaz'ın da adının geçtiği fezlekeyi yayımladı.

Çankaya İlçe Jandarma Komutanı Yüzbaşı Muhittin Ateş'in imzasını taşıyan fezlekede Turgut Yılmaz, "henüz işlem yapılmayan sanıklar" arasında yer alıyor, ancak hakkında herhangi bir suçlamadan söz

edilmiyordu.

Eski Cumhurbaşkanı Demirel'in bacanağı Ali Şener'le işadamı Kâmuran Çörtük'ün adlarının yanında "ihale takipçisi" ifadesi kullanılıyor; Turgut Yılmaz için ise "işadamı" deniliyordu. Turgut Yılmaz adının neden bu listeye girdiği konusunda hiçbir ipucu verilmiyordu.

Fezlekeden sonra bir de sanıkların DGM Savcılığı'nda verdikleri ve Enerji Bakanı Ersümer'i suçlayan ifadeler yayımlanınca muhalefet ayağa kalktı.

Yılmaz, istifa baskısı altında kalan Ersümer'e saldırıları kendisi göğüsledi.

Şubat krizi

Milli Güvenlik Kurulu'nun 19 şubat 2001 pazartesi günü Avrupa Birliği'ne sunulacak "Ulusal Program"ı görüşeceği toplantı öncesinde Ankara'da hava pusluydu. 22 kasımdaki ekonomik krizin etkilerini henüz ortadan kaldıramayan hükümet, "Beyaz enerji operasyonu"nun yükselttiği siyasi tansiyonun ağırlığı altında eziliyordu.

Üstüne üstlük Cumhurbaşkanı Sezer'le yaşanan gerginlik de giderek tırmanıyordu. Sezer, Nakşibendi Şeyhi Dr. Esad Coşan'ın naaşının Süleymaniye'ye defnedilmesi konusundaki kararnameyi geri çevirmiş, bir de kendisine bağlı Devlet Denetleme Kurulu'na "batık bankalar"la ilgili denetleme talimatı vererek Ecevit'i iyice kızdırmıştı. Ecevit de bir basın toplantısı düzenleyerek, Sezer'e, "Denetimin denetimi mi olur?" diye rest çekmişti.

Başbakan Ecevit ve Başbakan Yardımcısı Yılmaz, 19 şubat sabahı Çankaya'ya çıktıklarında hâlâ soğuk rüzgârlar esiyordu.

Herkes uzun masanın etrafındaki yerini aldıktan sonra Sezer, "Hoş geldiniz. Gündeme geçmeden önce söylemek istediklerim var" diyerek, Ecevit'e döndü:

- Sayın Ecevit, Devlet Denetleme Kurulu'nu devreye sokmama neden tepki gösteriyorsunuz? Beni yıpratmak için uğraşıyorsunuz. Siz yolsuzlukların üzerine gidilmesinden, pisliğin temizlenmesinden neden rahatsız oluyorsunuz?

Konuyu haklarında soruşturma açılması istenen bakanlara getiren Sezer, Ecevit'i "Beyaz enerji operasyonu"nda Cumhur Ersümer'i korumakla da suçladı:

- Neden savcılara müdahale ediyorsunuz? İstikrar adına yolsuzluk yaptırmam. Burası demokratik bir ülke, yargıyı serbest bırakın.

Ecevit, bu noktada araya girmek istedi. "Konuşmanız bitti mi?" Sezer, "Hayır bitmedi" diyerek ses tonunu yükseltti:

- Yolsuzlukları koruyor görüntüsü veriyorsunuz. DDK da devletin denetim organı. Bundan neden rahatsız oluyorsunuz?

Sezer, önünde duran Anayasa kitapçığını eline aldı. "Denetimin denetimi bal gibi olur. İşte Anayasa. Anayasa'yı bilmiyorsunuz, bu sözleri söylüyorsunuz" dedi, Anayasa'yı attı. Kitapçık, o hızla masanın üzerinde kayarak Ecevit'in önüne gitti.

Sinirlenen Ecevit, ayağa kalktı, hiçbir şey söylemeden hışımla salonu terk etti. Yılmaz da Ecevit'in arkasından salonu terk ederken Hüsamettin Özkan, Sezer'in attığı Anayasa'yı alarak masaya geri attı:

- Asıl Anayasa'dan anlamayan sizsiniz. Bir de Anayasa Mahkemesi Başkanlığı yaptınız. Sizi orada oturtan iradenin biraz önce suçladığınız irade olduğunu unutmayın.

Sezer'in karşılık vermesini beklemeden kapıya yönelen Özkan, çıkarken "Nankör kedi" diye mırıldanıyordu. Genelkurmay Başkanı Kıvrıkoğlu ve asker üyeler, olup biteni ses çıkarmadan izlediler. Ecevit ve bakanları geri dönmeyince MGK, toplanamadan dağıldı.

Ecevit, Başbakanlığa gittikten sonra Yılmaz ve bazı bakanlarla kısa bir değerlendirme yaparak bir basın toplantısı düzenledi. Sezer'i kriz çıkarmak ve "terbiye sınırlarını aşmak"la suçladı. "Ekonomik açıdan kriz olmaması için gerekli bütün önlemleri alacağız" dedi ama krizi asıl patlatan da Ecevit'in bu sözleri oldu. Basın toplantısından sonraki iki saat içinde Merkez Bankası'ndan 4.9 milyar dolar çekildi, gecelik faizler tavana vurdu, borsa yere çakıldı.

22 kasım krizinde yaralanan ekonomi, bu kez ölümcül bir darbe almıştı. IMF'yle üzerinde anlaşma sağlanan ve büyük umut bağlanan "ekonomik program" çöktü. Çaresizlik içinde "dalgalı kur"a geçilince dolar hızla yükselmeye başladı. 687 bin lira olan dolar bir gün içinde 1 milyon liraya yaklaştı.

Sanayi kuruluşlarından, esnaftan "imdat" çığlıkları yükseliyordu. Daha kötüsü, ülkenin her yanına hızla yayılan panik hükümeti de sardı. Frenler tamamen boşaldı, hükümet krize karşı hiçbir önlem alamaz hale geldi.

Ecevit-Yılmaz-Bahçeli üçlüsü böyle bir durumda bile hükümetten çekilmenin siyasi intihar olacağı endişesiyle yerlerinde tutunmaya çalıştılar.

Tam umutlarını kestikleri anda, Yılmaz, "kurtarıcı" olarak Amerika'da Dünya Bankası Başkan Yardımcısı olarak çalışan Kemal Derviş'in adını ortaya attı. Ecevit, 25 yıl kadar önce CHP'de danışmanlığını yapan Derviş'le ilgili öneriyi memnuniyetle karşıladı. Bahçeli'nin de onay vermesi üzerine Ecevit, Derviş'i telefonla çağırdı.

"Acil yardım" çağrısıyla Ankara'ya dönerek bakan olan Derviş, ekonomi yönetimini devraldı. Derviş'in gelişi, hükümet üzerindeki istifa baskılarının azalmasını sağladı. Derviş, ekonomiden önce hükümeti kurtarmış oldu.

Cezaevindeki gazeteci

Etibank'ın içini boşaltmakla suçlanan Sabah gazetesi sahibi Dinç Bilgin de operasyonlardan nasibini aldı.

Soruşturmayı yürüten DGM'nin gözaltına alması, borçlarını ödeyip sorunu çözme planını bozdu. Bilgin, DGM'deki ifadesinde "Bankacı değilim, gazeteciyim" diyor, adını vermediği siyasilerin baskılan sonucu bankacılığa girdiği savunmasını yapıyordu.

Bilgin'in tutuklanarak Kartal Cezaevi'ne konulmasından kısa süre sonra Cavit Çağlar da Amerika'da tutuklanarak Türkiye'ye iade edilince, Etibank soruşturması yeni bir aşamaya geldi.

Ayrıca Ankara DGM Savcısı Nuh Mete Yüksel de Etibank'la ilgili olarak İstanbul milletvekilleri Nazlı Ilıcak ile Mustafa Düz'ün verdikleri şikâyet dilekçelerini incelemeye aldı. Yüksel, inceleme sonucunda hazırladığı fezlekeyi, TBMM'ye gönderilmek üzere Adalet Bakanlığına sundu.

Fezlekede, Başbakan Yardımcısı Hüsamettin Özkan ile Devlet Bakanı Recep Önal, Etibank ve Halk Bankası'yla ilgili yeminli murakıp raporlarını işleme koymamak ve bu bankaların zarara uğramasını engellememekle suçlanıyordu.

Adalet Bakanı Hikmet Sami Türk, savcının bir bakanla ilgili fezleke hazırlama yetkisi olmadığını belirterek, fezlekeyi işleme koymadı.

Jandarmadaki şema

DGM'nin 25 nisan 2001'de "Beyaz Enerji" iddianamesini açıklaması

üzerine gündeme, yeniden Ersümer'in istifası geldi. Ersümer'in adı, iddianamenin sanık ifadeleri bölümünde geçmekle kalmıyor, Savcı Şalk'ın değerlendirmelerinde de suçlanıyordu.

Afşin-Elbistan Termik Santralı ihalesinin Erg firmasına verilmesi konusunda "... kamunun zarara uğrayacağını bile bile uygulama sözleşmesini imzalayan Bakan Ersümer, o tarihte Enerji İşleri Genel Müdürü olan Mustafa Mendilcioğlu, Müsteşar Yurdakul Yiğitgüden, TCK'nın 366/2 maddesinde yazılı suçu işlemişlerdir" deniyordu.

Ersümer hakkında dava açılamamasının nedeni bakanların sadece Yüce Divan'da yargılanabileceğine ilişkin Anayasa hükmüydü. Bu gelişmeler üzerine ANAP yönetimi, Ersümer'in istifasını tartıştı. İstifanın "haksız suçlamaları" kabul anlamına geleceği görüşü ağır bastı bu toplantılarda. Ancak Bahçeli'nin istemesi olasılığına karşı Ersümer, istifasını yazıp liderine verdi.

İstifayı alan Yılmaz, 27 nisandaki koalisyon liderleri zirvesinde Ersümer'i savundu:

- İddianameyi inceledik. Ortada Cumhur Bey'i suçlayacak somut delil ve belge yok. Bu durumda istifa etmesi kararlılığımızı zedeler.

Ecevit de Yılmaz'ı destekledi, "somut delil olmadığım" söyledi. Bahçeli ise geri adım atmıyordu:

- Savcı, "Bakan bey suçlu" iddiasında bulunuyor. Bu durumda sayın bakanın aklanma gereği doğuyor. İstifası uygun olur.

Bahçeli'nin katı tutumuna bozulan Yılmaz, "Bizim koltukta gözümüz yok. Sayın bakan zaten istifasını verdi" diye serzenişte bulunarak Ersümer'in başka bir bakanlığa kaydırılmasını önerdi. Bahçeli bunu da kabul etmedi ve Ersümer'in istifasını açıklamaktan başka yol kalmadı.

Ersümer'i kurban vermek, Yılmaz'ın sinirlerini bozmuştu. "Beyaz enerji operasyonu'yla kendisine ve ANAP'a karşı kampanya açıldığına inanıyor, "Herkes bana karşı" diyordu. Bu ruh hali içinde suçlamalarını açıkça Silahlı Kuvvetler'e yöneltti:

- "Türkiye'de statüko yani mevcut durumu korumak isteyenler, siyaseti kendi istek ve amaçlarına göre yeniden şekillendirmek arzusundadırlar. Aksi takdirde Ankara'nın göbeğindeki Enerji Bakanlığı'ndaki bir rüşvet olayının jandarma tarafından soruşturulmasının hiçbir izahı yoktur.

Böyle bir durumda hukuk devleti olmaktan çıkıp, bir gestapo, bir polis

devleti mi olmaya doğru gidiyoruz endişesi doğacaktır."

Sanıkların, Ersümer için "P..nk bakan burada olduğu sürece işlerimiz yürümez" dediğini kanıtlayan telefon görüşmesine ilişkin kasetin iddianameye konulmamasını da eleştirdi.

Ayrıca Jandarma'daki bir brifing sırasında duvara asılan "rüşvet çetesi"ne ilişkin şemada kendisinin adının da yazıldığını öğrenen Yılmaz'ın, asıl hedefin kendisi olduğundan kuşkusu kalmamıştı.

Dava dosyasındaki belge ve bilgiler de hedefin Yılmaz olduğunu kanıtlıyordu. Üç ay boyunca telefonlan dinlenen 12 kişiden biri Cavit Kavak'tı. Yılmaz'ın en yakınında olan, arkadaşı ve sırdaşının telefonlarının dinlenmesi tesadüf olamazdı.

Jandarmanın telefonların dinlenmesi istemiyle DGM'ye gönderdiği yazılardan ilki, REFAHYOL döneminde Başbakan Erbakan'a hakaretler yağdıran çıkışıyla tanınan Jandarma Genel Komutanlığı Harekât Başkanı Tümgeneral Osman Özbek'in imzasını taşıyordu. Jandarmadan gelen ikinci yazıda telefonlarının dinlenmesi istenen üç kişiden biri Kavak'tı. Ankara 2 No'lu DGM Yedek Hâkimliği'nin kararında Kavak'ın adı, "uzun süre telefonları dinlenen ve izlenen kişiler"den biri olarak geçiyordu.

Savcı Şalk ise Kavak'ın milletvekili olduğu fark edilince adının listeden silindiğini, telefonlarının da dinlenmediğini savundu.

Gestapo'ya yanıt

Jandarma Genel Komutanlığı, Yılmaz'ın "Gestapo" eleştirisine yazılı bir açıklamayla yanıt verdi; "Gestapo suçlaması ciddi bir sorumsuzluktur."

Bu ağır sözlere sinirlenen Yılmaz, Jandarma Genel Komutanlığının açıklama yetkisini sınırlamak istedi. İçişleri Bakanı Tantan buna yanaşmayınca, onun İran gezisine çıkmasını bekledi.

O gidince hazırladığı yönergeyi Tantan'a vekâlet eden Turizm Bakanı Erkan Mumcu'ya imzalatmak istedi. Mumcu da yönergeyi imzalayıp Jandarma'ya göndermeyi reddedince aralarında tartışma çıktı. Mumcu, imza atmaktansa istifa etmeyi yeğledi. Yılmaz, Mumcu'nun istifasını yürürlüğe koymadı.

Bu gelişmeler, Yılmaz'ın Tantan'la zaten hoş olmayan ilişkisini iyice germişti. Operasyonun başından beri Yılmaz'ı korumak yerine jandarmayla işbirliği yapan Tantan, "soğuk savaş" başlattı. "Tapmak

şövalyeleri" ve "Nüfuz casusları" gibi "ağır" kavramlar kullanarak Yılmaz karşıtı kampanyaya destek verdi.

İki ay kadar süren bu savaş sonunda Tantan, bakanlıktan ve ANAP'tan istifa etmek zorunda kalacak, Yılmaz, Tantan'ın yerine 1983'ten beri aynı saflarda politika yaptığı Rüştü Kâzım Yücelen'i getirecekti.

Tartışılan fotoğraf

"Beyaz enerji" soruşturmasının ANAP zirvesinde soğuk rüzgârlar estirdiği günlerde, Yılmaz'ın ünlü Moskova gezisi de yeniden gündeme geldi.

Daha önce birkaç kez Yılmaz'ın "Gazprom Başkaniyla görüşmesinin kanıtı" olarak basılan fotoğraf yeniden ortaya çıktı. Moskova Belediyesindeki görüşme sırasında çekilen fotoğrafta, Belediye Başkanı Lujkov'un yanında oturan kişinin Gazprom Başkanı olduğu iddia ediliyordu.

Yılmaz'ın açıklaması tartışmayı daha da alevlendirdi. Çünkü Yılmaz, "Moskova gezisi sırasında Gazprom yetkilileriyle resmi ve özel hiçbir temasının olmadığım" söylüyordu; "Gazprom Başkanı olarak anılan kişi heykeltıraş ve başkanın sanat danışmam" diyordu.

Moskova gezisi sırasında yazılan haberlerde Çemonurdiıı'le görüştüğünün yazıldığı hatırlatılınca Yılmaz, yine yalanladı. Evet, Çernomırdin'le görüşmüştü, ancak o Gazprom yetkilisi değil, "Evimiz Rusya" partisinin genel başkanıydı!

Oysa bu açıklama da gerçeği yansıtmıyordu. Çemomırdin, Yılmaz'la görüştüğü sırada aynı zamanda Gazprom Yönetim Kurulu Başkanıydı. Çernomırdin, 26 ağustos 1999 günü, yani Yılmaz'ın ziyaretinden tam 23 gün önce gelmişti bu göreve. Üstelik görüşme Gazprom'a ait bir binada yapılmıştı!314

İddialar bu denli ayyuka çıkıp, DGM Savcısı olayı araştırmaya başlayınca Gazprom, "Mavi Akım"ı savunmak üzere 1. Başkan Yardımcısı Yury Kamarov'u Ankara'ya gönderdi. Kamarov, 16 mayısta düzenlediği basın toplantısında projenin her iki ülkenin yararına olduğunu anlattı.

Yılmaz'ın gezi sırasında "Gazprom'le görüşüp görüşmediği" sorulunca sinirlendi. "Ne ilgisi var?" dedi.

O sırada Türkiye tarafındaki boru hattının yapımı tamamlanalı neredeyse bir yıl olmuştu. Karadeniz'e boru döşenmesi ise ancak üç yıl

sonra tamamlanabilecekti. Danıştay da konuya ancak o tarihten sonra el atacak ve BOTAŞ'ın eski yöneticileri hakkında soruşturma açılmasına izin verecekti. Bu iznin verilmesi üzerine soruşturma yapan Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı da eski genel müdür Gökhan Yardım ve dört yönetim kumlu üyesi hakkında "Mavi Akım Projesi kapsamındaki Ankara-Samsun arası boru hattı inşaatını pahalıya yaptırmak suretiyle yapımı üstlenen OHS konsorsiyumuna haksız menfaat sağladıkları" gerekçesiyle üçer yıla kadar hapis cezası isteğiyle dava açacaktı. Dikkat çeken nokta, davanın 3 kasım seçimlerinde Yılmaz'ın hükümetten ayrılmasından hemen sonra açılmasıydı.

Bitmeyen sonuncu kezler

IMF'in güvendiği isim olan Derviş'e rağmen Türkiye, "yakın tarihin en büyük ekonomik krizi"nin etkilerinden kurtulamamıştı. Hükümetin, Derviş ve IMF'nin istediği yasaları birbiri ardına çıkarması, istenilen kararları itirazsız uygulaması bile kriz sancısını dindireıuiyordu.

Zincirleme iflaslara, binlerce işyerinin kapanmasına, on binlerce insanın işsiz kalmasına yol açan ekonomik kriz, kamuoyunda hükümet ortaklarına karşı büyük bir tepki doğmasına yol açtı.

Kaıuuoyundaki tepkinin "Beyaz Enerji Operasyonu"nun da etkisiyle DSP ve MHP'den çok ANAP'a yöneldiği kamuoyu araştırmalarında açıkça görülüyordu.

Bu durumu gören ve üç kongredir adaylığa hazırlanan Yozgat Milletvekili Lütfullah Kayalar, Yılmaz'ın zayıflamasından güç alarak kongre öncesinde hareketlendi. Kayalar önce Erkan Mumcu'yu ziyaret ederek, "Sen genel başkan adayı ol, ben çekileyim" dedi. Mumcu bu öneriyi kabul etmeyince Kayalar adaylığım açıklamaya karar verdi.

Kayalar'ın genel başkanlığa aday olması, 4-5 ağustos 2001 tarihlerinde yapılan ANAP 7. Olağan Kongresi'ne heyecan getirdi. Kayalar'ı, Vehbi Dinçerler'le bir zamanlar Yılmaz'ın en yakınındaki kişilerden biri olan Eyüp Âşık'ın adaylığı izledi. Onlar da adaylıklarını ilan ettiler.

Büyük harcamalarla görkemli bir gösteriye dönüştürülen kongrede kürsüye çıkan Yılmaz, "Partimiz ve ülkemiz yol ayrımında. Statükonun bize açtığı savaş var" diyerek, "ulusal güvenlik" kavramının tartışmaya açılması çağrısında bulundu:

"Türkiye'de değişimin anahtarı, ulusal güvenlik kavramında saklıdır. Ulusal güvenlik gerekçesiyle devletimizin bekasını sağlamlaştıracak, milletimizi rahat ve huzura erdirecek adımlar atılması adeta

imkânsızlaştırılmaktadır. Türkiye, eğer bir adım ileriye gitmek istiyorsa bu sendromdan kurtulmalıdır."

Kongre için güzel de bir slogan bulunmuştu; "Yeni bir gelecek yine ANAP'la gelecek." Yılmaz, bu sloganla bitirdi sözlerini. Delegelerin dakikalarca süren alkışları, sonucu oylamadan önce ilan etmişti.

Kayalar konuşmasında doğrudan Yılmaz'ı hedef alarak, bir önceki kongrede delegelerden son kez oy istediğini anımsattı. Dinçerler de Yılmaz'a "Sayın Genel Başkan, neden sizden halk memnun değil de, büyük medya memnun? Onları memnun etmek için ne yaptınız?" diye sordu.

Sandıklar açıldığında, ekonomik kriz ve seçmen nezdindeki erimenin bile Yılmaz'ın delege hâkimiyetini sarsmadığı görüldü. 921 oy alarak, ikinci tura gerek kalmadan yeniden genel başkan seçilmişti.

Genç rakibe oyun

Turgut Yılmaz'ın 623 oyla 24. sırada girebildiği MKYK seçimlerinde en yüksek oyu en genç bakan Erkan Mumcu almıştı. Mumcu'nun 916 oy alması sürpriz değildi.

İstanbul Üniversitesi'nin eğitim yılı açılış töreninde "Üniversitelerin duyarlılığı, Türk Silahlı Kuvvetleri'ninkiyle aynı olamaz. Abartılmış duyarlılık bizi taassuba, yobazlığa götürmemelidir" diyerek yaptığı çıkış parti tabanında sempati toplamıştı. Daha sonraki keskin çıkışları da bu sevgiyi beslemişti.

Genel başkanlık düşleri kuran Mumcu'nun, bu kadar yüksek oy alması Yılmaz için tehlike sinyaliydi. Yılmaz, o gece Rüştü Kâzım Yücelen, Mustafa Taşar ve Nejat Arseven'le oturup, durumu değerlendirdi. Mumcu'yu bakanlıktan alarak partide görevlendirmeyi tartışırken Berna Yılmaz müdahale etti:

- Ayıp, bu kadar yüksek oy almış birini görevden almayı topluma nasıl izah edeceksiniz? Hiç olmazsa kongrenin iradesi deyip siyasi işler başkanı yapın.

Eşine hak veren Yılmaz, Mumcu'yu Turizm Bakanlığından aldıktan sonra partide "Genel Başkan Vekili" olarak görevlendirdi. Mumcu, partide iki numaralı isim olmuştu ama asıl amaç onu "fil mezarlığı"na gömmekti.

Genelkurmay'dan azar

Kongreye damgasını Mumcu'nun aldığı oy değil Genelkurmay'ın 7 ağustos 2001 tarihli açıklaması vurdu. "Ulusal güvenlik sendromu" sözlerine cevaben yapılan açıklamanın dili, çok ağırdı. Genelkurmay açıklamasında, Yılmaz'ın sözleri "onurlu bir davranış değil" diye nitelendiriliyordu. Dahası, "Bugün Türkiye Cumhuriyeti'nde ekonomi iflas noktasına gelmişse, ekonomiyi bu hale getirenler hakkında en ufak bir işlem yapılmıyorsa" diye başlayan uzun değerlendirmelerle Yılmaz ve dolayısıyla iktidar, "iflasın" baş sorumlusu ilan ediliyordu.

Yılmaz'ın, aslında Genelkurmay'ın açıklamasını bekliyor olması gerekirdi. Her attığı adımı üç kez düşünen biri olarak Yılmaz, Genelkurmay'ın hamlesine karşı yapacağı hamleyi de önceden planlamış olmalıydı. Fakat öyle olmadı, açıklamanın ardından yeni hamle geliştiremedi.

Genelkurmay'a, ANAP MKYK aracılığıyla yanıt vermeyi yeğledi. Hayli yumuşak bir dille kaleme alınan açıklamada, özetle "Yılmaz'ın sözlerinin Silahlı Kuvvetler'i hedef almadığı" savunularak, yine kaçak güreş tutuluyordu.

Eşlerin arasına giren mesafe

Şubat krizi de, 1994 krizi gibi Turgut Yılmaz'a yaradı. Binlerce işadamını iflasa sürükleyen bu kriz sırasında Akm ailesi, kendi kurdukları Tekstilbank'ta sermaye artırımına katılamadı.

Bunun üzerine Turgut Yılmaz'ın Yönetim Kurulu Başkanlığını yaptığı GSD Holding, Akın ailesinin hisselerinin yüzde 35.45'ini satın alarak, bankadaki hisse oranını yüzde 68.52'ye yükseltti. Böylece banka, tam da hükümetin "banka kurtarma yasa tasarısını görüştüğü günlerde Yılmaz'ın kontrolüne geçmiş oldu. GSD Holding, yılda 1 milyar dolarlık ihracatı ile, Türkiye'nin en çok ihracat yapan kuruluşu unvanını taşıyordu.

Ailenin ticari faaliyetlerini başarıyla yöneten Turgut Yılmaz, Amerika'dan dönen yeğeni Yavuz'a da yardım etti. Amcasının yardımıyla neredeyse İstanbul'a ayak bastığı anda kendi işini kurdu. Eniştesi Yiğit İkiz ve aile şirketi Delta Holding ortaklığıyla kurduğu şirketin adı, Maksimum Gıda Dağıtım Pazarlama Ticaret'ti. Yavuz, babasının arkadaşı Cem Kozlu yönetimindeki Coca-Cola'yla Efes Pilsen'in bazı bölgelerdeki dağıtımını da üstlendi. Babası, "devletle iş yapmamasını" öğütlemişti.

Oğlu Yavuz'un Amerika'dan dönmesi ve iş kurması, Berna Hanım'ı sevindirdi. 2001 yılının sonuna doğru İstanbul'da Beykoz

Konaklarında aldıkları villaya yerleşmişti. Yıllar sonra yeniden İstanbul'u mesken tutmuştu.

Eşlerin arasına kilometreler girmişti. Yılmaz ise siyasetin merkezi olan Ankara'da kalıyordu. Angora Evleri'ndeki villaya taşınmayı hep erteleyen Yılmaz, Nenehatun Caddesi'ndeki "kiralık" konutta kalmaya devam ediyordu. Fırsat bulduğu hafta sonlarında İstanbul'a, eşinin yanına uğruyordu.

MHP'nin silkelenmesi

Eşi İstanbul'da yaşamını yeni bir kanala doğru akıtırken, Mesut Yılmaz, Ankara'da ekonomik krizin yıkıcı etkisi ve koalisyondaki iç çekişmelerle baş etmeye çalışıyordu. MHP ile ANAP, koalisyonun düşman kardeşleriydi.

MHP'li Bayındırlık Bakanı Koray Aydın ve bakanlığını hedef alan "Vurgun Operasyonu" koalisyonu sarstı. ANAP için Enerji Bakanı Cumhur Ersümer'i koltuğundan eden "Beyaz Enerji" operasyonu neyse, MHP için de "Vurgun Operasyonu" aynı şeydi. Bahçeli, bütün sahiplenmelerine rağmen Koray Aydın'ı bakanlıktan almak zorunda kaldı.

Bu operasyonun arkasında ANAP'ın olduğuna ve "Beyaz Enerji Operasyonu"nun rövanşını aldıklarına inanan Devlet Bahçeli, bir süre sonra koalisyon liderleri zirvesinde Yılmaz'a hesap sordu.

Bahçeli, soğuk bir üslupla "Sayın Yılmaz, lütfen bana açıkça söyleyin" diyerek, iki soru yöneltti:

- Birincisi kardeşiniz Turgut Yılmaz'ın Milliyet gazetesine ortak olduğu söyleniyor bu doğru mu? İkincisi, yakın çevrenize "Silahlı Kuvvetleri silkeledik, şimdi vurgun operasyonuyla MHP'yi hırpalıyoruz" gibi bir cümle sarf ettiniz mi, sarf etmediniz mi?

Ecevit, sessizce dinlerken, Yılmaz tek cümleyle yanıt verdi: "O mealde bir şey söylemedim." Bahçeli'nin tatmin olmadığını anlayınca bir öneride bulundu:

- İsterseniz sizin odanıza geleyim, baş başa bir kahve içip bu meseleyi konuşalım.

Daha sonra Bahçeli'nin odasına gitti, kahve içerken sohbet ettiler. Turgut Yılmaz'ın Milliyet'i satınaldığı ve kendisinin MHP'yi hırpalamaya çalıştığı söylentilerinin doğru olmadığım anlattı Yılmaz.

Sohbet sonrasında Bahçeli'nin sinirleri yatışmış, iki lider arasındaki buzlar erimişti.

Güç oyununda analiz hataları

Yılmaz'ın siyasi yaşamı boyunca yaratmaya çalıştığı "temiz ve kararlı siyasetçi" imajı öylesine zedelenmişti ki, her gidişinde gençlerin alkışlarıyla karşılandığı ODTÜ'de bu kez farklı tepkilerle yüz yüze geldi. Bir öğrenci "Konuşacak yüzünüz yok" diye bağırınca, Yılmaz'ın ona verebileceği yeterli bir yanıt da yoktu. "Terbiyesizlik yapma" dedi.

10 yıl önce ANAP Genel Başkanlığı koltuğuna otururken "ağır konuşuyor, risk almaktan kaçıyor ama ilkeli siyasetçi" diye değerlendiriliyordu. Yıldızının parladığı ve Çiller'le çatıştığı yıllarda ise "öfkeli, beceriksiz ama temiz lider" imajına sahipti. Ancak kamuoyunun Yılmaz'a ilişkin kanaati artık değişmişti; "Çiller kadar kirli, belki daha fazla."

Oysa Yılmaz'ın merakı paraya sahip olmak değil onun trafiğini kontrol etmekti. Bu yüzden kaynaklardan kimi yararlandıracağına karar verme gücünü elinde bulundurmakla, bunun kanallarım açıp kapatabilmek ve imkân sağlayan adam sıfatıyla tahakküm kabiliyetinin arttığını görmekle tatmin oluyordu.

Politikayı briç gibi taktik ve hamle zinciri olarak gören ama tıpkı oyun masasındaki gibi siyaset sahnesinde de stratejiden ziyade hevesleriyle hareket eder görünen Yılmaz, her hedefe kilitlenişinde tuzağa düştü.

Düştüğü açmazların gerisinde ciddi analiz hataları yatıyordu. İyice hesaplamadan adım atmama konusundaki temkinliliğine rağmen uzun vadeli strateji geliştirmiyor, olayların akışına göre kısa vadeli analizlerle siyaset yapmaya çalışıyordu.

Hiç risk almadan, rakiplerinin hata yapmasını sabırla bekleyerek, hatta onları risk almaya kışkırtarak oynuyordu oyununu, kazanmaya değil, rakibini kaybettirmeye odaklanıyordu. Rakibi hata yapmazsa, kaybeden Yılmaz oluyordu.

Eski dostların kopuşu

Üstelik kendine fazla güvenmesi ve vefalı davranmaması nedeniyle, birlikte yola çıktığı "dava arkadaşları'nın büyük çoğunluğunu kaybetmişti. 1991'de genel başkan adayı olurken en büyük destekçisi olan Mustafa Kalemli, Mükerrem Taşçıoğlu, Safa Giray, Necmettin Karaduman, Fahrettin Kurt, İbrahim Özdemir gibi yakın arkadaşlarını birer birer yanından uzaktaştırmış; sadece Mustafa Taşar, Cavit Kavak,

Şadan Tuzcu ve tabii kardeşi Turgut Yılmaz kalmıştı yanında.

ANAP'ın güçlü isimlerini çevresinden uzaklaştırırken "eski tüfek DYP'lileri" ve Çiller'in eski ekibinden bazı kişileri yanına almıştı. Bir dönem Çiller'in danışmanlığını yapan, sonra Özer Çiller aracılığıyla MİT'e giren Tolga Atik'le 1996'da Çiller'in prensleri arasında sayılan Volkan Vural'ı da ekibine dahil etmişti. AB Genel Sekreterliği'ni üstlenen Vural, AB'yle ilgili konuşmalarının yazımına yardımcı oluyordu. Yılmaz'ın siyasi konuşmalarım yazan eski Başbakanlık Müsteşar Yardımcısı Ömer Kayır da terk etmişti onu.

Demirel ve Çiller'in eski adamlarım saflarına çekerken, eski dostlarını kaybetti. Yılmaz'ın siyasette inişe geçtiğini gören Eyüp Âşık, Süha Tanık, Burhan Kara, Enis Sülün, Agâh Oktay Güner gibi milletvekilleri hatta Yıldırım Akbulut ANAP'tan koptu. Asıl şaşırtıcı olan, istifa edenlerin çoğunun DYP'yi tercih etmesiydi.

Çiller'in kendilerine siyasi ikbal vermeyeceğini bile bile DYP'ye gitmeleri, Yılmaz'dan intikam alma hevesindendi. Ve tabii ANAP'ın "merkez sağın lider partisi olma" iddiasının kalmadığının da açık kanıtıydı bu transferler.

ANAP, transferlere, Avrupa Birliği bayraktarlığına soyunup, Özal ailesini yeniden kazanarak yanıt verdi. Ticari faaliyetleri iyi gitmeyen Ahmet Özal, ANAP'a girdi.

Oğlunun dönüşüyle birlikte, Semra Özal da Mesut Yılmaz aleyhine verdiği demeçleri unuttu. Turgut Özal'ı, ölümünün üzerinden tam dokuz yıl geçtikten sonra Özal ve Yılmaz aileleri ilk kez birlikte andılar.

Koalisyonun beklenmeyen çöküşü

Yılmaz'ın partisini yeni bir rotaya oturtmaya çalıştığı dönemde beklenmeyen bir gelişme yine planlarını altüst etti. Başbakan Ecevit, 5 mayıs 2002'de aniden hastaneye kaldırıldı ve yaklaşık iki ay görevinden uzak kaldı.

Bu durumda Hüsamettin Özkan DSP grubuna hâkim olunca, bazı medya sahiplerinin çıkarılmasını istediği RTÜK yasasını meclisten geçirmeyi başardılar.

Ancak idam cezasının kaldırılması başta olmak üzere AB'yle ilgili yasal düzenlemelerin çıkarılmasında sorun çıktı. "Özkan, Ecevit'e vekâlet etsin" haberlerinden kuşkulanan Ecevit, Yılmaz'ın müttefiki Özkan'ı, "hain" olarak görmeye başlamıştı. Özkan, Yılmaz ve Bahçeli

arasındaki uzlaştıncı rolünü yerine getiremez oldu.

AB'ye uyum yasalarını çıkarmak için hastanede düzenlenen liderler zirvesi de sonuç vermedi, Bahçeli ve Yılmaz arasındaki gerginlik giderek tırmandı. Yılmaz bastırınca Bahçeli, rest çekti. "3 kasımda erken seçime gidelim."

Yılmaz, bu zamanlamanın kendisi için intihar olacağını görüyordu. Ancak bu resti görmek zorunda kaldı. Tam bu sırada DSP'den istifalar başladı. Hüsamettin Özkan ve İsmail Cem başta olmak üzere 60 kadar milletvekili DSP'den koptu.

DSP'den kopuşların ANAP'ın da katılacağı MHP'siz bir koalisyon oluşumuna gideceği beklentisi çıktı ortaya. Yılmaz, Özkan'ın "örgütleme" yeteneğine güveniyordu. Ancak DSP'den istifalar, beklenen düzeye ulaşmayınca yeni koalisyon hayal olarak kaldı. Üstelik seçim karan da meclisten geçti.

MHP ile ANAP arasındaki ipler kopunca, Yılmaz, mecliste atağa kalktı. Muhalefetin de desteğiyle Öcalan'ı da kapsayan idam cezasının kaldırılması, AB'yle ilgili diğer düzenlemeleri yasalaştırmayı başardı. Karşılıklı suçlamalar arasında Yılmaz eline seçim meydanlarında kullanacağı bir koz geçirmiş oldu.

Genel başkanlık senin olsun

Yılmaz, bu gelişmelerle artı puan aldığı halde eleştirilerden kurtulamadı. En sert eleştiriler, parti içinden, genç rakibi Erkan Mumcu'dan geliyordu.

Mumcu, artık genel başkanlığı hedeflediğini gizlemiyordu. 19 mayıs 2002'de yapılan toplantıdaki suçlamalan yenir yutulur gibi değildi:

"Son derece kritik bir dönemdeyiz. Sonbahar çok geç olabilir. Bugün karar veremezsek Türkiye'nin bizim liderliğimize ihtiyacı kalmayacaktır. Ya sorumluluğumuzu yerine getirelim ya da bırakalım bu sorumluluğu üstlenebilecek olanlar gelsinler, bu sorumlulukları üstlensinler."

Yılmaz, bu eleştirinin ardından Mumcu'yu genel başkan vekilliğinden de aldı. Bir süre sessiz kalan Mumcu, seçim kararı alınmasının ardından yine ortaya çıktı. Yılmaz'ı, "perde arkasında güç odaklarıyla işbirliği yaparak yeni bir koalisyon oluşturmaya çalışmak"la suçladı:

- Hem tuluat oynanıyor, hem Türkiye kundaklanıyor. ANAP bu yolda yürüyecekse ben yürüyemem.

Mumcu, arkadaşlarıyla birlikte partiden kopma sinyalleri verince Yılmaz devreye girdi. İki kez çağırdı, görüştüler. İlk kez bu denli dişli bir rakip çıkmıştı karşısına. Mumcu, rest çekti:

- Seçimden önce kongreyi topla, genel başkanlığı bana bırak. ANAP'ı iktidar yapayım.

Yılmaz'ın bu reste kolay pabuç bırakması düşünülemezdi ama seçimin felaket olacağını görüyordu. Mumcu'nun isteğini kabul etmiş göründü:

- 12 eylülde Brüksel'e gideceğim, 16'sında dönünce istifa edeyim, partiyi kongreye sen götür. Ama 11 eylülde YSK'ya verilecek milletvekili aday listelerini beraber yapalım.

Yılmaz, hâlâ seçimin ertelenmesinden umutluydu. İstifadan söz etmesine rağmen elinde bir kart bulundurmak istiyordu. Seçim ertelenirse istifadan vazgeçecekti.

Bu oyunu sezen Mumcu, listeleri birlikte yapmayı kabul etmedi. Tek başına liste yapmakta direnince anlaşamadılar. Mumcu, daha fazla beklemeden istifa edip AKP'ye geçti.

Yılmaz, Mumcu'nun ardından başlayan yaprak dökümünü engelleyemedi. Genel başkanlık kavgası verdiği günlerden beri yakınında olan Yaşar Okuyan'ı bile kaybetti. Üstelik Okuyan, ANAP'tan istifa ederken, "Yılmaz'da artık parti heyecanı kalmamış. Aramızda parti yönetimi konusunda ciddi farklılıklar var" dedi. Kamran İnan, Bülent Akarcalı, İlhan Aküzüm gibi isimler de aday olmayacaklarını açıkladılar.

Heykeli dikilmedi

3 kasım yaklaştıkça Yılmaz'ın seçimden kurtulma çabaları yoğunlaştı. MHP'nin hükümetten çekilmesini istedi, olmadı. Yeni bir hükümet oluşumuna yol açması için Ecevit'in çekilmesini istedi; o da olmadı.

Seçimin ertelenmesi çabası da başarısızlığa uğrayınca çaresiz kalıp seçim kampanyasına başladı. Seçim startı verirken "ANAP'a biçilmek istenen kefeni yırtacağız" dedi ama umutsuz olduğu her halinden belliydi.

Anadolu'yla bağım koparmış, milyonlar yerine İstanbul'daki küçük bir işadamı grubunun partisi haline gelmiş ANAP'ın lideri olarak AB bayraktarlığı yapması da seçmene inandırıcı gelmiyordu.

Hiç eksilmeyen medya desteğine rağmen seçim sonuçları, tam bir

faleket oldu Yılmaz için. 1991'den itibaren her seçimde biraz daha eriyen ANAP, 3 kasım 2002 seçiminde sadece yüzde 5 oy alabildi.

O gece yakın çevresiyle birlikte İstanbul'da evindeydi Yılmaz. Partiye uğramadığı gibi Ankara'ya da günlerce dönemedi. Tek tesellisi Çiller'in partisinin de baraj altında kalmasıydı ama ANAP'ın aldığı sonuç, beklediğinden kötüydü, artık savunacak tarafı kalmamıştı.

"Özal Hanedanı"nın işbaşına getirdiği "son prens" olarak "aktif siyasetten çekildiğini" açıklarken, geriye kocaman bir başarısızlık tablosu bıraktı.

Olimpiyat oyunlarıyla ilgili bir konuşmasında "önemli olan kazanmak değil katılmaktır" demiş, ideallerden söz etmişti:

"Hayatta önemli olan zafer değil mücadeledir, esas olan fethetmek değil iyi savaşmaktır."

Ancak bu sözleri 19 yıl süren kendi siyasi yaşamında uygulamamış, yaşamı boyunca hep kazanmak, hep fethetmek için mücadele etmiş, üstelik zaferlerle de taçlandıramamıştı bu çabasını.

Heykeli dikilmemiş, o veda ederken halk gözyaşı dökmemişti ardından.